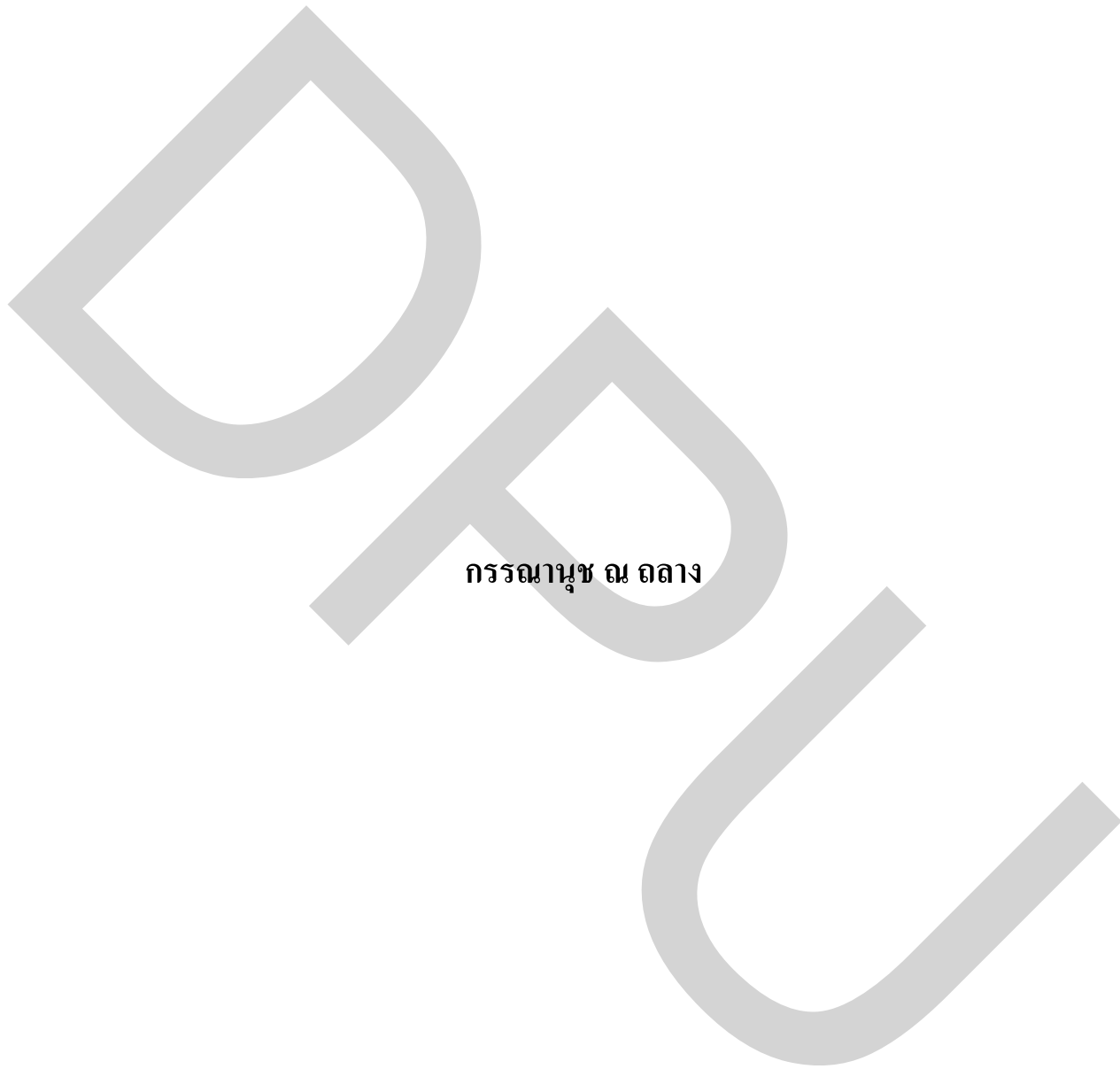

กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทย
ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ดร. อนุช อนุช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

พ.ศ. 2557

**Administrative Strategies for Quality Development
in Teaching Thai in High School**

Kaannanut Na Thalang

**A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Education Management
Department of Education Management
College of Education Management, Dhurakij Pundit University**

2014

หัวข้อวิทยานิพนธ์	กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
ชื่อผู้เขียน	กรรณานุช ฌ กลาง
อาจารย์ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์
สาขาวิชา	การจัดการการศึกษา
ปีการศึกษา	2556

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) ศึกษาสภาพการบริหารการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) ศึกษาองค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 3) พัฒนากลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยศึกษาโรงเรียนที่มีผลการสอบ O-NET สูงวิชาภาษาไทย 50 อันดับแรก และอีก 50 โรงเรียนเป็นโรงเรียนทั่วไปที่อยู่ในเขตการศึกษาเดียวกัน เครื่องมือที่ใช้ศึกษาเป็นแบบสอบถามที่ส่งไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีผู้ตอบแบบสอบถามกลับมาจำนวน 500 คน แบ่งเป็น ผู้อำนวยการ 56 คน รองผู้อำนวยการ 69 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 85 คน ครูภาษาไทย 290 คน นอกจากนี้ได้สัมภาษณ์ครูในโรงเรียนที่ได้คะแนน O-NET วิชาภาษาไทยสูง 8 โรงเรียน จำนวน 40 คน ด้านการบริหารการสอนภาษาไทย ได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติอ้างอิง คือ ค่า t-test

ผลการวิจัย พบว่า ประการที่ 1 สภาพการบริหารการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ใน 11 ประเด็นที่ศึกษานั้น พบว่า ทุกโรงเรียนได้ปฏิบัติตาม เพียงแต่โรงเรียนกลุ่มที่ได้คะแนน O-NET สูงเน้นการกำกับดูแลการสอน และเน้นการวางแผนการสอนโดยใช้ผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET มาประกอบการวางแผนการสอน และบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมโดยการทำงานเป็นทีม พัฒนาคู่มืออย่างเป็นระบบสม่ำเสมอ ส่วนผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มทั่วไปเน้นแผนการสอนเป็นหลัก และมีได้ใช้ผลการสอบ O-NET ประกอบการวางแผนการสอน มิได้เน้นการกำกับดูแลการสอนและการพัฒนาครูมากเท่าโรงเรียนที่สอบ O-NET ได้คะแนนสูง ประการที่ 2 องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย นั้น พบว่า โรงเรียนที่ได้คะแนน O-NET วิชาภาษาไทยสูง กับโรงเรียนทั่วไปมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ 7 ประเด็น คือ 1) การพัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอน

ภาษาไทย 2) การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย 3) การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน 4) การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม 5) การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน 6) แผนการสอนภาษาไทยที่นำผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET มาวางแผนการสอน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย

ประการที่ 3 กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครู พบว่ามี 9 ประการ คือ 1. วางแผนพัฒนาครูภาษาไทย 2. บริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม 3. กำกับติดตามผลงานครู 4. ใช้วิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย 5. วางเกณฑ์มาตรฐานก่อนสอบคัดเลือกนักเรียน 6. พัฒนาการสอนตามแนวข้อสอบ O-NET 7. ฝึกทักษะการสื่อสารให้สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 8. ปลุกฝังคุณธรรม ความมีวินัย 9. สร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทั้งองค์กร

Thesis Title	Administrative Strategies for Quality Development in Teaching Thai in High School
Author	Kaannanut Na Thalang
Thesis Advisor	Professor Dr.Paitoon Sinlarat
Co-thesis Advisor	Associate Professor Wilaiwan Khanitthanan
Department	Education Management
Academic Year	2013

ABSTRACT

The main objectives of the research were: 1) to investigate the status of administrative strategies of Thai language teaching in secondary schools in Thailand; 2) to examine the elements of the administration for the development of Thai language teaching in secondary schools; and 3) to develop administrative strategies for enhancing the quality of Thai language teaching in secondary schools. The samples comprised of top rank 50 schools with high O-NET scores and 50 non-top schools in the same educational zones. The research instrument was a questionnaire and the number of respondents was 500, comprising of 56 school directors, 69 deputy directors, 85 heads of Thai Departments, and 290 teachers of Thai. Interviews were also conducted with 40 school staff members from the high O-NET score group. The data were analyzed using descriptive and inferential statistics, including percentage, average, standard deviation, and t-test.

The findings showed that every school employed all the 11 strategies under investigation of this study. The top schools focused on Thai lesson plans, based on the analysis of the results of O-NET examination, participatory administration and teamwork. The non-top rank group focused on lesson plans too but did not use the results of O-NET examination in planning the lessons. Teaching monitoring and teacher development were not focused. The 2 groups, however, differed significantly on 7 points, namely, 7 effective supervision and monitoring, lesson plans, research for teaching development, providing professional development opportunities to teachers, providing professional development on skills and techniques for teaching Thai, facilitating participatory management or participatory administration, and facilitating in-class research. This research proposed that the administrative strategies for enhancing the quality of Thai

language teaching include 1. Formulating a plan for teacher development; 2. Adopting participatory management; 3. Monitoring teachers' performance; 4. Using classroom research for improving the quality of Thai language teaching; 5. Setting appropriate standards for recruiting students; 6. Developing teaching in relation to the analysis of the results of O-NET examination; 7. Teaching communication skills of the 21st century; 8) Teaching morality and discipline; and 9) Fostering change leadership for all staff members teaching.

กิตติกรรมประกาศ

คุณฉันทิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยการเสียดสเวลาอันมีค่าของศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน อาจารย์ที่ปรึกษา และรองศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้กำลังใจ ให้ข้อคิด ให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยจนงานวิจัยเรื่องนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณทั้งสองท่านด้วยความเคารพอย่างสูง

ขอขอบพระคุณท่านอธิการบดี รองอธิการบดี อาจารย์ผู้สอนทุกท่านทั้งอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษ ขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สรชัย พิศาลบุตรที่กรุณาให้ความรู้ด้านการวิจัยเพิ่มเติม ผู้วิจัยจึงเป็นลูกศิษย์นอกห้องเรียนจนงานวิจัยเสร็จสิ้นลง ขอบคุณเพื่อนๆ ที่เรียนการจัดการศึกษาร่วมกันที่ให้กำลังใจ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่ให้ความสะดวกในการค้นคว้าเอกสารเป็นอย่างดี ขอขอบคุณผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายการเงิน และฝ่ายทะเบียนที่อำนวยความสะดวกเป็นอย่างดีเสมอมา

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญที่ช่วยตรวจสอบเครื่องมือ มีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สินทวารคามดิษฐ์ ดร.จ่านงค์ แจ่มจันทร์วงษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี ทองเอม อาจารย์มาลี พันธุ์ประเสริฐ อาจารย์ระดับ 9 วิชาภาษาไทย โรงเรียนวัดราชาธิวาส อาจารย์เผด็จ เสียงสกุล รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิในการจัด Focus Groups คือ รองศาสตราจารย์ ดร. สรชัย พิศาลบุตร ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี ทองเอม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์

ขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่น รุ่นน้อง จากจันทร์เกษม จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน และมหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อนครูทุกท่าน ลูกๆ หลานๆ ของเพื่อนที่มีส่วนช่วยติดตามข้อมูล ขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูภาษาไทยทุกท่านทุกโรงเรียนที่กรุณาตอบแบบสอบถามส่งกลับมา และขอขอบพระคุณท่านผู้บริหารทั้งโรงเรียนเอกชน โรงเรียนสาธิต และโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่มัธยมศึกษาที่กรุณาให้สัมภาษณ์เก็บข้อมูลทุกโรงเรียนมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอกราบระลึกถึงพระคุณคุณปู่ คุณย่า คุณพ่อ คุณแม่ และคุณอาฐะปะนีย์ นาคกรทรรพ ผู้ปกครองสมัยเรียน ตลอดจนครูบาอาจารย์ท่านอื่นที่ล่วงลับไปแล้ว คุณประโยชน์ที่เกิดจากคุณฉันทิพนธ์เรื่องนี้ขอน้อมนุชาบุญพาวรีและครูบาอาจารย์ที่เคยประสิทธิ์ประสาทวิชาทุกท่าน

สุดท้ายนี้ ขอแสดงความชื่นชมผู้บริหาร โรงเรียนทุกโรงเรียนที่เห็นคุณค่าภาษาไทยอันเป็นภาษาประจำชาติ และขอเป็นกำลังใจให้ครูภาษาไทยทุกคนมีพลัง มีกำลังใจออกแบบวิธีสอนดีๆ และใช้การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อช่วยให้นักเรียนรักภาษาไทยและภาคภูมิใจในภาษาไทยต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๖
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
สารบัญ.....	๗
สารบัญตาราง.....	๘
สารบัญภาพ.....	๘
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามการวิจัย.....	4
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.4.1 ด้านประชากรแบ่งตามวัตถุประสงค์และชั้นตอนที่ศึกษา.....	4
1.4.2 ด้านเนื้อหา.....	5
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
1.6 นิยามศัพท์.....	7
2. แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	13
2.1 การจัดการเรียนรู้ภาษาไทย.....	13
2.1.1 แนวคิดการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย.....	13
2.1.2 หลักการจัดการสอนภาษาไทย.....	21
2.1.3 กระบวนการเรียนการสอนภาษาไทย.....	24
2.1.4 การจัดการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	27
2.2 การบริหารการสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพ.....	42
2.2.1 แนวคิดและหลักการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้.....	42
2.2.2 กลยุทธ์กับการพัฒนาการสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพ.....	55
2.3 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับกลยุทธ์.....	62

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2.3.1 กลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์การจัดการคุณภาพการศึกษา (Education Quality Management Strategies).....	64
2.3.2 หลักการจัดการศึกษาเชิงกลยุทธ์.....	68
2.4 กระบวนการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้.....	78
2.4.1 การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้.....	78
2.4.2 องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้.....	92
2.5 วิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	119
2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย.....	119
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	137
3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	137
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	139
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	147
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	147
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	148
4. ผลการวิจัย.....	150
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	298
5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	298
5.2 สรุปผลการวิจัย.....	298
5.3 อภิปรายผล.....	309
5.4 ข้อเสนอแนะ.....	320
บรรณานุกรม.....	327
ภาคผนวก.....	333
ประวัติผู้เขียน.....	344

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 การเรียนรู้อย่างมีจุดมุ่งหมาย.....	22
2.2 รูปแบบ PML ในการบริการจัดการ	50
3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	138
3.2 กลุ่มโรงเรียนที่คะแนนสอบ O-NET วิชาภาษาไทยสูงที่สุด 50 อันดับแรก.....	139
3.3 แสดงสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกันของ โรงเรียนที่ศึกษา.....	143
4.1 แสดงอายุของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 4 กลุ่ม.....	150
4.2 แสดงระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 4 กลุ่ม.....	151
4.3 แสดงจำนวนปีตามประสบการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 4 กลุ่ม.....	152
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็น เรื่องการพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย.....	154
4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็น เรื่องการกำกับดูแลการ สอนภาษาไทย.....	155
4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่องการสนับสนุนและ การเสริมแรงในการทำงาน.....	156
4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่องการส่งเสริม ความก้าวหน้าในวิชาชีพ.....	158
4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่องการส่งเสริม พฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการสอนภาษาไทย.....	160
4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง การบริหารวิชาการ แบบมีส่วนร่วม.....	161
4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่องส่งเสริมการทำวิจัย ในชั้นเรียน.....	162
4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่องแผนการสอน ภาษาไทย.....	163
4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่องการวิจัยเพื่อ พัฒนาการสอนภาษาไทย.....	165

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่องการประเมินคุณภาพภายใน.....	167
4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่องการประเมินคุณภาพภายนอก.....	169
4.15 ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณสภาพการบริหารการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย	170
4.16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง การพัฒนาความรู้ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย ของผู้ตอบแบบสอบถาม 4 กลุ่ม.....	172
4.17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็น เรื่อง การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย ของผู้ตอบแบบสอบถาม 4 กลุ่ม.....	174
4.18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง การให้การสนับสนุนและเสริมแรงในการทำงาน ของผู้ตอบแบบสอบถาม 4 กลุ่ม.....	176
4.19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็น เรื่องการส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ ของผู้ตอบแบบสอบถาม 4 กลุ่ม.....	178
4.20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็น เรื่องการส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการสอนภาษาไทย ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 4 กลุ่ม.....	181
4.21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็น เรื่องการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม ของผู้ตอบแบบสอบถาม 4 กลุ่ม.....	183
4.22 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่องการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน ของผู้ตอบแบบสอบถาม 4 กลุ่ม.....	185
4.23 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ความคิดเห็น เรื่องแผนการสอนภาษาไทยของผู้ตอบแบบสอบถาม 4 กลุ่ม.....	187
4.24 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็น เรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย ของผู้ตอบแบบสอบถาม 4 กลุ่ม.....	189
4.25 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ความคิดเห็นเรื่องการประเมินคุณภาพภายใน ของผู้ตอบแบบสอบถาม 4 กลุ่ม.....	191

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.26 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่องการประเมินคุณภาพภายนอก ของผู้ตอบแบบสอบถาม 4 กลุ่ม.....	193
4.27 ค่าเฉลี่ยรวมความคิดเห็นของผู้อำนวยการของโรงเรียนกลุ่มทั่วไป	195
4.28 ค่าเฉลี่ยรวมความคิดเห็นของรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนทั่วไป	196
4.29 ค่าเฉลี่ยรวมความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทยกลุ่มโรงเรียนทั่วไป....	197
4.30 ค่าเฉลี่ยรวมความคิดเห็นจากแบบสอบถามของครูอาจารย์ภาษาไทยกลุ่มโรงเรียนทั่วไป.....	198
4.31 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นระหว่างผู้อำนวยการกับครูภาษาไทย.....	200
4.32 ภาพรวมองค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกลุ่ม โรงเรียนทั่วไป.....	208
4.33 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจาก ทั้ง 4 ตำแหน่ง	211
4.34 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง การพัฒนาความรู้ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย.....	212
4.35 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่องการทำกับดูแลการจัดการสอนภาษาไทย	213
4.36 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการของความคิดเห็นเรื่องการเสริมแรงในการทำงาน.....	214
4.37 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่องการส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ.....	215
4.38 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่องการส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยการจัดการสอนภาษาไทย.....	216
4.39 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม.....	217
4.40 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่องการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	218

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.41 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แผนการสอนภาษาไทย.....	219
4.42 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย.....	220
4.43 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง การประเมินคุณภาพภายใน.....	221
4.44 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง การประเมินคุณภาพภายนอก.....	222
4.45 ภาพรวมองค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทย ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของกลุ่มโรงเรียนเก่ง.....	223
4.46 เปรียบเทียบข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่ม โรงเรียนทั่วไปกับกลุ่มโรงเรียนเก่ง.....	224
4.47 ตารางแสดงองค์ประกอบการบริหารการสอนภาษาไทยที่มีคุณภาพจากการเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยรวมความคิดเห็นของผู้อำนวยการ โรงเรียนกลุ่มเก่ง.....	236
4.48 แสดงองค์ประกอบการสอนภาษาไทยที่มีคุณภาพจากค่าเฉลี่ยรวมความคิดเห็นของรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนกลุ่มเก่ง.....	237
4.49 แสดงองค์ประกอบการสอนภาษาไทยที่มีคุณภาพจาก ค่าเฉลี่ยรวมความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโรงเรียนกลุ่มเก่ง.....	238
4.50 แสดงองค์ประกอบการสอนภาษาไทยที่มีคุณภาพจาก ค่าเฉลี่ยรวมความคิดเห็นของครูภาษาไทยโรงเรียนกลุ่มเก่ง.....	239
4.51 เปรียบเทียบประเด็นที่ 1 การพัฒนา ความรู้ ทักษะ และ เทคนิคการสอน.....	240
4.52 เปรียบเทียบประเด็นที่ 2 การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย.....	242
4.53 เปรียบเทียบประเด็นที่ 3 การให้การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน	244
4.54 เปรียบเทียบประเด็นที่ 4 การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ.....	247
4.55 เปรียบเทียบประเด็นที่ 5 การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการสอนภาษาไทย.....	249
4.56 เปรียบเทียบประเด็นที่ 6 การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม.....	251

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.57 เปรียบเทียบประเด็นที่ 7 การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน.....	253
4.58 เปรียบเทียบประเด็นที่ 8 แผนการสอนภาษาไทย.....	255
4.59 เปรียบเทียบประเด็นที่ 9 การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย.....	257
4.60 เปรียบเทียบ ประเด็นที่ 10 การประเมินคุณภาพภายใน.....	260
4.61 ประเด็นที่ 11 การประเมินคุณภาพภายนอก.....	262
4.62 แสดงผลการเปรียบเทียบความเห็นของรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการกับหัวหน้า กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.....	265
4.63 แสดงความคิดเห็นในการจัดลำดับการปฏิบัติที่ต่างกันระหว่างผู้อำนวยการ ของโรงเรียน 2 กลุ่ม	269
4.64 แสดงความคิดเห็นในการจัดลำดับที่ต่างกันระหว่างหัวหน้ากลุ่มสาระการ เรียนรู้ภาษาไทยของ โรงเรียน 2 กลุ่ม.....	270
4.65 แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกันในการจัดลำดับการปฏิบัติระหว่างครู ภาษาไทยโรงเรียน 2 กลุ่ม.....	271
4.66 แสดงความสัมพันธ์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 4 กลุ่มและ กระจายอำนาจผ่านหัวหน้ากลุ่ม สาระการเรียนรู้ภาษาไทยของกลุ่มโรงเรียน เก่ง ใน 6 ประเด็นแรก.....	273
4.67 วิเคราะห์ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของ โรงเรียน 2 กลุ่ม.....	275
4.68 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างโรงเรียน 2 กลุ่ม.....	281
4.69 จุดแข็ง (Strength).....	285
4.70 จุดอ่อน (Weakness).....	286
4.71 โอกาส (Opportunity).....	286
4.72 อุปสรรค (Treat).....	287
4.73 สรุปกลยุทธ์ในแต่ละกลุ่ม.....	291
4.74 กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียน มัธยมศึกษาตอนปลาย.....	292
5.1 สรุปกลยุทธ์ในแต่ละกลุ่ม.....	306

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
5.2	จากกลยุทธ์ทั้งหมดสามารถกำหนดกลยุทธ์ย่อยของการบริหารเพื่อพัฒนาการ สอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	307
5.3	สรุปกลยุทธ์ในแต่ละกลุ่ม.....	319

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

2.1	กรอบแนวคิดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	81

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดนโยบายที่เกี่ยวกับการศึกษา มาตรา 80 (3) ว่า ข้อ (3) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกกระดับให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจ สังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ข้อ (4) ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ข้อ (5) ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัยในวิทยาการแขนงต่างๆ ข้อ (6) ส่งเสริมและสนับสนุนความรู้รัก สามัคคี และการเรียนรู้ ปลูกจิตสำนึก และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ ตลอดจนค่านิยมอันดีงาม และภูมิปัญญาท้องถิ่น (แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2552-2559)

ข้อความในรัฐธรรมนูญดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาและเห็นความจำเป็นที่จะต้องมีการปฏิรูปการศึกษากันอย่างจริงจังมากขึ้น แต่ผลการศึกษายังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจทั้งวิชา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาไทยอันเป็นภาษาประจำชาติ เห็นได้จากผลการเปรียบเทียบคุณภาพผู้เรียนทั้งหมด 74 ประเทศ ของ PISA (Program for International Assessment) ที่สอบวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การอ่าน (ภาษาประจำชาติ หรือภาษาแม่) พบว่า

คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	การอ่าน
พ.ศ.2545 ไทยลำดับ 32	ไทยลำดับ 32	ไทยลำดับ 32
: 432 คะแนน	: 436 คะแนน	: 431 คะแนน
(ลำดับ 1 จีน :560)	(ลำดับ 1 เกาหลี :552)	(ลำดับ 1 ฟินแลนด์ :548)
พ.ศ.2546 ไทยลำดับ 36	ไทยลำดับ 36	ไทยลำดับ 35
: 417 คะแนน	: 429 คะแนน	: 420 คะแนน
(ลำดับ 1 จีน: 550)	(ลำดับ 1 ฟินแลนด์ :548)	(ลำดับ 1 ฟินแลนด์ :543)

	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	การอ่าน
พ.ศ.2549	ไทยลำดับ 44 : 417 คะแนน (ลำดับ 1 จีน: 544)	ไทยลำดับ 46 : 421 คะแนน (ลำดับ 1 ฟินแลนด์ : 563)	ไทยลำดับ 41 : 417 คะแนน (ลำดับ 1 เกาหลี : 556)
พ.ศ.2552	ไทยลำดับ 52 : 419 คะแนน (ลำดับ 1 จีน:600)	ไทยลำดับ 51 : 425 คะแนน (ลำดับ 1 จีน: 575)	ไทยลำดับ 53 : 421 คะแนน (ลำดับ 1 จีน: 556)
พ.ศ.2555	ไทยลำดับ 50 : 427 คะแนน (ลำดับ 1 จีน : 613)	ไทยลำดับ 48 : 444 คะแนน (ลำดับ 1 จีน : 580)	ไทยลำดับ 47 : 441 คะแนน (ลำดับ 1 จีน :570)

(http://en.wikipedia.org/wiki/Programme_for_international_Student_Assessment/10 มี.ย.57)

นอกจากนี้สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ประกาศผลการทดสอบความสามารถด้านภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปี 2550-2552 แยกตามทักษะแต่ละด้านไว้ว่า การอ่านเชิงวิเคราะห์ได้คะแนนร้อยละ 54.93, 51.70, 59.29 ตามลำดับ การเขียน (เพื่อการสื่อสาร) ได้คะแนนร้อยละ 58.78, 49.10, 49.63 ตามลำดับ การฟัง การพูดได้คะแนนร้อยละ 57.20, 60.17, 50.67 ตามลำดับ หลักภาษาได้คะแนนร้อยละ 43.28, 39.12, 39.18 ตามลำดับ วรรณคดีและวรรณกรรม ได้คะแนนร้อยละ 49.97, 47.15, 45.67 ตามลำดับ ซึ่งสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) สรุปไว้ว่า “คะแนน O-NET ในวิชาภาษาไทยสะท้อนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนปลายช่วงชั้นที่ 2, 3, 4 ยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ ควรหาทางสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย โดยเฉพาะการอ่านเชิงวิเคราะห์ การเขียนเชิงวิเคราะห์ การเขียนให้ถูกต้องตามหลักภาษา”

ดังนั้น ถ้าความรู้ด้านภาษาประจำชาติที่จำเป็นต้องใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอย่างยั่งยืนตลอดชีวิตยังด้อยคุณภาพอยู่ ย่อมส่งผลต่อการเรียนวิชาอื่น ส่งผลต่อการศึกษาต่อ และส่งผลต่อการทำงานอันเป็นผลตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการ พ.ศ. 2548-2550 ไม่ดีเท่าที่ควร ทั้งนี้ ประเทศไทยได้คะแนนผลตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการ 5.03, 4.27, 3.71 โดยอยู่ลำดับที่ 35, 47, 48 ตามลำดับ หากพิจารณา “สมรรถนะของการศึกษาไทยในเวทีสากล” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550, น.29-63) โดยใช้ดัชนีของ International Institute for Management Development : IMDประเทศไทยอยู่อันดับที่ 33 จาก 35 ประเทศ (<http://en.wikipedia.org/9> August 2514)

จากผลการทดสอบ ผลการประเมินจากหน่วยงานภายนอก จะเห็นว่า การจัดการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลต่อการ

พัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทย ซึ่งบุญเรือง ศรีเหรียญ (2542) กล่าวใน เรื่อง การศึกษาองค์ประกอบทางการศึกษาที่สัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และประสิทธิผลของโรงเรียนพบว่า ความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับผู้บริหาร เป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงระดับขวัญและกำลังใจของครูได้ดียิ่งกว่าความสัมพันธ์ระหว่างครูกับครูด้วยกัน (Ellenberg, 1972, p.45) ส่วนปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจของครู มีการบริหารงานทั่วไป การอำนวยความสะดวก การจัดหาอุปกรณ์การสอน ความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา (Redefer, 1959, p.59-62) ภาระในการสอน รวมทั้งปัจจัยการพิจารณาความดีความชอบ (Knezevich, 1975, p.456) ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีขวัญและกำลังใจสูงกว่าครูในโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำ (Anderson, 1953, pp.693-698)

ส่วนองค์ประกอบหรือปัจจัยสำคัญที่เป็นแรงผลักดัน ช่วยให้การปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนประสบผลสำเร็จขึ้นกับผู้บริหาร 3 ประการ คือ ประการแรก โรงเรียนมีผู้บริหารที่มุ่งเน้นการพัฒนาวิชาการ เป็นผู้นำทางความคิด เป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน ตั้งใจและทุ่มเทในการทำงาน ประการที่สอง ผู้บริหารส่งเสริมการเรียนรู้ของครูอย่างจริงจังโดยให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนางาน มีการนิเทศแบบกัลยาณมิตร มีใจร่วมในการพัฒนา ประการที่สาม จัดปัจจัยเกื้อกูลให้ครบวงจร (ทศนา เขมมณี, 2547)

จากการที่ผลการสอบของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ประกาศผลคะแนนการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผ่านทางเว็บไซต์ สทศ. ซึ่งผู้วิจัยได้เปรียบเทียบให้เห็นว่า คะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาไทยทั่วประเทศต่ำลง คือ ปีการศึกษา 2551 (พ.ศ.2550) ร้อยละ 46.50 ปีการศึกษา 2552 (พ.ศ.2551) ร้อยละ 46.40 ปีการศึกษา 2553 (พ.ศ.2554) ร้อยละ 42.61 และคะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาไทยปีการศึกษา 2554 (พ.ศ.2555) ร้อยละ 41.88 และมาเพิ่มขึ้นปีการศึกษา 2555 (พ.ศ.2556) คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 47.19 (เว็บไซต์ สทศ. www.niets.or.th 4 มิ.ค.2556) แต่คะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาไทยก็ยังไม่ถึงร้อยละ 50

ผลการสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาไทยปีการศึกษา 2551-2554 ลดลงทุกปี ปัญหา คือ ผู้บริหารจะใช้กลยุทธ์อย่างไรในการบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพ ในฐานะที่ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ ผู้เรียนต้องใช้ภาษาไทยสื่อสารในชีวิตประจำวัน และใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าวิชาอื่นๆ เมื่อเรียนภาษาไทยอ่อนก็กระทบถึงการเรียนวิชาอื่นด้วยดังปีการศึกษา 2554 (พ.ศ.2555) คะแนนเฉลี่ยทั่วประเทศ วิชาสังคมศึกษาได้คะแนน ร้อยละ 33.39 วิชาวิทยาศาสตร์ ได้คะแนน ร้อยละ 27.90 วิชาคณิตศาสตร์ได้คะแนน ร้อยละ 22.73 วิชาศิลปศึกษาได้คะแนน ร้อยละ 28.54 วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีได้คะแนน ร้อยละ 48.72 และวิชาภาษาอังกฤษได้คะแนน ร้อยละ 21.80 ข้อสำคัญภาษาไทยเป็นส่วนหนึ่งของ

วัฒนธรรมเช่นเดียวกับประเทศที่มีวัฒนธรรมเข้มแข็งหลายประเทศที่ยังคงดำรงวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของประเทศไว้ ดังนั้น ถึงเวลาหรือยังที่ผู้บริหารสถาบันการศึกษาและครูภาษาไทยทุกระดับควรจะสร้างสำนึกรักภาษาไทย สร้างความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย และมีความรู้ภาษาไทยอันเป็นภาษาประจำชาติให้สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังข้อความจากเรื่อง การพัฒนาการศึกษาไทยผู้สากลที่กล่าวว่า “จีน เวียดนาม ให้ความสำคัญกับการรักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของประเทศโดยกล่าวไว้ในกฎหมายและการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน สร้างสำนึกรู้เท่าทันอิทธิพลนานาชาติ และส่งเสริมให้ประชาชนตามทันวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรมเพื่อให้ทัดเทียมกับนานาประเทศ ญี่ปุ่น และเกาหลี เน้นการปลูกฝังให้เด็กลงมือทำและค้นหาความจริง เน้นการสร้างคนที่มีมาตรฐานความรู้สูง เน้นการยึดมั่นในคุณธรรมดั้งเดิม มีคุณธรรม ภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของชาติโดยกล่าวไว้ในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ (ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน และคณะ, 2553)

1.2 คำถามการวิจัย

1. สภาพของการบริหารการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีลักษณะอย่างไร
2. องค์กรประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีอะไรบ้าง
3. กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายควรมีอะไรบ้าง

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อศึกษาองค์กรประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
3. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.4 ขอบเขตการวิจัย

- 1.4.1 ด้านประชากรแบ่งตามวัตถุประสงค์และชั้นตอนที่ศึกษาดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ประชากร (Population) ที่เข้าสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั่วประเทศ 2,875 โรงเรียนนั้น สถาบันทดสอบทางการศึกษา (สทศ.) ได้จัดลำดับโรงเรียนที่ได้คะแนนสูงสุดไว้ 50 อันดับ ดังนั้น ในการศึกษาสภาพการจัดการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเฉพาะมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่สอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) จึงได้ศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีผลการสอบภาษาไทยในการสอบ O-NET ซึ่งสถาบันทดสอบทางการศึกษาจัดลำดับคะแนนสูงสุด 50 โรงเรียนแรก กับกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายทั่วไปจากจังหวัดเดียวกันหรือเขตการศึกษาเดียวกับ 50 โรงเรียนแรกที่ได้คะแนนสูง รวมเป็น 100 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ขั้นที่ 2 ศึกษาองค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ประชากรในการศึกษาองค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ โรงเรียน จำนวน 50 โรงเรียนจากกลุ่มโรงเรียนที่มีผลการสอบภาษาไทยสูงสุด 50 โรงเรียนแรกในการสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูภาษาไทยที่สอนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ขั้นที่ 3 พัฒนากลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ประชากรที่ใช้ในการพัฒนากลยุทธ์การบริหาร ได้แก่ โรงเรียนจำนวน 8 โรงเรียนที่เลือกจากโรงเรียนที่ได้คะแนนภาษาไทยสูงสุด 50 โรงเรียนแรกในการสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) เพื่อเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis) และ TOWS Matrix

ผู้ให้ข้อมูลฝ่ายบริหาร คือ ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ส่วนฝ่ายปฏิบัติการสอน ผู้ให้ข้อมูล คือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและ/หรือครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.4.2 ด้านเนื้อหา

การศึกษากลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ตัวแปรที่ศึกษาแบ่งเป็น

1.4.2.1 องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (ตัวแปรต้น) ประกอบด้วย

1) การบริหารให้มีการพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยให้ดีขึ้นในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทต่อการบริหาร 4 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง พัฒนาคำขวัญ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย ประการที่สอง การกำกับ ดูแล การจัดการสอนภาษาไทย ประการที่สาม การสนับสนุนและการเสริมแรงในการทำงาน ประการที่สี่ การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ

2) การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ประการ ประการแรก คือ ส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการสอนภาษาไทย ประการที่สอง คือ การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม ประการที่สาม คือ การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน

1.4.2.2 กลยุทธ์การสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพดีขึ้น (ตัวแปรตาม) นั้น ประกอบด้วย

1) องค์ประกอบกลยุทธ์การสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ประการแรก คือ ด้านแผนการสอนภาษาไทยที่นำผลการวิเคราะห์หลักสูตร ผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET มาวาง โครงการสอนและวางแผนการสอนซึ่งประกอบด้วย ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นดำเนินการสอน และขั้นสรุป สามขั้นตอนนี้ มีการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ การใช้สื่อประกอบการสอน การใช้แหล่งเรียนรู้ประกอบการสอน ประการที่สอง ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

2) ด้านการวัดและการประเมินเพื่อพัฒนากลยุทธ์การสอนภาษาไทย ประกอบด้วย

2.1) การประเมินคุณภาพภายในโรงเรียน สำหรับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา แบ่งเป็น มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มาตรฐานด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา และมาตรฐานด้านมาตรการส่งเสริม

2.2) การประเมินคุณภาพภายนอกโรงเรียน ทั้งที่ เป็นการประเมินจากเขตพื้นที่การศึกษา การประเมินจากสถาบันการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ที่จัดสอบเป็นประจำทุกปี และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ทำหน้าที่ประเมินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุก 5 ปี เพื่อผลักดันให้โรงเรียนได้พัฒนาการสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

มาตรา 47 ให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาไทย ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและประเมินคุณภาพภายนอก และมาตรา 48 ได้กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยให้ถือว่า การประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และมาตรา 49 ให้มีการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อย 1 ครั้งในทุก 5 ปี โดย สมศ.เป็นผู้ดำเนินการ ทั้งนี้ กระบวนการประกันคุณภาพภายใน มี 3 ขั้นตอนคือ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบ

คุณภาพ และการประเมินคุณภาพ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีมาตรฐานตามที่กำหนดไว้ ซึ่งการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สำหรับกระบวนการประเมินคุณภาพภายใน ปฏิบัติตามหลักการบริหารที่เป็นกระบวนการครบวงจร (PDCA) คือ การร่วมกันวางแผน (Planning) การร่วมกันปฏิบัติการตามแผน (Doing) การร่วมกันตรวจสอบ (Check) และร่วมกันปรับปรุง (Action) เมื่อพิจารณากระบวนการประกันคุณภาพภายในตามแนวคิดของการประเมินคุณภาพและแนวคิดกลยุทธ์การบริหารแบบครบวงจร จะเห็นว่า มีความสอดคล้องกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543)

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับเพื่อ

งานวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารการพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย คาดว่าจะเป็นประโยชน์ ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา จะได้นำกลยุทธ์การบริหาร เพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จะได้แนวทางในการพัฒนาการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายให้ดีขึ้น

1.6 นิยามศัพท์

กลยุทธ์ หมายถึง วิธีการดำเนินงานที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียน

กลยุทธ์การบริหาร หมายถึง การวางแผนกลยุทธ์หรือการกำหนดกลยุทธ์ การปฏิบัติตามกลยุทธ์ หรือการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และการประเมินกลยุทธ์หรือการควบคุมกลยุทธ์ซึ่งเกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมเพื่อนำสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

คุณภาพ หมายถึง ความเป็นเลิศอันเป็นลักษณะพิเศษสูงเป็นที่ยอมรับในเชิงสากลตรงตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประเมินคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษา งานวิจัยเรื่องนี้ มุ่งบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นตามแนวคิด PML (ไพฑูรย์ สินลารัตน์) ที่มีการวางแผน มีการจัดการ (ครู หลักสูตร และกิจกรรม) และมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งแบ่งระดับคุณภาพงานเป็น 3 ระดับ อันเป็นการนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารการสอนภาษาไทยได้ (สำหรับโรงเรียนที่ สทศ.จัดลำดับ 1-50 ของประเทศที่เป็นโรงเรียนคุณภาพ ซึ่ง

ในงานวิจัยเรื่องนี้เรียกว่า “โรงเรียนกลุ่มเก่ง” ส่วนโรงเรียนอื่นๆนอกเหนือ จาก 50 โรงเรียนนี้เรียก “กลุ่มโรงเรียนทั่วไป”)

คุณภาพงานระดับปกติ คือ การสอนภาษาไทยตามแบบเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ ตามหน้าที่

คุณภาพงานระดับก้าวหน้า คือ การสอนภาษาไทยโดยออกแบบสื่อการสอน แผนการสอน เพื่อให้สอนภาษาไทยตามหลักสูตรด้วยตนเอง ใช้การทวนซ้ำหรือทบทวนความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังจะเรียน เพื่อปรับความรู้เดิมของนักเรียนให้ทันกันเพื่อเชื่อมโยงความรู้เก่ากับความรู้ใหม่ ช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องที่เรียนได้ง่ายขึ้น

คุณภาพงานระดับเปลี่ยนแปลง คือ การที่ครูภาษาไทยมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยนำความรู้จากข่าวสาร งานวิจัย และความรู้จากการสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทยมาใช้ประโยชน์ในการสอนภาษาไทย ตลอดจนนำการวิจัยในชั้นเรียนมาพัฒนาการสอนภาษาไทยในรายวิชาที่สอนในแต่ละภาคเรียน และครูภาษาไทยที่ดีจำเป็นต้องวิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ข้อสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) เพื่อปรับเนื้อหาให้เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนให้พร้อมรับการประเมินทั้งภายในโรงเรียนและการประเมินจากหน่วยงานภายนอก

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) หมายถึง กระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ตามและในทางกลับกันผู้ตามก็ส่งอิทธิพลต่อการแก้ไขพฤติกรรมของผู้นำ เช่นเดียวกัน ถ้ามองภาวะผู้นำในมุมแคบ จะเป็นกระบวนการส่งอิทธิพลต่อปัจเจกบุคคล (Individual) แต่ถ้ามองภาวะผู้นำในมุมกว้างจะเป็นกระบวนการใช้อำนาจเปลี่ยนแปลงสังคมและปฏิรูปสถาบัน เพื่อยกระดับแนวความคิด ค่านิยมทางศีลธรรมที่ดีกว่า ภาวะผู้นำจึงเป็นปฏิสัมพันธ์ของบุคคลที่มีความแตกต่างกันในด้านอำนาจ ระดับแรงจูงใจและทักษะเพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายร่วมกัน

โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) โรงเรียนเอกชน โรงเรียนสาธิตทั้งของมหาวิทยาลัย และสาธิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต้องสอบข้อสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET)

ครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หมายถึง หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูภาษาไทยที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

การสอนภาษาไทย คือ การวางแผนจัดกิจกรรมตามหลักสูตรภาษาไทย เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ผูกพัน ให้มีประสบการณ์และเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมก่อนข้างถาวร

การพัฒนาการสอนภาษาไทย หมายถึง การเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง กระบวนการจัดการสอนภาษาไทยโดยใช้กลยุทธ์หรือกลวิธีที่หลากหลาย อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถในการสื่อสารตามมาตรฐานที่กำหนด พร้อมรับการ

ประเมินจาก สมศ.สทศ. เขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้ผลการสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ภาษาไทยสูงขึ้น มีความสามารถศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา และตอบสนองความต้องการของสถานประกอบการมากขึ้น

O-NET คือ แบบทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐานหรือข้อสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test) เป็นข้อสอบที่ครอบคลุมเนื้อหาตรงตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 สอบพร้อมกันเมื่อเรียนครบหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นการสอบวัดมาตรฐานการศึกษาของนักเรียนทั่วประเทศ ข้อสอบมีทั้งปรนัยและอัตนัย ส่วน A-NET เป็นแบบทดสอบทางการศึกษาขั้นสูง วัดความรู้ ทักษะทางวิชาการในระดับสูงขึ้น เป็นการวัดความคิด การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ ซึ่งจะครอบคลุมเนื้อหา รวมไปถึงกลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม ภาษาไทย สังคม ภาษาอังกฤษ สำหรับผู้ที่เรียนสายศิลป์ภาษาคำนวณ ต้องเรียนเนื้อหาเพิ่มเติม ส่วนคนที่เลือกสายคำนวณ-วิทย์ ต้องเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ข้อสอบมีทั้งอัตนัยและปรนัย วัดความรู้ การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มากกว่าการสอบ O-NET ซึ่งประกอบด้วย ภาษาไทย (ฟัง พูด อ่าน เขียน หลักภาษา การใช้ภาษา วรรณคดี และวรรณกรรม) คณิตศาสตร์ 2 วิทยาศาสตร์ 2 สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม 2 และภาษาอังกฤษ 2

O-NET เป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนั้น ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทยจึงใช้คะแนนระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในระบบ Admissions ส่วนการสอบ A-NETจำเป็นสำหรับคณะวิชาที่ต้องการผู้เรียนที่มีพื้นฐานการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหาเชิงตรรกะ เหตุ ผล เช่น แพทย์ วิศวกรรม และอักษรศาสตร์

องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย หมายถึง องค์ประกอบหลักในการปรับปรุงการจัดการภายในโรงเรียน เพื่อให้คุณภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยดีขึ้น ได้ศึกษาจากงานวิจัยของกรมวิชาการ (2536) ทิศนา แจมมณี (2543) กัญญาบุตร ล้อมสาย (2552) วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน (2552) สัมฤทธิ์ ผิวนิยม (2552) องค์ประกอบหลักในการตรวจสอบโรงเรียนคุณภาพ และแนวคิด PML ของ ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน จนกระทั่งได้องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาครูภาษาไทยอย่างเป็นระบบ และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของครูภาษาไทย มาเป็นเครื่องมือในค้นคว้าเรื่อง กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทย ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งจำแนกเป็นหัวข้อที่จะศึกษา ดังนี้

1. องค์ประกอบการบริหารให้มีการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เพื่อให้การสอนภาษาไทยดีขึ้น ประกอบด้วย

1) การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย หมายถึง การที่ผู้บริหาร มีการวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาการสอนภาษาไทย สร้างความเข้าใจแก่ครูในการกำหนดทิศทาง วิทยุทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายที่จะพัฒนาการสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพมากขึ้น โดยกำหนดให้มีการ อบรมครูภาษาไทยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเป็นประจำ ส่งเสริมการสร้างบรรยากาศให้เกิดการ พัฒนาการสอนภาษาไทย โดยให้จัดนิทรรศการหมุนเวียนและกิจกรรมเสริมความรู้ภาษาไทย ตลอดปี และปรับปรุงการสอนภาษาไทยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์การบริหาร โดยจัด ประกวดนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย

2) การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย หมายถึง การที่ผู้บริหารกำหนดแผนระยะสั้น ในแต่ละภาคเรียนให้ครูภาษาไทยสำรวจปัญหาในการสอน หาวิธีแก้ปัญหาโดยรายงานผลการวิจัย ในชั้นเรียนทุกเดือน ส่วนแผนระยะยาวกำหนดให้ครูภาษาไทยพัฒนานักเรียนให้สามารถสอบ ข้อสอบระดับชาติ (O-NET) ภาษาไทยให้มีคะแนนสูงขึ้น โดยให้ครูภาษาไทยวิเคราะห์ จุดเด่น จุดด้อย โอกาส อุปสรรค ในการสอนภาษาไทยโดยนำผลการวิเคราะห์มาประกอบการวางแผน กลยุทธ์เพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพมากขึ้น เมื่อครูภาษาไทยนำแผนกลยุทธ์ พัฒนาการสอนไปปฏิบัติก็ให้สามารถยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยน ได้ตามสถานการณ์ เพื่อให้สะดวกต่อ การสอน และมีการประเมินการสอนตามปฏิทินการปฏิบัติงาน

3) การให้การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน หมายถึง การที่โรงเรียนสนับสนุน ด้านการเงินและด้านอื่นๆเพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย โดยผู้บริหารให้ ความสำคัญกับการพัฒนาการสอนภาษาไทยอย่างชัดเจน ด้วยการจัดอบรมวิจัยในชั้นเรียนเพื่อ พัฒนาการเรียนการสอน แล้วตรวจรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียนด้วยตนเอง นอกจากนี้ ผู้บริหาร สร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน โดยให้รางวัลเชิดชูเกียรติแก่ครูภาษาไทยที่สามารถพัฒนา นักเรียนให้มีผลการสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) สูงขึ้น และโรงเรียนส่งเสริมการจัด สิ่งแวดล้อมที่เป็นประโยชน์ต่อการสอนภาษาไทยโดยให้จัดนิทรรศการหมุนเวียนทุกเดือน และทาง โรงเรียนส่งเสริมการประกวดทักษะการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง แสดงความคิดสร้างสรรค์ เช่น การ แสดงละคร การตอบปัญหาภาษาไทย เป็นต้น

4) การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ หมายถึง การที่โรงเรียนจัดทำแผนพัฒนา ทรัพยากรบุคคล เพื่อให้ครูภาษาไทยพัฒนาการสอนตามกลยุทธ์การบริหาร เพื่อเตรียมนักเรียนให้ พร้อมรับการประเมินทั้งภายใน โรงเรียนและการประเมินจากหน่วยงานภายนอกทั้งเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา สมศ. สทศ. ส่งเสริมให้ครูศึกษาต่อเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการ สอนภาษาไทยให้นักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีความรู้ความสามารถที่แท้จริง โดยจัด อบรมครูภาษาไทยเพื่อพัฒนาการทำแผนการสอนภาษาไทยที่นำผลการศึกษาลึกสูตร วิเคราะห์

หลักสูตร วิเคราะห์ข้อสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) และใช้เกณฑ์การประเมินของ สมศ.มาประกอบการทำโครงการสอนและแผนการสอนภาษาไทยที่มีคุณภาพ และมีการประเมินผลการทำงานตามเกณฑ์ที่กำหนด และนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพ

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทย ประกอบด้วย

1) การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการสอนภาษาไทย หมายถึง การที่ผู้บริหาร โรงเรียนมีกลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยให้ดีขึ้น กำหนดให้มีปฏิทินสำรวจความต้องการวัสดุผลิตสื่อการสอนของครูภาษาไทยและจัดหาวัสดุตามความต้องการของครู นอกจากนี้ โรงเรียนยังเน้นการมีส่วนร่วมของครูในการระดมสมองวางแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย กำหนดให้ครูนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติตามปฏิทินการปฏิบัติงาน และประเมินกลยุทธ์ในการพัฒนาการสอนภาษาไทย

2) กลยุทธ์การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่โรงเรียนจัดให้ครูมีส่วนร่วมวางแผนกลยุทธ์ นำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และประเมินกลยุทธ์ซึ่งมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูภาษาไทยสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการสอน ทั้งยังมีงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมภาษาไทยทั้งภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 มีการให้รางวัลพิเศษแก่ครูที่ใช้ผลการวิจัยในชั้นเรียน ใช้ผลการวิเคราะห์ข้อสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) มาผลิตสื่อเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย

3) การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง ผู้บริหารสนับสนุนให้จัดแหล่งเรียนรู้ด้านภาษาไทยในห้องสมุด โรงเรียน ห้องสมุดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้บริหารจัดอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนแก่ครูภาษาไทย และตรวจรายงานการวิจัยในชั้นเรียนของครูด้วยตนเอง จัดประกวดงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยในแต่ละภาคเรียน และผู้บริหารยังเห็นความสำคัญของแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ โดยสนับสนุนงบประมาณที่จะนำนักเรียนไปเรียนรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์ตรง

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย แผนการสอนภาษาไทยและการวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย

1) แผนการสอนภาษาไทย หมายถึง ก่อนทำแผนการสอน ครูภาษาไทยศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง วิเคราะห์ข้อสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) แล้วจึงจัดทำโครงการสอนและแผนการสอนรายวิชาที่ได้รับมอบหมายให้สอน ครูภาษาไทยนำผลการวิจัยเกี่ยวกับภาษาไทยมาพัฒนาเนื้อหาที่สอนให้ทันสมัย และเฉลยข้อสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน

(O-NET) แต่ละปี เพื่อให้นักเรียนก้าวทันความก้าวหน้าทางวิชาการ อีกทั้งใช้วิธีทบทวนความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวกับเรื่องที่จะสอน เป็นการปรับพื้นฐานของนักเรียนให้ทันกันเพื่อจะเชื่อมความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ และใช้หลักสูตรแกนกลาง มาตรฐานและตัวชี้วัดที่ สมศ.กำหนด แนวข้อสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ให้ปรับใช้เป็นหลักสูตรของโรงเรียนเพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมรับการประเมินจากหน่วยงานภายนอก

2) การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย หมายถึง การวิจัยในชั้นเรียนซึ่งครูภาษาไทยสำรวจปัญหา หาวิธีแก้ปัญหาในรายวิชาที่สอน ทำรายงานที่ได้สำรวจปัญหาและวิธีแก้ปัญหาส่งผู้บริหาร โรงเรียนทุกเดือน แนะนำวิธีในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง วิธีการเลือกหนังสือหรือเอกสารที่เชื่อถือได้มาอ่านเพื่อนำไปอ้างอิงเชิงวิชาการ ให้นักเรียนสำรวจปัญหาในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนเองเพื่อครูจะได้นำมาวางแผนแก้ปัญหาการสอนให้ตรงประเด็น นอกจากนี้ ครูภาษาไทยให้นักเรียนรายงานผลการเรียนภาษาไทยแต่ละเรื่องถึงข้อคิดหรือประโยชน์ที่ได้ เพื่อสะท้อนความเข้าใจเนื้อหาที่เรียนและทักษะด้านการเขียนของนักเรียน

4. กลยุทธ์ด้านการประเมินการสอนภาษาไทย ประกอบด้วย

1) การประเมินคุณภาพภายใน หมายถึง ครูภาษาไทยเป็นผู้นำนักเรียนในการค้นคว้าเพื่อเพิ่มพูนความรู้ เมื่อนักเรียนส่งงานก็พร้อมที่จะตรวจแล้วแจ้งผลการตรวจให้เร็วที่สุดเพื่อให้นักเรียนมีโอกาสแก้ไขข้อบกพร่อง เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน ชิ้นงานที่ต้องทำ เป็นข้อตกลงโดยมีจุดมุ่งหมาย มีกำหนดคุณภาพงานที่ชัดเจน เมื่อครูภาษาไทยพบข้อบกพร่องในการเรียน ได้พยายามอธิบายให้นักเรียนเข้าใจถูกต้อง ครูภาษาไทยประเมินผลการเรียนทั้ง การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับ ระบบเสียง ระบบคำ ระบบประโยคในภาษาไทย และมีการจัดการประเมินภายในอย่างเป็นระบบ และเสริมความรู้ภาษาไทยให้เข้มแข็งตามหลักสูตรแกนกลาง ควบคู่กับเนื้อหาสาระที่นักเรียนต้องสอบข้อสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET)

2) การประเมินคุณภาพภายนอก หมายถึง การที่ผู้บริหารโรงเรียนมุ่งพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยให้ตอบสนองความต้องการของสถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการ โดยฝึกทักษะให้นักเรียนใช้ภาษาไทยสื่อสารให้ถูกต้องตามหลักสูตรแกนกลาง และมาตรฐานของ สมศ. จึงจัดอบรม เรื่องหลักสูตร มาตรฐาน ตัวชี้วัดแก่ครู จัดทีมวิเคราะห์ข้อสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาไทยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ช่วยให้นักเรียนเข้าใจแนวข้อสอบ O-NET ดีขึ้น กำหนดให้ครูใช้การวิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการสอนภาษาไทย เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถมากขึ้น พร้อมรับการประเมินจากหน่วยงานภายนอก

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา เรื่อง กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในครั้งนี้ ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1 การจัดการสอนภาษาไทย

2.1.1 แนวคิดการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

2.1.2 หลักการจัดการสอนภาษาไทย

2.1.3 กระบวนการเรียนการสอนภาษาไทย

2.1.4 การจัดการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.2 การบริหารเพื่อให้การจัดการสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพ

2.2.1 แนวคิดและหลักการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้

2.2.2 กลยุทธ์กับการพัฒนาการจัดการสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพ

2.3 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับกลยุทธ์

2.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดการศึกษา

2.3.2 หลักการจัดการศึกษาเชิงกลยุทธ์

2.4 กระบวนการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้

2.4.1 การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้

2.4.2 องค์ประกอบกลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 การจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

2.1.1 แนวคิดการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

เดนนิส (Dennis, 1995, pp.171-172) กล่าวว่า ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 Vygotsky (1896-1934) ได้สร้างข้อตกลงด้านกิจกรรมเกี่ยวกับสติปัญญาของมนุษย์เป็นผลของการเรียนรู้วัฒนธรรม ด้วยการใช้สัญญาณทางสังคม วิธีการไม่ได้ขึ้นกับทักษะทางภาษา แต่เป็นการเตรียมความพร้อมด้านภาษา เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและความคิดผ่านวัฒนธรรมจึงเป็นจุดกำเนิดความเชื่อมโยงระหว่างภาษาและความคิด (Thought)

ทอลี (Tauli อ้างถึงในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2529) ได้ให้ความเห็นในบทความของเขาเรื่อง “The Theory of Language Planning” ว่า ภาษาทำหน้าที่สองประการในสังคม คือ เป็นเครื่องมือ (means) และเป็นระบบสัญญาณทางสังคม (socialcode) ซึ่งในกรณีหลังนี้รวมไว้ซึ่งการทำหน้าที่เป็นสถาบันทางสังคม (socialinstitution) ด้วย ส่วน เฮร์ซเลอร์ (Hertzler อ้างถึงในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2529) ผู้ประพันธ์หนังสือ “A Sociology of Language” ได้กล่าวถึงบทบาททั่วไปของภาษา 2 ประการ ประการแรก เป็นเครื่องมือในการอธิบาย บอกลักษณะ การจัดกลุ่ม การรับรู้ การคิดกิจกรรมสร้างสรรค์ความรู้ทางเทคโนโลยีและการถ่ายทอดความรู้จากที่หนึ่งไปสู่อีกที่หนึ่ง ประการที่สอง เป็นเครื่องมือพื้นฐานของพฤติกรรมทางสังคม กริมชอว์ (Grimshaw อ้างถึงใน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2529) ผู้สนใจภาษาเชิงสังคมศาสตร์และเขียนหนังสือ ชื่อ “Language as Social Resource” ให้ความเห็นเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของภาษาว่า เป็นกลไกของการควบคุมทางสังคม (socialcontrol) และเชื่อว่า ภาษาก่อให้เกิดกระบวนการสังคมประกิต (socialization) ในสังคมขึ้น นอกจากนี้ ยังกล่าวว่า ภาษามีบทบาทในการเลื่อนฐานะทางสังคมของบุคคลโดยชี้ให้เห็นว่า บุคคลยิ่งรู้ภาษาถิ่นนอกจากภาษาแม่ของตนมากขึ้นเท่าไร ก็ยิ่งเป็นชนชั้นผู้นำ (elite) ในสังคมยิ่งขึ้น สำหรับ เคลแมน (C.Kelman อ้างถึงในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2529) กล่าวว่า ภาษามีอำนาจอย่างสำคัญในการรวมกลุ่มคนที่กระจัดกระจาย และชนกลุ่มย่อย (subgroups) ให้เข้ามาสมาคมกับดีต่อระบบเดียว ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2531) กล่าวไว้ในเรื่อง พระอัจฉริยภาพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการใช้ภาษาไทยด้านการเมืองการปกครอง ว่า “รัฐบาลเป็นสถาบันหนึ่งในสถาบันสำคัญของประเทศ และจะต้องปฏิบัติโดยถือว่า ชาติบ้านเมืองเป็นเป้าหมายสำคัญและความอยู่ดีกินดีของประชาชนเป็นสิ่งที่ปรารถนา ในการนี้ก็จะต้องเข้าใจว่า ทุกส่วน ทุกสาขาของชีวิตประชาชนจะมารวมอยู่ที่ท่าน จึงต้องมีการร่วมมือ การประสานงานที่เหมาะสม โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัว หรือแม้แต่ว่าส่วนของงานที่ท่านทำ จะต้องประสานประโยชน์ทั้งหลายให้เข้ากัน และพยายามทำให้เหมาะสมที่สุด บางคนก็คิดว่าตัวได้รับหน้าที่เฉพาะอย่างหนึ่งก็จะปฏิบัติอย่างดี แต่ต้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนที่ซึ่งถ้าไม่สอดคล้องกัน ประโยชน์ส่วนน้อยหรือส่วนเฉพาะจะไม่สำเร็จเหมือนกัน นั่นคือ ประโยชน์ส่วนรวม คำว่าประโยชน์ส่วนรวมนี้หมายถึงการประสานประโยชน์ส่วนสาขาหรือส่วนงานเฉพาะให้เข้ากันจึงจะได้มีความสำเร็จในการไปทำประโยชน์อย่างยิ่ง ฉะนั้นก็เชื่อว่าทุกท่านก็ตระหนักดีในความรับผิดชอบที่ได้รับ เพื่อที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติงานซึ่งจะต้องการความตั้งใจจริง ต้องการความซื่อสัตย์สุจริต ต้องการความแข็งแรง หมายถึง แต่ละท่านที่มีกำลังทั้งร่างกายทั้งจิตใจทั้งความรู้พร้อมทุกอย่าง ฉะนั้น ก็ขอให้ท่านทั้งหลายมีกำลังทั้งกายทั้งใจ ทั้งความรู้หรือกำลังปัญญาที่พร้อมและนำออกมาใช้เพื่อให้ได้เป็น

ผลสำเร็จของการทำงานที่ท่านได้รับมอบหมายเป็นแต่ละบุคคลและเป็นส่วนรวมของคณะรัฐมนตรี ฉะนั้นถ้าทุกคนได้ปฏิบัติด้วยความสามารถอย่างนี้ ก็เชื่อว่า บ้านเมืองจะก้าวหน้าและปลอดภัย ซึ่งจะต้องเป็นหน้าที่ของแต่ละบุคคลและแต่ละส่วนแต่ละฝ่ายที่จะเร่งในข้อนี้” โดยยกตัวอย่างพระราชดำรัสใน โอกาสที่นายกรัฐมนตรีนำคณะรัฐมนตรีเข้าเฝ้าฯ ถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่ ณ ตำหนักจิตรลดารโหฐาน วันพฤหัสบดีที่ 14 สิงหาคม 2529 และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงสรุปว่า จากข้อคิดเห็นของนักวิชาการต่างๆ จะเห็นได้ว่า “ภาษามีหน้าที่และบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในสังคม คือ ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารระหว่างคนในสังคม ภาษาช่วยถ่ายทอด ความรู้ ความคิด และช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชนในชาติและระหว่างชาติ นอกจากนี้ ภาษายังแสดงถึงสถานะทางสังคมบุคคลมีความรู้ดีในภาษาของตนและภาษาอื่นๆ ย่อมจะได้รับการยกย่องนับถือจากบุคคลอื่นและอาจถือเป็นบุคคลชั้นนำของสังคม ในทางการเมือง ภาษามีบทบาทสำคัญในการที่จะรวมจิตใจของประชาชนในชาติให้มีความสามัคคี มีความรักชาติ และภาคภูมิใจในชาติของตน ...”

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2529, 151) ทรงเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทยไว้ว่า

1. การเรียนการสอนภาษาไทยควรมีวิธีสอนและสื่อการเรียนที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้รับทั้งความรู้เรื่องที่ยิ่งที่มีความหลากหลายให้มีความเพลิดเพลิน สนุกสนาน ฝึกให้นักเรียนสามารถค้นคว้าได้เอง

2. เนื้อหาที่นำมาสร้างเป็นบทเรียนในการเรียนการสอนภาษาไทยนั้นควรได้ให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ ที่สืบเนื่องกับความรู้ทางด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม วรรณคดี ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ศิลปกรรม รวมทั้งเรื่องราวเหตุการณ์ในปัจจุบันอันจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้อย่างกว้างขวางสามารถนำความรู้ไปบูรณาการใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและชาติบ้านเมืองได้

3. ในการเรียนการสอนภาษาไทยควรจัดให้นักเรียนได้ฝึกทักษะ การฟัง พูด อ่าน เขียน อย่างครบถ้วน โดยให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจ ความถนัด และความสามารถของนักเรียน เช่น การฝึกให้นักเรียนฟังเพื่อจับใจความสำคัญ การฝึกพูดแสดงความคิดเห็น และฝึกออกเสียงให้ชัดเจน ถูกต้อง การอ่านออกเสียงทั้งความเรียงและทำนองเสนาะ การเขียนแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิจารณ์ และการเขียนหนังสือให้ถูกต้อง เป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม ทักษะต่างๆ เหล่านี้ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการเรียนการสอนภาษาไทย

4. ควรส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรักและความภาคภูมิใจในภาษาไทย ให้มีค่านิยมที่ดีงามในการใช้ภาษาไทยให้เหมาะกับกาลเทศะและบุคคล และให้ตระหนักถึงคุณค่าของภาษาไทย

ในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยที่จะต้องช่วยกันธำรงรักษาเอาไว้ และนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ,ม.ล. (2518) แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระเบียบวิธีสอนภาษาไว้ว่า

1. ต้องให้ฟัง พูด อ่าน และเขียนโดยใช้ภาษาที่ดี ชัดเจน แจ่มแจ้ง ถูกต้องกาลเทศะและบุคคล

2. ต้องให้เกิดความต้องการที่จะสื่อสาร หรือทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องสื่อสารด้วยวิธีนั้น ด้วยวิธีนี้ ด้วยเหตุนี้ ด้วยเหตุนี้ เช่น การเขียนจดหมาย เขียนความเห็นลงหนังสือพิมพ์ เขียนจดหมายร้องเรียน บันทึกวิชาการ บันทึกการไปทัศนจาร

3. ก่อนที่จะสมมุติตัวนักเรียนให้เป็นผู้ใด อยู่ในสถานการณ์อย่างไร ต้องให้นักเรียนเขียนจากสภาพจริงให้ได้เสียก่อน

4. อย่าให้เขียนหรือพูดเรื่องที่ไม่มีความคิดสำหรับที่จะพูดหรือเขียน

นอกจากนี้ บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. (2523) กล่าวถึงสาเหตุปัญหาและอุปสรรคของการสอนภาษาไทยว่า “ความบกพร่องในการสอนภาษาไทยที่สำคัญที่สุด คือ ขาดความเอาใจใส่และความพยายามในอันที่จะค้นหาวิธีสอนที่ได้ผล และการผลิตวัสดุ อุปกรณ์ไม่ก้าวหน้า ซึ่งต้องถือเป็นการรับผิดชอบตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงลงมาถึงครู-อาจารย์ที่สอน” สอดคล้องกับที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี (2529) ที่ทรงกล่าวในงานวิจัยว่า “ปัญหาการบริหารวิชาการมี ปัญหาที่ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญแก่ภาษาไทยมากเท่าที่ควร...ครูบางคนไม่รักภาษาไทยครูผู้สอนไม่ชวนขยายหาความรู้เพิ่มเติม ขาดศิลปะการสอนที่เอื้อต่อการสอนภาษาไทยให้สนุกสนาน

นอกจากนี้ บุญเหลือ เทพยสุวรรณ,ม.ล. ยังกล่าวถึงการกำหนดนโยบายและการวางแผนว่า ก่อนกำหนดเป้าหมายและวางแผนงาน เราต้องรู้ว่าเราต้องการอะไร เพียงใดจึงกำหนดวัตถุประสงค์กว้างๆ เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้ เราต้องมีแผนงานให้ผู้สอน ผู้เรียนปฏิบัติอย่างไรเรียกว่า “วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม” คือ วัตถุประสงค์ในรูปการกระทำ การวัดสมรรถภาพ ทักษะคิดให้เข้าใจระหว่างผู้สอน ผู้เรียนอย่างชัดเจน เช่นเดียวกับ กุหลาบ มลลิกะมาส (2537) กล่าวว่า ผู้สอนต้องวางจุดมุ่งหมายที่จะสอน เตรียมเนื้อหาที่จะสอนและวิธีการสอน ทั้งนี้ อาจารย์ที่สอนต้องมุ่งมั่นและจริงจัง และบุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. ยังสรุปว่า ครูอาจารย์ภาษาไทยดูเหมือนไม่เข้าใจลักษณะที่แท้จริงตามธรรมชาติของภาษาไทยนัก...เมื่อเป็นเช่นนี้ การสอนภาษาไทยจึงมีอุปสรรคมาก และท่านกล่าวต่อว่า เมื่อกำหนดนโยบายแน่นอนแล้ว จึงควรทำหลักสูตร (หลักสูตร คือ แผนงานอย่างกว้าง ซึ่งต้องดีเป็นพฤติกรรมและกำหนดขั้นและมาตรฐานของพฤติกรรม) สำหรับหลักสูตรด้านภาษาต้องประกอบด้วย ประการแรก การฝึกทักษะ ประการที่สอง ความรู้เรื่องเสียงใน

ภาษา โครงสร้างของภาษา ประวัติของภาษา ประการที่สาม วัฒนธรรมทางภาษาหรือการใช้ภาษา เช่น การใช้คำราชาศัพท์ คำสุภาพ พรรณคดี ทั้งสามประการนี้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะสำหรับการเรียนการสอนภาษาไทยในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2529) วัตถุประสงค์ จำเป็นต้องใช้ให้เหมาะกับวิธีสอน ทั้งนี้ บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. (2523) กล่าวว่า “ไม่มีครูที่คนที่สามารถสอนด้วยมือเปล่าได้” วัตถุประสงค์ หมายถึง สิ่งที่ใช้ภาษาเป็นเนื้อหา ส่วนวัตถุประสงค์สมัยใหม่มีมากมาย นอกจากนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2529) ทรงเสนอแนะว่า สื่อการเรียนควรเหมาะสมกับวัยของนักเรียนด้วย

ด้านการวัดผล เป็นขั้นตอนสำคัญมากเมื่อสอนแล้วก็ต้องวัดผลให้สอดคล้องกับวิธีการสอน สำหรับความคิดกับทักษะทางภาษาจะเห็นว่า “การใช้ความคิดแบบสนธิทอยู่กับสมรรถภาพการใช้ภาษาในเมื่อภาษาเป็นเครื่องสื่อความหมาย ถ้าหากในความคิดนึกของมนุษย์คนใดหาความหมายได้น้อย การใช้ภาษาย่อมพัฒนาไปไม่ได้ ดังนั้น การสอนภาษาของตนเองก็คือ การสอนให้ใช้ความคิดเป็นอันดับหนึ่งทั้งนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2529) ทรงเห็นความจำเป็นของการฝึกทักษะในการสอนภาษาไทย โดยทรงเสนอว่า “ควรจัดให้นักเรียนได้ฝึกทักษะทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนให้ครบถ้วนซึ่งการฝึกให้นักเรียนฟังเพื่อจับใจความสำคัญ การฝึกพูดแสดงความคิดเห็นการฝึกออกเสียงให้ชัดเจน ถูกต้อง ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง, การฝึกเขียนแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิจารณ์ การฝึกเขียนภาษาไทยให้ถูกต้อง อันเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งในการสอนภาษาไทย”

โรแบน (Roban) ไรอัน (Ryan) และสควัวร์ (Squire) ได้ให้ข้อคิดในการสอนภาษาไว้ในหนังสือ Teaching Language and Literature ซึ่ง สุจริต เพียรชอบ สรุปว่า การสอนภาษาโดยทั่วไปควรคำนึงถึง ประการแรก ฝึกให้เด็กได้ใช้ความคิดเพื่อส่งเสริมความงอกงามทางปัญญา ประการที่สอง การสอนภาษาควรเน้นความเข้าใจหลักไวยากรณ์ ประการที่สาม การสอนภาษาต้องให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งและเห็นคุณค่าของวรรณคดี วรรณกรรม ประการที่สี่ การสอนภาษาต้องให้ผู้เรียนนำความรู้ที่เรียนไปใช้ในการติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ก่อ สวัสดิพานิชย์ (2514) ให้ข้อคิดว่า การสอนภาษาควรปลูกฝังทักษะ ฝึกให้เกิดทักษะจัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กใช้ทักษะอย่างกว้างขวาง และแก้ไขข้อบกพร่อง เช่นเดียวกับ กุหลาบ มัลลิกะมาส (2537) เห็นว่า ควรปลูกฝังทักษะที่จำเป็น ย้ำทักษะแต่ละทักษะให้แม่นยำ ถ้าอัจฉริยะฝึกครั้งเดียวได้ แต่บุคคลทั่วไปต้องฝึกมากกว่า 1 ครั้ง นำทักษะนั้นไปใช้ในสถานการณ์อื่น เช่น พุดหน้าชั้นให้ชัดถ้อยชัดคำ การให้เล่นละคร การเขียนโปสเตอร์ คือ เปลี่ยนสถานการณ์แต่ยังคงฝึกทักษะ แก้ไขข้อบกพร่องของทักษะนั้นๆ เช่น ฝึกใช้คำสุภาพ น้ำเสียงน่าฟัง ใช้สรรพนามเหมาะสม

รู้จักขอโทษ ขอบคุณ ใช้ความนุ่มนวลในการพูดสอดคล้องกับสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2529) ที่ทรงเห็นความสำคัญของการฝึกทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

สายหยุด จำปาทอง (2520) ให้ความคิดเห็นว่า การเรียนการสอนภาษาไทยให้เกิดผลอย่างเต็มที่นั้น ผู้สอนต้องหมั่นศึกษาอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งในเนื้อหาวิชาที่สอน ไม่ว่าจะสอนเนื้อเรื่องใดก็ตามจะต้องสอน โดยให้รายละเอียดทุกด้านพร้อมทั้งสอนให้สัมพันธ์กับการอ่าน นอกจากนี้ ผู้สอนควรจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเนื้อหาที่มีอุปกรณ์ใหม่ๆ มาช่วยสอนเนื้อหาใดที่ครูอาจารย์ร่วมสอนเป็นกลุ่มได้ก็ควรจัด

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2522) กล่าวถึงความสำคัญของภาษาไทยไว้ว่า “ใช้เป็นสื่อกลางเสริมสร้างวัฒนธรรม สำแดงเอกลักษณ์ พิทักษ์เอกราช ประสาทวิทยา พัฒนาความคิด กอบกิจการงาน ประสานสามัคคี” นอกจากนี้ ท่านยังให้แนวทางในการสอนภาษาไทยว่า อาจารย์ภาษาไทยต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของภาษาและวิธีสอน ดังนี้

1. ธรรมชาติ ในการเรียนภาษา ต้องเริ่มจาก ฟัง พูด แล้วจึง อ่าน และเขียน
2. องค์ประกอบของภาษา ภาษาทุกภาษาจะมีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ
 - 2.1 เสียง เสียงในแต่ละภาษาย่อมแตกต่างกันออกไป
 - 2.2 ความหมายในภาษาไทยเสียงสัมพันธ์กับความหมาย ถ้าเสียงเปลี่ยนความหมายก็เปลี่ยน เช่น เสื่อ เสื่อ เสื่อ
 - 2.3 โครงสร้าง ถ้อยคำที่เปล่งออกมาประกอบด้วยโครงสร้าง 3 ส่วน คือ พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์

ฉะนั้น ในการจัดการเรียนรู้ครูภาษาไทยจึงต้องรู้จักองค์ประกอบของภาษาเป็นอย่างดี เพื่อให้เด็กเรียนรู้การออกเสียง เข้าถึงความหมาย และโครงสร้างคำสอดคล้องกับ บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. ที่เห็นว่า ครูภาษาไทยควรเข้าใจธรรมชาติของภาษา

3. สอนทักษะ 4 อย่างให้สัมพันธ์กันในการสอนภาษาไทยซึ่งประกอบด้วยทักษะทั้งสี่ คือ ทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนเพราะในการใช้ภาษา เมื่อมีการพูดย่อมมีการฟัง การอ่านการเขียนสัมพันธ์กันอยู่จึงควรสอนไปด้วยกันสอดคล้องกับ กุหลาบ มลลิกะมาส (2537) ก็เห็นว่าการสอนทักษะต่างๆ ให้สัมพันธ์กัน และการสอนแบบบูรณาการ เช่น สอนวรรณคดีสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ สอนบาลีสันสกฤตซึ่งเป็นหลักภาษาสัมพันธ์กับ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน

4. สอนให้เกิดทักษะ เนื่องจากทักษะ หมายถึง การกระทำใดๆ ให้เกิดความคล่องแคล่วชำนาญโดยอัตโนมัติทักษะจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ เพราะถ้าขาดการฝึกฝนจะทำให้ทักษะเสื่อมลง ดังนั้น การสอนภาษาจะต้องให้เกิดทักษะทั้ง การฟัง การพูด การอ่าน

การเขียน เพราะสิ่งเหล่านี้ต้องนำไปใช้ในชีวิตประจำวันให้ได้คล่องแคล่ว และได้ผลดี การสอน เพื่อให้เกิดทักษะมีหลัก ดังนี้

4.1 ฝึกทีละอย่างก่อน และฝึกให้สัมพันธ์กัน เช่น เน้นฝึกฟังให้ดีและฝึกพูดด้วย เมื่อฝึกอ่านเขียนได้แล้วก็ฝึกสัมพันธ์ทักษะ ฟังจำไว้ว่า ทักษะอย่างอย่างหนึ่งมักส่งเสริมทักษะอื่นๆ ด้วยเสมอ

4.2 ฝึกจากสิ่งง่ายไปหายาก

4.3 ให้ผู้เรียนสนใจและเต็มใจที่จะแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นเอง

4.4 พยายามจัดประสบการณ์และกิจกรรมให้ได้กระทำอยู่เสมอ

4.5 ควรมีการวัดผลสม่ำเสมอ

5. สอนให้เกิดความรู้ หมายถึง การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน เมื่อผู้เรียนได้พบได้เห็น มากขึ้นการเรียนรู้ก็จะเกิดมากขึ้น การเรียนการสอนควรมุ่งให้ผู้เรียนเรียนด้วยการกระทำมากที่สุด ฉะนั้น การสอนภาษาไทยจึงควรยึดหลัก ดังนี้

5.1 จัดกิจกรรม อาจเป็นเหตุการณ์สมมุติ เพื่อให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหา ซึ่งนับว่าเป็น การเรียนรู้อย่างหนึ่ง สำหรับการจัดกิจกรรมนั้นสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2529) ทรงเสนอแนะว่า ควรจัดให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจ ความถนัดและ ความสามารถของนักเรียน

5.2 ใช้อุปกรณ์ นับเป็นการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน ให้เขาได้สัมผัสมากกว่า ฟังครู เพราะผู้เรียนได้พิสูจน์ ได้สังเกต ได้พิจารณาให้เกิดความเข้าใจด้วยตนเอง

6. สอนให้เกิดเจตคติที่ดีต่อภาษาไทย ซึ่งเจตคติ หมายถึง ความรู้สึก ทำทีของมนุษย์ที่มี ต่อกัน หรือต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ เป็นสภาพทางจิตใจที่มีอิทธิพล ต่อความคิดที่เปลี่ยนแปลงยากการสอนภาษาไทยจึงต้องยึดหลัก จูงใจ สังเกตความสนใจและ ส่งเสริมความสนใจเกี่ยวกับภาษาไทย จัดเนื้อหาให้เหมาะกับ สติปัญญา วัยความสามารถของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีโอกาสชมนิทรรศการหรือการแสดงเกี่ยวกับภาษาไทย

7. สอนให้เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เรียนสิ่งที่นำไปแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ คือ ฝึกฝนให้ใช้ภาษาถูกต้องเพื่อผู้เรียนจะเห็นประโยชน์สิ่งๆ ที่เรียนจะได้สนใจและตั้งใจ

องค์ประกอบที่ช่วยให้การสอนภาษาไทยได้ผล

1. ตัวครูนับเป็นบุคลากรที่สำคัญยิ่ง ถ้าสมรรถภาพการสอนของครูดี ผลการเรียนของ นักเรียนก็จะดีไปด้วย ฉะนั้น ครูสอนภาษาไทยควรปรับปรุงตนเอง ดังนี้

1.1 บุคลิกภาพการแต่งกายของครู ต้องให้สุภาพ เรียบร้อย ถูกระเบียบ ไม่แต่งกายโปนเกินไป ทำท่าทางงาม สุภาพ พุดจามีน้ำหนักร มีจังหวะน่าฟัง ไม่พูดคำหยาบ มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีสัมมาคารวะ กิริยามารยาท สุภาพอ่อนโยน

1.2 ความรู้ ครูภาษาไทยต้องมีความรู้ดี มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง และควรรู้แจ้งในหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตร อุปนิสัย ความสนใจ ความสามารถของนักเรียนที่ตนสอน รู้เกี่ยวกับสภาพชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ จะช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

1.3 ความสามารถ ครูต้องมีความสามารถพอตัว ถ้าครูภาษาไทยมีความสามารถด้านการร้อง การรำ การแสดงละคร การพูด หรือ อาจเรียกได้ว่า เป็นคนมีศิลปะหลายๆ อย่างในตนเอง พร้อมทั้งมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีลักษณะความเป็นผู้นำสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้การสอนของครูประสบความสำเร็จและนักเรียนก็จะเลื่อมใสศรัทธา

1.4 คุณลักษณะครูภาษาไทยที่ดี

- 1) ประพฤติดี มีคุณธรรม และตื่นตัวทางวิชาการตลอดเวลา
- 2) มีความรับผิดชอบในด้านการสอนหรือการถ่ายทอดความรู้ โดยนำเทคนิควิธีสอนใหม่ๆ มาใช้ให้เหมาะกับเนื้อหา มีทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียน ถูกต้องและแม่นยำในโครงสร้างพื้นฐานภาษาไทยสอดคล้องกับ กุหลาบ มัลลิกะมาส (2537) “อาจารย์ที่สอนต้องมุ่งมั่นจริงจัง พร้อมทั้งจะทำงานหนัก
- 3) เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษาไทย และแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียนที่พบ ทั้งนี้ ต้องตระหนักว่า ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม เป็นมรดกตกทอดที่สืบทอดกันมา ภาษาจะงอกงามหรือเสื่อมลงขึ้นอยู่กับเจ้าของภาษา

2. นักเรียน ตัวนักเรียนนับเป็นสิ่งสำคัญมากที่จะช่วยให้การเรียนการสอนภาษาไทยได้ผล ฉะนั้นนักเรียนควรมีลักษณะ ดังนี้

2.1 มีพื้นความรู้ดี

2.2 มีความสนใจ ตั้งใจเรียน มีอุปกรณ์การเรียนครบ สอดคล้องกับ กุหลาบ มัลลิกะมาส (2537) ที่ว่าผู้เรียนก็ต้องทำงานหนักขึ้น เช่นเดียวกับที่อาจารย์ที่มุ่งมั่น จริงจัง พร้อมทั้งจะทำงานหนัก

2.3 มีสุขภาพอนามัยดี

2.4 อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี

3. องค์ประกอบอื่นๆ เช่น ความสนใจ และการให้ความสำคัญด้านวิชาการของผู้บริหาร ซึ่งเป็นขวัญ กำลังใจอย่างหนึ่งของครูตลอดจน สภาพของอาคารเรียน สภาพแวดล้อม และสื่อการเรียนการสอน

2.1.2 หลักการจัดการสอนภาษาไทย

สุจริต เพียรชอบ (2538) กล่าวไว้ใน “วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา” ถึงหลักจิตวิทยาที่ครูควรนำมาใช้ในการสอนภาษาไทยเพื่อสร้างบรรยากาศ และสภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนี้

1) ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference) ความสามารถทางภาษาต่างกัน ขึ้นกับสาเหตุหลายประการ เช่น สภาพร่างกาย สติปัญญา บิดามารดา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อมที่บ้าน ก่อนสอนภาษาไทยควรทดสอบความสามารถทางภาษา ถ้าเด็กมีความสามารถสูงก็ส่งเสริมให้มีทักษะสูงขึ้น ถ้าทักษะต่ำก็สอนซ่อมเสริม จัดระบบการเรียนการสอนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุด และสร้างสถานการณ์ให้เด็กทุกคนรู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาไทย

2) ความพร้อม (Readiness) ในต่างประเทศจะทดสอบความพร้อมด้านการอ่าน การเขียนด้วยข้อสอบมาตรฐาน อ่านได้เร็วเวลาที่ละก็ค่า ส่วนในประเทศไทยเรายังไม่ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องนี้มากนัก

3) กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) การเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้เรียน ซึ่งเป็นการมีประสบการณ์ตรงการฝึกปฏิบัติ และการที่ผู้เรียนได้มีปฏิริยากับสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนงอกงามขึ้น เมื่อผู้เรียนเรียนรู้แล้วจะคงทนถาวรและสามารถถ่ายทอดความรู้ไปใช้ในสถานการณ์อื่นได้ ครูภาษาไทยควรจัดสภาพการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง เช่น สอนเรื่องคำนามให้นักเรียนยกตัวอย่างหลายๆ (แทนที่จะยกตัวอย่าง 1-2 คำ) แล้วช่วยกันพิจารณาด้วยเหตุผล และสรุปคำจำกัดความเองเป็นการสอนแบบอุปนัย (inductive method) คือ นักเรียนได้ยกตัวอย่างเอง คิดหาเหตุผลและสรุปเองการที่ตัวอย่างมีมากทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงแล้วจะไม่ลืมสิ่งที่เรียน และสามารถนำความรู้ที่เรียนไปใช้ในสถานการณ์อื่นได้

4) การเรียนรู้โดยมีจุดมุ่งหมาย (purposeful learning) เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตั้งจุดมุ่งหมาย วางแผนการเรียนร่วมกับครูจะทำให้ นักเรียนสนใจมีผลการเรียนดีขึ้น เพราะเป็นความต้องการ และเป็นแรงขับของนักเรียนเองโดยทั่วไป การเรียนรู้โดยมีจุดมุ่งหมายเห็นชัดพร้อมทั้งแสดงพฤติกรรมการสอนของครูควบคู่ไปด้วย เช่น

ตารางที่ 2.1 การเรียนรู้อย่างมีจุดมุ่งหมาย

พฤติกรรมครู	ลำดับขั้นการเรียนรู้อย่างมีจุดมุ่งหมาย
1. ครูเฝ้าความสนใจของนักเรียน	1. นักเรียนตั้งจุดมุ่งหมายชั่วคราว
2. ครูชี้แจงจุดประสงค์และแสดงวิธีปฏิบัติ	2. นักเรียนตั้งใจทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์
3. ครูสอนเป็นลำดับขั้น	3. นักเรียนใช้ความคิด
4. เปิดโอกาสให้นักเรียนทดลอง	4. นักเรียนทดลองทำกิจกรรมโดยจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
5. ครูประเมินผลการทำงานของนักเรียน	5. นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายเกิดความมั่นใจ ด้วยการแก้ไข ให้คำแนะนำจัดสถานการณ์มีปฏิริยาตอบสนองที่เหมาะสมที่จะให้ใช้ในสถานการณ์ใหม่อื่นๆ ได้

5) การเรียนรู้โดยการกระทำ (learning by doing) เนื่องจาก ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ นักเรียนได้ลงมือกระทำ จึงจะได้ประสบการณ์ตรง เช่น สอนเรื่องการประชุมนักเรียนก็ต้องดำเนินการประชุมจริง

6) การเรียนรู้โดยการฝึกฝน (law of exercise) ธอร์นไดค์ (Thorndike) กล่าวว่า “การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีก็ต่อเมื่อได้มีการฝึกฝน หรือ กระทำซ้ำ” ทั้งนี้ ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ จึงจำเป็นต้องฝึกทักษะทางภาษามาก ทักษะในการใช้ภาษาจึงจะดีขึ้น

7) กฎแห่งผล (law of effect) เมื่อผู้เรียนเรียนภาษาไทยแล้วย่อมทราบผลการเรียน ทั้งทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน หลักภาษา วรรณคดี ดังนั้น ครูควรรีบตรวจและส่งคืน การติชมควรชมส่วนดีก่อนแล้วค่อยติ และยึดหลัก “ติเพื่อก่อ” พร้อมมีข้อเสนอแนะด้วย

8) กฎการใช้และไม่ได้ใช้ (law of use and disuse) เรื่องที่เรียนแล้วจำเป็นต้องทบทวน คือ ยิ่งได้ฝึกทักษะการใช้ภาษามาก และนำไปใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน จะทำให้มีประสบการณ์ทางภาษาสูงมากขึ้น

9) แรงจูงใจ (motivation) สำคัญต่อการสอนภาษาไทย เพราะโดยทั่วไปคนสนใจภาษาไทยน้อย ครูจึงควรสร้างสถานการณ์จูงใจให้นักเรียนสนใจเรียน ตั้งใจฝึกทักษะ และมีทัศนคติที่ดีต่อภาษาไทย ทั้งนี้ แรงจูงใจมีทั้งแรงจูงใจภายนอกและแรงจูงใจภายใน

“แรงจูงใจภายนอก” ครูภาษาไทยสร้างขึ้นได้ เช่น การสร้างบรรยากาศการจัดกิจกรรม และประสบการณ์ที่น่าสนใจสนุกสนานเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น ส่วน “แรงจูงใจภายใน” เป็นแรงจูงใจในตัวผู้เรียนได้แก่ความกระตือรือร้น ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน อยากเสาะแสวงหาความรู้ก็มีผลจากแรงจูงใจภายนอก ซึ่งครูภาษาไทยอาจสร้างแรงจูงใจภายนอกด้วยวิธีการที่หลากหลาย ดังนี้

1. การสร้างบรรยากาศ การสร้างบรรยากาศในการเรียนเป็นสิ่งที่มีค่ามาก บุคลิกภาพของครูก็นับเป็นการสร้างบรรยากาศที่สำคัญ และครูภาษาไทยควรมีหน้าตายิ้มแย้มท่าทางกระตือรือร้น กระฉับกระเฉง เป็นกันเอง ใจกว้าง พร้อมทั้งจะตอบคำถาม และยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน บรรยากาศอันเกิดจากบุคลิกภาพของครูนี้ เป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่จะช่วยให้การเรียนการสอนภาษาไทยสัมฤทธิ์ผล

2. การนำเข้าสู่บทเรียน เป็นกิจกรรมที่สำคัญในการเริ่มต้นการเรียนการสอนภาษาไทย ครูควรวางแผนการสอน โดยพยายามจัดให้มีกิจกรรม ชักนำเข้าสู่บทเรียนใช้เวลาสั้นๆ ประมาณ 3-5 นาที หากมีความจำเป็นก็ไม่ควรเกิน 10 นาที กิจกรรมขั้นนี้ เป็นกิจกรรมที่จะดึงความสนใจของนักเรียนเข้ามาร่วมอยู่ในจุดใดจุดหนึ่ง เพื่อที่จะได้เริ่มเรียนต่อไป การนำเข้าสู่บทเรียนภาษาไทยมีหลายวิธี ได้แก่การใช้ ภาพ บทเพลง คำประพันธ์ ทำนองเสนาะ เช่น การขับเสภา กาพย์เห่เรือ เชิดหุ่น พากย์โขน การฟ้อนรำ นิทาน สุภาษิตและคำพังเพย แผนภูมิ/แผนที่ประกอบ

ทั้งนี้ แรงจูงใจภายนอกมีผลต่อแรงจูงใจภายใน เช่น เรียนลักษณะคำประพันธ์แล้วอยากแต่งเอง แรงจูงใจภายในเกิดจากตัวผู้เรียนเอง เช่น ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ความรู้สึกอยากร่วมกิจกรรม

3. การจัดกิจกรรมประกอบการเรียนที่ช่วยให้นักเรียนตื่นตัว กระตือรือร้น โดยเสริมกำลังใจทางบวกเป็นระยะๆ ตลอดระยะเวลาที่มีการจัดการเรียนรู้อาจจัด การอภิปราย โต้วาที ประชุมกลุ่มย่อย แสดงละครและแสดงบทบาทสมมุติ วาดภาพหรือวาดการ์ตูนประกอบ แต่งบทละครเพื่อแสดงเอง แต่งคำประพันธ์, เขียนวิจารณ์ตัวละคร เขียนแสดงความคิดเห็น รวบรวมศัพท์ คำควบบกล้ำ คำสมาส คำสนธิ ประดิษฐ์หุ่นจำลอง ขบวนเรือ อาวุธ แกะสลักฝัก ผลไม้ที่ปรากฏในวรรณคดี แต่งป้ายนิเทศหน้าห้อง ใช้แผนที่/แผนผัง กิจกรรม ประกอบการสอน

10) การเสริมกำลังใจ (Reinforcement) การเสริมกำลังใจ หรือการเสริมแรงเป็นสิ่งสำคัญซึ่งครูควรเสริมกำลังใจเด็กเป็นระยะๆ เมื่อนักเรียนแสดงออกถูกต้อง ซึ่งนักจิตวิทยาเสนอแนะว่า ควรให้กำลังใจทางบวก เพราะการเสริมกำลังใจทางบวกช่วยให้นักเรียนเกิดภาคภูมิใจในตนเอง และมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาที่เรียนอันจะส่งผลให้การเรียนดีขึ้น ทั้งนี้ สกินเนอร์ (Skinner) พยายามให้เสริมกำลังใจด้านบวกเพื่อให้นักเรียนรู้สึกว่าการประสบความสำเร็จ อาจทำได้ด้วย วาจา ท่าทาง เช่น คำตอบที่นักเรียนตอบมาเป็นคำตอบที่น่าสนใจ แต่ยังไม่ถูกต้องทีเดียว

ลองหาคำตอบใหม่อีกครั้ง เป็นต้น นอกจากนี้ อาจเสริมกำลังใจด้วยการให้นักเรียนมีส่วนร่วม การที่เพื่อนให้กำลังใจเพื่อน หรือกำลังใจจากกลุ่มเพื่อนด้วยกัน และการให้รางวัล

หลักจิตวิทยาที่ใช้ในการสอนที่ครูภาษาไทยควรนำมาใช้นั้น ชอร์นไคค์ พบว่า กฎการเรียนรู้ที่สำคัญ คือ “กฎแห่งผล กฎแห่งการฝึกหัด และกฎแห่งความพร้อม เป็นสิ่งที่ตอบสนองการเรียนรู้ได้ดีที่สุด”

2.1.3 กระบวนการเรียนการสอนภาษาไทย

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ,ม.ล. บรรยายในการสัมมนาอาจารย์วิชาภาษาไทย (2523) ว่า การสอนให้คนในชุมชนรู้จักใช้ภาษาเป็นสื่อความนึกคิดมีความสำคัญอันดับหนึ่งในการศึกษา ทุกชาติที่มีระบบการศึกษาจะจัดสอนภาษาไว้เป็นวิชาหนึ่ง โดยไม่เว้นประเทศใดเลย “การเรียนการสอนภาษาจะต้องดำเนินไปให้ผู้เรียนใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด และผู้สอนจะต้องเป็นผู้มีประสิทธิภาพในการใช้ภาษา มิฉะนั้นจะสอนให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพไม่ได้ อีกนัยหนึ่ง ครูต้องเป็นผู้มีประสิทธิภาพสูงในการใช้ภาษา”

ระเบียบวิธีของการสอนวิชาภาษา หรือเทคนิคในการสอนภาษา ประกอบด้วย ปรัชญา หรือความเชื่อถือในการประกอบกิจการ นั้น ทฤษฎี หรือความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการที่จะประกอบกิจการ วิธี หรือวิธีการที่จะเริ่มกิจการนั้นตามความเชื่อต่อกิจการนั้น กลวิธี หรืออุบายต่างๆ อันนำไปสู่ความสำเร็จในการประกอบกิจการและอุปกรณ์ หรือเครื่องมือต่างๆ ที่จะช่วยให้กิจการนั้น ลุล่วงไปง่าย รวดเร็ว และได้ผลดี ซึ่งต้องกำหนดนโยบายและวางแผนงาน ทั้งนี้ ก่อนเลือกเป้าหมาย และวางแผนงานต้องรู้ว่าเราต้องการอะไร เพียงใด จึงต้องกำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษาและต้องมีแผนงานให้ครูและผู้เรียนปฏิบัติซึ่งเรียกว่า จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม คือ วัตถุประสงค์ต้องออกมาเป็นรูปการกระทำ สมรรถภาพ ทักษะ ทักษะ ให้เข้าใจระหว่างครูกับผู้เรียนอย่างแจ่มชัด ต่อจากนั้นก็จัดทำหลักสูตร คือ แผนงานอย่างกว้าง

หลักสูตรภาษาประกอบด้วย ทักษะ ความรู้ในเรื่องภาษา (เสียงในภาษา โครงสร้างของภาษา และประวัติของภาษา) และวัฒนธรรมทางภาษา หรือวิธีใช้ภาษาตามประเพณีในสังคม เช่น ภาษาไทยมีการใช้ราชาศัพท์ มีคำสุภาพ ส่วน วรรณคดีจะนับเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมทางภาษา ตามหลักของสังคมวิทยาที่ได้

ความบกพร่องอย่างหนึ่งของหลักสูตรไทย คือ มักกำหนดมาตรฐานตามชั้นในระบบโรงเรียน แทนที่จะกำหนดพฤติกรรมตามสมรรถภาพที่แท้จริงของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม โดยเฉพาะในการใช้ภาษา สมรรถภาพของนักเรียนย่อมจะไม่สูงไม่ต่ำตามชั้นเรียน แต่จะสูงหรือต่ำตามพัฒนาการของผู้เรียน อันขึ้นกับสภาพแวดล้อมหลายอย่างหลายประการ ถ้ากำหนดว่าชั้นนั้น ชั้นนี้ ต้องให้ได้เท่านั้น เท่านั้น ก็ย่อมไม่ได้ตามสภาพจริง

การสอนจำเป็นต้องดำเนินตามวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจหลักวิชาต่างๆ มีความพร้อมที่จะปรับตัวไปตามกาลก็ต้องสอนด้วยวิธีการอันหนึ่ง

ด้านวัตถุประสงค์นั้น จำเป็นต้องใช้ให้เหมาะกับวิธีสอน “ไม่มีครูฝึกที่สามารถสอนด้วยมือเปล่าได้” วัตถุประสงค์ หมายถึง สิ่งที่มีภาษาเป็นเนื้อหา เช่น แบบฝึก แบบทดสอบ บทสำหรับอ่าน หนังสือสำหรับอ่าน ส่วนอุปกรณ์สมัยใหม่มีมากมายเขาแบ่งเป็นอย่างอ่อน (software) คือไม่ต้องใช้กลไก อย่างแข็ง (hardware) คือ กลไกและต้องใช้กลไกเชิงวิทยาศาสตร์หลายอย่าง

การวัดผลเป็นเรื่องสำคัญมาก เมื่อสอนแล้วต้องวัดผลว่า มีการเรียนรู้เกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ วิธีการวัดผลต้องให้สอดคล้องกับวิธีการสอน เช่น ฝึกทักษะการเขียน ก็ต้องสอบการเขียน เป็นต้น

สำหรับ “ความคิดกับทักษะภาษา” นั้น การใช้ความคิดแนบสนิทอยู่กับสมรรถภาพการใช้ภาษา ในเมื่อภาษาเป็นเครื่องสื่อความหมาย ถ้าความคิดนี้ของมนุษย์คนใดหาความหมายได้น้อย การใช้ภาษาย่อมพัฒนาไปไม่ได้ ดังนั้น การสอนภาษาของตนเอง คือ สอนให้ใช้ความคิดเป็นอันดับหนึ่ง ข้อบกพร่องอีกข้อหนึ่งของการสอนภาษาไทยในสถานศึกษาไทย คือ เกือบไม่ได้คำนึงถึงการใช้ความคิดเลย จะมีแต่การจำถ้อยคำ จำสำนวนโวหาร จำความคิดจากผู้อื่น จำหลักที่ผู้อื่นหาไว้แล้ว พัฒนาการทางภาษาย่อมอยู่ในระดับที่ไม่สูง กระบวนการคิดเป็นเรื่องละเอียดละไม ต้องเข้าใจตนเองได้โดยเข้าใจสภาพแวดล้อมของเราทั้งภูมิประเทศ ภูมิอากาศ สังคมที่เราเป็นสมาชิก ประวัติของสังคม เข้าใจเหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อสังคมที่เราอยู่ เมื่อเข้าใจปัจจุบัน อดีตพอสมควรก็สามารถพยากรณ์อนาคตได้ ความรู้เหล่านี้เรียก “วัฒนธรรม” ผู้ไม่เข้าใจวัฒนธรรมของตนเองย่อมมีความคิดผิดพลาดเกี่ยวกับชีวิต ดังนั้น ถ้าจะสอนให้ใช้ภาษา ต้องสอนให้คิดจึงจะใช้ภาษาได้ ก็ต้องสอนให้เข้าใจวัฒนธรรมจึงจะคิดได้แล้วจึงใช้ภาษาได้

“การสอนภาษา คือ การสอนคิดและก่อนที่จะคิดได้ ต้องมีความเข้าใจระบบชีวิตอย่างเป็นระบบ มีหลักวิชา” สอดคล้องกับสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2529) ที่ทรงเห็นว่า “ควรฝึกพูดแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิจารณ์ ฝึกเขียนแสดงความคิดเห็น”

สุวิทย์ มูลคำ (2547) ได้เขียนเรื่อง กลยุทธ์การสอนคิดประยุกต์ไว้ว่า กระบวนการคิดประยุกต์อาจดำเนินการได้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการประยุกต์ ว่าต้องการทำอะไร เพื่ออะไร ช่วยให้ผู้รู้ว่าจะนำสิ่งที่มีอยู่มาปรับเปลี่ยน หรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับความต้องการในการแก้ปัญหา
2. ศึกษาแนวคิดหรือสิ่งของที่นำไปประยุกต์ใช้ จึงจำเป็นต้องศึกษาวิเคราะห์ ทำความเข้าใจแนวคิดหรือสิ่งของนั้น เพื่อพิจารณาความเหมาะสมที่จะนำไปใช้บริบทที่ต่างกัน
3. เลือกแนวคิดหรือสิ่งของที่จะนำไปประยุกต์ใช้เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

4. ปรับเปลี่ยนหรือประยุกต์แนวคิดให้เหมาะสมกับสถานการณ์ใหม่

5. ตรวจสอบผลงานเพื่อหาจุดบกพร่อง หรือจัดอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ และ
บรรลุลวัตถุประสงค์

วิธีการคิดที่นำไปสู่การคิดประยุกต์สรุปได้ ดังนี้

1. กล้าคิด ฝึกให้นักเรียนกล้าคิด กล้านำเสนอ กล้าแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ๆ อาจ
กำหนดสถานการณ์ให้นักเรียนแก้ปัญหา

2. คิดยืดหยุ่นไม่ยึดติดกรอบโดยมองปัญหาหลายแง่มุม

3. คิดดัดแปลง เพื่อให้ได้สิ่งๆ ใหม่และใช้ประโยชน์คุ้มค่า

4. คิดใหม่เป็นความคิดที่ไม่เหมือนใครทำให้เกิดผลงาน หรือนวัตกรรม

5. คิดวางแผนออกแบบการกระบวนการสอนคิดให้ประสบความสำเร็จด้วยการ
กำหนดเป้าหมาย วิธีดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย

6. คิดตัดสินใจ เป็นการสรุปเพื่อหาข้อยุติอันเป็นกระบวนการที่ผ่าน การวางแผน การ
รวบรวมข้อมูล การจัดข้อมูล การคิดหลากหลายก่อนตัดสินใจสรุป

จะเห็นได้ว่า การส่งเสริมการคิดประยุกต์นั้น มีความจำเป็นจะต้องนำทักษะการคิด
พื้นฐานและลักษณะการคิดต่างๆ ประกอบกัน ผู้สอนจึงต้องฝึกฝนให้เด็กมีความรู้ความชำนาญใน
ทักษะการคิด

ประโยชน์ของการคิดประยุกต์

1. เพื่อแก้ปัญหา

2. เพื่อการค้นพบสิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์

3. เพื่อการค้นพบสิ่งทดแทนที่ดีที่สุด

4. เพื่อลดการลอกเลียนแบบ และคำนึงถึงความเหมาะสม

การพัฒนาคุณลักษณะนิสัยเพื่อการคิดประยุกต์ ช่างสังเกต ละเอียดรอบคอบ
ความสามารถในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่ง ความสามารถในการ
แก้ปัญหา ความประหยัดและใช้สิ่งที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า สนใจ ใฝ่รู้ และนำความรู้ไปปฏิบัติ มีความ
ยืดหยุ่น มีจินตนาการ มีความคิดริเริ่ม มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลายด้าน เช่น คิด
วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดเปรียบเทียบ คิดบูรณาการ คิดเชิงมโนทัศน์คิดวิพากษ์ คิดสร้างสรรค์
และคิดเชิงกลยุทธ์

จะเห็นว่า ลักษณะนิสัยเพื่อการคิดประยุกต์จะสอดคล้องกับการมีคุณสมบัติเป็นเลิศใน
การศึกษาภาษาไทย และภาษาอื่น

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2557, น.6-7)กล่าวในหนังสือ ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ว่า ในโลกเทคโนโลยี...เด็กรุ่นใหม่จะเติบโตมาพร้อมเทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีข่าวสารและการคมนาคม (information and communication technology)...คนที่ทำงานในอนาคตจะทำงานในเชิงของเทคโนโลยี (Technological work) ในเชิงความรู้ (Knowledge worker) มากขึ้น และทำงานความรู้ในลักษณะของการคิดและพัฒนาผลผลิต (Products and service) ใหม่ ๆ มากขึ้น และ...ความต้องการผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นความต้องการบุคลากรในอนาคตที่สร้างและทำงานใหม่ ๆ มากขึ้น นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเปลี่ยนไป โดยเฉพาะความสัมพันธ์แบบออนไลน์ ซึ่งโลกเทคโนโลยีเครือข่ายและธุรกิจต้องการผู้ประกอบการที่มีผู้สร้างสรรค์มากขึ้น (เจมส์ บัลลันก้า, น.320-326)

2.1.4 การจัดการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงศึกษารวบรวมปัญหาเกี่ยวกับการจัดการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากการประชุมคณาจารย์ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไว้ดังนี้

1. ควรฝึกทักษะ ฟัง พูด อ่าน เขียน ให้มากขึ้น เช่น ฝึกการจัดรายการเสียงตามสายในโรงเรียน ติดตามฟังรายการภาษาไทย ฝึกให้พูดเป็นกลุ่ม โดยครูชี้แนะหัวข้อที่น่าสนใจหาตัวอย่างการพูดที่ดีให้นักเรียนฟัง ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการพูด จัดกิจกรรมให้รักการอ่าน เช่น จัดมุมหนังสือ จัดให้อ่านข่าวรายวันหน้าชั้นเรียน ฝึกทักษะการอ่านทำนองเสนาะ สำหรับการเขียน ควรจัดประกวดคัดลายมือ ส่งเสริมนักเรียนที่เขียนดี ส่งผลงานเข้าประกวดเพื่อเป็นแบบอย่าง
2. จัดกิจกรรมประกวดแข่งขันต่างๆ เกี่ยวกับการเรียนภาษาไทย ให้ความรู้เกี่ยวกับภาษาไทยในรูปแบบต่างๆ เน้นให้เห็นว่า วิชาภาษาไทยเป็นเครื่องมือแสดงเอกลักษณ์ของชาติ
3. ขอความร่วมมือจากผู้ปกครองและครูผู้สอนวิชาอื่นๆ ให้ช่วยกันส่งเสริมให้นักเรียนสนใจภาษาไทยและเป็นแบบอย่างการใช้ภาษาที่ถูกต้อง ที่สำคัญครูต้องรักและภูมิใจในภาษาไทย ทำตัวให้นักเรียนศรัทธา
4. ฝึกให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ อย่างมีเหตุผลและมีวิจารณญาณ โดยให้ตัวอย่างการแสดง ฝึกคิดวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2557, น.15) กล่าวถึง “การคิด วิचारณญาณ และการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving)” ในทักษะในศตวรรษที่ 21 ว่า เมื่อผู้เรียนสนใจใคร่รู้และมีทักษะในการหาความรู้ผ่านทางเทคโนโลยีได้แล้ว ทักษะที่สำคัญและจำเป็น คือ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสิ่งที่ได้ศึกษามาว่า อะไรดี อะไรไม่ดี เหมาะสม ไม่เหมาะสม อะไรเป็นความจริง

อะไรเป็นความเท็จ ซึ่งผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จะต้องให้ความสำคัญมากควบคู่ไปกับทักษะในการแก้ปัญหาที่มีเหตุผลและชาญฉลาดพอ

5. ฝึกให้นักเรียนหัดฟังเรื่องสั้นๆ ง่ายๆ ก่อนแล้วนำไปสู่เรื่องที่ซับซ้อนมากขึ้น ฝึกให้สรุปประเด็นสำคัญที่ฟังโดยการให้พูดหรือเขียน

6. ปรับปรุงหลักสูตร วิธีสอน แบบเรียน เตรียมอุปกรณ์การสอนให้พร้อม

7. ควรจัดให้มีศูนย์ผลิตอุปกรณ์การสอนภาษาไทย และใช้อุปกรณ์โสตทัศนศึกษาช่วยในการสอน

8. ควรจัดทำห้องปฏิบัติการทางภาษา และห้องสมุดภาษาไทย

9. จัดทำชุดการสอนเสริม

10. จัดนิทรรศการเกี่ยวกับภาษาไทย จัดกิจกรรมนอกสถานที่

นอกจากนี้ อรอนงค์ สุวรรณกุล อาจารย์วิทยาลัยครูสวนดุสิต ซึ่งเป็นกรรมการสอบคัดเลือกนักศึกษาครูและการสอนในวิทยาลัยครูสวนดุสิตมากกว่า 20 ปี พบว่าปัญหาด้านภาษาไทยของนักศึกษาครูชั้นปีที่ 1 ซึ่งเพิ่งจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คือ การพูดไม่ถูกต้อง อ่านไม่คล่อง แปลคำศัพท์หรือแปลความหมายไม่ได้ เก็บใจความไม่ได้ บรรยายความเมื่อตอบคำถามแบบอัตนัยไม่สละสลวย และท่านยังได้แสดงข้อคิดว่าการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ควรเน้นความสำคัญของภาษาไทยให้มาก และควรฝึกหัดให้นักเรียนมีความสามารถเข้าใจความเห็นความคิดของผู้อื่น ถ่ายทอดความคิดเห็นเป็นภาษาพูดและภาษาเขียนได้ดี (สมเด็จพระรัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2529 น.14-16)

สมเด็จพระรัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี (2529, น.151-152) ทรงเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายไว้ 4 ประการ คือ

1. การเรียนภาษาไทยควรมีวิธีสอนและสื่อการเรียนที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน ให้นักเรียนได้รับเนื้อหาความรู้และประสบการณ์จากเรื่องที่เรียนที่มีความหลากหลาย ให้ความเพลิดเพลิน สนุกสนาน ให้สามารถค้นคว้าด้วยตนเอง

2. เนื้อหาที่นำมาเป็นบทเรียนในการเรียนการสอนภาษาไทยนั้น ควรให้ได้ความรู้ในเรื่องต่างๆ ที่สืบเนื่องด้วย เป็นต้นว่า ความรู้ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม วรรณคดี ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ศิลปกรรม รวมทั้งเรื่องราวเหตุการณ์ในปัจจุบัน อันจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้อย่างกว้างขวาง สามารถนำความรู้ไปบูรณาการใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและชาติบ้านเมืองได้

3. ควรจัดให้นักเรียนได้ฝึกทักษะทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน อย่างครบถ้วน และฝึกนักเรียนให้ทำกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจ ความถนัด และความสามารถของนักเรียน เช่น ฝึกให้

นักเรียนพึงจับใจความ ฝึกพูดแสดงความคิดเห็น ฝึกออกเสียงให้ชัดเจน ถูกต้อง ฝึกการอ่านออกเสียงทั้งความเรียงและทำนองเสนาะ ฝึกการเขียนแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิจารณ์ และฝึกเขียนหนังสือให้ถูกต้อง เป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม ซึ่งทักษะเหล่านี้ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการเรียนการสอนภาษาไทย

ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2557, น.17) กล่าวถึง 7 ทักษะเพื่อความอยู่รอด ของ Wagner, 2008 (ทีศนา เขมมณี, 2555) 1) แนวคิดเชิงวิจารณ์และแก้ปัญหา 2) การร่วมมือกับเครือข่ายต่างๆ 3) การปรับตัวและการมีความแคล่วคล่องว่องไว 4) การคิดริเริ่มและการเป็นผู้ประกอบการที่สร้างสรรค์ 5) การสื่อสารทั้งการพูดและการเขียน 6) การเข้าถึงข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล 7) การใฝ่รู้และมีจินตนาการ นอกจากนี้ ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2557, น.26-29) ยังได้กล่าวถึงทักษะที่คนไทยควรพัฒนา คือ 1) ทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2) ทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ 3) ทักษะการคิดสร้างสรรค์และมีจินตนาการ 4) ทักษะการผลิตและคิดนวัตกรรม 5) ทักษะการเปลี่ยนแปลงและแก้ปัญหา 6) ทักษะการสื่อสารและความมั่นใจตนเอง และ 7) ทักษะทางคุณธรรมและความรับผิดชอบ

จะเห็นได้ว่า ครูภาษาไทยที่เข้าใจธรรมชาติของภาษาย่อมสอนทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ให้สัมพันธ์กับการคิด วิเคราะห์ คิดอย่างมีเหตุผล คิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งบุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. ได้กล่าวไว้ว่า การใช้ความคิดแบบสนิทยุกับสมรรถภาพการใช้ภาษาในเมื่อภาษาเป็นเครื่องสื่อความหมาย ถ้าความคิดนี้ของมนุษย์คนใดหาความหมายได้น้อย การใช้ภาษาย่อมพัฒนาไปไม่ได้ ดังนั้น การสอนภาษาของตนเอง คือ สอนให้ใช้ความคิดเป็นอันดับหนึ่ง

4. ส่งเสริมให้นักเรียนรักและภาคภูมิใจในภาษาไทย ให้มีค่านิยมที่ดีงามในการใช้ภาษา เพื่อให้สามารถใช้ภาษาไทยเหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล ให้ตระหนักถึงคุณค่าภาษาไทยในฐานะเป็นมรดกทางวัฒนธรรม เป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยที่จะต้องช่วยกันธำรงรักษาไว้ และนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป

แนวโน้มของการเรียนการสอนภาษาไทย

แนวทางที่น่าจะเป็นไปในทางใดทางหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ซึ่งฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2553, น.352-360) กล่าวไว้ว่า ภาษาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้เด็กประสบความสำเร็จในการสื่อสาร ในการศึกษา และในการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางอาชีพการงาน ดังนั้น การพิจารณาว่าแนวโน้มของการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นอย่างไรก็ น่าจะเกิดประโยชน์แก่ผู้ที่จะเป็นครูภาษาไทยที่ดีในอนาคตอันใกล้

ทั้งนี้ แนวโน้มการสอนภาษาไทยอาจมองในแนวนุรักษ์และแนวการพัฒนา ซึ่งต้องพิจารณาปัจจัยอื่นประกอบ ได้แก่ สภาพภูมิศาสตร์ ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี

วัฒนธรรม จริยธรรม เศรษฐกิจ การเมือง อันเป็นปัจจัยภายนอก แล้วยังมีปัจจัยภายในที่ใกล้ชิดกับการอบรมเด็กอีก ได้แก่ บิดามารดา การอบรมจากทางบ้าน ครู และการอบรมสั่งสอนจากทางโรงเรียน หลักสูตร และประสบการณ์การเรียนรู้ที่โรงเรียนจัดให้แก่เด็ก ตลอดจนศักยภาพและความพร้อมทางกาย ทางปัญญา ทางอารมณ์ และสังคมของเด็กเองด้วย

แนวโน้มในการอนุรักษ์และพัฒนาจำเป็นต้องดำเนินควบคู่กันไปเพื่อให้เจริญก้าวหน้า โดยมีหลักที่มั่นคง ซึ่งฐะปะนีย์ นาครทรรพ เปรียบกับต้นไม้ว่า ถ้าโน้มแต่พอดีๆ เพื่อค้นหาแสงสว่างเหมาะแก่ความเจริญเติบโตก็เป็นการดี แต่ถ้าโน้มมากเกินไปจนรากที่ยึดต้นไม้ไว้แน่นยึดไม่ไหว ก็จะทำให้ต้นไม้ที่ถอนรากและล้มครืนลงได้ในวันหนึ่ง ดังนั้น ความพอดี จึงเป็นสิ่งพึงประสงค์อย่างยิ่ง โดยการอนุรักษ์สิ่งที่เป็นหลัก เป็นระเบียบแบบแผน และเป็นแนวปฏิบัติที่ดีงามไว้ และโดย การพัฒนา คือ รับเอาความเจริญทางวิทยาการและเทคโนโลยีมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม จริยธรรมที่มีอยู่ ให้เกิดความสมดุลแก่บุคคลและสังคมไทย ซึ่ง เฟื่องฟูง เครือตราชู (2508) กล่าวถึงแนวอนุรักษ์ไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่องแนวคิดในการสร้างหลักสูตรและปรับปรุงการสอนฯ ไว้ว่า ประเทศไทยมีวัฒนธรรมที่บริบูรณ์ และงดงามด้วยศิลปะต่างๆ ทั้ง วรรณคดี การปั้น การเขียน ดนตรี และการร้องรำต่างๆ วิชาในพุทธศาสนาเป็นที่รวมแห่งศิลปะของชาติ...เป็นที่น่าเสียดายที่คนไทยโดยทั่วไปไม่ได้รับการบอกเล่า และฝึกฝนให้รู้จักชื่นชมความงามแห่งศิลปะต่างๆ นอกจากนี้ เฟื่องฟูง เครือตราชู ยังได้กล่าวถึงแนวทางในการพัฒนา ไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่องเดียวกันว่า ความสามารถในการสร้างสรรค์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตประจำวัน และบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล ทุกคนควรมีความสามารถในการตกแต่งและเสริมสร้างบุคลิกภาพ และสิ่งแวดล้อมในห้วงงาม สามารถมองเห็นและชื่นชมความงดงามที่ผู้อื่น ได้สร้างสรรค์ขึ้น เป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะชี้แนะ แนะนำ ให้เด็กมองเห็น และรู้สึกในความงามของสิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่ในธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น เป็นหน้าที่ที่จะช่วยสร้างสมให้นักเรียนมีรสนิยมอันดีในการแต่งกาย มีความงดงามในการติดต่อและผูกมิตรไมตรี เป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะต้องส่งเสริมและฝึกฝนให้เด็กมีความสร้างสรรค์ทั้งในความคิดและการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน... ประสบการณ์เช่นนี้ต้องประกอบด้วยกิจกรรมสร้างสรรค์ด้วยตนเอง และการได้ชื่นชมสิ่งที่บุคคลอื่นได้สร้างสรรค์ไว้ทั้ง วรรณคดี การปั้น การเขียน ดนตรี และการร้องรำทั้งของชาวบ้านและเป็นแบบแผน ตลอดจนได้มีโอกาสชื่นชมศิลปวัตถุ ความงดงามของธรรมชาติทั้งทางตรง และใช้ โสตทัศนูปกรณ์เป็นเครื่องช่วยอันเป็นการชื่นชมทางอ้อม

สำหรับแนวโน้มในแนวพัฒนาที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนในโรงเรียนนั้น ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2519) กล่าวไว้ในบทความเรื่อง ศูนย์การเรียน-แนวทางสำหรับปฏิรูประบบห้องเรียนว่า การเรียนการสอนในชั้นเรียนควรปรับปรุงระบบห้องเรียน ปรับปรุงกลไกการศึกษา

ของชาติ โดยจัดห้องเรียนเป็นศูนย์การเรียนรู้ ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกแสดงความคิดเห็น ฝึกตัดสินใจ ฝึกความรับผิดชอบ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ฝึกการทำงานร่วมกันเป็นหมู่ในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้

วิธีการจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ ชั้นแรกแบ่งนักเรียนเป็น 4-6 กลุ่ม ชั้นที่สอง กำหนดให้แต่ละกลุ่มมีกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ และเนื้อหาที่แตกต่างกัน ชั้นที่สาม นักเรียนแต่ละกลุ่ม ทำกิจกรรมจากประสบการณ์การเรียนรู้ให้ครบทุกกลุ่มตามเวลาที่กำหนดให้ ชั้นที่สี่ แต่ละกลุ่มทำชุดการสอนเตรียมไว้ล่วงหน้า โดยบอกจุดประสงค์ เนื้อหา สื่อการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่วางไว้ ผลการเรียนรู้จะช่วยเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนให้ เป็นไปตามจุดประสงค์ ประการที่ห้า มีการวัดผลและประเมินการเรียนรู้ของนักเรียน โดยจัดทำแบบทดสอบไว้ในชุดการสอนนั้นๆ

ทฤษฎีพื้นฐานของการจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่ ทฤษฎีสื่อประสม (Multimedia) และทฤษฎีกระบวนการกลุ่ม (Group Process) โดยบูรณาการทฤษฎีทั้งสองเข้าด้วยกัน เพื่อจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวา มีการฝึกทักษะต่างๆ เพื่อพัฒนาสติปัญญาของผู้เรียนให้ได้มากที่สุด

ข้อดีของการจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ คือ สร้างบรรยากาศตามความสนใจของนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ฝึกทำงานเป็นกลุ่มเพื่อให้นักเรียนฝึกฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ส่งเสริมเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน ครูได้สังเกตพัฒนาการของนักเรียน ช่วยให้การถ่ายทอดความรู้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และทำให้ครูตื่นตัวตลอดเวลา

การสอนทักษะเพื่อการสื่อสารสัมพันธ์กับการคิดวิเคราะห์

หลักสูตรภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา ในหลักการข้อที่ 2 ระบุว่า “เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาบุคลิกภาพ และเปิดโอกาสให้เด็กวัยรุ่นค้นพบความสามารถ ความสนใจ และความถนัดเฉพาะตน โดยให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจ และความถนัดของแต่ละบุคคล” ซึ่ง ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2553) กล่าวว่า หลักการข้อนี้บ่งชี้ว่า จำเป็นต้องสอนภาษาไทยเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาบุคลิกภาพ ดังนั้น การสอนทักษะเพื่อการสื่อสารจึงเป็นแนวโน้มอย่างหนึ่งที่ควรสนใจศึกษาให้ลึกซึ้งและกว้างขวางยิ่งขึ้น ได้มีการนำคำ “สื่อสาร” เข้ามาใช้ในหนังสือเรียนภาษาไทยทั้งมัธยมต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย เพราะผู้สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้ดี ย่อมมีความมั่นใจในตนเอง และความมั่นใจนั้นก็ช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพของนักเรียนให้พัฒนาไปในทางที่พึงประสงค์ การฝึกทักษะทั้งสี่ทั้งมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายก็เป็นไปเพื่อพัฒนาสมรรถภาพในการสื่อสารนั่นเอง

การใช้ภาษา โรงเรียนใดเปิดสอนรายวิชาเลือกภาษาไทยได้ครบย่อมสนองความต้องการของเด็กวัยรุ่นได้ดีกว่าโรงเรียนที่ไม่เห็นความสำคัญในเรื่องนี้ รายวิชาการพูดและการเขียนเชิงสร้างสรรค์สามารถส่งเสริมความสามารถ ความสนใจ และความถนัดของวัยรุ่น ช่วยให้มีความพื้นฐานในการพัฒนาตนเองจนประสบความสำเร็จในวิชาชีพได้

การอ่าน เป็นทักษะที่มีความสำคัญต่อเนื่องตลอดชีวิต เช่น การอ่านและพิจารณาหนังสือ การอ่านงานประพันธ์เฉพาะเรื่อง การอ่านและพิจารณาวรรณกรรม วรรณกรรมปัจจุบัน

วรรณคดีมรดก การพิจารณาวรรณคดีมรดก การศึกษาค้นคว้าเบื้องต้น การค้นคว้ารวบรวมและบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่นักเรียนเช่นเดียวกับการใช้ภาษา

การคิด เป็นสมรรถภาพทางปัญญาที่มนุษย์อาจพัฒนาได้โดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือ นอกจากใช้ภาษาช่วยในการคิดแล้ว ยังสามารถถ่ายทอดความคิดให้ผู้อื่นทราบ และรับทราบความคิดของผู้อื่นด้วย การสื่อสารจึงเกิดขึ้น ถ้าเขียนหรือบันทึกเสียงพูดไว้ แม้ผู้เขียนหรือผู้พูดหาชีวิตไม่แล้วก็สามารถส่งสารถึงผู้อยู่ข้างหลังได้ด้วย

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2553) ได้แนะนำคุณสมบัติที่ช่วยให้สามารถพัฒนาสมรรถภาพทางภาษาได้ตลอดชีวิตด้วยอิทธิบาทสี่ คือ ฉันทะ (ความรักใคร่ พอใจ ในวิชานั้นๆ) วิริยะ (ความขยันหมั่นเพียร) จิตตะ (ความมีใจจดจ่อในวิชาที่ศึกษา) วิมังสา (ความไตร่ตรอง พิจารณา) และแนะนำให้ศึกษาเอกสารการสอนชุดการใช้ภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชซึ่งท่านจำแนกทักษะต่างๆ ไว้ดังนี้

ตอนที่ 15.1 พัฒนาการฟัง เสริมพลังความคิด

ตอนที่ 15.2 การพูดพัฒนา ปัญญาเพิ่มพูน

ตอนที่ 15.3 การอ่านพัฒนา ศึกษากว้างไกล

ตอนที่ 15.4 พัฒนาการเขียน พากเพียรสร้างสรรค์

การส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย

แนวโน้มนที่ช่วยพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทยที่ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2553, น.366-373) ได้กล่าวไว้ในเอกสารประกอบคำบรรยายแก่นิสิตบัณฑิตศึกษา สาขาการสอนภาษาไทย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ.2529 มีดังนี้

การนิเทศภายในโรงเรียน โดยจัดให้มีการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ มีการประชุมแก้ปัญหาการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การประชุมปฏิบัติการเพื่อจัดทำข้อสอบตามจุดประสงค์ การสัมมนาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนโดยเชิญวิทยากรจากภายนอกมาบรรยาย การจัดทัศนศึกษาสำหรับครูเพื่อเยี่ยมชม โรงเรียนดีเด่น การประชุมเพื่อประเมินผลงานและเตรียมงานสำหรับปีการศึกษาใหม่

การประชุมกลุ่มโรงเรียนจำแนกตามสาขาวิชา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพถึงขั้นมาตรฐาน การจัดให้มีแหล่งบริการทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน เช่น หนังสือสำหรับค้นคว้าอ้างอิง คู่มือครู หลักสูตร วัสดุประกอบหลักสูตร ตัวอย่างข้อสอบ แฟ้มอบรมสัมมนาเกี่ยวกับวิชาภาษาไทย วัสดุอุปกรณ์ด้านโสตทัศนศึกษา คอมพิวเตอร์สำหรับช่วยการศึกษา ค้นคว้าจากหนังสือเรียนภาษาไทยสู่การเรียนการสอน เมื่อครูมีหนังสือเรียนภาษาไทยแล้ว ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2553, น.366-373) กล่าวว่า ครูควรปฏิบัติ ดังนี้

1. สํารวจเนื้อหาให้เข้าใจถ่องแท้ เพื่อให้ได้ประโยชน์ตามหลักสูตรวิชาภาษาไทย

1.1 ส่วนที่นักเรียนอ่านเองได้

1.2 ส่วนที่นักเรียนจะเข้าใจได้ดีเมื่อได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมชั้น

1.3 ส่วนที่ครูต้องช่วยอธิบายและสรุป

การสำรวจเนื้อหาล่วงหน้าช่วยให้ครูเห็นแนวทางในการสอนชัดเจนขึ้น เช่น บทที่เป็นร้อยแก้วก็จะให้ประโยชน์ด้านการใช้ภาษาและข้อคิด หรือสาระสำคัญของเรื่อง ส่วนบทที่เป็นร้อยกรองก็จะให้ประโยชน์ในด้านวรรณศิลป์ เช่น ให้ความสะเทือนอารมณ์ ให้ความไพเราะ ให้คติเตือนใจ ฯลฯ ซึ่งต้องใช้วิธีสอนแตกต่างกัน

กิจกรรมท้ายบทที่อ่านก็เป็นสิ่งที่ต้องสำรวจและลองหาคำตอบเพราะไม่ได้มีเฉลยไว้ ข้อที่เป็นการฝึกทักษะการเขียนต้องกะเวลาให้นักเรียนนำมาส่งแล้วตรวจแก้หรือเกลาภาษา ส่วนบทเรียนหลักภาษาไทยจำเป็นต้องสำรวจเนื้อหาก่อนสอนนักเรียน แบ่งเนื้อหาเป็น 3 ส่วนเช่นกัน หากมีเนื้อหาที่ยังไม่เข้าใจถ่องแท้ก็น่าจะปรึกษาครูที่มีประสบการณ์การสอนหรือผู้ทรงคุณวุฒิไว้ล่วงหน้า จะได้มีความมั่นใจในบทเรียนนั้นๆ

2. ศึกษาทักษะ ทักษะทางภาษา ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การคิด

ในการฝึกนักเรียนให้มีทักษะทางภาษาจนสามารถใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นหัวใจของการสอนภาษาไทย ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องศึกษาทักษะให้ดีว่า ควรใช้เทคนิคในการสอนทักษะแต่ละอย่าง อย่างไรจึงจะได้ผลดี เพราะหลักสูตรวิชาภาษาไทยระบุจุดประสงค์ไว้ชัดเจนว่าให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาไทยสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ คำว่า สื่อสาร มีความหมายกว้างครอบคลุมทั้ง ทักษะ และเนื้อหาของสาร ซึ่งจะต้องศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจเป็นพื้นฐานไว้อย่างแม่นยำ

3. กะแผนการสอน คือ การเตรียมการสอนว่าจะสอนเนื้อหาอะไร ใช้วิธีสอนอย่างไร ใช้สื่อหรืออุปกรณ์ใดมาประกอบการสอน ครูสมัยก่อนเรียกแผนการสอนว่า บันทึกรายการสอน

การทำแผนการสอนแบบสั้นหรือสังเขป ครูอาจจะระบุจุดประสงค์ (นำทาง-ปลายทาง) ระบุเนื้อหา ระบุทักษะที่ควรฝึกในบทเรียนนั้น เช่น อาจฝึกทักษะการอ่านในใจภายในเวลาที่

กำหนดให้ เช่น 5-10 นาที แล้วตอบคำถามที่ครูเตรียมไว้ ถ้าตอบได้ก็แสดงว่านักเรียนเข้าใจข้อความที่อ่านเป็นอย่างดี ระบุกิจกรรม ที่จะให้นักเรียนทำในชั้นภายในเวลาที่กำหนด เช่น 10-15 นาที เพื่อให้นักเรียนจะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมสรุปความรู้ความเข้าใจเนื้อหาที่กำหนด ระบุการวัดผล หรือประเมินผล ไว้ด้วย เช่น ให้ทำข้อสอบแบบมีตัวเลือก 10 ข้อ หรือให้ตอบคำถาม 3 ข้อเขียนส่งครู หากครูสามารถวางแผนการสอนได้เช่นนี้แสดงว่าครูมีความพร้อมที่จะสอน ซึ่งทำให้นักเรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจและมีโอกาสแสดงความคิดเห็นด้วย

4. อุปกรณ์การสอน ช่วยให้การเรียนการสอนมีชีวิตชีวา ครูอาจใช้สื่อการสอนเร้าความสนใจของนักเรียนในชั้นนำเข้าสู่บทเรียน หรือใช้ระหว่างที่กำลังสอนเนื้อหา และถ้าเวลาเหลือ อาจใช้สื่อการสอนสรุปความรู้ก็ได้

5. ปรับเปลี่ยนกิจกรรม สิ่งที่ครูควรคำนึงถึง คือ การทำให้นักเรียนสนใจเรียน ตั้งใจเรียนจนเกิดการเรียนรู้ ซึ่ง ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2553, น.369-370) เสนอแนะว่า เราควรทราบว่าคุณลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อนักเรียนได้เรียนสิ่งต่อไปนี้

- 1) เรียนสิ่งที่มีความหมายต่อตัวนักเรียนเอง รู้ว่าเรียนแล้วชีวิตจะดีขึ้นอย่างไร
- 2) เรียนโดยมีจุดมุ่งหมาย รู้ว่าเรียนแล้วได้ประโยชน์อะไร
- 3) เรียนเมื่อมีความพร้อม ได้แก่ ความพร้อมทางร่างกาย ทางใจ ทางพื้นฐานความรู้ ฯลฯ
- 4) เรียนเมื่อสนใจอย่างแท้จริง มีวัสดุการสอนที่เปิดโอกาสให้ได้เรียน ได้ทดลอง และค้นพบความรู้ด้วยตนเอง
- 5) เรียนในสิ่งที่ตนถนัดและมีความสามารถที่จะเรียนได้
- 6) เรียนด้วยการได้ลงมือปฏิบัติและได้ใช้ภาษาในสถานการณ์จริง
- 7) เรียนได้ดีเมื่อได้ใช้ภาษาอยู่เสมอในชีวิตประจำวันหรือในโอกาสต่างๆ

เมื่อทราบคุณลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนแล้ว ต่อไปครูก็ต้องคิดว่า จะจัดกิจกรรมอะไรบ้างในชั่วโมงนั้นๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อันพึงประสงค์ สำหรับกิจกรรมที่อาจจัดได้เพื่อฝึกทักษะทางภาษา มีให้เลือกดังตัวอย่างต่อไปนี้

- 1) การอ่านทำนองเสนาะจากบทร้อยกรองในวรรณคดีที่เรียน
- 2) การทายปริศนาอะไรเอ่ยที่นำไปสู่คำตอบอันเป็นความรู้ในบทเรียน ตัวอย่างเช่น
ชอบลิ้มชิมรส แต่พอเอ่ยพจน์ รีบช่วยออกเสียง (ลิ้น)

ปิดอยู่คู่กัน พอเหยอพลัน ลมพุงออกมา เป็นเสียงต่างๆ คนช่างพูดจา สิ่งปิดนั้นหนา เรียกว่าอะไร (ริมฝีปาก)

อยู่ในลำคอ พอลมพุงผ่าน เสียงดังกังวาน ช่วยกันเปล่งเสียง (กล่องเสียง)

อยู่ในใบหน้า โสภจิมลัม ชอบกินชอบยิ้ม อีกชอบพูดจา เขายกเป็นเอกหญิง
เสกสรรหา สีแดงมาทา ตั้งใจให้งาม (ปาก)

3) การอภิปรายกลุ่ม กลุ่มละ 3-4 คน ให้เตรียมเรื่องที่จะอภิปรายมาล่วงหน้า ทุกคนละ
5 นาที จบแล้วให้นักเรียนคนอื่นๆ ซักถามหรือแสดงความคิดเห็น

4) หลังจากเรียนวรรณคดีแล้วมอบหมายงานเป็นกลุ่ม กำหนดงานให้ทำ เช่น ลักษณะ
นิสัยตัวละคร สำนวนภาษา

5) ให้เล่านิทานในกลุ่ม โดยแต่ละคนเล่าคนละเรื่องไม่ซ้ำกัน แล้วให้เลือกที่ผู้เล่าเล่าได้
ดีที่สุดไปเล่าหน้าชั้น ตัดสินตามคะแนนนิยม หรืออาจให้แสดงตามสถานการณ์สมมุติ แสดง
บทบาทตัวละครในเรื่องที่เรียน ฝึกอ่านข่าว ฝึกสัมภาษณ์

6. นำผลประเมิน นำผลการเรียนที่แสดงว่ามีพัฒนาการทางภาษาภายใน 1 เดือน 2
เดือน ถึง 1 ภาคเรียน จากการพูด การออกเสียงควบกล้ำ การเขียนสะกดคำ การบ้านรายบุคคล การ
รายงานกลุ่ม การทดสอบ การสอบกลางภาค ปลายภาค

7. อ่านเพลินเจริญใจ ในที่นี้ หมายถึง การส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาไทยและ
นิสัยรักการอ่าน ซึ่งครูต้องปลูกฝังนิสัยรักการอ่านแก่นักเรียน ให้เห็นประโยชน์ของการอ่าน

หนังสือดีมีคุณค่า ให้อ่านอย่างวิเคราะห์ คือ อ่านแล้วสรุปโครงเรื่อง ตัวละคร
แนวคิดของเรื่อง สำนวนภาษา สารที่ผู้แต่งส่งถึงผู้อ่าน จุดเด่น จุดด้อย ส่วนการอ่านอย่างมี
วิจารณ์ญาณ คือ อ่านโดยใช้ความคิดพิจารณาให้เห็นส่วนดี ส่วนเสีย และวินิจฉัยได้ว่า สิ่งใดควร
เชื่อ สิ่งใดไม่ควรเชื่อ และวินิจฉัยได้ว่าเรื่องที่อ่านมีคุณค่าด้านใด สามารถชี้แจงแสดงเหตุผลได้ การ
ฝึกอ่านเชิงวิเคราะห์ วิจารณ์ เป็นประโยชน์แก่นักเรียนในการดำเนินชีวิตภายหน้า

การสอนเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาของนักเรียนมัธยมศึกษา

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2553, น.379-383) ในการดำเนินการสอนบทเรียนแต่ละเรื่องมี
ลำดับขั้นการสอนที่ครูปฏิบัติต่อเนื่องกัน ท่านยกมาแนะนำเพียง 5 ขั้น ดังนี้

1. การนำเข้าสู่บทเรียน มีหลักอยู่ว่า ควรมีการจูงใจ (Motivation) ให้นักเรียนมีความ
พร้อมที่จะเรียน ถ้าครูเตรียมการสอนเป็นอย่างดี นำเข้าสู่บทเรียนด้วยวิธีการน่าสนใจจะทำให้
นักเรียนตั้งใจเรียน สิ่งสำคัญคือนักเรียนต้องทราบจุดประสงค์ของบทเรียนว่า เมื่อเรียนบทเรียน
นั้นๆ แล้วตนจะเกิดการเรียนรู้อะไรบ้าง และมีความสามารถเพิ่มขึ้นด้านใดบ้าง การที่นักเรียนทราบ
จุดประสงค์ก็เพื่อให้นักเรียนเรียนบทเรียนอย่างมีความหมาย มิใช่เรียนอย่างเลื่อนลอย

2. การใช้สื่อการสอน สื่อการสอน คือ สิ่งที่ครูใช้ประกอบบทเรียนทำให้เข้าใจแจ่ม
แจ้งและน่าสนใจยิ่งขึ้น สื่อการสอนจึงต้องสัมพันธ์กับเรื่องที่จะเรียน

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การกระทำที่จะมีผลให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน โดยผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเอง เช่น การแบ่งกลุ่มอภิปรายนักเรียนก็จะมีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้ช่วยกันคิด ช่วยกันทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่งานของกลุ่ม

การแบ่งกลุ่มย่อยมีประโยชน์มากในการพัฒนาทักษะทางภาษาหลายประการ ประการแรก ช่วยให้นักเรียนกล้าพูด กล้าแสดงออก ในกลุ่มเล็กๆ ทำให้รู้จักวิธีสนทนาไปในตัว ประการที่สอง ทำให้นักเรียนเลิกคิดว่า ตนเป็นคนเดียวที่ไม่รู้เป็นเหตุให้ไม่กล้าถาม การเข้ากลุ่มช่วยให้ทราบว่ายังมีคนที่ไม่รู้อีกหลายคน ประการที่สาม ทำให้นักเรียนที่มีเขavnปัญหาไวมีโอกาสชี้แจงสิ่งที่ตนรู้ให้เพื่อนฟัง ประการที่สี่ ทำให้นักเรียนรู้จักอดทนฟังความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่มเพราะบางคนคิดช้ากว่า ประการที่ห้า ทำให้นักเรียนรู้สึกเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกับเพื่อนในกลุ่มเมื่อทำงานกลุ่มสำเร็จจนได้รับคำชม

แนวการจัดกิจกรรมฝึกทักษะทางภาษาในระดับมัธยมศึกษาที่ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ เสนอเป็นทางเลือก (2553, น.381-382)

1) แบ่งกลุ่มทำงาน เมื่อมีเนื้อหาที่เป็นปัญหามาขบคิด กลุ่มละ 6-8 คน ควรเตรียมล่วงหน้าว่าจะให้แต่ละกลุ่มพิจารณาหัวข้ออะไร ระยะเวลา 10-15 นาที แล้วให้ตัวแทนกลุ่มรายงานผลหน้าชั้น

2) ฝึกอ่านในใจครั้งละ 3-5 นาที เพื่อจับใจความสำคัญอันเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์มากควรฝึกให้นักเรียนอ่านเร็วขึ้นตามลำดับ โดยครูแนะวิธีอ่านที่ถูกต้องและอาจตั้งคำถามนำเพื่อให้นักเรียนรู้จักวิธีเก็บสาระสำคัญของเรื่องหลังอ่านจบตามเวลาที่กำหนด แล้วนำประเด็นสำคัญมาสนทนากัน

3) อภิปรายปัญหา ครูอาจให้อภิปรายเป็นคณะโดยเตรียมหัวข้ออภิปรายล่วงหน้า ผู้อภิปราย 4-5 คน ใช้เวลา 25-30 นาที หรือครูอาจนำอภิปรายโดยตั้งประเด็นเกี่ยวกับบทเรียน ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเป็นการอภิปรายทั่วไปก็ได้

4) สนทนาหน้าชั้น ผู้ร่วมสนทนาอาจมี 2-3 คน โดยเตรียมหัวข้อสนทนาก่อน การสนทนาไม่เป็นพิธีการอย่างการอภิปราย อาจเป็นการเล่าเรื่องจากประสบการณ์ของตนให้เพื่อนๆ ฟัง และให้ข้อสังเกตหรือข้อคิดประกอบ ใช้เวลาคนละ 5-6 นาที การสนทนาอาจนำไปสู่การเขียนเรียงความภายหลัง เป็นการฝึกทักษะการพูดให้สัมพันธ์กับการเขียน

5) สร้างสรรคงานเขียน อาจทำได้โดยส่งเสริมให้นักเรียนหัดคิด แล้วแสดงความคิดเห็นออกมาเป็นคำพูด เพื่อให้ผู้เขียนกระจางว่าจะเขียนอะไร อย่างไร หลังจากนั้น จึงมีการฝึกเขียนเชิง

สร้างสรรค์ ในระยะเริ่มต้นอาจสังเกตวิธีเขียนของผู้ที่ตนสนใจแล้วฝึกเขียนสั้นๆ ก่อน ต่อไปค่อยเขียนให้ยาวขึ้น จาก 20 บรรทัด เป็น 30, 40, 50 บรรทัด ตามลำดับ

6) เรียนโดยการค้นคว้า ควรสำรวจหนังสือสำหรับที่จะให้นักเรียนค้นคว้าก่อนเพื่อจัดให้เพียงพอ ทั้งนี้ ครูภาษาไทยต้องประสานงานกับครูบรรณารักษ์เพื่อช่วยให้นักเรียนมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ครูภาษาไทยควรแนะวิธีค้นคว้าและเขียนรายงานอย่างถูกต้องแก่นักเรียนด้วย

7) ศึกษาสถานศึกษาที่ นักเรียนมีโอกาสสังเกตจากประสบการณ์ แต่ควรมีการวางแผนเลือกสถานที่ให้สัมพันธ์กับบทเรียน สะดวกเดินทางโดยใช้จ่ายอย่างประหยัด ปลอดภัยและขออนุญาตผู้บริหารตามระเบียบ

8) มีการถามตอบ เพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจ และฝึกให้นักเรียนคิดหาเหตุผลในการตอบและด้านเจตคติ คือ ความรู้สึกในจิตใจของนักเรียนด้วย อาจถามในชั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขึ้นดำเนินการสอน หรือขึ้นทบทวน อาจให้นักเรียนตั้งคำถามกันเองบ้างเพื่อช่วยให้บทเรียนน่าสนใจ

9) มอบงานรายบุคคล เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสใช้ความรู้ ทักษะ เช่น เขียนสรุปสาระสำคัญของบทเรียน ถอดคำประพันธ์ อธิบายภาษิต สำนวน ซึ่งครูควรตรวจและวิจารณ์ผลงานเพื่อให้กำลังใจและปรับปรุงงานให้ดีขึ้น

10) จัดผลงานแสดง หรือจัดนิทรรศการ อาจทำทั้งโรงเรียน แสดงผลงานตามระดับชั้น โดยเลือกผลงานดีเด่นของนักเรียนมาแสดง เช่น เรียงความที่แต่งได้ดี บทร้อยกรองที่ไพเราะของกวีสำคัญประกอบภาพสวยงาม เรื่องสั้นที่ชนะการประกวด ภาพวาดจากเหตุการณ์สำคัญในบทเรียน ประมวลศัพท์ที่นักเรียนมักสะกดผิด ฯลฯ กิจกรรมเช่นนี้ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสนใจภาษาไทยได้เป็นอย่างดี

4. การสรุปบทเรียน คือ การประมวลสาระสำคัญหรือข้อคิดจากบทเรียนมาเรียบเรียงเป็นข้อความสั้นๆ กระชับ มีเนื้อความถูกต้องและสื่อความหมายแจ่มแจ้ง ก่อนหมดเวลาเรียน 10-12 นาที ควรสรุปบทเรียน อาจสรุปด้วยวาจา สรุปโดยใช้แผนภูมิประกอบข้อความ สรุปสาระสำคัญเป็นข้อๆ ในกรณีที่นักเรียนยังสรุปบทเรียนยังไม่ได้ ครูอาจช่วยตั้งคำถามนำ หากนักเรียนใช้ภาษาบกพร่องครูพยายามช่วยแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้อง ตอนจบครูอาจใช้แถบประโยคสรุปข้อความให้นักเรียนจดไว้ทบทวน

5. การนำความรู้และทักษะ ไปใช้ เป็นการพิสูจน์ให้เห็นว่า นักเรียนได้เรียนรู้อะไรไปบ้าง และสามารถนำทักษะที่ฝึกฝนมาทำงานได้ดีเพียงใดในสถานการณ์ใหม่ที่ยังไม่เคยทำ เป็นการงานเชิงสร้างสรรค์ เช่น ให้จัดทำจุลสารของชั้น โดยมีนักเรียนเป็นคณะกรรมการ อาจนำ

นิทานเก่ามาเล่าใหม่มีภาพประกอบ อาจเป็นบทร้อยกรองเกี่ยวกับธรรมชาติและสังคม หรือจัดผลงานหรือจัดนิทรรศการ ดังที่กล่าวไว้ในกิจกรรมข้อ 10 หรือแสดงละครในโอกาสที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการสอนหลักภาษาไทย

ความมุ่งหมายในการสอนหลักภาษาไทย เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของภาษาไทย ที่มีความจำเป็นที่จะต้องมีการเรียบเรียงแบบแผนของภาษาไทยเป็นหลัก เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับหลักภาษาไทยจนสามารถนำความรู้ไปใช้ให้ถูกต้อง เพื่ออนุรักษ์ภาษาไทยอันเป็นภาษาประจำชาติให้ยั่งยืนตลอดไป และเพื่อให้มีความรู้ภาษาไทยเพียงพอที่จะศึกษาต่อ หรือค้นคว้าด้วยตนเองได้

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2553, น.384-389) ได้เสนอวิธีการสอนไว้อย่างคล้องจองกัน ดังนี้

1. ปลุกศรัทธา ก่อนสอนครูควรพูดโน้มน้าวใจให้นักเรียนเกิดศรัทธาที่จะเรียนวิชานี้ ด้วยการให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ที่พึงได้ คือ ความรู้ด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ที่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน และช่วยรักษามาตรฐานของภาษาไทยไว้ ทั้งนี้ การเสนอแนะให้นักเรียนหาจุดเด่นของภาษาไทย จะทำให้นักเรียนเกิดความ “ตื่นใจ” แล้วจะ “ติดใจ” ต่อจากนั้นเกิดความ “ตั้งใจ” และ “เต็มใจ” ในการเรียนวิชานี้
2. หาตัวอย่าง ควรสอนจากตัวอย่างไปหากฎเกณฑ์ เช่น หาตัวอย่าง คำ วลี ประโยค มาพิจารณาว่าภาษาไทยมีลักษณะอย่างไร
3. ช่างสังเกต ฝึกให้นักเรียนช่างสังเกต เช่น การออกเสียงผิดหรือพูดผิดต้องพยายามจับให้ได้ว่าผิดตรงไหน ผิดอย่างไร ควรฝึกให้นักเรียนสังเกตความเปลี่ยนแปลงของภาษาด้วย
4. คิดเหตุผล เพื่อสนับสนุนกฎเกณฑ์ให้สามารถใช้ภาษาไทยอย่างผู้มีความเข้าใจจริงๆ ครูควรชี้แจงโทษของการใช้ภาษาผิดว่าอาจร้ายแรงถึงชีวิตได้ เช่น คำสั่งในการใช้ยา คำพูดที่มีผลในทางปฏิบัติ เพื่อให้นักเรียนแก้ไขและระมัดระวังในการใช้ภาษามากขึ้น
5. ค้นคว้ารวบรวม ครูควรฝึกให้นักเรียนค้นความหมาย การสะกดคำ จำนวน จากพจนานุกรม
6. ร่วมกิจกรรม ในการทนายปัญหา แข่งขันสะกดคำ วาดภาพประกอบภาษิต ต่อวลีหรือประโยคให้สัมพันธ์กัน เป็นต้น
7. ให้หลักเกณฑ์ เพื่อให้นักเรียนใช้ภาษาด้วยความเข้าใจเป็นรากฐาน
8. เล่นร้อยกรอง อาจเริ่มจากได้ฟังคำประพันธ์ที่ไพเราะ การเติมคำในคำประพันธ์ให้สัมพันธ์และได้ใจความ ฝึกบรรยายภาพเป็นกาพย์กลอนง่ายๆ หลังจากรู้จักแผนผังคำประพันธ์แล้ว และควรโยงคำเป็น คำตาย ครุหลุ คำแผลงในการแต่งร้อยกรองขึ้นประณีต

ข้อเสนอแนะในการสอนการใช้ภาษา

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ ได้ให้ข้อสังเกตที่น่าสนใจ หลายประการ ดังนี้

1. ฝึกจากง่ายไปหายากเพื่อให้ นักเรียนเห็นความสำเร็จของตัวเอง
2. เมื่อมีข้อผิดพลาดในการฝึกทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนของนักเรียน ควรแนะนำ พุดจูงใจให้เข้าใจและเต็มใจที่จะแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อประโยชน์ของนักเรียนเอง เมื่อนักเรียนทำตามคำแนะนำก็ชมเชยเป็นกำลังใจ
3. ควรสำรวจความถนัดและความสามารถของนักเรียนแต่ละคน เช่น บางคนชอบเขียนเรื่อง บางคนชอบแต่งกาพย์กลอน บางคนพูดเก่ง ใช้ถ้อยคำสละสลวย บางคนอ่านทำนองเสนาะได้ไพเราะ เมื่อเห็นว่านักเรียนมีความถนัด มีความสามารถด้านใดก็ควรส่งเสริมให้แสดงความสามารถในด้านนั้นๆ ให้ดียิ่งขึ้น
4. การสอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษามุ่งสอนสูงกว่าขั้นทักษะ คือ ให้ถึงขั้นศิลปะในการใช้ภาษา ได้แก่ การพูดอย่างมีวาทีศิลป์เป็นที่พอใจของผู้ฟัง การใช้คำพูดเหมาะกับกาลเทศะ และบุคคล การเขียนร้อยกรองให้ไพเราะ การเขียนร้อยแก้วให้สละสลวย การใช้ราชาศัพท์สำหรับบุคคลที่เราเทิดทูน การพูดที่มีคำสัมผัสคล้องจอง การใช้คำอุปมาอุปไมย เช่น งามเหมือนหยาดฟ้ามาดิน บริสุทธ์เหมือนหยาดน้ำค้าง ร้อนใจเหมือนไฟสุ่มขอน การใช้ถ้อยคำ สำนวนสุภาพิต คำพังเพย คำขวัญ คำคม คติพจน์

สอนภาษาไทยอย่างไรจึงทำให้นักเรียนเกิดวิจารณ์ญาณ

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ อธิบายว่า วิจารณ์ญาณเป็นการเรียนรู้อย่างหนึ่ง หมายถึง ความสามารถที่นำความรู้ที่ได้รับ ทักษะและทัศนคติที่มีขึ้น ไปใช้ประโยชน์ และปัญญาที่หยั่งรู้ว่า สิ่งใดควรเชื่อหรือไม่ควรเชื่อ และควรตัดสินใจอย่างไร การสอนให้มีวิจารณ์ญาณจึง หมายถึง การสอนให้รู้จักใช้ความคิด และรู้จักตัดสินใจในทางที่ถูกที่ควร ท่านได้เสนอแนะวิธีสอนที่ช่วยให้เด็กเกิดวิจารณ์ญาณ ดังนี้

1. นำบันทึกเสียงพูดของบุคคลสำคัญมาเปิดให้นักเรียนฟังแล้วยกความคิดเห็น หรือข้อเท็จจริงบางข้อมาอภิปรายกัน และสรุปเรื่องที่ฟัง
2. เมื่ออ่านวรรณคดีบางเรื่องก็อาจให้นักเรียนคิดหาเหตุผลที่เกี่ยวกับการกระทำของตัวละครหรือเหตุการณ์ในเรื่อง แล้วนำมาเปรียบเทียบกับกระทำของคนและเหตุการณ์ในปัจจุบัน
3. กำหนดให้นักเรียนอ่านนิตยสารหรือวารสารบางเล่ม และแบ่งกลุ่มให้สนทนากันว่าชอบนิตยสารหรือวารสารเล่มไหน เพราะเหตุใด

4. ตั้งปัญหาและให้นักเรียนค้นคำตอบจากหนังสือหลายๆ เล่ม และให้ทำรายงานมาส่ง
5. นำคำพังเพยหรือภาษิตมาให้นักเรียนตีความหมายแล้วหาตัวอย่างประกอบความเข้าใจ
6. ตั้งปัญหาให้นักเรียนตอบหรืออภิปรายกันหลายๆ คน
7. นำปัญหาในชีวิตประจำวันมาให้นักเรียนอภิปรายเพื่อให้เกิดความคิดว่า สิ่งใดผิดสิ่งใดถูก สิ่งใดควรสิ่งใดไม่ควร

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2546) ขยายความแนวคิดการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 24 ไว้ในหนังสือกระบวนการนวัตกรรมที่ศันใหม่ในการบริหารจัดการอุดมศึกษาไทยว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้
3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ต่างๆอย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้
6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

วิธีการสอนการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

ปัญหาการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารมีทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับวงงานระดับชาติ ซึ่ง ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2525, น.114-116) ได้เสนอแนะเทคนิคการสอนภาษาไทย โดยยึดหลักความรู้ทางการสื่อสารเป็นแนวทาง ดังนี้

1. วางแผนเพื่อนำความรู้เรื่องการสื่อสารไปใช้ในการสอนภาษาไทย

1.1 สํารวจตัวครูเองและแนะนำให้นักเรียนสํารวจตัวเองด้วยว่าเคยเกิดปัญหาการสื่อสารในชีวิตประจำวันอย่างไร ให้รวบรวมปัญหาเพื่อแก้ไขให้เสร็จสิ้นไป

1.2 ปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาไทย โดยคํานึงถึงองค์ประกอบการสื่อสาร ได้แก่ ผู้ส่งสาร ผู้รับสาร ตัวสาร และวิธีการส่งสาร

1.3 สังเกตผลสะท้อนจากผู้รับสาร (คือ นักเรียน) ว่าเป็นอย่างไร แล้วปรับปรุงวิธีการส่งสารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. การจัดกิจกรรมการเรียน หมายถึง กิจกรรมที่จะมีผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีให้เลือก ดังนี้

2.1 แบ่งกลุ่มทํางาน 6-8 คน เมื่อเนื้อหามีปัญหาหน้าขบคิด ควรเตรียมล่วงหน้าว่าจะให้แต่ละกลุ่มพิจารณาหัวข้ออะไรในเวลา 10-15 นาที แล้วให้ตัวแทนกลุ่มรายงานหน้าชั้น อาจเขียนรายงานย่อประกอบ

2.2 ฝึกอ่านในใจ ครั้งละ 3-5 นาที เพื่อจับใจความสำคัญ อาจตั้งคําถามให้นักเรียนรู้วิธีเก็บสาระสำคัญของเรื่อง เมื่ออ่านจบตามเวลาที่กำหนดก็นําสนทนาโดยหยิบยกประเด็นสำคัญมาพูดกัน

2.3 ให้อภิปรายปัญหา อาจอภิปรายเป็นคณะ (4-5 คน) โดยเตรียมหัวข้อการอภิปรายมาล่วงหน้า 25-30 นาที หรือครุณาอภิปราย โดยตั้งประเด็นเกี่ยวกับบทเรียนให้นักเรียนในชั้นแสดงความคิดเห็นเป็นการอภิปรายทั่วไป

2.4 สนทนาหน้าชั้น อาจเล่าประสบการณ์ให้เพื่อนๆ ฟัง และให้ข้อสังเกตหรือข้อคิด คนละ 5-7 นาที อาจให้เขียนเรียงความหลังการสนทนา

2.5 สร้างสร้งงานเขียน กระตุ้นให้นักเรียนคิดแล้วแสดงความคิดโดยการพูดแล้วจึงฝึกเขียนเชิงสร้งสร้งค์ อาจฝึกเขียนสั้นๆ ก่อนแล้วค่อยๆ เพิ่มให้เขียนยาวขึ้นตามลำดับ

2.6 เรียนโดยค้นคว้า ควรสํารวจหนังสือที่ค้นคว้าว่ามีมากน้อยเพียงใด และแนะนำวิธีค้นคว้าและการเขียนรายงานที่ถูกต้อง ซึ่งครูภาษาไทยควรปรึกษาหารือกับครูบรรณารักษ์ก่อน เพื่อให้การค้นคว้ามีประสิทธิภาพ

2.7 ศึกษาสถานนอกสถานที่ เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศให้นักเรียนมีโอกาสสังเกตสิ่งต่างๆ อันเป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่า ก่อนศึกษาสถานนอกสถานที่ควรวางแผนและขออนุญาตผู้บริหารตามระเบียบ และเลือกสถานที่ที่สัมพันธ์กับบทเรียน เดินทางสะดวก ใช้จ่ายอย่างประหยัด และปลอดภัย

2.8 มีการถามตอบ ทั้งความรู้ ความจำ และความเข้าใจ อาจให้นักเรียนตั้งคําถามหรือครูตั้งคําถามเอง

2.9 มอบงานรายบุคคล เพื่อให้นักเรียนใช้ความคิดและทักษะที่ได้ฝึกไปแล้ว

2.10 จัดผลงานแสดง อาจจัดนิทรรศการทั้งโรงเรียน โดยคัดสรรผลงานตามระดับชั้น

3. การสรุปบทเรียน คือ ประมวลสาระสำคัญหรือข้อคิดจากบทเรียนเป็นข้อความสั้นๆ แต่สื่อความหมายชัดเจน 10-12 นาที ก่อนหมดเวลา

4. การนำความรู้และทักษะไปใช้ (ในสถานการณ์ใหม่)

เยาวนาฏ วรรณศิริ (2548) วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยรายวิชาเพิ่มเติม ท 40202 วรรณกรรมท้องถิ่น สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า เอกสารประกอบหลักสูตรที่สร้างบนพื้นฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีความยืดหยุ่นของเนื้อหา ทำให้นักเรียนสนใจที่จะศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นของตน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อารีย์สุวรรณทัศน์ (2540) และ ปวีณา บุญนาค (2542) ที่ได้ค่าประสิทธิภาพของเอกสารประกอบหลักสูตรสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ มีการวัดและประเมินผลทั้ง 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะ เจตคติ ทำให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในบทเรียนได้ดี พร้อมทั้งฝึกปฏิบัติตามกระบวนการเรียนรู้อย่างถูกต้อง

ด้านกระบวนการเรียนรู้ วิธีสอน และกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยใช้หลากหลายวิธี เช่น การสอนโดยใช้แผนที่ความคิด กระบวนการกลุ่ม กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้วิธีการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ นักเรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวเอง นักเรียนมีกิจกรรมที่ทำทาย เช่น สัมภาษณ์ชาวบ้าน ทักษะศึกษานอกสถานที่ เชิญปราชญ์ชาวบ้าน มาสอนนักเรียนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

นอกจากนี้ ด้านความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ ยังช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเองและท้องถิ่น เข้าใจตนเอง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น

2.2 การบริหารการสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพ

2.2.1 แนวคิดและหลักการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 7 ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ

วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจน อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเองมีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลัก 3 ประการ ประการแรก เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ประการที่สอง ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ประการที่สาม การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มาตรา 9 การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลัก 6 ประการ ประการแรก มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ ประการที่สอง มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรส่วนปกครองส่วนท้องถิ่น ประการที่สาม มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา ประการที่สี่ มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ประการที่ห้า ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา ประการที่หก การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มาตรา 10 การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ มาตราที่ 28 หลักสูตร การศึกษาระดับต่างๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคล ตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัย และศักยภาพ

สาระของหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาหรือปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ให้ประสบความสำเร็จนั้น ทิศนา ขัมมณีและคณะ (2544, น.58-70, 173-180) ได้ศึกษาแบบพหุกรณี (multiple case studies) โรงเรียนจำนวน 11 โรงเรียน โดยวิธีสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (indepth interview) ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน หรือจัดทำกลุ่มสนทนา (focus group) และสังเกตการจัดการเรียนรู้ของครู โดยสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (non-participant observation) พร้อมกับสัมภาษณ์ครูและนักเรียน นอกจากนั้น มีการศึกษาสภาพแวดล้อม ศึกษาเอกสารของโรงเรียน อีกทั้ง

ใช้แบบสอบถามครูและนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบหรือปัจจัยสำคัญที่ช่วยผลักดันช่วยให้ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนประสบผลสำเร็จมี 6 ประการ คือ

1. องค์ประกอบด้านผู้บริหาร จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลสูงมากต่อความสำเร็จในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จล้วนเป็นผู้ที่เห็นความสำคัญของงานวิชาการ และเน้นการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนทั้งสิ้น นอกจากนี้ต้องมีความจริงจัง ความตั้งใจในการพัฒนาเพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ หากผู้บริหารดังกล่าวมีความรู้ ความสามารถด้านการคิดและการปฏิบัติอยู่ในระดับสูง มีประสบการณ์กว้างขวาง และสามารถแสวงหาปัจจัยสนับสนุนได้มากก็ยิ่งทำให้การพัฒนาก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จล้วนกล้าตัดสินใจ กล้าเสี่ยง เพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และจำเป็นต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นองค์ประกอบที่เกื้อหนุนให้ผู้บริหารสามารถดำเนินงานไปได้ด้วยดี กล่าวได้ว่า ผู้บริหารที่เห็นความสำคัญของงานวิชาการ ตั้งใจพัฒนาอย่างจริงจังเป็นรากฐานหลักของการพัฒนา ความกล้าตัดสินใจเป็นเสาและโครงสร้าง ความสามารถทางการคิด การนำความคิดลงสู่การปฏิบัติ การมีส่วนร่วม และการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหารย่อมช่วยให้การพัฒนาโรงเรียนประสบผลสำเร็จได้เสมือนปลูกบ้านหรืออาคารให้สมบูรณ์

2. องค์ประกอบด้านกลยุทธ์หรือยุทธวิธีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการเรียนรู้ จากผลการวิจัย พบว่า กลยุทธ์หรือยุทธวิธีในการปรับเปลี่ยนแนวคิดของครูให้พัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ผู้บริหารใช้แล้วประสบผลสำเร็จนั้น คล้ายกันหลายประการ ดังนี้

2.1 ส่งเสริมการเรียนรู้ของครูอย่างจริงจัง หลากหลาย ต่อเนื่อง เพราะความรู้ ความเข้าใจที่กระฉ่างส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนแนวคิด และช่วยให้ครูอาจารย์เกิดความมั่นใจที่จะนำความรู้ไปปฏิบัติ

2.2 ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมกับการพัฒนา นับเป็นกลยุทธ์หรือยุทธวิธีที่สำคัญในการที่ผู้บริหารกระจายอำนาจให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2.3 การมีวัตถุประสงค์หรือแนวคิดหลักเป็นจุดร่วมในการพัฒนา เพื่อให้การนำแผนสู่การปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน ช่วยให้ครูสามารถทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ถ้าครูทุกคนในโรงเรียนร่วมศึกษา ร่วมตัดสินใจ เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วม เกิดความผูกพันกับการดำเนินการตามวัตถุประสงค์หรือแนวคิดหลักที่ร่วมกันวางไว้ ย่อมก้าวไปสู่ความสำเร็จร่วมกัน

2.4 การนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตร เป็นกลยุทธ์สำคัญที่ช่วยให้การพัฒนาการดำเนินงานประสบผลสำเร็จ

3. องค์ประกอบในการบริหารจัดการ นับเป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหาร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการทรัพยากรให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนและ

กระบวนการเรียนการสอนของครู นับเป็นปัจจัยสำคัญที่เกื้อหนุนให้การปรับเปลี่ยนเกิดขึ้นได้ และเป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็วขึ้น เช่น ด้านสภาพแวดล้อม สถานที่ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ ซึ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนที่ทันสมัย ปรับปรุงการวางแผนยุทธศาสตร์และการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ การนิเทศติดตามงาน การจัดระบบการประเมิน เป็นต้น ส่วนด้านการบริหารงานวิชาการ มีการวิเคราะห์หลักสูตร ปรับหลักสูตร ตารางสอนให้เหมาะสมกับการสอน กำหนดนโยบายให้ครูทุกคนเพิ่มพูนความรู้ ด้านชุมชนมีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนามากขึ้น สำหรับด้านสวัสดิการ การปรับเงินเดือน การสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานด้วยวิธีการต่างๆ และแนวคิดหลักหรือวัตถุประสงค์หลักในการบริหารจัดการทั้งระบบในโรงเรียน (Whole school approach) นี้เป็นแนวคิดที่ผู้บริหารทุกคนควรเรียนรู้ และนำไปปฏิบัติเพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพ

4. องค์ประกอบด้านครู ครูที่มีคุณสมบัติของการเป็นครู มุ่งพัฒนาตนเอง เตรียมการสอนและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้สำเร็จตามเป้าหมาย ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาไม่มีครูที่มีคุณสมบัติดังกล่าวมากมีแนวโน้มของความต่ำสูง นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ครูที่มีการสอนที่ดีมักเป็นครูที่มีการพัฒนาตนเองหรือ ได้รับการพัฒนาให้เรียนรู้อยู่เสมอด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ไปรับการอบรม นำความรู้จากการอบรมสัมมนา อ่านเอกสาร แล้วนำมาใช้ในการเตรียมการสอน นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ครูที่สอนดี มักมีการเตรียมการสอนที่ดีก่อนการสอน ซึ่งการเตรียมการสอนที่ดีจัดเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการเรียนการสอน มีแผนการสอนที่จัดทำเอง มิได้ใช้แผนการสอนสำเร็จรูปของสำนักพิมพ์ มีสื่อ อุปกรณ์ ครูที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ดี มักมีการเตรียมการสอนมาก่อน โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาการเรียนรู้อำนาจจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนของครู ควรช่วยอำนวยความสะดวกให้ครูสามารถเตรียมการสอนที่มีคุณภาพ เช่น ให้ความรู้ในการเขียนแผนการสอน การออกแบบกิจกรรมการเรียนที่ดี วิธีสอน รูปแบบการเรียนการสอนและเทคนิคต่างๆ ให้ความสะดวกแก่ครูด้านแหล่งเรียนรู้ เอกสาร ตำรา วัสดุในการผลิตสื่อการสอน อาจจัดเวลาให้ผู้รู้มาให้คำแนะนำปรึกษา อันจะช่วยให้ครูเตรียมการสอน จัดทำแผนการสอนที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ผลการวิจัยพบว่า หลังจากการเตรียมการสอนและแผนการสอนที่ดีแล้วจะเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผน ซึ่งการดำเนินการสอนของครูจะมีคุณภาพมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับ

- 1) ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับแนวคิดในการจัดกิจกรรม
- 2) ปัจจัยสนับสนุนที่ครูได้รับ
- 3) ความเข้าใจชัดเจนในแนวคิดครูก็สามารถคิดและจัดกิจกรรมที่ดีได้

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ ครูสามารถพัฒนาการเรียนรู้อำนาจหนึ่ง แต่ผลระยะยาวต้องการการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาที่มีคุณภาพอย่างแท้จริง ซึ่งจะเกิดขึ้นได้เมื่อครูมีความรู้ที่ชัดเจน ลึกซึ้ง นำความรู้มา

ทดลองใช้ และปรับปรุงอย่างต่อเนื่องตามกระบวนการ P (Plan = วางแผน), D (Do = ปฏิบัติ), C (Check = ตรวจสอบ) และ A (Action = ปรับปรุง) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ใช้ในการวิจัยและพัฒนา (research and development) ดังนั้น การวิจัยและพัฒนาจึงน่าจะเป็นยุทธวิธีหรือเครื่องมือที่จะช่วยให้โรงเรียนเกิดพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

5. องค์ประกอบด้านนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความใฝ่รู้ หากสภาพแวดล้อมเอื้ออำนวย นักเรียนมีการเรียนรู้ มีการปรับตัว ปัจจัยสำคัญประการแรก คือ ความมีกัลยาณมิตร ประการที่สอง คือ สอนสนุก มีสาระ จัดกิจกรรมการทดลอง จัดทัศนศึกษา สืบค้นจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

6. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

บุญเรือง ศรีเหรียญ (2542) เรื่อง การศึกษาองค์ประกอบทางการศึกษาที่สัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และประสิทธิผลของโรงเรียน โดยใช้รูปแบบระดับชั้นลดหลั่นสอดแทรกเชิงเส้น พบว่า ความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับผู้บริหาร เป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงระดับขวัญและกำลังใจของครูได้ดียิ่งกว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับครูด้วยกัน (Ellenberg, 1972, p.45) ส่วนปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจของครู มีการบริหารงานทั่วไป การอำนวยความสะดวก การจัดหาอุปกรณ์การสอน ความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา (Redefer, 1959, p.59-62) ภาระในการสอน รวมทั้งปัจจัยการพิจารณาความดีความชอบ (Knezevich, 1975, p.456) ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีขวัญและกำลังใจสูงกว่าครูในโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำ (Anderson, 1953, pp.693- 698)

วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน (2552) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก มี 9 ปัจจัย ดังนี้ 1) พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร 2) วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร 3) บรรยากาศสถานศึกษา 4) คุณภาพการสอนของครู 5) ความพึงพอใจในการทำงานของครู 6) การได้รับการสนับสนุนของครู 7) พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของการบริหารสถานศึกษา 8) เจตคติต่อสถานศึกษา 9) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

จุฑารัตน์ นิรันดร์ (2552) ศึกษารูปแบบการเปลี่ยนแปลงแบบมีแบบแผนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ คือ 1) บทบาทของผู้บริหาร 2) การมีส่วนร่วมของผู้บริหาร 3) การวางกลยุทธ์ของผู้บริหาร 4) การปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์

สถาพร สังข์ขาวสุทธิรักษ์ (2550) ศึกษา ปัจจัยที่จำแนกการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) องค์ประกอบด้านผู้บริหาร 2) องค์ประกอบด้านครู 3) องค์ประกอบด้าน

บริษัทโรงเรียน 4) องค์ประกอบด้านความร่วมมือของชุมชน 5) องค์ประกอบด้านกระบวนการบริหาร

วีรเดช เชื้อนาม (2547) ได้กล่าวในเรื่อง เขย่า Balanced Scorecard ว่า การวางแผนกลยุทธ์ของหน่วยงานภาครัฐที่ผ่านมามีการนำหลักการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อจัดทำ SWOT วิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ แต่เมื่อจัดทำแผนเสร็จ หน่วยงานส่วนใหญ่ก็จะนำไปวางไว้ ส่วนการทำงานแต่ละปีงบประมาณยังคงใช้แผนปฏิบัติการเป็นแนวทางหลักในการทำงาน มีโครงการอยู่ในแผนกลยุทธ์บ้าง ไม่มีบ้าง ทำให้แผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการไม่ค่อยสัมพันธ์กัน ซึ่งการพัฒนาระบบราชการโดยนำกลยุทธ์การบริหารมาใช้ในหน่วยงาน และสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพดังที่ พสุ เตชะรินทร์ (2548) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้น การใช้แนวคิด หรือวิธีการบริหารแบบเดิมๆ ย่อมไม่สามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้เหมือนในอดีต ผู้บริหารยุคใหม่จึงต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การใช้กลยุทธ์การบริหารเป็นเครื่องมือจึงมีความสำคัญและมีความจำเป็น

ชัยสิทธิ์ เถลิ้มมีประเสริฐ (2545) กล่าวว่า ปัจจัยที่เป็นแรงขับเคลื่อนให้มีการพัฒนาองค์กรอย่างเป็นระบบ และประสบความสำเร็จนั้น ผู้บริหารเป็นปัจจัยและเป็นกลไกที่สำคัญที่สุดในการใช้กระบวนการติดต่อสื่อสารสื่อถึงผู้ปฏิบัติงานให้เข้าใจ และรับรู้ถึงความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนา มีการจัดสรรทรัพยากรเพื่อพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และมีกลไกประสานการเรียนรู้ ให้บุคลากรสามารถนำประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้จริง

روبินส์และคอล์เตอร์ (Robbins & Coulter อ้างถึงใน วิรัช สงวนวงษ์วาน, 2547) กล่าวว่า ผู้บริหารในทุกองค์กรและทุกระดับจะต้องมีหน้าที่ในฐานะผู้บริหาร 4 ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) ซึ่ง พสุ เตชะรินทร์ (2548) กล่าวว่า ความสามารถในการกำหนดแนวทาง การจัดทำและปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์เป็นหน้าที่ที่มีความสำคัญอันดับต้นๆ ของผู้บริหาร และมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานในองค์กร อาจกล่าวได้ว่า กลยุทธ์และการปฏิบัติตามกลยุทธ์ที่ดีนั้น สามารถใช้เป็นเครื่องวัดถึงความสามารถในการบริหารของผู้บริหารได้เป็นอย่างดี ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2545) กล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยทั้งในประเทศตะวันออก และประเทศตะวันตก พบว่าความสำเร็จของหน่วยงาน หรือความล้มเหลวของหน่วยงานขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารร้อยละ 70 อีกร้อยละ 30 เป็นความสามารถของบุคลากรผู้เกี่ยวข้อง ดังนั้น ผู้บริหารจึงเป็นปัจจัยความสำเร็จ (Success factor) ที่สำคัญของหน่วยงาน ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ (2548) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องเป็นผู้มีศักยภาพในการวางแผนและมีกลยุทธ์การบริหาร มี

ภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์การทำงานที่ชัดเจน คิดกลยุทธ์เชิงรุก (Proactive) มีความมุ่งมั่นต่อการสร้างภาพใหม่ขององค์กร มีการสื่อสารเพื่อให้บุคลากรในองค์กรเข้าใจ มีการสนับสนุนที่เหมาะสม เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ โควีย์ (Covy, 2548) “ผู้นำที่ดี ควรมีความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาแสดงความเป็นผู้นำที่แฝงอยู่ในตัวตนของเขาออกมา ผู้นำเพียงแต่วางแผนความคิดเท่านั้น คนระดับกลางต่างหากที่มีอำนาจการบริหารจัดการที่แท้จริง ผู้นำที่ดีจึงต้องส่งเสริมศักยภาพของบุคคล กลุ่มผู้ร่วมงาน และองค์กร”

“วิสัยทัศน์” (Vision) มีผู้ให้ความหมายไว้ต่างๆ กัน ฮิคแมนและสิวะ (Hickman & Siva, 1984) “วิสัยทัศน์เป็นการเดินทางด้วยสมอง โดยสร้างสรรค์อนาคตด้วยการสร้างภาพจากข้อเท็จจริง ความหวัง ความฝัน อันตราย และโอกาสที่มีในปัจจุบัน” เบนนิสและนาฮูส (Bennis & Nanus, 1985) “วิสัยทัศน์ คือ ภาพลักษณ์ทางสมองของความเป็นไปได้ และสภาพอนาคตที่พึงปรารถนา” ส่วน Manasse (1986) “วิสัยทัศน์ เป็นคุณภาพที่จำเป็นอย่างยิ่งของผู้นำที่มีประสิทธิผล เปรียบวิสัยทัศน์เหมือนกับมัลกุเทศก์ หรือแผนที่ทางหลวง (road map) ที่จะนำไปสู่อนาคตที่ดีกว่า” เซอจิ โอวานนิ (Sergiovanni, 1987) “วิสัยทัศน์ คือ ภาพในใจซึ่งเป็นเครื่องชี้นำในการปฏิบัติและตัดสินใจ” Sheive และ Schoenheit (1987) “วิสัยทัศน์เหมือนพิมพ์เขียว (blueprint) ของสภาวะที่พึงปรารถนา ซึ่งเราช่วยกันทำเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายในอนาคต” Kouzes and Posner (1989) กล่าวว่า “วิสัยทัศน์ หมายถึง หน้าต่างของโลกวันพรุ่งนี้ที่มองเห็นภาพอนาคตที่พึงปรารถนาและมีความเป็นไปได้” Tregoe และคณะ “วิสัยทัศน์ คือ เค้าโครง หรือ โครงร่าง (Framework) ที่เสนอทางเลือก และทิศทางขององค์กร อันเป็นสิ่งที่จะต้องการต้องการจะเป็น” Licata, Teddlie and Greenfield (1990) “วิสัยทัศน์ เป็นความสามารถที่มองเห็นความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่กับสิ่งที่ควรจะเป็น รวมผู้เกี่ยวข้องทั้งหลายดำเนินการเพื่อบรรลุตามสิ่งที่ควรจะเป็น”

สรุป วิสัยทัศน์ คือ ภาพในอนาคตขององค์กรที่พัฒนาให้บรรลุสภาพการณ์ที่ปรารถนาอย่างมีทิศทางที่ชัดเจน (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, ไพฑูรย์ สินลรัตน์ และกล้า ทองขาว) ซึ่งผู้บริหารการศึกษาจำเป็นต้องเป็นทั้งผู้บริหารและผู้นำแต่ปัจจุบันผู้บริหารทำหน้าที่ผู้บริหารมากกว่าผู้นำ เพราะมุ่งเน้นการปฏิบัติภารกิจประจำวันให้เสร็จตามตารางเวลาที่ราชการกำหนด โดยมิได้คำนึงถึงเป้าหมายและทิศทางขององค์กรในอนาคตการทำงานมักยึดติดอยู่กับรูปแบบเดิม เบนนิสและนาฮูส (Bennis & Nanus, 1985) ได้ชี้ให้เห็นความแตกต่างอย่างชัดเจนระหว่างผู้นำกับผู้บริหาร ดังนี้ “Managers are people who do things right and leaders are people who do the right thing”

นอกจากนั้น เบนนิสและนาฮูส (Bennis & Nanus) ยังยืนยันว่า ผู้บริหารกับผู้นำต่างกันที่วิสัยทัศน์ ผู้นำที่มีประสิทธิผลสามารถสร้างวิสัยทัศน์ให้กับองค์กร และมีความสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงวิสัยทัศน์ให้เป็นสภาพที่เป็นจริง (reality) วิสัยทัศน์ที่ชัดเจนมาจากการเข้าใจองค์กร

อย่างถ่องแท้และลึกซึ้ง ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์จะสามารถมองได้อย่างชัดเจนว่า เป้าหมายหรือสิ่งสุดท้ายที่ต้องการให้เกิด (end product) จะเป็นอย่างไร และต้องทำอะไรจึงจะบรรลุเป้าหมายนั้น

Drucker (1991) และ Kanter (1991) (อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2537) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวิสัยทัศน์ผู้บริหารการศึกษา คือ ปัจจัยภายนอก และปัจจัยเกี่ยวกับตัวผู้บริหารเอง สำหรับปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อวิสัยทัศน์ผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจและสังคมโลก การเปลี่ยนแปลงแหล่งงาน คือ การอพยพย้ายถิ่นของประชาชน การเปลี่ยนแปลงการบริหารแนวใหม่ในองค์กร เพื่อปรับให้ทันการเปลี่ยนแปลงของโลก การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีอิทธิพลทางการศึกษาทั้งด้านเนื้อหาและวิธีการ นอกจากนี้ ยังมีผลจากปัจจัยอื่น เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาศีลธรรม ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพและอนามัยของประชาชน

ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับตัวผู้บริหารเอง ได้แก่ ทักษะความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่มีความเสี่ยง เป็นนิสัยของผู้ประกอบการ (entrepreneurship) ความสามารถคิดอย่างเป็นระบบ ความสามารถในการเรียนรู้และรับรู้จากประสบการณ์มาเป็นปัจจัยพัฒนางาน และการยึดมั่นในความดีงามและความถูกต้อง

ในด้านแนวทางในการพัฒนาวิสัยทัศน์ผู้บริหารศึกษานั้น โคเฮน (Cohen, 1990 อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาพร, ไพฑูรย์ ลินลารัตน์ และกล้า ทองขาว) กล่าวว่า วิสัยทัศน์ของผู้นำจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีเป้าหมายที่ชัดเจน ดังนั้น การตั้งจุดมุ่งหมายจึงเป็นภารกิจหลักที่สำคัญ ภารกิจต่อจากนั้น คือ ต้องสื่อสาร หรือเผยแพร่ให้สมาชิกในองค์กรทราบ และเห็นพ้องกับวิสัยทัศน์ และรวมพลังปฏิบัติตามวิสัยทัศน์นั้น โดยผู้บริหารปฏิบัติเป็นแบบอย่างในการศึกษาอบรมเพื่อสั่งสมประสบการณ์การเรียนรู้ จึงจะสามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ในด้านการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ซึ่ง ไพฑูรย์ ลินลารัตน์ กล่าวว่า การสร้างวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ประการแรกผู้บริหารจำเป็นต้องเข้าใจองค์กร อันประกอบด้วย ภารกิจ (mission) เป้าหมาย (goals) วัตถุประสงค์เดิม (objectives) วัฒนธรรม (organizational culture) ขององค์กร เพราะผู้บริหารต้องวิเคราะห์องค์กร เพื่อหาจุดแข็ง (strengths) และจุดอ่อน (weakness) ขององค์กร เพราะจุดแข็งขององค์กร คือ คุณลักษณะที่นำไปใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และจุดอ่อน คือ คุณลักษณะที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมาย ประการที่สอง ผู้บริหารต้องเข้าใจสิ่งแวดล้อม จึงต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม เข้าใจความคาดหวังของผู้เรียน เข้าใจคู่แข่ง เพื่อพัฒนาการจัดการให้สามารถในการแข่งขัน โดยพัฒนาตนเองให้มองการณ์ไกล ใช้อุดมคติเป็นบทเรียน มองผลกระทบและแนวโน้ม มองภาพรวมองค์กร ป้องกันการต่อต้าน วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน มุ่งพัฒนา แม้ต้องปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และควบคุมวิสัยทัศน์ให้สอดคล้องกับเป้าหมายและความสามารถขององค์กร ในด้านผู้นำเชิงวิสัยทัศน์นั้น เนื่องจากการแข่งขันเกิดขึ้นทั้งในภูมิภาคเอเชีย เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย ไทย และเวียดนาม

แม้แต่นอกภูมิภาค ระหว่างอเมริกากับกลุ่มประเทศยุโรปและจีน ก็มีการแข่งขันสูง การบริหารงานในอนาคต จึงจำเป็นต้องบริหารสาระและกระบวนการไปพร้อมกัน ผู้บริหารจึงต้องมีแนวคิดที่จะนำองค์กรไปในทิศทางใหม่ที่ต้องทำให้ก้าวไปข้างหน้าได้ มิใช่เพียงทำงานประจำตามหน้าที่ (Routine) เท่านั้น (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2552)

แนวคิด PML: กับการศึกษาวิจัยทางด้านการบริหารทางการศึกษา (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2553) ในการบริหารการศึกษามีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ งานวิชาการ (Academic = A) ได้แก่ หลักสูตรและการสอน งานบุคคลซึ่งดูแลผู้ปฏิบัติงานวิชาการ คือ ครูอาจารย์ (People = P) และงานบริหารงานทั่วไป มีหน้าที่ให้ความสะดวกที่จะช่วยให้บุคคลทำงานได้อย่างดีตามหน้าที่ (Facility = F) ทั้งนี้ เป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา คือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ด้านวิชาการ ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีฐานทางวิชาการที่แข็งแกร่ง และเป็นงานวิชาการที่ต้องมองไปในอนาคตเป็นหลัก ต่อจากนั้น จึงพัฒนาด้านวิชาการโดยใช้คนที่เป็นนักวิชาการ (Academic People) พร้อมกับการสนับสนุน ดังนี้

ตารางที่ 2.2 รูปแบบ PML ในการบริการจัดการ

	Planning = P การวางแผน	Managing = M การจัดการ	Leading = L การนำ	
Academic = C	การวางแผนวิชาการ -งานปกติ -ก้าวหน้า -เปลี่ยนแปลง	การจัดการ วิชาการ -งานปกติ -ก้าวหน้า -เปลี่ยนแปลง	การนำทางวิชาการ -งานปกติ -ก้าวหน้า -เปลี่ยนแปลง	Radical = R
People = P	การวางแผน บุคคลากร -งานปกติ -ก้าวหน้า -เปลี่ยนแปลง	การจัดการ บุคคลากร -งานปกติ -ก้าวหน้า -เปลี่ยนแปลง	การนำบุคคลากร -งานปกติ -ก้าวหน้า -เปลี่ยนแปลง	Progressive = P
Facility = F	การวางแผนให้ความ สะดวก -งานปกติ -ก้าวหน้า -เปลี่ยนแปลง	การจัดการให้ ความสะดวก -งานปกติ -ก้าวหน้า -เปลี่ยนแปลง	การนำความสะดวก -งานปกติ -ก้าวหน้า -เปลี่ยนแปลง	Routine = R

สาระ APF ในการจัดการการศึกษา

งานวิชาการ (Academic) ถือได้ว่าเป็นหัวใจของการบริหาร ผู้บริหารจึงต้องให้ความสำคัญ เป็นพิเศษ รู้เรื่องอย่างดี และเป็นผู้นำทางความคิดด้านวิชาการ งานหลักด้านนี้ คือ หลักสูตร และการสอนซึ่งเป็นตัวกำหนดทิศทาง ซึ่งผู้บริหารย่อมมีความรู้ ความเข้าใจหลักสูตรและการสอน เป็นอย่างดี รวมทั้งการดูแลผู้เรียนให้เติบโตเป็นอย่างดีด้วย

งานบุคคล (People) โดยเฉพาะครูอาจารย์ที่สอนเป็นผู้ผลักดันให้เกิดการเรียนรู้ และปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ ในการบริหารจัดการจึงจำเป็นต้องให้การดูแลบุคลากรเป็นหลักการ บริหาร ผู้มีความรู้ ความคิดสูง จึงต้องมีลักษณะพิเศษ ซึ่งผู้บริหารต้องเข้าใจประเด็นนี้

การดูแลความสะดวก (Facility) การดำเนินงานของบุคลากรจะมีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ก็ เป็นงานสำคัญของผู้บริหารที่จะให้ ความสะดวก หรือให้การสนับสนุน ซึ่งครอบคลุม การเงิน วัสดุ อาคารสถานที่ บริการที่ผู้บริหารจัดให้โดยไม่ต้องรอร้องขอ

ปรัชญา RPR ในการจัดการการศึกษา

Radical เป็นการบริหารที่เน้นการเปลี่ยนแปลงจากแนวคิดและพื้นฐานเดิม เพื่อ ความก้าวหน้า

Progressive เป็นการบริหารเชิงพัฒนาและปรับปรุงเพื่อให้มีกิจกรรมและการ ดำเนินงานใหม่ๆ มากขึ้น

Routine เป็นการบริหารงานปกติตาม โครงสร้างและขั้นตอนที่มีอยู่ มักเป็นการ แก้ปัญหาเฉพาะหน้า

กระบวนการ PML ในการบริหารจัดการ

กระบวนการบริหารจัดการ แบ่งเป็น 3 เรื่องใหญ่ คือ การวางแผน การจัดการ และภาวะ ผู้นำ

การวางแผน (Planning) กระบวนการบริหารจัดการองค์กรเริ่มจากการวางแผน เพราะ การวางแผนเป็นการกำหนดนโยบาย (Policy) อันเป็นการกำหนดทิศทางในการดำเนินงานทั้งนี้แผน ที่วางไว้ควรเป็นลายลักษณ์อักษร การวางแผนมักเริ่มจากการกำหนดเป้าหมายขององค์กรว่าจะเดิน ไปให้ถึงจุดไหน จุดที่จะก้าวไปถึงมีลักษณะอย่างไร แล้วกำหนดกระบวนการและขั้นตอนเพื่อให้ บรรลุเป้าหมาย โดยขั้นตอนและกระบวนการต้องสัมพันธ์กัน และสอดคล้องกับเป้าหมาย

การจัดการ (Managing) เป็นการดำเนินงานเพื่อให้แผนที่วางไว้ประสบความสำเร็จ ผู้ที่ มาช่วยทำให้แผนหรือนโยบายประสบความสำเร็จต้องเข้าใจเป้าหมายของผู้บริหาร ซึ่งผู้บริหารมี หน้าที่สื่อสารแนวคิดของตนให้ผู้ร่วมงานรับรู้ เพื่อพวกเขาจะได้ดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน

และสร้างแรงจูงใจให้คนในองค์กรทำงานให้มีคุณภาพสูง ซึ่งมีความสำคัญต่อการบริหาร ที่ต้องให้กำลังใจ ต้องให้ความช่วยเหลือ

ความสามารถในการนำ (Leading) ในการนำทางการศึกษามีหลายรูปแบบ ควรนำตนเองก่อน จึงขยายผลไปถึงการนำกลุ่ม การนำที่สมบูรณ์ คือ การให้ทุกคนสามารถนำตนเองได้ เป็นการ Empower บุคคล การเป็นผู้นำในทางวิชาการจะสะท้อนผลงานว่า บริหารงานปกติ ก้าวหน้า หรือเปลี่ยนแปลง

แนวคิดการวิเคราะห์กลยุทธ์โดยใช้วิธี SWOT และการกำหนดกลยุทธ์จาก TOWS MATRIX

เอกชัย บุญยาภิธาน (2553, น.4) ให้ความหมายว่า SWOT คือเทคนิคอย่างหนึ่งที่น่ามาใช้ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อนำผลที่ได้ในรูปแบบของ จุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunity) และภัยคุกคาม (Threat) มากำหนดเป็นกลยุทธ์ที่ใช้ในการวางแผนและพัฒนาองค์กร

SWOT Analysis ของ Wheelen and Hunger (2004, p.109) เป็นเทคนิควิธีในการวิเคราะห์กลยุทธ์ที่เหมาะสมกับการบริหารกลยุทธ์ เพราะทำให้ผู้บริหารได้ทราบสถานการณ์ขององค์กรว่ามีสภาพแวดล้อมที่เป็นโอกาส (opportunity) ในการพัฒนา และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคหรือ ภัยคุกคาม (Threat) ต่อการพัฒนาการดำเนินการขององค์กรโดยรวม ทั้งได้ทราบสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดแข็ง (Strength) และจุดอ่อน (Weakness) เพื่อนำข้อมูลจากการวิเคราะห์องค์กรนี้ไปวางแผนกลยุทธ์ที่จะใช้ประโยชน์จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สามารถรับมือกับอุปสรรค และสร้างความเข้มแข็งและขจัดข้ออ่อนด้อยขององค์กร นอกจากนี้ จำเป็นต้องวินิจฉัยองค์กร (Organization Diagnosis) ซึ่งเป็นกระบวนการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับองค์กร เพื่อจะได้เข้าใจสภาพองค์กรในปัจจุบันว่าต่างจากสภาพองค์กรในอนาคตที่ต้องการอย่างไร โดยการใช้ SWOT Analysis โดยมีประเด็นหลัก 2 ประเด็นคือ สภาพแวดล้อมภายนอกที่นิยมใช้ในการวิเคราะห์ คือ C-PEST และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ซึ่งนิยมใช้ 7Ss อันเป็นแนวคิดของ McKinsey 7-S Framework (สุวิทย์ ยอดสละ, 2553) 1) S-Strategy กลยุทธ์ 2) S-Structure โครงสร้างองค์กร 3) S-Systems ระบบงาน 4) S-Skill ทักษะหรือความสามารถหรือสมรรถนะ 5) S-Shared Values ค่านิยมร่วม 6) S-Staff ทีมงาน 7) S-Style รูปแบบการบริหารงานของผู้บริหาร โดยวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อนขององค์กร

จากผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม สามารถกำหนดยุทธศาสตร์โดยใช้ TOWS Matrix ตามแนวคิดของ Koontz and Wehrich (1990, pp.93-94) สรุปได้ว่า การประเมินสถานการณ์โดยใช้ TOWS Matrix เป็นกรอบในการคิด วิเคราะห์ การคิดอย่างเป็นระบบที่ช่วยในการจับคู่โอกาสและ

อุปสรรคภายนอก กับจุดอ่อน จุดแข็งภายในองค์กรเข้าด้วยกันและต้องการกลยุทธ์ในการดำเนินการแตกต่างกันในการจัดการทางเลือกไปสู่กลยุทธ์อย่างเป็นระบบ ดังนี้

1. กลยุทธ์ WT มีจุดมุ่งหมายที่จะลดจุดอ่อน หรือขจัดจุดอ่อน และรับมือกับอุปสรรคให้ได้ เพื่อมุ่งจัดการให้เป็นโอกาสสำหรับองค์กร เรียกว่า เป็นกลยุทธ์เชิงรับ เช่น ลดค่าใช้จ่ายในการทำกิจกรรมกีฬาเพิ่มบรรยากาศการเรียนรู้

เอกชัย บุญยาศิษฐาน (2553, น.107-111) อธิบายว่า กลยุทธ์ WT (Weaknesses-Threats) เป็นกลยุทธ์ที่จับคู่กันระหว่างจุดอ่อนขององค์กรกับภัยคุกคามภายนอกที่ตรงกันเพื่อพยายามที่จะลดทอนปัญหาทั้งสองที่เกิดขึ้น คือ ลดทั้งจุดอ่อนและภัยคุกคามที่มีมาจากภายนอก องค์กรใดที่ตกอยู่ในภาวะที่ถูกสภาพภายนอกคุกคาม แล้วตัวเองก็ไม่มีกำลังความสามารถก็เหมือนกับเสือล่าบากที่ถูกลนายพรานตามล่าไม่หยุด

กลยุทธ์ WT เป็นกลยุทธ์ที่ใช้ลดจุดอ่อนภายในและหลีกเลี่ยงภัยคุกคามจากภายนอก (ลดความเสี่ยง หรือหลีกเลี่ยง หรือหนี)

2. กลยุทธ์ WO มีจุดมุ่งหมายในการแก้ไขจุดอ่อน เพื่อให้ได้รับประโยชน์จากโอกาสภายนอก เรียก กลยุทธ์เพื่อการพัฒนา

เอกชัย บุญยาศิษฐาน (2553, น.106-111) อธิบายว่า กลยุทธ์ WO (Weaknesses-Opportunities) เป็นกลยุทธ์ที่จะลดจุดอ่อนของตนเพื่อนำโอกาสดีภายนอกมารวมกับจุดอ่อนขององค์กรที่ตรงกันเพื่อพัฒนาให้เกิดประโยชน์ กลยุทธ์ในส่วนนี้จะช่วยกำหนดวิธีการในการปรับปรุงจุดอ่อนแล้วเปลี่ยนเป็นจุดแข็ง

กลยุทธ์ WO เป็นกลยุทธ์ที่ใช้ลดจุดอ่อนภายใน โดยใช้โอกาสที่ดีจากภายนอก (ปรับปรุงตนเอง)

3. กลยุทธ์ ST อยู่บนพื้นฐานขององค์กรที่มีจุดแข็ง มีจุดมุ่งหมายจัดการกับอุปสรรคภายนอก เพื่อเพิ่มศักยภาพก่อนแล้วค่อยๆ ลดอุปสรรคภายหลังใช้การจัดการ ใช้ความเข้มแข็งเพื่อขจัดอุปสรรคเรียก กลยุทธ์ป้องกัน

เอกชัย บุญยาศิษฐาน (2553, น.107-111) อธิบายว่า กลยุทธ์ ST (Strengths-Threats) เป็นกลยุทธ์ที่เอาจุดแข็งขององค์กรมาจับคู่กับภัยคุกคามจากภายนอกเพื่อต่อสู้กับภัยคุกคามนั้น จุดมุ่งหมาย คือ เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งและลดปัญหาที่เกิดขึ้น มิได้หมายความว่าองค์กรจะเอาจุดแข็งของตัวเองไปดับเครื่องชนกับภัยคุกคามจากภายนอก เพราะการทำแบบนี้ไม่แน่ว่าอาจสร้างความหายนะให้กับองค์กรก็ได้ สิ่งที่ควรทำก็คือ เอาจุดแข็งนี้ไปลดทอนปัญหาที่เกิดขึ้น หรือไม่ก็เปลี่ยนภัยคุกคามนั้นให้เป็นโอกาสเสีย

กลยุทธ์ ST เป็นกลยุทธ์ที่ใช้จุดแข็งภายในเพื่อลดทอนหรือหลีกเลี่ยงภัยคุกคามจากภายนอก (กำจัดภัยคุกคาม)

4. กลยุทธ์ SO องค์กรสามารถใช้จุดแข็งภายใน เพื่อสร้างประโยชน์จากโอกาสภายนอกให้มากที่สุด เป็นจุดมุ่งหมายของการพัฒนาให้เต็มศักยภาพที่มี เรียก กลยุทธ์เชิงรุก แสดงว่า องค์กรมีศักยภาพที่จะประสบความสำเร็จสูงสุด สามารถขยายงาน ขยายเครือข่ายได้

เอกชัย บุญยาภิธาน (2553, น.106-111) อธิบายว่า SO (Strength-Opportunities) เป็นกลยุทธ์ที่เอาจุดแข็งขององค์กรร่วมกับโอกาสที่ดีจากภายนอกที่เหมาะสมกัน เป็นกลยุทธ์ที่ทุกองค์กรแสวงหา และต้องการสร้างให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่เพื่อปกป้องจุดแข็งของตนเองและนำโอกาสที่ดีจากภายนอกมาใช้ประโยชน์ หากกลยุทธ์นี้สามารถจะไปแก้ไขจุดอ่อนขององค์กรได้ยิ่งเป็นประโยชน์มากขึ้น

กลยุทธ์ SO ใช้จุดแข็งภายในเพื่อนำโอกาสที่ดีจากภายนอกมาใช้ (เอาโอกาสมาใช้)

หมายเหตุ TOWS Matrix เป็นคำเรียก SWOT อีกคำหนึ่งที่จะช่วยอธิบายวิธีการในการเชื่อมโยงสภาพแวดล้อมภายนอกทั้งโอกาส อุปสรรค ที่องค์กรเผชิญอยู่กับจุดแข็ง จุดอ่อนจากสภาพแวดล้อมภายใน การระดมสมองเป็นการคิดต่อผลการกำหนดกลยุทธ์

สิรินันท์ ศรีวีระสกุล (2553, น.88) สรุปการใช้ TOWS Matrix ว่าเป็นการเชื่อมโยงผลการวิเคราะห์สภาพภายใน และภายนอกเข้าด้วยกัน เพื่อนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์ขององค์กรเป็นการสังเคราะห์ข้อมูลที่ครอบคลุมทุกมิติทำให้ได้กลยุทธ์ตรงประเด็น มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพเชิงรุกขององค์กร โดย

กลยุทธ์ SO ใช้จุดแข็งขององค์กรร่วมกับโอกาสภายนอก เป็นการคิดเชิงรุกที่นำความโดดเด่นขององค์กรมาใช้อย่างเต็มที่

กลยุทธ์ WO ใช้วิธีลดจุดอ่อนภายในขององค์กรให้หมดหรือเหลือน้อยที่สุด โดยใช้ด้านที่ได้เปรียบ คือ โอกาสจากภายนอกมาช่วย เช่น กำลังคน เทคโนโลยี

กลยุทธ์ ST เป็นวิธีการใช้จุดแข็งภายในขององค์กรในการควบคุมหรือจัดการกับอุปสรรค หรือภัยคุกคามจากภายนอก

ส่วนกลยุทธ์ WT แสดงความพยายามอย่างที่สุดที่จะลดจุดอ่อนภายในขององค์กรเป็นการดำเนินการในเชิงรับในขณะเดียวกันต้องคิดหาวิธีที่จะหลีกเลี่ยงอุปสรรค ข้อยกจำกัด หรือภัยคุกคามจากภายนอกให้ได้อาจเป็นวิธีการใหม่เพื่อไปแก้ไขจุดอ่อนขององค์กร

แนวคิดการวิเคราะห์สภาพโรงเรียน (SWOT Analysis)

การวิเคราะห์สภาพโรงเรียน (มานะ ทองรักษ์, 2549) เพื่อการศึกษาแนวโน้มการพัฒนาการศึกษาให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น โดยแนวโน้มการ

พัฒนาการศึกษาของโรงเรียนต้องมีความเป็นไปได้ ในการพัฒนาตามเงื่อนไข ข้อจำกัด และองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษา ซึ่งได้แก่นโยบายในการจัดการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด, รูปแบบการบริหารงานของโรงเรียน, แนวโน้มการพัฒนาการศึกษาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องอื่นๆ แล้วนำมาศึกษาจุดอ่อน (Weakness) จากสิ่งแวดล้อมภายใน โอกาสจากสภาพแวดล้อมภายนอก (Opportunity) จุดแข็งภายใน (Strength) และอุปสรรคจากสิ่งแวดล้อมภายนอก (Threat)

2.2.2 กลยุทธ์กับการพัฒนาการสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพ

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. 2523) ไพฑูรย์ ลินลารัตน์ (2524) กุหลาบ มัลลิกะมาส (2537) คณิตา นิจจรัลกุล (2538) มีความเห็นตรงกันว่า ผู้สอนต้องวางจุดมุ่งหมายที่จะสอน เตรียมเนื้อหาที่จะสอน และวิธีการสอน

การจัดทำหลักสูตรนั้น บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. อธิบายว่า หลักสูตรเป็นแผนงานอย่างกว้าง หลักสูตรด้านภาษาประกอบด้วย ประการแรก ต้องฝึกทักษะซึ่งสอดคล้องกับ ก่อ สวัสดิพานิชย์ (2514) ที่เห็นว่า การสอนภาษาควรปลูกฝังทักษะ ฝึกให้เกิดทักษะ จัดประสบการณ์ให้เด็กใช้ทักษะอย่างกว้างขวาง และแก้ไขข้อบกพร่อง ประการที่สอง ความรู้เรื่องเสียงในภาษา โครงสร้างภาษา ประวัติของภาษา สอดคล้องกับ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ ประการที่สาม วัฒนธรรมทางภาษา หรือการใช้ภาษา และวรรณคดี บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. (2523) เห็นว่า ต้องสอนผู้เรียนให้สามารถ ฟัง พูด อ่าน เขียน โดยใช้ภาษาที่ดี ชัดเจน แจ่มแจ้ง ถูกกาลเทศะและบุคคลซึ่ง ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2522) และกุหลาบ มัลลิกะมาส และสายหยุด จำปาทอง เห็นว่าควรสอนทักษะ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ให้สัมพันธ์กันให้เป็นธรรมชาติ เพราะในการใช้ภาษา เมื่อมีการพูดย่อมมีการฟัง การอ่าน การเขียน บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. (2523) เห็นว่า อุปกรณ์การสอนเป็นสิ่งจำเป็น ดังที่ท่านกล่าวว่า “วัสดุอุปกรณ์จำเป็นต้องใช้ให้เหมาะกับวิธีสอน” และ “ไม่มีครูสักกี่คนที่สามารถสอนด้วยมือเปล่าได้” ท่านเห็นว่า “การใช้ความคิดแบบสนิทอยู่กับสมรรถภาพการใช้ภาษา เพราะภาษาเป็นเครื่องสื่อความหมาย” ถ้าหากในความคิดนึกของมนุษย์คนใด หากความหมายได้น้อยการใช้ภาษาย่อมพัฒนาไปไม่ได้ ดังนั้นการสอนภาษาของตนเองก็คือ การสอนให้ใช้ความคิดเป็นอันดับหนึ่ง” สอดคล้องกับโรแบน (Roban) ไรอัน (Ryan) และ สไควร์ (Squire อ้างถึงใน สุจริต เพียรชอบ) ได้ให้ข้อคิดในการสอนภาษา 4 ประการ ประการแรก ฝึกให้เด็กได้ใช้ความคิดเพื่อส่งเสริมความงอกงามทางปัญญา ประการที่สอง การสอนภาษาควรเน้นความเข้าใจหลักไวยากรณ์ ประการที่สาม การสอนภาษาต้องให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งและเห็นคุณค่าวรรณคดี วรรณกรรม ประการที่สี่ การสอนภาษาต้องให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในการติดต่อสื่อสาร ทั้งสี่ประการนี้ ครู อาจารย์ภาษาไทยล้วนมีความเห็นสอดคล้องกัน นอกจากนี้ ฝึกทักษะทั้งสี่ด้าน และแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนอีกทั้งใช้วิธีสอนหลากหลาย วิธีวัดผลหลากหลาย (ทิสนา แคมมณี) สอดคล้องกับ

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. ที่เห็นความสำคัญของการวัดผลสิ่งสำคัญ คือ ครูผู้สอนเข้าใจจิตวิทยา วิทยุและทฤษฎีการเรียนรู้ การทวนซ้ำ การเชื่อมความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมีความสำคัญ และความจำเป็นในการสอนภาษาไทยมัธยมศึกษาตอนปลายครั้งที่ เบญจลักษณ์ สืบเชื้อกล่าววว่า (2540, น.9) การสื่อสาร หมายถึง การใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมาย เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้สึก ระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ด้วยวิธีการต่างๆ ทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน การสื่อสารที่ดีจะต้องมีความหมายทั้งต่อผู้ฟัง และผู้พูด การสื่อสารจะประสบผลสำเร็จได้นั้น ต้องใช้ภาษาถูกต้องตามหลักไวยากรณ์และใช้ภาษาได้เหมาะกับบุคคลและสถานการณ์นั้นๆ ด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้จากประสบการณ์

การเรียนรู้จากประสบการณ์ได้นำแนวคิดนักการศึกษาจากสหรัฐอเมริกาศตวรรษที่ 19-20 กลุ่มแนวคิดพัฒนาการนิยม (Progressivism) ของ จอห์น ดิวอี้ (Dewey, 1974) นักปรัชญาชาวอเมริกัน เป็นผู้นำปรัชญาปฏิบัตินิยม (Pragmatism) และพัฒนาการนิยม (Progressivism) มาใช้กับการศึกษานั้นเด็กเป็นศูนย์กลาง เนื่องจากธรรมชาติของเด็กกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วม เด็กควรเรียนรู้จากการกระทำมีประสบการณ์ตรงกับสิ่งแวดล้อม มีโอกาสช่วยเหลือซึ่งกัน และทำงานร่วมกันกันอย่างมีความสุขจากการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่เปรียบเสมือนชุมชนจำลองของสังคม (Edwards, Gandini & Forman, 1993; Greenburg, 1995)

หลักการศึกษานิวแนวคิดแบบพัฒนาการนิยมมีมุมมองการศึกษากว้างมากขึ้น มีความหมายรวมถึง การศึกษาทั้งในโรงเรียนและกิจกรรมในสังคมเกี่ยวกับ ค่านิยม เจตคติ ความรู้ ทักษะ อันเป็นกิจกรรมต่อเนื่องตลอดชีวิต ปฏิบัติได้และใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน เชื่อมโยงประสบการณ์ใหม่กับประสบการณ์เดิม ผู้สอนควรเป็นผู้จัดสภาพให้เอื้อต่อการเรียนรู้ซึ่งผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้เรียนไปด้วย ส่วนผู้เรียนเป็นผู้รับผิดชอบกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ดังนั้น ผู้สอนและผู้เรียนควรร่วมกันวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน (Keeton & Associates, 1977)

คิลแพทริก (Kilpatrick, 1992) ได้นำแนวคิดของจอห์น ดิวอี้ มาประยุกต์ใช้โดยทดลองวิธีสอนแบบโครงการ จากการที่เขาทดลองกับนักศึกษาฝึกหัดครู พบว่า ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีที่สุด เมื่อวางแผนร่วมกัน ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพด้านต่างๆ ของตนได้มากขึ้น มีผลจากความสนใจและเป้าหมายที่ผู้เรียนต้องการเรียนรู้ จึงเป็นการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเขากล่าวว่า “การสอนแบบโครงการเป็นหัวใจของกิจกรรมทุกกิจกรรมในการเรียนรู้” (Knoll, 1996)

บรูเนอร์ (Bruner อ้างถึงใน พรณี ช.เจนจิต, 2528) เสนอทฤษฎีพัฒนาการความคิดของมนุษย์ แบ่งเป็น 3 ชั้น

ขั้นแรก คิดบนพื้นฐานการกระทำ (Acting) หมายถึง การถ่ายทอดประสบการณ์ด้วยการกระทำ

ขั้นที่สอง ขึ้นกับการมองเห็น ใช้ประสาทสัมผัสและการเกิดภาพในใจ

ขั้นที่สาม เป็นขั้นสูงสุดในการพัฒนา คือ ความสามารถในการถ่ายทอดประสบการณ์ สามารถคิดหาเหตุผล และเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม และสามารถคิดแก้ปัญหาได้ กระบวนการคิดนี้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

Kurt Lewin et al. (อ้างถึงใน ทิศนา แจมมณี, 2544) เสนอว่า การเรียนรู้ของมนุษย์จะได้ผลดีที่สุด เมื่อมีกระบวนการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับข้อมูลใหม่อย่างเหมาะสม อาศัยการเปรียบเทียบจากประสบการณ์ที่มีอยู่ ใช้การสังเกต กระบวนการคิดไตร่ตรองและวิเคราะห์เกิดการรับรู้ซึ่งสมองประมวลข้อมูลสรุปเป็นข้อมูล หรือความรู้ใหม่จะเห็นว่า เลวิน และ บรุนเนอร์ มีแนวคิดคล้ายคลึงกัน ที่เห็นว่า การเรียนรู้อาศัยกระบวนการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อผสมผสานประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและการพิสูจน์ข้อสงสัยเกิดความคิดไตร่ตรองก่อนลงมือทำ ช่วยให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างถูกต้อง การกระทำที่เหมาะสมกับสภาพการณ์จะเป็นตัวกำหนด

ทิศทางของความสำเร็จในการทำงาน

ส่วนแนวคิดของ เพจ (Page อ้างถึงใน พรณี ช.เจนจิต, 2528) ค้นพบวัฏจักรการเรียนรู้แบบค้นพบ สืบทอดแนวคิดการเรียนรู้ของมนุษย์จาก เลวิน และให้รายละเอียดเพิ่มเติมว่า การให้ประสบการณ์อย่างถูกต้องจะทำให้เกิดการเรียนรู้ แสดงความสัมพันธ์ของประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยการสร้างวัฏจักร 4 ขั้น ขั้นแรก ประสบการณ์ตรง ขั้นที่สอง สังเกตและคิดไตร่ตรอง ขั้นที่สาม การเกิดมโนทัศน์นามธรรม และขั้นสุดท้าย การทดลองเพื่อการได้รับความคิดใหม่

เพียเจ้ (Piaget อ้างถึงใน พรณี ช.เจนจิต, 2528) สรุปว่า สติปัญญาและความคิดจะพัฒนาจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เนื่องจาก ธรรมชาติของมนุษย์มีกระบวนการจัดระบบอย่างต่อเนื่อง คือ การซึมซับสิ่งแวดล้อม ประสบการณ์และการปรับเปลี่ยนความคิด เป็นความสามารถในการปรับความคิดเดิมให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่จะเห็นว่า เพียเจ้ และ บรุนเนอร์ มีแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการการเรียนรู้ และความคิดคล้ายกัน จากการพัฒนาความคิด จากความรู้ ความเข้าใจปรากฏการณ์รูปธรรมสู่ความคิดนามธรรม และจากความคิดยึดตนเองเป็นหลักไปสู่การคิดไตร่ตรอง จนพัฒนาสู่การคิดอย่างเป็นระบบ หลักการพัฒนาสติปัญญา และแนวคิดของเพียเจ้เกิดจากปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง และองค์ประกอบที่มีส่วนเสริมสร้างการพัฒนาสติปัญญาและความคิด คือ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวุฒิภาวะ ประสบการณ์ ปฏิสัมพันธ์กับสังคมและความสมดุล

ส่วน คอห์ป (Kolb, 1984) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ว่า กระบวนการสร้างความรู้เกิดจากการปรับเปลี่ยนประสบการณ์ คือ ผู้เรียนสังเกต ไตร่ตรอง สร้างแนวคิดเชิงนามธรรม แล้วสรุปหลักการเพื่อนำหลักการไปทดสอบการใช้หลักการในสถานการณ์อื่นเป็นการเริ่มวงจรการเรียนรู้จากประสบการณ์ และเกิดการสร้างความรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องเกิดความรู้ใหม่ต่อไป

จะเห็นว่า คอห์ป มีความเห็นสอดคล้องกับ จอห์น ดิวอี้ (Dewey, 1975) คือประสบการณ์เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดประสบการณ์โดยการกระทำ และประสบการณ์จากการใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล ในการเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมสู่นามธรรมนอกจากนี้ ยังมีแนวคิดพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) อาศัยแนวคิดพิพัฒนาการแต่มีจุดต่างที่ต้องการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์

วิทร็อก (Wittrock อ้างถึงใน พรรณี ข.เจนจิต) เสนอการสอนจากประสบการณ์ 4 ระดับ

1. ผู้สอนทั้งหลักการและปัญหา เป็นการให้แนวทางในการแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาแนวคิดของผู้เรียนถ้าผู้สอนให้หลักการหลายอย่างในการแก้ปัญหา และกำหนดให้ผู้เรียนใช้ความคิด พิจารณาเลือกหลักการที่เหมาะสมที่สุดในการแก้ปัญหา

2. ผู้สอนให้หลักการที่จะใช้แก้ปัญหาแต่ไม่บอกปัญหาซึ่งผู้เรียนต้องสามารถสร้างสถานการณ์ที่เป็นปัญหาหรือกำหนดปัญหาให้สอดคล้องกับการนำมาใช้ในการทดลอง ซึ่งผู้เรียนต้องวางแผนการทดลอง ออกแบบการทดลองให้สอดคล้องกับหลักการ

3. ผู้สอนไม่ให้หลักการ แต่ให้ปัญหา นิยมใช้ในการเรียนการสอนเพราะผู้สอนเป็นผู้กำหนดระดับความสามารถในการใช้ความคิด ตลอดจนใช้กลวิธีการแก้ปัญหาสามารถแก้ปัญหาได้หลากหลายวิธีโดยไม่ต้องแนะแนวทาง

4. ผู้สอนไม่ให้หลักการและปัญหา ผู้เรียนต้องคิดเองทั้งหมด เหมาะกับคำถามปลายเปิด หรือการตอบเสรี หรือปัญหาในชีวิตจริง หรือไม่ทราบขอบเขตของปัญหา ผู้เรียนต้องกำหนดขอบเขตปัญหา วางแนวทางในการแก้ปัญหาเป็นการสอนการค้นพบที่สมบูรณ์ ซึ่งผลักดันให้ผู้เรียนพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ใช้ในการเรียนระดับสูง ในงานวิจัยและการทำโครงการเป็นการแก้ปัญหาตามเวลาที่กำหนด จะเห็นว่า การเรียนรู้แบบประสบการณ์ใช้ทั้งแนวคิดพิพัฒนาการนิยม (Progressivism) และพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) ที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้จากการกระทำ การมีเหตุมีผล ประสบการณ์ และความรู้สึกร่วมกับวิธีวิทยาศาสตร์ คือ สังเกต ทดลอง กระทำ ทดสอบสมมติฐานโดยเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ซึ่งยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ลักษณะสำคัญของการสอนเชิงประสบการณ์

รูปแบบการสอนเชิงประสบการณ์ เน้น “การเรียนรู้จากการกระทำ” วิธีการเรียนการสอนเชื่อมโยงทักษะการเรียนรู้กับสถานการณ์จริงมีลักษณะ 5 ประการ ดังนี้

1. การเรียนรู้อาศัยประสบการณ์ของผู้เรียนก่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ ที่ทำทหายอย่างต่อเนื่อง และเป็นการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา ผู้เรียนต้องทำกิจกรรมตลอดเวลาไม่ได้นั่งฟังบรรยายอย่างเดียว

2. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และผู้เรียนกับผู้สอน

3. ปฏิสัมพันธ์ที่ทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายความรู้ที่ทุกคนมีอยู่

4. อาศัยการสื่อสารทุกรูปแบบ เช่น การพูด การเขียน การแสดงบทบาทสมมติ ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้เกิดการแลกเปลี่ยน การวิเคราะห์ และสังเคราะห์การเรียนรู้ รูปแบบการเรียนการสอนเชิงประสบการณ์ที่นำมาปฏิบัติอย่างแพร่หลาย คือ รูปแบบการสอนแบบฝึกปฏิบัติ (Laboratory Teaching หรือ Direct Experience หรือ Experienced-Based Instruction)

การดำเนินการสอนแบบฝึกปฏิบัติ มีขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

1. การเตรียมการสอน กำหนดจุดมุ่งหมาย เพื่อจะได้กำหนดวิธีการดำเนินงานให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย คู่มือ เอกสารประกอบ สถานที่ในการฝึกปฏิบัติ ซึ่งผู้เรียนต้องมีความพร้อม

2. การดำเนินการเมื่อแจ้งจุดมุ่งหมาย ดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นขั้นตอนละมีการตรวจสอบทุกระยะ

3. การประเมินทั้งกระบวนการและผลลัพธ์ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

ไพฑูริย์ สินลารัตน์ (2524) กล่าวถึง องค์ประกอบสำคัญในการสอนแบบฝึกปฏิบัติ สรุปได้ ดังนี้

1. สถานที่ฝึกเหมาะสม สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของวิชานั้นๆ

2. อุปกรณ์และเครื่องมือมีเพียงพอกับจำนวนผู้เรียนและสภาพพร้อมใช้งาน

3. เอกสารการฝึกปฏิบัติควรประกอบด้วยคู่มือและเอกสารประกอบ

4. การเตรียมตัว

4.1 ผู้เรียนทำความเข้าใจขั้นตอนและสิ่งที่เกิดขณะปฏิบัติ

4.2 ผู้สอนต้องกำหนดจุดมุ่งหมาย, กำหนดเนื้อหา, เตรียมเอกสาร เครื่องมือ อุปกรณ์, ติดต่อสถานที่และกำหนดเวลา

5. การอภิปรายและประเมินผลเป็นระยะๆ จะได้แก้ไขข้อบกพร่อง และพัฒนาการฝึกให้ตรงจุดมุ่งหมาย และแทรกความรู้ เจตคติ

การจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระภาษาไทยให้มีคุณภาพ

1. การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการจัดการเรียนรู้ของครู และการกำกับดูแลด้านการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ใช้กลยุทธ์การบริหารที่หลากหลายจัดการอันจะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เช่น ศึกษาปัญหาการเรียนการสอนแล้วจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในโรงเรียนจะเป็นการแก้ปัญหาตรงประเด็น และครูทุกคนได้พัฒนาพร้อมกันอย่างเป็นระบบ ตามด้วยการประเมิน ติดตามผล โดยทีมผู้บริหารกำกับดูแลด้วย

การนิเทศภายใน ในด้านการพัฒนาครูยุคใหม่นั้น การนิเทศภายในเป็นแนวทางที่สำคัญประการหนึ่งในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) มุ่งให้ครูเป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ มีมาตรฐานนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาอันเป็นหน่วยงานระดับนโยบายมีข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยการทำวิจัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) รายงานผลการวิจัย เรื่องนี้มีสี่ ประเด็น ประเด็นแรก จัดระบบและกลไกในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ สามารถจัดการเรียนการสอน บริหารจัดการ และสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มาตรการเร่งด่วนที่น่าจะเป็นประโยชน์ คือ ปรับปรุงเกณฑ์การคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้นำทางวิชาการ ยึดหลักความถูกต้อง ความโปร่งใส และมีความยุติธรรม ด้านครูให้มีความรู้ความสามารถด้านเนื้อหา ทักษะการจัดการเรียนรู้ให้ตรงภาระงานที่รับผิดชอบสามารถจัดการเรียนรู้ วิธีการหาความรู้ (teach less, learn more) มีความสามารถในการสร้างบรรยากาศในการเรียนให้สนุก ทำทนายใช้การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อ ประเด็นที่สอง พัฒนาระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ เอื้อต่อการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษามาตรการเร่งด่วน คือ วางแผนการพัฒนาประเมินคณาจารย์ให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ และความก้าวหน้าทางวิชาชีพ,เร่งรัด ติดตามแก้ปัญหาการขาดแคลนครู ขออัตราครูแทนครูเกษียณ (ในความเป็นจริงควรจะต้องเตรียมอัตราครูแทนที่ครูย้ายหรือขอลาก่อนเกษียณและครูเกษียณทันทีโดยไม่ขาดช่วงเป็นปี) และให้มีแนวทางในการขยายอายุราชการครู และสถานศึกษาเร่งจัดระบบการทำงาน การนิเทศภายใน จัดปัจจัยและบรรยากาศให้เอื้อต่อการทำงานของครู ประเด็นที่สาม จัดระบบการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา คือ สนับสนุนการนิเทศระดับสถานศึกษา และระดับเขตพื้นที่การศึกษา นอกจากนี้ ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมของครู ผู้บริหารรวมทั้งบุคลากรทางการศึกษา อีกทั้งสนับสนุนสื่อ วัสดุ เอกสารประกอบหลักสูตร เพื่อให้สถานศึกษาบริหารหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ ประเด็นที่สี่ ในด้านเทคนิคการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา นั้น ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2525, น.114-116) ได้เสนอ

เทคนิคในการสอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา โดยยึดหลักความรู้ทางการสื่อสารเป็นแนวทาง ดังนี้

1) วางแผนที่จะนำความรู้เรื่องการสื่อสารไปใช้ในการสอนภาษาไทยโดย

1.1 ครูสำรวจตัวครูเองและแนะนำให้นักเรียนสำรวจตัวเองว่าเคยทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสารในชีวิตประจำวันอย่างไรบ้าง เพื่อรวบรวมปัญหามาพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่อง

1.1.1 ปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาไทยโดยคำนึงถึงส่วนประกอบในการสื่อสาร คือ ผู้ส่งสาร ผู้รับสาร สาร สื่อ หรือ วิธีการส่งสาร และพยายามส่งสารให้ชัดเจน เช่น เรียงลำดับใจความในสารให้เข้าใจง่ายหรืออาจใช้โสตทัศนูปกรช่วย

1.1.2 สังเกตผลสะท้อนกลับจากผู้รับสาร (นักเรียน) ว่าเป็นอย่างใด แล้วปรับปรุงวิธีการส่งสารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การกระทำที่จะมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยการให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติเอง ทั้งนี้ แนวในการจัดกิจกรรมมี 10 แนวทาง ดังนี้

2.1 แบ่งกลุ่มทำงานเพื่อช่วยให้นักเรียนกล้าพูด กล้าถาม

2.2 ฝึกอ่านในใจ

2.3 อภิปรายปัญหา

2.4 สนทนา หรือเล่าเรื่องที่น่าไปสู่การเขียน

2.5 สร้างสรรค์งานเขียน

2.6 เรียนโดยการค้นคว้า

2.7 ศึกษานอกสถานที่

2.8 มีการถามตอบ

2.9 มอบงานรายบุคคล

2.10 จัดผลงานแสดง

3) การสรุปบทเรียน คือ การประมวลสาระสำคัญ หรือข้อคิดเด่นๆ จากบทเรียนมาเรียบเรียงเป็นข้อความที่ถูกต้อง กระชับ สื่อความหมายชัดเจน เมื่อดำเนินการสอนครอบคลุมเนื้อหาแล้วควรสรุปบทเรียน เป็นข้อคิด หรือข้อสังเกต หรือความรู้ที่ได้ เพื่อช่วยให้นักเรียนจำบทเรียนได้แม่นยำ

4) การนำความรู้และทักษะไปใช้ในสถานการณ์ใหม่

2. การให้การสนับสนุน ส่งเสริมการทำงานด้วยการจัดวัสดุผลิตสื่อการสอนให้ครูสนับสนุนครูในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี อบรมครูเรื่องคิดบวกหรือมองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขัน ตลอดจนใช้วิธีสอนที่หลากหลาย

3. การเสริมแรงในการทำงาน หมายถึง การทำให้พฤติกรรมตอบสนองเกิดขึ้น โดยสิ่งเร้าที่เป็นตัวเสริมแรงของมนุษย์

4. การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ หมายถึง การส่งเสริมให้ครูภาษาไทยพัฒนาทั้งความรู้ ทักษะ และประสบการณ์การจัดการเรียนรู้เพื่อจะได้จัดระบบการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีคุณภาพ

2.3 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับกลยุทธ์

คำว่ากลยุทธ์ (strategy) มีรากศัพท์จากภาษากรีกโบราณหมายถึงศาสตร์และศิลป์เกี่ยวกับยุทธการด้านการทหาร มาจากคำว่า “stratos” หมายถึง กองทัพ และ “legei” หมายถึง การนำหรือผู้นำ หมายถึง การวางแผนกลยุทธ์ในการบัญชาการรบเพื่อให้ได้ชัยชนะโดยใช้สรรพกำลังและเทคนิควิธีอันชาญฉลาดให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ต่อมาจึงนำคำนี้มาใช้ในการวางแผนบริหารองค์การให้ได้ชัยชนะอย่างเด็ดขาด ดังนั้น การวางแผนกลยุทธ์ซึ่งมุ่งชัยชนะอย่างเด็ดขาดจึงเรียกว่า “การวางแผนเชิงรุก” ทั้งนี้ มีผู้รู้ให้คำนิยามคำว่า “กลยุทธ์” ไว้หลายท่าน ดังนี้

เซอร์โตและปีเตอร์ (Certo & Peter, 1991) ให้นิยามว่ากลยุทธ์ หมายถึง วิธีการดำเนินงานที่คาดว่าจะนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การและเสนอขึ้นตอนการจัดการกลยุทธ์ไว้ 5 ขั้นตอน คือ

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environmental Analysis)
2. การจัดองค์กร (Establishing Organization)
3. การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy Formulation)
4. การปฏิบัติตามกลยุทธ์ (Strategy Implementation)
5. การควบคุมกลยุทธ์ (Strategy Control)

ไรท์และคณะ (Wright et al., 1992) ให้นิยามว่า “กลยุทธ์” หมายถึงแผนงานของผู้บริหารระดับสูงที่นำไปสู่ผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับภารกิจและจุดประสงค์ขององค์การ, ส่วนธงชัย สันติวงศ์ (2535, น.4) ให้ความหมายว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ หรือการจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการดำเนินการและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินการขององค์การมีประสิทธิผลและได้ประสิทธิภาพสูงสุดตลอดเวลา และธงชัย สันติวงศ์ (2537) ได้ให้นิยามไว้ว่า “กลยุทธ์” หมายถึง เป้าหมายและวัตถุประสงค์พื้นฐานขององค์การ รวมทั้งแผนงานหลักที่จัดทำขึ้นเพื่อปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ สมบัติ ชำรงชัยวงศ์ (2545, น.80) ให้ความหมายว่าเป็นการวางแผนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยใช้ข้อมูลในการวินิจฉัยต่างๆ และการกำหนดชุดของกิจกรรมที่จะนำไปปฏิบัติให้เหมาะสม เพื่อให้องค์กรอยู่ใน

ฐานะที่ดีที่สุด มีความพร้อมและสมรรถนะที่จะตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ เดวิด (2005, น.5) ให้นิยามว่า กลยุทธ์ เป็นศาสตร์และศิลป์ของการสร้างกลยุทธ์หรือกำหนดกลยุทธ์ (strategy formulation) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ หรือการปฏิบัติตามกลยุทธ์ (strategy implementation) และการประเมินกลยุทธ์ (strategy evaluation) การตัดสินใจแบบข้ามหน้าที่ (cross-functional) ซึ่งทำให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ได้ และเดวิด (David, 1988, p.40) ได้กล่าวถึง กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์หรือกลยุทธ์การบริหารว่า ศึกษาและประยุกต์ใช้ได้โดยใช้ตัวแบบใดตัวแบบหนึ่ง แสดงวิธีการและการปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับการสร้างกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และการประเมินกลยุทธ์มีการระบุวิสัยทัศน์ ภาระหน้าที่ วัตถุประสงค์และกลยุทธ์ที่มีอยู่ขององค์การเป็นจุดเริ่มต้นที่เป็นเหตุเป็นผลของกลยุทธ์การบริหารหรือการบริหารเชิงกลยุทธ์ กระบวนการของกลยุทธ์การบริหารหรือการบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นพลวัตอย่างต่อเนื่อง มีการเปลี่ยนแปลงในส่วนประกอบที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงบางส่วนหรือทั้งหมด

พสุ เตชะรินทร์ (2548) ให้นิยาม กลยุทธ์การบริหาร หรือการจัดการเชิงกลยุทธ์ (strategic manage) คือ การกำหนดภารกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของกิจการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว วางแผนจัดทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้้องค์กรสามารถดำเนินงานตามภารกิจ และบรรลุถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ ต้องพิจารณาสิ่งแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งอาจก่อให้เกิดโอกาส หรือข้อจำกัด (Opportunities and Treats) องค์กรจึงต้องพิจารณาสภาพแวดล้อมภายในเพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน (Strengths and Weaknesses) เพื่อสามารถหลีกเลี่ยงข้อจำกัดและใช้ประโยชน์จากโอกาสที่มีอยู่ ส่วน โรบินสันส์และเคาท์เตอร์ (Robbins & Coulter) ให้นิยามว่า กลยุทธ์การบริหาร หรือการจัดการเชิงกลยุทธ์ (strategic management) คือ การตัดสินใจและการลงมือดำเนินการปฏิบัติของผู้บริหาร ซึ่งกำหนดการดำเนินงานระยะยาวขององค์การที่ต้องอาศัยกระบวนการจัดการที่เป็นพื้นฐานขององค์การ คือ

1. การวางแผน แบ่งเป็น 6 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 ระบุพันธกิจ วัตถุประสงค์และกลยุทธ์ขององค์การ (identify the organization's current mission, objectives and strategies)

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์สถานการณ์ (analyzing the environment)

ขั้นที่ 3 กำหนดโอกาสและอุปสรรค (identifying opportunities and treats)

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ทรัพยากรและความสามารถขององค์การ (analyzing the organization's resources and capabilities)

ขั้นที่ 5 กำหนดจุดแข็ง จุดอ่อน (identifying strength and weakness)

ขั้นที่ 6 กำหนดกลยุทธ์ (formulating strategies)

2. การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (implementing strategies)

3. การประเมินผลงาน (evaluating results)

กล่าวโดยสรุป กลยุทธ์การบริหาร หมายถึง การวางแผนกลยุทธ์หรือการกำหนดกลยุทธ์การปฏิบัติตามกลยุทธ์ หรือการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติและการประเมินกลยุทธ์หรือการควบคุมกลยุทธ์ ที่เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม เพื่อนำองค์กรให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.1 กลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์การจัดการคุณภาพการศึกษา (Education Quality Management Strategies) หมายถึง การดำเนินงานโดยใช้รูปแบบ วิธีการ หรือกระบวนการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทำให้เกิดคุณภาพการศึกษาที่พึงประสงค์

รายงานการวิจัยรูปแบบการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, 2544) กล่าวถึง แนวคิดยุทธศาสตร์ในการเรียนรู้แบบ “SICAR” ว่า ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ที่ดีที่เรียกว่า “SICAR” มีขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างแรงจูงใจในตนเอง “S” (Self Motivation) หมายถึง การเรียนรู้ที่ดี อันเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนตระหนักประจักษ์แจ้งถึงปัญหา และเห็นคุณค่าของเรื่องที่เรียน เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ศึกษาค้นคว้า และแสวงหาความรู้ทั้งด้วยตนเองและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น

2. การเสาะแสวงหาความรู้ “I” (Investigation) หมายถึง ผู้เรียนสามารถเลือกใช้ชีวิตการที่เหมาะสมในการแสวงหาความรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี เช่น การสังเกต การอ่าน การฟัง การจดบันทึก การตั้งคำถาม การคิด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกับผู้อื่น การทดลอง การปฏิบัติ การวิจัย เป็นต้น

3. การสร้างองค์ความรู้ (Construction) หมายถึง เป็นการเรียนรู้ที่ดีที่ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้และประสบการณ์เดิม

4. การนำความรู้ไปใช้ (Application) หมายถึง การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถนำกระบวนการหรือความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

5. การทบทวนความรู้ (Revision) หมายถึง เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถตรวจสอบปรับปรุง และทบทวนความรู้ของตนเองให้ถูกต้อง เป็นสากลอยู่เสมอ

ในด้านการศึกษานี้ ทรงมีพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ว่า “การที่มีการศึกษาสมบูรณ์แล้วนี้ ทำให้แต่ละคนหลีกเลี่ยงไม่ได้จากความคิดชอบที่จะต้องใช้ความรู้สติปัญญาของตนให้เป็นประโยชน์ และเป็นความเจริญวัฒนาแก่บ้านเมืองและส่วนรวม” (12 กรกฎาคม 2516) พระองค์ทรงชี้ปรัชญาการศึกษาที่น่าสนใจยิ่ง คือ เมื่อบุคคลหนึ่งมีการศึกษาที่สมบูรณ์ ผลแห่งการมีการศึกษาที่สมบูรณ์นี้จะกำหนดให้บุคคลนั้นมีหน้าที่ ความรับผิดชอบที่ต้อง

ใช้ความรู้และสติปัญญาของตน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลอื่นและสังคมส่วนรวมโดยมิต้องมีบุคคลใดมาร้องขอ หรือเรียกร้องให้ปฏิบัติหน้าที่เพื่อส่วนรวมหรือประเทศชาติ ซึ่งเกิดขึ้นจากจิตสำนึกแห่งสภาวะของการมีความรู้และสติปัญญาที่สมบูรณ์ โดยไม่ต้องมีสิ่งจูงใจหรือข้อแลกเปลี่ยน (ไมตรี รัตนา, 2551)

กลยุทธ์การบริหารในสถานศึกษานั้นเนื่องจากสถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่นำนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามาปฏิบัติ และประเมินผล จึงกำหนดกลยุทธ์การบริหารเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. กำหนดกลยุทธ์หรือวางแผนกลยุทธ์ (strategic formulation or strategic planning) ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน (กำหนดนโยบายหรือกลยุทธ์ขององค์กรที่มีผลกระทบต่อองค์กร การประสานแผนงาน และการกำหนดหน้าที่ทั้งกิจกรรมหลักและกิจกรรมเฉพาะของหน่วยงานย่อยในองค์กร) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ กำหนดกลยุทธ์ การกำหนดตัวชี้วัด (วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์, 2546) สำหรับสถานศึกษา การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเป็นกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ที่นำไปสู่ทิศทางการพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพว่า ปัจจัยภายนอกมีอะไรเป็นโอกาสหรืออุปสรรค ปัจจัยภายในมีจุดแข็งจุดอ่อนที่มีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวรวมถึงการคาดการณ์แนวโน้มในอนาคต คือ เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT (SWOT analysis) ซึ่งเป็นตัวแบบพื้นฐานของการวางแผนกลยุทธ์ เป็นผลงานของนักวิชาการสังกัด Harvard Business School ที่เรียก Core “Design School” Model of strategy Formulation SWOT Model (ปกรณ ปรียากร, 2544) เป็นวิธีการ หรือเครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์สถานการณ์โดยรวมขององค์กร โดยวิเคราะห์สภาพสิ่งแวดล้อมภายในองค์กรเพื่อค้นหาจุดเด่นหรือจุดแข็ง (strengths) และหาจุดด้อย หรือจุดอ่อน (weaknesses) ในการดำเนินงานด้านต่างๆ ขององค์กร และการวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรเพื่อค้นหาโอกาส (opportunities) และอุปสรรค/ภัยคุกคาม/ความเสี่ยง (threats) ที่มีผลกระทบต่อ การดำเนินงานขององค์กร

2. การปฏิบัติตามกลยุทธ์ หรือการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (strategic implementation) จากกลยุทธ์ระยะยาวนำมาสู่ขั้นตอนการปฏิบัติโดยละเอียด ซึ่งมีผลต่อการบรรลุผลที่กำหนดไว้ (ลัทธีกาล ศรีวระมย์, 2545) ส่วน เดสส์และมิลเลอร์ (Dess & Miler) ให้นิยามว่า การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ หมายถึง การแปลงภารกิจของหน่วยงานเป็นการกระทำ (Translating a firm’s mission into action) และวิธีการนำภารกิจหลักมาปฏิบัติต้องทำต่อเนื่องกันเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย

ส่วน วีเล็น และฮังเกอร์ (Wheelen & Hunger) ให้นิยาม การนำกลยุทธ์ไปใช้ว่า หมายถึง การผสมผสานกิจกรรมและทางเลือกในการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ ส่วน พสุ เตชะรินทร์ (2548)

กล่าวว่า “ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการแปลงกลยุทธ์สู่การปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ” ประกอบด้วยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำใช้กลยุทธ์นำทั้งองค์กร ใช้การสื่อสารและถ่ายทอดกลยุทธ์ให้ทั้งองค์กรไปในทิศทางเดียวกันทุกคนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบร่วมกัน มีความเชื่อมโยงกลยุทธ์กับโครงการและงบประมาณการจัดการมีกระบวนการจัดกิจกรรมเหมาะสมกับวัฒนธรรมองค์กร และใช้คนเหมาะสมกับความสามารถ โดยมีระบบแรงจูงใจที่เหมาะสม

3. การประเมินกลยุทธ์ (strategic evaluation) หรือการควบคุมกลยุทธ์ โดยใช้ตัวชี้วัด มีการวัดผล พสุ เตชะรินทร์ กล่าวไว้ในเรื่อง การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ และการวัดผลงาน (2548) ว่า “ในประเทศไทยเราระบบการวัดผลได้ถูกนำมาผนวกกับการบริหารหลายๆ ด้าน และการประเมินผลเป็นหนึ่งในหน้าที่ผู้บริหารที่สำคัญ และจำเป็น เพียงแต่เครื่องมือการประเมินอาจเปลี่ยนแปลงได้”

นักวิชาการแบ่งการประเมินเป็น 2 กลุ่ม (ทวีป ศิริรัศมี, 2545) คือ

1. การประเมินด้านคุณค่า (valuejudgement) ไทเลอร์ (Tyler) ให้นิยามว่า การประเมินคือ กระบวนการตัดสินใจตัดสินการบรรลุวัตถุประสงค์ของสิ่งที่ทำการประเมิน ส่วน ซัชแมน (Suchman) ให้นิยามว่า การประเมิน คือ การตัดสินผลลัพธ์อันเกิดจากกิจกรรมบางอย่างที่มุ่งให้บรรลุเป้าหมายที่มีคุณค่าบางประการ นอกจากนี้ เวิร์ธเซ็น และ แซนเดอร์ (Worthen & Sanders) กล่าวว่า การประเมินเป็นการกำหนดคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยการแสวงหาสารสนเทศเพื่อใช้ในการตัดสินใจคุณค่าของโครงการเกี่ยวกับผลผลิต กระบวนการ และการบรรลุวัตถุประสงค์กระบวนการ และการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือการพิจารณาศักยภาพของแนวทางปฏิบัติที่กำหนดขึ้น เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2. การประเมินในแง่ของการผลิตสารสนเทศ (Information) เพื่อการตัดสินใจ ดังที่ สเตค (Stake) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล แปลความหมายข้อมูล ซึ่งสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) กล่าวว่า การประเมินเป็นกระบวนการในการกำหนด การจัดหา และการเสนอสารสนเทศที่มีประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกทางดำเนินงานที่เหมาะสม นอกจากนี้ ครอนบาค (Cronbach) กล่าวว่า การประเมินเป็นการเก็บรวบรวมสารสนเทศ และใช้สารสนเทศนั้นเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการซึ่งอาจเป็นผลผลิตและกระบวนการหรือระบบการดำเนินการโครงการ

ทวีป ศิริรัศมี (2545) กล่าวว่าองค์ประกอบของการประเมิน อันเป็นหัวใจของกระบวนการประเมิน 2 ประการ คือ

1. “การวัด” (measurement) เป็นกระบวนการกำหนดสถานภาพ (status) และจำนวน (amount) ของสิ่งต่างๆ การวัดอยู่บนพื้นฐานของตัวเลข และการพรรณนาตัวแปรที่มีความสำคัญต่อการประเมินและนำไปใช้ประโยชน์ได้

2. “การเปรียบเทียบเป็นการนำผลจากการวัดมาเปรียบเทียบกัน เพื่อการตัดสิน (judgement) ตามมาตรฐาน (standards) หรือเกณฑ์ (criteria) ที่กำหนดไว้ ส่วน พสุ เตชะรินทร์ กล่าวถึงความสำคัญของการประเมินไว้ในเรื่อง เส้นทางจากกลยุทธ์สู่การปฏิบัติด้วย Balanced Scorecard and Key Performance Indicators ว่า การประเมินผล ทำให้องค์กรสามารถรู้ถึงสถานะของตนเองว่า อยู่ ณ จุดใด หรือสถานการณ์ในขณะนั้นเป็นอย่างไร เช่น “If you can’t measure you can’t managed” และการพัฒนาองค์กร หรือการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ภายในองค์กรจะต้องเริ่มจากการประเมินผลก่อน “If you can’t measure, you can’t improved” ตามธรรมชาติถ้าสิ่งใดได้รับความสนใจหรือมีการวัด หรือมีการประเมินผลผู้รับผิดชอบหรือผู้ดำเนินกิจกรรมนั้น จะมีความมุ่งมั่นที่จะทำกิจกรรมมากขึ้นเนื่องจากได้รับความสนใจและมีเป้าหมาย มีตัวชี้วัดที่ชัดเจน เช่น “What gets measure, gets done”

กลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ด้านวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนในเยอรมันและฟินแลนด์ น่าสนใจที่ “แต่งตั้งครูใหญ่จากจากผู้ที่เคยเป็นครูมาก่อนและครูใหญ่หลายคนยังคงสอนหนังสือต่อไป” ในเยอรมันนั้น “ผู้บริหาร โรงเรียนมักต้องทำหน้าที่ศึกษานิเทศก์เอง” ส่วนฟินแลนด์ ยกเลิกตำแหน่งผู้ตรวจการการศึกษาหรือศึกษานิเทศก์ไปตั้งแต่ พ.ศ.2533 ดังนั้น ผู้นิเทศการศึกษาในโรงเรียน คือ ผู้บริหารโรงเรียน นั่นเอง เรื่องที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ การเน้นวิชาการและวิชาชีพอย่างเข้มข้นในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอุดมศึกษา ในเยอรมันแบ่งประเภทของโรงเรียนตามความต้องการ ความสามารถและความถนัดของนักเรียน จึงน่าจะศึกษาวิธีการแนะแนวของสองประเทศนี้ ที่สามารถสร้างการยอมรับในความสำคัญเท่าเทียมกันของการศึกษาสายสามัญ และสายอาชีพ ในภาพรวมกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาของ 6 ประเทศอันได้แก่ จีน เวียดนาม ญี่ปุ่น ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ โดยประการแรก รัฐบาลกำหนดเป้าหมายและทิศทางอย่างเป็นระบบเป็นขั้นตอนในการปฏิรูปการศึกษา ประการที่สอง ส่งเสริมให้แต่ละภูมิภาค ดำเนินงานตามความพร้อมและความสามารถ มีวิธีการที่ยืดหยุ่น มีทางเลือกหลากหลาย ส่งเสริมการรวมพลังจากทุกแหล่งร่วมจัดการศึกษา ประการที่สาม กำหนดคุณภาพตามความต้องการของตลาด พัฒนาหลักสูตรให้ทันการเปลี่ยนแปลง โดยพัฒนาครุควบคู่กันไปเป็นระยะๆ ประการที่สี่ ให้ความสำคัญกับภารกิจด้านวิชาการแก่ผู้บริหารการศึกษา เพื่อบริหารให้สอดคล้องกับนโยบาย ส่วนกลาง ทั้งนี้ มีงานวิจัยหลายเรื่องยืนยันว่า “คุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน” ประการที่ห้า จัดการศึกษาคำนึงถึงความต้องการความสามารถ

และความถนัดของแต่ละบุคคล ประการสุดท้าย เน้นวิชาการและวิชาชีพอย่างเข้มข้น ระดับมัธยมปลายและอุดมศึกษา (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ และคณะ, 2550)

งานวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การเรียนรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ (ไมตรี รัตนา, 2551) พบว่า ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้สถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับสูง

2.3.2 หลักการจัดการศึกษาเชิงกลยุทธ์

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2545-2559 ภายใต้กรอบนโยบายที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 และ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แผนการศึกษาแห่งชาตินี้เป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะยาว 15 ปีที่ใช้เป็นหลักในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน แผนพัฒนาอุดมศึกษา แผนพัฒนาแนวทางการจัดทำแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้มอบให้ กล้า ทองขาว ทำการวิจัยยุทธศาสตร์การนำแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติ วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อหนึ่งคือ การเสนอแนะยุทธศาสตร์การนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545-2559 สู่ความสำเร็จในการปฏิบัติ ข้อเสนอยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติตามแนวปฏิรูปการศึกษาจากผลการวิจัยมีดังนี้ (กล้า ทองขาว, 2545, น.96-110)

วิสัยทัศน์ (vision) การนำแผนการศึกษาแห่งชาติสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติ กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ ดังนี้

“การนำแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จได้ ด้วยความชัดเจนในวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีการกำหนดภารกิจ เกณฑ์มาตรฐาน และการมอบหมายงานแก่องค์กรในเครือข่ายโครงสร้างการบริหารแผนชัดเจน องค์กรนำแผนสู่การปฏิบัติมีสมรรถนะเข้มแข็ง มีระบบการกำกับ ตรวจสอบ ประเมินผลชัดเจน มีการเสริมแรง ผู้ปฏิบัติที่เน้นการเพิ่มพลังสร้างสรรค์ ส่วนกลางและท้องถิ่นให้การสนับสนุนและผูกพันต่อแผนที่น่าสู่การปฏิบัติ”

พันธกิจ (mission) พันธกิจของการนำแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

1) องค์กรที่นำแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ต้องเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนชัดเจนและตรงกัน

2) การกำหนดภารกิจ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และการมอบหมายงานแก่องค์กรใน เครื่องข่ายความรับผิดชอบในโครงสร้างการบริหารงานแผนต้องชัดเจน

3) องค์กรนำแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติต้องมีสมรรถนะเข้มแข็ง

4) การกำกับ ตรวจสอบและการประเมินผล จะต้องดำเนินการด้วยกลไก และวิธีการ ไม่ซับซ้อน และมุ่งนำผลการกำกับ การตรวจสอบ และการประเมินมาปรับปรุง แก้ไขปัญหาใน กระบวนการนำแผนสู่การปฏิบัติ การจูงใจ และเสริมแรงผู้ปฏิบัติให้ดำเนินการอย่าง สร้างสรรค์

5) ส่วนกลางและท้องถิ่นสนับสนุนกระบวนการนำแผนสู่การปฏิบัติและมีข้อผูกพัน ต่อแผนอย่างต่อเนื่อง

6) การแสวงหาการสนับสนุนจากสาธารณะ และการสร้างความผูกพันต่อแผนของผู้มี ส่วนร่วมรับผิดชอบ มีความสำคัญและจำเป็นยิ่ง

เป้าหมาย แผนการศึกษาแห่งชาติ ได้รับผลสำเร็จในการนำสู่การปฏิบัติ ตามช่วง ระยะเวลาของแผน โดยสามารถวัดและประเมินผลสำเร็จได้อย่างต่อเนื่อง

แผนยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างความเข้าใจร่วมกัน องค์กรที่ร่วมรับผิดชอบนำแผนการศึกษา แห่งชาติสู่การปฏิบัติ ทั้งแนวนอนและแนวตั้ง จะต้องเข้าใจวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผน ชัดเจน ผู้รับผิดชอบในองค์กรที่นำแผนสู่การปฏิบัติ จะต้องกำหนดกรอบภารกิจและกำหนด มาตรฐานการปฏิบัติร่วมกันให้ชัดเจน ก่อนการมอบหมายงานแก่องค์กรที่ร่วมรับผิดชอบนำ แผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติในเครือข่ายโครงสร้างการบริหารแผน

การดำเนินแผนยุทธศาสตร์ในยุทธศาสตร์ที่ 1 และ 2 ให้ใช้กระบวนการเรียนรู้ในรูป ขององค์กรแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Organization) โดยมีแนวคิดว่าการเรียนรู้ คือการลงทุน เพื่อสร้างปัญญาและนวัตกรรม (wisdom and innovation) ที่จะเป็นแรงผลักดันให้เกิดการเคลื่อนตัวทาง ยุทธศาสตร์ของการเปลี่ยนแปลงไปสู่เป้าหมาย การเรียนรู้ร่วมกัน คือการสะสมประสบการณ์สั่งสม ความรู้ สั่งสมปัญญา และนวัตกรรมด้วยการแลกเปลี่ยนระหว่างจุดต่างๆ ทำให้เกิดการคัดกรองและ การพัฒนาเชิงคุณภาพ ทำให้มั่นใจว่ากระบวนการขับเคลื่อนของแผนสู่การปฏิบัติเป็นไปอย่าง ถูกต้อง ทั้งนี้ องค์กรการเรียนรู้อาจจัดในรูปการประชุมกลุ่ม การสัมมนา กลุ่มหรือเสวนากลุ่มผู้นำ หรือผู้แทน ทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยมีองค์กรหลักเป็นผู้ประสานการจัด และ อำนาจการให้มีบรรยากาศการทำงานที่ร่วมกัน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งแก่องค์กรที่นำแผนสู่การปฏิบัติ ด้วยวิธีการดังนี้

1) ฝึกอบรมหรือพัฒนาศักยภาพ และความสามารถของบุคคลที่รับผิดชอบนำแผนสู่การปฏิบัติให้ มีความรู้ ความสามารถในการจัดทำแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการที่เป็นองค์รวม และสามารถนำแผนสู่การปฏิบัติด้วยเจตคติที่ดีต่อแผน จูงใจให้บุคคลและผู้ร่วมรับผิดชอบเต็มใจที่จะปฏิบัติงาน มีความผูกพันและมีความรับผิดชอบต่อแผนงานและ โครงการสอดคล้องกับที่กำหนดไว้ในแผน

2) สรรหาและพัฒนาผู้นำองค์กรที่นำแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ให้เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ และมีทักษะความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยจะต้องเป็นผู้นำที่มีพลังและเข้าใจความต้องการการเปลี่ยนแปลงชัดเจน เป็นผู้ที่มีทักษะในการแสวงหาความร่วมมือ มีทักษะด้านการสื่อสาร และมีความสามารถในการเจรจาต่อรองในกระบวนการของปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นเสมอๆ ในการนำแผนสู่การปฏิบัติ

3) องค์กรจะต้องได้รับการสนับสนุน และมีความผูกพันด้านการเงินและงบประมาณเพียงพอจากส่วนกลางและท้องถิ่น มีการบริหารและการจัดการด้านการเงิน การเบิกจ่ายเงิน และการจัดซื้อจัดหาคงคลัง รัศกุน และทันเวลา

4) การดำเนินกิจกรรมการนำแผนสู่การปฏิบัติภายในองค์กรและระหว่างองค์กร ให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยใช้องค์การการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลไกการทำงาน และมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันแบบเปิดกว้าง มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสาร ผลการดำเนินกิจกรรมการนำแผนสู่การปฏิบัติสม่ำเสมอ

5) กระบวนการประสานงานและการตัดสินใจในขั้นการนำแผนสู่การปฏิบัติ ระหว่างปัจเจกบุคคล หรือระหว่างองค์กรทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การมีระบบการกำกับ ตรวจสอบ และประเมินผลเป็นกลไกส่วนหนึ่งขององค์กร การกำกับ ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงาน มุ่งที่จะนำผลมาปรับปรุงการปฏิบัติและแก้ไขปัญหาการนำแผนสู่การปฏิบัติ โดยจัดให้มีกลไกกำกับ ตรวจสอบและประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร (built-in) ที่นำแผนสู่การปฏิบัติ ใช้วิธีการกำกับ ตรวจสอบ และประเมินผลที่ง่าย ไม่ซับซ้อน และเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปตรวจสอบและประเมินผลการนำแผนสู่การปฏิบัติได้

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมแรงแบบสร้างสรรค์ ให้มีระบบการเสริมแรงผู้ปฏิบัติด้วยวิธีการสร้างเสริมความสามัคคี เพิ่มพลังใจแก่บุคคลและองค์กรที่รับผิดชอบนำแผนสู่การปฏิบัติเพื่อส่งเสริมให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนให้ดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การสนับสนุนและผูกพันโดยส่วนกลางและท้องถิ่น รัฐบาลและองค์กรที่รับผิดชอบแผนในส่วนกลาง ให้ความเอาใจใส่ดูแล และให้คำปรึกษาด้านวิชาการ ปรับปรุงด้านกฎหมายและกฎระเบียบการปฏิบัติงานให้มีความคล่องตัวและรวดเร็ว ให้การสนับสนุน มีข้อมูลผูกพันด้านงบประมาณและการเงินต่อแผนอย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การมีส่วนร่วมแบบบูรณาการที่เป็นองค์รวมในส่วนภูมิภาค เขตพื้นที่ การศึกษาชุมชนและท้องถิ่น ส่งเสริมและให้โอกาสกลุ่มพลัง องค์กรประชาชน องค์กรประชาคม สื่อมวลชน สื่อพื้นบ้าน ผู้นำชุมชนและปัจเจกบุคคล มีโอกาสเรียนรู้และตัดสินใจร่วมกัน (mindset) ในกระบวนการนำแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง องค์กรการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมในภูมิภาค เขตพื้นที่การศึกษาชุมชนและท้องถิ่น ร่วมรับผิดชอบแปลงแผนและนำแผนสู่การปฏิบัติ โดยแต่ละฝ่ายทำหน้าที่ ตามบทบาทขององค์กร โครงการ ร่วมดำเนินการ และประสานการปฏิบัติกิจกรรมตามเครือข่ายงานของแผนการศึกษาให้บรรลุผลภายใต้บริบทของสังคม เศรษฐกิจแต่ละพื้นที่

มาตรการดำเนินงาน

1) หลักการดำเนินงาน : PEAE

การดำเนินงานนำแผนการศึกษาแห่งชาติสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติ ใช้หลัก 4 ประการ คือ

(1) หลักการเรียนรู้ร่วมกัน (Participatory Learning = P) หมายถึง การนำแผนสู่การปฏิบัติ จะต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วมเรียนรู้ของบุคคลและองค์กรจากทุกฝ่าย ให้ถือว่าการเรียนรู้ร่วมกันเป็นการลงทุนสร้างปัญญาและนวัตกรรมที่เป็น transaction cost ของการเปลี่ยนแปลงสู่ความสำเร็จ

(2) หลักการรวมพลังเต็มศักยภาพ (Empowerment of Personnel and Inter-organizations = E) หมายถึง การนำแผนสู่การปฏิบัติ จะต้องให้โอกาสทุกฝ่ายได้ใช้ศักยภาพในการร่วมคิดร่วมทำเต็มความสามารถ เป็นการยกระดับของการที่จะใช้พลังทางสังคมเข้าไปจัดการกับปัญหาของตนเองและส่วนรวม

(3) หลักการพิจารณาตามพื้นที่ (Area Focus = A) หมายถึง การนำแผนสู่การปฏิบัติ จะต้องสอดคล้องกับบริบทและวิถีชีวิตของคนในแต่ละพื้นที่

(4) หลักการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความสำเร็จ (Enabling Environment = E) หมายถึง การนำแผนสู่การปฏิบัติ ต้องขจัดปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการนำไปปฏิบัติ เช่น การปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบต่างๆ ที่ขัดแย้งแนวปฏิบัติ นโยบายและแผน มีการสนับสนุนและมีความผูกพันจากสภาพแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง จากส่วนกลางและท้องถิ่น

2) กรอบแนวทางในการดำเนินงานตามหลักการของ PEAE

กรอบแนวทางในการดำเนินงานนำแผนการศึกษาแห่งชาติสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติมี ว่า “การนำแผนการศึกษาสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติ ถือเป็นพันธกิจร่วมของทุกฝ่าย ทั้งระดับชาติ ภูมิภาค ท้องถิ่น และสถานศึกษาที่บุคคลและองค์กรที่ร่วมรับผิดชอบ ต้องใช้กระบวนการเรียนรู้ ร่วมกันเพื่อให้เข้าใจ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และแนวทางการนำแผนสู่การปฏิบัติร่วมกัน มีการ ระดมพลังความคิดและการปฏิบัติให้โอกาสทุกฝ่ายได้ร่วมมือกันเต็มศักยภาพ การปฏิบัติภารกิจ การนำแผนสู่การปฏิบัติควรพิจารณาความสอดคล้อง และการตอบสนองบริบทและวิถีชีวิตของคนและ ชุมชนในเขตพื้นที่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความสำเร็จ โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายของ แผนเป็นเข็มทิศนำทาง”

3) การปฏิบัติขององค์กรส่วนกลาง

(1) กิจกรรมการบริหารทั่วไป กำหนดแนวทางและประชาสัมพันธ์ให้ทุกหน่วยงาน รับรู้และทำความเข้าใจแผนให้ถูกต้องชัดเจน จัดทำและประสานการจัดทำนโยบายและแผนกับ หน่วยงานในส่วนกลางภูมิภาค และท้องถิ่น ปรับปรุงแผนและร่างแผนขึ้นใหม่ตามแนวคิด เจตนารมณ์ เป้าหมาย และกรอบยุทธศาสตร์ของแผนนี้อย่างต่อเนื่อง พัฒนากลไกการประสานแผน ร่วมกับหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง ใช้กระบวนการจัดการในพื้นที่กับภารกิจของหน่วยงาน และการมีส่วนร่วมของประชาชน ปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย และกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคปรับปรุง ระบบการจัดสรรงบประมาณที่เน้นผลลัพธ์ของงาน กำหนดมาตรการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ เรื่องแผน และการแปลงแผนสู่การปฏิบัติ ติดตาม กำกับ ตรวจสอบการปฏิบัติของหน่วยงานให้ ถูกต้องตรงกับเจตนารมณ์ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผน ประเมินผลการนำแผนสู่การปฏิบัติ ตามช่วงเวลาที่กำหนดกิจกรรม

(2) จัดทำกรอบและแนวปฏิบัติของแผนให้ผู้นำทุกระดับ ทุกองค์กรที่เกี่ยวข้อง และเครือข่ายทั้งหมด ร่วมแปลงแผนสู่การปฏิบัติทุกชั้นทุกระดับ จัดทำกรอบและหลักเกณฑ์การ แปลงแผนสู่การปฏิบัติ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสร้างกรอบแนวคิดและหลักการในการกำหนด แผนงานและโครงการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดองค์กรรับผิดชอบแปลงแผนสู่การปฏิบัติ โดยการมีส่วนร่วมจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(3) กิจกรรมการพัฒนาระบบ การกำกับ การตรวจสอบและการประเมินผลการ จัดทำฐานข้อมูลที่จำเป็น พัฒนารอบมาตรฐานและตัวบ่งชี้ผลสำเร็จจัดระบบการกำกับ ตรวจสอบ และประเมินผล

4) เงื่อนไขการดำเนินงานขององค์กร

ในส่วนกลางสร้างความเชื่อมโยงระหว่างองค์กรในเครือข่าย กระจายข้อมูลข่าวสารอย่างกว้างขวางปรับเปลี่ยนพฤติกรรมองค์กรและสถาบันให้เอื้อต่อการบริหารแผน สร้างความผูกพันด้านงบประมาณ จัดสรรทรัพยากรให้เพียงพอเร่งรัดประชาชนให้สนใจเป็นพิเศษ ดำเนินการด้วยความโปร่งใส มีการทบทวนและปรับปรุงมาตรการให้การดำเนินงานให้สัมฤทธิ์ผล

5) การปฏิบัติขององค์กรในเขตพื้นที่

ในความเป็นจริง การนำนโยบายหรือแผนสู่การปฏิบัติจะเกิดขึ้นในหน่วยปฏิบัติ คือสถานศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษา การเสนอรูปแบบและยุทธศาสตร์การนำแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติของเขตพื้นที่การศึกษา รายละเอียดจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งสามารถศึกษาได้จากงานวิจัยของผู้เขียน เรื่องยุทธศาสตร์การนำแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติ ดังปรากฏในเอกสารอ้างอิง

การประเมินผล

1) การประเมินผลในขั้นเตรียมความพร้อม คือ ประเมินผลความเข้าใจวัตถุประสงค์ เป้าหมายและข่าวสารของแผนของ ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด ประเมินความพร้อมขององค์กรและกลไกต่างๆ ในโครงสร้างการบริหารแผน เช่น ระบบการสื่อสารภายในและภายนอกองค์กร และการประชาสัมพันธ์ ระบบและกลไกการประสานงานระหว่างองค์กรที่ร่วมรับผิดชอบแผน ประเมินศักยภาพและความสามารถขององค์กรที่นำแผนสู่การปฏิบัติ ประเมินระบบการกำกับ การตรวจสอบ การประเมินผลแผน งบประมาณและการสนับสนุน เพื่อให้เข้าใจปัญหาด้านความพร้อม และแสวงหาข้อเสนอแนะเพื่อความเข้าใจ

2) การประเมินกระบวนการปฏิบัติการของแผน ในขั้นการลงมือแปลงแผนสู่การปฏิบัติขององค์กรและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ประเมินกระบวนการจัดวางกรอบและแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการ ประเมินกระบวนการตัดสินใจขององค์กรการเรียนรู้แผน การนำแผนสู่การปฏิบัติ การกำกับ ตรวจสอบและประเมินผลแผน ประเมินกระบวนการสื่อสารในกระบวนการนำแผนสู่การปฏิบัติ ประเมินการทำงานของกลไกต่างๆ ในกระบวนการของแผน เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้นำชุมชน องค์กร เอกชน และประเมินทุกส่วนในกระบวนการนำแผนสู่การปฏิบัติ โดยมุ่งนำผลการประเมินไปปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานของแผน

3) การประเมินผลแผนด้านผลผลิต ผลลัพธ์ และผลประโยชน์ของแผนที่ส่งไปยังกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชน ว่า ผลของการนำแผนสู่การปฏิบัติเป็นไปตามเจตนารมณ์วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมแห่งชาติมากน้อยเพียงใด

โดยสรุป กลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์การนำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545-2559 ไปปฏิบัติ จะต้องอาศัยยุทธศาสตร์สำคัญ 7 ประการ คือ

1. การสร้างความเข้าใจให้ตรงกันในด้าน วัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผน
2. การกำหนดภารกิจและการสร้างความเข้มแข็งขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ
3. การมีระบบการกำกับ ตรวจสอบ และประเมินผลเป็นกลไกขององค์กร
4. การเสริมแรงแบบสร้างสรรค์
5. การสนับสนุน
6. และความผูกพัน
7. การมีส่วนร่วมแบบบูรณาการที่เป็นองค์รวม โดยใช้หลักการดำเนินงาน PEAE 4 ประการ คือ การเรียนรู้ร่วมกัน การรวมพลังเต็มศักยภาพ การพิจารณาตามพื้นที่และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความสำเร็จ

อนึ่ง แนวทางการปฏิบัติงานแผนการศึกษาทั้งระดับองค์กรในส่วนกลาง องค์กรระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษาจะต้องประสานเชื่อมโยงกันทั้งแนวนราบและแนวตั้ง

การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

การสนทนากลุ่มเป็นวิธีการหนึ่งในการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความนึกคิด จิตใจ และพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งเร้า คำถามในวงสนทนากลุ่มเกี่ยวข้องกับความรู้สึก การตัดสินใจ การให้เหตุผล แรงจูงใจ หรือสถานการณ์ต่างๆ ตลอดจนความประทับใจ เป็นต้น การสนทนากลุ่มเป็นการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ทั้งนี้หัวข้อการสนทนาผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดแล้วเลือกสรรบุคคลที่คิดว่าสามารถให้คำตอบที่ตรงประเด็นที่สุดเข้าร่วมสนทนา ซึ่งมีวิวัฒนาการจากการสนทนากลุ่มย่อย (Small Discussion, Focused Interview) จากการสนทนากลุ่มย่อย กลุ่มนักวิทยาศาสตร์ และนักวิจัยการตลาดเห็นว่า การที่จะรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพ หมายถึง การได้คำตอบที่มีเหตุผล การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ การได้รับรู้อารมณ์ (Emotion) หรือกระบวนการประเมิน (Evaluation) และการตัดสินใจ (Decision) การรวบรวมข้อมูลต้องใช้เวลาและสิ้นเปลืองงบประมาณมาก อาจไม่ได้คำตอบที่ต้องการจึงกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล กำหนดเวลา สถานที่ของการสนทนาและสร้างบรรยากาศการสนทนาที่เป็นกันเองที่สุด (จอห์น โนเดล, อภิชาติ จำรัสสุทธิรงค์, และนิพนธ์ เทพวัลย์, 2530, น.15-20) อ้างถึงใน สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2541, น.30-31)

การสนทนากลุ่มจึงเป็นการสนทนาระหว่างผู้วิจัยกับผู้รู้ที่ให้อินโฟร์เมชัน (Key Informants) ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันมากที่สุด (Homogenous) ซึ่งเลือกสรรตามหลักเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดได้ว่าเป็นผู้มีความสามารถให้คำตอบตรงประเด็น และสามารถตอบตรงวัตถุประสงค์ที่สนใจศึกษามากที่สุดกลุ่มของวงสนทนาที่กำลังเหมาะที่จะก่อให้เกิดการถกประเด็นปัญหา และเสวนากลุ่มควรมีผู้ร่วมสนทนา 7-8 คน ถ้ากลุ่มขนาด 9-12 คน อาจทำให้วงสนทนามีการแบ่งกลุ่มย่อยสนทนากันเอง ซึ่งยากต่อการสรุปประเด็นปัญหา หรือวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่ม เกิดจากการที่ผู้วิจัยจะได้รับความรู้โดยฟังและสังเกตปฏิกิริยาโต้ตอบของผู้ให้อินโฟร์เมชันอย่างละเอียด ลึกซึ้ง ด้วยการกระตุ้นให้ผู้ให้ข้อมูลสนใจในสิ่งเดียวกัน แสดงความคิดเห็นร่วมกัน ทั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถบันทึกเทปและจดบันทึกไว้เพื่อการวิเคราะห์ต่อไป

สำหรับรูปแบบการจัดสนทนากลุ่มนั้น ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนาหรือพิธีกร (Moderator) คอยซักถามและจุดประเด็นการสนทนาในกลุ่มจนจบการสนทนาตามแนวคำถามของการสนทนากลุ่มที่เตรียมไว้ จากการทำวิจัยเชิงคุณภาพ ไม่ว่าจะเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interviews) หรือ การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion/Group Interview) หรือ แม้แต่การสังเกตการณ์โดยการมีส่วนร่วม (Participant Observation) ผู้วิจัยต้องเตรียมแนวคำถามเอาไว้ใช้ถาม และเป็นการเรียบเรียงคำถามให้เป็นข้อคำถามที่ต่อเนื่อง สะดวกต่อการถาม เช่น อาจเขียนไว้ในไดอารี่ ในกระดาษ หรือท่องจำไว้ทำนองเดียวกับการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยจำเป็นต้องเตรียมคำถามไว้เป็นแนวทางในการสนทนาเพื่อให้การสนทนาดำเนินไปอย่างราบรื่น และต่อเนื่องโดยถามประเด็นปัญหาให้อยู่ในกรอบการวิจัยให้เป็นประเด็นประเด็นไป (จอห์น โนเดล, อภิชาติ จำรัสสุทธิรงค์, และนิพนธ์ เทพวัลย์, 2530, น.15-20 อ้างถึงใน สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2541, น.32)

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2552, น.215) ให้ความหมายของการจัดกลุ่มสนทนา หรือการสนทนากลุ่มไว้ว่า การจัดกลุ่มสนทนา หมายถึง การรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม (Group Interviews) โดยมีความเชื่อว่า เมื่อกลุ่มผู้ให้อินโฟร์เมชันซึ่งมีประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกัน ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเป็นกลุ่มจะทำให้เกิดความสบายใจในการสนทนาและเกิดความเต็มใจร่วมให้อินโฟร์เมชันมากกว่าการให้สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ข้อมูลสารสนเทศจากการจัดกลุ่มสนทนา แต่จะมีความลึกซึ้งมากขึ้นเพียงใดขึ้นกับการป้อนคำถามของผู้วิจัย ผู้สัมภาษณ์หากตั้งคำถามเจาะลึกรายละเอียดอย่างต่อเนื่อง โดยเลือกถามผู้ที่มีข้อมูลมากที่สุดและเต็มใจตอบมากที่สุดก่อน แล้วจึงถามผู้เข้าร่วมสนทนาโดยกระตุ้นให้ทุกคนเกิดความรู้สึกให้ความกระจ่างร่วมกัน เพราะผลของเนื้อหาสาระ ความคิดเห็นจะสะท้อนข้อมูลที่หลากหลายจากผู้เข้าร่วมสนทนาทุกคน

สรุปได้ว่า การสนทนากลุ่ม หมายถึง การรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่มของผู้ให้ข้อมูลในประเด็นปัญหาที่เฉพาะเจาะจง โดยมีผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เป็นผู้จุดประเด็นในการสนทนา เพื่อชักจูงให้เกิดแนวคิด และแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือแนวทางในการสนทนาอย่างกว้างขวาง

วิธีการสร้างแนวคำถาม

เนื่องจากการสนทนากลุ่ม คือ การที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลตอบคำถามผู้วิจัยให้ตรงวัตถุประสงค์ในประเด็นที่ผู้วิจัยศึกษามากที่สุด ในการตั้งแนวคำถามอาจทำได้หลายวิธี เช่น กำหนดประเด็นแล้วแตกประเด็นหนึ่งๆ เป็นคำถามหลายคำถาม เพื่อจะได้คำตอบตรงประเด็น หรือกำหนดตัวแปรและร่างสมมุติฐานมาสร้างเป็นคำถามที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ในการศึกษาได้ชัดเจนที่สุด คือ นำจุดประสงค์ของการวิจัยแต่ละข้อ เป็นประเด็นหรือสมมุติฐานย่อยๆ ดังนั้น หลักเกณฑ์จึงต้องยึดการตั้งคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้คำตอบที่มีเหตุผล ส่วนการเรียงคำถามในการสนทนากลุ่มควรเริ่มจากคำถามเรื่องทั่วไปที่ง่ายต่อการเข้าใจ เป็นการผ่อนคลายความคิด และสร้างบรรยากาศความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับผู้ร่วมสนทนา แล้วจึงเข้าสู่คำถามประเด็นหลักของเรื่องที่ศึกษา และจบด้วยคำถามเบาๆ เพื่อผ่อนคลายบรรยากาศในการสนทนาให้เป็นกันเองมากยิ่งขึ้น อาจมีคำถามเสริมสั้นๆ ไม่มากนัก เพิ่มเติมเข้าไปในช่วงท้าย หรือคำถามในเรื่องที่ปรากฏในวงสนทนาซึ่งมิได้เตรียมมาก่อน เพื่อให้ได้ความรู้ในเรื่องที่ศึกษาอยู่มากยิ่งขึ้น และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ศึกษาด้วยในวงสนทนากลุ่มนั้น การที่ผู้ร่วมสนทนามีปฏิริยาโต้ตอบกันระดับสูงระหว่างการสนทนาจะเป็นสิ่งเร้าให้เกิดการสนทনারะดับลึกยิ่งขึ้น หรือเข้มข้นยิ่งขึ้นในแต่ละประเด็นด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ จึงมีส่วนทำให้ผู้วิจัยสามารถหยั่งรู้ถึงสาเหตุเบื้องหลังพฤติกรรมต่างๆ โดยผู้ร่วมสนทนาไม่รู้ตัว สิ่งที่ได้มานั้น เป็นสิ่งซึ่งมิได้มาด้วยวิธีการสำรวจข้อมูลเพราะในวงสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยต้องคอยวิเคราะห์สถานการณ์และข้อมูลในกลุ่มบุคคลที่ถูกกระตุ้นด้วย และสร้างประเด็นคำถามใหม่ๆ ย้อนกลับต่อไปเรื่อยๆ จนกว่าจะได้คำตอบที่ดี มีเหตุผลชัดเจน และละเอียดมากที่สุด (จอห์น โนเบิล, อภิชาติ จำรัสฤทธิรงค์, และนิพนธ์ เทพวัลย์, 2530, น.15-20) อ้างถึงในสำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2541, น.33-34)

องค์ประกอบการจัดสนทนากลุ่ม

1. กำหนดเรื่องที่ศึกษา อาจเป็นเรื่องที่เกิดจากสภาพปัญหาในสังคมในขณะนั้น หรือเรื่องที่ผู้วิจัยสนใจ
2. กำหนดประเด็นหรือตัวแปร หรือตัวบ่งชี้ที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา เพื่อนำมาสร้างแนวทางในการดำเนินการสนทนา ซึ่งการกำหนดประเด็นหรือตัวแปรทำได้โดยสร้างแนวคำถามจากวัตถุประสงค์ของการศึกษา

3. แนวคำถามหรือกรอบคำถาม คือ แนวทางในการสนทนากลุ่มได้จากการนำคำถามที่ร่างไว้มาจัดลำดับ หรือผูกเป็นเรื่อง เพื่อนำการสนทนาเป็นขั้นตอน และจัดลำดับความคิดเป็นหมวดหรือหัวข้อใหญ่

4. แบบคัดเลือกผู้เข้าเรื่องกลุ่มสนทนาเป็นแนวทางการคัดเลือกสมาชิก เพื่อเข้าร่วมในกลุ่มสนทนาอันเป็นบุคคลที่สามารถให้คำตอบตรงวัตถุประสงค์ของการศึกษามากที่สุด อาจใช้แบบสอบถามหรือตารางคัดเลือก ขึ้นกับเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด

5. บุคลากรในการจัดสนทนากลุ่ม ควรประกอบด้วย

พิธีกร (Moderator) เป็นผู้ถามคำถาม และกำกับการสนทนาให้เป็นไปตามแนวทางของหัวข้อที่ศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและละเอียดที่สุดในเวลาที่กำหนด พิธีกรต้องรู้จักปัญหา รู้จักทฤษฎี รู้จักวิธีการควบคุมประเด็นควบคุมการสนทนากลุ่มเป็นอย่างดี ต้องโน้มน้าวให้ผู้สนทนากลุ่มอธิบายประเด็นที่ถามให้ได้ว่ามีความคิดเห็นหรือมีทัศนคติอย่างไร ต้องเข้าใจปัญหาวัตถุประสงค์ แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนประเด็นหรือสมมติฐานของงานที่ศึกษา ระหว่างการสนทนากันนั้น พิธีกรต้องคิดวิเคราะห์ข้อมูลนั้น กับข้อมูลอื่นที่ได้รับคำตอบมาก่อน เพราะคำถามที่ตั้งไว้นั้นเป็นเพียงกรอบ ส่วนคำถามจริงและวิธีการถามเป็นการใช้คำพูด ตลอดจนการแตกคำถามออกไปอีก เพื่อให้ผู้ร่วมสนทนาเข้าใจและตอบตรงประเด็นเป็นบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญที่สุดของพิธีกร

ผู้จัดบันทึกคำสนทนาเป็นผู้จัดบันทึกทุกคำพูดที่จดบันทึก จดกริยาท่าทางของสมาชิกผู้เข้าร่วมกลุ่ม เพราะการไม่พูดไม่ใช่ไม่มีความเห็น แวดตา ท่าทาง อาจแสดงความคิดเห็นหรือคำตอบก็ได้ เช่น พยักหน้า สายหน้า สีหน้า ก็เป็นการแสดงออกของคำตอบได้ข้อความที่บันทึกใช้อ่านประกอบการถอดเทปข้อมูลด้วย นอกจากนี้ ผู้บันทึกการสนทนายังมีหน้าที่ เตือน หรือบอกพิธีกรในกรณีพิธีกรลืมถาม หรือข้ามคำถามและผู้บันทึกบทสนทนาต้องเขียนแผนผังการสนทนากลุ่มให้พิธีกรเพื่อให้พิธีกรทราบว่าในกลุ่มมีใคร ชื่ออะไร นั่งตำแหน่งใดเพื่อให้พิธีกรเรียกชื่อผู้ร่วมสนทนาได้ถูกต้อง แผนผังอีกแผ่นเขียนไว้สำหรับตนเอง เพื่อจะได้ทราบว่าใครนั่งตำแหน่งใด จะช่วยให้จัดบันทึกง่ายขึ้น เจ้าหน้าที่บริการทั่วไปคอยกันผู้ที่ไม่ได้รับเชิญสนทนาจะเข้าร่วมวงสนทนากลุ่มคอยอำนวยความสะดวกแก่ผู้ร่วมสนทนา คอยบริการน้ำดื่ม ของว่าง บันทึกเทป เปลี่ยนเทป

6. อุปกรณ์ในการรวบรวมข้อมูลเนื่องจากหัวใจสำคัญในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) คือ เสียงการตอบคำถามในการดำเนินการสนทนาในวงสนทนากลุ่มด้วยเหตุผลทั้งโต้แย้งและคล้อยตามหรือสอดคล้องกัน จึงจำเป็นต้องใช้เทปบันทึกเสียงเป็นเครื่องมือบันทึกข้อมูล ทั้งนี้ ควรใช้เทปบันทึกเสียง 2 เครื่อง สำหรับบันทึกข้อมูลซึ่งจะเหลื่อมล้ำกันประมาณ 5 นาที เพื่อจะได้บันทึกข้อมูลส่วนที่สลับไประหว่างการเปลี่ยนเทป และเป็นประโยชน์ในการป้องกันการที่ข้อมูลไม่ติดในเทปเครื่องใดเครื่องหนึ่ง นอกจากนี้ การมีดลับเทปบันทึกข้อมูล 2 ชุดนี้ไว้เพื่อ

ป้องกันการสูญหาย และแบ่งกันฟังในกรณีที่มีผู้ร่วมการวิจัยหลายคนนอกจากเทปที่ใช้บันทึกข้อมูลแล้ว ยังต้องมีสมุดจดบันทึกคำสนทนา ดินสอ ปากกา ยางลบ เพื่อใช้ในการจดบันทึกข้อมูล

7. อุปกรณ์เสริมการสนทนากลุ่ม การสร้างบรรยากาศให้วงสนทนากลุ่มเป็นธรรมชาติ ดำเนินการสนทนารอบรู้ ได้แก่ น้ำดื่ม ขนม ของขบเคี้ยว หรืออาจรวมถึงรูปภาพ อุปกรณ์ต่างๆ ที่ช่วยให้สมาชิกกลุ่มเข้าใจเรื่อง หรือประเด็นที่เราสนใจจะถามมากยิ่งขึ้น

8. สถานที่ที่จะจัดสนทนากลุ่มควรกำหนดแน่นอน ให้ความสะดวกแก่สมาชิกในกลุ่มมากที่สุด

9. ของที่ระลึกที่ผู้ร่วมสนทนากลุ่มสะดวกเวลาอันมีค่ายิ่งมาร่วมวงสนทนา จึงควรมีของที่ระลึกเพื่อมอบให้สมาชิกในการสนทนากลุ่มก่อนจากกัน มิใช่ค่าจ้าง

10. ระยะเวลาในการดำเนินการจัดสนทนากลุ่มนับจากคำถามแรกในการสนทนากลุ่มนั้น พิธีกรควรใช้เวลาในการสนทนาไม่เกิน 2 ชั่วโมง กับ 15 นาที เช่น เริ่ม 9.00 น. ควรจบสิ้นการสนทนาเวลา 11.30 น. รวมระยะเวลาในการต้อนรับจนจบการสนทนากลุ่ม ประมาณ 2 ชั่วโมง 30 นาที เพราะถ้าใช้เวลามากกว่านี้ อาจทำให้สมาชิกเหนื่อยล้า การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจะน้อยลง (จอห์น โนเคล, อภิชาติ จำรัสสุทธิรงค์, และนิพนธ์ เทพวัลย์, 2530, น.15-20 อ้างถึงในสำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2541, น.2534-2537)

2.4 กระบวนการพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้

2.4.1 การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้

การสอนตามกรอบแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ครูเปรียบเสมือนผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้และให้ผู้เรียนสร้างความเข้าใจในเนื้อหาด้วยตนเอง Brooks and Brooks (1995 cited in Lunenberg, 1998) ได้อธิบายเกี่ยวกับบทบาทการสอนของครูไว้ ดังนี้

1) ครูตามกรอบแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ จะต้องเป็นผู้ให้กำลังใจและยอมรับความเป็นอิสระและความคิดริเริ่มของผู้เรียน เพราะความเป็นอิสระและความคิดริเริ่มของผู้เรียนเป็นสาเหตุให้ผู้เรียนได้มีการเชื่อมโยงแนวคิดต่างๆ การที่ผู้เรียนตั้งคำถามและสามารถตอบคำถามนั้นได้โดยการวิเคราะห์ แสดงว่า ผู้เรียนนั้น เป็นผู้มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง และสามารถค้นพบปัญหาและแก้ปัญหาได้ดี

2) ครูควรฝึกให้ผู้เรียนค้นจากข้อมูลตามธรรมชาติและแหล่งข้อมูลเพื่อให้ผู้เรียนสร้างความรู้เอง

3) ครูควรใช้คำพูดที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความคิด เช่น ให้จำแนก (classify) ให้วิเคราะห์ (analyze) ให้ทำนาย (predict) และให้สร้างสรรค์ (create) โดยให้ผู้เรียนใช้กิจกรรมทางปัญญา ได้แก่

การวิเคราะห์ (analysis) การแปลความหมาย (interpretation) การจัดประเภท (classification) และการทำนาย (prediction) เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างความเข้าใจเนื้อหาต่างๆ

4) ครูเปลี่ยนกลยุทธ์ในการสอนและการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาให้ทันสมัย
5) ครูจะต้องพยายามเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความเข้าใจ ก่อนที่จะแลกเปลี่ยนประสบการณ์และครูจะแสดงความคิดเห็น

6) ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการสนทนาทั้งกับผู้สอนและผู้อื่น แนวทางหนึ่งที่จะเปลี่ยนแปลงหรือเป็นแรงเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดความคิด ความเข้าใจมากขึ้น คือการได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการอภิปราย การที่ผู้เรียนได้มีโอกาสในการเสนอความคิดของตนเอง ได้รับฟัง และได้สะท้อนความคิดของผู้อื่นเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้สร้างความเข้าใจใหม่ หรือสะท้อนความเข้าใจเดิมของตน

7) ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งคำถาม ทำทนายให้ผู้เรียนได้เสาะแสวงหาไปถึงประเด็นที่ลึกซึ้งและกว้างไกล เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือการปฏิรูปความเข้าใจของผู้เรียนเอง

8) ครูควรกระตุ้นให้ผู้เรียนตอบสนอง จะได้มีโอกาสตรวจสอบและประเมินความเข้าใจและความผิดพลาดของตนเอง เป็นกระบวนการที่นำผู้เรียนไปสู่การสร้างความเข้าใจ ในประเด็นปัญหาและความคิดของตนเอง สนใจธรรมชาติความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียน โดยใช้โมเดล วัฏจักรการเรียนรู้ (the learning cycle model) ซึ่งเสนอโดย Atking and Karplus (1963 cited in Lunenberg, 1998) เป็นรูปแบบที่อธิบายถึงพัฒนาการของหลักสูตรและการสอนมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ การค้นพบ (discovery) การแนะนำโนทัศน์ (concept introduction) และการประยุกต์ใช้โนทัศน์ (concept application) โดยมีสภาพการณ์ดังนี้ (1) ผู้สอนจัดเตรียมโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ ในการเลือกเนื้อหาสาระในขั้นนี้เป็นการออกแบบสำหรับให้ผู้เรียนได้กำหนดปัญหา และตั้งสมมุติฐานจากงานหรือข้อมูลที่มีอยู่ (discovery) (2) ผู้สอนจัดเตรียม บทเรียนโดยให้ความสำคัญกับปัญหาของผู้เรียนจัดเตรียมความสัมพันธ์และศัพท์ใหม่ๆ ที่มีโครงสร้างตามประสบการณ์ของผู้เรียน เพื่อเป็นการแนะนำโนทัศน์ (concept introduction) (3) จัดสภาพการณ์และปัญหาใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนสะท้อนศักยภาพของตน จากสิ่งที่ได้เรียนรู้มาก่อนหน้านี้ ถือว่าเป็นการประยุกต์ใช้โนทัศน์ (concept application)

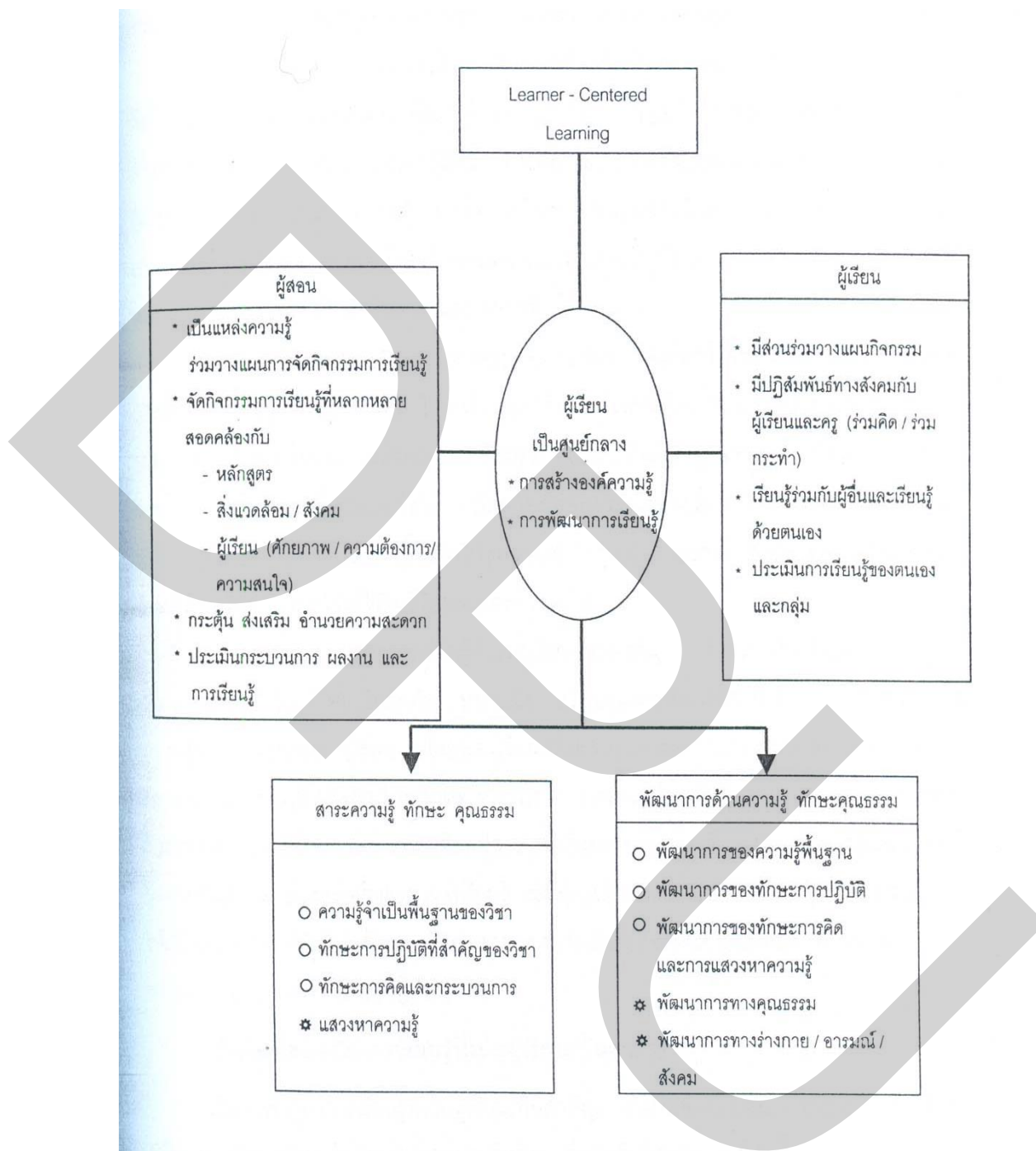
ศิริชัย กาญจนวาสิ (2547) ได้สรุปหลักการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner Centered Principles) ซึ่งมาจากแนวทฤษฎี Constructivism ไว้ดังนี้

- 1) ความรู้ที่ผ่านมาของผู้เรียนเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่
- 2) ผู้เรียนมีความต้องการที่จะคิดเพื่อสร้างกลยุทธ์การเรียนรู้ของตนเอง
- 3) ผู้เรียนต้นตัวที่จะมีปฏิสัมพันธ์เพื่อสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่

- 4) การใช้กิจกรรมสถานการณ์จริงช่วยให้การเรียนรู้มีความหมาย
- 5) การกระตุ้นและแรงจูงใจช่วยสร้างพลังการเรียนรู้
- 6) บริบททางสังคมของห้องเรียนมีผลต่อการเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ทิสนา แคมมณี (2543) ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นจุดสนใจ (center of attention) หรือเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ โดยดูได้จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งหากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นมาผู้เรียนก็จะเป็นผู้มีบทบาทในการเรียนรู้และควรจะมีการเรียนรู้ที่ดีตามมา ส่วนศิริชัย กาญจนวาสี (2547) กล่าวว่า การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง กระบวนการพัฒนาร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมของผู้เรียนด้วยการยึดผู้เรียนเป็นแกนกลางของการสร้างและพัฒนาความเจริญงอกงาม สร้างการมีส่วนร่วมรู้ ร่วมคิด ร่วมกระทำ โดยผู้สอนทำหน้าที่ร่วมวางแผน จัดกิจกรรมและกระตุ้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ส่งเสริมความคิดและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับศักยภาพความต้องการและความสนใจของผู้เรียน รวมทั้งการติดตามวัดและประเมินการสร้างและการพัฒนาการด้านความรู้ ทักษะและคุณธรรม ซึ่งสรุปเป็นกรอบแนวคิดได้ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2543)

ที่มา: ศิริชัย กาญจนวาสี (2543)

Arizona Faculties Council (2000) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่าเป็นการจัดวางตำแหน่งผู้เรียนไว้เป็นศูนย์กลางของการศึกษา โดยเริ่มต้นด้วยการทำความเข้าใจบริบทของผู้เรียน และต่อเนื่องไปจนถึงผู้สอนประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน

ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนี้ ต้องพยายามจัดให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน โดยจัดตามความสามารถของผู้เรียน มีความยืดหยุ่นใช้วิธีการที่หลากหลาย นอกจากนี้ Arizona Board of Regents (2000) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่า เป็นยุทธวิธีหนึ่งทางการศึกษาที่มีกระบวนการตัดสินใจและนโยบายทุกระดับ เน้นที่การปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจะต้องมีความชัดเจนในการใช้ มีเป้าหมายที่สามารถวัดได้มีผลลัพธ์ที่ต้องการและจะต้องเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้เรียน กิจกรรมเหล่านี้จะนำไปสู่ความเข้าใจในเนื้อหาตลอดจนพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตและการทำงานได้

จากความหมายของการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง กระบวนการพัฒนากาย ใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมของผู้เรียน โดยยึดผู้เรียนเป็นแกนในการสร้างและพัฒนา สร้างการมีส่วนร่วมรู้ ร่วมคิด ร่วมกระทำ ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้สอน ด้วยการใช้ยุทธวิธีที่หลากหลายและยืดหยุ่น คำนึงถึงความสามารถที่แตกต่างกันของผู้เรียน โดยมีผู้สอนเป็นผู้ร่วมวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นผู้กระตุ้นส่งเสริมความคิดและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับศักยภาพ ความต้องการความถนัด และความสนใจของผู้เรียน

มาตรา 34 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่พิจารณาเสนอ นโยบายแผนพัฒนามาตรฐานและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมประจำชาติการสนับสนุนทรัพยากรการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (<http://suthep.ricr.ac.th>) ให้มุมมองที่น่าสนใจในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาไว้ 16 ประการ ประการแรก ต้องเพิ่มความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (learning organization) อย่างแท้จริง ต้องสามารถรับรู้เข้าใจถึงความต่อสัญญาฉบับใหม่ที่เข้ามาจากสิ่งแวดล้อมภายนอกได้อย่างแม่นยำและถูกต้อง มีความยืดหยุ่น และสามารถสนองตอบต่อสัญญาฉบับใหม่ดังกล่าวด้วยวิธีการต่างๆ ได้ดี เช่น ปรับตัวด้านโครงสร้าง ปรับหลักสูตร ปรับกระบวนการบริหารจัดการใหม่ที่มีความสอดคล้องเหมาะสม เป็นต้น รวมถึงสามารถที่จะมีอิทธิพลทั้งเชิงรุก (proactive influence) และเชิงรับ (reactive influence) ต่อชุมชน/สังคม โดยเฉพาะต่อแนวคิดและค่านิยมที่ได้รับผลกระทบจากภาวะโลกาภิวัตน์ ประการที่สองปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรที่มุ่งเน้นการบังคับบัญชา อันเป็นโครงสร้างองค์กรแบบเดิมที่ บังคับบัญชาแบบ pyramidal structure นั้น จำเป็นต้องเปลี่ยนไปเป็นโครงสร้างที่ก่อให้เกิดความร่วมมือและมีความยืดหยุ่นคล่องตัวมากขึ้น ซึ่งน่าจะเป็นโครงสร้างแบบแนวนอนหรือแบบ web structure มากกว่า และถ้าโรงเรียนต้องการ

ปรับตัวเพื่อความอยู่รอดได้ดี ในอนาคตก็จำเป็นที่จะต้องสลายพรมแดนระหว่างหน่วยงานย่อยต่างๆ ภายในให้เหลือน้อยที่สุด (boundary-driven) ต้องลดการควบคุม (control) แต่ปรับเปลี่ยนเป็นการประสานสัมพันธ์ (co-ordinate) ให้มากขึ้น ยึดความยืดหยุ่นคล่องตัว เพื่อให้เกิดการบริหารที่มุ่งเป้าหมายของงานมากกว่า เพื่อการบริหารระเบียบกฎเกณฑ์แบบราชการซึ่งเป็นระบบที่ตึงตัว (rigid system) ซึ่งไม่เหมาะสมกับการบริหารจัดการสถาบันทางวิชาการดังเช่น โรงเรียน ประการที่สามผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำที่ดีผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ควบคุมงาน (controller) หรือผู้คุมกฎ (gatekeeper) บทบาทใหม่ในฐานะที่เลี้ยงผู้สนับสนุนหรือผู้เอื้ออำนวยด้านสารสนเทศ (facilitator of information) มากขึ้น เป็นผู้นำการพัฒนาศักยภาพของครูและเป็นผู้ใช้วิธีการกระจายอำนาจการตัดสินใจให้แก่ผู้ร่วมงาน (enabling and empowering leader) ด้วยเหตุนี้แนวคิดเดิมที่ถือว่าการบริหารหน่วยงานจะต้องขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจโดยผู้นำเพียงคนเดียวหรือ Single leader เท่านั้น จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนมาเป็น การกระจายภาวะผู้นำ (Distributed leaders) ให้แก่ผู้ร่วมงานในระดับต่างๆ ได้มีโอกาสเป็นผู้นำที่ได้รับการมอบอำนาจความรับผิดชอบการตัดสินใจ (empowered) ในขอบเขตงานของตนได้ด้วยตนเองมากขึ้น ประการที่สี่ ปรับกลยุทธ์การบริหารจัดการ โรงเรียนต้องปรับกลยุทธ์การบริหารจัดการ โดยยึดหลักการให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างกัน (interconnected) เช่น การทำงานของครูแต่ละคนให้กลายเป็นทีม ความเชื่อมโยงระหว่างทีมงานกับทีมงาน ระหว่างกลุ่มสาระวิชาในกลุ่มสาระวิชา และระหว่างโรงเรียนกับชุมชนภายนอก ประการที่ห้า ต้องสร้างเครือข่ายพันธมิตร (strategic networks) โรงเรียนต้องสร้างเครือข่ายพันธมิตร (strategic networks) กับสถานศึกษาอื่น ตลอดจนกับหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อประโยชน์ของความร่วมมือในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน และการเพิ่มความแข็งแกร่งทางวิชาการ การสร้างผลผลิตที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ รวมทั้งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โรงเรียนมากยิ่งขึ้น ประการที่หก แนวโน้มที่จะรวมศูนย์ของหน่วยงานบริหารการศึกษาส่วนกลาง และหน่วยงานบริหารการศึกษาส่วนกลางยังมีแนวโน้มที่จะรวมศูนย์และเข้มงวดในการกำหนดเรื่องที่สำคัญต่างๆ เช่น การกำหนดเป้าหมาย (goals) นโยบาย (policies) จุดเน้น (priorities) หลักสูตร (curriculum) มาตรฐาน (standards) และเรื่องธรรมาภิบาล (accountability) เป็นต้น ประการที่เจ็ด การบริหารในระดับโรงเรียนจะได้รับการกระจายอำนาจ (decentralize) ในเรื่องที่สำคัญเพิ่มมากขึ้น ตามลำดับ เช่น อำนาจเบ็ดเสร็จในการบริหารภายใน (authority) ความรับผิดชอบ (responsibility) การดำเนินงานภายในขอบเขตของโรงเรียน และเน้นการบริหารเพื่อให้เกิดธรรมาภิบาล (accountability) เป็นต้น ประการที่แปด กระแสเรียกร้องของผู้มีส่วนได้เสียกับโรงเรียน (stakeholders) เช่น ผู้ปกครองและชุมชนที่ต้องการเข้าไปมีบทบาทต่อการดำเนินงาน และการจัดการศึกษามากขึ้น ประการที่เก้า กระแสกดดันของสังคมต่อโรงเรียนจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเนื่องจากสังคมต้องการให้

คุณภาพของการศึกษาและบริการต่างๆ ของโรงเรียน สามารถเป็นหลักประกันต่อผลสำเร็จในอนาคตของบุตรหลานของตนได้ ผู้ปกครองจะทวีความวิตกกังวลในการเลือกโรงเรียนที่มีคุณภาพให้กับลูกหลานตนเอง ส่งผลให้รัฐบาลและชุมชนต้องหันมาร่วมมือกันเพื่อยกมาตรฐานด้านคุณภาพโรงเรียนต่างๆ ให้มีความใกล้เคียงทัดเทียมกันยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนในเมืองหรือในชนบทก็ตาม ประการที่สิบ โรงเรียนจะต้องแสดงบทบาทการเป็นสถาบันที่สำคัญของสังคมแห่งความรู้ (knowledge society) โดยต้องใช้เทคโนโลยีก้าวหน้าขั้นสูงเป็นเครื่องมือดำเนินการไปสู่ความสำเร็จดังกล่าว ตลอดจนใช้เพื่อการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของนักเรียนให้ได้ตามความคาดหวังของสังคม ประการที่สิบเอ็ด ประสิทธิภาพของการเรียนรู้แบบไร้พรมแดน ผลจากโลกาภิวัตน์ ทำให้การเรียนรู้ของมนุษย์เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาในรูปแบบที่เรียกว่า การเรียนรู้แบบไร้พรมแดนโดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ มีข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยให้เลือกได้ตามที่ต้องการอย่างหลากหลาย และทุกคนสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ และสารสนเทศเหล่านั้นได้ดีกว่าการเรียนแบบเดิมในห้องเรียน ปรากฏการณ์ดังกล่าวย่อมจะทำให้ครูต้องพัฒนาตนเองเพื่อให้สามารถทำหน้าที่ภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประการที่สิบสอง หลักสูตรหรือความรู้ที่สอนในโรงเรียนจะต้องสอดคล้องกับการนำไปใช้ประโยชน์จริงในสังคม การที่สังคมหรือชุมชนร่วมมือกันจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน จะสามารถสร้างผลผลิตจากการศึกษาให้สอดคล้องตรงตามความต้องการของผู้ใช้ผลผลิตของโรงเรียนได้ ประการที่สิบสาม ความเปลี่ยนแปลงหน้าที่สำคัญของการศึกษาขั้นพื้นฐานการจัดการศึกษามีอาจจำกัดเพียงแค่การให้สาระความรู้ที่จำเป็นแก่ผู้เรียนเท่านั้น แต่สิ่งที่จำเป็นและขาดไม่ได้ก็คือ การทำให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิต ที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตในโลกสมัยใหม่ได้อย่างชาญฉลาดและอย่างมีความสุข การรู้เท่าทันโลก การรู้จักทางเลือก การรู้จักแก้ปัญหา การได้รับการพัฒนาทักษะและนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต (life-long learner) รวมทั้งการมีทักษะที่เรียกว่า Re-learning (คือความสามารถในการลบล้างความรู้/ความคิดที่ล้าสมัยออกไปแล้วเติมเต็มด้วยสิ่งใหม่ที่ทันสมัยกว่าทดแทนให้ตนเอง) ประการที่สิบสี่ ความคาดหวังต่อครूमืออาชีพ (professionalism) สังคมเกิดความคาดหวังต่อครูให้มีความเป็นครूमืออาชีพ (professionalism) มากยิ่งขึ้น โดยมุ่งเน้นให้ครูมีคือนักจัดการการเรียนรู้ (learning managers) ฝีมือดี มีเจตคติแห่งความเป็นครูสูง มีความรู้ความสามารถและมีทักษะในการปฏิบัติวิชาชีพที่ทันสมัยอยู่ในระดับสูง ประการที่สิบห้า พัฒนาการด้านการทำงานเป็นทีมการปฏิบัติงานของครูในทุกเรื่องและในทุกบริบท จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องร่วมมือทำกันเป็นทีม การทำงานแบบทีมอาจเป็นแบบทีมงานจริง (actually teams) หรือแบบทีมงานเสมือน (virtually teams) ก็ได้ รวมทั้งพัฒนาความฉลาดรู้ทางอารมณ์ (EQ) อีกด้วย ประการที่สิบหก วัฒนธรรมความร่วมมือร่วมใจ (collaborative) โรงเรียนจะต้องสร้างและมีวัฒนธรรมการทำงานที่ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ (collaborative)

มากกว่าการเน้นเรื่อง การแข่งขัน (competitive) ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทุกด้านของนักเรียน ครูและบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน ตลอดจนชุมชนภายนอก เพราะความร่วมมือร่วมใจกันจะก่อให้เกิดความมีพลังเพิ่มที่มากกว่าปกติ ที่เรียกว่า Synergy ขึ้น ซึ่งทำให้งานสำเร็จได้ง่าย รวดเร็ว ขึ้นและได้ปริมาณงานออกมามากขึ้นกว่าเดิม ที่สำคัญคือ จะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศของการมีสามัคคีธรรม (esprit de corps) ให้เกิดขึ้นในที่ทำงาน

ในการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยส่งเสริมเพื่อให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งปัจจัยที่สำคัญๆ มีดังนี้

1) กลไกและโครงสร้างการบริหารการจัดการในโรงเรียนการเรียนรู้ที่ทั่วถึง และต่อเนื่องนั้น ต้องถือว่าการปฏิรูปการบริหารจัดการเป็นหัวใจสำคัญ ที่จะทำให้การปฏิรูปการเรียนรู้เป็นจริงได้ Fennimore (1995) ได้เสนอว่าโรงเรียนที่จะจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรมีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

1.1 Institutional Requirement: โรงเรียนต้องมีกฎระเบียบที่ชัดเจนสำหรับนักเรียน และผู้ปกครองต้องปฏิบัติตามและโรงเรียนต้องสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ สนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเพียงพอ

1.2 Teacher Requirements: ครูต้องเป็นผู้มีความสามารถในการจัดกลุ่มนักเรียน จัดหากิจกรรมและวิธีการที่เหมาะสมและดูแลความเรียบร้อยของชั้นเรียน

1.3 Group and Peer Requirements: นักเรียนต้องสนับสนุนบรรยากาศในห้องเรียน ให้เป็นบรรยากาศทางสังคม และเป็นสถานที่ที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เรียนรู้จากครู เนื่องจากระดับชั้นที่แตกต่างกันสังคม ความต้องการและความสนใจก็แตกต่างกันด้วย

1.4 Development Requirements: นักเรียนจะสนับสนุนบรรยากาศการเรียนการสอนโดยการเลือกทำงานให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งเกิดจากความสนใจและความสามารถของนักเรียน

2) ผู้บริหารสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ มีความเข้าใจ มุ่งมั่น และเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ธำรง บัวศรี, 2543)

3) ครู เป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งในการปฏิรูปการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูจะต้องปรับเปลี่ยนการสอนจากครูเป็นศูนย์กลาง มาเป็นการมุ่งให้ความสำคัญต่อตัวผู้เรียนซึ่งไพทอร์ย์ ลินลารัตน์ (2542) เสนอว่าต้องส่งเสริมกระบวนการสอนเชิงสร้างสรรค์ เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีการผลิตและการสร้างผลงาน ต้องเปลี่ยนการสอนให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง (experiential learning) มากขึ้นครูจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการ ชี้แนะ ชี้นำ

ประเด็นต่างๆ และที่สำคัญครูจะต้องให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ วิพากษ์ความรู้ต่างๆ อย่างเข้มข้น (critical based learning)

Shearer and Robert Eward (1993) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของครู จากการค้นพบในงานวิจัย โดยมีข้อเสนอแนะว่า ลักษณะการเรียนการสอนจะต้องเปลี่ยนเป็นแนวใหม่ ครูจะต้องสอนให้ผู้เรียนสามารถค้นคว้าด้วยตนเองมากกว่าจะป้อนวิชาการ โดยครูต้องสามารถชี้แนะแหล่งค้นคว้าบอกวิธีการค้นคว้าหาความรู้จากแง่มุมต่างๆ เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต รวมทั้งการเข้าฟังการสัมมนาและการวิจัย

Fennimore (1995) ได้เสนอเกี่ยวกับบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ ดังนี้ (1) ตัดสินใจเลือกทฤษฎีต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม เช่น ทฤษฎีความพร้อม ทฤษฎีพฤติกรรมศาสตร์ ทฤษฎีการพัฒนาจิต และทฤษฎีการเจริญเติบโตทางปัญญา (2) รู้วิธีการว่านักเรียนควรจะเรียนอย่างไร (3) เตรียมการสอนด้วยกิจกรรมที่เหมาะสม (4) เข้าใจจิตใจนักเรียนเป็นอย่างดี (5) สื่อสารเป้าหมายการเรียนรู้กับนักเรียนและผู้ปกครอง ได้อย่างดี (6) ให้ความสำคัญและมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ต่อการประเมินผลกระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียน (7) อธิบายให้นักเรียนทราบความหมายของการประเมินผล และมีข้อมูลเพื่อใช้เป็นเครื่องมือเพื่อให้นักเรียนจะได้เลือกใช้อย่างมีประสิทธิภาพ (8) ประสานงานและสามารถจัดนักเรียนเข้ากลุ่มตามความสนใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Finley (อ้างถึงใน ธนาทิพ ฉัตรภูติ, 2544) กล่าวว่า การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น

สำคัญ ต้องให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนในสิ่งที่เขาต้องการอย่างแท้จริง โดยครูต้องเข้าใจว่าการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่ได้หมายความว่าผู้เรียนแต่ละคนจะเรียนรู้คนเดียวตามลำพังในทางตรงกันข้าม คำแนะนำจากครู และการจัดกิจกรรมกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างสนุกสนานมากขึ้น ครูต้องมีความพยายามและขยันมากขึ้นกว่าเดิม เพราะจะต้องออกแบบวิธีเรียนใหม่ๆ อยู่เสมอด้วยวิธีที่เข้าใจง่าย เนื่องจากการใช้รูปแบบที่ซับซ้อนหรือรูปแบบที่ซ้ำซาก จะไม่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ฟินเลย์ (Finley) กล่าวไว้ว่า ครูยังคงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยจะมีบทบาทเป็นผู้ช่วยเหลือ แนะนำนักเรียน หรือกล่าวโดยสรุปได้ว่า ครูมีบทบาทสำคัญดังนี้

1) เตรียมผู้เรียนให้พร้อม (preparation for conceptual change) วิธีการคือ ครูจะต้องสังเกตและรับฟังความเห็นของนักเรียน เพื่อเป็นการทำความเข้าใจว่านักเรียน แต่ละคนมีพื้นฐานความรู้ในเรื่องดังกล่าวมากน้อยเพียงใด จากนั้น ครูต้องพยายามทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกไม่พอใจในความรู้ที่มีอยู่ และอยากค้นหาความรู้ต่อด้วยตนเอง ท้ายที่สุด ครูจะต้องเปิดโอกาสให้

เด็กได้ศึกษาหาความเองอย่างที่ต้องการ วิธีการเหล่านี้ จะทำให้เด็กรู้จักตัวเองว่าเขาต้องการอะไร และรู้จักคิดหาทำอย่างไรจึงจะได้เรียนรู้ในสิ่งที่เขาต้องการ

2) แนะนำองค์ความรู้และทักษะใหม่ๆ (introducing new knowledge and skills) ในขั้นตอนนี้ ครูจะต้องช่วยให้นักเรียนพบทางที่จะศึกษาความรู้และทักษะที่ต่างไปจากเดิม ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการแก้ปัญหา หรือช่วยให้สามารถทำงานสำเร็จลุล่วงได้ และเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความสามารถทางปัญญาในการทำความเข้าใจกับเรื่องต่างๆ ทำทนายให้นักเรียนเกิดความคิดใหม่ที่ต่างไปจากเดิม และสามารถหาเหตุผลมาอธิบายความคิดของตนเองได้

3) การประยุกต์และบูรณาการ (application and integration) ความรับผิดชอบของครูในขั้นตอนนี้ คือ ช่วยให้นักเรียนเข้าใจความคิดและความรู้ใหม่ๆ อย่างถูกต้อง สามารถนำความรู้ใหม่นั้น ไปบูรณาการเข้ากับความรู้ที่มีอยู่เดิมได้ และทำให้นักเรียนรู้ว่าองค์ความรู้ใหม่ที่ได้นั้นมีประโยชน์กว่าความรู้ที่มีอยู่เดิมอย่างไร

4) ส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติ (practice) ครูจะต้องหาโอกาสให้นักเรียนนำความรู้ใหม่ที่ได้ประยุกต์ใช้อย่างอิสระ โดยครูจะเป็นเพียงผู้คอยให้คำแนะนำไม่ใช่ผู้ชี้แนะ สิ่งที่กำลังมาข้างต้นเป็นบทบาทของครูตามแนวคิดของนักการศึกษาชาวต่างประเทศ สำหรับแนวคิดของนักการศึกษาไทยเกี่ยวกับบทบาทครูที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีดังนี้

ศิริชัย กาญจนวาสี (2543, 2547) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ ดังนี้

- 1) เป็นแหล่งความรู้ (resource person)
- 2) ร่วมวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกระบวนการเรียนรู้
- 3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้สิ่งแวดล้อม/สังคม ผู้เรียน (ศักยภาพ/ความต้องการ/ความสนใจ)
- 4) กระตุ้น ส่งเสริม อำนวยความสะดวกให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ และทักษะปฏิบัติการขึ้นที่ตัวนักเรียน โดยครูจะต้องมีบุคลิกลักษณะดังนี้ คือ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใจเปิดกว้าง ยอมรับฟังผู้อื่น ตอบสนองได้ไว อดทนต่อความคลุมเครือที่เกิดขึ้นและมีความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์
- 5) ประเมินกระบวนการ ผลงาน และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น

วิชัยวงษ์ใหญ่ (2543) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

1) ครูต้องเปลี่ยนกระบวนทัศน์เกี่ยวกับการเรียนรู้ใหม่เปลี่ยนวิธีคิด โดยมีความเชื่อว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้

2) ครูต้องมีความเชื่อว่าความรู้เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลง และเกิดขึ้นใหม่ตลอดเวลา การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จะกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้ตามสภาพจริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นสำคัญของการเรียนรู้

3) การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ ซึ่งครูจะยังมีความสำคัญจะต้องมีการวางแผนการเรียน โดยอาศัยความรู้ภายในของตนเองกับการเรียนรู้ข้อมูลต่างๆ รอบตัวผู้เรียน

4) เน้นกระบวนการมากกว่าเนื้อหา กระบวนการเรียนรู้ที่มาจากผู้เรียนจะมีความหลากหลายขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน โดยเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ไม่ใช่คุณภาพของการจำ แต่เป็นศักยภาพของความรู้และผลึกตันของแต่ละบุคคล

5) พัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม เนื่องจากธรรมชาติของผู้เรียนมีศักยภาพที่หลากหลาย และซับซ้อน ดังนั้น กิจกรรมการเรียนรู้ต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทุกๆ คน และทุกๆ ด้าน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ตามความต้องการ ความสนใจ และความพร้อม การออกแบบกิจกรรมจะต้องเหมาะสมกับผู้เรียน โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายหรือความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนกระทำ

6) กิจกรรมการเรียนรู้เป็นโครงสร้างแบบเปิดมีความยืดหยุ่น หลากหลาย ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทักษะความคิด ทักษะกระบวนการ ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม ทักษะการจัดการซึ่งทักษะเหล่านี้จะหลอมรวมเป็นทักษะชีวิตของผู้เรียนต่อไป

7) การประเมินในขณะที่มีการเรียนการสอน เป็นการประเมินที่เป็นธรรมชาติสอดคล้องกับความเป็นจริง ซึ่งเป็นการประเมินที่ทำได้ง่ายนัก ถ้าผู้สอนไม่เข้าใจกระบวนการเรียนรู้สู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน เพราะการเรียนรู้ยังคงดำเนินอย่างต่อเนื่อง ขณะที่มีการประเมินเป็นการประเมินตามสภาพจริง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ปัจจัยที่สนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดังกล่าวเป็นปัจจัยที่ต้องทำไปพร้อมๆ กัน เมื่อผู้บริหารและครูได้พัฒนาความรู้ความสามารถเกิดความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติงานการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ จะเป็นพลังสำคัญ ทำให้การดำเนินงาน เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีความก้าวหน้าและต่อเนื่อง การที่ครูจะจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้นั้น ก่อนอื่นจะต้องมีความเข้าใจที่ถูกต้องว่า “ผู้เรียนเป็นสำคัญ” คืออะไร หรือเป็นอย่างไร ซึ่งความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้กล่าวไว้ในตอนต้น ส่วนคำว่า “เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” นั้น หมายถึง

การให้ผู้เรียนเป็นจุดสนใจ (center of attention) หรือเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ (ทิสนา แคมมณี, 2543) บทบาทในที่นี้ หมายถึง บทบาทในการเรียนรู้ ซึ่งจะต้องดูที่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ คำว่า “การมีส่วนร่วม” ในที่นี้ไม่ได้หมายความว่า ให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมหลายๆ หรือค่านึงถึงปริมาณ โดยไม่ได้คิดว่ากิจกรรมนั้นๆ สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีเพียงใด และกิจกรรมนั้นช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากน้อยเพียงใด เพื่อให้ครูได้มีแนวทางในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการมีส่วนร่วม ทิสนา แคมมณี (2543) ได้เสนอแนวทางในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ สำหรับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ดังนี้

1) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีที่ควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย (physical participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อช่วยให้ประสาทการรับรู้ของผู้เรียนตื่นตัวพร้อมที่จะรับข้อมูลและการเรียนรู้ต่างๆ ที่เกิดขึ้น การรับรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ หากผู้เรียนไม่มีความพร้อมในการรับรู้ แม้จะมีการให้ความรู้ที่ดี ผู้เรียนก็ไม่สามารถรับได้ ดังนั้น กิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียน จึงควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวในลักษณะใด ลักษณะหนึ่งเป็นระยะๆ ตามความเหมาะสมกับวัยและระดับความสนใจของผู้เรียน

2) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีที่ควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางสติปัญญา (intellectual participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเคลื่อนไหวทางสติปัญญา เป็นกิจกรรมที่ทำทลายความคิดของผู้เรียน สามารถกระตุ้นสมองของผู้เรียนให้เกิดการเคลื่อนไหว ช่วยผู้เรียนเกิดความจดจ่อในการคิด สนุกที่จะคิด ซึ่งกิจกรรมจะมีลักษณะดังกล่าวได้จะต้องมีเรื่องให้ผู้เรียนคิด ดังนั้น ครูจึงต้องหาประเด็นการคิดที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดหรือลงมือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

3) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางสังคม (social participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางด้านสังคม ซึ่งจะส่งผลถึงการเรียนรู้ด้านอื่นๆ ด้วย

4) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีที่ควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางอารมณ์ (emotional participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้นั้นเกิดความหมายต่อตนเอง ทิสนา แคมมณี (2545) กล่าวว่า “กิจกรรมการเรียนรู้ใดก็ตาม ที่เป็นกิจกรรมที่ทำทลายความคิดสติปัญญาของผู้เรียน สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดได้อย่างเต็มที่ และช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสนปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้อย่างกว้างขวาง กิจกรรม

นั้นจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี และหากกิจกรรมนั้นเป็นกิจกรรมที่ส่งผลต่ออารมณ์ ความรู้สึกของผู้เรียนโดยตรง ก็จะยิ่งช่วยให้การเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียนยิ่งขึ้น”

จะเห็นได้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีลักษณะดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการ รอบด้านของบุคคลทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ ดังนั้น หากครูสามารถ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีลักษณะดังกล่าวแล้ว นอกจาก จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ได้ดีแล้วยังส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของนักเรียนด้วย

เทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. การจัดการเรียนการสอนทางอ้อม (indirect instruction) เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญวิธีหนึ่ง ซึ่งมีแนวคิดพื้นฐานว่า “ยิ่งผู้เรียนมีวุฒิภาวะสูงขึ้น ยิ่งต้องมีความรับผิดชอบที่จะต้องค้นหา ค้นพบข้อความรู้ และสรุปข้อความรู้จากประสบการณ์การเรียนรู้ของตนมากขึ้น” ซึ่งแนวคิดนี้ ตรงกับแนวคิดของทฤษฎีconstructivism ซึ่งมีความเชื่อว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในบุคคลบุคคลเป็นผู้สร้าง (construct) ความรู้จากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบเห็นกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิมเกิดเป็น โครงสร้างทางปัญญา ซึ่งผู้สอนไม่สามารถปรับเปลี่ยนปัญญาผู้เรียนได้ แต่สามารถช่วยผู้เรียนปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญาได้ โดยจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนเกิดความขัดแย้งทางปัญญา หรือเกิดภาวะไม่สมดุลทางปัญญาขึ้น ซึ่งเป็นสภาวะที่ประสบการณ์ใหม่ไม่สอดคล้องกับประสบการณ์เดิม ผู้เรียนต้องพยายามปรับข้อมูลใหม่กับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ แล้วสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่

ตัวอย่างเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนทางอ้อมได้แก่ การเรียนแบบสืบค้น (inquiry) แบบค้นพบ (discovery) แบบแก้ปัญหา (problem solving) แบบสร้างแผนผังความคิด (concept mapping) แบบใช้กรณีศึกษา (case study) และแบบตั้งคำถาม (questioning)

2. การศึกษาเป็นรายบุคคล (individual study) เป็นแนวทางหนึ่งของการเรียนรู้ที่ผู้เรียนแต่ละคนปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเองและฝึกทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เทคนิคนี้เริ่มต้น โดยครูหรือผู้เรียนเป็นผู้กำหนดปัญหาหรือโครงการตามสาระการเรียนรู้ที่กำหนด โดยผู้เรียนต้องศึกษาวิเคราะห์ สรุป อ้างอิงและสรุปข้อความรู้บนพื้นฐานของการวิเคราะห์ และประเมินผลกระบวนการครูต้องใช้เทคนิคการประเมินในด้านการให้ข้อมูลป้อนกลับและการตรวจแก้งาน โดยใส่ไว้ในสื่อที่ผู้เรียนใช้หรือใช้ร่วมกันไปกับกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน ครูมีบทบาทช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะ และนิสัยการเรียนรู้อย่างอิสระ โดยจัดสิ่งแวดล้อมในชั้นเรียนให้ส่งเสริมความเป็นอิสระ ให้ผู้เรียนมั่นใจในตนเอง อยากรู้ อยากเห็นและปรารถนาที่จะเรียนรู้ โดยครูอาจจัดชั้นเรียนเป็นศูนย์การเรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ (learning activity packages) หรือใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน

3. การจัดการเรียนการสอน (technology-related instruction) ประกอบด้วย 1) โดยใช้เทคโนโลยีสิ่งพิมพ์ ตำราเรียนและแบบฝึกหัด, แหล่งทรัพยากรในชุมชน, ศูนย์การเรียนรู้ (learning center), ชุดการสอน (instruction package), คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) และบทเรียนสำเร็จรูป

4. การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นการปฏิสัมพันธ์ (interactive instruction) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการอภิปราย การแบ่งปันความรู้ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การตอบคำถาม และการทำงานกลุ่มย่อย เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีปฏิริยาและตอบสนองต่อความรู้ ประสบการณ์และความคิดเห็นของครูและเพื่อนๆ ผู้เรียนจะได้ฝึกการจัดการระบบการคิด การโต้แย้งอย่างมีเหตุผล และการพัฒนาทักษะทางสังคม

5. การจัดการเรียนแบบเน้นประสบการณ์ (experiential instruction) เป็นวิธีการส่งเสริมการรับความรู้จากประสบการณ์และการสะท้อนความคิดเห็นที่มีต่อสิ่งต่างๆ ทั้งด้านเทคนิควิธีการปฏิบัติของผู้เรียนแต่ละบุคคล และกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนจะได้ตรวจสอบการเรียนรู้ของตน และได้รับประสบการณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึกที่จะนำมาปรับปรุงตนเอง

6. การเรียนแบบร่วมมือ (cooperative learning) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถต่างกัน โดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจให้กันและกันความสำเร็จของแต่ละบุคคลคือความสำเร็จของกลุ่มเทคนิคที่ใช้ในการเรียนแบบร่วมมือได้แก่ (1)igsaw (2) teams-games-tournaments (TGT) (3) student teams and achievement divisions (STAD) (4) team assisted individualization (TAI) (5) group investigation (GI) (6) learning together (LT) (7) co-op co-op

7. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (participatory learning) เป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วยหลักการเรียนรู้พื้นฐาน 2 ประการ คือ การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (experiential learning) เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์เดิม และกระบวนการกลุ่ม (group process) เป็นกระบวนการที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยน และแบ่งปันประสบการณ์ได้สะท้อนความคิด ได้สรุปความคิดรวบยอด ตลอดจนได้ทดลองหรือประยุกต์แนวคิด

8. การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เป็นการนำเอาความรู้สาขาวิชาต่างๆ ที่สัมพันธ์กันมาผสมผสานกัน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประโยชน์สูงสุด การเรียนการสอนแบบบูรณาการจะเน้นองค์รวมของเนื้อหามากกว่าองค์รวมของความรู้แต่ละรายวิชา และเน้นวิธีการสร้างความรู้ของผู้เรียนมากกว่าการให้เนื้อหาโดยครู

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการศึกษา มาตรา 80 (3) ข้อ 3 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกกระดับให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจ สังคมจัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้ง ปลุกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ข้อ (4) ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ข้อ (5) ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัยในศิลปะวิทยาการแขนงต่างๆ ข้อ (6) ส่งเสริมและสนับสนุนการรู้รักสามัคคี การปลูกจิตสำนึกและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ ค่านิยมอันดีงาม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 47 ให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาไทยประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและคุณภาพภายนอกและมาตรา 48 ได้กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่า การประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และมาตรา 49 ให้มีการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุก 5 ปี โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นผู้ดำเนินการ ทั้งนี้ กระบวนการประกันคุณภาพภายในมี 3 ขั้นตอน คือ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพและประเมินคุณภาพ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีมาตรฐานตามที่กำหนดไว้ ซึ่งจัดการประเมินภาพการจัดการศึกษา โดยสถานศึกษาสำหรับกระบวนการประกันคุณภาพภายในปฏิบัติตามแนวคิดของหลักการบริหารที่เป็นกระบวนการครบวงจร (PDCA) คือ การร่วมกันวางแผน (Planning) การร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Doing) การร่วมกันตรวจสอบ (Checking) และร่วมกันปรับปรุง (Action) เมื่อพิจารณากระบวนการการประกันคุณภาพภายในตามแนวคิดของการประเมินคุณภาพและแนวคิดของการบริหารแบบครบวงจรจะเห็นว่ามีความสอดคล้องกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543, น.10)

2.4.2 องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้

แนวคิด ทฤษฎี ด้านการบริหาร

เทเลอร์ (Taylor, 1911, pp.121-124) ซึ่งได้รับการขนานนามว่า “บิดาแห่งการจัดการแนววิทยาศาสตร์” (The father of scientific management) ให้หลักการบริหารแนววิทยาศาสตร์ไว้ 6 ประการ คือ 1. เวลา 2. การกำหนดค่าจ้าง 3. การแยกงานวางแผนออกจากงานปฏิบัติ 4. การทำงานแบบวิทยาศาสตร์ 5. การควบคุมโดยฝ่ายจัดการ 6. การจัดการแนววิทยาศาสตร์

ต่อมา ฟาโยล (Fayol, 1916, pp. 30-33) ชาวฝรั่งเศสนำเสนอความคิดของเทอร์มาพัฒนาหลักการบริหารให้มียอดประกอบ 5 ประการ คือ 1.การวางแผน (to plan) 2.การจัดองค์การ (to organize) 3.การบังคับบัญชา (to command) 4. การประสานงาน (to coordinate) 5.การควบคุม (to control)

หลังจากนั้น กูลิคและเออร์วิค (Gulilick, 1937, pp.25-29) นำหลักการบริหารของฟาโยลมาพัฒนาเป็นหลัก POSDCoRB ซึ่งประกอบด้วย 1. การวางแผน (planning) 2. การจัดองค์การ (organizing) 3. การสร้างทีมงานหรือบริหารบุคคล (staffing) 4. การอำนวยความสะดวก (directing) 5. การประสานงาน (coordinating) 6. การรายงานผลงาน (reporting) 7. งบประมาณ (budgeting)

13 ปี ต่อมานิวมาน (Newman, 1950, pp.125-126) แบ่งขั้นตอนการบริหารไว้ 5 ขั้นตอน คือ 1. การวางแผน (planning) 2. การจัดองค์การ (organizing) 3. การจัดการทรัพยากร (assembling resources) 4. การสั่งการ (directing) 5. การควบคุมงาน (controlling) และต่อมา สมาคมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมแห่งสหรัฐอเมริกา (American Association of secondary school Administration-AASA, 1955, pp.17-19) ได้กำหนดกระบวนการบริหารไว้ 5 ขั้นตอน คือ 1. การวางแผน (planning) 2. การจัดสรรทรัพยากร (allocating resources) 3. การกระตุ้น (stimulating) 4. การประสานงาน (coordinating) 5. การประเมินผล (evaluation)

หลังจากนั้น เกร็ก (Gregg, 1957) เสนอการบริหาร 7 ขั้นตอน คือ การตัดสินใจ การวางแผน การจัดองค์การ การสื่อสาร การใช้อิทธิพล การประสานงาน และการประเมินผล

หนึ่งปีต่อมา แคมเบล (Campbell, 1958) แบ่งกระบวนการบริหารเป็น 5 ขั้นตอน คือ การวางแผน การจัดโปรแกรม การกระตุ้น การประสานงาน การประเมินผล

ต่อมาสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1971, pp.14-16) ได้เสนอ CIPP model เป็นการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องโดยแบ่งประเด็นการประเมินเป็น 4 ประเภทคือ 1. ประเมินบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context Evaluation: C) 2. ประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อน (Input Evaluation: I) 3. การประเมินทักษะกระบวนการ (Process Evaluation) 4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

ในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันสูงซึ่งแม้แต่สถาบันการศึกษาของรัฐก็นำกลยุทธ์การบริหารมาใช้ในการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการในสถานการศึกษาให้พร้อมที่อาเซียนจะเปิดการค้าเสรี และเพื่อให้คนไทยยุคให้ก้าวทันประเทศในอาเซียนและก้าวทันโลกเพื่อว่าคนไทยจะได้ไม่เสียเปรียบทางการค้าอาเซียนและการค้าโลกเพราะการศึกษาเท่านั้นที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้

กลยุทธ์การบริหาร หรือการบริหารเชิงกลยุทธ์ หรือการจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic management) เป็นการนำกลยุทธ์ด้านการทหารมาใช้ในการบริหารธุรกิจและองค์กรภาครัฐ มีกระบวนการ 3 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผนหรือการสร้างกลยุทธ์ (strategic formulation หรือ strategic formula)
2. การปฏิบัติตามกลยุทธ์หรือการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (strategic implementation)
3. การประเมินหรือการควบคุมกลยุทธ์ (strategic evaluation)

วิวัฒนาการกลยุทธ์การบริหาร

ระยะแรกเริ่มจาก ค.ศ.1890-1930 เป็นระยะเริ่มต้นของระบบบริหารสมัยใหม่ได้ให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพการผลิตที่ลดค่าใช้จ่ายเป็นหลัก

ระยะที่สอง ค.ศ.1930-1950 ผู้บริหารเริ่มสนใจการวางแผนระยะยาวการวางแผนระบบใหม่ให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์ (objectives) เป้าหมาย (goal) แผนงาน (programs) งบประมาณ

ระยะที่สาม ค.ศ.1950-1970 เมื่อการวางแผนระยะยาวประสบความสำเร็จก็มีการวางนโยบายธุรกิจเพื่อแก้ปัญหาสถานะแวดล้อม โดยพิจารณาโอกาส อุปสรรคจากภายนอกจุดแข็งจุดอ่อนภายในเพื่อกำหนดนโยบาย และกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับการแข่งขัน

ระยะที่สี่ ค.ศ.1970-1980 ปัญหาวิกฤตพลังงานและสภาพแวดล้อมที่ความรุนแรงขึ้น การทำธุรกิจจำเป็นต้องยอมรับผู้ร่วมผลประโยชน์กลุ่มใหม่เพิ่มขึ้นจึงต้องใช้กลยุทธ์ในการจัดองค์กรและจัดสรรทรัพยากรให้เผชิญสภาพแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระยะที่ห้า ค.ศ.1980-ปัจจุบัน กลยุทธ์การบริหาร หรือ การบริหารเชิงกลยุทธ์ เริ่มจากรวางแผนกลยุทธ์ นำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาช่วยให้องค์กรดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

พสุ เตชะรินทร์ (2548) ให้นิยาม กลยุทธ์การบริหาร หรือการบริหารเชิงกลยุทธ์ หรือการจัดการเชิงกลยุทธ์ว่า เป็นการกำหนดภารกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของกิจการทั้งระยะสั้นและระยะยาววางแผนทำกิจกรรมเพื่อให้องค์กรดำเนินงานตามภารกิจ และบรรลุประสงค์เป้าหมายที่ตั้งไว้โดยต้องพิจารณาสภาพแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาที่อาจก่อให้เกิดโอกาส หรือข้อจำกัด (Opportunities and Treats) องค์กรต้องพิจารณาสภาพแวดล้อมภายในเพื่อหาจุดแข็งจุดอ่อน (Strengths and Weaknesses) เพื่อหลีกเลี่ยงข้อจำกัดและใช้โอกาสที่มีอยู่ ส่วนรอบบีนส์และเคาเตอร์ (Robbins & Coulter) ให้นิยามว่า กลยุทธ์การบริหาร (Strategic management) คือ การที่ผู้บริหารตัดสินใจและดำเนินการระยะยาวขององค์กรอาศัยกระบวนการจัดการที่เป็นพื้นฐานขององค์กร คือ การวางแผนการจัดองค์กร การนำแผนไปปฏิบัติและการประเมินหรือ

ควบคุมการบริหารงานวิชาการจัดเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มุ่งกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาเพื่อให้ดำเนินการอย่างอิสระ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล

ผลการศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยบริหารยุทธศาสตร์ของการจัดการเรียนรู้และปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษา ยะลา ปัตตานี นราธิวาส ของไมตรี รัตนา (2551) พบว่า การวิเคราะห์ความกลมกลืนของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมีความสอดคล้องกับผลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก (วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน, 2552) ประกอบด้วย 9 ด้าน คือ 1) พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร 2) วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร 3) บรรยากาศสถานศึกษา 4) คุณภาพการสอนของครู 5) ความพึงพอใจในการทำงาน 6) การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู 7) พฤติกรรมมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา 8) เจตคติต่อสถานศึกษา 9) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ทั้งนี้ ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกสรุปได้ 4 องค์ประกอบ คือ 1) องค์ประกอบด้านการบริหารสถานศึกษา 2) องค์ประกอบด้านการบริหารการสนับสนุน 3) องค์ประกอบด้านการพัฒนาบุคลากร 4) องค์ประกอบด้านการพัฒนาคุณภาพนักเรียน อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ศศกร ไชยคำหาญ, 2552) พบว่ามี 9 ปัจจัย คือ 1) โครงสร้างองค์กรเหมาะสม 2) การคิดอย่างเป็นระบบ 3) กลยุทธ์องค์กร 4) วัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร 5) การพัฒนาบุคลากร 6) การทำงานเป็นทีม 7) การมีวิสัยทัศน์ร่วม 8) การสร้างบรรยากาศในองค์กร 9) การสร้างและถ่ายโอนความรู้

กมล ภูประเสริฐ (2544) กล่าวถึง กระบวนการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 3 ส่วน ส่วนที่หนึ่ง การวางแผนกลยุทธ์หรือการวางแผนพัฒนา อันเป็นการวางแผนที่มีพื้นฐานจากสภาพปัญหาหรือต้องการพัฒนางาน ซึ่งต้องกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมายกลยุทธ์แผนงาน/โครงการ ส่วนที่สอง นำแผนไปปฏิบัติให้บรรลุจุดมุ่งหมายในส่วนนี้ ประกอบด้วย การจัดองค์กรหรือจัดบุคลากรรับผิดชอบงาน ได้แก่ การกำหนดหัวหน้างาน/หัวหน้าโครงการ ผู้ดำเนินงาน และภารกิจของผู้รับผิดชอบ การมอบหมายงาน การควบคุมและติดตามงาน การประสานงาน การนิเทศงาน ส่วนที่สาม การประเมินผลการปฏิบัติตามแผน มีการประเมินระหว่างการทำงาน และ

ประเมินเมื่องานสิ้นสุด และรายงานผล นอกจากนี้ ชุมศักดิ์ อินทรักษ์ (2546) แบ่งกระบวนการบริหารงานวิชาการไว้ 5 ขั้นตอน

1. **ขั้นวางแผน** เป็นการเตรียมการ เริ่มจากวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการสภาพแวดล้อมรวมทั้งวิเคราะห์ความเป็นไปได้แล้วจึงหาทางเลือกที่ดีที่สุด กำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ แผนงาน โครงการ กิจกรรม เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ
2. **ขั้นการจัดองค์กร** ผู้บริหารมอบหมายให้รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและแบ่งงานตามกลุ่ม สาระการจัดการเรียนรู้ มีคณะกรรมการวิชาการ
3. **ขั้นดำเนินการตามแผน** ผู้บริหารมีหน้าที่ให้คำปรึกษา กำกับ ติดตาม ประเมิน ให้ขวัญกำลังใจ ส่งเสริมให้ครูปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการ นอกจากนี้ ผู้บริหารจะทำหน้าที่เป็นผู้นำในตามกระบวนการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้
4. **ขั้นนิเทศภายใน** ผู้บริหารจำเป็นต้องควบคุม กำกับ ติดตาม ประเมินผลพร้อมให้ขวัญกำลังใจกระตุ้นให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารทำกิจกรรมร่วมกับครูหรือผู้ปฏิบัติการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพสูงขึ้นเพื่อคุณภาพของผลผลิต
5. **ขั้นประเมินผล** เป็นขั้นตรวจสอบความก้าวหน้าของการพัฒนางานวิชาการเป็นระยะๆ โดยประเมินทั้งตัวป้อน กระบวนการ ผลผลิต และสภาพบริบททั่วไปเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานต่อไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาไว้ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีแนวทางการปฏิบัติ คือ 1) ศึกษาเอกสารหลักสูตรสาระแกนกลาง ข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ชุมชน ท้องถิ่น 2) วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสถานภาพสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายรวมทั้ง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระที่กำหนดให้มีในหลักสูตรที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ 4) นำหลักสูตรไปใช้จัดการเรียนการสอน 5) นิเทศการใช้หลักสูตร 6) ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร 7) ปรับปรุงและพัฒนาการใช้หลักสูตร
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีแนวทางการปฏิบัติ คือ 1) ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการ

คิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์ ประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การเรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง การส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่าน และใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การ ผสมผสานความรู้ต่างๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่สอดคล้องกับ เนื้อหาสาระ กิจกรรม โดยจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการ จัดกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนทบทวนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการ สอนให้เหมาะสม 3) จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูกลุ่มสาระต่างๆ โดยเน้น การนิเทศที่ ร่วมมือ ช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ตามความเหมาะสม

3. การวัดและการประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียนอันมีแนวโน้มในการปฏิบัติ คือ 1) กำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผล และการประเมินผลของสถานศึกษา 2) ส่งเสริมให้ครู จัดทำแผนการวัดผลและประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการ เรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ส่งเสริมให้ครู ดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริงจาก กระบวนการปฏิบัติและผลงาน 4) จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการ เรียนจากสถานการณศึกษาอื่น สถานประกอบการ และอื่นๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษากำหนด 5) พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีแนวทางปฏิบัติ คือ 1) ศึกษาวิเคราะห์วิจัยการ บริหาร การจัดการและพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา 2) ส่งเสริมให้ครู ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3) ประสานความ ร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยตลอดจนการเผยแพร่ผลงานวิจัยหรือพัฒนาคุณภาพ

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีแนวทางปฏิบัติ คือ 1) ศึกษา วิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอนและการ บริหารงานวิชาการ 2) ส่งเสริมให้ครูผลิตและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน และพัฒนา งานวิชาการ 3) จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน 4) ประสานความร่วมมือ ในการผลิต จัดหา พัฒนาและการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนการสอน และ การพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น 5) การ ประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

6. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการชุมชนมีแนวทางปฏิบัติ คือ 1) สำรวจแหล่งเรียนรู้ 2) จัดทำเอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ 3) จัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 4) ส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน

7. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นๆ มีแนวทางการปฏิบัติ คือ 1) จัดระบบนิเทศงานวิชาการ 2) ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ 3) ประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา 4) ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของสถานศึกษา

8. การแนะแนว มีแนวทางการปฏิบัติ คือ 1) จัดระบบการแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพในสถานศึกษาโดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกระบวนการเรียนการสอน 2) ดำเนินการแนะแนวการศึกษาด้วยความร่วมมือของครูทุกคน 3) ติดตามและประเมินผลการจัดกระบวนการแนะแนวการศึกษา 4) ประสานความร่วมมือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการแนะแนวกับเครือข่ายภายในเขตพื้นที่การศึกษา

9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพในสถานศึกษา มีแนวปฏิบัติ คือ 1) จัดระบบองค์กรให้รองรับการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 2) กำหนดเกณฑ์การประเมินเป้าหมายของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดเป้าหมายของเขตพื้นที่การศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 3) วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย 4) ดำเนินการพัฒนางานตามแผน และติดตาม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายในเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

10. การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน มีแนวทางการปฏิบัติ คือ 1) สำรวจความต้องการในชุมชน 2) จัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิดเพื่อพัฒนาทักษะทางวิชาการ

11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นมีแนวทางการปฏิบัติ คือ 1) ประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น 2) สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่างๆ

12. ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล องค์กรและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษามีแนวทางในการปฏิบัติ คือ 1) สำรวจความต้องการในการรับการสนับสนุนด้านวิชาการ 2) ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาวิชาการ 3) จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษา

การพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ

แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 11 เน้นยุทธศาสตร์การเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยคำนึงถึงเสถียรภาพและความมั่นคงในภูมิภาค เนื่องจากประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งในสมาคมอาเซียน จึงต้องพัฒนาการศึกษาเป็นกลไกหลักในการก้าวสู่ความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม จากการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 15 เมื่อ

24 ตุลาคม 2552 ได้ขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการศึกษาภายในปี 2558 คือ การเผยแพร่ความรู้ และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน การพัฒนาศักยภาพนักเรียน นักศึกษา ประชาชน การพัฒนา มาตรฐานการศึกษา การเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียน และพัฒนาเยาวชนเพื่อ เป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการยังดำเนินงาน เปิดเสรีการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยจัดทำยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทย เพื่อเตรียมความพร้อมสู่การ เป็นประชาคมอาเซียน ปี 2558 คือ พัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน : Education Hub (รายงานประจำปี 2553 กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, น.115-117) นับเป็นการปฏิรูป การศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย เน้นความเป็นเลิศทั้งระบบ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2552) แนวทางการบริหาร โรงเรียนในปัจจุบันให้ความสำคัญ กับการพัฒนาความเป็นเลิศของโรงเรียน จึงเกิดแนวคิด โรงเรียนคุณภาพขึ้น (ธีระ รุญเจริญ, 2550, น.145)

Baumgart (1987) กล่าวว่า คุณภาพ หมายถึง ความตรงตามลักษณะเฉพาะและมาตรฐาน ในการใช้ประโยชน์ขององค์กรในด้านการศึกษามักพิจารณาคุณภาพในลักษณะประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอน ความสามารถในการแก้ปัญหา วิเคราะห์ วิจัย และ สิ่งที่จะทำให้มีคุณภาพ คือ การปรับปรุงการเรียนการสอน ส่วน กรีน (Green, 1992) กล่าวว่า คุณภาพ หมายถึง ความเป็นเลิศหรือ ระดับความเป็นเลิศ อันเป็นลักษณะพิเศษสูงเป็นที่ยอมรับใน เชิงสากล มีลักษณะความดีที่ต้องการน่าพอใจ

“ความเป็นเลิศ” (Excellence) ตามพจนานุกรมของ Webster ให้ความหมายว่า สิ่งที่ดี ที่สุด สมบูรณ์ที่สุด หรือ การกระทำที่มีคุณภาพสูงสุดจนเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ส่วน “คุณภาพ” (Quality) หมายถึง ลักษณะดี ลักษณะที่น่าพึงพอใจ หรือ ระดับของความเป็นเลิศ ดังนั้น คำว่า “ความเป็นเลิศ” และคำว่า “คุณภาพ” มักใช้แทนกันได้และนิยมใช้มากด้านการศึกษาใน ปัจจุบัน แต่ส่วนมากกล่าวถึงความเป็นเลิศมากกว่า (Lacobi, Astin & Ayala, 1987)

มาร์คัส (Marcus, 1983) เห็นว่า “ความเป็นเลิศทางวิชาการ” หรือ “คุณภาพ” ของสถาบัน จะบรรลุถึงควมมีคุณภาพนั้น มิได้เกิดจากองค์การภายนอกหรือรัฐมารับรองวิทยฐานะเพียงอย่าง เดียว แต่ควรเกิดจากการควบคุมภายในสถาบัน ซึ่งสามารถทำให้เกิดขึ้นโดยการศึกษาหรือประเมิน หรือควบคุมตนเอง (Self-Study or Self-regulation) ทุกสถาบันจึงควรมีระบบประเมินตนเองอย่าง มีประสิทธิภาพ มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา ระบบประเมินตนเองนี้ประกอบด้วย 1) มีการชี้แจง ภารกิจ (Mission) เป้าหมาย (Goal) และวัตถุประสงค์ (Objective) ของสถาบัน 2) มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ ทางการศึกษาของผู้เรียน (Outcome) 3) มีการประเมินหลักสูตรว่าสามารถสร้างผลิตผล คือ ผู้เรียน ให้มีผลสัมฤทธิ์ตามที่ต้องการหรือไม่ 4) มีการประเมินความพร้อมของทรัพยากรที่สนับสนุนการ

จัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร 5) มีการตรวจสอบกระบวนการวางแผนและ
 วินิจฉัยสั่งการ 6) มีการแปรผลการประเมินเป็นกลยุทธ์ในการดำเนินการ โดยลดจุดอ่อนและเพิ่มจุด
 แข็งในการพัฒนาการบริหาร

รูช และ บาเกอร์ (Roueché & Baker, 1987) ได้เสนอรูปแบบความเป็นเลิศของวิทยาลัย
 ชุมชน ซึ่งมีตัวบ่งชี้ความเป็นเลิศ ดังนี้

1. บรรยากาศขององค์กร ซึ่งประกอบด้วย

1.1 ภาวะผู้นำ (Leadership) ที่ 1) ทำให้เพื่อนร่วมงานเชื่อมั่นต่อผู้บริหาร ผู้บริหาร
 เชื่อมมั่นในคณะครูและบุคลากร 2) คณะครูและบุคลากรรู้สึกว่าสามารถปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหาร
 ได้เสมอ 3) ผู้บริหารได้ขอความเห็นจากเพื่อนร่วมงานคือ คณะครูและบุคลากรแล้วนำความคิด
 เหล่านั้นไปใช้ 4) มีการปรับปรุงและพัฒนาทักษะการสอนและอื่นๆ แก่คณะครูสม่ำเสมอ 5) มี
 ลักษณะผู้นำที่ช่วยเหลือสนับสนุน (Supportive Behavior)

1.2 การวินิจฉัยสั่งการ (Decision-Making) ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการ
 ตัดสินใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงาน 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับคุณภาพใน
 การทำงาน 3) การมีส่วนร่วมในการวางเป้าหมายในการทำงาน

1.3 แรงจูงใจ (Motivation) ประกอบด้วย 1) มีการสนับสนุนให้เกิดความคิดใน
 การสร้างนวัตกรรม 2) มีการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพ 3) มีการสนับสนุนให้ดำเนินงาน
 ตามความมุ่งหมายของสถาบัน 4) มีความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงาน 5) มีความร่วมมือกันภายใน
 หน่วยงาน

1.4 การติดต่อสื่อสาร (Communication) ประกอบด้วย 1) ข้อมูลข่าวสารเพียงพอ
 และถูกต้องจะเป็นประโยชน์ต่อการวินิจฉัยสั่งการที่ดี 2) มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล 3) รับรู้ข้อมูลที่มี
 คุณภาพ

1.5 รางวัล (Reward) การให้รางวัลมีส่วนช่วยสร้างบรรยากาศขององค์กร
 เนื่องจากก่อให้เกิดความพึงพอใจในผลสำเร็จ การให้รางวัลประกอบด้วย การให้รางวัลแก่นักศึกษา
 การให้รางวัลแก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานดีเด่น การให้รางวัลแก่อาจารย์ที่มีการสอนดีเลิศ

2. การสอนที่ดีเลิศ ซึ่งมีเกณฑ์ในการปฏิบัติ ดังนี้

2.1 ด้านแรงจูงใจ มีดัชนีบ่งชี้ความเป็นเลิศ โดยมีความมุ่งมั่นต่อการสอนอย่างมี
 ความสุข มีเป้าหมายของตนเอง มีการรับรู้และสอนแบบบูรณาการ เพื่อเชื่อมโยงความรู้ในห้องเรียน
 กับชีวิตจริง ทำให้การเรียนมีความหมายและมีประโยชน์มากขึ้น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ความเป็น
 ประนีในการประเมินผลผู้เรียน ยุติธรรม และรับฟังเหตุผลของผู้เรียน

2.2 ด้านทักษะเชาวน์ปัญญา คำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลซึ่งต้องใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย มีการเตรียมการสอนและจัดเตรียมห้องเรียนเป็นอย่างดี โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child-Centered)

2.3 ด้านมนุษยสัมพันธ์ ตระหนักถึงความรู้สึกนึกคิดของผู้ที่อยู่เสมอ

3. ระบบที่ก่อให้เกิดความเป็นเลิศ (Systems for Success) ประกอบด้วย การวิเคราะห์ความมุ่งหมายของสถาบัน การปฏิรูปหลักสูตร การพัฒนาผู้เรียนและทรัพยากรทางการศึกษา

สรุปว่า “ความเป็นเลิศทางการศึกษา” หมายถึง คุณภาพสูงสุดหรือสมบูรณ์ที่สุดในสาขานั้นๆ หรือความสามารถทางวิชาการของครูและนักเรียนในระดับที่มีคุณภาพสูงสุด ทั้งนี้คำนึงถึงคุณลักษณะหรือองค์ประกอบและระดับของความเป็นเลิศ รวมถึงสภาพแวดล้อมของสถาบัน และบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนส่งเสริมให้เกิดความเป็นเลิศด้วย

นอกจากนี้ สำนักงานนโยบายและแผน สภาการศึกษาแห่งชาติ 2546 กล่าวถึงการประเมินผลเพื่อความเป็นเลิศ ตามเกณฑ์คุณภาพของสหรัฐอเมริกา (Malcolm Baldrige National Quality Award: MBNQA) อันเป็นแนวคิดการบริหารจัดการองค์กรตามมาตรฐานสากล เป็นรางวัลที่นำแนวคิดการบริหารแบบเบ็ดเสร็จ (Total Quality Management: TQM) ที่ใช้ในการประเมินองค์กรและเป็นเกณฑ์ในการพิจารณารางวัลคุณภาพแห่งชาติ ซึ่งเป็นลักษณะเดียวกับรางวัลเดมมิ่งของญี่ปุ่น สำหรับรางวัล Malcolm Baldrige National Quality Award (MBNQA) นั้น สหรัฐอเมริกาได้ตราเป็นกฎหมายเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม ค.ศ.1987 เพื่อมอบให้แก่องค์กรที่ประสบความสำเร็จดียิ่งในแต่ละปี (สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2545) โดยมีเป้าหมายที่จะส่งเสริม/ยกระดับความสามารถในการบริหารจัดการ อันจะนำไปสู่การสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้า และเป็นผลดีต่อองค์กรด้วย ประโยชน์หรือความสำคัญของ Malcolm Baldrige National Quality Award (MBNQA) มี 3 ประการ คือ 1) ช่วยปรับปรุงวิธีการดำเนินการ ความสามารถ และผลการดำเนินงานเป็นที่ยอมรับ ทำให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม 2) กระตุ้นให้มีการสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูลวิธีการปฏิบัติสู่ความเป็นเลิศระหว่างองค์กร 3) เป็นเครื่องมือที่สามารถใช้ในการจัดการผลการดำเนินงานขององค์กร อันเป็นแนวทางในการวางแผน และเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้

โรงเรียนในสหรัฐอเมริกาที่นำเกณฑ์การจัดการศึกษาตามรางวัลคุณภาพแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (Malcolm Baldrige National Quality Award: MBNQA) ไปพัฒนาโรงเรียนและประสบความสำเร็จในการพัฒนาความเป็นเลิศของโรงเรียน คือ โรงเรียนเพิลริเวอร์ (Pearl River School District) รัฐนิวยอร์ก และมหาวิทยาลัยวิสคอนซิน รัฐวิสคอนซิน ทั้งสองโรงเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง ต่อมา ประเทศอื่นๆ ได้นำแนวคิดนี้ไปใช้แล้วประสบความสำเร็จ เช่น สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย ฮองกง และไทย

สำหรับประเทศไทยนำมาปรับใช้ในการศึกษา เรียก เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ ประเทศไทย (Thailand Quality Award: TQA) โดยสำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ภายใต้การบริหารของสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติซึ่งเป็นหน่วยงานหลักประสานความร่วมมือ เผยแพร่สนับสนุน ผลักดันองค์กรต่างๆ ให้นำรางวัลนี้ไปพัฒนาศักยภาพระบบการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน (โชติช่วง พันธ์เวส, 2551, น.117) ทั้งนี้ การที่จะบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ จำเป็นต้องพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนคุณภาพ (quality school)

แนวคิดโรงเรียนคุณภาพ ประกอบด้วย 14 องค์ประกอบ 1. สภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียนดี 2. ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษามีอาชีพ 3. ลักษณะโรงเรียนได้มาตรฐาน 4. หลักสูตรเหมาะสมกับโรงเรียนและท้องถิ่น 5. สื่อ/เทคโนโลยีทันสมัย 6. แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนหลากหลาย 7. งบประมาณเน้นผลงาน 8. กระบวนการเรียนรู้เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด 9. จัดบรรยากาศการเรียนรู้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน 10. การบริหารจัดการดีโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 11. การประกันคุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพ 12. ผู้เรียนมีคุณภาพมาตรฐาน 13. โรงเรียนเป็นที่ชื่นชมของชุมชน 14. โรงเรียนเป็นแบบอย่าง และให้ความช่วยเหลือชุมชนและโรงเรียนอื่น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, แนวทางการบริหารและการพัฒนาสถานศึกษาสู่โรงเรียนคุณภาพ พ.ศ. 2547, น.13) ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของของแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (2552-2559) ที่มุ่งพัฒนาคนรอบด้าน เพื่อสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) โรงเรียนคุณภาพจึงต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ต่อผู้เรียนทั้งในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย ทั้งจัดการวัดการประเมินผลตามสภาพจริง จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยปรับหลักสูตรให้เหมาะกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน การประกันคุณภาพการศึกษา (ธีระ รุญเจริญ, 2552, น.4) ผลงานวิจัยของ นางลัทธิน เรือนทอง (2552) ที่ศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล พบว่า ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหาร ครู ต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง มีความเชี่ยวชาญ และมีความมุ่งมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันเพื่อให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จ ส่วนผลการวิจัยของ Edmonds (2006, p.22) พบว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเป็นผู้เชี่ยวชาญ มีทักษะพื้นฐาน สภาพแวดล้อมโรงเรียน สะอาด เรียบร้อยและปลอดภัย ครูและนักเรียนมีความคาดหวังสูง มีการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง จัดเป็นคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพซึ่งจะนำไปสู่ความมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Autin and Reynolds (2008, p.76) ที่ศึกษาเรื่อง การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีภาวะผู้นำในการบริหาร โรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ และผลงานวิจัยของ

Sammonds Hillman and Mortimore (2008, p.13) ที่ศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลถึงความสำเร็จหรือความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนนั้น องค์ประกอบที่สำคัญที่สุด คือ ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ

เกณฑ์ความเป็นเลิศในการดำเนินงานด้านการศึกษา (Education Performance Criteria Excellence) ถูกกำหนดขึ้นครั้งแรก ปี ค.ศ.1999 เนื่องจากผู้ก่อตั้งรางวัล MBNQA เห็นความสำคัญของการพัฒนาการศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประชากรและส่งผลอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ (Baldrige National Quality Program, 2002 อ้างถึงใน สมนึก ทองเอี่ยมและคณะ, 2546, pp.19-20) ดังนั้น การแบ่งปันความรู้เรื่องการจัดการศึกษาที่ประสบความสำเร็จย่อมมีผลต่อการพัฒนาสถานศึกษา ต่อมา ปี 2001-2002 ได้ปรับปรุงและพัฒนาโดยนำแนวคิดเชิงระบบมาเป็นแนวทางในการประเมินด้วย และสถาบันมาตรฐานและเทคโนโลยีแห่งชาติสหรัฐอเมริกา (National Institute of Standards and Technology : NIST) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดำเนินโครงการคุณภาพแห่งชาติ กล่าวว่า “เกณฑ์ความเป็นเลิศในการดำเนินงานด้านการศึกษา เป็นกรอบที่ช่วยให้หลักการของระบบคุณภาพกับการปฏิบัติจริงในสถานศึกษาผสมผสานกันได้เป็นอย่างดี ก่อให้เกิดการปรับปรุงทั้งคุณภาพและผลิตภาพทั้งสถานศึกษา และสามารถยกระดับการแข่งขันของตนเอง โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญ 3 ประการ คือ 1) เพื่อมอบคุณค่าที่ได้รับการปรับปรุงอยู่เสมอแก่ผู้เรียน 2) เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพและความสามารถทั้งสถานศึกษา 3) มีการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับบุคคล

ประเด็นสำคัญในการพิจารณาเกณฑ์ของความเป็นเลิศ หรือองค์ประกอบหลักในการตรวจสอบความเป็นเลิศในการดำเนินงานด้านการศึกษา มีองค์ประกอบ 7 ด้าน คือ 1) ภาวะผู้นำ (Leadership) 2) การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) 3) การให้ความสำคัญกับผู้เรียน,ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและตลาด (Student, Stakeholder and Market Focus) 4) สารสนเทศและการวิเคราะห์ (Information and Analysis) 5) การให้ความสำคัญแก่บุคคลและหน่วยงานย่อย (Faculty and Staff) 6) การบริหารกระบวนการ (Process Management) 7) ผลการดำเนินงาน (Organizational Performance Result)

ประเด็นสำคัญที่แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้ง 7 ด้านนั้น สุณิสา เศษระพานิช (2546) อธิบายว่า

1. ภาวะผู้นำ หมายถึง การตรวจสอบว่าผู้นำระดับสูงใช้วิธีการในการกำหนดค่านิยมทิศทาง และความคาดหวังในการดำเนินงานในสถานศึกษา รวมทั้ง วิธีการแสดงความรับผิดชอบต่อสาธารณะและการสนับสนุนชุมชน โดยพิจารณา 2 ประเด็นนี้เป็นหลัก

2. การวางแผนกลยุทธ์ หมายถึง การตรวจสอบกระบวนการในการพัฒนาและการเลือกจุดประสงค์เชิงกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการ รวมทั้งวัดความก้าวหน้าด้วย พิจารณาจาก

2.1 การพัฒนากลยุทธ์ อันหมายถึง วิธีการกำหนดกลยุทธ์ของสถานศึกษารวมทั้ง ระบุความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง และการเพิ่มสมรรถนะในการแข่งขัน

2.2 การปรับกลยุทธ์มาปฏิบัติ หมายถึง วิธีการที่สถานศึกษาแปลงกลยุทธ์สู่การ ปฏิบัติ รวมทั้งสรุปตัวบ่งชี้การดำเนินงานในปัจจุบัน และการคาดการณ์ในอนาคต

3. การให้ความสำคัญกับผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และตลาด หมายถึง การตรวจสอบ วิธีการที่สถานศึกษาใช้ในการระบุข้อกำหนด ความคาดหวัง ความรับผิดชอบของผู้เรียน รวมทั้ง วิธีการที่ใช้ระบุความสัมพันธ์และการตอบสนองผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตลอดจนการบริหารจัดการที่ เป็นเลิศ พิจารณาจาก

3.1 ความรู้ที่เป็นประโยชน์กับผู้เรียนที่ต้องใช้ในการศึกษาค้นคว้าและใช้ในการ ทำงาน รวมทั้งวิธีค้นหาข้อมูล และการนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์

3.2 ความสัมพันธ์และความพึงพอใจของผู้เรียน และวิธีการระบุความพึงพอใจ

4. สารสนเทศและการวิเคราะห์ หมายถึงการตรวจสอบการจัดการสารสนเทศและ ระบบในการจัดสมรรถนะ (Compretnency) การดำเนินงานของสถานศึกษา รวมทั้งวิธีการที่ใช้ใน การวิเคราะห์ข้อมูล พิจารณาจาก

4.1 การวิเคราะห์การปฏิบัติงาน หมายถึง วิธีการที่ใช้วัด วิเคราะห์ เปรียบเทียบ และปรับปรุงการปฏิบัติงาน

4.2 การจัดการสารสนเทศ หมายถึง วิธีที่ใช้ในการจัดให้มีข้อมูลและสารสนเทศที่ มีคุณภาพ และสะดวกต่อการใช้งาน

5. การให้ความสำคัญกับบุคลากร หน่วยงานย่อย หมายถึง การตรวจสอบวิธีการมุ่งใจ เพื่อให้บุคลากรพัฒนาและใช้ศักยภาพให้เต็มที่ในการทำงาน รวมทั้งวิธีการสร้างเสริม สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความก้าวหน้าของบุคลากรและหน่วยงานย่อย พิจารณาจาก

5.1 ระบบงาน หมายถึง วิธีการเกี่ยวกับงาน ค่าตอบแทน ความก้าวหน้า การมุ่งใจ และการทำให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติงานที่สูงขึ้น

5.2 การอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรและหน่วยงาน หมายถึง วิธีการอบรมที่ สนับสนุนการทำงานที่บรรลุจุดประสงค์ รวมทั้ง การสร้างความรู้ ทักษะ ความสามารถในการ ทำงาน

5.3 ความพึงพอใจในความเป็นอยู่ที่ดีของบุคลากรและหน่วยงาน หมายถึง วิธีการ ดูแลสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงานของบุคลากร

6. การบริหารกระบวนการ หมายถึง การตรวจสอบประเด็นสำคัญของการบริหารกระบวนการสถานศึกษา ตั้งแต่การออกแบบ การจัดการศึกษาที่เน้นการเรียนรู้และการบริหารนักเรียน พิจารณาจาก

6.1 วิธีการจัดกระบวนการ หลักการออกแบบและการจัดการศึกษา

6.2 วิธีการจัดการในการบริหารนักเรียน

6.3 หลักการสนับสนุนการปฏิบัติงาน

7. ผลการดำเนินงาน หมายถึง การตรวจสอบผลการดำเนินงานระดับปฏิบัติงานเมื่อเทียบกับคู่แข่ง หรือหน่วยงานที่เทียบเคียงกัน พิจารณาจาก

7.1 สรุปผลการเรียนรู้ของนักเรียนจำแนกข้อมูลตามกลุ่มนักเรียน รวมทั้งเปรียบเทียบข้อมูลกับคู่แข่ง

7.2 สรุปผลการให้ความสำคัญกับนักเรียน รวมทั้งความพึงพอใจจำแนกตามกลุ่ม รวมทั้งการเปรียบเทียบข้อมูลกับคู่แข่ง

7.3 สรุปผลงานงบประมาณการเงิน จำแนกตามกลุ่มที่เหมาะสม รวมทั้งเปรียบเทียบข้อมูลที่เหมาะสมด้วย

7.4 สรุปผลงานด้านบุคลากร รวมถึงความเป็นอยู่ ความพึงพอใจ การพัฒนาระบบงานจำแนกผลงาน รวมทั้งเปรียบเทียบข้อมูลที่เหมาะสม

7.5 สรุปผลการดำเนินงานที่ทำให้มีโอกาสเพิ่มประสิทธิผลของการเรียนรู้ รวมทั้งเปรียบเทียบข้อมูลที่เหมาะสม

นอกจากนี้ ดวงใจ ช่วยตระกูล (2554) ยังกล่าวถึง ความเป็นเลิศของโรงเรียนชั้นพื้นฐานไว้ ดังนี้

1. ลักษณะโรงเรียนเป็นเลิศ

1.1 โรงเรียนที่ดีต้องลงมือปฏิบัติเพื่อจะหาข้อเท็จจริงที่จะเกิดขึ้น เป็นการทดลองแล้วจึงแก้ไขจุดอ่อนที่เกิดขึ้น

1.2 ครูต้องสร้างศรัทธา สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ และออกแบบการสอนที่ทันสมัย ใหม่เสมอ

1.3 โรงเรียนที่นำสมัยต้องสร้างผู้นำในทุกระดับ ครูทุกคนต้องมีอิสระในการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ มั่นใจในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง

1.4 การสร้างขวัญและกำลังใจ เป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหารในโรงเรียน ต้องปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมกับครูทุกคนในทุกระดับ การเคารพบุคคลเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การทำประโยชน์แก่โรงเรียนและบริการด้านการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 การสร้างค่านิยม โรงเรียนต้องสร้างค่านิยมในการปฏิบัติอย่างชัดเจน และจำเป็นต้องตรวจสอบค่านิยมรวมกันนั้น มีความสำคัญมากกว่าเทคโนโลยีและทรัพยากรต่างๆ มากมาย

1.6 การยืดหยุ่น โรงเรียนที่มีความเป็นเลิศต้องมีความยืดหยุ่น คล่องตัว มีการผสมผสานของการกระจายอำนาจสู่ส่วนกลางอย่างเหมาะสม คือ นโยบายต้องเป็นส่วนกลาง แต่การปฏิบัติย่อมมีความหลากหลายตามบุคคลที่ทำงาน

1.7 โรงเรียนเป็นเสมือนบ้านที่ให้ ความสุข ความรัก ความอบอุ่น ความปลอดภัย และความมั่นใจ เมื่อนักเรียนจบไปแล้วสามารถนำความรู้ไปใช้เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพ มีคุณธรรม

1.8 โรงเรียนต้องใช้รูปแบบเรียบง่ายเพื่อให้พัฒนางานได้คล่องตัว โดยเริ่มจากสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ครูพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่

ดังนั้น โรงเรียนเพื่อความเป็นเลิศ คือ โรงเรียนที่ปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานเฉพาะของโรงเรียนนั้นๆ ทั้งนี้ โรงเรียนนั้นๆ ต้องมีการวิเคราะห์งานมาแล้วเป็นอย่างดี จึงกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนของตน ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน การมองความเป็นเลิศที่แท้จริงนั้น คือ การแข่งขันกับเป้าหมายของตนเอง

2. การสร้างความเป็นเลิศ

การสร้างความเป็นเลิศในโรงเรียนจัดเป็นบทบาทผู้บริหารโดยตรง ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนต้องมีทักษะพื้นฐานที่สำคัญ 6 ประการ ประการแรก มีความคิดสร้างสรรค์ ลึกซึ้ง ประการที่สอง มีความรู้ลึกไว ประการที่สาม มองการณ์ไกล ประการที่สี่ เปลี่ยนแปลงได้ ประการที่ห้า มุ่งมั่น ประการที่หก อดทน

ในการสร้างความเป็นเลิศนั้น มีหลักการสร้างความเป็นเลิศสรุปได้ ดังนี้

2.1 มีการศึกษาความต้องการและความจำเป็นของนักเรียน สังคมในโรงเรียน

2.2 มีการวิเคราะห์ความสามารถของโรงเรียน ศึกษาจุดเด่น จุดด้อยของบุคลากร และเลือกแนวปฏิบัติงานที่ทำทายความสามารถของบุคลากรเพื่อให้มีการพัฒนาอยู่เสมอ

2.3 ต้องกำหนดเป้าหมายร่วมกัน เพื่อให้บุคลากรร่วมกันผลิตผลงานที่ดีขึ้น ทั้งนี้ผู้บริหารต้องใช้ทักษะ ในการตั้งคำถามที่ถูกต้องเพื่อให้บุคลากรประเมินตนเองอยู่เสมอ

2.4 ต้องมุ่งมั่นทำงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ผู้บริหารจึงต้องมีบทบาทแสดงความมุ่งมั่นเป็นตัวอย่าง

2.5 ต้องมีการปรับปรุงอยู่เสมอเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาอย่างถาวร เพื่อคุณประโยชน์ ในการพัฒนาอย่างถาวร และผู้บริหารต้องพยายามโน้มน้าวให้ครูผลิตผลงานที่ดีอย่างต่อเนื่อง

2.6 ต้องมีความอดทน เพื่อรอผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติ เมื่อมีปัญหาต้องเอาอุปสรรคมาเป็นอุปสรรคในการแก้ปัญหา

2.7 ต้องเน้นที่ผลงาน ให้ขวัญกำลังใจ ยกย่อง ชมเชยบุคคลที่มีผลงานตามที่ระบุไว้ในความคาดหวังของโรงเรียน

สรุปว่า การสร้างความเป็นเลิศของโรงเรียน สามารถทำได้ทุกโรงเรียนและทุกระดับ ขึ้นอยู่กับ "ผู้บริหาร ครู บุคลากรทุกคนที่จะร่วมฝ่าฟันอุปสรรคหรือแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาคน พัฒนางาน และบรรยากาศภายในโรงเรียน และกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานการทำงานร่วมกัน"

3. การบริหารเพื่อความเป็นเลิศ

การบริหารเพื่อความเป็นเลิศเป็นผลดีกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง คือ การจัดการดี มีระบบ และมีประสิทธิภาพ ผู้ร่วมงานขยันขันแข็ง มีความสุข เสียสละทั้งแรงกายแรงใจในการปฏิบัติงาน และผลงานที่ปรากฏ มีผลดีต่อบุคลากรทุกคน มีผลดีต่อโรงเรียน ต่อสังคม ผลงานเป็นที่พึงพอใจผู้ที่ได้รับผลงาน มีลักษณะความเป็นเลิศ 6 ประการ คือ

3.1 ผลงานที่มีความเป็นเลิศ คือ ผลงานที่สามารถแก้ปัญหาหรือตอบสนองความต้องการของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี จึงควรวางแผนเป้าหมายร่วมกันว่าต้องการผลงานที่บรรลุเป้าหมายอย่างไร แล้วแปลงภาพนามธรรมเป็นรูปธรรมที่วัดผลได้ (Specification)

3.2 ผู้บริหารมีความเป็นเลิศ ในการทำงานร่วมกันนั้น ผู้นำต้องมีความกระฉับกระเฉงเรื่องเป้าหมายและการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำ (Leadership) ลักษณะผู้นำที่ดีนั้น นอกจาก เป็นคนดีในสายตาผู้ร่วมงานแล้ว จำเป็นต้องมี ลักษณะความเป็นครู อาจารย์ (Teacher) ของผู้ร่วมงาน ต้องสามารถ วางตัวบุคคลและพัฒนาความสามารถ (Coach) ของผู้ร่วมงาน และต้องมีลักษณะเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ให้กับผู้ร่วมงาน รวมถึงการจัดการสวัสดิการ การบำรุงขวัญกำลังใจของผู้ร่วมงาน ที่สำคัญที่สุดของผู้นำที่ดี คือ ไม่มีลักษณะผู้เผด็จการทางความคิดหรือเป็นผู้คอยสั่งการเท่านั้น

3.3 ผู้บริหารเข้าใจบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา นอกจาก กระฉับกระเฉงเรื่องเป้าหมายแล้ว จำเป็นต้องนำเป้าหมายลงสู่การปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งนี้ ผู้บริหารต้องเป็นที่รักและศรัทธาของผู้ร่วมงาน คำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้เรียน ยอมรับนับถือผู้อื่นหรือให้เกียรติผู้ร่วมงาน

3.4 ระบบงานมีความเป็นเลิศ ซึ่งต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลควบคู่ไป กับแนวคิดในสายบริหาร (Line) สายวิชาการ (Staff) และกระบวนการทำงานร่วมกัน

3.5 กระบวนการที่มีความเป็นเลิศ อันประกอบด้วย 1) กระบวนการเรียนการสอนที่ยึด ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนเอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน จัดการเรียน การสอนให้เกิดความรู้ด้านวิชาการ ด้านการปฏิบัติ การคิดหาเหตุผล 2) กระบวนการบริหารจัดการที่มี ความเป็นเลิศ คือ การบริหารจัดการที่ดี เน้นการมีส่วนร่วมโดยใช้ทรัพยากรที่มีให้เกิดประโยชน์ สูงสุด และใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหาร 3) กระบวนการนิเทศภายในมีประสิทธิภาพ คือ มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ มีการประสานงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และส่งเสริมการวิจัยเพื่อ พัฒนา

3.6 เครื่องมือและอุปกรณ์มีความเป็นเลิศ ทั้ง เทคโนโลยีที่ทันสมัยและสื่ออื่นๆ โดย ผลิตความรู้ใหม่ ประยุกต์ใช้ความรู้และเผยแพร่ความรู้ใหม่ และพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพสูงขึ้น สรุปได้ว่า ในการบริหารงานเพื่อความเป็นเลิศทั้งหกประการนั้น เป็นสิ่งสำคัญ แต่สิ่งที่ จำเป็น คือ ผู้บริหารต้องเป็นคนดี เป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงาน มีความรู้ความสามารถในการบริหาร รู้จักระบบงานที่มีประสิทธิภาพ คล่องตัวในข้อบังคับประกอบแห่งความเป็นเลิศในการบริหารงาน

ไครเยอร์ (Cryer, 1993) ให้นิยามว่า คุณภาพ หมายถึงผลรวมของคุณลักษณะและ คุณสมบัติของผลผลิต ได้แก่ ผู้จบการศึกษา ผลงานวิจัยและการบริการวิชาการที่สนองความ ต้องการในระดับที่น่าพอใจ และหลากหลายตามที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า คุณภาพ หมายถึง ความเป็นเลิศ หรือระดับความเป็นเลิศอันเป็นลักษณะ พิเศษสูงเป็นที่ยอมรับในเชิงสากล ตรงตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประเมินคุณภาพ ภายในและภายนอกสถานศึกษา

เดวิด คอลบ (David Kolb อ้างถึงใน สักดิ์ชัย นิรัญทวี และไพเราะ พุ่มม่น, 2543) เสนอว่า รูปแบบการเรียนรู้ให้เกิดคุณภาพนั้น เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ (Conception) และ กระบวนการจัดข้อมูล (Processing) โดยกระบวนการเรียนรู้มีผลจากวิธีการที่บุคคลรับรู้ มี กระบวนการจัดข้อมูลที่รับรู้ซึ่งวิธีการที่บุคคลรับรู้มี 2 ประเภท คือ ประสบการณ์ตรง และความคิด รวบยอดที่เป็นรูปธรรม ทั้งนี้กระบวนการเรียนรู้ของบุคคลมาจากการลงมือปฏิบัติ (Active experimentation) หรือผ่านกระบวนการสังเกต และไตร่ตรอง (Reflective observation) ซึ่งน่าจะ ได้รับแนวคิด การเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing) ของ จอห์น ดิวอี้

องค์ประกอบที่แสดงคุณลักษณะโรงเรียนที่มีคุณภาพตาม

แนวคิดของ ลูเนนเบิร์ก และออร์สไตน์ (Lunenberg & Ornstein, 2004) ประกอบด้วย

1. การจัดกลุ่มที่มีความหลากหลาย
2. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
3. ความคาดหวังในความสำเร็จสูง
4. การตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน
5. ให้ความสำคัญของการเรียนรู้กับปฏิบัติ
6. หลักสูตรในการเรียนการสอน
7. การประเมินผลจากสภาพจริง
8. อุปกรณ์เทคโนโลยี
9. การจัดเวลาสนับสนุนการเรียนรู้
10. การสอนที่หลากหลาย

องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเพื่อพัฒนาให้มีคุณภาพหรือมีความเป็นเลิศ

ตามประกาศคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 เรื่อง กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ซึ่งประกาศ ณ วันที่ 24 ธันวาคม 2551 นั้น ได้ประกาศนโยบาย Excellent Schools เพื่อให้โรงเรียนใช้เป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาหลักสูตร และจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเยาวชนไทยที่เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความเป็นเลิศทั้งด้านการเรียนรู้ การคิด การปฏิบัติ และคุณธรรม/จริยธรรม โดยขับเคลื่อนทั้งผู้บริหาร ครู สิ่งแวดล้อม และผู้เรียน (ไพฑูริย์ สีนลรัตน์, 2552) ในที่นี้ขอกล่าวเฉพาะด้านผู้บริหาร ครู สิ่งแวดล้อมที่ต้องการศึกษาเท่านั้น

นิยาม

“ความเป็นเลิศ” (Excellence) นั้น พจนานุกรม Webster ให้ความหมายว่า สิ่งที่ดีที่สุด สมบูรณ์ที่สุด หรือการกระทำที่มีคุณภาพสูงสุดจนเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ส่วน “คุณภาพ” (Quality) แปลว่า ลักษณะความดี ลักษณะที่ต้องการ หรือ ระดับความเป็นเลิศ ดังนั้น คำว่า “ความเป็นเลิศ” กับ คำว่า “คุณภาพ” จึงมักใช้แทนที่กันได้ และนิยมใช้กันมากด้านการศึกษา แต่มักใช้ “ความเป็นเลิศ” มากกว่า (Jacobi, Astin & Ayala, 1987)

มาร์คัส (Marcus, 1983) เห็นว่า ความเป็นเลิศทางวิชาการหรือคุณภาพของสถาบันมิได้เกิดจาก องค์การภายนอก หรือรัฐมารับรองวิทยฐานะเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการควบคุมภายใน โดยการศึกษา หรือประเมินตนเอง (Self-Study or Self-regulation) ซึ่งประกอบด้วย

- 1) ชี้แจงภารกิจ (Mission) เป้าหมาย (Goal) วัตถุประสงค์ (Objective) มีการประเมินผลผลิต (Outcome) พันธกิจ

โรงเรียนที่เป็นเลิศ (Excellent Schools) หมายถึง โรงเรียนที่มีสังคม บรรยากาศ สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรเอื้ออำนวยต่อการเป็นแหล่งเรียนรู้ มีความสามารถในการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อันส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักบรรลุหรือสูงกว่ามาตรฐานที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กำหนด โดยมีความรู้ ความคิดที่ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ทั้งยังมี คุณธรรม จริยธรรม มีความเป็นไทย มีทักษะและความรับผิดชอบในการทำงาน การใช้ชีวิตใน สังคม ใฝ่เรียนรู้ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต เป็นโรงเรียนที่สามารถจัดการศึกษาได้ สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและผู้ประกอบการ

ผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (เชิดศักดิ์ สุขโสภณ) พบว่า 1) สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็น เลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ มีความสอดคล้องกับแนวคิดการเปลี่ยนแปลงในสภาพศึกษา ของ บาร์โทล (Bartol, 1998) ที่กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาด้าน โครงสร้างองค์กรหรือ ออกแบบงานใหม่ มีการปรับกระบวนการทำงาน โดยใช้เทคโนโลยี และพัฒนาคนด้านทัศนคติ ความคาดหวัง การรับรู้ และการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของบุคลากร และสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ศานิตย์ เขษขุ่ม (2543) เรื่อง แนวทางการบริหารเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน พบว่า การบริหารงานเพื่อความเป็นเลิศต้องบริหารงานด้าน โครงสร้างเป็นอันดับแรก ส่วนผลการศึกษา ปัญหาการบริหารการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย (ธีระ รุญเจริญ, 2545) ซึ่งพบว่า การบริหารและการจัดการศึกษามีปัญหาด้านงบประมาณ และอาคาร สถานที่ นอกจากนี้มีงานวิจัยของ รัตนาวิดี จันทร์น้ำใส (2552) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการต่อต้านการ เปลี่ยนแปลงในองค์กรของพนักงานบริษัทเอกชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า เมื่อองค์กรมีการ เปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี และเป้าหมายการดำเนินงานของผู้บริหารอันจะส่งผลต่อพฤติกรรม การต่อต้านการเปลี่ยนแปลง 2) ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศ ของสถานศึกษาของรัฐ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรภรณ์ (2547) เรื่องการ พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่พบว่า ยุทธศาสตร์การดำเนินงานสู่ผลสำเร็จของการจัดการศึกษาแบบ กระจายอำนาจในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อันประกอบด้วยยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ คือ ด้านการมีส่วนร่วม การมอบหมายงาน การพัฒนาบุคลากร การกำกับติดตามงาน การใช้เทคโนโลยี การระดม ทรัพยากร การประสานงาน การบูรณาการ และการบริหารที่เน้นคุณภาพทั้งองค์กร

เป้าหมายในมิติผู้บริหาร

ด้านการเรียนรู้ (Learning)

1. มีความรอบรู้เชิงศิลปวิทยาการ นอกเหนือจากความรู้ด้านการบริหารจัดการที่เน้นโรงเรียนเป็นฐาน (SBM) การปฏิรูปการเรียนรู้ การประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งมีความรอบรู้สภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

2. มีทักษะในการแสวงหาความรู้/คัดสรร/สร้างความรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3. มีทักษะในการใช้และจัดการความรู้

4. มีทักษะในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

ด้านการคิด (Thinking)

1. มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ แก้ปัญหา และคิดสร้างสรรค์ เพื่อสามารถกำหนด/พัฒนา

2. มีความสามารถในการสะท้อน (Self - Reflection) การจัดการเรียนรู้ของตนเอง

ด้านการปฏิบัติ (Doing)

1. สามารถนำวิสัยทัศน์ลงสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม โดยพิจารณาจาก การวางแผนกลยุทธ์ การจัดสรรทรัพยากร การจัดการ การสร้างทีมงาน ระบบติดตาม ประเมินผล การให้ขวัญกำลังใจ และการจัดโครงสร้างขององค์กร

2. มีความสามารถในการบริหารจัดการที่เน้นโรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) การปฏิรูปการเรียนรู้ และการประกันคุณภาพการศึกษา

3. มีความสามารถสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการกระตุ้นการคิดระดับสูงของครูและบุคลากร

4. มีความสามารถในการพัฒนาครูและบุคลากรในการทำงานร่วมกัน

5. มีความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงบวก

6. ให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกับ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และหน่วยงานอื่นเพื่อความ เป็นเลิศแบบองค์รวม

ด้านคุณธรรม/จริยธรรม (Moral/Ethic)

1. มีพฤติกรรมเป็นแบบอย่างด้านความมีวินัย ความพอเพียง มีจิตสาธารณะและมีความเป็นไทย

2. กล้าเสี่ยง (Risk Taking) และกล้าหาญทางจริยธรรม

เป้าหมายในมิติของครู

ด้านการเรียนรู้ (Learning)

1. มีความเชี่ยวชาญในวิชาที่สอน (Content Expert) มีเทคนิคการสอนหลากหลาย (Learning and Teaching Methods) และมีความฉลาดเชิงอารมณ์ (EQ) คือ เข้าใจตนเอง และสภาพแวดล้อม

2. มีทักษะในการแสวงหาความรู้ คัดสรร สร้างความรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3. มีทักษะในการใช้และจัดการความรู้

4. มีทักษะในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

ด้านการคิด (Thinking)

1. มีความสามารถตั้งคำถาม คิดสถานการณ์ที่กระตุ้นการคิดในระดับสูง

2. มีความสามารถในการสะท้อน (Self - Reflection) การจัดการเรียนรู้ของตนเองได้

ด้านการปฏิบัติ (Doing)

1. มีความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตร และออกแบบการสอนที่อิงมาตรฐาน

2. มีความสามารถวิเคราะห์ผู้เรียนและจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล (Differentiate Instruction) รวมทั้งให้ความสำคัญกับการวัดและการประเมินผลตามสภาพจริง

3. มีความสามารถในการพัฒนาผู้เรียนให้ มีวินัย มีความพอเพียง มีจิตสาธารณะ มีความเป็นไทย

4. มีความสามารถบริหารจัดการห้องเรียน (Classroom Management)

5. มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์สืบค้นข้อมูลและใช้ประกอบการจัดการเรียน

6. มีความสามารถในการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ และนวัตกรรมการเรียนรู้

7. มีความสามารถในการให้คำแนะนำและเป็นพี่เลี้ยงในการลงมือทำหรือปฏิบัติ (Coach & Mentoring)

8. มีความสามารถในการทำงานเป็นทีมและสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาการสอนของตน

ด้านคุณธรรม/จริยธรรม (Moral /Ethic)

1. มีความเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้เรียน

2. มีพฤติกรรมเป็นแบบอย่างด้านวินัย ความพอเพียง มีจิตสาธารณะ มีความเป็นไทย

เป้าหมายในมิติสภาพแวดล้อม

ด้านการเรียนรู้ (Learning)

1. เป็นแหล่งเรียนรู้
2. บริหารจัดการทรัพยากรในการจัดการเรียนรู้แบบพอเพียงและทันสมัย
3. สภาพอาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แข็งแรงมั่นคง บริเวณโรงเรียนมีความปลอดภัย สะอาด ร่มรื่น สวยงาม

ด้านการคิด (Thinking) มีบรรยากาศเสริมวินัยเชิงบวกทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อกระตุ้นการคิดของบุคลากร ผู้เรียน และผู้ปกครอง

ด้านการปฏิบัติ (Doing)

1. เสริมสร้างวินัยเชิงบวก
2. เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักปฏิบัติ (Community of Practice)
3. เป็นแหล่งที่เอื้อต่อการเสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างบุคลากร ผู้เรียน ผู้ปกครอง

ด้านคุณธรรม/จริยธรรม (Moral/ Ethic)

มีบรรยากาศของความใส่ใจความรู้สึก (Caring) ของผู้ร่วมงาน มีความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (Supportive Community)

คุณภาพนักเรียนตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์

คุณภาพนักเรียนตามคุณลักษณะด้าน ความเก่ง ความดี และมีความสุขอันเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, 2543) ซึ่งด้านความเก่ง (Intelligence) นี้ บีเดิ้ล (Beddle, 1970) ให้ความหมายว่าเก่งคือความสามารถทางการเรียน (Ability to learn) ส่วน การ์ดเนอร์ (Gardner, 1993) เห็นว่า ความเก่ง คือความสามารถด้านสติปัญญาของมนุษย์

สำหรับมาตรฐานคุณภาพนั้น มีมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพในสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ.2554-2558)

มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก

- 1.1 กำลังกาย กำลังใจ ที่สมบูรณ์
- 1.2 ความรู้และทักษะที่จำเป็น และเพียงพอในการดำรงชีวิตและพัฒนาสังคม
- 1.3 ทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว

1.4 ทักษะทางสังคม

1.5 คุณธรรม จิตสาธารณะ และจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก

มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา

2.1 การจัดหลักสูตรการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตาม
ธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

2.2 การพัฒนาผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและมี
คุณภาพ

2.3 การบริหารจัดการที่ใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

3.1 การบริหารวิชาการและสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนให้เป็น
สังคมแห่งการเรียนรู้

3.2 การศึกษาวิจัย ส่งเสริม สนับสนุนแหล่งเรียนรู้และกลไกการเรียนรู้

3.3 การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

3.4 ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้และนำเสนอผลงาน

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพ

1.1 มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพ และออกกำลังกายสม่ำเสมอ

1.2 น้ำหนัก ส่วนสูง และมีสุขภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน

1.3 ป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดและหลีกเลี่ยงมลภาวะอุบัติเหตุ ปัญหาทางเพศ

1.4 มั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออก

1.5 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และให้เกียรติผู้อื่น

1.6 สร้างผลงานจากการเข้าร่วมกิจกรรม

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

2.1 มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร

2.2 เอื้ออาทรผู้อื่น และกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ

2.3 ยอมรับความคิดและวัฒนธรรมที่แตกต่าง

2.4 รู้คุณค่า ร่วมอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

- 3.1 รักการอ่านและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
- 3.2 มีทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียน และตั้งคำถาม
- 3.3 เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน
- 3.4 ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้และนำเสนอผลงาน

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ แก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล

- 4.1 สรุปความคิดจากการฟัง พูด อ่าน เขียน ดู และสื่อสารด้วยการพูดหรือเขียน
- 4.2 นำเสนอวิธีคิด วิธีแก้ปัญหาด้วยภาษา
- 4.3 กำหนดเป้าหมาย คาดการณ์ ตัดสินใจแก้ปัญหาโดยมีเหตุผลประกอบ
- 4.4 มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ผลงานด้วยความภาคภูมิใจ

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ ตามหลักสูตร

- 5.1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเกณฑ์
- 5.2 ผลการประเมินสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตร
- 5.3 ผลการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน ตามเกณฑ์
- 5.4 ผลการทดสอบระดับชาติเป็นไปตามเกณฑ์

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

- 6.1 วางแผนการทำงานและดำเนินการจนสำเร็จ
- 6.2 ทำงานอย่างมีความสุข มุ่งมั่นพัฒนางาน
- 6.3 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
- 6.4 มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริต และหาความรู้อาชีพที่ตนสนใจ

มาตรฐานด้านการจัดการศึกษา

มาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติตามหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

7.1 กำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

- 7.2 วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อนำข้อมูลวางแผนจัดการเรียนรู้พัฒนาผู้เรียน
- 7.3 ออกแบบและจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน
- 7.4 ใช้สื่อและเทคโนโลยีเหมาะสมผนวกภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้

7.5 การวัดและประเมินผลด้วยวิธีการหลากหลาย เน้นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

7.6 ให้คำปรึกษาในการแก้ไขปัญหาด้านการเรียนและคุณภาพชีวิต

7.7 การศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในวิชาที่ตนรับผิดชอบ

7.8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นสมาชิกที่ดีของสถานศึกษา

7.9 จัดการเรียนการสอนวิชาที่ได้รับมอบหมายเต็มความสามารถ

มาตรฐานที่ 8 ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

8.1 มีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำ และมีความคิดริเริ่ม เน้นการพัฒนาผู้เรียน

8.2 บริหารแบบมีส่วนร่วม และใช้ข้อมูลผลการประเมินหรือผลการวิจัยเป็นฐานทาง

วิชาการและการจัดการ

8.3 สามารถบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ

8.4 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้พร้อมรับการกระจายอำนาจ

8.5 นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน พึงพอใจการบริหารจัดการศึกษา

8.6 ให้คำแนะนำปรึกษาด้านวิชาการ และเอาใจใส่การจัดการศึกษาเต็มตามศักยภาพ

มาตรฐานที่ 9 คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง ชุมชน ปฏิบัติงานตามหน้าที่

อย่างมีประสิทธิภาพ

9.1 คณะกรรมการสถานศึกษารู้และปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบ

9.2 คณะกรรมการสถานศึกษา กำกับ ติดตาม ดูแล ขับเคลื่อนการดำเนินงานของ
สถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย

9.3 ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 10 สถานศึกษาจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนา
คุณภาพผู้เรียน

10.1 หลักสูตรสถานศึกษาเหมาะสมและสอดคล้องกับท้องถิ่น

10.2 จัดรายวิชาเพิ่มเติมหลากหลาย

10.3 จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตอบสนอง ความต้องการ ความสามารถ ความถนัด
ความสนใจของผู้เรียน

10.4 สนับสนุนให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนปฏิบัติจริงและสรุปความรู้ด้วย
ตนเอง

10.5 นิเทศภายใน กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอน
สม่ำเสมอ

10.6 จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกคน

มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ

11.1 ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ อาคารเรียนมั่นคง สะอาด ปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกพอเพียงอยู่ในสภาพใช้งานได้ดี สภาพแวดล้อมร่มรื่น และมีแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน

11.2 จัดโครงการ กิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของผู้เรียน

11.3 จัดห้องสมุดที่ให้บริการสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วย

ตนเอง

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

12.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

12.2 ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพ

ตามมาตรฐาน

12.3 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

12.4 ติดตามตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของ

สถานศึกษา

12.5 นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

12.6 จัดทำรายงานประเมินคุณภาพภายในเป็นรายงานประจำปี

มาตรฐานด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

13.1 การสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและบุคลากร

13.2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรภายในและระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรเกี่ยวข้อง

มาตรฐานด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 14 การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุวิสัยทัศน์ ปรัชญา และจุดเน้นที่กำหนด

14.1 จัดโครงการ กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมาย วิสัยทัศน์ ปรัชญา และจุดเน้นของสถานศึกษา

14.2 ผลการดำเนินงานส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมาย วิสัยทัศน์ ปรัชญา จุดเน้นของสถานศึกษามาตรฐานด้านมาตรการส่งเสริม

มาตรฐานที่ 15 การจัดกิจกรรมตามนโยบาย จุดเน้น แนวทางการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการยกระดับสถานศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น

15.1 จัดโครงการ กิจกรรมพิเศษเพื่อตอบสนองนโยบาย จุดเน้นตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาส่งเสริมผู้เรียน

15.2 ผลการดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย

มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2554-2558)

กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี

ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 ผู้เรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูง และสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์ รวมทั้งรู้จัก

ดูแลตนเองให้มีความปลอดภัย

ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและมีค่านิยมที่พึงประสงค์

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 ผู้เรียนเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่และผู้ปกครอง

ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 ผู้เรียนเป็นนักเรียนที่ดีของโรงเรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 ผู้เรียนบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้จากการอ่าน และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงร่วมกับผู้อื่นทั้งในและนอก

สถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น

ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด

ตัวบ่งชี้ที่ 4.2 ผู้เรียนมีความสามารถในการปรับตัว

ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาไทยชั้น ม.3 และ ม.6

ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คณิตศาสตร์ ม.3 และ ม.6

ตัวบ่งชี้ที่ 5.3 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ม.3 และ ม.6

ตัวบ่งชี้ที่ 5.4 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้สังคมศึกษา ม.3 และ ม.6

ตัวบ่งชี้ที่ 5.5 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ม.3 และ ม.6

ตัวบ่งชี้ที่ 5.6 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ศิลปะ ม.3 และ ม.6

- ตัวบ่งชี้ที่ 5.7 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ม.3 และ ม.6
- ตัวบ่งชี้ที่ 5.8 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ม.3 และ ม.6
- ตัวบ่งชี้ที่ 6 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- ตัวบ่งชี้ที่ 6.1 ประสิทธิภาพในการดำเนินการของสถานศึกษา
- ตัวบ่งชี้ที่ 6.2 กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู
- ตัวบ่งชี้ที่ 7 ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษา
- ตัวบ่งชี้ที่ 8 พัฒนาการของการประกันคุณภาพภายในโดยสถานศึกษาและต้นสังกัด
- กลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์
- ตัวบ่งชี้ที่ 9 ผลการพัฒนาให้บรรลุตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา
- ตัวบ่งชี้ที่ 10 ผลการพัฒนาตามจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลกระทบต่อเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา
- กลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม
- ตัวบ่งชี้ที่ 11 ผลการดำเนินงาน โครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมบทบาทของสถานศึกษา
- ตัวบ่งชี้ที่ 12 ผลการส่งเสริมพัฒนาสถานศึกษาเพื่อยกระดับมาตรฐาน รักษามาตรฐาน และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

2.5 วิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2529) ทรงศึกษารวบรวมปัญหาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากคณาจารย์ที่สอนภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และทรงเสนอแนะไว้ว่า

1. ควรฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ให้มากขึ้น เช่น ฝึกจัดรายการเสียงตามสาย ติดตามฟังรายการเกี่ยวกับภาษาไทย ฝึกพูดเป็นกลุ่ม โดยครูชี้แนะหัวข้อที่น่าสนใจ หาตัวอย่างการพูดที่ดีมาให้นักเรียนฟัง โดยครูเป็นแบบอย่างที่ดีในการพูด จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น จัดมุมหนังสือ จัดให้อ่านข่าวรายวันหน้าชั้น ฝึกอ่านทำนองเสนาะ สำหรับการเขียน ควรจัดประกวดลายมือ ส่งเสริมให้นักเรียนส่งผลงานเข้าประกวดเพื่อเป็นแบบอย่าง ซึ่งต้องฝึกบ่อยๆ

2. จัดกิจกรรมประกวด แข่งขันเกี่ยวกับภาษาไทย ให้ความรู้ภาษาไทย เน้นให้เห็นว่าภาษาไทยเป็นเครื่องมือแสดงเอกลักษณ์ของชาติ

3. ขอความร่วมมือจากผู้ปกครองและครูอาจารย์วิชาอื่นส่งเสริมให้นักเรียนสนใจภาษาไทย เป็นแบบอย่างในการในการใช้ภาษาที่ถูกต้อง ครูต้องรักและภูมิใจในภาษาไทย

4. ฝึกให้นักเรียนคิด วิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีวิจารณญาณ โดยให้ตัวอย่างการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน

5. ฝึกให้นักเรียนฟังเรื่องสั้นๆ ง่ายๆ ไปสู่เรื่องที่ซับซ้อนมากขึ้น ฝึกสรุปประเด็นสำคัญที่ฟังโดยการพูด หรือเขียน

6. ปรับปรุงหลักสูตร วิธีสอน แบบเรียนและอุปกรณ์การสอน

7. ควรมีศูนย์ผลิตอุปกรณ์การสอนภาษาไทย และใช้เทคโนโลยีช่วยในการสอน

8. ควรจัดทำห้องปฏิบัติการทางภาษา และห้องสมุดภาษาไทย

9. จัดชุดการสอนเสริม

10. จัดนิทรรศการเกี่ยวกับภาษาไทย

นอกจากนี้ อรอนงค์ สุวรรณกุล ที่มีประสบการณ์ในการสอนที่วิทยาลัยครูสวนดุสิต กว่า 20 ปี พบว่า นักศึกษาที่เพิ่งจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีข้อบกพร่อง คือ พูดไม่ถูกต้อง อ่านไม่คล่อง แปลคำศัพท์ไม่ได้ จับใจความไม่ได้ บรรยายความเมื่อตอบคำถามอัตรายไม่สละสลวย ทั้งที่ การสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ควรเน้นให้เห็นความสำคัญของภาษาไทยให้มาก ควรฝึกให้นักเรียนสามารถเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ถ่ายทอดความคิดเห็นเป็นภาษาพูด ภาษาเขียนได้ดี (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2529)

สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทยขั้นพื้นฐานนั้นระดับการศึกษาที่มีการทำวิจัยมากที่สุดคือระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นขั้นวางพื้นฐานทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน แต่เพื่อให้เห็นภาพรวมของการวิจัยการเรียนการสอนภาษาไทยระดับต้นและจะได้เห็นข้อดี ข้อด้อยที่มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา จึงนำการสังเคราะห์งานวิจัยสรุปมาพอให้เห็นภาพการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวแล้ว ดังนี้

โสภณ โปธินันท์ (2532) ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างงานวิจัย จำนวน 110 เรื่องพบว่า วิธีการสอนภาษาไทยของครูส่วนใหญ่ เป็นการสอนแบบบรรยายวิธีที่ใช้บ่อยที่สุด คือ บทบาทสมมุติและสถานการณ์จำลอง สื่อที่ใช้มากที่สุด คือ แถบประโยคและรูปภาพวิธีประเมินที่ใช้คือการทดสอบวิธีการสอนโดยใช้รูปแบบ 2 ภาษา (ครูใช้ภาษาถิ่นประกอบการสอน) ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่าการสอนโดยใช้ภาษากลางภาษาเดียว การสอนโดยใช้ชุดการสอนและแบบฝึกทักษะ ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าการสอนแบบปกติ เท่ากับ 1.259 และ 1.7604 เท่าของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ชิตีมา เจริญกุล (อ้างถึงใน ภูษิต, 2536) ได้สังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต เกี่ยวกับการสอนภาษาไทย พ.ศ.2518-2530 จำนวน 455 เรื่อง ได้แยกได้แยกสังเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้เทคนิคเมตาดา จำนวน 70 เรื่อง และสังเคราะห์เชิงคุณภาพจำนวน 385 เรื่อง สรุปได้ว่าการสังเคราะห์เชิงปริมาณ พบว่า นักเรียนที่สอนโดยใช้สื่อ เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล วิธีสอนที่ใช้แบบฝึกหัดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ใช้เทคนิคการสอนแบบต่างๆ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ใช้การสอนแบบปกติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการพูด อ่าน เขียน มีค่าเท่ากับ 0.66 และมีความแปรปรวน 0.042 ส่วนผลการสังเคราะห์เชิงคุณภาพ พบว่า เนื้อหาหลักสูตรสอดคล้องกับจุดประสงค์ในหลักสูตรมากเนื้อหาควรจะได้รับ การปรับปรุงที่น่าสนใจ ทันสมัย และเหมาะสมกับระดับของนักเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคใหม่ๆ ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นสื่อการสอนที่ผลิตมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน อายุ วุฒิ และประสบการณ์ของครูผู้สอนมีผล ปัญหา คือสื่อในโรงเรียนมีจำกัดและไม่สามารถสอนได้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2538) ได้สังเคราะห์งานวิจัย เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทย ตั้งแต่ พ.ศ.2525-2536 จำนวน 301 เรื่อง พบว่า ด้านการอ่าน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยเล่านิทาน แนะนำหนังสือ แข่งขันตอบปัญหา จัดนิทรรศการ และประกวดผลงานนักเรียนส่วนแบบเรียนที่ใช้ แบบแรกใช้แบบหัดอ่านหนังสือไทยแต่ละบทมี คำแนะนำการสอน บทหนึ่งเรียนไม่เกิน 5 คำฝึกอ่านคำในประโยคของเรื่องที่มีสารประโยชน์ แบบที่สองใช้หนังสือเรียนหรือแบบเรียนภาษาไทย มีลักษณะผสมระหว่างแบบแจกลูกและแบบหัดอ่าน มาตรฐานในแบบแรกโดยอ่านคำก่อนแล้วจึงฝึกกฎเกณฑ์ตามหลักภาษาการเสนอคำในรูปตัวละคร ชูคเดียวทั้งเล่มและคำที่ใช้มีพื้นฐานมาจากการวิจัย ในด้านการเขียนพบว่านักเรียนชายและหญิง สนใจวิธีการเขียนความเรียงไม่แตกต่างกันโดยสนใจการเขียนสัมผัสคล้องจอง, การเขียนเรียงความ จากภาพการเขียนเรียงความโดยเสรีตามลำดับด้านพฤติกรรมการสอนภาษาไทยแบ่งเป็น 3 ลักษณะ ลักษณะแรก คือ การดำเนินการสอนวิธีสอนที่ครูปฏิบัติกันมากคือการบอก อธิบาย หรือบรรยาย สำหรับครูที่มีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ใช้เทคนิคการสอนโดยให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการฟังมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 10 ปี โดยกิจกรรมที่ปฏิบัติมากที่สุด คือการนำนักเรียนสนทนา สำหรับการจัดเนื้อหาจะมี กระบวนการตามลำดับขั้น จากง่ายไปหายาก, ส่วนสื่อการสอนที่ใช้มากที่สุด คือ บัตรคำ แถบ ประโยค แผนภูมิ ประกอบการสอนโดยใช้นำเข้าสู่บทเรียนเร้าความสนใจ สรุปบทเรียนสำหรับการ สร้างบรรยากาศนั้นการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้มีชีวิตชีวา มีความสนุกสนาน เพื่อให้ นักเรียนกระตือรือร้น สนใจในการเรียน มีโอกาสแสดงความคิดเห็น

สำหรับแบบหัดอ่านหนังสือไทยอันเป็นแบบเรียนที่บทหนึ่ง อ่านไม่เกิน 5 คำ ฝึกอ่านคำในประโยคก่อนประสมคำนั้น ผิดธรรมชาติของภาษาไทยดังที่ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงกล่าวในการอบรมครูภาษาไทยเรื่อง “ภาษาไทย-การสอนเพื่อความเป็นไทย ก้าวไกลสู่สากล” (26 กรกฎาคม, 2549) ว่า ... เดิมนี่ เด็กมีสมาธิในการอ่านสั้นกว่าแต่ก่อนมากขณะนี้ ต้องได้รับการฝึกจาก ครู ผู้ปกครอง ที่ต้องอบรมมาจึงจะได้อย่างนั้น ส่วนเรื่องการเขียนการอ่าน ยังมีปัญหาอยู่มากในการศึกษา ถ้ารู้ภาษาไทยดี วิชาอื่นจะดีขึ้นด้วย เช่น เมื่ออ่านภาษาไทยไม่เข้าใจก็ไม่สามารถทำเลขโจทย์ได้เพราะไม่เข้าใจความหมายของโจทย์เลขส่วนการอ่านรู้เรื่องช่วยให้หาความรู้เพิ่มเติมได้อีกอย่างหนึ่ง ภาษาไทยเรา มีพยัญชนะ มีสระมีวรรณยุกต์ ที่จะประสมเป็นคำได้ ก็ไม่สอนให้ประสมคำก่อนกลับสอนอ่านคำ เป็นคำๆ ไปก็ยังคงเคยว่า “ภาษาไทยไม่เหมือนภาษาจีน ภาษาจีนนั้น เขาเขียนเป็นคำๆ คำแปล ว่าอย่างไรก็เขียนเป็นตัวออกมาสำเร็จรูป (เป็นอักษรภาพ) ไม่มีสะกดคำเพราะประสมสระและสะกดไม่ได้ภาษาไทยได้เปรียบ คือ เรามี สระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์ ที่จะมาประสมเป็นคำได้และสามารถเขียนเขียนเสียงได้ใกล้เคียงกว่าภาษาอื่นนับเป็นส่วนที่ดีและเป็นประโยชน์ของภาษาไทย”

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2538) ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการสอนภาษาไทยตั้งแต่ พ.ศ.2527-2536 ผลการศึกษาสรุปได้ว่า

1. ผลการสังเคราะห์งานวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วิธีสอนที่แตกต่างกัน สรุปได้ว่า งานวิจัยที่สังเคราะห์ซึ่งเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับวิธีสอน โดยใช้เทคนิควิธีซึ่งผู้วิจัยคิดค้นกับวิธีสอนแบบปกติ ประเภทละ 9 เรื่องนั้น นักเรียนที่เรียน โดยใช้เทคนิควิธีที่ผู้วิจัยคิดค้นขึ้นและวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนโดยปกติโดยมีค่าเฉลี่ยของค่าขนาดอิทธิพลเท่ากับ 1.6989 และ 1.8848 ตามลำดับ

2. ผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยที่แตกต่างกัน คือ ใช้แบบฝึก 7 เรื่อง ใช้เกม-เพลง 6 เรื่อง หนังสืออ่านประกอบ 6 เรื่อง นิทาน 3 เรื่อง และบทเรียนโปรแกรม 3 เรื่อง รวม 25 เรื่อง ปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้สื่อการสอนที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามแบบปกติ โดยมีค่าเฉลี่ยของค่าขนาดอิทธิพลเท่ากับ 1.19, 0.925, 0.6383, 0.7300 และ 1.970 ตามลำดับ

ส่วนผลการสังเคราะห์เชิงคุณภาพของงานวิจัยเกี่ยวกับการสอนภาษาไทยในด้านสื่อการสอนนั้น ลักษณะแรกเนื้อหาที่นำสื่อการสอนไปทดลองใช้ และคำถามหาประสิทธิภาพของสื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน 11 เรื่อง เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับแบบฝึกการเขียนการสะกดคำ การใช้พจนานุกรม บทเรียน โมดูล บทเรียน โปรแกรม หนังสืออ่านประกอบ ผลวิจัยพบว่า สื่อการสอนมีประสิทธิภาพทั้ง 11 เรื่อง

งานวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสื่อการสอนที่นำไปทดลองใช้และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ใช้สื่อทั้งก่อนและหลังการทดลอง 8 เรื่อง เป็นแบบฝึกทักษะ การอ่าน การเขียน การสะกดคำ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ บทเรียนโปรแกรมสะกดคำ บทเรียนเสริมการอ่านนิทานประกอบการสอน ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองทั้ง 8 เรื่อง

งานวิจัยที่คำนวณหาประสิทธิภาพของสื่อการสอนก่อนและหลังเรียน มีแบบฝึกทักษะ การฟัง การอ่านจับใจความ การอ่านในใจ การอ่านคำควบกล้ำ การอ่านออกเสียง ความเข้าใจในการอ่าน และแบบฝึกทักษะการเขียนสื่อมีประสิทธิภาพถึงเกณฑ์มาตรฐานทั้ง 6 เรื่อง และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองทั้ง 6 เรื่อง

งานวิจัยที่เกี่ยวกับสื่อการสอน โดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม 39 เรื่อง ทั้ง 39 เรื่อง ได้แก่ แบบฝึกทักษะหนังสือสำหรับเด็กฝึกทักษะด้วยเกม บทเรียนโปรแกรม สไลด์ภาพการ์ตูนประกอบเรื่องชุดการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ใช้สื่อ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนปกติทั้ง 39 เรื่อง

ส่วนด้านวิธีสอน เป็นงานวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยใช้การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษากับการสอนแบบปกติ 9 เรื่อง และสอนโดยใช้เทคนิคกับวิธีสอนที่ผู้วิจัยกำหนดหรือคิดค้นขึ้น 9 เรื่อง ได้แก่ สอนโดยใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สอนเขียนสะกดคำโดยใช้เกม สอนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรสอนโดยใช้หลักเรียนรู้เพื่อรู้แจ้ง สอนแบบโรเซนไชน์ สอนตามแนวทฤษฎีการสอนแบบบรรทัดฐาน (Genre-based Approach) เปรียบเทียบกับ การสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา และเทคนิควิธีสอนที่ผู้วิจัยคิดค้นสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติทุกเรื่อง

ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในอนาคต (กรมวิชาการ, 2540) ประกอบด้วย ข้อแรกทักษะการเรียนรู้ คือ รู้แหล่งข้อมูลที่จะค้นคว้า มีทักษะในการรวบรวมข้อมูล ทักษะในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ จำแนกตามลำดับ สรุปความขยายความ การจำ การคาดคะเน ประเมินตนเอง ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ข้อสอง ทักษะการคิดสร้างสรรค์และคิดอย่างมีวิจารณญาณ ข้อสาม ทักษะในการสื่อสารทั้งส่งสารและรับสารบทสังเคราะห์งานวิจัยโครงการวิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย เพื่อการอ่านออกเขียนได้โดยใช้การจัดการความรู้ รายงานฉบับนี้ เป็นบทสังเคราะห์ผลงานวิจัยตาม โครงการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยการจัดการความรู้เพื่อการ

พัฒนาทักษะภาษาไทย และการอ่านออกเขียนได้ของผู้เรียนโรงเรียนในโครงการจังหวัดนราธิวาส ยะลา ปัตตานี และสงขลาเขต 3 รวม 87 โรงเรียน ผลการวิจัยและข้อค้นพบสรุปได้ดังนี้

การใช้การจัดการความรู้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาโรงเรียนและครูเป็นรูปแบบที่ลงทุน น้อยในมิติของการใช้งบประมาณและระยะเวลา (งบประมาณ โรงเรียนเฉลี่ยละ 39,000 บาท) และ การก่อให้เกิดประสิทธิผลเนื่องจากมีผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นหลายประการคือ

1. เป็นรูปแบบการพัฒนาครูที่เกิดผลในทางปฏิบัติจริง ในสถานการณ์จริงและส่งผล ต่อนักเรียนโดยตรง นอกจากนักเรียนในแต่ละโรงเรียนที่ร่วมโครงการเฉลี่ยร้อยละ 80-85 จะมีความสามารถในการอ่านการเขียนเพิ่มขึ้น และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นจากเทคนิคการสอน ใหม่ๆ ที่พัฒนาขึ้นจากเครือข่าย KM ของตนเองแล้ว ยังส่งผลต่อทัศนคติที่ดีที่มีต่อครูโดยครูแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงในบุคลิกภาพ และทำที่ต่อการสอนที่มีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น

2. เป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงในด้านการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ เคยติดอยู่กับระบบที่ค่อนข้างแข็ง ทำภารกิจให้เสร็จสิ้นตามเป้าหมายตามวิธีการและเวลาที่ ถูก กำหนดโดยต้นสังกัด กลายเป็น โรงเรียนและครูหันมาทบทวนวิธีการจัดการเรียนรู้นับฐานของ ปัญหาของผู้เรียน กำหนดเป้าหมายของตนเองตามศักยภาพที่เป็นจริงในโรงเรียน และคิดเองทำเอง แทนการรอคอยการช่วยเหลือและสั่งการจากต้นสังกัดเพียงด้านเดียว

3. เกิดเครือข่ายการจัดการความรู้ระหว่างครูระหว่าง โรงเรียนและระหว่างจังหวัด รวมทั้งแหล่งความรู้ภายนอก เป็นแรงขับเคลื่อนให้เกิดพลวัตขององค์ความรู้ เป็น โอกาสและ ช่องทางให้ครูดีเกิดมากขึ้น

4. เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่ายและหลาย ระดับ ได้แก่ การขยายผลการจัดการความรู้ของครูในโรงเรียน ตั้งแต่ระดับบุคคลในทุกโรงเรียน ระดับกลุ่มช่วงชั้นในโรงเรียน ประถมขนาดกลางและขนาดใหญ่ ในระดับครูในหมวดภาษาไทยใน โรงเรียนมัธยมจำนวนหนึ่ง และขยายได้ทั้งหมดในกลุ่ม โรงเรียนขนาดเล็ก การมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครองมีตั้งแต่ระดับพึงพอใจที่รับทราบการเริ่มต้นพัฒนาของโรงเรียน ระดับการเข้ามีส่วนร่วม ในการส่งเสริมการดำเนินการของโรงเรียน จนถึงระดับการมีส่วนร่วมการประเมินและช่วยเหลือ การเรียนของนักเรียนอย่างจริงจัง (เรชา ชูสุวรรณ และคณะเครือข่ายวิจัย โครงการวิจัยและพัฒนา คุณภาพการจัดการด้วยการจัดการความรู้ทั้ง 4 จังหวัด ชายแดนภาคใต้, 2552)

งานวิจัยด้านกลยุทธ์การบริหาร

บุญเรือง ศรีเหรียญ (2542) กล่าวว่า ครูที่มีขวัญและกำลังใจดีช่วยทำให้การปฏิบัติงาน ของโรงเรียนเป็น ไปด้วยความราบรื่น และทำให้โรงเรียนมีประสิทธิผลสูงกว่าโรงเรียนที่ครูมีขวัญ และกำลังใจต่ำ (Ellenberg, 1972, pp.37-45) ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้บริหาร

มีอิทธิพลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คือ ถ้าผู้บริหารกับครูมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้ผลการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนสูงมากขึ้น ส่วนประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอนนั้น โรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สลาวิน (Slavin, 1996) และคาร์รอน (Carrow, 1989) ประสิทธิภาพการใช้หลักสูตรนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องเข้าใจหลักสูตรเป็นอย่างดี หลักสูตรสำหรับโรงเรียนทุกระดับต้องแสดงองค์ประกอบพื้นฐานในการสร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และความสามารถในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม ดังนั้น หลักสูตรจึงมีความสำคัญต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ผลการวิจัยตัวแปรประสิทธิภาพการใช้หลักสูตร มีอิทธิพลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง โรงเรียนที่มีความสามารถในการใช้หลักสูตรสูง ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงตามไปด้วย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ดิมมอค (Dimmock, 1993, p.3) และบอสเสิร์ต (Bossert, 1986, p.122) ประสิทธิภาพการสอนของครูมีผลโดยตรงต่อผลผลิตของโรงเรียนทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการสอนของครูมีอิทธิพลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพรวัลย์ พิทักษ์สาตี (2523) ชวนพิศ พรเดชา นนท์ (2526) และผลการวิจัยของ พรรณี โศธิศุกร (2526)

การพัฒนาแผนกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนทางครุศาสตร์ในสถาบันราชภัฏ (ไพโรจน์ ดั่งวิเศษ, 2543) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนทางครุศาสตร์ในสถาบันราชภัฏ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถาบันราชภัฏที่เข้าอบรมในโครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของสถาบันราชภัฏ ผลการวิเคราะห์พบว่า จุดแข็ง คือ อาจารย์มีความรู้และประสบการณ์ มีความเป็นเครือข่าย นักศึกษามักเป็นคนในท้องถิ่น จุดอ่อน คือ อาจารย์มีภาระงานหลายด้าน นักศึกษามีพื้นฐานความรู้ต่ำ ส่วนโอกาส คือ นักเรียนมีความต้องการเข้าศึกษามากขึ้น อุปสรรค คือ อัตราการบรรจุอาจารย์ การใช้เทคโนโลยีและการบริหารจัดการ ผลการวิจัยได้กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในคณะครุศาสตร์ ประกอบด้วยกลยุทธ์ 7 ด้าน คือ ด้านอาจารย์ ด้านนักศึกษา ด้านบริหารจัดการ ด้านปัจจัยและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน ด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านการสร้างความรู้เข้าใจอาจารย์ และด้านการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ ทั้งนี้ กลยุทธ์แต่ละด้านมีกลวิธีที่สำคัญ คือ การเพิ่มการเชิดชูเกียรติ และให้รางวัลแก่อาจารย์ผู้สอน การปรับความรู้พื้นฐานของนักศึกษา การปฏิรูปการบริหารจัดการคณะครุศาสตร์ให้มีความคล่องตัว การจัดตั้งศูนย์สื่อวัสดุอุปกรณ์และ

คอมพิวเตอร์ การจัดหลักสูตรที่หลากหลาย การจัดตั้งศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนและการสร้าง
ความตระหนักในการทำงานเป็นทีม

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการ
สอน (สุทธิพงษ์ ยงค์กมล, 2549) ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนที่
ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอน ประกอบด้วย 1) โครงสร้างองค์การ: การกำหนดบทบาทหน้าที่
2) เทคโนโลยีองค์การ 3) วัฒนธรรมองค์การ: การถ่ายทอดวัฒนธรรมด้วยการอบรมบุคลากร
4) บรรยากาศองค์การ: การทำงานเป็นทีม 5) การรับรู้ในบทบาทหน้าที่และกฎระเบียบ 6) ทักษะ
และค่านิยมของบุคลากร: ความมุ่งมั่นและพึงพอใจในความสำเร็จของงาน 7) บุคลิกที่เหมาะสมกับ
หน้าที่ 8) บุคลากรมีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองต่อเนื่องตลอดเวลา 9) การจูงใจบุคลากรเหมาะสม
10) การวิเคราะห์กลยุทธ์สอดคล้องกับเป้าหมายกับทรัพยากร 11) การกำหนดกลยุทธ์สอดคล้องกับ
วัตถุประสงค์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 12) การปฏิบัติตามกลยุทธ์ (บุคลิกภาพไม่สอดคล้องกับ
ประสิทธิผลมากที่สุด ส่วนข้ออื่นส่งผลต่อประสิทธิผลมากและมากที่สุดโดยใช้เทคนิคเดลฟาย)

ปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การมี
ส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พนิดา คล้อยสวัสดิ์, 2551) พบว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อ
การดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังนี้
1) กำหนดมาตรการของภาครัฐชัดเจน 2) สนับสนุนด้านการเงินแก่สถานศึกษาเอกชนให้เหมาะสม
และเป็นธรรม 3) ลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีและให้สิทธิประโยชน์แก่สถานศึกษาเอกชน 4) ส่งเสริม
ให้สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ 5) ปรับปรุงกฎหมายและ
กฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาเอกชน

ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้และการ
ปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ (ไมตรี รัตนา, 2551) พบว่า

1. ปัจจัยบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ใน
ระดับสูง

1.1 ด้านแรงจูงใจ องค์ประกอบสูงสุด คือ การส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
รองลงมา คือ การส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ตามความสนใจ การเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรง และ
การส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้

1.2 ด้านการแสวงหาความรู้ องค์ประกอบสูงสุด คือ นักเรียนเลือกวิธี
การศึกษาตามความต้องการหรือตั้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ รองลงมา คือ ให้นักเรียนวางแผนการ

เรียนรู้ การส่งเสริมการทำโครงการอย่างเป็นระบบ รองลงมา เป็นการให้นักเรียนทดลองปฏิบัติจริง การจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ น้อยที่สุด คือ เป็นการส่งเสริมการทำโครงการอย่างเป็นระบบ

1.3 ด้านการสร้างองค์ความรู้ ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก โดยจัดกิจกรรมเสริมทักษะกระบวนการคิดให้นักเรียน มีระดับปัจจัยสูงสุด รองลงมา คือ เนื้อหาสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน และน้อยที่สุด คือ นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

1.4 ด้านการนำความรู้ไปใช้ ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก องค์ประกอบสูงสุด คือ ความสามารถของนักเรียนในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นต้นว่า กิจกรรมความสัมพันธ์ระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครองและสังคม รองลงมา คือ ทักษะในการทำงานและเจตคติต่ออาชีพสุจริตและ น้อยที่สุดเป็นความรู้ที่สามารถปฏิบัติได้จริง

1.5 ด้านการทบทวนความรู้ ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก โดยการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเป็นปัจจัยสูงสุด รองลงมาเป็นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแก่ผู้เรียนอย่างเป็นปัจจุบัน น้อยที่สุด คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาตนเอง

2. การปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับสูง

3. ปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสามจังหวัดภาคใต้ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับปานกลาง (ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารและครู โรงเรียนละ 4 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบความคลาดเคลื่อน)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการคิดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (กัญญาบุตร ล้อมสาย, 2552) ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาความคิดในสถานศึกษาประกอบด้วย 6 ปัจจัย คือ 1. การจัดการเรียนการสอน 2. คุณลักษณะของผู้เรียนที่ส่งเสริมความสามารถทางความคิด 3. การมีส่วนร่วมของชุมชน 4. ภาวะผู้นำของผู้บริหารและการบริหารจัดการ 5. การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว 6. ภาวะผู้นำของครู

ความสำคัญของการศึกษาและการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มี “คุณภาพ”

เดวิท คอป (David Kolb อ้างถึงในศักดิ์ชัย นิรัญทิวี และไพเราะ พุ่มมัน, 2543) ได้เสนอรูปแบบการเรียนรู้เพื่อให้เกิดคุณภาพว่า เกิดจากความสัมพันธ์ 2 มิติ คือ มิติด้านการรับรู้ (Perception) และกระบวนการจัดข้อมูล (Processing) โดยกระบวนการเรียนรู้ เป็นผลมาจากวิธีการ

หรือช่องทางที่บุคคลรับรู้ (ประกอบด้วย ประสบการณ์ตรงและความคิดรวบยอด) มีกระบวนการจัด
ข้อมูลที่ได้รับรู้ ทั้งนี้กระบวนการเรียนรู้ของบุคคล มาจากการลงมือปฏิบัติ (Active Experimentation)
หรือผ่านกระบวนการสังเกตและไตร่ตรอง (Reflective Observation) ทิศนา แจมมณี (2545) ได้
พัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในรูปแบบ CIPPA Model ดังนี้

1. Construction of knowledge ให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง
2. Interaction มีปฏิสัมพันธ์กับแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
3. Physical Participation มีกิจกรรมความเคลื่อนไหวที่เหมาะสมกับวัยและความสนใจ
4. Process skills เรียนรู้ทักษะกระบวนการต่างๆ
5. Application การนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลาย

องค์ประกอบที่แสดงคุณลักษณะ โรงเรียนที่มีคุณภาพตามแนวคิดของดูเนนเบิร์ก และ

(Unenberg & Ornstein, 2004) ประกอบด้วย

1. การจัดกลุ่มที่มีความหลากหลาย
2. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
3. ความคาดหวังในความสำเร็จสูง
4. การตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน
5. ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้โดยการปฏิบัติ
6. หลักสูตรในการเรียนการสอน
7. การประเมินผลจากสภาพจริง
8. อุปกรณ์เทคโนโลยี
9. การจัดเวลาสนับสนุนการเรียนรู้
10. การสอนที่หลากหลาย

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง
และวัฒนธรรม...หลายฝ่ายมีความเชื่อว่าการปฏิรูปการศึกษาน่าจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุด
(รุ่ง แก้วแดง, 2540) การปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นหนทางที่นำไปสู่คุณภาพของคนซึ่งกระบวนการจัด
การศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพจะเอื้อต่อการพัฒนาคนทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และ
สังคม เป็นการสร้างสรรค์และพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (พนม พงษ์ไพบูลย์, 2540, คณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ, 2532) การศึกษามีอิทธิพลต่อเทคโนโลยี การพัฒนาตนเองในระบบเศรษฐกิจ
สมัยใหม่ซึ่งต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอันมากการลงทุนในทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะการ
ลงทุนด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงให้ผลตอบแทนระดับสูง (Levinger, 1996 อ้างถึงในสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540) นโยบายปฏิรูปการศึกษา พ.ศ.2539-2550 ได้กำหนด

จุดประสงค์ เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาสู่ความเป็นเลิศให้ได้ในปี พ.ศ.2550 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2539, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2539)

ปัจจัยที่แสดงให้เห็นประสิทธิภาพของโรงเรียน คือ การใช้สื่อในการเรียนการสอน การวัดผลการเรียนอย่างสม่ำเสมอ การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน ครู-อาจารย์มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คุณลักษณะของผู้บริหาร ขนาดของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น (กรมวิชาการ, 2536; วิชัย วงษ์ใหญ่, 2525) มีการจัดองค์กรแนวใหม่โดยให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ภายในองค์กร การวิจัยและพัฒนา การพัฒนาทีมงาน และการตระหนักต่อภารกิจของการช่วยเหลือสังคมภายนอก (Mistroff, Mason & Pearson, 1994) นอกจากนี้ยังมี องค์กรมีทิศทางในการเปลี่ยนแปลงสู่องค์กรที่ร่วมกันปฏิบัติงาน ผู้บริหารทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงคอยแนะนำ องค์กรที่มีจำนวนผู้ปฏิบัติงานน้อยจะมีประสิทธิภาพ มีอิสระในการปฏิบัติ มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ถ้อยทีถ้อยอาศัย มีความไว้วางใจ มีความผูกพัน (Blackburn & Rosen, 1993; Buller, Napier & McEvoy, 1991, Schermerhorn, 1993) บางท่านเสนอแนะ องค์กรยุคใหม่ที่เน้นการทำงานที่พร้อมเพรียง มีมาตรฐาน ปฏิบัติงานภายใต้หลักการเดียวกันและทำงานเป็นทีม (Drucker, 1993; Toffler, 1995)

วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน (2552) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตนี้ ประกอบด้วยปัจจัยหรือองค์ประกอบดังนี้

1) พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร มีความสำคัญมากที่สุดต่อผลสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะเป็นผู้กำหนดทิศทางของโรงเรียน มีบทบาทในการประสานงานกับครูและบุคลากร เพื่อนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติโดยสร้างความพึงพอใจให้แก่ครู มีบทบาทในการควบคุม กำกับการดำเนินงาน และรับผิดชอบต่อผลสำเร็จของโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารต้องใช้ความสามารถโน้มน้าวให้ครูและบุคลากรเข้าใจการปรับเปลี่ยนระบบงานที่ให้อิสระในการคิด การปฏิบัติงานมีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับ เดวิดและนิวสตรอม (David & Newstrom, 1985) ที่พบว่า

ผู้นำที่ประสบความสำเร็จ ต้องสร้างความตระหนักด้านจิตใจของทีมงานให้เห็นความสำคัญของกิจกรรมที่ปฏิบัติ กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือที่ดีต่อกันเพื่อให้งานสำเร็จ สอดคล้องกับเซอร์จิอวานนี (Sergiovanni, 2000) ที่พบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร เป็นการสร้างความผูกพัน กระตุ้นให้ตระหนักถึงเป้าหมายขององค์กร ซึ่งนำมาถึงการมีคุณภาพ เป็นความสำเร็จในการบริหารงาน

2) วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร มีความสำคัญอันดับสอง เพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้กำหนดวิสัยทัศน์ วางแผนกำหนดแนวทาง มองเห็นภาพการปฏิบัติงานของโรงเรียนในอนาคต ซึ่งภาพ

นั้นสอดคล้องกับเป้าหมายทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของการศึกษา กำหนดวิธีการปฏิบัติงานให้มีมาตรฐาน มีคุณภาพ เพื่อนำโรงเรียนสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ วิสัยทัศน์ในโรงเรียนจึงมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน

3) บรรยากาศสถานศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จอันดับสาม ผู้บริหารจำเป็นต้องสร้างบรรยากาศของโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน เป็นการสร้างความร่วมมือ สร้างสัมพันธภาพในการบริหาร สร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ลิชวิน และสตริงเกอร์ (Litwin & Stringer) ที่พบว่า บรรยากาศในองค์กรทำให้บุคลากรมีความพึงพอใจในงานที่ทำอยู่ ทำให้มีการรับรู้คุณค่าของงาน มีความสุขกับการทำงาน และประสบความสำเร็จในงาน

4) คุณภาพการสอนของครู ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารเป็นอันดับสี่ คุณภาพการสอนของครูมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน

5) ความพึงพอใจในการทำงานของครู มีความสำคัญเพราะครูพึงพอใจในความเป็นครู จะกระตือรือร้น และตั้งใจทำงานด้วยความเสียสละ

6) การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู การส่งเสริม สนับสนุนครูให้รับโอกาสที่ดี ได้รับความช่วยเหลือด้านต่างๆ ก่อให้เกิดความร่วมมือที่ดีในการทำงาน

7) พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการบริหาร การที่ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นให้คำปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ร่วมงาน สร้างคุณค่าในบทบาทหน้าที่ต่อระบบบริหารจัดการในโรงเรียน ทำให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจ สอดคล้องกับ เซอร์จิโอวานนี (Sergiovanni) ที่พบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร เป็นการสร้างความผูกพัน กระตุ้นให้ตระหนักถึงเป้าหมายองค์กร ซึ่งจะนำมาถึงการมีคุณภาพ ความสำเร็จในการบริหารงาน

8) เจตคติต่อสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนของครูมีอิทธิพลต่อผู้เรียน และสามารถสร้างความความคาดหวัง แนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้เรียน ทั้งการเรียนเพื่อประกอบอาชีพอิสระและเรียนเพื่อศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย

9) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น การได้รับทุนการศึกษา วัสดุอุปกรณ์เพื่อการเรียนการสอน ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อโรงเรียนและชุมชน

องค์ประกอบบรรยากาศองค์การในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (สัมฤทธิ์ ผิวนิม, 2552) ผลการวิจัยพบว่า ความสอดคล้องขององค์ประกอบของบรรยากาศในองค์การในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกิดจากการวิจัย กับองค์ประกอบบรรยากาศตามทฤษฎีสากล นั้น องค์ประกอบบรรยากาศองค์การในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกิดจากการวิจัย สอดคล้องกับองค์ประกอบบรรยากาศองค์การตามทฤษฎีสากล 6 ประการ คือ 1) การสนับสนุน 2) การไม่ให้ความร่วมมือ

3) ความสนิทสนม 4) การควบคุม 5) ขวัญและมิตรภาพ 6) การเน้นผลงานและความเคร่งครัด ส่วนที่ไม่สอดคล้องกับองค์ประกอบบรรยากาศองค์การตามทฤษฎีสากล มี 3 ประการ คือ

1) สภาพแวดล้อม 2) อิทธิพลจากภายนอก 3) ความอิสระ

วิเคราะห์องค์ประกอบและการพัฒนาตัวชี้วัดการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (สมชัย พุทธา, 2552) ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการสร้างเชื่อมั่นให้กับผู้รับบริการ 2) ด้านความมั่นคงยั่งยืนและพัฒนาระบบบริหารจัดการโรงเรียน 3) ด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียน 4) ด้านความรู้และทักษะการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 5) ด้านสมรรถวิสัยการบริหารแบบองค์คณะบุคคล 6) ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน 7) ด้านความเป็นครูมืออาชีพ 8) ด้านวัฒนธรรมองค์กร 9) ด้านการปรับโครงสร้างโรงเรียน ทั้ง 9 องค์ประกอบครอบคลุมตัวชี้วัด 77 ตัว แต่ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลดีต่อบรรยากาศองค์การในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) การสนับสนุน 2) การควบคุม 3) การไม่ให้ความร่วมมือ 4) ภาวะผู้นำที่ผู้บริหารให้ความเป็นกันเอง เป็นพี่เลี้ยงในการพัฒนา 5) ขวัญกำลังใจและมิตรภาพ 6) การเน้นผลงานและการติดตามประเมินผล

ผลงานวิจัยเกี่ยวกับ การสอบระดับชาติ (O - Net)

1. เรื่อง ผลกระทบของการสอบระดับชาติที่มีต่อครูชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร (วันดี สมมิตร, 2552)

1.1 พฤติกรรมการสอนของครูที่ปฏิบัติดีดีมาก หลังจากมีการสอบระดับชาติ 5 อันดับแรก คือ 1) ครูต้องคิด วิเคราะห์เนื้อหาสาระที่สอนมากขึ้น (ร้อยละ 64.91) 2) ครูต้องวิเคราะห์โจทย์ข้อสอบมากขึ้น (ร้อยละ 54.91) 3) ครูใช้ข้อสอบโอเน็ตมาสอนมากขึ้น (ร้อยละ 52.91) 4) ครูเตรียมเนื้อหาตามแนวข้อสอบระดับชาติในการสอน (ร้อยละ 46.36) 5) ครูต้องอ่านหนังสือเพิ่มเติมมากขึ้น (ร้อยละ 42.73)

1.2 เมื่อจำแนกระดับชั้นที่สอน พบว่า ครูที่สอนอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4-6 มีการวิเคราะห์ โจทย์ข้อสอบและคิด วิเคราะห์เนื้อหาสาระที่สอนมากขึ้น และพบว่า ครู ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5-6 เตรียมเนื้อหาการสอบระดับชาติ และนำข้อสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานมาสอนในห้องมากกว่าครูชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4

1.3 เมื่อจำแนกตามต้นสังกัด พบว่า ครูสังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ต้องคิด วิเคราะห์เนื้อหาที่จะสอน วิเคราะห์ โจทย์ข้อสอบ และใช้ข้อสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานมาสอนในห้องเรียนมากกว่า ครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

1.4 เมื่อจำแนกวิชาที่สอน พบว่า ครูแต่ละวิชาต้องวิเคราะห์โจทย์ข้อสอบมากขึ้น ต้องคิดวิเคราะห์เนื้อหาสาระที่สอน ต้องอ่านหนังสือเพิ่มเติม และใช้ข้อสอบระดับชาติขึ้นพื้นฐาน มาสอนมากขึ้นใกล้เคียงกัน

2. เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขต กรุงเทพมหานคร กับตัวแปรระดับชาติกับตัวแปรภูมิภาคของครู

การสอบระดับชาติส่งผลกระทบต่อการสอนของครูระดับมาก คือ 1) ใช้คู่มือที่มีแนวข้อสอบระดับชาติควบคู่กับการสอนตามหลักสูตร 2) มีการสอนตัวข้อสอบ 3) สอนเน้นเนื้อหาสาระในข้อสอบระดับชาติ 4) จัดทำแบบฝึกหัดเพิ่มเติมตามแนวข้อสอบระดับชาติ 5) นำข้อสอบระดับชาติมาสอนในห้องเรียน 6) แนะนำให้นักเรียนทำข้อสอบระดับชาติย้อนหลังทุกปี 7) นำข้อสอบระดับชาติมาประยุกต์ใช้ในการออกข้อสอบ 8) ออกแบบข้อสอบตามรูปแบบข้อสอบระดับชาติ

2.1 ครูมีภูมิภาคต่างกัน ใช้คู่มือที่มีแนวข้อสอบระดับชาติตั้งแต่ ม. 4- 6

2.2 ครูสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการเอกชน ใช้คู่มือแนวข้อสอบระดับชาติควบคู่กับการสอนมากกว่าครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการขึ้นพื้นฐาน

2.3 โรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สอนแบบตัวมากกว่าโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการขึ้นพื้นฐาน

3. ผลเปรียบเทียบพฤติกรรมของครูมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร

3.1 จัดทำเอกสารการสอน โดยใช้คู่มือที่มีแนวข้อสอบระดับชาติควบคู่กับการสอน และใช้แบบเรียนใหม่นอกเหนือจากแบบเรียนมากขึ้น

3.2 ด้านการสอน สอนบรรยาย สอนแบบบูรณาการ สอนแบบปฏิบัติ สอนแบบทักษะกระบวนการ สอนตัวข้อสอบมากขึ้น และนำครูกววิชามาช่วยสอน

3.3 เทคนิคการสอนเน้นเนื้อหาที่มีในข้อสอบระดับชาติมากขึ้น ควบคู่กับหลักสูตรฝึกทักษะคิดวิเคราะห์มากขึ้น ฝึกการคิดอย่างเป็นระบบ

3.4 สื่อและแหล่งเรียนรู้ ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนมากขึ้น ใช้คู่มือที่มีแนวข้อสอบระดับชาติประกอบการเรียนการสอนมากขึ้น

3.5 การวัดและการประเมิน ออกข้อสอบคิดวิเคราะห์มากขึ้น ออกข้อสอบแนวข้อสอบระดับชาติมากขึ้น

จิตรียา ไชยพรหมศรี (2549) ผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขึ้นพื้นฐาน (สพฐ.) กล่าวว่า สพฐ. ทำวิจัยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ระหว่าง

คะแนนโอเน็ตกับคะแนนจีพีเอ สรุปได้ว่า มีปัญหาเกรดเฟ้ออยู่บ้าง แต่ไม่มาก ส่วนใหญ่คะแนนจีพีเอ และคะแนนโอเน็ตของนักเรียนจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ศิริชัย กาญจนวาสี ผู้อำนวยการศูนย์ทดสอบและประเมิน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และวิชาชีพ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวว่า การนำคะแนนโอเน็ตไปเปรียบเทียบผลการเรียนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (จีแพกซ์) ของนักเรียนในสถานศึกษา โดยนำผลคะแนนโอเน็ตไปใช้วิจัย เป็นการประเมินผลการให้เกรดในสถานศึกษา ซึ่งสะท้อนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อตอบ โจทย์มาตรฐานการเรียนรู้ของเด็กไทย งานวิจัยเรื่องนี้ ได้นำคะแนนจีแพกซ์จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ภาษาต่างประเทศ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย และใช้คะแนนโอเน็ตปีการศึกษา 2549 โดยศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2,583 โรงเรียน ซึ่งเป็นการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีโรงเรียนปล่อยเกรดถึง 1,224 โรงเรียน (มักเป็นโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางเกือบร้อยละ 50 ระดับปกติ 121 โรงเรียน กดเกรด 1,238 โรงเรียน (มักเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่) ในภาพรวมหากนำคะแนนโอเน็ตไปเปรียบเทียบกับคะแนนจีแพกซ์ บางโรงเรียนต้องปรับลดถึง ร้อยละ 0.95

จากผลการเสวนาเรื่อง ทำอย่างไรให้ผลสอบโอเน็ตสูงขึ้น (<http://thairath.co.th>) โดยผู้แทนจากโรงเรียนที่มีผลคะแนนโอเน็ตระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตั้งแต่ปี 2552-2555 ติดต่อกันเป็นเวลา 3 ปี ทั้งนี้ ดร.อัมรินทร์ อินทร์อยู่ ซึ่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมกล่าวว่า “หลักในการเรียนรู้ของเด็กส่วนใหญ่ เกิดจากการอ่านหนังสือ และทำกิจกรรมภายในโรงเรียน โดยให้เด็กดำเนินการด้วยตนเอง” ส่วน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไตรรัตน์ พิพัฒน์ โภคผล รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจกรรมนักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน กล่าวว่า “โดยส่วนตัว ไม่เห็นด้วยกับรัฐบาลที่มีการจัดสอบแบบทดสอบต่างๆ ขึ้นในช่วงปลายมัธยมศึกษาปีที่ 5 และต้นเทอมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพราะหลังจากนักเรียนสอบเสร็จแล้ว นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ไม่สนใจเรียนในห้องเรียน และใครเสนอแนะให้สอบ โอเน็ตหลังจากเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6” และ ดร.สุทธิพงษ์ ยงศ์กมล ผู้อำนวยการโรงเรียนสารสาสน์วิเทศ ร่มเกล้า มีความเห็นว่า “การเตรียมพร้อมกับการสอบโอเน็ตโรงเรียนได้นำมาดัดแปลงบางส่วน และได้นำมาเป็นส่วนหนึ่งในบทเรียนของเด็ก เพื่อให้เด็กคุ้นเคยกับข้อสอบ และได้ปรับความคิดของตนเองให้เข้ากับข้อสอบมากที่สุด ” (ทีมข่าวสังคมออนไลน์, 8 กันยายน 2555)

Benchmarking

Benchmarking (2541) คือ กระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และวิธีปฏิบัติ ที่เป็นเลิศ (Best Practices) จากองค์กรอื่นภายใต้ศักดิ์กาสาท โดยศึกษาจากประสบการณ์ตรงของ องค์กรอื่นแล้วนำมาประยุกต์ให้เหมาะสม จะช่วยประหยัดเวลาและเป็นเส้นทางลัดสู่ความเป็นเลิศ อย่างก้าวกระโดด

เป็นการศึกษาจากผู้ปฏิบัติได้ดีที่สุดและศึกษาวิธีปฏิบัติทำความเข้าใจกระบวนการและ วิธีปฏิบัติเพื่อผลักดันให้เกิดผลการปฏิบัติการที่ดี อันเป็นการเลือกสรรและนำวิธีปฏิบัติมาปรับใช้ กับให้เหมาะกับหน่วยงานโรงเรียนของตนในเชิงสร้างสรรค์มิใช่การลอกเลียน

ข้อดีในการทำ Benchmarking

1. ช่วยลดระยะเวลาในการทดลองในการพัฒนางาน
2. ช่วยให้ได้เปรียบเชิงกลยุทธ์เมื่อได้แนวคิดอันใช้เป็นแบบในการพัฒนา ทำให้ องค์กรสนใจทักษะ ความสามารถ ที่จำเป็นต่อการสร้างความได้เปรียบเชิงกลยุทธ์
3. เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานโดยเรียนทางลัดให้ก้าวทันองค์กรอื่น

ปัจจัยความสำเร็จในการทำ Benchmarking

1. ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
2. การฝึกอบรมเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ทีมงานเข้าใจกระบวนการทำ Benchmarking ที่ ถูกต้องอย่างเป็นระบบ
3. ต้องเป็นความร่วมมือกับทุกฝ่ายในหน่วยงาน
4. เน้นการปฏิบัติที่เป็นเลิศโดยวางแผนการจัดการที่ดี และการติดตามที่ดี
5. ผู้บริหารต้องมุ่งมั่นทำ Benchmarking อย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาหน่วยงาน
6. เกณฑ์การเปรียบเทียบสมรรถนะต้องปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอและควรปรับปรุง กระบวนการ Benchmarking ระหว่างการดำเนินการเช่นกัน (Plan, Do, Check, Act)

การพัฒนาแผนกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนทางครุศาสตร์ในสถาบัน ราชภัฏ

ไพโรจน์ ค้วงวิเศษ (2543) ประเมินโครงการพัฒนาการเรียนการสอนทางครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏโดยใช้ผู้เข้าอบรมในโครงการนี้เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพ การเรียนการสอนในคณะครุศาสตร์ ประกอบด้วย กลยุทธ์ 7 ด้าน คือ กลยุทธ์ด้านอาจารย์ กลยุทธ์ ด้านนักศึกษา กลยุทธ์ด้านบริหารจัดการ กลยุทธ์ด้านปัจจัยและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน กลยุทธ์ด้านหลักสูตร กลยุทธ์ด้านกระบวนการเรียนการสอน กลยุทธ์การสร้างความรู้เข้าใจอาจารย์ และการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ ซึ่งกลยุทธ์แต่ละด้าน เช่น ด้านอาจารย์ ต้องเพิ่มการเชิดชูเกียรติ

และให้รางวัลแก่อาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอน สนับสนุนให้อาจารย์สร้างผลงาน จัดอบรมสัมมนา ให้ทุนดูงานและศึกษาต่อ ส่งเสริมการทำวิจัยกระบวนการเรียนรู้ ด้านนักศึกษาที่ปรับความรู้พื้นฐาน จัดโครงการพัฒนาจิตใจและวิญญานความเป็นครู ด้านการบริหารจัดการ ก็พัฒนาโรงเรียนสาธิตเป็นโรงเรียนต้นแบบเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ ด้านปัจจัยและสิ่งอำนวยความสะดวกก็จัดหาครุภัณฑ์และอุปกรณ์การเรียนการสอน จัดตั้งศูนย์คอมพิวเตอร์ ด้านหลักสูตรจัดตามความต้องการของท้องถิ่น ด้านกระบวนการเรียนการสอน จัดอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้เทคโนโลยี มีการตรวจสอบและประเมินคุณภาพ เป็นต้น

ปีเตอร์ เฟลมมิง (Peter Fleming) เขียนเทคนิคการจัดการระดับกลางในโรงเรียนมัธยม (The Art Middle Management in Secondary Schools: A Guide to Effective Subject and Team Leadership) บอกความหมายและแนวปฏิบัติของ “การจัดการระดับกลาง” ในโรงเรียนซึ่งเป็นกลยุทธ์สำคัญที่สามารถสร้างความเป็นเลิศในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพเป็นแนวทางที่หัวหน้าหมวด หัวหน้าระดับ หัวหน้าคณะ รวมทั้งผู้นำอื่นๆ จะได้เรียนรู้วิธีการวางแผน การฝึกกำลังในการทำงาน การเสริมพลังเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์สู่ความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม เป็นต้นว่า

1. ผู้จัดการระดับกลางต้องมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนวิธีการและรูปแบบของการติดต่อประสานงาน เพราะผู้จัดการระดับกลางเป็น “ผู้ประสานที่สำคัญ” คือ เป็นผู้แสดงให้เห็นปรัชญาการศึกษาที่ชัดเจน เป็นผู้ทำให้อุดมคติเป็นจริงและปฏิบัติได้ เพราะงานในชั้นเรียน คือ งานสอนนั่นเอง การปรับปรุงคุณภาพของผู้เรียน คือ หัวใจของการจัดการโรงเรียน การจูงใจและนำบุคลากรให้บรรลุเป้าหมายมีความสำคัญยิ่ง เพราะการจัดการระดับกลางเกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์

2. ผู้จัดการระดับกลางต้องแสดงให้เห็นลักษณะการจกระดับกลาง 4 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 มีวิสัยทัศน์ เห็นความสำคัญของงานที่รับผิดชอบ และสามารถทำให้ผู้อื่นกระตือรือร้นตาม อันเป็นคุณสมบัติของผู้มีภาวะผู้นำ

2.2 เข้าใจปัจจัยที่ก่อให้เกิดการดำเนินงานที่ดีและปฏิบัติได้ คือ มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ หรือรู้วิธีการ อันบ่งบอกถึงการเป็นผู้ปฏิบัติที่ดี

2.3 ก่อให้เกิดประสิทธิผลทั้งการจัดบุคลากรและทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนจูงใจ และกระตุ้นให้มีการปฏิบัติงานที่ดี แก้ปัญหาการปฏิบัติงานที่ไม่ได้ผล เพื่อให้งานสำเร็จ อันเป็นความสามารถในการจัดการ

2.4 สามารถใช้กระบวนการที่เหมาะสมทำให้งานมีประสิทธิภาพ อันเป็นความสามารถในการบริหารงาน

3. ต้องเห็นความจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำ พัฒนาทักษะการจัดการ พัฒนาการบริหารโดยมีความยืดหยุ่นบ้าง

4. ต้องยอมรับจุดอ่อนของตนและหาวิธีใช้จุดแข็งของบุคลากรในที่มมาทดแทน

5. มีคุณสมบัติที่จะเรียนรู้ พัฒนา และปรับเปลี่ยนได้

ดังนั้น ศิลปะการจัดการระดับกลาง คือ การใช้วิจารณญาณ หรือความสามารถในการประเมินสถานการณ์ โดยนำกลยุทธ์การจัดการมาใช้ให้เหมาะสม ส่งเสริมวิชาที่ตนสอนโดยร่วมมือกับหัวหน้ากลุ่มสาระวิชาอื่น จึงต้องใช้ความมีมนุษยสัมพันธ์ และบริหารจัดการทุกส่วนขององค์กร (TQM) นอกจากนี้ ผู้จัดการระดับกลางมีหน้าที่รับผิดชอบในการวางแผนส่วนหนึ่งและกำกับดูแลการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรและการจัดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ทั้งนี้ ผู้จัดการระดับกลาง เช่น หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทยจึงต้องสอนภาษาไทยและทำงานบริหารร่วมด้วย จึงต้องจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ

ปีเตอร์ คลาร์ก (Peter Clarke) อาจารย์ใหญ่โรงเรียนไรดิงส์ (Ridings) ในฮาลิแฟกซ์ (Halifax) เป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้โรงเรียนที่มีปัญหากลับมาดำเนินการโดยปราศจากปัญหา และทำให้แนวคิดที่ว่า “การจัดการระดับกลางสามารถทำให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพ” เป็นที่ยอมรับและโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จต้องมีผู้จัดการระดับกลางที่รับผิดชอบทีมงาน ให้บรรลุเป้าหมาย นับเป็น “ตัวจักรสำคัญ” ที่เข้มแข็งของโรงเรียน (Clarke, 1998)

ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ทักษะการจัดการและการปฏิบัติงานได้นำมาประยุกต์ใช้ในระบบการศึกษาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีหลักฐานชัดเจนว่า การจัดการที่ดีช่วยพัฒนามาตรฐานของโรงเรียน จึงมีการรณรงค์ให้เพิ่มทักษะการจัดการระดับกลางในโรงเรียนมัธยม

โรงเรียนที่เปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมงานสามารถทำงานอย่างยืดหยุ่น ให้อำนาจการตัดสินใจแก่ครูเพื่อทำงานเชิงสร้างสรรค์ เน้นการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมได้พิสูจน์ให้เห็นว่าสามารถเปลี่ยนแปลงได้ดีกว่า ทั้งนี้ ผู้จัดการระดับกลางต้องแสดงให้เห็นการอุทิศตน ความสุขุมรอบคอบ เป็นแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา และเพิ่มพูนความสามารถของตนให้พร้อมที่จะขจัดปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่องกลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายศึกษาองค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

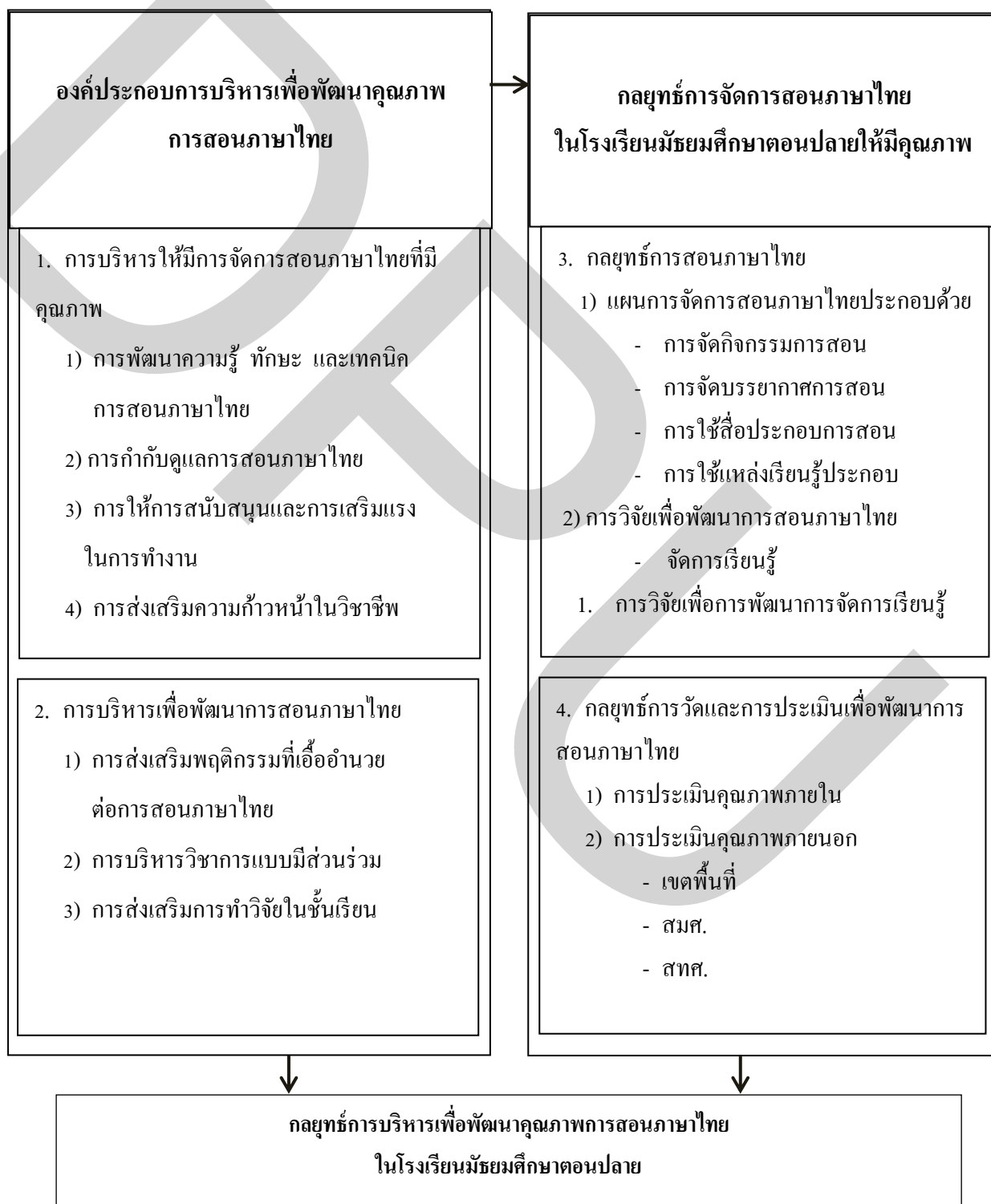
- 3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย
- 3.2 ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย นี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง
กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตารางที่ 3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ศึกษาสภาพการจัดการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 2,875 โรงเรียน และ 100 โรงเรียนตามลำดับ

3.2.2 ศึกษาองค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผู้วิจัยได้เลือกโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกลุ่มที่สอบได้คะแนนระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาไทยสูงที่สุด 50 อันดับแรกตามที่สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติจัดลำดับไว้ ซึ่งมีทั้งโรงเรียนสาธิต (สาธิตมหาวิทยาลัยและสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ) โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ อย่างละ 50 โรงเรียนที่อยู่ในจังหวัดเดียวกันหรือในเขตการศึกษาเดียวกันกับโรงเรียนที่มีนักเรียนสอบ O-NET วิชาภาษาไทยสูงที่สุด 50 อันดับแรก ดังนี้

ตารางที่ 3.2 กลุ่มโรงเรียนที่คะแนนสอบ O-NET วิชาภาษาไทยสูงที่สุด 50 อันดับแรก

ลำดับ	ภาค	จังหวัด	ชื่อโรงเรียน	คะแนนเฉลี่ย
1	กลาง	กรุงเทพฯ	เตรียมอุดมศึกษา	76.58
2	กลาง	นครปฐม	มหิดลวิทยานุสรณ์	74.20
3	กลาง	อยุธยา	สาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา	73.62
4	กลาง	นครปฐม	สาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร	72.48
5	กลาง	กรุงเทพฯ	มาแตร์เดอีวิทยาลัย	71.88
6.	กลาง	กรุงเทพฯ	ราชินีบน	71.29
7.	ใต้	สงขลา	ธิดานุเคราะห์	71.09
8.	กลาง	กรุงเทพฯ	เซนต์โยเซฟคอนเวนต์	70.82
9.	กลาง	กรุงเทพฯ	ราชินี	70.74
10.	ใต้	ปัตตานี	สาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	70.33
11.	เหนือ	เชียงใหม่	สาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	70.25
12.	กลาง	นครปฐม	สาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	70.23
13.	กลาง	กรุงเทพฯ	จิตรลดา	70.08

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ลำดับ	ภาค	จังหวัด	ชื่อ โรงเรียน	คะแนนเฉลี่ย
14.	กลาง	กรุงเทพฯ	เขมะสิริอนุสสรณ์	69.59
15.	ใต้	ตรัง	จุฬารัตนราชวิทยาลัย ตรัง	69.52
16.	กลาง	กรุงเทพฯ	สาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย(มัธยม)	69.27
17.	กลาง	กรุงเทพฯ	อัสสัมชัญคอนแวนต์	69.20
18.	ใต้	ตรัง	บูรณะรำลึก	69.13
19.	กลาง	กรุงเทพฯ	สาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน	68.84
20.	กลาง	กรุงเทพฯ	สาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	68.26
21.	กลาง	กรุงเทพฯ	สตรีวิทยา	68.05
22.	กลาง	กรุงเทพฯ	ศึกษานารี	67.94
23.	กลาง	ลพบุรี	สาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	67.58
24.	กลาง	กรุงเทพฯ	สาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	67.38
25.	เหนือ	เชียงใหม่	ปรีณัฏร์รอยแยลล์วิทยาลัย	66.96
26.	อีสาน	มหาสารคาม	สาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม	66.80
27.	กลาง	ชลบุรี	สาธิต "พิบูลบำเพ็ญ" มหาวิทยาลัยบูรพา	66.78
28.	กลาง	กรุงเทพฯ	มัธยมสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	66.52
29.	กลาง	กรุงเทพฯ	รุ่งอรุณ	66.46
30.	กลาง	กรุงเทพฯ	เซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์	66.29
31.	กลาง	กรุงเทพฯ	สมุทรปราการ	66.12
32.	เหนือ	พิษณุโลก	จุฬารัตนราชวิทยาลัย	65.95
33.	กลาง	กรุงเทพฯ	วัฒนาวิทยาลัย	65.95
34.	ใต้	สงขลา	หาดใหญ่วิทยาลัย	65.92
35.	กลาง	นครปฐม	นาคประสิทธิ์	65.81
36.	กลาง	กรุงเทพฯ	เบญจมาชาลัย	65.56
37.	เหนือ	พิษณุโลก	เฉลิมขวัญสตรี	65.38

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ลำดับ	ภาค	จังหวัด	ชื่อโรงเรียน	คะแนนเฉลี่ย
38.	กลาง	กรุงเทพฯ	สาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	65.17
39.	เหนือ	เชียงใหม่	พระหฤทัยเชียงใหม่	65.03
40.	กลาง	กรุงเทพฯ	อมาตยกุล	65.00
41.	กลาง	กรุงเทพฯ	สายปัญญา	64.99
42.	กลาง	กรุงเทพฯ	สาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ	64.59
43.	ใต้	สตูล	จุฬารามราชวิทยาลัย สตูล	64.45
44.	กลาง	กรุงเทพฯ	สตรีมหาพฤฒาราม	64.43
45.	ใต้	สงขลา	แสงทองวิทยา	64.38
46.	ใต้	นครศรีธรรมราช	เบญจมาราษฏิกศนศรีธรรมราช	64.25
47.	กลาง	กรุงเทพฯ	เซนต์คาเบรียล	64.20
48.	กลาง	กรุงเทพฯ	สตรีวัดระฆัง	63.97
49.	กลาง	กรุงเทพฯ	เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ	63.95
50.	กลาง	กรุงเทพฯ	อำนวยการศิลป์	63.92

หมายเหตุ: ภาคเหนือ – 1. เชียงใหม่ 2. พิษณุโลก

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ – 1. มหาสารคาม

ภาคกลาง – 1. กรุงเทพฯ 2. นครปฐม 3. อุทัย 4. ลพบุรี 5. สมุทรปราการ 6. ชลบุรี

ภาคใต้ – 1. สตูล 2. สงขลา 3. นครศรีธรรมราช 4. ตรัง 5. ปัตตานี

จากตารางที่ 3.1 รายชื่อโรงเรียนที่ได้คะแนนระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET1) วิชาภาษาไทยสูงลำดับที่ 1-50 ครอบคลุมทั้ง 4 ภาค รวม 14 จังหวัด จัดเป็นตัวแทนของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เข้าสอบ O-NET ทั่วประเทศ จำนวน 2,875 โรงเรียน ซึ่ง สทศ.เรียงลำดับโรงเรียนที่คะแนนสูงสุด 50 อันดับแรกของแต่ละวิชาไว้ ผู้วิจัยจึงใช้โรงเรียนที่ได้คะแนนภาษาไทยสูงสุดเป็นหลักแล้วจัดหาโรงเรียนในจังหวัดเดียวกันหรือเขตการศึกษาเดียวกัน เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในสภาพแวดล้อมใกล้เคียงกัน โดยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ลงทะเบียนไป-กลับ ไปยังกลุ่มโรงเรียนคะแนนภาษาไทยสูงคู่ขนานไปกับกลุ่มโรงเรียนทั่วไป จึงได้รับ

แบบสอบถามจากโรงเรียนกลุ่มที่คะแนน O-NET วิชาภาษาไทยสูงขึ้นมา จำนวน 37 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 74 ของกลุ่มโรงเรียนที่สอบ O-NET วิชาภาษาไทยสูงที่สุด 50 โรงเรียน ส่วนกลุ่มโรงเรียนทั่วไปเป็นกลุ่มที่สามารถมองเห็นสภาพการสอนภาษาไทยในปัจจุบันให้ชัดเจนได้ จึงใช้ข้อมูลจากกลุ่มโรงเรียนทั่วไปจำนวน 63 โรงเรียน เพื่อศึกษาโรงเรียนทั้งหมด 100 โรงเรียนตามเป้าหมายที่วางไว้ ในที่สุดก็ได้ข้อมูลจากโรงเรียนที่ศึกษาอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกัน ดังนี้

ตารางที่ 3.3 แสดงสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกันของโรงเรียนที่ศึกษา

โรงเรียนคะแนน O-NET วิชาภาษาไทยสูง	โรงเรียนทั่วไป
ภาคเหนือ 1. จังหวัดเชียงใหม่ - สาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 1 - ปรีณรอมเฮลล์วิทยาลัย 2 - พระหฤทัย เชียงใหม่ 3	- วัดโนนทัยพายัพ เชียงใหม่ 1 - กาวิละวิทยาลัย 2 - นวมินทรราชูทิศ เชียงใหม่ 3
2. จังหวัดพิษณุโลก - จุฬารัตนราชวิทยาลัย พิษณุโลก 4	- เตรียมอุดมภาคเหนือ พิษณุโลก 4 - พิษณุโลกพิทยาคม 5
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3. จังหวัดมหาสารคาม - สาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม 5	- ผดุงนารี มหาสารคาม 6 - เลย์พิทยาคม 7
ภาคกลาง 4. จังหวัดนครปฐม - สาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร 6 - สาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 7 - นาคประสิทธิ์ 8	- สิรินครราชวิทยาลัย 8 - ราชนีบุรณะ 9 - พระปฐมวิทยาลัย 10
5. จังหวัดพระนครศรีอยุธยา - สาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา 9	- จอมสุรางค์อุปถัมภ์ 11 - ฝึกให้สุทธาประมุข 12
6. จังหวัดลพบุรี - สาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี 10	- พิบูลวิทยาลัย 13 - พระนารายณ์ 14
7. จังหวัดสมุทรปราการ - เซนต์โยเซฟ บางนา 11	- คัดครุณี ฉะเชิงเทรา 15 - กาญจนภิเษก ฉะเชิงเทรา 16

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

โรงเรียนคะแนน O-NET วิชาภาษาไทยสูง	โรงเรียนทั่วไป
8. จังหวัดชลบุรี - สาธิตพิบูลบำเพ็ญ มหาวิทยาลัยบูรพา 12	- ชลบุรี(สุขบท) 17 - ชลราษฎร์อำรุง 18 - สิงห์สมุทร 19 - สวนกุหลาบชลบุรี 20
9. กรุงเทพมหานคร - เตรียมอุดมศึกษา 13 - ราชินีบน 14 - เซนต์โยเซฟคอนเวนต์ 15 - ราชินี 16 - เขมะสิริอนุสรณ์ 17 - อัสสัมชัญคอนเวนต์ 18 - สาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒปทุมวัน 19 - สาธิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 20 - สตรีวิทยา 21 - ศึกษานารี 22 - สาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 23 - สาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร 24 - วัฒนาวิทยาลัย 25 - สาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 26 - อมาตยกุล 27 - สายปัญญา 28 - สาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ 29 - สตรีวัดระฆัง 30	- หอวัง 21 - ราชวินิตมัธยม 22 - พุทธจักร 23 - สารวิทยา 24 - คอนเมืองทหารอากาศบำรุง 25 - โยธินบูรณะ 26 - ฤทธิยวรรณาลัย 27 - บางกะปิ 28 - มัชฌิมวัดเบญจมบพิตร 29 - วชิรธรรมสาธิต 30 - สายน้ำผึ้ง 31 - วัดสังเวช 32 - วัดประดู่ในทรงธรรม 33 - สุวรรณารามพิทยาคม 34 - โปธิสารพิทยาคม 35 - ลาดปลาเค้าพิทยาคม 36 - สตรีเศรษฐบุตรบำเพ็ญ 37 - มัชฌิมวัดหนองแขม 38 - นนทรีวิทยา 39 - วัดพุทธบูชา 40

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

โรงเรียนคะแนน O-NET วิชาภาษาไทยสูง	โรงเรียนทั่วไป
<u>กรุงเทพฯ (ต่อ)</u> - เตรียมอุดมพัฒนาการ 31	- บดินทร์เดชา 41 - ฤทธิณรงค์รอน 42 - ชนบุรีวรเทพีพลารักษ์ 43 - วิมุตยารามพิทยากร 44 - พรตพิทยพยัต 45 - นวมินทรราชูทิศสตรีวิทยาพุทธมณฑล 46 - ทวีธาภิเษก 47 - กุณนทีรุทธARAMวิทยาคม 48 - วัดธาตุทอง 49 - วัดบวรนิเวศ 50 - สตรีศรีสุริโยทัย 51 - ยานนาวาศรีวิทยาคม 52 - สิริรัตนนคร 53 - วัดปากน้ำวิทยาคม 54 - อุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย 55 - นวมินทรราชูทิศสตรีวิทยา 56 - สามเสนวิทยาลัย 57
<u>ภาคใต้</u> 10. จังหวัดตรัง - จุฬารัตนราชวิทยาลัย ตรัง 32 - บุรณะรำลึก 33 11. จังหวัดสงขลา - ชิดานูเคราะห์ 34 - แสงทองวิทยา 35	- ห้วยยอด ตรัง 58 - ศรีयाภัย ชุมพร 59 - วรรณิเฉลิม สงขลา 60 - หาดใหญ่รัฐประชารังสรรค์ สงขลา 61

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

โรงเรียนคะแนน O-NET วิชาภาษาไทยสูง	โรงเรียนทั่วไป
12. จังหวัดนครศรีธรรมราช - เบญจมาชุนิศจิต นครศรีธรรมราช 36	- ฉวางรัชดาภิเษก62
13. จังหวัดปัตตานี - สาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 37	- สตูลวิทยา สตูล63

จากตารางที่ 3.2 จะเห็นว่าการศึกษาที่ได้จัดหาโรงเรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกับโรงเรียนที่ได้คะแนนสูงในการสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาไทยก่อนเก็บข้อมูลจึงได้ข้อมูลการวิจัยตามเป้าหมายที่วางไว้เพื่อให้สามารถใช้แบบสอบถามชุดเดียวกันในการเก็บข้อมูลในสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกัน แม้ว่าจะเป็นการศึกษาต่อการเก็บข้อมูลเป็นอย่างมากเพราะข้อมูลกระจายอยู่ถึง 14 จังหวัดด้วยกัน

3.2.3 ขั้นพัฒนากลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้เลือกโรงเรียนจำนวน 8 โรงเรียน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกลุ่มที่สอบได้คะแนนระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาไทยสูง 50 อันดับแรก ตามที่สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติจัดลำดับไว้โดยต้องมีทั้ง “โรงเรียนสาธิต (สาธิตมหาวิทยาลัยและสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ) โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ” ดังนี้

1. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
2. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร
3. โรงเรียนราชินีบน
4. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
5. โรงเรียนสตรีวิทยา
6. โรงเรียนศึกษานารี
7. โรงเรียนสายปัญญา
8. โรงเรียนสตรีวัดระฆัง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 ศึกษาสภาพการจัดการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายใช้แบบสอบถามแบบมาตรวัด 5 ระดับ จำนวน 51 ข้อ

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้

1. ศึกษาเอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ แล้วนำความรู้หรือผลการศึกษามาสร้างแบบสอบถาม

2. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาปรับปรุง

3. ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยนำแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหา ส่วนนภาษาด้วยการหาค่า

IOC (Index of Item Objective Congruence)

คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ

1. เป็นผู้มีวุฒิด้านการบริหารหรือการจัดการศึกษา

2. เป็นผู้มีวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน

3. เป็นผู้เชี่ยวชาญการวิจัย

4. ปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับโรงเรียนอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษา จำนวน 30 คน จากโรงเรียน แล้วนำแบบสอบถามนั้นมาเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา และได้ค่าความเชื่อมั่น 0.9841

3.3.2 ศึกษาองค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้แบบสอบถามแบบมาตรวัด 5 ระดับ จำนวน 51 ข้อเช่นเดียวกับขั้นตอนที่ 1

3.3.3 พัฒนากลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้แบบสัมภาษณ์

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 ศึกษาสภาพการจัดการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายใช้แบบสอบถามโดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียน ไป-กลับ เพื่อให้ความสะดวกกับผู้ให้ข้อมูลอันได้แก่ ผู้อำนวยการ ผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

3.4.2 ศึกษาองค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้แบบสอบถาม

เนื่องจากทั้งขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 ใช้แบบสอบถามเช่นเดียวกันจึงเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการ ดังนี้

1. นำหนังสือขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตถึงผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้ง โรงเรียนสาธิต โรงเรียนเอกชน และ โรงเรียนสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อขออนุญาตแจกแบบสอบถามในการเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์พร้อมสออดซองที่เจ้าหน้าที่จัดส่งคืนมา โดยลงทะเบียนไป-กลับ

3.4.3 ขั้นพัฒนากลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา

1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนที่ไปสัมภาษณ์ทั้ง 8 โรงเรียน คือ

1. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
2. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร
3. โรงเรียนราชินีบน
4. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
5. โรงเรียนสตรีวิทยา
6. โรงเรียนศึกษานารี
7. โรงเรียนสายปัญญา
8. โรงเรียนสตรีวัดระฆัง

2. นำหนังสือขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตถึงผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้ง โรงเรียนสาธิต โรงเรียนเอกชน และ โรงเรียนสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์

3. โทรศัพท์ประสานงานกับโรงเรียนที่ใช้สุ่มสัมภาษณ์ทั้ง 8 โรงเรียน เพื่อขออนัดหมายตามเวลาที่ทางโรงเรียนสะดวกที่จะให้สัมภาษณ์

4. ก่อนสัมภาษณ์ขออนุญาตอัดเทปและกลับมาสรุปผลการสัมภาษณ์

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 ศึกษาสภาพการจัดการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

1. ทำทะเบียนรับเอกสารและตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถาม

1.1 จัดระเบียบข้อมูลและลงรหัส

1.2 นำข้อมูลมาคำนวณทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical

Package For Social Science) แปลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

2. สถิติที่ใช้ในการวิจัยเพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลตรงวัตถุประสงค์ของการวิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามใช้การคำนวณค่าความถี่และค่าร้อยละ

2.2 วิเคราะห์ค่าระดับความคิดเห็น ใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ถือว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูลตกอยู่ในช่วงใดก็แสดงว่า การปฏิบัติอยู่ในระดับนั้น ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00	หมายถึง	มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49	หมายถึง	มีการปฏิบัติระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49	หมายถึง	มีการปฏิบัติระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49	หมายถึง	มีการปฏิบัติระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49	หมายถึง	มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด

3.5.2 ศึกษาองค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเช่นเดียวกับขั้นตอนที่ 1 เพราะเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเหมือนกัน

3.5.3 ขั้นตอนพัฒนากลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

1. นัดหมายวัน เวลาเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกจากโรงเรียนที่มีคุณภาพในการจัดการสอนภาษาไทย จำนวน 8 โรงเรียนด้วยตนเอง

2. ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทยหรือครูภาษาไทย

3. เตรียมเครื่องบันทึกเสียง และข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนที่จะสัมภาษณ์

4. พัฒนากลยุทธ์โดย

4.1 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ SWOT เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค

4.2 วิเคราะห์ TOWS Matrix โดยจับคู่เป็น 4 กลุ่ม คือ SO ST WO WT เพื่อนำผลมาร่างกลยุทธ์ฯ

ร่างกลยุทธ์ฯ

4.3 นำร่างกลยุทธ์เสนอในการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Groups) แล้วพัฒนาเป็นกลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนา การสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องกลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) ศึกษาองค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และ 3) พัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 แสดงผลการศึกษาสภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

4.1.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มโรงเรียนทั่วไป จำนวน 100 โรงเรียน ผู้ตอบแบบสอบถาม 500 คน

ตารางที่ 4.1 แสดงอายุของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 4 กลุ่ม

ตำแหน่ง	อายุ									
	น้อยกว่า 31 ปี		31-40 ปี		41-50 ปี		มากกว่า 50 ปี		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้อำนวยการสถานศึกษา	0	0.0	1	1.7	10	17.9	45	80.4	56	100
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ	1	1.5	11	15.9	14	20.3	43	62.3	69	100
หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	3	3.4	10	11.8	19	22.4	53	62.4	85	100
ครูภาษาไทย	83	28.6	50	17.2	55	19.0	102	35.2	290	100
รวม	87	17.4	72	14.4	98	19.6	243	48.6	500	100

จากตารางที่ 4.1 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.6 รองลงมาคืออายุ 41-50 ปี ร้อยละ 19.6 น้อยกว่า 31 ปี ร้อยละ 17.4 และ 31-40 ปี ร้อยละ 14.4 เมื่อจำแนกตามตำแหน่งพบว่าส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 50 ปี ได้แก่ผู้อำนวยการสถานศึกษา ร้อยละ 80.4 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ร้อยละ 62.3 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ร้อยละ 62.4 และครูภาษาไทย ร้อยละ 35.2

ตารางที่ 4.2 แสดงระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 4 กลุ่ม

ตำแหน่ง	การศึกษา									
	ต่ำกว่าปริญญาตรี		ปริญญาตรี		ปริญญาโท		ปริญญาเอก		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้อำนวยการสถานศึกษา	0	0.0	4	7.1	38	67.9	14	25.0	56	100
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ	0	0.0	13	18.8	48	69.6	8	11.6	69	100
หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	0	0.0	42	49.4	41	48.2	2	2.4	85	100
ครูภาษาไทย	5	1.7	201	69.3	83	28.6	1	0.4	290	100
รวม	5	1.0	260	52.0	210	42.0	25	5.0	500	100

จากตารางที่ 4.2 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 52.0 รองลงมาปริญญาโท ร้อยละ 42.0 ปริญญาเอก ร้อยละ 5.0 และต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 1.0 เมื่อจำแนกตามตำแหน่งพบว่าตำแหน่งผู้อำนวยการส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาโท ร้อยละ 67.9 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาโท ร้อยละ 69.6 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 49.4 และครูภาษาไทยส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 69.3

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนปีตามประสบการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 4 กลุ่ม

ตำแหน่ง	ประสบการณ์ในการบริหาร / การสอนภาษาไทย							
	น้อยกว่า 5 ปี -5 ปี		6-10 ปี		มากกว่า 10 ปี		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้อำนวยการสถานศึกษา	2	3.6	9	16.1	45	80.3	56	100
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ	18	26.0	10	14.5	41	59.5	69	100
หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	10	11.7	6	7.1	69	81.2	85	100
ครูภาษาไทย	86	29.7	45	15.5	159	54.8	290	100
รวม	116	71.0	70	14.0	314	62.8	500	100

จากตารางที่ 4.3 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประสบการณ์ในการบริหาร/การสอนภาษาไทย น้อยกว่า 5 ปี – 5ปี ร้อยละ 71.0 ประสบการณ์มากกว่า 10 ปี ร้อยละ 62.8 และประสบการณ์ 6-10 ปี ร้อยละ 14.0 เมื่อจำแนกตามตำแหน่งพบว่าตำแหน่งผู้อำนวยการส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการบริหารมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 80.3 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการบริหารมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 59.5 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ส่วนใหญ่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี ร้อยละ 81.2 และครูภาษาไทยส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 54.8

4.1.2 วิเคราะห์เชิงปริมาณจากแบบสอบถามของกลุ่มโรงเรียนทั่วไป จำนวน 100 โรงเรียน การศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทย แบ่งเป็น

2 ส่วน

1. องค์กรประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทย (ด้านการบริหาร) ประกอบด้วย

1.1 การบริหารให้การสอนภาษาไทยมีคุณภาพ

1.1.1 การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย

1.1.2 การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย

1.1.3 การให้การสนับสนุนและการเสริมแรงในการทำงาน

1.1.4 การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ

1.2 การบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย

1.2.1 การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการสอนภาษาไทย

1.2.2 การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม

1.2.3 การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน

2. กลยุทธ์การสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย(ด้านปฏิบัติการสอน)

2.1 องค์กรประกอบกลยุทธ์การสอนภาษาไทย

2.1.1 แผนการสอนภาษาไทย

2.1.2 การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย

2.2 กลยุทธ์การวัดและการประเมินเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย

2.2.1 การประเมินคุณภาพภายใน

2.2.2 การประเมินคุณภาพภายนอก

การศึกษาค้างนี้ แบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร (2 ข้อ) กับฝ่ายปฏิบัติการสอน (2 ข้อ) ฉะนั้นใน 4 ข้อใหญ่ มีประเด็นที่ศึกษาทั้งหมด 11 ประเด็น ในที่นี้จึงเรียงลำดับตามประเด็นที่ศึกษา 11 ประเด็น ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็น เรื่องการพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย

n=500

1.1 การบริหารเพื่อให้การสอนภาษาไทยมีคุณภาพ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับ
1.1.1 การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย				
1. ผู้บริหารโรงเรียนมีการวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาการสอนภาษาไทย	3.96	0.76	มีการปฏิบัติในระดับมาก	2
2. ผู้บริหารโรงเรียนสร้างความเข้าใจแก่ครูในการกำหนดเป้าหมาย และหน้าที่ที่ควรปฏิบัติเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพมากขึ้น	4.07	0.75	มีการปฏิบัติในระดับมาก	1
3. ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้มีการอบรมครูภาษาไทยเพื่อพัฒนา การเรียนการสอนเป็นประจำทุกเดือน	3.33	1.05	มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง	5
4. ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนให้จัดนิทรรศการหมุนเวียนและจัดกิจกรรมเสริมความรู้ภาษาไทยตลอดปี	3.91	0.86	มีการปฏิบัติในระดับมาก	3
5. ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการประกวดนวัตกรรมการสอนภาษาไทย	3.36	1.08	มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง	4
รวม	3.73	0.90	มีการปฏิบัติในระดับมาก	

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ด้านการพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย โดยรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารโรงเรียนสร้างความเข้าใจแก่ครูในการกำหนดเป้าหมาย และหน้าที่ที่ควรปฏิบัติเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพมากขึ้น มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) รองลงมา ผู้บริหารโรงเรียนมีการวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาการสอนภาษาไทย มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) และผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนให้จัดนิทรรศการหมุนเวียนและจัดกิจกรรมเสริมความรู้ภาษาไทยตลอดปี มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้มีการอบรมครูภาษาไทยเพื่อพัฒนา การเรียนการสอนเป็นประจำทุกเดือน มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็น เรื่องการกำกับดูแลการสอนภาษาไทย

n=500

1.1 การบริหารเพื่อให้การสอนภาษาไทยมีคุณภาพ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
1.1.2 การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย				
1. ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้ครูภาษาไทยรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียนทุกเดือน หลังจากการประเมินผลการเรียนของนักเรียน	3.29	1.02	มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง	5
2. ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้ครูภาษาไทยพัฒนานักเรียนให้สามารถสอบ O-NET วิชาภาษาไทยให้มีคะแนนสูงขึ้น	4.47	0.63	มีการปฏิบัติในระดับมาก	1
3. ผู้บริหารโรงเรียนให้ครูภาษาไทยวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาส อุปสรรคในการสอนภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แล้วนำผลการวิเคราะห์มาประกอบการวางแผนการสอนภาษาไทยให้ดีขึ้น	4.11	0.77	มีการปฏิบัติในระดับมาก	3
4. ผู้บริหารโรงเรียนแนะนำให้ครูภาษาไทยปรับเปลี่ยนแผนพัฒนาการสอนภาษาไทยได้ตามสถานการณ์	4.13	0.75	มีการปฏิบัติในระดับมาก	2
5. ผู้บริหารโรงเรียนมีการประเมินการสอนภาษาไทยตามปฏิทินการปฏิบัติงาน	3.96	0.84	มีการปฏิบัติในระดับมาก	4
รวม	3.99	0.80	มีการปฏิบัติในระดับมาก	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ด้านการกำกับดูแลการสอนภาษาไทยโดยรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้ครูภาษาไทยพัฒนานักเรียนให้สามารถสอบ O-NET วิชาภาษาไทยให้มีคะแนนสูงขึ้น มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) รองลงมา ผู้บริหารโรงเรียนแนะนำให้ครูภาษาไทยปรับเปลี่ยนแผนพัฒนาการสอนภาษาไทยได้ตามสถานการณ์ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) และผู้บริหารโรงเรียนให้ครูภาษาไทยวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาส อุปสรรคในการสอน

ภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แล้วนำผลการวิเคราะห์มาประกอบการวางแผนการสอนภาษาไทยให้ดีขึ้น มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้ครูภาษาไทยรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียนทุกเดือน หลังจากการประเมินผลการเรียนของนักเรียน มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่องการสนับสนุนและการเสริมแรงในการทำงาน

n=500				
1.1 การบริหารเพื่อให้การสอนภาษาไทยมีคุณภาพ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
1.1.3 การให้การสนับสนุนและการเสริมแรงในการทำงาน				
1. ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนด้านการเงิน และด้านอื่นๆ เพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย	4.06	0.81	มีการปฏิบัติในระดับมาก	2
2. ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญต่อการสอนภาษาไทย ด้วยการจัดอบรมวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย แล้วผู้บริหารตรวจรายงานผลการวิจัยด้วยตนเอง	3.77	0.94	มีการปฏิบัติในระดับมาก	3
3. ผู้บริหารจัดให้มีรางวัลแก่ครูภาษาไทยที่สามารถพัฒนานักเรียนให้มีผลการสอบ O-NET สูงขึ้น	3.24	1.22	มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง	5
4. ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย โดยจัดนิทรรศการการหมุนเวียนทุกเดือน	3.51	1.02	มีการปฏิบัติในระดับมาก	4
5. ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมการประกวดทักษะการใช้ภาษาไทย การแสดงความคิดสร้างสรรค์ เช่น การแสดงละคร การตอบปัญหาภาษาไทย เป็นต้น	4.12	0.77	มีการปฏิบัติในระดับมาก	1
รวม	3.74	0.95	มีการปฏิบัติในระดับมาก	

จากตารางที่ 4.6 พบว่า การให้การสนับสนุนและการเสริมแรงในการทำงานโดยรวม ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมการประกวดทักษะการใช้ภาษาไทย การแสดงความคิดสร้างสรรค์ เช่น การแสดงละคร การตอบปัญหาภาษาไทย เป็นต้น มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) รองลงมา ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนด้านการเงิน และด้านอื่นๆ เพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) และผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญต่อการสอนภาษาไทย ด้วยการจัดอบรมวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย แล้วผู้บริหารตรวจรายงานผลการวิจัยด้วยตนเอง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารจัดให้มีรางวัลแก่ครูภาษาไทยที่สามารถพัฒนานักเรียนให้มีผลการสอบ O-NET สูงขึ้น มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่องการส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ

n=500

1.1.การบริหารเพื่อให้การสอนภาษาไทย มีคุณภาพ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
1.1.4 การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ				
1. ผู้บริหารโรงเรียนจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อให้ครูภาษาไทยพัฒนาการสอน เพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมรับการประเมินทั้งภายในโรงเรียนและการประเมินจากหน่วยงานภายนอก	4.05	0.74	มีการปฏิบัติในระดับมาก	4
2. ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้ครูศึกษาต่อเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถในการสอนภาษาไทย	4.05	0.84	มีการปฏิบัติในระดับมาก	4
3. ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการอบรมครูเพื่อให้ครูสามารถจัดทำแผนการสอนภาษาไทยที่ใช้ผลการวิเคราะห์หลักสูตร ผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET และเกณฑ์การประเมินของ สมศ. มาประกอบการทำโครงการสอนและแผนการสอน	4.11	0.82	มีการปฏิบัติในระดับมาก	1
4. ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมครูให้ศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ข้อสอบ O-NET และเกณฑ์การประเมินของ สมศ. มาประกอบการทำโครงการสอนและแผนการสอนภาษาไทย	4.11	0.82	มีการปฏิบัติในระดับมาก	1
5. ผู้บริหารโรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินการประเมินมาปรับปรุงการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	4.06	0.77	มีการปฏิบัติในระดับมาก	3
รวม	4.08	0.80	มีการปฏิบัติในระดับมาก	

จากตารางที่ 4.7 พบว่า การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพโดยรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด 3 ลำดับแรก ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการอบรมครู เพื่อให้ครูสามารถจัดทำแผนการสอนภาษาไทยที่ใช้ผลการวิเคราะห์หลักสูตร ผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET และเกณฑ์การประเมินของ สมศ. มาประกอบการทำโครงการสอนและแผนการสอน และผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมครูให้ศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ข้อสอบ O-NET และเกณฑ์การประเมินของ สมศ. มาประกอบการทำโครงการสอนและแผนการสอนภาษาไทย ทั้ง 2 ข้อ มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) รองลงมาผู้บริหารโรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินการและนำผลการประเมินมาปรับปรุงการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารโรงเรียนมีแผนกลยุทธ์เพื่อให้ครูภาษาไทยพัฒนาการสอนเพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมรับการประเมินทั้งภายในโรงเรียนและการประเมินจากหน่วยงานภายนอก และผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้ครูศึกษาต่อ เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถในการสอนภาษาไทย ทั้ง 2 ข้อ มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่องการส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการสอนภาษาไทย

n=500

1.2 การบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
1.2.1 การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการสอนภาษาไทย				
1. ผู้บริหารโรงเรียนมีกลยุทธ์บริหาร โดยเฉพาะ เพื่อวางแผนพัฒนาการสอนภาษาไทยให้ดีขึ้น	3.83	0.8	มีการปฏิบัติในระดับมาก	4
2. ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้มีปฏิทินสำรวจความต้องการวัสดุผลิตสื่อการสอนของครูภาษาไทย และจัดหาวัสดุตามความต้องการของครู	3.89	0.84	มีการปฏิบัติในระดับมาก	3
3. ผู้บริหารโรงเรียนเน้นการมีส่วนร่วมของครู ในการระดมสมองวางแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	4.03	0.81	มีการปฏิบัติในระดับมาก	2
4. ผู้บริหารโรงเรียนให้ครูนำแผนกลยุทธ์มาปฏิบัติตามปฏิทินการปฏิบัติงาน และกำหนดเวลาในการประเมินตัวชี้วัดที่ชัดเจน	4.04	0.77	มีการปฏิบัติในระดับมาก	1
5. ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้มีปฏิทินการประเมิน กลยุทธ์การพัฒนาการสอนภาษาไทย	3.83	0.84	มีการปฏิบัติในระดับมาก	4
รวม	3.92	0.82	มีการปฏิบัติในระดับมาก	

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพโดยรวม ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด 3 ลำดับแรก ผู้บริหารโรงเรียนให้ครูนำแผนกลยุทธ์มาปฏิบัติตามปฏิทินการปฏิบัติงาน และกำหนดเวลาในการประเมินตัวชี้วัดที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) รองลงมา ผู้บริหารโรงเรียนเน้นการมีส่วนร่วมของครูในการระดมสมองวางแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) และผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้มีปฏิทินสำรวจความต้องการวัสดุผลิตสื่อการสอนของครูภาษาไทย และจัดหาวัสดุตามความต้องการของครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุดผู้บริหารโรงเรียนมีกลยุทธ์บริหาร โดยเฉพาะ เพื่อวางแผนพัฒนาการสอนภาษาไทยให้ดีขึ้นและผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้มีปฏิทินการประเมินกลยุทธ์การพัฒนาการสอนภาษาไทย มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$)

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม

n=500

1.2 การบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
1.2.2 การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม				
1. ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้ครูมีส่วนร่วมวางแผนกลยุทธ์ นำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และประเมินกลยุทธ์โดยมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน	4.13	0.75	มีการปฏิบัติในระดับมาก	2
2. ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนให้ครูภาษาไทยสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	4.19	0.73	มีการปฏิบัติในระดับมาก	1
3. ผู้บริหารโรงเรียนมีงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมภาษาไทยทั้งภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2	4.13	0.79	มีการปฏิบัติในระดับมาก	2
4. ผู้บริหารโรงเรียนมีการให้รางวัลพิเศษแก่ครูที่ใช้ผลการวิจัยในชั้นเรียน ใช้ผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET มาพัฒนาการสอนภาษาไทย และผลิตสื่อการสอน	3.44	1.16	มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง	4
รวม	3.97	0.86	มีการปฏิบัติในระดับมาก	

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ด้านกลยุทธ์การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมโดยรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด 3 ลำดับแรก ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนให้ครูภาษาไทยสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) รองลงมา ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้ครูมีส่วนร่วมวางแผนกลยุทธ์ นำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และประเมินกลยุทธ์โดยมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน และผู้บริหารโรงเรียนมีงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมภาษาไทยทั้งภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 ทั้ง 2 ข้อ มีการปฏิบัติในระดับมากเท่ากัน ($\bar{X} = 4.13$) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารโรงเรียนมีการให้รางวัลพิเศษแก่ครูที่ใช้ผลการวิจัยในชั้นเรียน ใช้ผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET มาพัฒนาการสอนภาษาไทยและผลิตสื่อการสอน มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$)

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่องส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน

n=500

1.2 การบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
1.2.3 การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน				
1. ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนให้จัดแหล่งเรียนรู้ด้านภาษาไทยในห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	3.96	0.84	มีการปฏิบัติในระดับมาก	1
2. ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนแก่ครูภาษาไทย และตรวจรายงานการวิจัยในชั้นเรียนของครูด้วยตนเอง	3.75	0.93	มีการปฏิบัติในระดับมาก	3
3. ผู้บริหารโรงเรียนจัดประกวดงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยในแต่ละภาคเรียน	3.27	1.19	มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง	4
4. ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ โดยจัดงบประมาณสนับสนุนให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง	3.76	0.98	มีการปฏิบัติในระดับมาก	2
รวม	3.69	0.98	มีการปฏิบัติในระดับมาก	

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ด้านการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนให้จัดแหล่งเรียนรู้ด้านภาษาไทยในห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) รองลงมาผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ โดยจัดงบประมาณสนับสนุนให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$) และผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนแก่ครูภาษาไทย และตรวจรายงานการวิจัยในชั้นเรียนของครูด้วยตนเอง มีการปฏิบัติในระดับมากเท่ากัน ($\bar{X} = 3.75$) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ผู้บริหารโรงเรียนจัดประกวดงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยในแต่ละภาคเรียน มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$)

4.1.3 องค์ประกอบกลยุทธ์การสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่องแผนการสอนภาษาไทย

n=500

3.1 องค์ประกอบกลยุทธ์การสอนภาษาไทย	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
3.1.1 แผนการสอนภาษาไทย				
1. ก่อนทำแผนการสอน ครูภาษาไทยได้ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง วิเคราะห์ข้อสอบ O-NET แล้วจึงทำโครงการสอนภาษาไทยในรายวิชาที่ได้รับมอบหมายให้สอน	4.40	0.66	มีการปฏิบัติในระดับมาก	1
2. ครูภาษาไทยนำผลการวิจัยเกี่ยวกับภาษาไทยมาพัฒนาเนื้อหาที่สอนให้ทันสมัย	4.19	0.69	มีการปฏิบัติในระดับมาก	4
3. ครูภาษาไทยเฉลยข้อสอบ O-NET แต่ละปี เพื่อให้ให้นักเรียนก้าวทันความก้าวหน้าด้านวิชาการ	4.34	0.69	มีการปฏิบัติในระดับมาก	3
4. ครูภาษาไทยทบทวนความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวกับเรื่องใหม่ที่กำลังจะสอนเป็นการปรับความรู้ของนักเรียนให้ทันกัน เพื่อเชื่อมความรู้อุ้เดิมกับความรู้ใหม่	4.38	0.62	มีการปฏิบัติในระดับมาก	2
5. ครูภาษาไทยใช้หลักสูตรแกนกลาง แนวข้อสอบ O-NET และมาตรฐานของ สมศ. กำหนดเป็นหลักสูตรของโรงเรียน เพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมรับการประเมินจากหน่วยงานภายนอก	4.19	0.64	มีการปฏิบัติในระดับมาก	4
รวม	4.30	0.66	มีการปฏิบัติในระดับมาก	

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ด้านแผนการสอนภาษาไทยโดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ก่อนทำแผนการสอน ครูภาษาไทยได้ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง วิเคราะห์ข้อสอบ O-NET แล้วจึงทำโครงการสอนภาษาไทยในรายวิชาที่ได้รับมอบหมายให้สอน และครูภาษาไทยใช้หลักสูตรแกนกลาง แนวข้อสอบ O-NET และมาตรฐานของ สมศ. กำหนดเป็นหลักสูตรของโรงเรียน เพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมรับการประเมินจากหน่วยงานภายนอก มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$) รองลงมา ครูภาษาไทยทบทวนความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวกับเรื่องใหม่ที่กำลังจะสอนเป็นการปรับความรู้ของนักเรียนให้ทันกัน เพื่อเชื่อมความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) และครูภาษาไทยเฉลยข้อสอบ O-NET แต่ละปี เพื่อให้ให้นักเรียนก้าวทันความก้าวหน้าด้านวิชาการ มีการปฏิบัติในระดับมากเท่ากัน ($\bar{X} = 4.34$) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ครูภาษาไทยนำผลการวิจัยเกี่ยวกับภาษาไทยมาพัฒนาเนื้อหาที่สอนให้ทันสมัยมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$)

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย

n=500

3.1 องค์ประกอบกลยุทธ์การสอนภาษาไทย	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
3.1.2 การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย				
1. ครูภาษาไทยสำรวจปัญหาในการสอนภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และหาวิธีแก้ปัญหาในรายวิชาที่สอน	4.26	0.65	มีการปฏิบัติในระดับมาก	1
2. ครูภาษาไทยทำรายงานที่สำรวจปัญหาและแก้ปัญหาการสอนภาษาไทยส่งผู้บริหารโรงเรียนในรายวิชาที่สอนทุกเดือน	3.64	1.03	มีการปฏิบัติในระดับมาก	5
3. ครูภาษาไทยแนะนำกลวิธีในการสร้างความรู้ภาษาไทยด้วยตนเองวิธีเลือกอ่านหนังสือที่เชื่อถือได้แก่นักเรียน เพื่อนักเรียนจะได้แบบอย่าง ได้ข้อคิดที่ดี และสามารถนำไปอ้างอิงเชิงวิชาการได้	4.23	0.65	มีการปฏิบัติในระดับมาก	2
4. ครูภาษาไทยให้นักเรียนสำรวจปัญหาในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนเอง เพื่อครูจะได้นำมาวางแผนการแก้ปัญหาให้ตรงประเด็น	4.07	0.75	มีการปฏิบัติในระดับมาก	4
5. ครูภาษาไทยให้นักเรียนรายงานผลการเรียนภาษาไทยแต่ละเรื่องถึงข้อคิดหรือประโยชน์ที่ได้เพื่อสะท้อนความเข้าใจและทักษะด้านการเขียนของนักเรียน	4.11	0.73	มีการปฏิบัติในระดับมาก	3
รวม	4.06	0.76	มีการปฏิบัติในระดับมาก	

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยโดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ครูภาษาไทยสำรวจปัญหาในการสอนภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และหาวิธีแก้ปัญหาในรายวิชาที่สอน มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) รองลงมา ครูภาษาไทยแนะนำกลวิธี

ในการสร้างความรู้ภาษาไทยด้วยตนเองวิธีเลือกอ่านหนังสือที่เชื่อถือได้แก่นักเรียน เพื่อนักเรียนจะ
ได้เป็นอย่างดี ได้ข้อคิดที่ดี และสามารถนำไปอ้างอิงเชิงวิชาการได้ มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} =$
4.23) และ ครูภาษาไทยให้นักเรียนรายงานผลการเรียนภาษาไทยแต่ละเรื่องถึงข้อคิดหรือประโยชน์
ที่ได้เพื่อสะท้อนความเข้าใจและทักษะด้านการเขียนของนักเรียน มีการปฏิบัติในระดับมากเท่ากัน
($\bar{X} = 4.11$) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ครูภาษาไทยทำรายงานที่สำรวจปัญหา และแก้ปัญหา
การสอนภาษาไทยส่งผู้บริหารโรงเรียนในรายวิชาที่สอนทุกเดือน มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} =$
3.64)

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่องการประเมินคุณภาพภายใน
n=500

4.1 องค์ประกอบกลยุทธ์ด้านการวัดและการประเมินเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
4.1.1 การประเมินคุณภาพภายใน				
1. ครูภาษาไทยนำนักเรียนค้นคว้าเพื่อเพิ่มพูนความรู้เมื่อนักเรียนส่งงานก็พร้อมแจ้งผลการตรวจให้เร็วที่สุด เพื่อให้ให้นักเรียนมีโอกาสแก้ไขข้อบกพร่อง	4.26	0.63	มีการปฏิบัติในระดับมาก	3
2. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน ชิ้นงานที่ต้องทำ มีจุดมุ่งหมาย กำหนดคุณภาพงานอย่างชัดเจน	4.22	0.67	มีการปฏิบัติในระดับมาก	5
3. เมื่อครูภาษาไทยพบข้อบกพร่องในการเรียนภาษาไทยของนักเรียน ได้พยายามสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่นักเรียน	4.34	0.59	มีการปฏิบัติในระดับมาก	2
4. ครูภาษาไทยประเมินผลการเรียนหลังการสอนทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ตลอดจนความเข้าใจระบบเสียง ระบบคำ และระบบประโยคในภาษาไทย	4.37	0.60	มีการปฏิบัติในระดับมาก	1
5. ครูภาษาไทยได้จัดการประเมินภายในอย่างเป็นระบบตามปฏิทิน การปฏิบัติงานของโรงเรียน และเสริมความรู้ภาษาไทยให้เข้มแข็งตามหลักสูตรแกนกลางควบคู่กับเรื่องที่นักเรียนต้องสอบ O-NET	4.25	0.64	มีการปฏิบัติในระดับมาก	4
รวม	4.29	0.53	มีการปฏิบัติในระดับมาก	

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ด้านการประเมินคุณภาพภายใน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ครูภาษาไทยประเมินผลการเรียนหลังการสอนทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ตลอดจน

ความเข้าใจระบบเสียง ระบบคำ และระบบประโยคในภาษาไทย มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) รองลงมา เมื่อครูภาษาไทยพบข้อบกพร่องในการเรียนภาษาไทยของนักเรียน ได้พยายามสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่นักเรียน มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) และ ครูภาษาไทยนำนักเรียนค้นคว้าเพื่อเพิ่มพูนความรู้เมื่อนักเรียนส่งงานก็พร้อมแจ้งผลการตรวจให้เร็วที่สุด เพื่อให้ให้นักเรียนมีโอกาสแก้ไขข้อบกพร่อง มีการปฏิบัติในระดับมากเท่ากัน ($\bar{X} = 4.26$) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน ชิ้นงานที่ต้องทำ มีจุดมุ่งหมาย กำหนดคุณภาพงานอย่างชัดเจน มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$)

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่องการประเมินคุณภาพภายนอก

n=500

4.1 องค์ประกอบกลยุทธ์ด้านการวัดและการประเมินเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
4.1.2 การประเมินคุณภาพภายนอก				
1. ผู้บริหารโรงเรียนมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยให้ตอบสนองความต้องการของสถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการ โดยฝึกทักษะให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาไทยสื่อสารให้ถูกต้องตามหลักสูตรแกนกลาง และมาตรฐานของ สมศ.	4.24	0.66	มีการปฏิบัติในระดับมาก	1
2. ผู้บริหารโรงเรียนจัดทีมวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET วิชาภาษาไทย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เตรียมนักเรียนให้เข้าใจแนวข้อสอบ O-NET ดีขึ้น	3.97	0.91	มีการปฏิบัติในระดับมาก	3
3. ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้ครูใช้การวิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการสอนภาษาไทยให้นักเรียนมีความสามารถมากขึ้นพร้อมรับการประเมินจากหน่วยงานภายนอก	4.15	0.74	มีการปฏิบัติในระดับมาก	2
รวม	4.12	0.67	มีการปฏิบัติในระดับมาก	

จากตารางที่ 4.14 พบว่า การประเมินคุณภาพภายนอกโดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยให้ตอบสนองความต้องการของสถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการ โดยฝึกทักษะให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาไทยสื่อสารให้ถูกต้องตามหลักสูตรแกนกลาง และมาตรฐานของ สมศ. มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$) รองลงมาผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้ครูใช้การวิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการสอนภาษาไทยให้นักเรียนมีความสามารถมากขึ้นพร้อมรับการประเมินจากหน่วยงานภายนอก มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) และผู้บริหารโรงเรียนจัดทีมวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET วิชาภาษาไทย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เตรียมนักเรียนให้เข้าใจแนวข้อสอบ O-NET ดีขึ้น มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณสภาพการบริหารการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทย และกลยุทธ์การสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
องค์ประกอบการบริหารให้มีการสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพ				
1) การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย	3.73	0.90	มีการปฏิบัติในระดับมาก	10
2) การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย	3.99	0.80	มีการปฏิบัติในระดับมาก	6
3) การให้การสนับสนุนและการเสริมแรงในการทำงาน	3.74	0.95	มีการปฏิบัติในระดับมาก	9
4) การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ	4.08	0.80	มีการปฏิบัติในระดับมาก	4
องค์ประกอบ การบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย				
1) การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการสอนภาษาไทย	3.92	0.82	มีการปฏิบัติในระดับมาก	8
2) กลยุทธ์การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม	3.97	0.86	มีการปฏิบัติในระดับมาก	7
3) การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	3.69	0.98	มีการปฏิบัติในระดับมาก	11
องค์ประกอบกลยุทธ์การสอนภาษาไทย				
1) แผนการสอนภาษาไทย	4.30	0.66	มีการปฏิบัติในระดับมาก	1
2) การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	4.60	0.76	มีการปฏิบัติในระดับมาก	5

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการ สอนภาษาไทย และกลยุทธ์การสอนภาษาไทยให้มี คุณภาพ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
กลยุทธ์ด้านการวัดและการประเมินเพื่อพัฒนาการ สอนภาษาไทย				
1) การประเมินคุณภาพภายใน	4.29	0.63	มีการปฏิบัติใน ระดับมาก	2
2) การประเมินคุณภาพภายนอก	4.12	0.77	มีการปฏิบัติใน ระดับมาก	3

จากตารางที่ 4.15 สรุปสภาพการบริหารการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า

องค์ประกอบการบริหารให้มีการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เพื่อให้ผลการสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ดีขึ้นมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้านดังนี้ การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) รองลงมา การกำกับดูแลการสอนภาษาไทยมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) การให้การสนับสนุนและการเสริมแรงในการทำงานมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) และการพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทยมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$) ตามลำดับ

องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้านนี้กลยุทธ์การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) รองลงมา การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการสอนภาษาไทยมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) และการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) ตามลำดับ

องค์ประกอบกลยุทธ์การสอนภาษาไทยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ แผนการสอนภาษาไทยมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) รองลงมาการวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) ตามลำดับ

กลยุทธ์ด้านการวัดและการประเมินเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้านนี้การประเมินคุณภาพภายในมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) รองลงมาการประเมินคุณภาพภายนอกมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) ตามลำดับ

4.1.5 ผลการวิเคราะห์สภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจำแนกตามตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามของกลุ่มโรงเรียนทั่วไป

ส่วนที่ 1 องค์ประกอบการบริหารให้มีการจัดการสอนภาษาไทยที่มีคุณภาพ

1) องค์ประกอบการบริหารให้การสอนภาษาไทยมีคุณภาพ

ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย ของผู้ตอบแบบสอบถาม 4 กลุ่ม

1.องค์ประกอบการบริหาร เพื่อพัฒนาคุณภาพการสอน ภาษาไทย	ผอ. (n=56)		รองวิชาการ (n=69)		หัวหน้ากลุ่ม (n=85)		ครู (n=290)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1.1 การพัฒนาความรู้ ทักษะ และ เทคนิคการสอนภาษาไทย								
1.1.1. ผู้บริหารโรงเรียนมีการ วางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาการ สอนภาษาไทย	4.43 มาก	0.66	4.12 มาก	0.74	3.96 มาก	0.73	3.82 มาก	0.74
1.1.2. ผู้บริหารโรงเรียนสร้าง ความเข้าใจแก่ครูในการกำหนด เป้าหมาย และหน้าที่ที่ควรปฏิบัติ เพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยให้มี คุณภาพมากขึ้น	4.54 มากที่สุด	0.60	4.41 มาก	0.60	4.04 มาก	0.75	3.90 มาก	0.75
1.1.3 ผู้บริหารโรงเรียน กำหนดให้มีการอบรมครูภาษาไทย เพื่อพัฒนา การเรียนการสอนเป็น ประจำทุกเดือน	3.61 มาก	1.14	3.64 มาก	0.92	3.26 ปาน กลาง	1.05	3.22 ปาน กลาง	1.04

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนา คุณภาพการสอนภาษาไทย	ผอ. (n=56)		รองวิชาการ (n=69)		หัวหน้ากลุ่ม (n=85)		ครู (n=290)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1.1.4 ผู้บริหารโรงเรียน ส่งเสริม สนับสนุนให้จัด นิทรรศการหมุนเวียนและจัด กิจกรรมเสริมความรู้ภาษาไทย ตลอดปี	4.25 มาก	0.79	4.10 มาก	0.83	3.91 มาก	0.87	3.79 มาก	0.86
1.1.5 ผู้บริหาร โรงเรียนจัดให้ มีการประกวดนวัตกรรมการสอน ภาษาไทย	3.61 มาก	1.09	3.62 มาก	1.07	3.22 ปาน กลาง	1.15	3.30 ปาน กลาง	1.04
รวม	4.09 มาก	0.69	3.98 มาก	0.67	3.68 มาก	0.69	3.61 มาก	0.72

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ด้านการพัฒนาคำรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย ผู้อำนวยการ ในภาพรวม พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ในขณะที่รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) และพิจารณาเป็นรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า เกือบทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้มีการอบรมครูภาษาไทยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเป็นประจำทุกเดือน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.22$) และผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้มีการอบรมครูภาษาไทยเพื่อพัฒนา การเรียนการสอนเป็นประจำทุกเดือน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$) สำหรับครูผู้สอนภาษาไทย พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า เกือบทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ผู้บริหาร โรงเรียนกำหนดให้มีการอบรมครูภาษาไทยเพื่อพัฒนา การเรียนการสอนเป็นประจำทุกเดือน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$) และผู้บริหาร โรงเรียนกำหนดให้มีการอบรมครูภาษาไทยเพื่อพัฒนา การเรียนการสอนเป็นประจำทุกเดือน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.22$)

เมื่อพิจารณาข้อที่ทั้ง 4 ตำแหน่งมีความเห็นตรงกันว่าการปฏิบัติในระดับมาก คือผู้บริหารโรงเรียนมีการวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาการสอนภาษาไทย และผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนให้จัดนิทรรศการหมุนเวียนและกิจกรรมเสริมความรู้ภาษาไทยตลอดปี

ตารางที่ 4.17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็น เรื่อง การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย ของผู้ตอบแบบสอบถาม 4 กลุ่ม

1.องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทย	ผอ. (n=56)		รองวิชาการ (n=69)		หัวหน้ากลุ่ม (n=85)		ครู (n=290)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1.2 การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย								
1.2.1 ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้ครูภาษาไทยรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียนทุกเดือน หลังจากการประเมินผลการเรียนของนักเรียน	3.62 มาก	1.15	3.30 ปานกลาง	1.00	3.21 ปานกลาง	1.01	3.24 ปานกลาง	0.99
1.2.2 ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้ครูภาษาไทยพัฒนานักเรียนให้สามารถสอบ O-NET วิชาภาษาไทยให้มีคะแนนสูงขึ้น	4.73 มากที่สุด	0.52	4.59 มากที่สุด	0.58	4.49 มาก	0.61	4.39 มาก	0.66
1.2.3 ผู้บริหารโรงเรียนให้ครูภาษาไทยวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยโอกาส อุปสรรคในการสอนภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แล้วนำผลการวิเคราะห์มาประกอบการวางแผนการสอนภาษาไทยให้ดีขึ้น	4.39 มาก	0.65	4.30 มาก	0.69	4.14 มาก	0.80	3.99 มาก	0.77

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนา คุณภาพการสอนภาษาไทย	ผอ. (n=56)		รองวิชาการ (n=69)		หัวหน้ากลุ่ม (n=85)		ครู (n=290)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1.2.4 ผู้บริหารโรงเรียนแนะนำให้ ครูภาษาไทยปรับเปลี่ยน แผนพัฒนาการสอนภาษาไทยได้ ตามสถานการณ์	4.39 มาก	0.65	4.32 มาก	0.68	4.12 มาก	0.78	4.04 มาก	0.76
1.2.5 ผู้บริหารโรงเรียนมีการ ประเมินการสอนภาษาไทยตาม ปฏิทินการปฏิบัติงาน	4.12 มาก	0.88	4.01 มาก	0.74	3.89 มาก	0.86	3.93 มาก	0.85
รวม	4.25	0.60	4.11	0.52	3.97	0.61	3.92	0.63

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ด้านการกำกับดูแลการสอนภาษาไทย ผู้อำนวยการในภาพรวม พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ในขณะที่รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) และพิจารณาเป็นรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้ครูภาษาไทยรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียนทุกเดือน หลังจากการประเมินผลการเรียนของนักเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$) ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้ครูภาษาไทยรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียนทุกเดือน หลังจากการประเมินผลการเรียนของนักเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$) สำหรับครูผู้สอนภาษาไทย พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) เมื่อพิจารณาในรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้ครูภาษาไทยรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียนทุกเดือน หลังจากการประเมินผลการเรียนของนักเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$)

เมื่อพิจารณาข้อที่ทั้ง 4 ตำแหน่งมีความคิดเห็นตรงกันว่ามีการปฏิบัติในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ ผู้บริหารโรงเรียนให้ครูภาษาไทยวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาส อุปสรรคในการสอนภาษาไทยเพื่อนำผลการวิเคราะห์มาประกอบการวางแผนการสอนภาษาไทยให้ดีขึ้น ผู้บริหารโรงเรียนแนะนำให้ครูภาษาไทยปรับเปลี่ยนแผนพัฒนาการสอนภาษาไทยได้ตามสถานการณ์และผู้บริหารโรงเรียนประเมินการสอนภาษาไทยตามปฏิทินการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 4.18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง การให้การสนับสนุนและเสริมแรงในการทำงาน ของผู้ตอบแบบสอบถาม 4 กลุ่ม

1.องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทย	ผอ. (n=56)		รอง วิชาการ (n=69)		หัวหน้ากลุ่ม (n=85)		ครู (n=290)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1.3 การให้การสนับสนุนและเสริมแรงในการทำงาน								
1.3.1 ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนด้านการเงิน และด้านอื่นๆ เพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย	4.55 มาก ที่สุด	0.60	4.38 มาก	0.64	4.09 มาก	0.78	3.88 มาก	0.83
1.3.2 ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญต่อการสอนภาษาไทย ด้วยการจัดอบรมวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย แล้วผู้บริหารตรวจรายงานผลการวิจัยด้วยตนเอง	4.25 มาก	0.79	4.04 มาก	0.78	3.69 มาก	0.91	3.63 มาก	0.97
1.3.3 ผู้บริหารจัดให้มีรางวัลแก่ครูภาษาไทยที่สามารถพัฒนานักเรียนให้มีผลการสอบ O-NET สูงขึ้น	3.71 มาก	1.22	3.5 มาก	1.16	2.98 ปาน กลาง	1.19	3.14 ปาน กลาง	1.21
1.3.4 ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย โดยจัดนิทรรศการการหมุนเวียนทุกเดือน	4.00 มาก	0.95	3.77 มาก	0.84	3.33 ปาน กลาง	1.08	3.4 ปาน กลาง	1.02

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

1.องค์ประกอบการบริหารเพื่อ พัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทย	ผอ. (n=56)		รอง วิชาการ (n=69)		หัวหน้ากลุ่ม (n=85)		ครู (n=290)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1.3.5 ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริม การประกวดทักษะการใช้ ภาษาไทย การแสดงความคิด สร้างสรรค์ เช่น การแสดงละคร การตอบปัญหาภาษาไทย เป็นต้น	4.36 มาก	0.84	4.26 มาก	0.70	4.21 มาก	0.71	4.02 มาก	0.77
รวม	4.18 มาก	0.65	4.01 มาก	0.61	3.66 มาก	0.71	3.62 มาก	0.75

จากตารางที่ 4.18 ด้านการให้การสนับสนุนและเสริมแรงในการทำงาน พบว่า ผู้อำนวยการ ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า เกือบทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ยกเว้นผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนด้านการเงิน และด้านอื่นๆ เพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ในขณะที่รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) และพิจารณาเป็นรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นผู้บริหารจัดให้มีรางวัลแก่ครูภาษาไทยที่สามารถพัฒนานักเรียนให้มีผลการสอบ O-NET สูงขึ้น และผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย โดยจัดนิทรรศการการหมุนเวียนทุกเดือน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับครูผู้สอนภาษาไทย พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$) เมื่อพิจารณาในรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นข้อ ยกเว้นผู้บริหารจัดให้มีรางวัลแก่ครูภาษาไทยที่สามารถพัฒนานักเรียนให้มีผลการสอบ O-NET สูงขึ้น และผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย โดยจัดนิทรรศการการหมุนเวียนทุกเดือน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็น เรื่องการส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ ของผู้ตอบแบบสอบถาม 4 กลุ่ม

1.องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทย	ผอ. (n=56)		รอง วิชาการ (n=69)		หัวหน้ากลุ่ม (n=85)		ครู (n=290)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1.4 การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ								
1.4.1 ผู้บริหารโรงเรียนจัดทำแผนพัฒนากลยุทธ์ให้ครูภาษาไทยพัฒนาการสอน เพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมรับการประเมินทั้งภายในโรงเรียนและการประเมินจากหน่วยงานภายนอก	4.43 มาก	0.63	4.19 มาก	0.67	4.04 มาก	0.73	3.95 มาก	0.75
1.4.2 ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้ครูศึกษาต่อ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการสอนภาษาไทย	4.48 มาก	0.63	4.32 มาก	0.68	4.09 มาก	0.83	3.88 มาก	0.87
1.4.3 ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการอบรมครู เพื่อให้ครูสามารถจัดทำแผนการสอนภาษาไทยที่ใช้ผลการวิเคราะห์หลักสูตร ผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET และเกณฑ์การประเมินของ สมศ. มาประกอบการทำโครงการสอนและแผนการสอน	4.61 มากที่สุด	0.59	4.39 มาก	0.67	4.09 มาก	0.90	3.96 มาก	0.81

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนา คุณภาพการสอนภาษาไทย	ผอ. (n=56)		รอง วิชาการ (n=69)		หัวหน้ากลุ่ม (n=85)		ครู (n=290)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1.4.4 ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมครู ให้ศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์ หลักสูตร วิเคราะห์ข้อสอบ O-NET ย้อนหลัง และเกณฑ์การประเมิน ของ สมศ. มาประกอบการทำ โครงการสอนและแผนการสอน ภาษาไทย	4.55 มาก ที่สุด	0.60	4.45 มาก	0.68	4.15 มาก	0.79	3.93 มาก	0.84
1.4.5 ผู้บริหารโรงเรียนมีการ ประเมินผลการดำเนินการประเมิน มาปรับปรุงการสอนภาษาไทยให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	4.41 มาก	0.65	4.39 มาก	0.62	4.01 มาก	0.85	3.92 มาก	0.76
รวม	4.50 มาก ที่สุด	0.49	4.35 มาก	0.54	4.08 มาก	0.66	3.93 มาก	0.68

จากตารางที่ 4.19 ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ พบว่า ผู้อำนวยการในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ คือผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการอบรมครู เพื่อให้ครูสามารถจัดทำแผนการสอนภาษาไทยที่ใช้ผลการวิเคราะห์หลักสูตร ผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET และเกณฑ์การประเมินของ สมศ. มาประกอบการทำโครงการสอนและแผนการสอน และผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมครูให้ศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ข้อสอบ O-NET และเกณฑ์การประเมินของ สมศ. มาประกอบการทำโครงการสอนและแผนการสอนภาษาไทย ส่วนข้ออื่นๆ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ในขณะที่รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการมีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีการปฏิบัติ

อยู่ในระดับมากทุกข้อ สำหรับครูผู้สอนภาษาไทย พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) เมื่อพิจารณาในรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ

เมื่อพิจารณาข้อที่ทั้ง 4 ตำแหน่งมีความเห็นตรงกันว่ามีการระดับมาก มีดังนี้

1. ผู้บริหาร โรงเรียนจัดทำแผนพัฒนาหลักสูตรให้ครูภาษาไทยพัฒนาการสอน เพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมรับการประเมินทั้งภายในโรงเรียนและการประเมินจากหน่วยงานภายนอก
2. ผู้บริหาร โรงเรียนส่งเสริมให้ครูศึกษาต่อ เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถในการสอนภาษาไทย
3. ผู้บริหาร โรงเรียนจัดให้มีการอบรมครู เพื่อให้ครูสามารถจัดทำแผนการสอนภาษาไทยที่ใช้ผลการวิเคราะห์หลักสูตร ผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET และเกณฑ์การประเมินของ สมศ. มาประกอบการทำโครงการสอนและแผนการสอน
4. ผู้บริหาร โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินการประเมินมาปรับปรุงการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2) องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย

ตารางที่ 4.20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็น เรื่องการส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการสอนภาษาไทย ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 4 กลุ่ม

1.องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทย	ผอ. (n=56)		รองวิชาการ (n=69)		หัวหน้ากลุ่ม (n=85)		ครู (n=290)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1.5 การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการสอนภาษาไทย								
1.5.1 ผู้บริหารโรงเรียนมีกลยุทธ์บริหาร โดยเฉพาะเพื่อวางแผนพัฒนาการสอนภาษาไทยให้ดีขึ้น	4.20 มาก	0.77	4.01 มาก	0.68	3.73 มาก	0.88	3.74 มาก	0.81
1.5.2 ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้มีปฏิทินสำรวจความต้องการวัสดุผลิตสื่อการสอนของครูภาษาไทย และจัดหาวัสดุตามความต้องการของครู	4.18 มาก	0.69	4.20 มาก	0.68	3.75 มาก	0.91	3.81 มาก	0.85
1.5.3 ผู้บริหารโรงเรียนเน้นการมีส่วนร่วมของครูในการระดมสมองวางแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	4.57 มากที่สุด	0.57	4.29 มาก	0.69	4.02 มาก	0.79	3.87 มาก	0.83
1.5.4 ผู้บริหารโรงเรียนให้ครูนำแผนกลยุทธ์มาปฏิบัติตามปฏิทินการปฏิบัติงาน และกำหนดเวลาในการประเมินตัวชี้วัดที่ชัดเจน	4.43 มาก	0.66	4.25 มาก	0.67	3.99 มาก	0.78	3.93 มาก	0.78
1.5.5 ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้มีปฏิทินการประเมิน กลยุทธ์การพัฒนาการสอนภาษาไทย	4.14 มาก	0.84	4.04 มาก	0.67	3.74 มาก	0.93	3.75 มาก	0.83
รวม	4.30 มาก	0.56	4.16 มาก	0.57	3.85 มาก	0.73	3.82 มาก	0.71

จากตารางที่ 4.20 ด้านการส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการสอนภาษาไทย พบว่า ผู้อำนวยการในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ผู้บริหารโรงเรียนเน้นการมีส่วนร่วมของครูในการระดมสมองวางแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย ส่วนข้ออื่นๆ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ในขณะที่รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการมีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ สำหรับครูผู้สอนภาษาไทย พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) เมื่อพิจารณาในรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ

เมื่อพิจารณาข้อที่ทั้ง 4 ตำแหน่งมีความคิดเห็นตรงกันว่าปฏิบัติในระดับมาก คือ 1.5.1 ผู้บริหารโรงเรียนมีกลยุทธ์บริหาร โดยเฉพาะเพื่อวางแผนพัฒนาการสอนภาษาไทยให้ดีขึ้น 1.5.2 ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้มีปฏิทินสำรวจความต้องการวัสดุผลิตสื่อการสอนของครูภาษาไทย และจัดหาวัสดุตามความต้องการของครู 1.5.4 ผู้บริหารโรงเรียนให้ครูนำแผนกลยุทธ์มาปฏิบัติตามปฏิทินการปฏิบัติงาน และกำหนดเวลาในการประเมินตัวชี้วัดที่ชัดเจน 1.5.5 ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้มีปฏิทินการประเมิน กลยุทธ์การพัฒนาการสอนภาษาไทย

ตารางที่ 4.21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็น เรื่องการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม ของผู้ตอบแบบสอบถาม 4 กลุ่ม

1.องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทย	ผอ. (n=56)		รองวิชาการ (n=69)		หัวหน้ากลุ่ม (n=85)		ครู (n=290)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
2.1 กลยุทธ์การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม								
2.1.1 ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้ครูมีส่วนร่วม วางแผนกลยุทธ์ นำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และประเมินกลยุทธ์โดยมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน	4.59 มาก ที่สุด	0.57	4.28 มาก	0.62	4.12 มาก	0.75	4.00 มาก	0.77
2.1.2 ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้ครูภาษาไทยสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	4.59 มาก ที่สุด	0.53	4.39 มาก	0.60	4.19 มาก	0.68	4.07 มาก	0.76
2.1.3 ผู้บริหารโรงเรียนมีงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมภาษาไทยทั้งภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2	4.62 มาก ที่สุด	0.52	4.42 มาก	0.63	4.11 มาก	0.85	3.98 มาก	0.79
2.1.4 ผู้บริหารโรงเรียนมีการให้รางวัลพิเศษแก่ครูที่ใช้ผลการวิจัยในชั้นเรียน ใช้ผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET มาพัฒนาการสอนภาษาไทยและผลิตสื่อการสอน	3.98 มาก	1.10	3.83 มาก	1.11	3.27 ปาน กลาง	1.16	3.29 ปาน กลาง	1.13
รวม	4.45, มาก	0.51	4.23 มาก	0.58	3.92 มาก	0.65	3.83 มาก	0.70

จากตารางที่ 4.21 ด้านการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม พบว่า ผู้อำนวยการในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดเกือบทุกข้อ ยกเว้นผู้บริหารโรงเรียนมีการให้รางวัลพิเศษแก่ครูที่ใช้ผลการวิจัยในชั้นเรียน ใช้ผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET มาพัฒนาการสอนภาษาไทยและผลิตสื่อการสอน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ในขณะที่รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการมีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นผู้บริหารโรงเรียนมีการให้รางวัลพิเศษแก่ครูที่ใช้ผลการวิจัยในชั้นเรียน ใช้ผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET มาพัฒนาการสอนภาษาไทยและผลิตสื่อการสอนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับครูผู้สอนภาษาไทย พบว่าในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นผู้บริหารโรงเรียนมีการให้รางวัลพิเศษแก่ครูที่ใช้ผลการวิจัยในชั้นเรียน ใช้ผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET มาพัฒนาการสอนภาษาไทยและผลิตสื่อการสอนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.22 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่องการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน ของผู้ตอบแบบสอบถาม 4 กลุ่ม

1. องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทย	ผอ. (n=56)		รองวิชาการ (n=69)		หัวหน้ากลุ่ม (n=85)		ครู (n=290)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
3.1 การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน								
3.1.1 ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนให้จัดแหล่งเรียนรู้ด้านภาษาไทยในห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	4.38 มาก	0.65	4.30 มาก	0.79	3.80 มาก	0.81	3.85 มาก	0.84
3.1.2 ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนแก่ครูภาษาไทย และตรวจรายงานการวิจัยในชั้นเรียนของครูด้วยตนเอง	4.16 มาก	0.80	3.94 มาก	0.86	3.71 มาก	0.96	3.63 มาก	0.93
3.1.3 ผู้บริหารโรงเรียนจัดประกวดงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยในแต่ละภาคเรียน	3.52 มาก	1.28	3.54 มาก	1.20	3.06 ปานกลาง	1.18	3.23 ปานกลาง	1.16
3.1.4 ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ โดยจัดงบประมาณสนับสนุนให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง	4.23 มาก	0.83	4.01 มาก	1.01	3.79 มาก	1.00	3.59 มาก	0.95
รวม	4.07 มาก	0.72	3.95 มาก	0.78	3.59 มาก	0.77	3.58 มาก	0.80

จากตารางที่ 4.22 ด้านการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ผู้อำนวยการในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ในขณะที่รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการมีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} =$

3.95) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นผู้บริหารโรงเรียนจัดประกวดงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยในแต่ละภาคเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับครูผู้สอนภาษาไทย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนให้จัดแหล่งเรียนรู้ด้านภาษาไทยในห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นผู้บริหารโรงเรียนจัดประกวดงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยในแต่ละภาคเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในระดับปฏิบัติมากตรงกันทั้ง 4 ตำแหน่ง มี 3 ข้อ คือ 3.1.1 ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนให้จัดแหล่งเรียนรู้ด้านภาษาไทยในห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 3.1.2 ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนแก่ครูภาษาไทย และตรวจรายงานการวิจัยในชั้นเรียนของครูด้วยตนเอง 3.1.4 ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ โดยจัดงบประมาณสนับสนุน

ส่วนที่ 2 องค์ประกอบกลยุทธ์การสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

3) องค์ประกอบกลยุทธ์การสอนภาษาไทย

ตารางที่ 4.23 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ความคิดเห็น เรื่องแผนการสอนภาษาไทย ของผู้ตอบแบบสอบถาม 4 กลุ่ม

3.องค์ประกอบกลยุทธ์การสอนภาษาไทย	ผอ. (n=56)		รองวิชาการ (n=69)		หัวหน้ากลุ่ม (n=85)		ครู (n=290)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
3.1 แผนการสอนภาษาไทย								
3.1.1 ก่อนทำแผนการสอน ครูภาษาไทยได้ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง วิเคราะห์ข้อสอบ O-NET แล้วจึงทำโครงการสอนภาษาไทยในรายวิชาที่ได้รับมอบหมายให้สอน	4.63 มาก ที่สุด	0.62	4.51 มาก ที่สุด	0.56	4.41 มาก	0.75	4.32 มาก	0.65
3.1.2 ครูภาษาไทยนำผลการวิจัยเกี่ยวกับภาษาไทยมาพัฒนาเนื้อหาที่สอนให้ทันสมัย	4.45 มาก	0.69	4.23 มาก	0.73	4.13 มาก	0.84	4.15 มาก	0.63
3.1.3 ครูภาษาไทยเฉลยข้อสอบ O-NET แต่ละปี เพื่อให้นักเรียนก้าวทันความก้าวหน้าด้านวิชาการ	4.57 มาก ที่สุด	0.60	4.45 มาก	0.61	4.41 มาก	0.66	4.25 มาก	0.71
3.1.4 ครูภาษาไทยทบทวนความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวกับเรื่องใหม่ที่กำลังจะสอนเป็นการปรับความรู้ของนักเรียนให้ทันกัน เพื่อเชื่อมความรู้เดิมกับความรู้ใหม่	4.61 มาก ที่สุด	0.56	4.49 มาก	0.59	4.42 มาก	0.62	4.30 มาก	0.63

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

3.องค์ประกอบกลยุทธ์การสอน ภาษาไทย	ผอ. (n=56)		รองวิชาการ (n=69)		หัวหน้ากลุ่ม (n=85)		ครู (n=290)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
3.1.5 ครูภาษาไทยใช้หลักสูตร แกนกลาง แนวข้อสอบ O-NET และมาตรฐานของ สมศ. กำหนด เป็นหลักสูตรของโรงเรียน เพื่อ เตรียมนักเรียนให้พร้อมรับการ ประเมินจากหน่วยงานภายนอก	4.68 มาก ที่สุด	0.51	4.45 มาก	0.68	4.40 มาก	0.69	4.34 มาก	0.62
รวม	4.59 มาก ที่สุด	0.50	4.43 มาก	0.52	4.36 มาก	0.59	4.27 มาก	0.53

จากตารางที่ 4.23 ด้านแผนการสอนภาษาไทย พบว่า ผู้อำนวยการในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) เมื่อพิจารณาในรายชื่อ พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดเกือบทุกข้อ ยกเว้นครูภาษาไทยนำผลการวิจัยเกี่ยวกับภาษาไทยมาพัฒนาเนื้อหาที่สอนให้ทันสมัยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ในขณะที่รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการมีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นก่อนทำแผนการสอน ครูภาษาไทยได้ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง วิเคราะห์ข้อสอบ O-NET แล้วจึงทำโครงการสอนภาษาไทยในรายวิชาที่ได้รับมอบหมาย มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ สำหรับครูผู้สอนภาษาไทย พบว่า ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ 4.24 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็น เรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย ของผู้ตอบแบบสอบถาม 4 กลุ่ม

3.องค์ประกอบกลยุทธ์การสอนภาษาไทย	ผอ. (n=56)		รองวิชาการ (n=69)		หัวหน้ากลุ่ม (n=85)		ครู (n=290)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
3.2 การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย								
3.2.1. ครูภาษาไทยสำรวจปัญหาในการสอนภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และหาวิธีแก้ปัญหาในรายวิชาที่สอน	4.52 มาก ที่สุด	0.57	4.39 มาก	0.65	4.31 มาก	0.67	4.17 มาก	0.65
3.2.2 ครูภาษาไทยทำรายงานที่สำรวจปัญหา และแก้ปัญหการสอนภาษาไทยส่งผู้บริหาร โรงเรียนในรายวิชาที่สอนทุกเดือน	4.02 มาก	0.94	3.83 มาก	0.97	3.45 ปาน กลาง	1.25	3.58 มาก	0.97
3.2.3 ครูภาษาไทยแนะนำวิธีในการสร้างความรู้ภาษาไทยด้วยตนเองวิธีเลือกอ่านหนังสือที่เชื่อถือได้แก่นักเรียนเพื่อให้นักเรียนจะได้แบบอย่าง นำไปอ้างอิงได้	4.39 มาก	0.62	4.30 มาก	0.63	4.25 มาก	0.65	4.18 มาก	0.66
3.2.4. ครูภาษาไทยให้นักเรียนสำรวจปัญหาในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนเอง เพื่อครูจะได้นำมาวางแผนการแก้ปัญหาให้ตรงประเด็น	4.27 มาก	0.67	4.17 มาก	0.73	3.99 มาก	0.85	4.03 มาก	0.73
3.2.5 ครูภาษาไทยให้นักเรียนรายงานผลการเรียนภาษาไทยแต่ละเรื่องถึงข้อคิดหรือประโยชน์ที่ได้เพื่อสะท้อนความเข้าใจและทักษะด้านการเขียนของนักเรียน	4.34 มาก	0.67	4.20 มาก	0.76	4.12 มาก	0.81	4.03 มาก	0.70
รวม	4.31 มาก	0.58	4.18 มาก	0.58	4.02 มาก	0.70	4.00 มาก	0.60

จากตารางที่ 4.24 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย พบว่า ผู้อำนวยการในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นครูภาษาไทยสำรวจปัญหาในการสอนภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และหาวิธีแก้ปัญหามารายวิชาที่สอนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ในขณะที่รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการมีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นครูภาษาไทยทำรายงานที่สำรวจปัญหา และแก้ปัญหาคำสอนภาษาไทยส่งผู้บริหารโรงเรียนในรายวิชาที่สอนทุกเดือน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางสำหรับครูผู้สอนภาษาไทย พบว่าในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ

เมื่อพิจารณาข้อที่ทั้ง 4 ตำแหน่งมีความคิดเห็นว่าปฏิบัติตรงกันมี 4 ข้อ ดังนี้

1. ครูภาษาไทยทำรายงานที่สำรวจปัญหา และแก้ปัญหาคำสอนภาษาไทยส่งผู้บริหารโรงเรียนในรายวิชาที่สอนทุกเดือน
2. ครูภาษาไทยแนะนำกลวิธีในการสร้างความรู้ภาษาไทยด้วยตนเองวิธีเลือกอ่านหนังสือที่เชื่อถือได้แก่นักเรียน เพื่อนักเรียนจะได้แบบอย่าง ได้ข้อคิดที่ดี และสามารถนำไปอ้างอิงเชิงวิชาการได้
3. ครูภาษาไทยให้นักเรียนสำรวจปัญหาในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนเอง เพื่อครูจะได้นำมาวางแผนการแก้ปัญหาให้ตรงประเด็น
4. ครูภาษาไทยให้นักเรียนรายงานผลการเรียนภาษาไทยแต่ละเรื่องถึงข้อคิดหรือประโยชน์ที่ได้เพื่อสะท้อนความเข้าใจและทักษะด้านการเขียนของนักเรียน

4) องค์ประกอบกลยุทธ์การวัดและการประเมินเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย

ตารางที่ 4.25 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ความคิดเห็นเรื่องการประเมินคุณภาพภายใน ของผู้ตอบแบบสอบถาม 4 กลุ่ม

4.องค์ประกอบกลยุทธ์ด้านการวัดและการประเมินเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	ผอ. (n=56)		รองวิชาการ (n=69)		หัวหน้ากลุ่ม (n=85)		ครู (n=290)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
4.1 การประเมินคุณภาพภายใน								
4.1.1 ครูภาษาไทยนำนักเรียนค้นคว้าเพื่อเพิ่มพูนความรู้เมื่อนักเรียนส่งงานก็พร้อมแจ้งผลการตรวจให้เร็วที่สุด เพื่อให้ให้นักเรียนมีโอกาสแก้ไขข้อบกพร่อง	4.50 มาก ที่สุด	0.57	4.35 มาก	0.64	4.28 มาก	0.59	4.18 มาก	0.64
4.1.2 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน ชิ้นงานที่ต้องทำ มีจุดมุ่งหมาย กำหนดคุณภาพงานอย่างชัดเจน	4.54 มาก ที่สุด	0.57	4.30 มาก	0.63	4.28 มาก	0.63	4.11 มาก	0.69
4.1.3 เมื่อครูภาษาไทยพบข้อบกพร่องในการเรียนภาษาไทยของนักเรียน ได้พยายามสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่นักเรียน	4.52 มาก ที่สุด	0.54	4.36 มากที่สุด	0.62	4.44 มาก	0.54	4.28 มาก	0.59
4.1.4 ครูภาษาไทยประเมินผลการเรียนหลังการสอนทั้งการฟัง การพูดการอ่าน และการเขียน ตลอดจนความเข้าใจระบบเสียงระบบคำ และระบบประโยคในภาษาไทย	4.61 มาก ที่สุด	0.53	4.36 มาก	0.59	4.40 มาก	0.58	4.32 มาก	0.60

ตารางที่ 4.25 (ต่อ)

องค์ประกอบกลยุทธ์ด้านการวัด และการประเมินเพื่อพัฒนาการ สอนภาษาไทย	ผอ. (n=56)		รองวิชาการ (n=69)		หัวหน้ากลุ่ม (n=85)		ครู (n=290)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
4.1.5 ครูภาษาไทยได้จัดการ ประเมินภายในอย่างเป็นระบบตาม ปฏิทินการปฏิบัติงานของโรงเรียน และเสริมความรู้ภาษาไทยให้ เข้มแข็งตามหลักสูตรแกนกลาง ควบคู่กับเรื่องที่นักเรียนต้องสอบ O-NET	4.45 มาก	0.60	4.29 มาก	0.69	4.21 มาก	0.69	4.21 มาก	0.62
รวม	4.52 มากที่สุด	0.50	4.33 มาก	0.55	4.32 มาก	0.51	4.22 มาก	0.52

จากตารางที่ 4.25 ด้านการประเมินคุณภาพภายใน พบว่า ผู้อำนวยการในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) เมื่อพิจารณาในรายชื่อ พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดเกือบทุกข้อ ยกเว้นครูภาษาไทยได้จัดการประเมินภายในอย่างเป็นระบบตามปฏิทินการปฏิบัติงานของโรงเรียน และเสริมความรู้ภาษาไทยให้เข้มแข็งตามหลักสูตรแกนกลางควบคู่กับเรื่องที่นักเรียนต้องสอบ O-NET มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ในขณะที่รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการมีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ สำหรับครูผู้สอนภาษาไทย พบว่า ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ

เมื่อพิจารณาข้อที่ความคิดเห็นว่าปฏิบัติตรงกันทั้ง 4 ตำแหน่ง ด้านการประเมินคุณภาพภายใน มีเพียงข้อเดียว คือ 4.1.5 ครูภาษาไทยได้จัดการประเมินภายในอย่างเป็นระบบตามปฏิทินการปฏิบัติงานของโรงเรียน และเสริมความรู้ภาษาไทยให้เข้มแข็งตามหลักสูตรแกนกลางควบคู่กับเรื่องที่นักเรียนต้องสอบ O-NET

ตารางที่ 4.26 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่องการประเมินคุณภาพภายนอก ของผู้ตอบแบบสอบถาม 4 กลุ่ม

4.องค์ประกอบกลยุทธ์ด้านการวัดและการประเมินเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	ผอ. (n=56)		รองวิชาการ (n=69)		หัวหน้ากลุ่ม (n=85)		ครู (n=290)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
4.2 การประเมินคุณภาพภายนอก								
4.2.1 ผู้บริหารโรงเรียนมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยให้ตอบสนองความต้องการของสถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการโดยฝึกทักษะให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาไทยสื่อสารให้ถูกต้องตามหลักสูตรแกนกลาง และมาตรฐานของสมศ.	4.55 มาก ที่สุด	0.54	4.41 มาก	0.58	4.29 มาก	0.65	4.12 มาก	0.68
4.2.2 ผู้บริหารโรงเรียนจัดทีมวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET วิชาภาษาไทย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เตรียมนักเรียนให้เข้าใจแนวข้อสอบ O-NET ดีขึ้น	4.27 มาก	0.73	4.17 มาก	0.82	3.86 มาก	1.07	3.90 มาก	0.89
4.2.3 ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้ครูใช้การวิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการสอนภาษาไทยให้นักเรียนมีความสามารถมากขึ้นพร้อมรับการประเมินจากหน่วยงานภายนอก	4.46 มาก	0.63	4.29 มาก	0.64	4.19 มาก	0.73	4.04 มาก	0.76
รวม	4.43 มาก	0.54	4.29 มาก	0.63	4.11 มาก	0.69	4.02 มาก	0.67

จากตารางที่ 4.26 ด้านการประเมินคุณภาพภายนอก พบว่า ผู้อำนวยการในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.43$) เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นผู้บริหารโรงเรียนมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยให้ตอบสนองความต้องการของสถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการ โดยฝึกทักษะให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาไทยสื่อสารให้ถูกต้องตามหลักสูตรแกนกลาง และมาตรฐานของ สมศ. มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ในขณะที่รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ สำหรับครูผู้สอนภาษาไทย พบว่าในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ

เมื่อพิจารณาข้อที่ทั้ง 4 ตำแหน่งเห็นว่ามีการปฏิบัติตรงกัน คือ 4.2.2 ผู้บริหารโรงเรียนจัดทีมวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET วิชาภาษาไทย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เตรียมนักเรียนให้เข้าใจแนวข้อสอบ O-NET ดีขึ้น 4.2.3 ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้ครูใช้การวิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการสอนภาษาไทยให้นักเรียนมีความสามารถมากขึ้นพร้อมรับการประเมินจากหน่วยงานภายนอก

ตารางที่ 4.27 ค่าเฉลี่ยรวมความคิดเห็นของผู้อำนวยการของโรงเรียนกลุ่มทั่วไป

ลำดับ	ประเด็นที่ศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1.	แผนการสอนภาษาไทย	4.59	ปฏิบัติในระดับมากที่สุด
2.	การประเมินคุณภาพภายใน	4.52	ปฏิบัติในระดับมากที่สุด
3.	การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม	4.45	ปฏิบัติในระดับมาก
4.	การประเมินคุณภาพภายนอก	4.43	ปฏิบัติในระดับมาก
5.	การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ	4.41	ปฏิบัติในระดับมาก
6.	การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	4.31	ปฏิบัติในระดับมาก
7.	การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้อต่อการสอนภาษาไทย	4.30	ปฏิบัติในระดับมาก
8.	การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย	4.25	ปฏิบัติในระดับมาก
9.	การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน	4.17	ปฏิบัติในระดับมาก
10.	การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย	4.09	ปฏิบัติในระดับมาก
11.	การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	4.07	ปฏิบัติในระดับมาก

จากตารางที่ 4.27 ค่าเฉลี่ยรวมความคิดเห็นจากแบบสอบถามของผู้อำนวยการของกลุ่มโรงเรียนทั่วไปมีค่าเฉลี่ยรวมที่มีการปฏิบัติมากที่สุด ด้านแผนการสอนภาษาไทย และด้านการประเมินคุณภาพภายใน(4.59 และ 4.52) นอกนั้น มีค่าเฉลี่ย 4.07-4.45 ซึ่งมีการปฏิบัติในระดับมาก

ตารางที่ 4.28 ค่าเฉลี่ยรวมความคิดเห็นของรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนทั่วไป

ลำดับ	ประเด็นที่ศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1.	แผนการสอนภาษาไทย	4.43	ปฏิบัติในระดับมาก
2.	การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ	4.35	ปฏิบัติในระดับมาก
3.	การประเมินคุณภาพภายใน	4.33	ปฏิบัติในระดับมาก
4.	การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม	4.23	ปฏิบัติในระดับมาก
5.	การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	4.18	ปฏิบัติในระดับมาก
6.	การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้อต่อการสอนภาษาไทย	4.16	ปฏิบัติในระดับมาก
7.	การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย	4.10	ปฏิบัติในระดับมาก
8.	การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน	4.01	ปฏิบัติในระดับมาก
9.	การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย	3.98	ปฏิบัติในระดับมาก
10.	การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	3.95	ปฏิบัติในระดับมาก
11.	การประเมินคุณภาพภายนอก	3.67	ปฏิบัติในระดับมาก

จากตารางที่ 4.28 ค่าเฉลี่ยรวมความคิดเห็นจากแบบสอบถามของรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการกลุ่มโรงเรียนทั่วไป มีค่าเฉลี่ยรวม 3.67-4.43 มีการปฏิบัติในระดับมาก เรียงลำดับจากคะแนนมากไปหาคะแนนน้อย อันดับ 1 แผนการสอนภาษาไทย อันดับ 2 การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ อันดับ 3 การประเมินคุณภาพภายใน อันดับ 4 การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม อันดับ 5 การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย อันดับ 6 การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้อต่อการสอนภาษาไทย อันดับ 7 การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย อันดับ 8 การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน อันดับ 9 การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย อันดับ 10 การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน อันดับ 11 การประเมินคุณภาพภายนอก

ตารางที่ 4.29 ค่าเฉลี่ยรวมความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทยกลุ่มโรงเรียนทั่วไป

ลำดับ	ประเด็นที่ศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1.	การประเมินคุณภาพภายนอก	4.56	ปฏิบัติในระดับมากที่สุด
2.	แผนการสอนภาษาไทย	4.35	ปฏิบัติในระดับมาก
3.	การประเมินคุณภาพภายใน	4.32	ปฏิบัติในระดับมาก
4.	การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ	4.08	ปฏิบัติในระดับมาก
5.	การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	4.02	ปฏิบัติในระดับมาก
6.	การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย	3.97	ปฏิบัติในระดับมาก
7.	การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม	3.92	ปฏิบัติในระดับมาก
8.	การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้อต่อการสอนภาษาไทย	3.85	ปฏิบัติในระดับมาก
9.	การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย	3.68	ปฏิบัติในระดับมาก
10.	การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน	3.66	ปฏิบัติในระดับมาก
11.	การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	3.59	ปฏิบัติในระดับมาก

จากตารางที่ 4.29 ค่าเฉลี่ยรวมความคิดเห็นจากแบบสอบถามของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย อันดับ 1 การประเมินคุณภาพภายนอก มีการปฏิบัติมากที่สุด อันดับ 2 แผนการสอนภาษาไทย อันดับ 3 การประเมินคุณภาพภายใน อันดับ 4 การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ อันดับ 5 การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย อันดับ 6 การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย อันดับ 7 การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม อันดับ 8 การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้อต่อการสอนภาษาไทย อันดับ 9 การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย อันดับ 10 การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน อันดับ 11 การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน

ตารางที่ 4.30 ค่าเฉลี่ยรวมความคิดเห็นจากแบบสอบถามของครูอาจารย์ภาษาไทยกลุ่มโรงเรียนทั่วไป

ลำดับ	ประเด็นที่ศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1.	แผนการสอนภาษาไทย	4.27	มาก
2.	การประเมินคุณภาพภายใน	4.22	มาก
3.	การประเมินคุณภาพภายนอก	4.04	มาก
4.	การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	4.00	มาก
5.	การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ	3.93	มาก
6.	การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย	3.92	มาก
7.	การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม	3.84	มาก
8.	การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้อต่อการสอนภาษาไทย	3.82	มาก
9.	การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน	3.62	มาก
10.	การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย	3.61	มาก
11.	การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	3.58	มาก

จากตารางที่ 4.30 ค่าเฉลี่ยรวมความคิดเห็นของครูอาจารย์ภาษาไทยในกลุ่มโรงเรียนทั่วไป มีการปฏิบัติในระดับมาก ค่าเฉลี่ยรวม 3.58-4.27 พบว่า ครูอาจารย์ภาษาไทยมีแผนการสอนภาษาไทย (อันดับ 1) มีการประเมินคุณภาพภายใน (อันดับ 2) ประเมินคุณภาพภายนอก (อันดับ 3) การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย (อันดับ 4) การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ (อันดับ 5) การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย (อันดับ 6) การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้อต่อการสอนภาษาไทย (อันดับ 8) การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน (อันดับ 9) การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย (อันดับ 10) และการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน (อันดับ 11)

หากพิจารณาจากความคิดเห็นตอนท้ายแบบสอบถามของกลุ่มโรงเรียนทั่วไปสะท้อนความคิดเห็นครูอาจารย์ภาษาไทย ดังนี้

1. ครูภาษาไทย โรงเรียนวัดพุทธบูชา แสดงความคิดเห็นว่า “ผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้มากขึ้น และควรสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูภาษาไทยทุกคนอย่างสม่ำเสมอ”

2. ครูภาษาไทยโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย เห็นว่า “ปัจจุบันโรงเรียนให้ความสำคัญกับวิชาภาษาต่างประเทศ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เพื่อเข้าสู่มาตรฐานสากล “ภาษาไทย” มีความสำคัญน้อยลง”

3. ครูภาษาไทยโรงเรียนราชินีบูรณะ นครปฐม เห็นว่า “ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยให้มากขึ้น เพราะปัจจุบันให้ความสำคัญกับวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาต่างประเทศมากกว่า”

4. ครูภาษาไทยโรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย เห็นว่า “โรงเรียนเน้นอาเซียนศึกษามากกว่าการสอนภาษาไทย”

5. ครูภาษาไทยโรงเรียนบวรนิเวศ เห็นว่า “ผู้บริหารควรสนับสนุนในเรื่อง การใช้ภาษาไทย หลักภาษาไทย วรรณคดี ให้นักเรียนเห็นคุณค่า โดยให้ครูจัดนิทรรศการเกี่ยวกับเกร็ดความรู้ เพราะปัจจุบันโรงเรียนมุ่งเน้นอาเซียนเป็นหลักจนลืมวัฒนธรรมไทยและภาษาไทย”

6. หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย โรงเรียนฉวางรัชดาภิเษก เห็นว่า “ควรจัดให้มีการอบรมการวิจัยในชั้นเรียนแก่ครูที่บรรจุใหม่เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง”

7. ครูภาษาไทยโรงเรียนผดุงนารี มหาสารคาม เห็นว่า “ครูควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายต่างๆ”

8. ครูภาษาไทยโรงเรียนผดุงนารี มหาสารคาม เห็นว่า “ควรทำนโยบายพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยทั้งระยะสั้น ระยะยาว และครูภาษาไทยควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย”

9. ครูภาษาไทยโรงเรียนสตรีพังงา เห็นว่า “ผู้บริหาร โรงเรียนควรอุทิศและทุ่มเทต่อการบริหารวิชาการ”

10. ครูภาษาไทยโรงเรียนสีกัน (วัฒนานครที่อุปถัมภ์) กล่าวถึงสภาพจริงว่า “การสนับสนุนในกลุ่มสาระภาษาไทยยังน้อยอยู่ เบิกเงินลำบาก ส่วนมากครูผู้สอนต้องควักกระเป๋าของตัวเองผลิตสื่อการสอน”

11. ครูภาษาไทยโรงเรียนวิมุตยารามพิทยากร เห็นว่า “บุคลากรมีน้อยแต่งานที่รับผิดชอบมีมากทำให้ทำงานไม่เต็มที่”

12. ครูภาษาไทยโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย ลพบุรี เหมือนสิ้นหวังที่จะรอให้โรงเรียนจัดอบรมว่า “ควรมีสมาคมครูภาษาไทยแห่งชาติ โดยรับสมาชิกครูผู้สอนภาษาไทยทุกระดับเพื่อจัดประชุม (อบรม) และดำเนินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ (พัฒนาคุณภาพครูภาษาไทย)”

ผลการจัดลำดับความคิดเห็นของผู้อำนวยการ และครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
กลุ่มโรงเรียนทั่วไป

ตารางที่ 4.31 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นระหว่างผู้อำนวยการกับครูภาษาไทย

ลำดับ	ความคิดเห็นจากแบบสอบถาม	ผู้อำนวยการ	ครูภาษาไทย
1.	ผู้บริหารกำหนดให้ครูภาษาไทยพัฒนานักเรียนให้สามารถสอบ O-NET ได้คะแนนสูงขึ้น	4.73 มากที่สุด	4.39 มาก ลำดับ 1
2.	ครูภาษาไทยใช้หลักสูตรแกนกลาง แนวข้อสอบ O-NET และเกณฑ์มาตรฐานของ สมศ.มากำหนดหลักสูตรของโรงเรียน	4.68 มากที่สุด	4.34 มาก ลำดับ 2
3.	ครูภาษาไทยศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ข้อสอบ O-NET ก่อนทำโครงการสอนและแผนการสอน	4.63 มากที่สุด	4.32 มาก ลำดับ 3
4.	ผู้บริหารมีงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมภาษาไทย ทั้งภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2	4.62 มากที่สุด	3.98 มาก ลำดับ 23
5.	ผู้บริหารจัดอบรมครูวิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ข้อสอบ O-NET และเกณฑ์การประเมินของ สมศ.	4.61 มากที่สุด	3.96 มาก ลำดับ 24
6.	ครูภาษาไทยทบทวนความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่จะสอน เพื่อเชื่อมความรู้เดิมกับความรู้ใหม่	4.61 มากที่สุด	4.30 มาก ลำดับ 5
7.	ครูภาษาไทยประเมินผลการเรียนทั้ง การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ระบบเสียง ระบบคำ ระบบประโยคภาษาไทย	4.61 มากที่สุด	4.32 มาก ลำดับ 4
8.	ผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน ปฏิบัติ และประเมินกลยุทธ์	4.59 มากที่สุด	4.00 มาก อันดับ 21
9.	ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูภาษาไทยสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีพัฒนาการสอนภาษาไทย	4.59 มากที่สุด	4.07 มาก ลำดับ 15
10.	ผู้บริหารระดมสมองครูวางแผนกลยุทธ์พัฒนาการสอนภาษาไทย	4.57 มากที่สุด	3.87 มาก ลำดับ 34
11.	ครูภาษาไทยเฉลยข้อสอบ O-NET เพื่อให้นักเรียนเข้าใจแนวการวิเคราะห์ข้อสอบ	4.57 มากที่สุด	4.25 มาก ลำดับ 7

ตารางที่ 4.31 (ต่อ)

ลำดับ	ความคิดเห็นจากแบบสอบถาม	ผู้อำนวยกา	ครูภาษาไทย
12.	ผู้บริหารสนับสนุนด้านการเงินและอื่นๆเพื่อความสะดวกในการสอนภาษาไทย	4.55 มากที่สุด	3.88 มาก ลำดับ 32
13.	ผู้บริหารส่งเสริมการประกวดทักษะการใช้ภาษาไทย การแสดงความคิดสร้างสรรค์	4.36 มาก	4.02 มาก ลำดับ 20
14.	ครูภาษาไทยให้นักเรียนรายงานผลการเรียนภาษาไทยแต่ละเรื่องถึงข้อคิดและประโยชน์ที่ได้เพื่อสะท้อนความคิด ความเข้าใจ และวัดทักษะการเขียน	4.34 มาก	4.03 มาก ลำดับ 19
15.	ครูภาษาไทยเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน	4.54 มากที่สุด	4.11 มาก ลำดับ 14
16.	ผู้บริหารทำความเข้าใจกับครูในการกำหนดเป้าหมายและหน้าที่พัฒนาการสอนภาษาไทย	4.54 มากที่สุด	3.90 มาก ลำดับ 30
17.	ครูภาษาไทยสำรวจปัญหาในการสอนและหาวิธีการแก้ปัญหารายวิชาที่รับผิดชอบ	4.52 มากที่สุด	4.17 มาก ลำดับ 11
18.	เมื่อพบข้อบกพร่องในการเรียน ครูภาษาไทยอธิบายให้นักเรียนเข้าใจ	4.52 มากที่สุด	4.28 มาก ลำดับที่ 6
19.	ผู้บริหารจัดงบประมาณสนับสนุนการเรียนรู้นอกสถานที่	4.23 มาก	3.59 มาก ลำดับ 43
20.	ผู้บริหารมีแผนกลยุทธ์พัฒนาการสอนภาษาไทย	4.20 มาก	3.82 มาก ลำดับ 36
21.	ผู้บริหารกำหนดให้มีปฏิทินสำรวจความต้องการวัสดุผลิตสื่อและจัดหาตามที่ครูภาษาไทยต้องการ	4.18 มาก	3.81 มาก ลำดับ 37
22.	ครูภาษาไทยนำผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาพัฒนาเนื้อหาให้ทันสมัย	4.45 มาก	4.15 มาก อันดับ 12
23.	ครูภาษาไทยจัดการประเมินภายในอย่างเป็นระบบตามปฏิทินการปฏิบัติงาน	4.45 มาก	4.21 มาก ลำดับ 8
24.	ผู้บริหารมีแผนกลยุทธ์พัฒนาการสอนภาษาไทย	4.43 มาก	3.95 มาก ลำดับ 25

ตารางที่ 4.31 (ต่อ)

ลำดับ	ความคิดเห็นจากแบบสอบถาม	ผู้อำนวยการ	ครูภาษาไทย
25.	ผู้บริหารมีแผนกลยุทธ์พัฒนาครูภาษาไทยฝึกทักษะนักเรียนให้พร้อมรับการประเมินทั้งภายในและภายนอก	4.43 มาก	3.95 มาก ลำดับ 25
26.	ผู้บริหารให้ครูนำแผนกลยุทธ์มาปฏิบัติ	4.43 มาก	3.93 มาก ลำดับ 28
27.	ผู้บริหารนำผลการประเมินการสอนมาให้ครูปรับปรุงการสอนภาษาไทย	4.41 มาก	3.92 มาก ลำดับ 29
28.	ผู้บริหารให้ครูภาษาไทยวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาส อุปสรรค ในการสอนภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	4.39 มาก	3.99 มาก ลำดับ 22
29.	ครูภาษาไทยแนะวิธีเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.39 มาก	4.18 มาก ลำดับ 9
30.	ครูภาษาไทยสามารถปรับเปลี่ยนแผนพัฒนาการสอนได้ตามสถานการณ์	4.39 มาก	4.04 มาก ลำดับ 17
31.	ผู้บริหารสนับสนุนให้จัดแหล่งเรียนรู้ภาษาไทยในห้องสมุด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และห้องสมุดโรงเรียน	4.38 มาก	3.85 มาก ลำดับ 35
32.	ผู้บริหารส่งเสริมการประกวดทักษะการใช้ภาษาไทย การแสดงความคิดสร้างสรรค์ ค่าเฉลี่ย 4.36 ครูจัดข้อนี้อยู่	4.36 มาก	4.02 มาก ลำดับ 20
33.	ครูภาษาไทยให้นักเรียนรายงานผลการเรียนภาษาไทยแต่ละเรื่องถึงข้อคิดและประโยชน์ที่ได้เพื่อสะท้อนความคิด ความเข้าใจ และวัดทักษะการเขียน	4.3 4 มาก	4.03 มาก ลำดับ 19
34.	ครูภาษาไทยสำรวจปัญหาการเรียนภาษาไทยของนักเรียน เพื่อวางแผนแก้ปัญหาให้ตรงประเด็น	4.27 มาก	4.17 มาก ลำดับ 11
35.	ผู้บริหารจัดทบทวนวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET วิชาภาษาไทยเพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจแนวข้อสอบดีขึ้น	4.27 มาก	3.90 มาก ลำดับ 31
36.	ผู้บริหารวางแผนกลยุทธ์พัฒนาการสอนภาษาไทย	3.82 มาก	3.82 มาก ลำดับ 36
37.	ผู้บริหารจัดอบรมวิจัยในชั้นเรียนและตรวจผลการวิจัย	4.25 มาก	3.63 มาก ลำดับ 41

ตารางที่ 4.31 (ต่อ)

ลำดับ	ความคิดเห็นจากแบบสอบถาม	ผู้อำนวยการ	ครูภาษาไทย
38.	ผู้บริหารจัดงบประมาณสนับสนุนการเรียนรู้นอกสถานที่	4.23 มาก	3.59 มาก ลำดับ 43
39.	ผู้บริหารมีแผนกลยุทธ์พัฒนาการสอนภาษาไทย	4.20 มาก	3.74 มาก ลำดับ 40
40.	ผู้บริหารกำหนดให้มีปฏิทินสำรวจความต้องการวัสดุผลิตสื่อและจัดหาตามที่ครูภาษาไทยต้องการ	4.18 มาก	3.81 มาก ลำดับ 37
41.	ผู้บริหารจัดอบรมการวิจัยในชั้นเรียนแก่ครูภาษาไทย	4.16 มาก	3.63 มาก ลำดับ 41
42.	ผู้บริหารมีปฏิทินการประเมินกลยุทธ์พัฒนาการสอนภาษาไทย	4.14 มาก	3.75 มาก ลำดับ 39
43.	โรงเรียนมีการประเมินการสอนภาษาไทยตามปฏิทินการปฏิบัติงาน	4.13 มาก	3.93 มาก ลำดับ 26
44.	ครูภาษาไทยสำรวจปัญหาการสอนภาษาไทยทุกเดือน	4.02 มาก	3.58 มาก ลำดับ 44
45.	ครูภาษาไทยรายงาน การแก้ปัญหาการสอนภาษาไทยส่งผู้บริหารทุกเดือน	4.02 มาก	3.58 มาก ลำดับ 44
46.	ผู้บริหารให้รางวัลครูที่ใช้ผลการวิจัยในชั้นเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET มาพัฒนาการสอนภาษาไทย	3.98 มาก	3.29 ปานกลาง ลำดับ 47
47.	ผู้บริหารจัดให้มีรางวัลเชิดชูเกียรติครูภาษาไทยที่พัฒนานักเรียนให้มีผลการสอบ O-NET ดีขึ้น	3.71 มาก	3.14 ปานกลาง อันดับ 51
48.	ผู้บริหารกำหนดให้ครูภาษาไทยรายงานผลการวิจัยทุกเดือน	3.63 มาก	3.24 ปานกลาง อันดับ 48
49.	ผู้บริหารกำหนดให้มีการอบรมครูทุกเดือน	3.61 มาก	3.22 ปานกลาง ลำดับ 50
50.	ผู้บริหารจัดประกวดนวัตกรรมการสอนภาษาไทย	3.61 มาก	3.30 ปานกลาง ลำดับ 46
51.	ผู้บริหารจัดประกวดงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	4.52 มากที่สุด	3.23 ปานกลาง ลำดับ 49

จากตารางที่ 4.31 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นระหว่างผู้อำนวยการกับครูภาษาไทยสรุปได้ว่า ผู้อำนวยการมีความคิดเห็นว่าปฏิบัติมากที่สุด จำนวน 17 ข้อ (ค่าเฉลี่ย 4.50-4.73) จาก 51 ข้อ ตอบ “มาก” 34 ข้อ (ค่าเฉลี่ย 3.52-4.48)

ข้อที่ผู้อำนวยการมีความคิดเห็นว่าปฏิบัติมากที่สุด มี ดังนี้

1. ผู้บริหารกำหนดให้ครูภาษาไทยพัฒนานักเรียนให้สามารถสอบ O-NET ได้คะแนนสูงขึ้น
2. ครูภาษาไทยใช้หลักสูตรแกนกลาง แนวข้อสอบ O-NET และเกณฑ์มาตรฐานของ สทศ.มากำหนดหลักสูตรของโรงเรียน
3. ครูภาษาไทยศึกษา และวิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ข้อสอบ O-NET ก่อนทำโครงการสอนและแผนการสอน
4. ผู้บริหารมีงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมภาษาไทยทั้งภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2
5. ผู้บริหารจัดอบรมครูวิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ข้อสอบ O-NET และเกณฑ์การประเมินของ สทศ.
6. ครูภาษาไทยทบทวนความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่จะสอนเพื่อเชื่อมความรู้เดิมกับความรู้ใหม่
7. ครูภาษาไทยประเมินผลการเรียนทั้ง การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ระบบเสียง ระบบคำ ระบบประโยคภาษาไทย
8. ผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน ปฏิบัติ และประเมินกลยุทธ์
9. ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูภาษาไทยสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีพัฒนาการสอนภาษาไทย
10. ผู้บริหารระดมสมองครูวางแผนกลยุทธ์พัฒนาการสอนภาษาไทย
11. ครูภาษาไทยเฉลยข้อสอบ O-NET เพื่อให้นักเรียนเข้าใจแนวการวิเคราะห์ข้อสอบ
12. ผู้บริหารสนับสนุนด้านการเงินและอื่นๆ เพื่อความสะดวกในการสอนภาษาไทย
13. ครูภาษาไทยเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน (ลำดับ 15)
14. ผู้บริหารทำความเข้าใจกับครูในการกำหนดเป้าหมายและหน้าที่พัฒนาการสอนภาษาไทย (ลำดับ 16)
15. ครูภาษาไทยสำรวจปัญหาในการสอนและหาวิธีการแก้ปัญหารายวิชาที่รับผิดชอบ (ลำดับ 17)
16. ครูภาษาไทยอธิบายให้นักเรียนเข้าใจ เมื่อพบข้อบกพร่องในการเรียน (ลำดับ 18)

17. ผู้บริหารจัดประกวดงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย (ลำดับ 51)

ข้อที่ผู้อำนวยการมีความคิดเห็นว่าปฏิบัติมาก มีดังนี้
18. ผู้บริหารส่งเสริมการประกวดทักษะการใช้ภาษาไทย การแสดงความคิดสร้างสรรค์
19. ครูภาษาไทยให้นักเรียนรายงานผลการเรียนภาษาไทยแต่ละเรื่องถึงข้อคิดและประโยชน์ที่ได้เพื่อสะท้อนความคิด ความเข้าใจ และวัดทักษะการเขียน
20. ผู้บริหารจัดงบประมาณสนับสนุนการเรียนรู้นอกสถานที่

ส่วนครูอาจารย์ภาษาไทยมีความคิดเห็นว่าปฏิบัติระดับมาก 44 ข้อ (ค่าเฉลี่ย 3.58-4.39) ระดับปานกลาง 7 ข้อ (ค่าเฉลี่ย 3.14-3.41)

 1. ผู้บริหารส่งเสริมการจัดนิทรรศการหมุนเวียนทุกเดือน (ครูจัดข้อนี้อยู่อันดับ 45)
 2. ผู้บริหารให้รางวัลครูที่ใช้ผลการวิจัยในชั้นเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET มาพัฒนาการสอนภาษาไทย (เดิมลำดับ 46 ของครู).
 3. ผู้บริหารจัดให้มีรางวัลเชิดชูเกียรติครูภาษาไทยที่พัฒนานักเรียนให้มีผลการสอบ O-NET ดีขึ้น (เดิมลำดับ 47 ของครู)
 4. ผู้บริหารกำหนดให้ครูภาษาไทยรายงานผลการวิจัยทุกเดือน (เดิมลำดับ 48 ของครู)
 5. ผู้บริหารกำหนดให้มีการอบรมครูทุกเดือน (เดิมลำดับ 49 ของครู)
 6. ผู้บริหารจัดประกวดนวัตกรรมการสอนภาษาไทย (เดิมลำดับ 50 ของครู)
 7. ผู้บริหารจัดประกวดงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย (เดิมลำดับ 50 ของครู)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความเห็นว่าปฏิบัติในระดับมาก 43 ข้อ (ค่าเฉลี่ย 3.69-4.49) ระดับปานกลาง 8 ข้อ (ค่าเฉลี่ย 2.98-3.45)

ดังนั้น ในโรงเรียนกลุ่มทั่วไปผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูอาจารย์ภาษาไทยมีการปฏิบัติในระดับมาก

เมื่อพิจารณาการจัดลำดับจากคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด น้อยที่สุด พบว่า มีการจัดลำดับตรงกันเพียง 7 ข้อ ต่างกัน 44 ข้อ ความเห็นต่างกันระหว่างครูกับผู้อำนวยการสอดคล้องกับความคิดเห็นท้ายแบบสอบถามของครู ดังนี้

1. ครูภาษาไทยโรงเรียนวัดพุทธบูชา แสดงความคิดเห็นว่า “ผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้มากขึ้น และควรสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูภาษาไทยทุกคนอย่างสม่ำเสมอ”

2. ครูภาษาไทยโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย เห็นว่า “ปัจจุบันโรงเรียนให้ความสำคัญกับวิชาภาษาต่างประเทศ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เพื่อเข้าสู่มาตรฐานสากล “ภาษาไทย” มีความสำคัญน้อยลง”

3. ครูภาษาไทยโรงเรียนราชินีบูรณะ นครปฐม เห็นว่า “ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยให้มากขึ้น เพราะปัจจุบันให้ความสำคัญกับวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาต่างประเทศมากกว่า”

4. ครูภาษาไทยโรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย เห็นว่า “โรงเรียนเน้นอาเซียนศึกษามากกว่าการสอนภาษาไทย”

5. ครูภาษาไทยโรงเรียนบวรนิเวศ เห็นว่า “ผู้บริหารควรสนับสนุนในเรื่อง การใช้ภาษาไทย หลักภาษาไทย วรรณคดี ให้นักเรียนเห็นคุณค่า โดยให้ครูจัดนิทรรศการเกี่ยวกับเกร็ดความรู้ เพราะปัจจุบันโรงเรียนมุ่งเน้นอาเซียนเป็นหลักจนลืมวัฒนธรรมไทยและภาษาไทย”

6. หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทยโรงเรียนฉวางรัชดาภิเษก เห็นว่า “ควรจัดให้มีการอบรมการวิจัยในชั้นเรียนแก่ครูที่บรรจุใหม่เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง”

7. ครูภาษาไทยโรงเรียนผดุงนารี มหาสารคาม เห็นว่า “ครูควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายต่างๆ”

8. ครูภาษาไทยโรงเรียนผดุงนารี มหาสารคาม เห็นว่า “ควรทำนโยบายพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยทั้งระยะสั้น ระยะยาว และครูภาษาไทยควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย”

9. ครูภาษาไทยโรงเรียนสตรีพังงา เห็นว่า “ผู้บริหาร โรงเรียนควรอุทิศและทุ่มเทต่อการบริหารวิชาการ”

10. ครูภาษาไทยโรงเรียนสีกัน (วัฒนานครอุบลรัตน์) กล่าวถึงสภาพจริงว่า “การสนับสนุนในกลุ่มสาระภาษาไทยยังน้อยอยู่ เบิกเงินลำบาก ส่วนมากครูผู้สอนต้องควักกระเป๋าของตัวเองผลิตสื่อการสอน”

11. ครูภาษาไทยโรงเรียนวิมุตยารามพิทยากร เห็นว่า “บุคลากรมีน้อยแต่งานที่รับผิดชอบมีมากทำให้ทำงานไม่เต็มที่”

12. ครูภาษาไทยโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย ลพบุรี เหมือนสิ้นหวังที่จะรอให้โรงเรียนจัดอบรมว่า “ควรมีสมาคมครูภาษาไทยแห่งชาติ โดยรับสมาชิกครูผู้สอนภาษาไทยทุกระดับเพื่อจัดประชุม (อบรม) และดำเนินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ (พัฒนาคุณภาพครูภาษาไทย)”

สรุปความเห็นครู

1. ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับกลุ่มสาระภาษาไทย ให้ความสำคัญกับภาษาไทยน้อย ผู้บริหารควรสนับสนุนในเรื่องการใช้ภาษาไทย หลักภาษาไทย วรรณคดี ให้นักเรียนเห็นคุณค่า โดย

ให้ครูจัดนิทรรศการเกี่ยวกับเกรดความรู้ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอน วิชาภาษาไทยให้มากขึ้น เน้นอาเซียนศึกษามากกว่าการสอนภาษาไทย โรงเรียนมุ่งเน้นอาเซียนเป็น หลักจนถึงวัฒนธรรมไทยและภาษาไทย (วัดพุทธบูชา ราชินีบูรณะ สตรีศรีสุริโยทัย วัดพุทธบูชา พระปรมวิทยาลัย บวรนิเวศ

แสดงถึง การไม่เห็นความสำคัญของภาษาประจำชาติที่นักเรียนต้องใช้เป็นเครื่องมือใน การค้นคว้าหาความรู้ เป็นสาเหตุการเรียนวิชาอื่นไม่ได้ผลไปด้วย

1. ขาดขวัญกำลังใจ (วัดพุทธบูชา)

แสดงถึงการขาดการสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน

2. ควรจัดให้มีการอบรมการวิจัยในชั้นเรียนแก่ครูที่บรรจุใหม่ เพื่อความเข้าใจที่ ถูกต้อง (ฉวางรัชดา)

แสดงว่า ขาดการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน และขาดการใช้การวิจัยมาพัฒนาการ สอนภาษาไทย

3. ควรทำนโยบายพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยทั้งระยะสั้น ระยะยาว (ผดุงนารี)

แสดงว่าขาดการวางแผนพัฒนาครู

4. ครูภาษาไทยควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย (ผดุงนารี)

แสดงว่าขาดการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม

5. ผู้บริหารโรงเรียนควรอุทิศและทุ่มเทต่อการบริหารวิชาการ (สตรีพังงา)

แสดงว่าผู้บริหารขาดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ขาดความมุ่งมั่นในการพัฒนางาน วิชาการอันเป็นหัวใจของผู้บริหารโรงเรียน

6. การสนับสนุนในกลุ่มสาระภาษาไทยยังน้อยอยู่ เบิกเงินลำบาก ส่วนมากครูผู้สอน ต้องควักกระเป๋าของตัวเองผลิตสื่อการสอน (สีกันวัฒนานันท์อุปถัมภ์)

แสดงว่า ขาดการบริการการผลิตสื่อการสอนหรือขาดพฤติกรรมที่เอื้อต่อการสอน ภาษาไทย

7. บุคลากรมีน้อยแต่งานที่รับผิดชอบมีมากทำให้ทำงานไม่เต็มที่ (วิมุติอาราม พิทยากร)

แสดงว่า การบริหารงานบุคคลไม่ดีเท่าที่ควร

8. ควรมีสมาคมครูภาษาไทยแห่งชาติ โดยรับสมาชิกครูผู้สอนภาษาไทยทุกระดับ เพื่อจัดประชุม (อบรม) และดำเนินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน (พิบูลอุปถัมภ์)

แสดงว่าครูต้องการการพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทยถึงกับต้องการให้สมาคมครูภาษาไทยจัดการอบรมเพราะโรงเรียนไม่จัดและไม่ส่งเข้าอบรม ขาดศรัทธาในการบริหารวิชาการ

การแสดงความคิดเห็นของครูทำให้เห็นชัดเจนว่า ค่าเฉลี่ยที่ผู้อำนวยการโรงเรียนให้คะแนนมากถึงมากที่สุดของ โรงเรียนกลุ่มทั่วไปจึงขัดแย้งกับการปฏิบัติจริงในมุมมองของครูภาษาไทยทั้งความคิดเห็นในแบบสอบถามและคำถามปลายเปิดท้ายแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.32 ภาพรวมองค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกลุ่มโรงเรียนทั่วไป

n = 100

องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทย กลยุทธ์การสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1.1 การบริหารเพื่อให้การสอนภาษาไทยมีคุณภาพ			
1.1.1 การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย	3.73	0.90	มาก
1.1.2 การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย	3.99	0.80	มาก
1.1.3 การให้การสนับสนุนและการเสริมแรงในการทำงาน	3.74	0.95	มาก
1.1.4 การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ	4.08	0.80	มาก
1.2 การบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	3.92	0.82	มาก
1.2.1 การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการสอนภาษาไทย			
1.2.2 การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม	3.97	0.86	มาก
1.2.3 การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	3.69	0.98	มาก
3.1 กลยุทธ์การสอนภาษาไทย			
3.1.1 แผนการสอนภาษาไทย	4.30	0.66	มาก
3.1.2 การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	4.06	0.76	มาก
4.1 กลยุทธ์ด้านการวัดและการประเมินเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย			
4.1.1 การประเมินคุณภาพภายใน	4.29	0.53	มาก
4.1.2 การประเมินคุณภาพภายนอก	4.12	0.67	มาก

จากตารางที่ 4.32 ภาพรวมองค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายทั่วไป จำนวน 100 โรงเรียน พบว่าทุกประเด็นมีการปฏิบัติในระดับมาก แยกตามประเด็นที่ศึกษาตามค่าเฉลี่ยรวมจากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้

1. แผนการสอนภาษาไทย
ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยของผู้อำนวยการ (ลำดับ 1) 4.59 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 4.43 หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 4.35 และครูภาษาไทย 4.27 (ครูลำดับ 1)
2. การประเมินคุณภาพภายใน
ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยของผู้อำนวยการ (ลำดับ 2) 4.52 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 4.33 หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 4.32 และครูภาษาไทย 4.22 (ครูลำดับ 2)
3. การประเมินคุณภาพภายนอก ค่าเฉลี่ย 4.12
ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยของผู้อำนวยการ (ลำดับ 4) 4.43 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 3.67 หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 4.56 และครูภาษาไทย 4.04 (ครูลำดับ 3)
4. การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ ค่าเฉลี่ย 4.08
ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยของผู้อำนวยการ (ลำดับ 5) 4.41 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 4.35 หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 4.08 และครูภาษาไทย 3.93 (ลำดับ 5)
5. การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.06
ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยของผู้อำนวยการ (ลำดับ 6) 4.31 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 4.18 หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 4.02 และครูภาษาไทย 4.00 (ลำดับ 4)
6. การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 3.99
ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยของผู้อำนวยการ (ลำดับ 8) 4.25 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 4.35 หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 4.08 และครูภาษาไทย 3.93 (ลำดับ 6)
7. การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม ค่าเฉลี่ย 3.97
ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยของผู้อำนวยการ (อันดับ 3) 4.45 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 4.23 หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 3.92 และครูภาษาไทย 3.84 (ลำดับ 7)
8. การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยการจัดการสอนภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 3.92
ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยของผู้อำนวยการ (อันดับ 7) 4.30 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 4.16 หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 3.85 และครูภาษาไทย 3.82 (ลำดับ 8)
9. การให้การสนับสนุนและการเสริมแรงในการทำงาน ค่าเฉลี่ย 3.74
ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยของผู้อำนวยการ (อันดับ 9) 4.17 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 4.01 หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 3.66 และครูภาษาไทย 3.62 (ลำดับ 9)

10. การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 3.73

ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยของผู้อำนวยการ (อันดับ 10) 4.09 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 3.98 หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 3.68 และครูภาษาไทย 3.61 (ลำดับ 10)

11. การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน ค่าเฉลี่ย 3.69

ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยของผู้อำนวยการ (อันดับ 11) 4.07 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 3.95 หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 3.59 และครูภาษาไทย 3.58 (อันดับ 11)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นระหว่างผู้อำนวยการกับครูจะตรงกัน ในประเด็น แผนการสอนภาษาไทย การประเมินคุณภาพภายใน การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ การให้การสนับสนุนและการเสริมแรงในการทำงาน การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน ต่างกัน 5 ประเด็น 1) การประเมินคุณภาพภายนอก 2) การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย 3) การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย 4) การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม 5) การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยการต่อการจัดการสอนภาษาไทย

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาองค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกลุ่มโรงเรียนคะแนน O-NET ภาษาไทยสูง

โรงเรียนที่มีผลการสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาไทยมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) จัดไว้ในลำดับที่ 1-50 จัดเป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาภาษาไทยนั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีคุณภาพสูงได้ตอบแบบสอบถามส่งมา จำนวน 37 โรงเรียน จาก จำนวน 50 โรงเรียน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.33 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจาก ทั้ง 4 ตำแหน่ง

สถานภาพ	ความถี่	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	36	23.1
หญิง	120	76.9
อายุ		
น้อยกว่า 31 ปี	30	19.1
31 – 40 ปี	33	21.2
41 – 50 ปี	33	21.2
มากกว่า 50 ปี	60	38.5
การศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2	1.3
ปริญญาตรี	63	40.4
ปริญญาโท	78	50.0
ปริญญาเอก	13	8.3
ตำแหน่ง		
ผู้อำนวยการ	19	12.2
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ	24	15.4
หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	28	17.9
ครูภาษาไทย	85	54.5
ประสบการณ์ในการทำงาน		
น้อยกว่า 5 ปี –5ปี	30	19.3
6 – 10 ปี	35	22.4
มากกว่า 10 ปี	91	58.3
รวม	156	100.00

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและครูภาษาไทยที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 500 คน และแยกกลุ่มโรงเรียนที่ได้คะแนนระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) สูง เป็นจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 37 โรงเรียน จากตารางที่ 4.34 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 76.9 มีอายุมากกว่า 50 ปี ร้อยละ 38.5 มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท ร้อยละ 50.0 สูงกว่าปริญญาโท ร้อยละ 8.3 เป็นครูอาจารย์ภาษาไทย ร้อยละ 54.5 และมีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี ร้อยละ 58.3

2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติด้านองค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทย ปรากฏตามตารางที่ 4.34 - 4.37 ดังนี้

ตารางที่ 4.34 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย

รายการ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ผู้บริหารโรงเรียนมีการวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาการสอนภาษาไทย	3.92	.75	มาก
2. ผู้บริหารโรงเรียนสร้างความเข้าใจแก่ครูในการกำหนดเป้าหมาย และหน้าที่ที่ควรปฏิบัติเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพมากขึ้น	4.06	.73	มาก
3. ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้มีการอบรมครูภาษาไทยเพื่อพัฒนา การเรียนการสอนเป็นประจำทุกเดือน	3.28	1.06	ปานกลาง
4. ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนให้จัดนิทรรศการ หุ่นเวียนและจัดกิจกรรมเสริมความรู้ภาษาไทยตลอดปี	3.85	.91	มาก
5. ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการประกวดนวัตกรรมการสอนภาษาไทย	3.18	1.17	ปานกลาง
รวม	3.67	0.93	มาก

จากตารางที่ 4.34 พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมด้านการพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 3.67 มีการปฏิบัติในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า อันดับแรก คือ ผู้บริหาร โรงเรียนสร้างความเข้าใจแก่ครูในการกำหนดเป้าหมาย และหน้าที่ที่ควรปฏิบัติเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพมากขึ้น ค่าเฉลี่ย 4.06 รองลงมา คือ ผู้บริหาร โรงเรียนมีการวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาการสอนภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 3.92 และผู้บริหาร โรงเรียนส่งเสริม สนับสนุน ให้จัดนิทรรศการหมุนเวียน และจัดกิจกรรมเสริมความรู้ภาษาไทยตลอดปี ค่าเฉลี่ย 3.85 ทั้ง 3 ข้อมีการปฏิบัติในระดับมาก

ตารางที่ 4.35 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่องการกำกับดูแลการจัดการสอนภาษาไทย

รายการ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ผู้บริหาร โรงเรียนกำหนดให้ครูภาษาไทยรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียนทุกเดือน หลังจากการประเมินผลการเรียนของนักเรียน	3.15	1.07	ปานกลาง
2. ผู้บริหาร โรงเรียนกำหนดให้ครูภาษาไทยพัฒนานักเรียนให้สามารถสอบ O-NET วิชาภาษาไทยให้มีคะแนนสูงขึ้น	4.40	.69	มาก
3. ผู้บริหาร โรงเรียนให้ครูภาษาไทยวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาส อุปสรรคในการสอนภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แล้วนำผลการวิเคราะห์มาประกอบการวางแผนการสอนภาษาไทยให้ดีขึ้น	4.13	.79	มาก
4. ผู้บริหาร โรงเรียนแนะนำให้ครูภาษาไทยปรับเปลี่ยนแผนพัฒนาการสอนภาษาไทยได้ตามสถานการณ์	4.26	.74	มาก
5. ผู้บริหาร โรงเรียนมีการประเมินการสอนภาษาไทยตามปฏิทินการปฏิบัติงาน	4.12	.83	มาก
รวม	4.01	0.82	มาก

จากตารางที่ 4.35 พบว่า ด้านการกำกับดูแลการจัดการสอนภาษาไทยค่าเฉลี่ยรวม 4.01 มีการปฏิบัติในระดับมากเมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า อันดับแรก คือ ผู้บริหาร โรงเรียนกำหนดให้ครูภาษาไทยพัฒนานักเรียนให้สามารถสอบ O-NET วิชาภาษาไทยให้มีคะแนนสูงขึ้น ค่าเฉลี่ย 4.40

รองลงมา คือ ผู้บริหารโรงเรียนแนะนำให้ครูภาษาไทยปรับเปลี่ยนแผนพัฒนาการสอนภาษาไทยได้ตามสถานการณ์ ค่าเฉลี่ย 4.26 และผู้บริหารโรงเรียนให้ครูภาษาไทยวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาสอุปสรรคในการสอนภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แล้วนำผลการวิเคราะห์มาประกอบการวางแผนการสอนภาษาไทยให้ดีขึ้น ค่าเฉลี่ย 4.13 ซึ่งทั้ง 3 ข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.36 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการของความคิดเห็นเรื่องการเสริมแรงในการทำงาน

รายการ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนด้านการเงิน และด้านอื่นๆ เพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย	4.15	.82	มาก
2. ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญต่อการสอนภาษาไทย ด้วยการจัดอบรมวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย แล้วผู้บริหารตรวจรายงานผลการวิจัยด้วยตนเอง	3.79	.94	มาก
3. ผู้บริหารจัดให้มีรางวัลแก่ครูภาษาไทยที่สามารถพัฒนา นักเรียนให้มีผลการสอบ O-NET สูงขึ้น	3.05	1.22	ปานกลาง
4. ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย โดยจัดนิทรรศการการหมุนเวียนทุกเดือน	3.46	1.07	ปานกลาง
5. ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมการประกวดทักษะการใช้ภาษาไทย การแสดงความคิดสร้างสรรค์ เช่น การแสดงละคร การตอบปัญหาภาษาไทย เป็นต้น	4.06	.84	มาก
รวม	3.70	0.98	มาก

จากตารางที่ 4.36 พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมด้านการสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน ค่าเฉลี่ย 3.70 มีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อันดับแรก ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนด้านการเงิน และอื่นๆ เพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ย 4.15 รองลงมา ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมการประกวดทักษะการใช้ภาษาไทย การแสดงความคิดสร้างสรรค์ ค่าเฉลี่ย 4.06 และผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการพัฒนาการสอนภาษาไทยโดยจัดอบรมวิจัยในชั้นเรียนและผู้บริหารตรวจรายงานผลการวิจัย ค่าเฉลี่ย 3.79 ซึ่งทั้ง 3 ข้อปฏิบัติในระดับมาก

ตารางที่ 4.37 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่องการส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ

รายการ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ผู้บริหารโรงเรียนจัดทำแผนพัฒนาทรัพยากรบุคคลเพื่อให้ครูภาษาไทยพัฒนาการสอนตามกลยุทธ์การบริหาร เพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมรับการประเมินทั้งภายในโรงเรียนและการประเมินจากหน่วยงานภายนอก	3.98	.84	มาก
2. ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้ครูศึกษาต่อ เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถในการสอนภาษาไทย	4.07	.90	มาก
3. ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการอบรมครู เพื่อให้ครูสามารถจัดทำแผนการสอนภาษาไทยที่ใช้ผลการวิเคราะห์หลักสูตร ผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET และเกณฑ์การประเมินของ สมศ. มาประกอบการทำโครงการสอนและแผนการสอน	4.06	.84	มาก
4. ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมครูให้ศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ข้อสอบ O-NET ย้อนหลัง และเกณฑ์การประเมินของ สมศ. มาประกอบการทำโครงการสอนและแผนการสอนภาษาไทย	4.14	.82	มาก
5. ผู้บริหารโรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินการประเมิน มาปรับปรุงการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	4.05	.75	มาก
รวม	4.06	0.83	มาก

จากตารางที่ 4.37 พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ ค่าเฉลี่ย 4.06 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อันดับแรก คือ ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมครูให้ศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ข้อสอบ O-NET ย้อนหลัง และเกณฑ์การประเมินของ สมศ. มาประกอบการทำโครงการสอนและแผนการสอนภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.14 รองลงมา คือ ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้ครูศึกษาต่อ เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถในการสอนภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.07 และผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการอบรมครู เพื่อให้ครูสามารถจัดทำแผนการสอนภาษาไทยที่ใช้ผลการวิเคราะห์หลักสูตร ผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET และเกณฑ์การประเมินของ สมศ. มาประกอบการทำโครงการสอนและแผนการสอน ค่าเฉลี่ย 4.06 ซึ่งทั้ง 3 ข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติด้านองค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทย ปรากฏตามตารางที่ 4.38–4.40 ดังนี้

ตารางที่ 4.38 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่องการส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการสอนภาษาไทย

รายการ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ผู้บริหารโรงเรียนมีกลยุทธ์บริหาร โดยเฉพาะเพื่อวางแผนพัฒนาการสอนภาษาไทยให้ดีขึ้น	3.81	.87	มาก
2. ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้มีปฏิทินสำรวจความต้องการวัสดุผลิตสื่อการสอนของครูภาษาไทย และจัดหาวัสดุตามความต้องการของครู	3.87	.79	มาก
3. ผู้บริหารโรงเรียนเน้นการมีส่วนร่วมของครูในการระดมสมองวางแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	4.03	.82	มาก
4. ผู้บริหารโรงเรียนให้ครูนำแผนกลยุทธ์มาปฏิบัติตามปฏิทินการปฏิบัติงาน และกำหนดเวลาในการประเมินตัวชี้วัดที่ชัดเจน VAR00029	4.04	.80	มาก
5. ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้มีปฏิทินการประเมิน กลยุทธ์การพัฒนาการสอนภาษาไทย VAR00030	3.83	.83	มาก
รวม	3.92	0.82	มาก

จากตารางที่ 4.38 ด้านการส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการสอนภาษาไทย มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยรวม 3.92 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อันดับแรก คือ ผู้บริหารโรงเรียนให้ครูนำแผนกลยุทธ์มาปฏิบัติตามปฏิทินการปฏิบัติงาน และกำหนดเวลาในการประเมินตัวชี้วัดที่ชัดเจน ค่าเฉลี่ย 4.04 รองลงมา คือ ผู้บริหารโรงเรียนเน้นการมีส่วนร่วมของครูในการระดมสมองวางแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.03 และผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้มีปฏิทินสำรวจความต้องการวัสดุผลิตสื่อการสอนของครูภาษาไทย และจัดหาวัสดุตามความต้องการของครู ค่าเฉลี่ย 3.87 ซึ่งทั้ง 3 ข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.39 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้ครูมีส่วนร่วม วางแผนกลยุทธ์ นำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และประเมินกลยุทธ์โดยมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน	4.13	.75	มาก
2. ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนให้ครูภาษาไทยสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	4.24	.72	มาก
3. ผู้บริหารโรงเรียนมีงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมภาษาไทยทั้งภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2	4.21	.75	มาก
4. ผู้บริหารโรงเรียนมีการให้รางวัลพิเศษแก่ครูที่ใช้ผลการวิจัยในชั้นเรียน ใช้ผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET มาพัฒนาการสอนภาษาไทยและผลิตสื่อการสอน	3.28	1.24	ปานกลาง
รวม	3.97	.87	มาก

จากตารางที่ 4.39 พบว่า ด้านการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยรวม 3.97 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อันดับแรก ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนให้ครูภาษาไทยสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.24 รองลงมาคือ ผู้บริหารโรงเรียนมีงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมภาษาไทยทั้งภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 ค่าเฉลี่ย 4.21 และผู้บริหารโรงเรียนจัดให้ครูมีส่วนร่วมวางแผนกลยุทธ์ นำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และประเมินกลยุทธ์โดยมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน ค่าเฉลี่ย 4.13 ซึ่งทั้ง 3 ข้อมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.40 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่องการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน

รายการ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนให้จัดแหล่งเรียนรู้ด้านภาษาไทยในห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	3.95	.87	มาก
2. ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนแก่ครูภาษาไทย และตรวจรายงานการวิจัยในชั้นเรียนของครูด้วยตนเอง	3.76	.92	มาก
3. ผู้บริหารโรงเรียนจัดประกวดงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยในแต่ละภาคเรียน	3.09	1.29	ปานกลาง
4. ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ โดยจัดงบประมาณสนับสนุนให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการนำเสนอผลงานวิจัยนวัตกรรม	3.74	.98	มาก
รวม	3.64	1.02	มาก

จากตารางที่ 4.40 พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมด้านการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนมีค่าเฉลี่ย 3.64 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อันดับแรก คือ ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนให้จัดแหล่งเรียนรู้ด้านภาษาไทยในห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 3.95 รองลงมาคือ ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนแก่ครูภาษาไทยและตรวจรายงานการวิจัยในชั้นเรียนของครูด้วยตนเอง ค่าเฉลี่ย 3.76 และผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ โดยจัดงบประมาณสนับสนุนให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการนำเสนอผลงานวิจัยนวัตกรรม ค่าเฉลี่ย 3.74 ซึ่งทั้ง 3 ข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติกลยุทธ์การสอนภาษาไทย ปรากฏตามตารางที่ 4.41 –4.45 ดังนี้

ตารางที่ 4.41 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง แผนการสอนภาษาไทย

รายการ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ก่อนทำแผนการสอน ครูภาษาไทยได้ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง วิเคราะห์ข้อสอบ O-NET แล้วจึงทำโครงการสอนภาษาไทยในรายวิชาที่ได้รับมอบหมายให้สอน	4.38	.68	มาก
2. ครูภษาไทยนำผลการวิจัยเกี่ยวกับภาษาไทยมาพัฒนาเนื้อหาที่สอนให้ทันสมัย	4.19	.71	มาก
3. ครูภาษาไทยเฉลยข้อสอบ O-NET แต่ละปี เพื่อให้นักเรียนก้าวทันความก้าวหน้าด้านวิชาการ	4.22	.78	มาก
4. ครูภาษาไทยทบทวนความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวกับเรื่องใหม่ที่กำลังจะสอนเป็นการปรับความรู้ของนักเรียนให้ทันกัน เพื่อเชื่อมความรู้เดิมกับความรู้ใหม่	4.37	.66	มาก
5. ครูภาษาไทยใช้หลักสูตรแกนกลาง แนวข้อสอบ O-NET และมาตรฐานของสมศ. กำหนดเป็นหลักสูตรของโรงเรียน เพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมรับการประเมินจากหน่วยงานภายนอก	4.32	.68	มาก
รวม	4.30	.70	มาก

จากตารางที่ 4.41 พบว่า ด้านแผนการสอนภาษาไทยมี ค่าเฉลี่ยรวม 4.30 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อันดับแรก คือ ก่อนทำแผนการสอน ครูภาษาไทยได้ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง วิเคราะห์ข้อสอบ O-NET แล้วจึงทำโครงการสอนภาษาไทยในวิชาที่ได้รับมอบหมายให้สอน ค่าเฉลี่ย 4.38 รองลงมา คือ ครูภษาไทยทบทวนความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวกับเรื่องใหม่ที่กำลังจะสอน เป็นการปรับความรู้ของนักเรียนให้ทันกัน เพื่อเชื่อมความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ค่าเฉลี่ย 4.37 และครูภษาไทยใช้ หลักสูตรแกนกลาง แนวข้อสอบ O-NET และมาตรฐานของ สมศ. กำหนดเป็นหลักสูตรของโรงเรียน เพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมรับการประเมินจากหน่วยงานภายนอก ค่าเฉลี่ย 4.32 ซึ่งทั้ง 3 ข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.42 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย

รายการ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ครูภาษาไทยสำรวจปัญหาในการสอนภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และหาวิธีแก้ปัญหาในรายวิชาที่สอน	4.20	.73	มาก
2. ครูภาษาไทยทำรายงานที่สำรวจปัญหา และแก้ปัญหาการสอนภาษาไทยส่งผู้บริหาร โรงเรียนในรายวิชาที่สอนทุกเดือน	3.53	1.17	มาก
3. ครูภาษาไทยแนะนำกลวิธีในการสร้างความรู้ภาษาไทยด้วยตนเอง วิธีเลือกอ่านหนังสือที่เชื่อถือได้แก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนจะได้แบบอย่าง ได้ข้อคิดที่ดี และสามารถนำไปอ้างอิงเชิงวิชาการได้	4.20	.69	มาก
4. ครูภาษาไทยให้นักเรียนสำรวจปัญหาในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนเอง เพื่อครูจะได้นำมาวางแผนการแก้ปัญหาให้ตรงประเด็น	3.94	.80	มาก
5. ครูภาษาไทยให้นักเรียนรายงานผลการเรียนภาษาไทยแต่ละเรื่องถึงข้อคิดหรือประโยชน์ที่ได้เพื่อสะท้อนความเข้าใจและทักษะด้านการเขียนของนักเรียน	4.11	.72	มาก
รวม	4.00	.82	มาก

จากตารางที่ 4.42 พบว่า ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.00 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อันดับแรก คือ ครูภาษาไทยสำรวจปัญหาในการสอนภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และหาวิธีแก้ปัญหาในรายวิชาที่สอน ค่าเฉลี่ย 4.20 และครูภาษาไทยแนะนำกลวิธีในการสร้างความรู้ภาษาไทยด้วยตนเองวิธีเลือกอ่านหนังสือที่เชื่อถือได้แก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนจะได้แบบอย่าง ได้ข้อคิดที่ดีและนำไปอ้างอิงเชิงวิชาการได้ ค่าเฉลี่ย 4.20 รองลงมา คือ ครูภาษาไทยให้นักเรียนรายงานผลการเรียนภาษาไทยแต่ละเรื่องถึงข้อคิดหรือประโยชน์ที่ได้เพื่อสะท้อนความเข้าใจและทักษะด้านการเขียนของนักเรียน ค่าเฉลี่ย 4.11 ซึ่งทั้ง 3 ข้อนี้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.43 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง การประเมินคุณภาพภายใน

รายการ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ครูภาษาไทยนำนักเรียนค้นคว้าเพื่อเพิ่มพูนความรู้เมื่อนักเรียนส่งงานก็พร้อมแจ้งผลการตรวจให้เร็วที่สุด เพื่อให้ นักเรียนมีโอกาสแก้ไขข้อบกพร่อง	4.20	.70	มาก
2. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน ชิ้นงานที่ต้องทำมีจุดมุ่งหมาย กำหนดคุณภาพงานอย่างชัดเจน	4.14	.75	มาก
3. เมื่อครูภาษาไทยพบข้อบกพร่องในการเรียนภาษาไทยของนักเรียน ได้พยายามสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่นักเรียน	4.33	.62	มาก
4. ครูภาษาไทยประเมินผลการเรียนหลังการสอนทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ตลอดจนความเข้าใจระบบเสียง ระบบคำ และระบบประโยคในภาษาไทย	4.38	.58	มาก
5. ครูภาษาไทยได้จัดการประเมินภายในอย่างเป็นระบบตามปฏิทินการปฏิบัติงานของโรงเรียน และเสริมความรู้ภาษาไทยให้เข้มแข็งตามหลักสูตรแกนกลางควบคู่กับเรื่องที่นักเรียนต้องสอบ O-NET	4.25	.62	มาก
รวม	4.26	.65	มาก

จากตารางที่ 4.43 พบว่า ด้านการประเมินคุณภาพภายใน ค่าเฉลี่ยรวม 4.6 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อันดับแรก คือ ครูภาษาไทยประเมินผลการเรียนหลังการสอนทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ตลอดจนความเข้าใจระบบเสียง ระบบคำ และระบบประโยคในภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.38 รองลงมาคือ เมื่อครูภาษาไทยพบข้อบกพร่องในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนได้พยายามสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่นักเรียน ค่าเฉลี่ย 4.33 และครูภาษาไทยได้จัดการประเมินภายในอย่างเป็นระบบตามปฏิทินการปฏิบัติงานของโรงเรียน และเสริมความรู้ภาษาไทยให้เข้มแข็งตามหลักสูตรแกนกลางควบคู่กับเรื่องที่นักเรียนต้องสอบ O-NET ค่าเฉลี่ย 4.25 ซึ่งทั้ง 3 ข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.44 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่อง การประเมินคุณภาพภายนอก

รายการ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ผู้บริหารโรงเรียนมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยให้ตอบสนองความต้องการของสถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการ โดยฝึกทักษะให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาไทยสื่อสารให้ถูกต้องตามหลักสูตรแกนกลาง และมาตรฐานของ สมศ.	4.21	.65	มาก
2. ผู้บริหารโรงเรียนจัดทีมวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET วิชาภาษาไทย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เตรียมนักเรียนให้เข้าใจแนวข้อสอบ O-NET ดีขึ้น	3.96	.90	มาก
3. ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้ครูใช้การวิจัยในชั้นเรียน พัฒนาการสอนภาษาไทยให้นักเรียนมีความสามารถมากขึ้น พร้อมรับการประเมินจากหน่วยงานภายนอก	4.07	.78	มาก
รวม	4.08	0.78	มาก

จากตารางที่ 4.44 พบว่าค่าเฉลี่ยรวมด้านการประเมินคุณภาพภายนอกมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 4.08 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อันดับแรก คือ ผู้บริหารโรงเรียนมุ่งพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยให้ตอบสนองความต้องการของสถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการ โดยฝึกทักษะให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาไทยสื่อสารให้ถูกต้องตามหลักสูตรแกนกลาง และมาตรฐานของ สมศ. ค่าเฉลี่ย 4.21 รองลงมา คือ ผู้บริหารโรงเรียน กำหนดให้ครูใช้การวิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยให้นักเรียนมีความสามารถมากขึ้นพร้อมรับการประเมินจากหน่วยงานภายนอก ค่าเฉลี่ย 4.07 และผู้บริหาร โรงเรียนจัดทีมวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET วิชาภาษาไทย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เตรียมนักเรียนให้เข้าใจแนวข้อสอบ O-NET ดีขึ้น ค่าเฉลี่ย 3.96 ทั้ง 3 ข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.45 ภาพรวมองค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทย ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของกลุ่มโรงเรียนเก่ง

n = 37

องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทย และกลยุทธ์การสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1.1 การบริหารเพื่อให้การสอนภาษาไทยมีคุณภาพ	3.67	0.93	มาก
1.1.1 การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย			
1.1.2 การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย	4.01	0.82	มาก
1.1.3 การให้การสนับสนุนและการเสริมแรงในการทำงาน	3.70	0.98	มาก
1.1.4 การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ	4.06	0.83	มาก
1.2 การบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย			
1.2.1 การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการสอนภาษาไทย	3.92	0.82	มาก
1.2.2 การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม	3.97	.87	มาก
1.2.3 การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	3.64	1.02	มาก
3.1 กลยุทธ์การสอนภาษาไทย			
3.1.1 แผนการสอนภาษาไทย	4.30	.70	มาก
3.1.2 การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	4.00	.82	มาก
4.1 กลยุทธ์ด้านการวัดและการประเมินเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย			
4.1.1 การประเมินคุณภาพภายใน	4.26	.65	มาก
4.1.2 การประเมินคุณภาพภายนอก	4.08	0.78	มาก

จากตารางที่ 4.45 ภาพรวมองค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย และกลยุทธ์การจัดการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนที่มีผลการสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) มัธยมศึกษาตอนปลาย ที่สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) จัดไว้ในลำดับที่ 1-50 จัดเป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษามีคุณภาพสูง จำนวน 37 โรงเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.46 เปรียบเทียบข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มโรงเรียนทั่วไปกับกลุ่มโรงเรียนเก่ง

ข้อมูลทั่วไป	โรงเรียนทั่วไป		โรงเรียนกลุ่มเก่ง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ				
ชาย	122	24.4	36	23.1
หญิง	378	75.6	120	76.9
อายุ				
น้อยกว่า 31 ปี	87	17.4	30	19.2
31-40 ปี	72	14.4	33	21.2
41-50 ปี	98	19.6	33	21.2
มากกว่า 50 ปี	243	48.6	60	38.5
การศึกษา				
ต่ำกว่าปริญญาตรี	5	1.0	2	1.3
ปริญญาตรี	260	52.0	63	40.4
ปริญญาโท	210	42.0	78	50.0
สูงกว่าปริญญาโท	25	5.0	13	8.3
ตำแหน่ง				
ผู้อำนวยการ	56	11.2	19	12.2
รองฯฝ่ายวิชาการ	69	13.8	24	15.4
หัวหน้ากลุ่มสาระฯ	85	17.0	28	17.9
ครูอาจารย์ภาษาไทย	290	58.0	85	54.5
ประสบการณ์				
น้อยกว่า 5 ปี-5 ปี	116	23.2	30	19.2
6-10 ปี	70	14.0	35	22.4
มากกว่า 10 ปี	314	62.8	91	58.3
รวม	500	100	156	100

จากตารางที่ 4.46 เมื่อพิจารณาระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามระหว่าง ผู้ชาย โรงเรียนกลุ่มทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 24.4 และ โรงเรียนกลุ่มคะแนนภาษาไทยสูงในการสอบ O-NET หรือกลุ่มเก่งผู้ชาย ร้อยละ 23.1 ส่วนผู้หญิงกลุ่มโรงเรียนทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 75.6 โรงเรียนที่จัดการศึกษามีคุณภาพสูง คิดเป็นร้อยละ 76.9 ด้านเพศหญิงเพศชายของผู้ตอบแบบสอบถามใกล้เคียงกัน

ด้านอายุที่น่าสนใจ คือ กลุ่มโรงเรียนทั่วไปมีอายุมากกว่า 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.6 โรงเรียนที่จัดการศึกษามีคุณภาพสูง มีอายุมากกว่า 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.5

ด้านการศึกษาวุฒิปริญญาโทกลุ่มทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 42 โรงเรียนที่จัดการศึกษามีคุณภาพสูง มีหรือโรงเรียนกลุ่มเก่ง วุฒิปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 50 วุฒิสองกว่าปริญญาโทกลุ่มทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 5 โรงเรียนที่จัดการศึกษามีคุณภาพสูง มีวุฒิสองกว่าปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 8.3 แสดงว่า ด้านการศึกษากลุ่มโรงเรียนคะแนน O-NET ภาษาไทยสูงครูและผู้บริหารมีวุฒิทางการศึกษาสูงกว่าโรงเรียนทั่วไปทั้งระดับปริญญาโทและสูงกว่าปริญญาโท

ด้านตำแหน่ง ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริหารระดับต้น คือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยคิดเป็นร้อยละ 17.9 ผู้บริหารระดับกลาง คือ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการคิดเป็นร้อยละ 15.4 และผู้บริหารระดับสูงในโรงเรียน คือ ผู้อำนวยการ คิดเป็นร้อยละ 12.2 รวมกันน้อยกว่า ครูอาจารย์ภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 54.5

ด้านประสบการณ์ กลุ่มโรงเรียนทั่วไปผู้มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 62.8 และ โรงเรียนที่จัดการศึกษามีคุณภาพสูง มีผู้มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 58.3

จะเห็นว่า จากตารางที่ 4.46 เมื่อเปรียบเทียบวุฒิทางการศึกษาของโรงเรียนกลุ่มทั่วไปกับโรงเรียนที่จัดการศึกษามีคุณภาพสูง ทั้งระดับปริญญาโทและสูงกว่าปริญญาโทหรือปริญญาเอก กลุ่มโรงเรียนเก่งมีการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 50 (กลุ่มโรงเรียนทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 42) และสูงกว่าปริญญาโทหรือปริญญาเอกคิดเป็นร้อยละ 8.3 (กลุ่มโรงเรียนทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 5)

2. ภาพรวมสภาพการบริหารสอนภาษาไทยของโรงเรียนที่จัดการศึกษามีคุณภาพสูงหรือกลุ่มโรงเรียนเก่ง

ส่วนที่หนึ่งองค์ประกอบการบริหารเพื่อให้การสอนภาษาไทยมีคุณภาพ

1) การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย (ประเด็นที่ 1)

1. ผู้บริหารโรงเรียนมีการวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาการสอนภาษาไทย

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 4.67 เห็นว่า มีการปฏิบัติมากที่สุด ผู้อำนวยการ มีค่าเฉลี่ย 3.83 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ มีค่าเฉลี่ย 3.67 และครูอาจารย์ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 3.60 มีการปฏิบัติในระดับมาก

2. ผู้บริหารทำความเข้าใจกับครูเรื่องเป้าหมายและหน้าที่ที่ควรปฏิบัติ เพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 4.67 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ผู้อำนวยการมีค่าเฉลี่ย 4.00 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ มีค่าเฉลี่ย 3.67 และครูอาจารย์ภาษาไทยมีค่าเฉลี่ย 3.93 มีการปฏิบัติในระดับมาก

3. ผู้บริหารกำหนดให้มีการอบรมครูภาษาไทยทุกเดือน

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 4.67 มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด ผู้อำนวยการ มีค่าเฉลี่ย 3.17 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ มีค่าเฉลี่ย 2.67 และครูอาจารย์ภาษาไทยมีค่าเฉลี่ย 3.00 มีการปฏิบัติระดับปานกลาง

4. ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้จัดนิทรรศการหมูนเวียนเสริมความรู้ภาษาไทยตลอดปี

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 4.67 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ผู้อำนวยการ มีค่าเฉลี่ย 3.67 ครูอาจารย์ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 3.80 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ มีค่าเฉลี่ย 3.33 มีการปฏิบัติระดับปานกลาง

5. ผู้บริหารจัดประกวดนวัตกรรมการสอนภาษาไทย

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 4.67 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ครูอาจารย์ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 3.47 ผู้อำนวยการ มีค่าเฉลี่ย 3.33 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ มีค่าเฉลี่ย 2.83 มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

2) การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย (ประเด็นที่ 2)

6. ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้ครูภาษาไทยรายงานผลการวิจัยทุกเดือน

ผู้อำนวยการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.00 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ครูอาจารย์ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 3.13 และรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ มีค่าเฉลี่ย 2.67 มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

7. ผู้บริหารโรงเรียนให้ครูภาษาไทยพัฒนานักเรียนให้สามารถสอบ O-NET ภาษาไทยให้ได้คะแนนสูงขึ้น

ครูอาจารย์ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 4.60 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ผู้อำนวยการ มีค่าเฉลี่ย 4.33 เท่าหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ มีค่าเฉลี่ย 4.17 มีการปฏิบัติในระดับมาก

8. ผู้บริหารโรงเรียนให้ครูภาษาไทยวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาส อุปสรรค ในการสอนภาษาไทยมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผู้อำนวยการ มีค่าเฉลี่ย 4.33 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ มีค่าเฉลี่ย 3.83 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีค่าเฉลี่ย 4.33 และครูอาจารย์ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 3.93 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ตำแหน่ง

9. ครูภาษาไทยสามารถปรับเปลี่ยนแผนพัฒนาการสอนภาษาไทยได้ตามสถานการณ์

ผู้อำนวยการ มีค่าเฉลี่ย 4.17 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ มีค่าเฉลี่ย 3.67 และครูอาจารย์ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 4.20 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุดหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 4.67 มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด

10. ผู้บริหารโรงเรียนประเมินการสอนภาษาไทยตามพฤติกรรมการปฏิบัติงาน

ผู้อำนวยการ มีค่าเฉลี่ย 4.17 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ มีค่าเฉลี่ย 3.67 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 4.33 ครูอาจารย์ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 4.13 มีการปฏิบัติมากที่สุดทั้ง 4 ตำแหน่ง

3) การสนับสนุนและเสริมแรงในการทำงาน(ประเด็นที่ 3)

11. ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนด้านการเงินและอื่นๆ เพื่อความสะดวกในการสอนภาษาไทย

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 4.67 มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด ผู้อำนวยการ มีค่าเฉลี่ย 4.17 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ มีค่าเฉลี่ย 3.67 และครูอาจารย์ภาษาไทยมีค่าเฉลี่ย 3.87 มีการปฏิบัติระดับมาก

12. ผู้บริหารโรงเรียนจัดอบรมการวิจัยในชั้นเรียน และตรวจรายงานการวิจัยในชั้นเรียนด้วยตนเอง

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 4.67 มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด ผู้อำนวยการ มีค่าเฉลี่ย 3.50 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ มีค่าเฉลี่ย 3.83 ครูอาจารย์ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 3.60 มีการปฏิบัติในระดับมาก

13. ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีรางวัลเชิดชูเกียรติครูภาษาไทยที่พัฒนานักเรียนให้มีผลการสอบ O-NET สูงขึ้น

ผู้อำนวยการ มีค่าเฉลี่ย 4.00 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ มีค่าเฉลี่ย 3.67 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 4.33 มีการปฏิบัติระดับมาก ครูอาจารย์ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 3.07 มีการปฏิบัติระดับปานกลาง

14. ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมการจัดนิทรรศการหมุนเวียนทุกเดือนเพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมที่เป็นประโยชน์ต่อภาษาไทย

ผู้อำนวยการ มีค่าเฉลี่ย 3.83 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 3.67 มีการปฏิบัติในระดับมาก รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ มีค่าเฉลี่ย 3.17 และครูอาจารย์ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 3.27 มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

15. ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมการประกวดทักษะการใช้ภาษาไทย การแสดงความคิดสร้างสรรค์

ผู้อำนวยการ มีค่าเฉลี่ย 3.83 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ มีค่าเฉลี่ย 3.50 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 4.33 ครูอาจารย์ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 3.93 มีการปฏิบัติในระดับมาก

4) การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ (ประเด็นที่ 4)

16. ผู้บริหารโรงเรียนมีแผนกลยุทธ์พัฒนาครูภาษาไทย

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 4.67 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ผู้อำนวยการ มีค่าเฉลี่ย 4.00 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ มีค่าเฉลี่ย 3.50 ครูอาจารย์ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 4.13 มีการปฏิบัติในระดับมาก

17. ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้ครูศึกษาต่อเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการสอนภาษาไทย

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 4.67 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ผู้อำนวยการ มีค่าเฉลี่ย 4.17 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ มีค่าเฉลี่ย 3.67 และครูอาจารย์ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 4.07 มีการปฏิบัติในระดับมาก

18. ผู้บริหารโรงเรียนจัดอบรมครูวิเคราะห์หลักสูตร ข้อสอบ O-NET และเกณฑ์การประเมินของ สมศ.

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 4.67 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ผู้อำนวยการ มีค่าเฉลี่ย 4.00 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 3.50 ครูอาจารย์ภาษาไทยมีค่าเฉลี่ย 4.00 มีการปฏิบัติในระดับมาก

19. ผู้บริหารโรงเรียนจัดอบรมการทำโครงการสอนและแผนการสอน

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 4.67 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ผู้อำนวยการ มีค่าเฉลี่ย 4.00 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ มีค่าเฉลี่ย 3.67 ครูอาจารย์ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 4.13 มีการปฏิบัติในระดับมาก

20. ผู้บริหารโรงเรียนประเมินผลการดำเนินการสอน เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงการสอนภาษาไทย

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.67 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 4.17 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 3.67 ครูอาจารย์ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 3.87 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ยรวม ในด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 4.07 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 3.60 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.67 ครูอาจารย์ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.04

2. การบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย

1) การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการสอนภาษาไทย (ประเด็นที่ 5)

21. ผู้บริหารมีแผนกลยุทธ์ที่จะพัฒนาการสอนภาษาไทย

ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 4.00 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 3.50 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 4.33 และครูอาจารย์ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 3.60 มีการปฏิบัติในระดับมาก

22. ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้มีปฏิทินสำรวจความต้องการผลิตสื่อ และจัดหาวัสดุตามความต้องการของครู

ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 4.00 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.00 และครูอาจารย์ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 3.93 มีการปฏิบัติในระดับมากรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 3.33 มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

23. ผู้บริหารโรงเรียนระดมสมองครูในการวางแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.67 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 4.00 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 3.67 และครูอาจารย์ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 3.87 มีการปฏิบัติในระดับมาก

24. ผู้บริหารโรงเรียนให้ครูนำแผนกลยุทธ์มาปฏิบัติตามปฏิทินการปฏิบัติงาน

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.67 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 3.83 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 3.50 และครูอาจารย์ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.00 มีการปฏิบัติในระดับมาก

25. ผู้บริหารโรงเรียนมีปฏิทินการประเมินกลยุทธ์พัฒนาการสอนภาษาไทย

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.67 และครูอาจารย์ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.67 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 3.83 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 3.67 มีการปฏิบัติในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยรวมในการส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการสอนภาษาไทย ผู้อำนวยการ 3.93 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 3.53 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 4.47 ครูอาจารย์ภาษาไทย 3.81

2) การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม(ประเด็นที่ 6)

26. ผู้บริหารโรงเรียนให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและประเมินกลยุทธ์

ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 3.67 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 3.50 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 4.33 และครูอาจารย์ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 3.93 มีการปฏิบัติระดับมาก

27. ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนครูภาษาไทยสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีพัฒนาการสอน

ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 3.67 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 3.83 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.33 ครูอาจารย์ภาษาไทย 4.27 มีการปฏิบัติในระดับมาก

28. ผู้บริหารโรงเรียนมีงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมภาษาไทยภาคเรียนที่ 1-2

ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 3.83 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 3.67 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.33 ครูอาจารย์ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.00 มีการปฏิบัติในระดับมาก

29. ผู้บริหารโรงเรียนให้รางวัลครูที่ใช้ผลการวิจัยในชั้นเรียน และใช้ผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET มาพัฒนาการสอนภาษาไทย

ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 3.67 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.33 มีการปฏิบัติในระดับมาก รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 3.33 ครูอาจารย์ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 3.33 มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยรวมของการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 3.71 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 3.58 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.33 และครูอาจารย์ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 3.88 มีการปฏิบัติในระดับมาก

3) การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน (ประเด็นที่ 7)

30. ผู้บริหารสนับสนุนให้จัดแหล่งเรียนรู้ภาษาไทยในห้องสมุดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและห้องสมุดโรงเรียน

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.67 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 3.67 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 3.50 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 3.53 มีการปฏิบัติในระดับมาก

31. ผู้บริหารโรงเรียนจัดอบรมวิจัยในชั้นเรียนแก่ครูภาษาไทยและตรวจงานวิจัยเอง

ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 3.33 มีการปฏิบัติระดับปานกลางรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 3.67 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยค่าเฉลี่ย 4.33 และครูอาจารย์ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 3.67 มีการปฏิบัติในระดับมาก

32. ผู้บริหารโรงเรียนจัดประกวดงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยในแต่ละภาคเรียน

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.67 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 3.50 มีการปฏิบัติในระดับมากรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 3.33 ครูอาจารย์ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 3.40 มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

33. ผู้บริหารโรงเรียนจัดงบประมาณสนับสนุนให้ผู้เรียนศึกษาจากแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่

ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 3.67 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 3.67 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยค่าเฉลี่ย 4.33 และครูอาจารย์ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 3.67 มีการปฏิบัติในระดับมาก

ด้านการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยรวม ผู้อำนวยการ 3.54 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 3.54 และครูอาจารย์ภาษาไทย 3.57 มีการปฏิบัติในระดับมาก แต่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 4.50 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ส่วนที่สอง กลยุทธ์การจัดการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายให้มีคุณภาพ

3. องค์ประกอบกลยุทธ์การสอนภาษาไทย

1) แผนการสอนภาษาไทย (ประเด็นที่ 8)

34. ครูภาษาไทยศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ข้อสอบ O-NET ก่อนทำโครงการสอนและแผนการสอน

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.67 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 3.83 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 4.33 ครูอาจารย์ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย
4.27 มีการปฏิบัติในระดับมาก

35. ครุณาผลการวิจัยเกี่ยวกับภาษาไทยมาพัฒนาเนื้อหาที่สอนให้ทันสมัย

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.67 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 4.17 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 4.00 ครูอาจารย์ภาษาไทยค่าเฉลี่ย
4.13 มีการปฏิบัติในระดับมาก

36. ครูภาษาไทยเฉลยข้อสอบ O-NET แต่ละปี เพื่อให้นักเรียนเห็นแนวการออก ข้อสอบ O-NET

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.67 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 4.00 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 4.33 ครูอาจารย์ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย
4.27 มีการปฏิบัติในระดับมาก

37. ครูภาษาไทยทบทวนความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่จะสอนเพื่อเชื่อมความรู้อีก กับความรู้อื่น

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.67 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 4.00 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 4.17 ครูอาจารย์ภาษาไทยค่าเฉลี่ย
4.40 มีการปฏิบัติในระดับมาก

38. ครูภาษาไทยใช้หลักสูตรแกนกลาง แนวข้อสอบ O-NET และเกณฑ์มาตรฐาน ของ สมศ. มากำหนดหลักสูตรของโรงเรียน

รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 4.50 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ค่าเฉลี่ย 4.67 มีการปฏิบัติระดับมากที่สุดผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 4.00 ครูอาจารย์ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย
4.40 มีการปฏิบัติในระดับมาก

ในด้านแผนการสอนภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยรวม ผู้อำนวยการ 4.00 รองผู้อำนวยการ
ฝ่ายวิชาการ 4.27 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 4.67 ครูอาจารย์ภาษาไทย 4.25

2) การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย (ประเด็นที่ 9)

39. ครูภาษาไทยสำรวจปัญหาในการสอน วิธีแก้ปัญหการสอนส่งผู้บริหารทุก เดือน

ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 4.00 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 4.17 หัวหน้ากลุ่ม
สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.33 ครูอาจารย์ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.13 มีการปฏิบัติในระดับมาก

40. ครูภาษาไทยรายงานผลการสำรวจปัญหา การแก้ปัญหาการสอนภาษาไทยในรายวิชาที่รับผิดชอบส่งผู้บริหารทุกเดือน

ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 4.00 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 4.00 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.33 มีการปฏิบัติในระดับมากครูอาจารย์ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 3.27 มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

41. ครูภาษาไทยแนะวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง และวิธีเลือกอ่านหนังสือที่เชื่อถือได้แก่นักเรียน

ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 4.00 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 4.17 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.33 ครูอาจารย์ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.27 มีการปฏิบัติในระดับมาก

42. ครูภาษาไทยสำรวจปัญหาในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนเพื่อวางแผนแก้ปัญหา

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.67 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 3.83 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 4.17 และครูอาจารย์ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 3.73 มีการปฏิบัติในระดับมาก

43. ครูภาษาไทยให้นักเรียนรายงานผลการเรียนภาษาไทยแต่ละเรื่องถึงข้อคิดหรือประโยชน์ที่ได้เพื่อสะท้อนความเข้าใจและวัดทักษะการเขียน

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.67 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 3.83 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 4.00 ครูอาจารย์ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 3.87 มีการปฏิบัติในระดับมาก

ในด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย ค่าเฉลี่ยรวม ผู้อำนวยการ 3.93 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 4.10 หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย 4.47 และครูอาจารย์ภาษาไทย 3.85

4. กลยุทธ์การวัดและการประเมินเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย

1) การประเมินคุณภาพภายใน (ประเด็นที่ 10)

44. ครูภาษาไทยนำนักเรียนค้นคว้าเพื่อเพิ่มพูนความรู้

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.67 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 3.83 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 3.83 ครูอาจารย์ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.07 มีการปฏิบัติในระดับมาก

45. ครูภาษาไทยเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน

ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 4.00 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 4.00 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยค่าเฉลี่ย 4.33 ครูอาจารย์ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.00 มีการปฏิบัติในระดับมาก

46. ครูภาษาไทยอธิบายให้นักเรียนเข้าใจเมื่อพบข้อบกพร่องในการเรียน

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.67 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 4.00 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 4.33 ครูอาจารย์ภาษาไทยค่าเฉลี่ย 4.27 มีการปฏิบัติในระดับมาก

47. ครูภาษาไทยประเมินผลการเรียนทั้ง การ ฟัง การพูด การอ่าน การ เขียนให้สัมพันธ์กับการคิดวิเคราะห์ ระบบเสียง ระบบคำ และระบบประโยค

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.67 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 3.83 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 4.33 ครูอาจารย์ภาษาไทยค่าเฉลี่ย 4.27 มีการปฏิบัติในระดับมาก

48. ครูภาษาไทยจัดประเมินภายในอย่างเป็นระบบตามปฏิทินการปฏิบัติงาน

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.67 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 3.83 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 4.00 ครูอาจารย์ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.13 มีการปฏิบัติในระดับมาก

ในด้านการประเมินคุณภาพภายใน มีค่าเฉลี่ยรวม ผู้อำนวยการ 3.90 รองผู้อำนวยการ/ฝ่ายวิชาการ 4.10 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 4.60 และครูอาจารย์ภาษาไทย 4.15

2) การประเมินคุณภาพภายนอก (ประเด็นที่ 11)

49. ผู้บริหารโรงเรียนมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยให้ตอบสนองสถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการ โดยเน้นฝึกทักษะการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.67 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 4.00 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 3.83 ครูอาจารย์ภาษาไทยค่าเฉลี่ย 4.40 มีการปฏิบัติในระดับมาก

50. ผู้บริหารโรงเรียนจัดทีมวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจแนวข้อสอบดีขึ้น

ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 4.17 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 3.50 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.33 ครูอาจารย์ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 3.73 มีการปฏิบัติในระดับมาก

51. ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้ครูภาษาไทยใช้การวิจัยในชั้นเรียนมาพัฒนาการสอนภาษาไทย

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.67 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 4.00 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 3.67 ครูอาจารย์ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.00

ในด้านการประเมินคุณภาพภายนอก ค่าเฉลี่ยรวม ผู้อำนวยการ 4.06 รองผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการ 3.67 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 4.56 ครูอาจารย์ภาษาไทย 4.04

สรุปความคิดเห็นจากแบบสอบถามกลุ่มโรงเรียนที่คะแนนสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาไทยสูง หรือกลุ่มโรงเรียนเก่ง

1. ผลการศึกษาการบริหารการสอนภาษาไทยของกลุ่มโรงเรียนเก่ง แบ่งได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีความคิดเห็นว่าเป็นปฏิบัติในระดับมากที่สุด ส่วนผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูอาจารย์ภาษาไทยมีความเห็นว่าการปฏิบัติในระดับปานกลางถึงระดับมาก จำนวน 31 ข้อจากแบบสอบถาม 51 ข้อ

กลุ่มที่ 2 ทั้ง 4 ตำแหน่ง คือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูอาจารย์ภาษาไทย มีความเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมากเหมือนกัน จำนวน 12 ข้อ

กลุ่มที่ 3 ทั้ง 4 ตำแหน่งมีความเห็นต่างจาก 2 กลุ่มแรก จำนวน 8 ข้อ

ตารางที่ 4.47 ตารางแสดงองค์ประกอบการบริหารการสอนภาษาไทยที่มีคุณภาพจากการเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยรวมความคิดเห็นของผู้อำนวยการ โรงเรียนกลุ่มเก่ง

ลำดับ	ประเด็นที่ศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1.	การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย	4.20	มาก
2.	การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ	4.07	มาก
3.	การประเมินคุณภาพภายนอก	4.06	มาก
4.	แผนการสอนภาษาไทย	4.00	มาก
5.	การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้อต่อการสอนภาษาไทย	3.93	มาก
6.	การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	3.93	มาก
7.	การประเมินคุณภาพภายใน	3.90	มาก
8.	การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน	3.87	มาก
9.	การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม	3.71	มาก
10.	การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย	3.60	มาก
11.	การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	3.54	มาก

จากตารางที่ 4.47 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยรวมความคิดเห็นจากจากแบบสอบถามของผู้อำนวยการโรงเรียนที่จัดการศึกษามีคุณภาพหรือกลุ่มโรงเรียนเก่งพบว่า อันดับที่ 1 การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย อันเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหาร อันดับ 2 การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ อันดับ 3 การประเมินคุณภาพภายนอก อันดับ 4 แผนการสอนภาษาไทย อันดับ 5 การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้อต่อการสอนภาษาไทย อันดับ 6 การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย อันดับ 7 การประเมินคุณภาพภายใน อันดับ 8 การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน อันดับ 9 การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม อันดับ 10 การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย อันดับ 11 การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน ทั้งนี้ทุกประเด็นมีการปฏิบัติในระดับมาก

ตารางที่ 4.48 แสดงองค์ประกอบการสอนภาษาไทยที่มีคุณภาพจากค่าเฉลี่ยรวมความคิดเห็นของรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนกลุ่มเก่ง

ลำดับ	ประเด็นที่ศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1.	แผนการสอนภาษาไทย	4.27	มาก
2.	การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	4.10	มาก
3.	การประเมินคุณภาพภายใน	4.10	มาก
4.	การประเมินคุณภาพภายนอก	3.67	มาก
5	การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย	3.60	มาก
6.	การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ	3.60	มาก
7.	การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม	3.58	มาก
8.	การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน	3.57	มาก
9.	การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	3.54	มาก
10.	การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้อต่อการสอนภาษาไทย	3.53	มาก
11.	การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย	3.23	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.48 แสดงองค์ประกอบการสอนภาษาไทยที่มีคุณภาพของรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการพบว่า อันดับ 1 ดูแลครูให้มีแผนการสอนที่มีคุณภาพ อันดับ 2 การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย อันดับ 3 การประเมินคุณภาพภายใน (อันดับ 2 และอันดับ 3 ปฏิบัติควบคู่กัน) อันดับ 4 การประเมินคุณภาพภายนอก อันดับ 5 การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย อันดับ 6 การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ (อันดับ 5-6 ให้ความสำคัญเท่ากัน) อันดับ 7 การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม อันดับ 8 การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน อันดับ 9 การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน อันดับ 10 การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการสอนภาษาไทย และอันดับ 11 การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย สิบอันดับแรกมีการปฏิบัติในระดับมาก แต่ อันดับ 11 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการปฏิบัติเองในระดับปานกลาง (เป็นการมอบหมายให้หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยนำไปปฏิบัติของโรงเรียนที่จัดการศึกษามีคุณภาพ)

ตารางที่ 4.49 แสดงองค์ประกอบการสอนภาษาไทยที่มีคุณภาพจาก ค่าเฉลี่ยรวมความคิดเห็นของ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโรงเรียนกลุ่มแก่ง

ลำดับ	ประเด็นที่ศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1.	การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย	4.67	มากที่สุด
2.	การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ	4.67	มากที่สุด
3.	แผนการสอนภาษาไทย	4.67	มากที่สุด
4.	การประเมินคุณภาพภายใน	4.60	มากที่สุด
5.	การประเมินคุณภาพภายนอก	4.56	มากที่สุด
6.	การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	4.50	มากที่สุด
7.	การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	4.47	มาก
8.	การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้อต่อการสอนภาษาไทย	4.47	มาก
9.	การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย	4.33	มาก
10.	การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน	4.33	มาก
11.	การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม	4.33	มาก

จากตารางที่ 4.49 แสดงองค์ประกอบการสอนภาษาไทยกลุ่มโรงเรียนแก่ง พบว่า การได้รับมอบหมายจากรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้ปฏิบัติงานอย่างเข้มแข็ง โดยอันดับ 1-3 การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ แผนการสอนภาษาไทยการประเมินคุณภาพภายในปฏิบัติพร้อมกันในระดับมากที่สุด อันดับที่ 4-6 การประเมินคุณภาพภายในการประเมินคุณภาพภายนอกการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน ปฏิบัติในระดับมากที่สุด อันดับ 7-11 ปฏิบัติในระดับมาก คือ การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้อต่อการสอนภาษาไทย การกำกับดูแลการสอนภาษาไทยการสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน และการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม

ตารางที่ 4.50 แสดงองค์ประกอบการสอนภาษาไทยที่มีคุณภาพจาก ค่าเฉลี่ยรวมความคิดเห็นของ ครูภาษาไทยโรงเรียนกลุ่มเก่ง

ลำดับ	ประเด็นที่ศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1.	แผนการสอนภาษาไทย	4.25	มาก
2.	การประเมินคุณภาพภายใน	4.15	มาก
3.	การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ	4.04	มาก
4.	การประเมินคุณภาพภายนอก	4.04	มาก
5.	การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย	4.00	มาก
6.	การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม	3.88	มาก
7.	การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	3.85	มาก
8.	การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้อต่อการสอนภาษาไทย	3.81	มาก
9.	การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	3.57	มาก
10.	การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย	3.56	มาก
11.	การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน	3.55	มาก

จากตาราง 4.50 แสดงองค์ประกอบการสอนภาษาไทยที่มีคุณภาพของครูภาษาไทยกลุ่มโรงเรียนเก่งพบว่า อันดับ 1 แผนการสอน อันดับ 2 ประเมินคุณภาพภายใน อันดับ 3-4 ปฏิบัติควบคู่กันไป คือ การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพและการประเมินคุณภาพภายนอก อันดับ 5 การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย อันดับ 6 การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมอันดับ 7 การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย อันดับ 8 การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้อต่อการสอนภาษาไทยอันดับ 9 การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน อันดับ 10 การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย อันดับ 11 การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน

4.4 ผลการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการจัดการสอนภาษาไทยของโรงเรียนกลุ่ม คะแนน O-NET วิชาภาษาไทยสูงหรือกลุ่มเก่งกับกลุ่มโรงเรียนทั่วไป

ตารางที่ 4.51 เปรียบเทียบประเด็นที่ 1 การพัฒนา ความรู้ ทักษะ และ เทคนิคการสอน

	ผอ.	รองฯ	หนม.	ครู
ส่วนแรกองค์ประกอบการบริหารเพื่อการ สอนภาษาไทยให้มีคุณภาพ				
1. การบริหารการสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพ				
1.1 การพัฒนาความรู้ ทักษะ เทคนิคการสอน				
1.1.1 ผู้บริหารวางแผนกลยุทธ์พัฒนาการ สอนภาษาไทย	4.43 มาก 3.83 มาก	4.12 มาก 3.67 มาก	3.96 มาก 4.67 มากที่สุด	3.82 มาก 3.60 มาก
1.1.2 ผู้บริหารทำความเข้าใจกับครูในการ กำหนดเป้าหมาย และหน้าที่ในการ พัฒนาการสอนภาษาไทย	4.54 มากที่สุด 4.00 มาก	4.41 มาก 3.67 มาก	4.04 มาก 4.67 มากที่สุด	3.90 มาก 3.93 มาก
1.1.3 ผู้บริหารกำหนดให้อบรมครูทุกเดือน	3.61 มาก 3.17 ปานกลาง	3.64 มาก 2.67 ปานกลาง	3.26 ปานกลาง 4.67 มากที่สุด	3.22 ปานกลาง 3.00 ปานกลาง
1.1.4 ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้จัด นิทรรศการหมอนเวียนและกิจกรรมเสริม ความรู้ภาษาไทยตลอดปี	4.25 มาก 3.67 มาก	4.10 มาก 3.33 ปานกลาง	3.91 มาก 4.67 มากที่สุด	3.79 มาก 3.80 มาก
1.1.5 ผู้บริหารจัดประกวดนวัตกรรมการ สอนภาษาไทย	3.61 มาก 3.33 ปานกลาง	3.62 มาก 2.83 ปานกลาง	3.22 ปานกลาง 4.67 มาก ที่สุด	3.30 ปานกลาง 3.47 ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	4.09 มาก 3.60 มาก	3.98 มาก 3.23 ปานกลาง	3.68 มาก 4.67 มากที่สุด	3.61 มาก 3.56 มาก

(หมายเหตุ: ในตาราง ค่าเฉลี่ยกลุ่ม โรงเรียนทั่วไปอยู่ด้านบน กลุ่มโรงเรียนคะแนนสูงอยู่ด้านล่าง)

จากตารางที่ 4.51 ในด้านการพัฒนาความรู้ ทักษะ เทคนิคการสอนภาษาไทย ค่าเฉลี่ยรวม กลุ่มโรงเรียนทั่วไปกับโรงเรียนกลุ่มเก่งปฏิบัติในระดับมากตรงกันที่เป็นความคิดเห็นผู้อำนวยการ (4.09:3.60) และครู (3.61:3.56) ส่วนรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความคิดเห็นต่างกัน คือ ที่กลุ่มโรงเรียนทั่วไป รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ เห็นว่ามีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.98) โรงเรียนกลุ่มเก่งมีความเห็นว่าปฏิบัติในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.23) และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยนั้น โรงเรียนกลุ่มทั่วไปมีความเห็นว่า ปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.68) โรงเรียนกลุ่มเก่งมีความเห็นว่าปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.67) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า

1.1.1 ผู้บริหารวางแผนกลยุทธ์พัฒนาการสอนภาษาไทย

โรงเรียนทั่วไปมีความเห็นตรงกันว่าปฏิบัติในระดับมากทั้ง 4 ตำแหน่ง ซึ่งผู้อำนวยการ ค่าเฉลี่ย 4.43 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ค่าเฉลี่ย 4.12 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 3.82

โรงเรียนกลุ่มเก่งความเห็นตำแหน่งอื่นเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก แต่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมากที่สุด

1.1.2 ผู้บริหารทำความเข้าใจกับครูในการกำหนดเป้าหมาย และหน้าที่ในการพัฒนาการสอนภาษาไทย

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการเห็นว่ามี การปฏิบัติมากที่สุด อีก 3 ตำแหน่งเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก

กลุ่มโรงเรียนเก่ง หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความเห็นว่าปฏิบัติในระดับมากที่สุด ส่วนอีก 3 ตำแหน่งเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก

1.1.3 ผู้บริหารกำหนดให้อบรมครูทุกเดือน

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการและรองฯ เห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.61, 3.64) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและครูภาษาไทยเห็นว่ามี การปฏิบัติระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.26, 3.22)

โรงเรียนกลุ่มเก่ง หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.67) อีก 3 ตำแหน่งเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย ผอ. 3.17 รองฯผอ.ฝ่ายวิชาการ 2.67 และครู 3.00)

1.1.4 ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้จัดนิทรรศการหมุนเวียนและกิจกรรมเสริมความรู้ภาษาไทยตลอดปี

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป มีความเห็นว่าปฏิบัติในระดับมากตรงกันทั้ง 4 ตำแหน่ง ค่าเฉลี่ย 4.25, 4.10, 3.91 และ 3.79 ตามลำดับ

โรงเรียนกลุ่มเก่ง ผู้อำนวยการ (ค่าเฉลี่ย 3.67) และครู (ค่าเฉลี่ย 3.80) มีความเห็นว่าปฏิบัติในระดับมาก ส่วนรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการเห็นว่าปฏิบัติในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.33) และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.67)

1.1.5 ผู้บริหารจัดการประกวดนวัตกรรมการสอนภาษาไทย

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการเห็นตรงกันว่าการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.61, 3.6 ตามลำดับ) และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูภาษาไทย มีความเห็นว่ามีการปฏิบัติในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.22, 3.30)

โรงเรียนกลุ่มเก่ง ผู้อำนวยการ, รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครู เห็นว่าการปฏิบัติในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.33, 2.83, 3.47) ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 4.52 เปรียบเทียบประเด็นที่ 2 การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย

1.2 การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย	ผอ.	รองฯ	หนม.	ครู
1.2.1 ผู้บริหารกำหนดให้ครูภาษาไทย รายงานผลการวิจัยทุกเดือน	3.63 มาก 4.00 มาก	3.30 ปานกลาง 2.67 ปานกลาง	3.21 ปานกลาง 4.00 มาก	3.24 ปานกลาง 3.13 ปานกลาง
1.2.2 ผู้บริหารกำหนดให้ครูภาษาไทย พัฒนานักเรียนให้สามารถสอบ O-NET วิชาภาษาไทยให้ได้คะแนนสูงขึ้น	4.73 มากที่สุด 4.33 มาก	4.59 มากที่สุด 4.17 มาก	4.49 มาก 4.33 มาก	4.39 มาก 4.60 มากที่สุด
1.2.3 ผู้บริหารให้ครูภาษาไทยวิเคราะห์ จุดเด่น จุดด้อย โอกาส อุปสรรคในการ สอนภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	4.39 มาก 4.33 มาก	4.30 มาก 3.83 มาก	4.14 มาก 4.33 มาก	3.99 มาก 3.93 มาก
1.2.4 ครูภาษาไทยสามารถปรับเปลี่ยน แผนพัฒนาการสอนภาษาไทยได้ตาม สถานการณ์	4.39 มาก 4.17 มาก	4.32 มาก 3.67 มาก	4.12 มาก 4.67 มากที่สุด	4.04 มาก 4.20 มาก
1.2.5 โรงเรียนมีการประเมินการสอน ภาษาไทยตามปฏิทินการปฏิบัติงาน	4.13 มาก 4.17 มาก	4.01 มาก 3.67 มาก	3.89 มาก 4.33 มาก	3.93 มาก 4.13 มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.25 มาก 4.20 มาก	4.10 มาก 3.60 มาก	3.97 มาก 4.33 มาก	3.92 มาก 4.00 มาก

จากตารางที่ 4.52 ด้านการกำกับดูแลการสอนภาษาไทย ค่าเฉลี่ยรวมมีการปฏิบัติในระดับมากทุกตำแหน่งทั้งกลุ่มโรงเรียนทั่วไป (ค่าเฉลี่ย 4.25, 4.10, 3.97 และ 3.92) และ โรงเรียนกลุ่มเก่ง (4.20, 3.60, 4.33 และ 4.00) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า

ข้อที่มึ่ความคิดเห็นแตกต่างกัน

1.2.1 ผู้บริหารกำหนดให้ครูภาษาไทยรายงานผลการวิจัยทุกเดือน

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการมีความเห็นว่าปฏิบัติระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.63) อีก 3 ตำแหน่ง มีความเห็นว่าปฏิบัติในระดับปานกลาง (รองฯ ค่าเฉลี่ย 3.30 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 3.21 ครูค่าเฉลี่ย 3.24)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการและหัวหน้ากลุ่มสาระฯ เห็นว่ามีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00 เท่ากัน) ส่วนรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการกับครูมีความเห็นว่ามีการปฏิบัติในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.67 และ 3.13)

1.2.2 ผู้บริหารกำหนดให้ครูภาษาไทยพัฒนานักเรียนให้สามารถสอบ O-NET วิชาภาษาไทยให้ได้คะแนนสูงขึ้น

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการและรองฯ มีความเห็นว่าปฏิบัติมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.73, 4.59) ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระฯ และครูภาษาไทยเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.49, 4.39)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ครูภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.60) แต่ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีความเห็นว่าปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.33, 4.17 และ 4.33)

1.2.4 ครูภาษาไทยสามารถปรับเปลี่ยนแผนพัฒนาการสอนภาษาไทยได้ตามสถานการณ์

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการ รองฯ หัวหน้ากลุ่มสาระฯ และครูภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.39, 4.32, 4.12 และ 4.04

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองฯ และครูภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.17, 3.67, 4.20 มีการปฏิบัติในระดับมาก ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ย 4.67 มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ข้อที่มึ่ความคิดเห็นตรงกันว่าการปฏิบัติในระดับมากทุกตำแหน่งทั้งสองกลุ่ม

1.2.3 ผู้บริหารให้ครูภาษาไทยวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาส อุปสรรคในการสอนภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการ รองฯ หัวหน้ากลุ่มสาระฯ ครูภาษาไทยค่าเฉลี่ย

4.39, 4.30, 4.14 และ 3.99

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองฯ หัวหน้ากลุ่มสาระฯ ครูภาษาไทยค่าเฉลี่ย

4.33, 3.83, 4.33 และ 3.93

1.2.5 โรงเรียนมีการประเมินการสอนภาษาไทยตามปฏิทินการปฏิบัติงาน

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการ รองฯ หัวหน้ากลุ่มสาระฯ ครูภาษาไทยค่าเฉลี่ย

4.13, 4.01, 3.89 และ 3.93

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองฯ หัวหน้ากลุ่มสาระฯ ครูภาษาไทย ค่าเฉลี่ย

4.17, 3.67, 4.33 และ 4.13

ตารางที่ 4.53 เปรียบเทียบประเด็นที่ 3 การให้การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน

	ผอ.	รองฯ	หนม.	ครู
1.3 การให้การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน				
1.3.1 โรงเรียนสนับสนุนด้านการเงินและอื่นๆ เพื่อความสะดวกในการสอนภาษาไทย	4.55 มากที่สุด 4.17 มาก	4.38 มาก 3.67 มาก	4.09 มาก 4.67 มากที่สุด	3.88 มาก 3.87 มาก
1.3.2 ผู้บริหารจัดการอบรมวิจัยในชั้นเรียน และ ตรวจรายงานผลการวิจัยด้วยตนเอง	4.25 มาก 3.50 มาก	4.04 มาก 3.83 มาก	3.69 มาก 4.67 มากที่สุด	3.63 มาก 3.60 มาก
1.3.3 ผู้บริหารจัดการให้มีรางวัลเชิดชูเกียรติครู ภาษาไทยที่พัฒนานักเรียนให้มีผลการสอบ O-NET สูงขึ้น	3.71 มาก 4.00 มาก	3.59 มาก 3.67 มาก	2.98 ปานกลาง 4.33 มาก	3.14 มาก 3.07 ปานกลาง
1.3.4 ผู้บริหารส่งเสริมการจัดนิทรรศการ หมุนเวียนทุกเดือนเพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมที่เป็น ประโยชน์ต่อการเรียนภาษาไทย	4.00 มาก 3.83 มาก	3.77 มาก 3.17 ปานกลาง	3.33 ปานกลาง 3.67 มาก	3.41 ปานกลาง 3.27 ปานกลาง
1.3.5 ผู้บริหารส่งเสริมการประกวดทักษะการ ใช้ภาษาไทย การแสดงความคิด	4.36 มาก 3.83 มาก	4.26 มาก 3.50 มาก	4.21 มาก 4.33 มาก	4.02 มาก 3.93 มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.17 มาก 3.87 มาก	4.01 มาก 3.57 มาก	3.66 มาก 4.33 มาก	3.62 มาก 3.55 มาก

จากตารางที่ 4.53 ด้านการสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน ค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 4 ตำแหน่ง มีการปฏิบัติในระดับมากทั้งสองกลุ่ม เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า

ข้อที่ทั้งกลุ่มโรงเรียนทั่วไปและกลุ่มโรงเรียนคะแนน O-NET วิชาภาษาไทยสูง หรือ กลุ่มเก่งมีความแตกต่างกัน

1.3.1 โรงเรียนสนับสนุนด้านการเงินและอื่นๆ เพื่อความสะดวกในการสอนภาษาไทย กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.55) ส่วนรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูภาษาไทยมีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.38, 4.09 และ 3.88 ตามลำดับ)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองฯ ฝ่ายวิชาการ ครูภาษาไทยเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

1.3.2 ผู้บริหารจัดการอบรมวิจัยในชั้นเรียน และตรวจรายงานผลการวิจัยด้วยตนเอง กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูภาษาไทย มีความเห็นตรงกันว่าปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.25, 4.04, 3.69 และ 3.63)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองฯ ฝ่ายวิชาการ ครูภาษาไทยเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.50, 3.83, 3.60) ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมากที่สุด

1.3.3 ผู้บริหารจัดการให้มีรางวัลเชิดชูเกียรติครูภาษาไทยที่พัฒนานักเรียนให้มีผลการสอบ O-NET สูงขึ้น

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการ รองฯ ฝ่ายวิชาการ ครูภาษาไทยเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.71, 3.59, 3.14) และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง(ค่าเฉลี่ย 2.98)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีความเห็นตรงกันว่าปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00, 3.67, 4.33) และครูภาษาไทยมีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.07)

1.3.4 ผู้บริหารส่งเสริมการจัดนิทรรศการหมุนเวียนทุกเดือนเพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนภาษาไทย

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการ รองฯ ฝ่ายวิชาการ มีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00, 3.77) ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและครูภาษาไทยมีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.33 และ 3.41)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ และหัวหน้ากลุ่มสาระฯมีความเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.83, 3.67) รองฯ ฝ่ายวิชาการ และครูภาษาไทยมีความเห็นว่าการปฏิบัติในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.17, 3.27)

ข้อที่ทั้งกลุ่มโรงเรียนทั่วไปและกลุ่มโรงเรียนเก่งมีความเห็นตรงกัน

1.3.5 ผู้บริหารส่งเสริมการประกวดทักษะการใช้ภาษาไทย การแสดงความคิด

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการ รองฯ ฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและครูภาษาไทย มีความเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.36, 3.26, 4.21 และ 4.02)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองฯ ฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและครูภาษาไทยมีความเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.83, 3.50, 4.33 และ 3.93)

ตารางที่ 4.54 เปรียบเทียบประเด็นที่ 4 การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ

	ผอ.	รองฯ	หนม.	ครู
1.4 การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ				
1.4.1 ผู้บริหารมีแผนกลยุทธ์พัฒนาครูภาษาไทยให้เตรียมฝึกทักษะให้นักเรียนพร้อมรับการประเมินทั้งภายในและภายนอก	4.43 มาก	4.19 มาก	4.04 มาก	3.95 มาก
			4.67	
	4.00 มาก	3.50 มาก	มากที่สุด	4.13 มาก
1.4.2 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูศึกษาต่อเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการสอนภาษาไทย	4.48 มาก	4.32 มาก	4.09 มาก	3.88 มาก
			4.67	
	4.17 มาก	3.67 มาก	มากที่สุด	4.07 มาก
1.4.3 ผู้บริหารจัดอบรมครูวิเคราะห์หลักสูตรวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET เกณฑ์การประเมินของสมศ.	4.61	4.39 มาก	4.09 มาก	3.96 มาก
	มากที่สุด		4.67	
	4.00 มาก	3.50 มาก	มากที่สุด	4.00 มาก
1.4.4 ผู้บริหารจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อทำโครงการสอนและแผนการสอน	4.55	4.45 มาก	4.15 มาก	3.93 มาก
	มากที่สุด		4.67	
	4.00 มาก	3.67 มาก	มากที่สุด	4.13 มาก
1.4.5 ผู้บริหารประเมินผลการดำเนินการสอนเพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงการสอนภาษาไทย	4.41 มาก	4.39 มาก	4.01 มาก	3.92 มาก
			4.67	
	4.17 มาก	3.67 มาก	มากที่สุด	3.87 มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.41 มาก	4.35 มาก	4.08 มาก	3.93 มาก
			4.67	
	4.07 มาก	3.60 มาก	มากที่สุด	4.04 มาก

จากตารางที่ 4.54 ในด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ ค่าเฉลี่ยรวมกลุ่มโรงเรียนทั่วไปมีการปฏิบัติในระดับมาก ส่วนโรงเรียนกลุ่มเก่งมีการปฏิบัติในระดับมาก - มากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า

1.4.1 ผู้บริหารมีแผนกลยุทธ์พัฒนาครูภาษาไทยให้เตรียมฝึกทักษะให้นักเรียนพร้อมรับการประเมินทั้งภายในและภายนอก

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการ รองฯ ฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและครูภาษาไทย มีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.43, 4.19, 4.04 และ 3.95)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ทัวไป ผู้อำนวยการ รองฯ ฝ่ายวิชาการ และครูภาษาไทย มีความเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00, 3.50, 4.13) ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.67)

1.4.2 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูศึกษาต่อเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถในการสอนภาษาไทย

กลุ่มโรงเรียนทัวไป ผู้อำนวยการ รองฯ ฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและครูภาษาไทย มีความเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.48, 4.32, 4.09 และ 3.88)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองฯ ฝ่ายวิชาการ และครูภาษาไทย มีความเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.17, 3.67, 4.07) ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.67)

1.4.3 ผู้บริหารจัดอบรมครูวิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ข้อสอบ O-NET เกณฑ์การประเมินของสมศ.

กลุ่มโรงเรียนทัวไป ทัวไป ผู้อำนวยการ รองฯ ฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและครูภาษาไทย มีความเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.61, 4.39, 4.09, 3.96)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ทัวไป ผู้อำนวยการ รองฯ ฝ่ายวิชาการ และครูภาษาไทย มีความเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00, 3.50, 4.00) และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.67)

1.4.4 ผู้บริหารจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อทำโครงการสอนและแผนการสอน

กลุ่มโรงเรียนทัวไป ทัวไป ผู้อำนวยการมีความเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.55) รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและครูภาษาไทย มีความเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.45, 4.15, 3.95)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองฯ ฝ่ายวิชาการ และครูภาษาไทย มีความเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00, 3.67, 4.13) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.67)

1.4.5 ผู้บริหารประเมินผลการดำเนินการสอนเพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงการสอนภาษาไทย

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการ รองฯ ฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและครูภาษาไทย มีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.41, 4.39, 4.01 และ 3.92)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองฯ ฝ่ายวิชาการ และครูภาษาไทย มีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.17, 3.67, 3.87) ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.67)

ตารางที่ 4.55 เปรียบเทียบประเด็นที่ 5 การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการสอนภาษาไทย

	ผอ.	รองฯ	หนม.	ครู
2.การบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย				
2.1 การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการสอนภาษาไทย				
2.1.1 ผู้บริหารมีแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาการสอนภาษาไทย	4.20 มาก 4.00 มาก	4.01 มาก 3.50 มาก	3.73 มาก 4.33 มาก	3.74 มาก 3.60 มาก
2.1.2 ผู้บริหารกำหนดให้มีปฏิทินสำรวจความต้องการผลิตสื่อและจัดหาวัสดุ ตามความต้องการของครูภาษาไทย	4.18 มาก 4.00 มาก	4.20 มาก 3.33 ปานกลาง	3.75 มาก 4.00 มาก	3.81 มาก 3.93 มาก
2.1.3 ผู้บริหารระดมสมองครูวางแผนกลยุทธ์พัฒนาการสอนภาษาไทย	4.57 มากที่สุด 4.00 มาก	4.29 มาก 3.67 มาก	4.02 มาก 4.67 มากที่สุด	3.87 มาก 3.87 มาก
2.1.4 ผู้บริหารให้ครูนำแผนกลยุทธ์มาปฏิบัติตามปฏิทินการปฏิบัติงานพร้อมกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน	4.43 มาก 3.83 มาก	4.25 มาก 3.50 มาก	3.99 มาก 4.67 มากที่สุด	3.93 มาก 4.00 มาก
2.1.5 ผู้บริหารมีปฏิทินการประเมินกลยุทธ์พัฒนาการสอนภาษาไทย	4.14 มาก 3.83 มาก	4.04 มาก 3.67 มาก	3.74 มาก 4.67 มากที่สุด	3.75 มาก 4.67 มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.30 มาก 3.93 มาก	4.16 มาก 3.53 มาก	3.85 มาก 4.47 มาก	3.82 มาก 3.81 มาก

จากตารางที่ 4.55 ในด้านการส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการสอนภาษาไทย ค่าเฉลี่ยรวมทั้งกลุ่มโรงเรียนทั่วไปและกลุ่มโรงเรียนเก่งมีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายชื่อ พบว่า

ข้อที่ทั้งสองกลุ่มทั้ง 4 ตำแหน่งมีความเห็นว่าปฏิบัติในระดับมากตรงกัน

2.1.1 ผู้บริหารมีแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาการสอนภาษาไทย

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการ รองฯ ฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและครูภาษาไทย มีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.20, 4.01, 3.73 และ 3.74)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ทั่วไป ผู้อำนวยการ รองฯ ฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและครูภาษาไทย มีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00, 3.50, 4.33 และ 3.60)

ข้อที่ความคิดเห็นแตกต่างกัน

2.1.2 ผู้บริหารกำหนดให้มีปฏิทินสำรวจความต้องการผลิตสื่อและจัดหาวัสดุ ตามความต้องการของครูภาษาไทย

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการ รองฯ ฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและครูภาษาไทย มีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.18, 4.20, 3.75, 3.81)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและครูภาษาไทย มีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00, 4.00, 3.93) ส่วนรองผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการมีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.33)

2.1.3 ผู้บริหารระดมสมองวางแผนกลยุทธ์พัฒนาการสอนภาษาไทย

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการ มีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.57) รองฯ ฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและครูภาษาไทย มีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.29, 4.02, 3.87)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองฯ ฝ่ายวิชาการ และครูภาษาไทย มีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00, 3.67, 3.87) ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.67)

2.1.4 ผู้บริหารให้ครูนำแผนกลยุทธ์มาปฏิบัติตามปฏิทินการปฏิบัติงานพร้อมกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการ รองฯ ฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทยและครูภาษาไทย มีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.43, 4.25, 3.99 และ 3.93)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองฯ ฝ่ายวิชาการ และครูภาษาไทย มีความเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.83, 3.50, 4.00) ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.67)

2.1.5 ผู้บริหารมีปฏิทินการประเมินกลยุทธ์พัฒนาการสอนภาษาไทย

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการ รองฯ ฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและครูภาษาไทย มีความเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมาก (เฉลี่ย 4.14, 4.04, 3.74 และ 3.75)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองฯ ฝ่ายวิชาการ มีความเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.83, 3.67) ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระฯ และครูภาษาไทย มีความเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.67 เท่ากัน)

ตารางที่ 4.56 เปรียบเทียบประเด็นที่ 6 การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม

	ผอ.	รองฯ	หนม.	ครู
2.2 การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม	4.59	4.28 มาก	4.12 มาก	4.00 มาก
2.2.1 ผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและประเมินกลยุทธ์	มากที่สุด 3.67 มาก	3.50 มาก	4.33 มาก	3.93 มาก
2.2.2 ผู้บริหารส่งเสริมความสนับสนุนให้ครูภาษาไทยสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	4.59 มากที่สุด 3.67 มาก	4.39 มาก 3.83 มาก	4.19 มาก 4.33 มาก	4.07 มาก 4.27 มาก
2.2.3 ผู้บริหารมีงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมภาษาไทยทั้งภาคเรียนที่1-2	4.62 มากที่สุด 3.83 มาก	4.42 มาก 3.67 มาก	4.11 มาก 4.33 มาก	3.98 มาก 4.00 มาก
2.2.4 ผู้บริหารให้รางวัลครูที่ใช้ผลการวิจัยในชั้นเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET มาพัฒนาการสอนภาษาไทย	3.98 มาก 3.67 มาก	3.83 มาก 3.33 ปานกลาง	3.27 ปานกลาง 4.33 มาก	3.29 ปานกลาง 3.33 ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	4.45 มาก 3.71 มาก	4.23 มาก 3.58 มาก	3.92 มาก 4.33 มาก	3.84 มาก 3.88 มาก

จากตารางที่ 4.56 ในด้านการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมากที่สุด กลุ่มโรงเรียนทั่วไป (ค่าเฉลี่ย 4.45, 4.23, 3.92, 3.84) และกลุ่มโรงเรียนเก่ง (ค่าเฉลี่ย 3.71, 3.58, 4.33, 3.88) ซึ่งมีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า

2.2.1 ผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและประเมินกลยุทธ์

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการ มีความเห็นว่ามี การปฏิบัติมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.59) รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทยและครูภาษาไทย มีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.28, 4.12, 4.00)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองฯ ฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย และครูภาษาไทย มีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.67, 3.50, 4.33, 3.93)

2.2.2 ผู้บริหารส่งเสริมความสนับสนุนให้ครูภาษาไทยสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการ มีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.59) รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทยและครูภาษาไทย มีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.39, 4.19, 4.07)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองฯ ฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย และครูภาษาไทย มีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.67, 3.83, 4.33, 4.27)

2.2.3 ผู้บริหารมีงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมภาษาไทยทั้งภาคเรียนที่1-2

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการ มีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.62) รองฯ ฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทยและครูภาษาไทย มีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.42, 4.11, 3.98)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองฯ ฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทย และครูภาษาไทย มีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.83, 3.67, 4.33, 4.00)

2.2.4 ผู้บริหารให้รางวัลครูที่ใช้ผลการวิจัยในชั้นเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET มาพัฒนาการสอนภาษาไทย

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการ รองฯ ฝ่ายวิชาการ มีความเห็นว่ามี การปฏิบัติใน ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.98, 3.83) ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทยและครูภาษาไทย มีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.27, 3.29)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ และหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทยมีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.67, 4.33) ส่วนรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูภาษาไทย มีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.33 เท่ากัน)

ตารางที่ 4.57 เปรียบเทียบประเด็นที่ 7 การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน

	ผอ.	รองฯ	หนม.	ครู
2.3 การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน				
2.3.1 ผู้บริหารสนับสนุนให้จัดแหล่งเรียนรู้ภาษาไทยในห้องสมุดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและห้องสมุดโรงเรียน	4.38 มาก 3.67 มาก	4.30 มาก 3.50 มาก	3.80 มาก 4.67 มากที่สุด	3.85 มาก 3.53 มาก
2.3.2 ผู้บริหารจัดอบรมวิจัยในชั้นเรียนแก่ครูภาษาไทย และตรวจรายงานการวิจัยในชั้นเรียนด้วยตนเอง	4.16 มาก 3.33 มาก	3.94 มาก 3.67 มาก	3.71 มาก 4.33 มาก	3.63 มาก 3.67 มาก
2.3.3 ผู้บริหารจัดประกวดงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยในแต่ภาคเรียน	3.52 มาก 3.50 มาก	3.54 มาก 3.33 มาก	3.06 ปานกลาง 4.57 มากที่สุด	3.23 ปานกลาง 3.40 มาก
2.3.4 ผู้บริหารจัดงบประมาณสนับสนุนให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่	4.23 มาก 3.67 มาก	4.01 มาก 3.67 มาก	3.79 มาก 4.33 มาก	3.59 มาก 3.67 มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.07 มาก 3.54 มาก	3.95 มาก 3.54 มาก	3.59 มาก 4.50 มาก	3.58 มาก 3.57 มาก

จากตารางที่ 4.57 ในด้านการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยรวมตามความเห็นผู้อำนวยการ รองฯ ฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและครูภาษาไทยทั้ง 2 กลุ่ม มีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า

ข้อที่มีความเห็นแตกต่างกัน (2.3.1, 2.3.3) ข้อที่มีความเห็นตรงกัน (2.3.2, 2.3.4)

2.3.1 ผู้บริหารสนับสนุนให้จัดแหล่งเรียนรู้ภาษาไทยในห้องสมุดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการ รองฯฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและครูภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.38, 4.30, 3.80, 3.85)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองฯฝ่ายวิชาการ และครูภาษาไทย มีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.67, 3.50, 3.53) ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.67)

2.3.2 ผู้บริหารจัดอบรมวิจัยในชั้นเรียนแก่ครูภาษาไทย และตรวจรายงานการวิจัยในชั้นเรียนด้วยตนเอง

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการ รองฯฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและครูภาษาไทย มีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.16, 3.94, 3.71 และ 3.63)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองฯฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและครูภาษาไทย มีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.33, 3.67, 4.33 และ 3.67)

2.3.3 ผู้บริหารจัดประกวดงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยในแต่ละภาคเรียน

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ มีความเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.52, 3.54) ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูภาษาไทย มีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.06, 3.23)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูภาษาไทย มีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.50, 3.33 และ 3.40) ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.57)

2.3.4 ผู้บริหารจัดงบประมาณสนับสนุนให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานที่

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการ รองฯฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและครูภาษาไทย มีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.23, 4.01, 3.79 และ 3.59)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองฯฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและครูภาษาไทย มีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.67, 3.67, 4.33 และ 3.67)

ตารางที่ 4.58 เปรียบเทียบประเด็นที่ 8 แผนการสอนภาษาไทย

	ผอ.	รองฯ	หนม.	ครู
ส่วนที่สอง กลยุทธ์การสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพ				
3. องค์ประกอบกลยุทธ์การสอนภาษาไทย				
3.1 แผนการสอนภาษาไทย	4.63	4.51	4.41 มาก	4.32 มาก
3.1.1 ครูภาษาไทยศึกษาและวิเคราะห์ หลักสูตร วิเคราะห์ข้อสอบ O-NET ก่อนทำโครงการสอน และแผนการสอน	มากที่สุด 3.83 มาก	มากที่สุด 4.33 มาก	4.67 มากที่สุด	4.27 มาก
3.1.2 ครูนำผลการวิจัยเกี่ยวกับภาษาไทยมา พัฒนาเนื้อหาที่สอนให้ทันสมัย	4.45 มาก 4.17 มาก	4.23 มาก 4.00 มาก	4.13 มาก 4.67 มากที่สุด	4.15 มาก 4.13 มาก
3.1.3 ครูภาษาไทยเฉลยข้อสอบ O-NET แต่ละปี ให้นักเรียนเห็นแนวข้อสอบ	4.57 มากที่สุด 4.00 มาก	4.45 มาก 4.33 มาก	4.41 มาก 4.67 มากที่สุด	4.25 มาก 4.27 มาก
3.1.4 ครูภาษาไทยทบทวนความรู้พื้นฐาน เกี่ยวกับเรื่องใหม่ที่กำลังจะสอน เพื่อเชื่อม ความรู้เดิมกับความรู้ใหม่	4.61 มากที่สุด 4.00 มาก	4.49 มาก 4.17 มาก	4.42 มาก 4.67 มากที่สุด	4.30 มาก 4.40 มาก
3.1.5 ครูภาษาไทยใช้หลักสูตรแกนกลางแนว ข้อสอบ O-NET และเกณฑ์มาตรฐานของ สมศ. มากำหนดหลักสูตรของโรงเรียน	4.68 มากที่สุด 4.00 มาก	4.45 มาก 4.50 มากที่สุด	4.40 มาก 4.67 มากที่สุด	4.34 มาก 4.40 มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.59 มากที่สุด 4.00 มาก	4.43 มาก 4.27 มาก	4.35 มาก 4.67 มากที่สุด	4.27 มาก 4.25 มาก

จากตารางที่ 4.58 ในด้านแผนการสอนภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมาก-มากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า

3.1.1 ครูภาษาไทยศึกษาและวิเคราะห์ หลักสูตร วิเคราะห์ข้อสอบ O-NET ก่อนทำโครงการสอนและแผนการสอน

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการ รองฯฝ่ายวิชาการ มีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.63 และ 4.51) ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและครูภาษาไทย มีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.41 และ 4.32)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองฯฝ่ายวิชาการ และครูภาษาไทย มีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.83, 4.33 และ 4.27) ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.67)

3.1.2 ครูนำผลการวิจัยเกี่ยวกับภาษาไทยมาพัฒนาเนื้อหาที่สอนให้ทันสมัย

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการ รองฯฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและครูภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.45, 4.23, 4.13 และ 4.15)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองฯฝ่ายวิชาการ และครูภาษาไทย มีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.17, 4.00, 4.13) ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.67)

3.1.3 ครูภาษาไทยเฉลยข้อสอบ O-NET แต่ละปีให้นักเรียนเห็นแนวข้อสอบ

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.57) ส่วน รองฯ ฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและครูภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.45, 4.41 และ 4.25)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองฯฝ่ายวิชาการ และครูภาษาไทย มีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00, 4.33, 4.27) ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.67)

3.1.4 ครูภาษาไทยทบทวนความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องใหม่ที่กำลังจะสอน เพื่อเชื่อมความรู้เดิมกับความรู้ใหม่

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.61) ส่วนรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.49, 4.42 และ 4.30)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองฯ ฝ่ายวิชาการ และครูภาษาไทย มีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00, 4.17, 4.40) ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.67)

3.1.5 ครูภาษาไทยใช้หลักสูตรแกนกลางแนวข้อสอบ O-NET และเกณฑ์มาตรฐานของ สมศ. มากำหนดหลักสูตรของโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.68) ส่วนรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.45, 4.40 และ 4.34)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการและครูภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00 และ 4.40) ส่วนรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.50, 4.67)

ตารางที่ 4.59 เปรียบเทียบประเด็นที่ 9 การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย

	ผอ.	รองฯ	หนม.	ครู
3.2 การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย				
3.2.1 ครูภาษาไทยสำรวจปัญหาในการสอนและหาวิธีแก้ปัญหาในรายวิชาที่สอน	4.52 มากที่สุด 4.00 มาก	4.39 มาก 4.17 มาก	4.31 มาก 4.33 มาก	4.17 มาก 4.13 มาก
3.2.2 ครูภาษาไทยรายงานการสำรวจปัญหาการแก้ปัญหการสอนภาษาไทยส่งผู้บริหารในรายวิชาที่สอนทุกเดือน	4.02 มาก 4.00 มาก	3.83 มาก 4.00 มาก	3.45 มาก 4.33 มาก	3.58 มาก 3.27 ปานกลาง
3.2.3 ครูภาษาไทยแนะนำกลวิธีเรียนรู้ด้วยตนเองและวิธีเลือกอ่านหนังสือที่เชื่อถือได้แก่นักเรียน	4.39 มาก 4.00 มาก	4.30 มาก 4.17 มาก	4.25 มาก 4.33 มาก	4.18 มาก 4.27 มาก
3.2.4 ครูภาษาไทยสำรวจปัญหาในการเรียนภาษาไทยของนักเรียน เพื่อครูจะได้นำมาวางแผนการแก้ปัญหาให้ตรงประเด็น	4.27 มาก 3.83 มาก	4.17 มาก 4.17 มาก	3.99 มาก 4.67 มากที่สุด	4.03 มาก 3.73 มาก
3.2.5 ครูภาษาไทยให้นักเรียนรายงานผลการเรียนภาษาไทยแต่ละเรื่องถึงข้อคิดหรือประโยชน์ที่ได้ เพื่อสะท้อนความเข้าใจและวัดทักษะการเขียน	4.34 มาก 3.83 มาก	4.20 มาก 4.00 มาก	4.12 มาก 4.67 มากที่สุด	4.03 มาก 3.87 มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.31 มาก 3.93 มาก	4.18 มาก 4.10 มาก	4.02 มาก 4.47 มาก	4.00 มาก 3.85 มาก

จากตารางที่ 4.59 ในด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย ค่าเฉลี่ยรวม มีการปฏิบัติในระดับมากทั้งกลุ่มโรงเรียนทั่วไป (ค่าเฉลี่ย 4.31, 4.18, 4.02, 4.00) และกลุ่มโรงเรียนเก่ง (3.93, 4.10, 4.47, 3.85) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า

ข้อที่มีความเห็นตรงกัน คือ ในข้อ 3.3.3 ข้อที่มีความเห็นต่างกัน ในข้อ 3.2.1, 3.2.2, 3.3.4 และ 3.3.5

3.2.1 ครูภาษาไทยสำรวจปัญหาในการสอนและหาวิธีแก้ปัญหในรายวิชาที่สอน

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการ ผู้อำนวยการมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.52) ส่วนรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.39, 4.31 และ 4.17)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00, 4.17 และ 4.33 และ 4.13)

3.2.2 ครูภาษาไทยรายงานการสำรวจปัญหา การแก้ปัญหการสอนภาษาไทยส่งผู้บริหารในรายวิชาที่สอนทุกเดือน

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.02, 3.83, 3.45 และ 3.58)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00, 4.00, 4.33) ส่วนครูภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.27)

3.2.3 ครูภาษาไทยแนะกลวิธีเรียนรู้ด้วยตนเองและวิธีเลือกอ่านหนังสือที่เชื่อถือได้แก่นักเรียน

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.39, 4.30, 4.25 และ 4.18)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00, 4.17, 4.33 และ 4.27)

3.2.4 ครูภาษาไทยสำรวจปัญหาในการเรียนภาษาไทยของนักเรียน เพื่อครูจะได้นำมาวางแผนการแก้ปัญหให้ตรงประเด็น

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.27, 4.17, 3.99 และ 4.03)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.83, 4.17 และ 3.73) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.67)

3.2.5 ครูภาษาไทยให้นักเรียนรายงานผลการเรียนภาษาไทยแต่ละเรื่องถึงข้อคิดหรือประโยชน์ที่ได้ เพื่อสะท้อนความคิดความเข้าใจและวัดทักษะการเขียน

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.34, 4.20, 4.12 และ 4.03)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.83, 4.00, 3.87) ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.67)

ตารางที่ 4.60 เปรียบเทียบ ประเด็นที่ 10 การประเมินคุณภาพภายใน

	ผอ.	รองฯ	หนม.	ครู
4. กลยุทธ์การวัดผลการประเมินเพื่อพัฒนาการ สถานภาษาไทย				
4.1 การประเมินคุณภาพภายใน				
4.1.1 ครูภาษาไทยนำนักเรียนค้นคว้าเพื่อเพิ่มพูน ความรู้	4.50 มากที่สุด 3.83 มาก	4.35 มาก 3.83 มาก	4.28 มาก 4.67 มากที่สุด	4.18 มาก 4.07 มาก
4.1.2 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการ วางแผนการเรียน กำหนดชิ้นงานและคุณภาพงาน ให้ชัดเจน	4.54 มากที่สุด 4.00 มาก	4.30 มาก 4.00 มาก	4.28 มาก 4.33 มาก	4.11 มาก 4.00 มาก
4.1.3 เมื่อพบข้อบกพร่องในการเรียนครู ภาษาไทยอธิบายให้นักเรียนเข้าใจ	4.52 มากที่สุด 4.00 มาก	4.36 มาก 4.33 มาก	4.44 มาก 4.67 มากที่สุด	4.28 มาก 4.27 มาก
4.1.4 ครูภาษาไทยประเมินผลการเรียนทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน ระบบเสียง ระบบคำ ระบบ ประโยค	4.61 มากที่สุด 3.83 มาก	4.36 มาก 4.33 มาก	4.40 มาก 4.67 มากที่สุด	4.32 มาก 4.27 มาก
4.1.5 ครูภาษาไทยจัดประเมินภายในอย่างเป็น ระบบตามปฏิทินการปฏิบัติงาน	4.45 มาก 3.83 มาก	4.29 มาก 4.00 มาก	4.21 มาก 4.67 มากที่สุด	4.21 มาก 4.13 มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.52 มากที่สุด 3.90 มาก	4.33 มาก 4.10 มาก	4.32 มาก 4.60 มากที่สุด	4.22 มาก 4.15 มาก

จากตารางที่ 4.60 ในด้านการประเมินคุณภาพภายใน มีค่าเฉลี่ยรวมกลุ่มโรงเรียนทั่วไป และโรงเรียนกลุ่มเก่งมีการปฏิบัติในระดับมาก-มากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า 4.1.1 ครูภาษาไทยนำนักเรียนค้นคว้าเพื่อเพิ่มพูนความรู้

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.50) รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.35, 4.28, 4.18)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูภาษาไทยมีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.83, 3.83 และ 4.07) ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.67)

4.1.2 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน กำหนดชิ้นงานและคุณภาพงานให้ชัดเจน

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.54) ส่วนรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและครูภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.30, 4.28 และ 4.11)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและครูภาษาไทยมีความเห็นว่ามีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00, 4.00, 4.33 และ 4.00)

4.1.3 เมื่อพบข้อบกพร่องในการเรียนครูภาษาไทยอธิบายให้นักเรียนเข้าใจ

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.52) ส่วนรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและครูภาษาไทยมีความเห็นว่ามีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.36, 4.44 และ 4.28)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูภาษาไทย มีความเห็นว่ามีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00, 4.33 และ 4.27) ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.67)

4.1.4 ครูภาษาไทยประเมินผลการเรียนทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน ระบบเสียง ระบบคำ ระบบประโยค

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.61) ส่วนรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความเห็นว่ามีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.36, 4.40) และครูภาษาไทยมีความเห็นว่ามีการปฏิบัติในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.32)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูภาษาไทย มีความเห็นว่ามีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.83, 4.33 และ 4.27) ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความเห็นว่ามีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.67)

4.1.5 ครูภาษาไทยจัดประเมินภายในอย่างเป็นระบบตามปฏิทินการปฏิบัติงาน

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูภาษาไทยมีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.45, 4.29, 4.21 และ 4.21)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูภาษาไทยมีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.83, 4.00, 4.13) ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.67)

ตารางที่ 4.61 ประเด็นที่ 11 การประเมินคุณภาพภายนอก

	ผอ.	รองฯ	หนม.	ครู
4.2 การประเมินคุณภาพภายนอก				
4.2.1 ผู้บริหารมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยให้ตอบสนองสถาบันอุดมศึกษา และสถานประกอบการ โดยเน้นการฝึกทักษะในการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ	4.55 มากที่สุด 4.00 มาก	4.41 มาก 3.83 มาก	4.29 มาก 4.67 มากที่สุด	4.12 มาก 4.40 มาก
4.2.2 ผู้บริหารจัดการที่มีวิเคราะห์ ข้อสอบ O-NET วิชาภาษาไทยเพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจแนวข้อสอบดีขึ้น	4.27 มาก 4.17 มาก	4.17 มาก 3.50 มาก	3.86 มาก 4.33 มาก	3.90 มาก 3.73 มาก
4.2.3 ผู้บริหารกำหนดให้ครูภาษาไทยใช้การวิจัยในชั้นเรียนมาพัฒนาการสอนภาษาไทย	4.46 มาก 4.00 มาก	4.29 มาก 3.67 มาก	4.19 มาก 4.67 มากที่สุด	4.04 มาก 4.00 มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.43 มาก 4.06 มาก	4.29 มาก 3.67 มาก	4.11 มาก 4.56 มากที่สุด	4.02 มาก 4.04 มาก

จากตารางที่ 4.61 ในด้านการประเมินคุณภาพภายนอกมีค่าเฉลี่ยรวมกลุ่มโรงเรียนทั่วไปมีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 4.43, 4.29, 4.11 และ 4.02) ส่วนกลุ่มโรงเรียนเก่งมีค่าเฉลี่ยรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก-มากที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม 4.06, 3.67, 4.56 และ 4.04) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีความเห็นตรงกันทั้งสองกลุ่ม คือ 4.2.2 ข้อที่มีความเห็นต่างกัน คือ 4.2.1, 4.2.3

4.2.1 ผู้บริหารมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยให้ตอบสนองสถาบันอุดมศึกษา และสถานประกอบการ โดยเน้นการฝึกทักษะในการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการมีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.55) ส่วนรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูภาษาไทยมีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.41, 4.29, 4.12)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูภาษาไทยมีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00, 3.83 และ 4.40) ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.67)

4.2.2 ผู้บริหารจัดการที่วิเคราะห์ ข้อสอบ O-NET วิชาภาษาไทยเพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจ แนวข้อสอบดีขึ้น

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูภาษาไทยมีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.27, 4.17, 3.86, 3.90)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูภาษาไทยมีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.17, 3.50, 4.33, 3.73)

4.2.3 ผู้บริหารกำหนดให้ครูภาษาไทยใช้การวิจัยในชั้นเรียนมาพัฒนาการสอนภาษาไทย

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูภาษาไทย 4.46, 4.29, 4.19 และ 4.04)

กลุ่มโรงเรียนเก่ง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูภาษาไทยมีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00, 3.67 และ 4.00) ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีความเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.67)

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรวมความคิดเห็นระหว่างโรงเรียนกลุ่มทั่วไปกับโรงเรียนกลุ่มเก่งทั้ง 11 ประเด็น จากผู้ตอบแบบสอบถาม 4 กลุ่ม มีดังนี้

1. การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย โรงเรียนกลุ่มทั่วไปมีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติระดับมากที่สุด 4 ตำแหน่ง ส่วนโรงเรียนกลุ่มเก่งนั้น หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ผู้อำนวยการและครูปฏิบัติระดับมาก รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการมีความคิดเห็นว่ามี การปฏิบัติระดับปานกลาง

ผลการศึกษา กลยุทธ์การสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจะเห็นความแตกต่างระหว่างโรงเรียนกลุ่มทั่วไปกับโรงเรียนที่มีคะแนน O-NET วิชาภาษาไทยสูง มีดังนี้

ในการศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย นี้ ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูภาษาไทยที่สอนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

1. ได้ศึกษาค่าเฉลี่ยจากแบบสอบถามของ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเกี่ยวกับระดับในการปฏิบัติงานระหว่างกลุ่มโรงเรียนทั่วไปกับโรงเรียนกลุ่มเก่ง ซึ่งมีประเด็นที่ศึกษาจำนวน 11 ประเด็น แตกต่างกันดังนี้

ตารางที่ 4.62 แสดงผลการเปรียบเทียบความเห็นของรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการกับหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

องค์ประกอบการบริหารเพื่อการสอนภาษาไทย ให้มีคุณภาพ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติ			
	รองผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการ		หัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย	
	โรงเรียน ทั่วไป	โรงเรียน เก่ง	โรงเรียน ทั่วไป	โรงเรียน เก่ง
1) การบริหารการสอนภาษาไทยที่มีคุณภาพ (1-4)				
2) การบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย (5-7)				
1. การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอน	มาก 3.98	ปานกลาง 3.23	มาก 3.68	มากที่สุด 4.67
2. การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย	มาก 4.10	มาก 3.60	มาก 3.97	มาก 4.33
3. การให้การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน	มาก 4.01	มาก 3.57	มาก 3.66	มาก 4.33
4. การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ	มาก 4.35	มาก 3.60	มาก 4.08	มากที่สุด 4.67
5. การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการสอน ภาษาไทย	มาก 4.16	มาก 3.53	มาก 3.85	มาก 4.47
6. การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม	มาก 4.23	มาก 3.58	มาก 3.92	มาก 4.33
7. การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	มาก 3.95	มาก 3.54	มาก 3.59	มาก 4.50

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบการบริหารการสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพพบว่า ประเด็นที่มีความแตกต่างกัน 2 ประเด็น คือ

ประเด็นที่ 1 การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนกลุ่มทั่วไปมีความเห็นว่ามี การปฏิบัติระดับมาก แต่กลุ่ม โรงเรียนเก่งมีความเห็นว่าการพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทยปฏิบัติในระดับปานกลาง ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยกลุ่มโรงเรียนทั่วไปมีความเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมาก ส่วนกลุ่มโรงเรียนเก่งมีความเห็นว่าการปฏิบัติด้านพัฒนาความรู้ในระดับมากที่สุด

ประเด็นที่ 4 การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการทั้งสองกลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่าการปฏิบัติในระดับมาก ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยกลุ่มโรงเรียนทั่วไปมีความเห็นว่าการปฏิบัติในด้านนี้ระดับมาก แต่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยกลุ่มเก่งมีความเห็นว่าการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 4.62 (ต่อ)

องค์ประกอบกลยุทธ์การสอนภาษาไทย ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย	ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติ			
	รองผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการ		หัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย.	
องค์ประกอบกลยุทธ์การสอนภาษาไทย (ข้อ 8-9)	โรงเรียน ทั่วไป	โรงเรียน. เก่ง	โรงเรียน ทั่วไป	โรงเรียน เก่ง
กลยุทธ์การวัดและการประเมินเพื่อพัฒนาการ สอนภาษาไทย (ข้อ 10-11)	โรงเรียน ทั่วไป	โรงเรียน. เก่ง	โรงเรียน ทั่วไป	โรงเรียน เก่ง
8. แผนการสอนภาษาไทย	มาก 4.43	มาก 4.27	มาก 4.35	มากที่สุด 4.67
9. การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	มาก 4.18	มาก 4.10	มาก 4.02	มาก 4.47
10. การประเมินคุณภาพภายใน	มาก 4.33	มาก 4.10	มาก 4.32	มากที่สุด 4.60
11. การประเมินคุณภาพภายนอก	มาก 4.29	มาก 3.67	มาก 4.11	มากที่สุด 4.56

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบกลยุทธ์การสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพ พบว่า มีความแตกต่างกัน 3 ประเด็น

ประเด็นที่ 8 แผนการสอนภาษาไทย

ประเด็นที่ 10 การประเมินคุณภาพภายใน

ประเด็นที่ 11 การประเมินคุณภาพภายนอก

รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการของโรงเรียนทั้งสองกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก แต่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโรงเรียนทั่วไปมีการปฏิบัติในระดับ มาก ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยกลุ่มโรงเรียนเก่งมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติใน ระดับมากที่สุดด้านแผนการสอนภาษาไทย การประเมินคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพ ภายนอก

2. ถ้าพิจารณาการจัดลำดับค่าเฉลี่ยรวมจากมากไปหาน้อยในรายละเอียดของผู้บริหาร สูงสุดในโรงเรียน คือ ผู้อำนวยการ

ถ้าพิจารณาเฉพาะค่าเฉลี่ยรวมก็ดูเหมือนผู้อำนวยการของโรงเรียนทั่วไปมีความ พยายามในการปฏิบัติมากกว่า แต่ถ้าพิจารณาด้านการบริหารจัดการของผู้อำนวยการจะเห็นว่า ผู้อำนวยการกลุ่มทั่วไปมีมุมมองในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างจากรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและ ครูผู้สอน คือ อันดับ 1 แผนการสอน ผู้อำนวยการ : รองฯ วิชาการ : ครูอาจารย์ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย รวม 4.59 : 4.43 : 4.27 อันดับ 2 การประเมินคุณภาพภายใน ผู้อำนวยการ : รองฯ วิชาการ : ครู ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยรวม 4.52 : 4.33 : 4.22

การจัดลำดับตามค่าเฉลี่ยรวมของระดับการปฏิบัติงานจากแบบสอบถามของรอง ผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูอาจารย์ภาษาไทยจะเห็น ประสิทธิภาพในการทำงานที่สอดคล้องกับผู้อำนวยการผู้กำกับดูแล ดังนี้

2.1 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการค่าเฉลี่ยรวมอันดับ 1 แผนการสอน อันดับ 2 การ วิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย อันดับ 3 การประเมินคุณภาพภายใน อันดับ 4 การประเมิน คุณภาพภายนอก อันดับ 5 การกำกับดูแล อันดับ 6 การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ (ค่าเฉลี่ย 3.60-4.27) มีการปฏิบัติในระดับมาก จะเห็นว่ารองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการก็กำกับดูแลด้านวิชาการ แต่ให้ความสำคัญอันดับที่ 5

2.2 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยรวม 4.50-4.67 มีการปฏิบัติในระดับมาก ที่สุดใน 6 ประเด็นแรก คือ 1) การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย 2) การ ส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ 3) แผนการสอนภาษาไทย 4) การประเมินคุณภาพภายใน 5) การ ประเมินคุณภาพภายนอก 6) การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน อีก 5 ข้อมีการปฏิบัติในระดับมาก

2.3 นำค่าเฉลี่ยรวมของผู้อำนวยการกลุ่มโรงเรียนทั่วไปกับกลุ่มโรงเรียนเก่งโดย เรียงลำดับจากประเด็นที่คะแนนสูงที่สุดไปหาคะแนนน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 1 สภาพปัจจุบันของการบริหารการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย นั้น พบว่า กลุ่มโรงเรียนเก่งและกลุ่มโรงเรียนทั่วไปได้ปฏิบัติทั้ง 11 ประเด็นในระดับมาก แต่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ดังนี้

ตารางที่ 4.63 แสดงความคิดเห็นในการจัดลำดับการปฏิบัติที่ต่างกันระหว่างผู้อำนวยการของโรงเรียน 2 กลุ่ม

ลำดับ	ผู้อำนวยการกลุ่มโรงเรียนเก่ง	ผู้อำนวยการกลุ่มโรงเรียนทั่วไป	ความสอดคล้อง
1.	การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย	1.แผนการสอนภาษาไทย	X
2.	การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ	2.การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ	/
3.	การประเมินคุณภาพภายนอก	3.การประเมินคุณภาพภายใน	X
4.	แผนการสอนภาษาไทยที่ใช้ผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET มาวางแผนการสอน	4.การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม	X
5.	การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้อต่อการสอนภาษาไทย	5.การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	X
6.	การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	6.การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้อต่อการสอนภาษาไทย	X
7.	การประเมินคุณภาพภายใน	7.การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย	X
8.	การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน	8.การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน	/
9.	การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม	9.การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย	X
10.	การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย	10.การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	X
11.	การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	11.การประเมินคุณภาพภายนอก	X

จากตารางที่ 4.62 ผู้อำนวยการกลุ่มโรงเรียนเก่ง เน้นการกำกับดูแลการสอนภาษาไทยเป็นอันดับแรก ส่วนผู้อำนวยการโรงเรียนทั่วไปเน้นแผนการสอนเป็นอันดับแรก แต่มิได้นำผลการวิเคราะห์ข้อสอบมาวางแผนการสอน

ตารางที่ 4.63 แสดงความคิดเห็นในการจัดลำดับที่ต่างกันระหว่างรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการของโรงเรียน 2 กลุ่ม

ลำดับ	รองฯ ฝ่ายวิชาการ กลุ่มโรงเรียนเก่ง	รองฯ ฝ่ายวิชาการ กลุ่มโรงเรียนทั่วไป	ความสอดคล้อง
1.	แผนการสอนภาษาไทยที่ใช้ผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET มาวางแผนการสอน	1.แผนการสอนภาษาไทย	X
2.	การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	2.การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ	X
3	การประเมินคุณภาพภายใน	3.การประเมินคุณภาพภายใน	/
4.	การประเมินคุณภาพภายนอก	4.การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม	X
5.	การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย	5.การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	X
6.	การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ	6.การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้อต่อการสอนภาษาไทย	X
7.	การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม	7.การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย	X
8.	การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน	8.การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน	/
9.	การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	9.การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย	X
10	การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้อต่อการสอนภาษาไทย	10.การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	X
11.	การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย	11.การประเมินคุณภาพภายนอก	X

จากตารางที่ 4.63 รองผู้อำนวยการกลุ่มโรงเรียนทั้งสองกลุ่มเน้นแผนการสอนภาษาไทยเป็นอันดับ 1 (ต่างกันที่กลุ่มโรงเรียนเก่งนำผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET มาวางแผนการสอน) การประเมินคุณภาพภายในเป็นอันดับ 3 และการสนับสนุนเสริมแรงในการทำงานการสอดคล้องกัน อีก 8 ประเด็นต่างกัน

ตารางที่ 4.64 แสดงความคิดเห็นในการจัดลำดับที่ต่างกันระหว่างหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของ โรงเรียน 2 กลุ่ม

ลำดับ	หัวหน้ากลุ่มสาระฯ กลุ่มโรงเรียนเก่ง	หัวหน้ากลุ่มสาระฯ กลุ่มโรงเรียนทั่วไป	ความสอดคล้อง
1.	การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย	1.การประเมินคุณภาพภายนอก	X
2.	การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ	2.แผนการสอนภาษาไทย	X
3.	แผนการสอนภาษาไทยที่นำผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET มาวางแผนการสอน	3.การประเมินคุณภาพภายใน	X
4.	การประเมินคุณภาพภายใน	4.การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ	X
5.	การประเมินคุณภาพภายนอก	5.การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	X
6.	การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	6.การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย	X
7.	การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	7.การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม	X
8.	การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้อต่อการสอนภาษาไทย	8.การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้อต่อการสอนภาษาไทย	/
9.	การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย	9.การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย	X
10.	การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย	การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน	/
11.	การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม	11.การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	X

จากตารางที่ 4.64 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มโรงเรียนเก่งปฏิบัติในระดับมากที่สุด 6 ประเด็นและปฏิบัติมาก 5 ประเด็นถัดไป ส่วนกลุ่มโรงเรียนทั่วไปปฏิบัติในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น (การประเมินคุณภาพภายนอก) และปฏิบัติระดับมาก 10 ประเด็น

ตารางที่ 4.65 แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกันในการจัดลำดับการปฏิบัติระหว่างครูภาษาไทย
โรงเรียน 2 กลุ่ม

ลำดับ	ครูภาษาไทยกลุ่มโรงเรียนเก่ง	ครูภาษาไทยกลุ่มโรงเรียนทั่วไป	ความ สอดคล้อง
1.	แผนการสอนภาษาไทยที่ใช้ผลการวิเคราะห์ ข้อสอบ O-NET มาวางแผนการสอน	1.แผนการสอนภาษาไทย	X
2.	การประเมินคุณภาพภายใน	2.การประเมินคุณภาพภายใน	/
3.	การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ	3.การประเมินคุณภาพภายนอก	X
4.	การประเมินคุณภาพภายนอก	4.การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	X
5.	การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย	5.การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ	X
6.	การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม	6.การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย	X
7.	การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	7.การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม	X
8.	การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้อต่อการสอน ภาษาไทย	8.การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้อต่อการ สอนภาษาไทย	X
9.	การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	9.การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน	X
10.	การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการ สอนภาษาไทย	10.การพัฒนาความรู้ ทักษะ และ เทคนิคการสอนภาษาไทย	/
11.	การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน	11.การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	X

จากตารางที่ 4.65 ครูภาษาไทย ทั้งสองกลุ่มปฏิบัติในระดับมากถึง 11 ประเด็น
ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาองค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยใน
โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งโรงเรียนกลุ่มเก่ง มีการปฏิบัติ ดังนี้

1. มีการปฏิบัติตามประเด็นที่ศึกษาครบทั้ง 11 ประเด็น
2. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีบทบาทที่สำคัญ โดยผู้อำนวยการกำกับ
ดูแลการสอนภาษาไทย และมอบหมายให้รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการเป็นผู้ประสานงานกับ
หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งมีครูภาษาไทยที่มีความรับผิดชอบและพร้อมที่จะให้
ความร่วมมือในการพัฒนาการสอนภาษาไทย

ทั้งนี้ การปฏิบัติงานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยขึ้นกับหัวหน้ากลุ่มสาระการ
เรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งมีวิธีการบริหารงาน รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 พัฒนาไปพร้อมกันในระดับมากที่สุด 3 ประเด็น ได้แก่ 1) พัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย 2) ส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ 3) นำผลการวิเคราะห์ ข้อสอบ O-NET มาวางแผนการสอนภาษาไทย

รูปแบบที่ 2 พัฒนาในระดับมากที่สุดต่อเนื่องกันในระดับมากที่สุดอีก 3 ประเด็น ได้แก่ ประเมินคุณภาพภายใน ประเมินคุณภาพภายนอก และส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน

รูปแบบที่ 3 พัฒนาในระดับมาก 5 ประเด็น ได้แก่ การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอน ภาษาไทย ส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้อต่อการสอนภาษาไทย กำกับดูแลการสอนภาษาไทย สนับสนุน เสริมแรงในการทำงาน และบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม

ตารางที่ 4.66 แสดงความสัมพันธ์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 4 กลุ่มและกระจายอำนาจผ่านหัวหน้ากลุ่ม สาระการเรียนรู้ภาษาไทยของกลุ่มโรงเรียนเก่ง ใน 6 ประเด็นแรก

ผู้อำนวยการ	รองฯฝ่ายวิชาการ	หัวหน้ากลุ่มสาระฯ	ครูภาษาไทย
1.กำกับดูแลการสอนภาษาไทย	1.แผนการสอนภาษาไทยที่นำผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET มาวางแผนการสอน	1.พัฒนาความรู้ ทักษะและเทคนิคการสอนภาษาไทย	1.แผนการสอนภาษาไทยที่นำผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET มาวางแผนการสอน
2.ส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ	2.วิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	2.ส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ	2.ประเมินคุณภาพภายใน
3.ประเมินคุณภาพภายนอก	3.ประเมินคุณภาพภายใน	3.แผนการสอนภาษาไทยที่นำผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET มาวางแผนการสอน	3.ส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ
4.แผนการสอนภาษาไทยที่นำผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET มาวางแผนการสอน	4.ประเมินคุณภาพภายนอก	4.ประเมินคุณภาพภายใน	4.ประเมินคุณภาพภายนอก
5.ส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้อต่อการสอนภาษาไทย	5.กำกับดูแลการสอนภาษาไทย	5.ประเมินคุณภาพภายนอก	5.กำกับดูแลการสอนภาษาไทย
6.วิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	6.ส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ	6.ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	6.การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม

จากตารางที่ 4.66 นี้ แสดงให้เห็นว่า ผู้อำนวยการกำกับดูแลการสอนเป็นอันดับแรก รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการกำกับดูแลการสอนภาษาไทยเป็นอันดับ 5 เน้นแผนการสอนภาษาไทยที่ได้นำผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET มาวางแผนการสอน การประเมินคุณภาพภายใน ภายนอก และ ส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเน้นคุณภาพการสอนของครู และครูปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ

ในการศึกษาองค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจะเห็นความแตกต่างอย่างชัดเจน เมื่อนำผลการวิเคราะห์มาเปรียบเทียบกันระหว่างความคิดเห็นจากแบบสอบถามของกลุ่มโรงเรียนที่มีผลการสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาไทยสูงกับกลุ่มโรงเรียนทั่วไป โดยใช้ t-test เนื่องจากเป็นการศึกษาระหว่าง 2 กลุ่ม เพื่อที่จะหาความแตกต่างในการบริหารการสอนภาษาไทยของโรงเรียน 2 กลุ่มนี้ ถ้า Sig. (Significant) น้อยกว่า 0.05 แสดงว่า “แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ” ถ้า Sig. มากกว่า 0.05 แสดงว่าไม่แตกต่าง ดังนี้

ตารางที่ 4.67 วิเคราะห์ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของโรงเรียน 2 กลุ่ม

Group Statistics					t	Sig.(2-tailed)
	Group	N	Mean	Std.Deviation		
A1.1.1	กลุ่มเก่ง	185	3.89	0.75	-1.1164	0.2648
	กลุ่มทั่วไป	315	3.97	0.76		
A1.1.2	กลุ่มเก่ง	185	4.04	0.74	-0.4588	0.6465
	กลุ่มทั่วไป	315	4.07	0.76		
A1.1.3	กลุ่มเก่ง	185	3.26	1.05	-0.6922	0.4891
	กลุ่มทั่วไป	315	3.33	1.05		
A1.1.4	กลุ่มเก่ง	185	3.82	0.90	-0.9808	0.3272
	กลุ่มทั่วไป	315	3.90	0.86		
A1.1.5	กลุ่มเก่ง	185	3.17	1.15	-2.3494	0.0192
	กลุ่มทั่วไป	315	3.41	1.04		
A1.2.1	กลุ่มเก่ง	185	3.12	1.07	-2.2631	0.0240
	กลุ่มทั่วไป	315	3.34	0.98		
A1.2.2	กลุ่มเก่ง	185	4.36	0.71	-2.4576	0.0143
	กลุ่มทั่วไป	315	4.51	0.62		
A1.2.3	กลุ่มเก่ง	185	4.10	0.79	0.0623	0.9523
	กลุ่มทั่วไป	315	4.10	0.77		
A1.2.4	กลุ่มเก่ง	185	4.23	0.73	1.8626	0.0631
	กลุ่มทั่วไป	315	4.10	0.75		
A1.2.5	กลุ่มเก่ง	185	4.10	0.82	2.8063	0.0052
	กลุ่มทั่วไป	315	3.88	0.84		
A1.3.1	กลุ่มเก่ง	185	4.13	0.80	1.0063	0.2868
	กลุ่มทั่วไป	315	4.05	0.82		
A1.3.2	กลุ่มเก่ง	185	3.77	0.93	0.2197	0.8262
	กลุ่มทั่วไป	315	3.75	0.95		

ตารางที่ 4.67 (ต่อ)

Group Statistics					t	Sig.(2-tailed)
	Group	N	Mean	Std.Deviation		
A1.3.3	กลุ่มเก่ง	185	3.03	1.21	-2.3388	0.0197
	กลุ่มทั่วไป	315	3.30	1.22		
A1.3.4	กลุ่มเก่ง	185	3.42	1.05	-1.1209	0.2628
	กลุ่มทั่วไป	315	3.53	1.02		
A1.3.5	กลุ่มเก่ง	185	4.02	0.85	-1.8701	0.0620
	กลุ่มทั่วไป	315	4.16	0.74		
A1.4.1	กลุ่มเก่ง	185	3.96	0.82	-1.4162	0.1573
	กลุ่มทั่วไป	315	4.06	0.72		
A1.4.2	กลุ่มเก่ง	185	4.06	0.90	0.0323	0.9742
	กลุ่มทั่วไป	315	4.05	0.82		
A1.4.3	กลุ่มเก่ง	185	4.04	0.82	-0.566	0.2912
	กลุ่มทั่วไป	315	4.12	0.83		
A1.4.4	กลุ่มเก่ง	185	4.10	0.82	-0.0125	0.9900
	กลุ่มทั่วไป	315	4.11	0.82		
A1.4.5	กลุ่มเก่ง	185	4.01	0.75	-0.8215	0.4117
	กลุ่มทั่วไป	315	4.07	0.78		
B2.1.1	กลุ่มเก่ง	185	3.78	0.87	-0.5586	0.5767
	กลุ่มทั่วไป	315	3.82	0.81		
B2.1.2	กลุ่มเก่ง	185	3.85	0.79	-0.9146	0.3608
	กลุ่มทั่วไป	315	3.92	0.87		
B2.1.3	กลุ่มเก่ง	185	4.01	0.81	-0.3880	0.6982
	กลุ่มทั่วไป	315	4.04	0.82		
B2.1.4	กลุ่มเก่ง	185	4.01	0.80	-0.3296	0.7419
	กลุ่มทั่วไป	315	4.03	0.78		

ตารางที่ 4.67 (ต่อ)

Group Statistics					t	Sig.(2-tailed)
	Group	N	Mean	Std.Deviation		
B2.1.5	กลุ่มเก่ง	185	3.79	0.83	-0.6380	0.5238
	กลุ่มทั่วไป	315	3.84	0.86		
B2.2.1	กลุ่มเก่ง	185	4.09	0.77	0.6914	0.4896
	กลุ่มทั่วไป	315	4.14	0.75		
B2.2.2	กลุ่มเก่ง	185	4.21	0.72	0.4214	0.6736
	กลุ่มทั่วไป	315	4.19	0.74		
B2.2.3	กลุ่มเก่ง	185	4.18	0.74	0.7195	0.4722
	กลุ่มทั่วไป	315	4.12	0.80		
B2.2.4	กลุ่มเก่ง	185	3.28	1.23	-2.0244	0.0434
	กลุ่มทั่วไป	315	3.50	1.11		
B2.3.1	กลุ่มเก่ง	185	3.94	0.86	-0.3481	0.7279
	กลุ่มทั่วไป	315	3.97	0.83		
B2.3.2	กลุ่มเก่ง	185	3.75	0.91	0.0130	0.9896
	กลุ่มทั่วไป	315	3.75	0.93		
B2.3.3	กลุ่มเก่ง	185	3.10	1.27	-2.1803	0.0297
	กลุ่มทั่วไป	315	3.34	1.13		
B.2.3.4	กลุ่มเก่ง	185	3.72	0.97	-0.5308	0.5957
	กลุ่มทั่วไป	315	3.77	0.98		
C3.1.1	กลุ่มเก่ง	185	4.34	0.71	-1.1488	0.2511
	กลุ่มทั่วไป	315	4.41	0.65		
C3.1.2	กลุ่มเก่ง	185	4.15	0.71	-0.6988	0.4850
	กลุ่มทั่วไป	315	4.20	0.69		
C3.1.3	กลุ่มเก่ง	185	4.19	0.78	-3.1033	0.0020
	กลุ่มทั่วไป	315	4.39	0.65		

ตารางที่ 4.67 (ต่อ)

Group Statistics					t	Sig.(2-tailed)
	Group	N	Mean	Std.Deviation		
C3.1.4	กลุ่มเก่ง	185	4.35	0.65	-0.7379	0.4609
	กลุ่มทั่วไป	315	4.39	0.61		
C3.1.5	กลุ่มเก่ง	185	4.30	0.69	-2.2521	0.0247
	กลุ่มทั่วไป	315	4.44	0.63		
C3.2.1	กลุ่มเก่ง	185	4.16	0.74	-1.9684	0.0496
	กลุ่มทั่วไป	315	4.29	0.65		
C3.2.2	กลุ่มเก่ง	185	3.49	1.17	-1.9486	0.0519
	กลุ่มทั่วไป	315	3.68	0.97		
C3.2.3	กลุ่มเก่ง	185	4.16	0.70	-1.4481	0.1482
	กลุ่มทั่วไป	315	4.25	0.64		
C3.2.4	กลุ่มเก่ง	185	3.91	0.80	-1.9638	0.0032
	กลุ่มทั่วไป	315	4.12	0.73		
C3.2.5	กลุ่มเก่ง	185	4.09	0.71	-0.3552	0.7226
	กลุ่มทั่วไป	315	4.12	0.73		
C4.1.1	กลุ่มเก่ง	185	4.18	0.70	-1.6392	0.1018
	กลุ่มทั่วไป	315	4.28	0.61		
C4.1.2	กลุ่มเก่ง	185	4.12	0.74	-1.9002	0.0580
	กลุ่มทั่วไป	315	4.24	0.65		
C4.1.3	กลุ่มเก่ง	185	4.32	0.61	-0.5824	0.5606
	กลุ่มทั่วไป	315	4.35	0.59		
C4.1.4	กลุ่มเก่ง	185	4.36	0.58	-0.4154	0.6780
	กลุ่มทั่วไป	315	4.38	0.61		
C4.1.5	กลุ่มเก่ง	185	4.22	0.62	-0.6040	0.5461
	กลุ่มทั่วไป	315	4.26	0.66		

ตารางที่ 4.67 (ต่อ)

Group Statistics					t	Sig.(2-tailed)
	Group	N	Mean	Std.Deviation		
C4.2.1	กลุ่มเก่ง	185	4.18	0.66	-1.2325	0.2183
	กลุ่มทั่วไป	315	4.25	0.66		
C4.2.2	กลุ่มเก่ง	185	3.88	0.95	-1.3168	0.1885
	กลุ่มทั่วไป	315	4.00	0.90		
C4.2.3	กลุ่มเก่ง	185	4.06	0.77	-1.8631	0.0630
	กลุ่มทั่วไป	315	4.19	0.73		

จากการวิเคราะห์พบ ว่า โรงเรียน 2 กลุ่มนี้ มีความแตกต่างกันตามแบบสอบถามอย่างมีนัยสำคัญ 11 ข้อ ดังนี้

- (A1.1.5) ผู้บริหารจัดการให้มีการประกวดนวัตกรรมการสอนภาษาไทย แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.0192 (อยู่ในประเด็นการพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย)
- (A1.2.1) ผู้บริหารกำหนดให้ครูภาษาไทยรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียนทุกเดือน แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.0240 (อยู่ในประเด็นการกำกับดูแลการสอนภาษาไทย)
- (A1.2.2) ผู้บริหารกำหนดให้ครูภาษาไทยพัฒนานักเรียนให้สามารถสอบ O-NET วิชาภาษาไทยให้มีคะแนนสูงขึ้น แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.0143 (อยู่ในประเด็นการกำกับดูแลการสอนภาษาไทย)
- (A1.2.5) ผู้บริหารมีการประเมินการสอนภาษาไทยตามปฏิทินการปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.0052 (อยู่ในประเด็นการกำกับดูแลการสอนภาษาไทย)
- (A1.3.3) ผู้บริหารจัดการให้มีรางวัลเชิดชูเกียรติครูภาษาไทยที่สามารถพัฒนานักเรียนให้มีผลการสอบ O-NET วิชาภาษาไทยสูงขึ้น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.0197 (อยู่ในประเด็นการสนับสนุนและเสริมแรงในการทำงาน)
- (B2.2.4) ผู้บริหารให้รางวัลพิเศษครูที่ใช้ผลการวิจัยในชั้นเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET มาพัฒนาการสอนภาษาไทยและผลิตสื่อการสอน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.0434 (อยู่ในประเด็นการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม)

7. (B2.3.3) ผู้บริหารจัดการประกวดงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยในแต่ละภาคเรียน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ 0.0297 (อยู่ในประเด็นการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน)
8. (C3.1.3) ครูภาษาไทยเฉลยข้อสอบ O-NET แต่ละปีให้นักเรียนเข้าใจแนวข้อสอบ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ 0.0020 (อยู่ในประเด็นแผนการสอนภาษาไทย ในข้อ 3. องค์ประกอบกลยุทธ์การสอนภาษาไทย)
9. (C3.1.5) ครูภาษาไทยใช้หลักสูตรแกนกลาง แนวข้อสอบ O-NET และมาตรฐานของ สมศ.กำหนดเป็นหลักสูตรของโรงเรียน เพื่อให้พร้อมรับการประเมินจากหน่วยงานภายนอก มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.0247 (อยู่ในประเด็นแผนการสอน ในองค์ประกอบกลยุทธ์การสอนภาษาไทย)
10. (C3.2.1) ครูภาษาไทยสำรวจปัญหาในการสอนภาษาไทยและหาวิธีแก้ปัญหาในรายวิชาที่สอน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.0496 (อยู่ในประเด็นการวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย)
11. (C3.2.4) ครูภาษาไทยให้นักเรียนสำรวจปัญหาในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนเองเพื่อจะได้นำมาวางแผนแก้ปัญหาให้ตรงประเด็น มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ 0.0032 (อยู่ในประเด็นการวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย)

ตารางที่ 4.68 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างโรงเรียน 2 กลุ่ม

องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย	องค์ประกอบกลยุทธ์การสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
1. องค์ประกอบการบริหารเพื่อให้การสอนภาษาไทยมีคุณภาพ 1) การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย A1.1.5 ผู้บริหารจัดให้มีการประกวดนวัตกรรมการสอนภาษาไทย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.0192 2) การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย A1.2.1 ผู้บริหารกำหนดให้ครูภาษาไทยรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียนทุกเดือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.0240 A1.2.2 ผู้บริหารกำหนดให้ครูภาษาไทยพัฒนานักเรียนให้สามารถสอบ O-NET วิชาภาษาไทยให้มีคะแนนสูงขึ้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.0143 A1.2.5 ผู้บริหารมีการประเมินการสอนภาษาไทยตามปฏิทินการปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.0052 3) การสนับสนุนและเสริมแรงในการทำงาน A1.3.3 ผู้บริหารจัดให้มีรางวัลเชิดชูเกียรติครูภาษาไทยที่สามารถพัฒนานักเรียนให้มีผลการสอบ O-NET วิชาภาษาไทยสูงขึ้น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.0197 4) การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ	3. องค์ประกอบกลยุทธ์การสอนภาษาไทย 1) แผนการสอนภาษาไทย C3.1.3 ครูภาษาไทยเฉลยข้อสอบ O-NET แต่ละปีให้นักเรียนเข้าใจแนวข้อสอบ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ 0.0020 C3.1.5 ครูภาษาไทยใช้หลักสูตรแกนกลาง แนวข้อสอบ O-NET และมาตรฐานของ สมศ. กำหนดเป็นหลักสูตรของโรงเรียน เพื่อให้พร้อมรับการประเมินจากหน่วยงานภายนอก มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.0247 2) การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย C3.2.1 ครูภาษาไทยสำรวจปัญหาในการสอนภาษาไทยและหาวิธีแก้ปัญหาในรายวิชาที่สอน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.0496 C3.2.4 ครูภาษาไทยให้นักเรียนสำรวจปัญหาในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนเองเพื่อจะได้นำมาวางแผนแก้ปัญหาให้ตรงประเด็น มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ 0.0032

ตารางที่ 4.68 (ต่อ)

องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย	องค์ประกอบกลยุทธ์การสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย 1) การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการสอน 2) การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม B2.2.4) ผู้บริหารให้รางวัลพิเศษครูที่ใช้ผลการวิจัยในชั้นเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET มาพัฒนาการสอนภาษาไทยและผลิตสื่อการสอน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.0434 3) การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน B2.3.3 ผู้บริหารจัดประกวดงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยในแต่ละภาคเรียน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ 0.0297	4. กลยุทธ์การวัดและการประเมินเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย 1) การประเมินคุณภาพภายใน 2) การประเมินคุณภาพภายนอก

เนื่องจากการวิจัยเรื่องนี้ เป็นกลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทย จึงต้องให้ความสำคัญกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่เป็นปัจจัยหลักในการเป็นผู้นำความสำเร็จมาสู่สถานศึกษา ซึ่งการหาค่า t-test ช่วยให้เห็นชัดเจนว่า ความสำคัญอันดับหนึ่งที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า แตกต่างกันในด้านองค์ประกอบการบริหารเพื่อให้การสอนภาษาไทยมีคุณภาพ 3 ประเด็น คือ 1) การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย 2) การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย 3) การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน แตกต่างในด้านองค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย 2 ประเด็น คือ 1) การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม 2) การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน และแตกต่างกันในด้านองค์ประกอบกลยุทธ์การสอนภาษาไทย 2 ประเด็น คือ 1) แผนการสอนภาษาไทย และ 2) การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย

องค์ประกอบการบริหารเพื่อให้การสอนภาษาไทยมีคุณภาพ ที่ต่างกัน 3 ประเด็น คือ

1. ประเด็นการพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย

- 1.1 ผู้บริหารจัดการให้มีการประกวดนวัตกรรมการสอนภาษาไทย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.0192
2. ประเด็นการกำกับดูแลการสอนภาษาไทย
 - 2.1 ผู้บริหารกำหนดให้ครูภาษาไทยรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียนทุกเดือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.0240
 - 2.2 ผู้บริหารกำหนดให้ครูภาษาไทยพัฒนานักเรียนให้สามารถสอบ O-NET วิชาภาษาไทยให้มีคะแนนสูงขึ้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.0143
 - 2.3 ผู้บริหารมีการประเมินการสอนภาษาไทยตามปฏิทินการปฏิบัติงาน มีอย่างมีนัยสำคัญ 0.0052
3. ประเด็นการสนับสนุนและเสริมแรงในการทำงาน
 - 3.1 ผู้บริหารจัดการให้มีรางวัลเชิดชูเกียรติครูภาษาไทยที่สามารถพัฒนานักเรียนให้มีผลการสอบ O-NET วิชาภาษาไทยสูงขึ้น มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ 0.0197 (องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย)
องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย แตกต่างกัน 2 ประเด็น
4. ประเด็นการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม
 - 4.1 ผู้บริหารให้รางวัลพิเศษครูที่ใช้ผลการวิจัยในชั้นเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET มา พัฒนาการสอนภาษาไทยและผลิตสื่อการสอน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ 0.0434
5. ประเด็นการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน
 - 5.1 ผู้บริหารจัดการประกวดงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยในแต่ละภาคเรียน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ 0.0297
องค์ประกอบกลยุทธ์การสอนภาษาไทย แตกต่างกัน 2 ประเด็น
6. ประเด็นแผนการสอนภาษาไทย
 - 6.1 ครูภาษาไทยเฉลยข้อสอบ O-NET แต่ละปีให้นักเรียนเข้าใจแนวข้อสอบ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ 0.0020
 - 6.2 ครูภาษาไทยใช้หลักสูตรแกนกลาง แนวข้อสอบ O-NET และมาตรฐานของสมศ.กำหนดเป็นหลักสูตรของโรงเรียน เพื่อให้พร้อมรับการประเมินจากหน่วยงานภายนอก มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ 0.0247
7. ประเด็นการวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย

7.1 ครูภาษาไทยสำรวจปัญหาในการสอนภาษาไทยและหาวิธีแก้ปัญหาในรายวิชาที่สอน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.0496

7.2 ครูภาษาไทยให้นักเรียนสำรวจปัญหาในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนเอง เพื่อจะได้นำมาวางแผนแก้ปัญหาให้ตรงประเด็น มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ 0.0032

การศึกษาองค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนกลุ่มเก่งที่จัดการศึกษาภาษาไทยมีคุณภาพโดยมีคะแนนสอบ O-NET อันดับที่ 1-50 พบว่า องค์ประกอบการบริหารเพื่อการสอนภาษาไทยที่มีคุณภาพ 3 ประเด็น (การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย และการสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน) องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย 2 ประเด็น คือ การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม กับการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน และ องค์ประกอบกลยุทธ์การสอนภาษาไทย 2 ประเด็น คือ แผนการสอนภาษาไทยและการวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย

ขั้นตอนที่ 3 ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis)

การวิเคราะห์ SWOT เป็นการศึกษาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ทั้งนี้ การวิเคราะห์ SWOT ประกอบด้วย

1. โอกาส(Environmental Opportunities) เป็นสถานการณ์ซึ่งมีศักยภาพเป็นข้อได้เปรียบช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย
2. อุปสรรค(Environmental Treats) เป็นปัญหาวิกฤตขององค์กร
3. จุดแข็ง(Organizational Strength) เป็นปัจจัยที่ช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย
4. จุดอ่อน(Organizational Weaknesses) เป็นลักษณะที่ต้องแก้ไข

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน พิจารณาจากจุดแข็ง จุดอ่อน ส่วนปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกพิจารณาจาก โอกาส อุปสรรค ดังนั้น ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก คือ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ช่วยสร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขัน (เอกชัย บุญยาทิษฐาน, 2553)

วิธีการดำเนินงาน

1. เนื่องจากผู้วิจัยใช้กลุ่มโรงเรียนที่คะแนนสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาไทยสูงหรือกลุ่มโรงเรียนเก่งเป็นหลักในการศึกษาข้อมูล จึงเลือกแบบเจาะจงจำนวน 8 โรงเรียนเพื่อสัมภาษณ์จากกลุ่มโรงเรียนเก่ง 50 โรงเรียนที่คะแนนสูงที่สุดในวิชาภาษาไทย โดยให้มีครบทั้งโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ โรงเรียนเอกชน

และโรงเรียนมัธยมปลายสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) และได้ทั้งโรงเรียนสาธิต โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนสังกัด สพฐ.จำนวน 8 โรงเรียน คือ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โรงเรียนราชินีบน โรงเรียนสตรีวิทยา โรงเรียนศึกษานารี โรงเรียนสายปัญญา และ โรงเรียนสตรีวัดระฆัง

2. ศึกษาข้อมูลโรงเรียนที่นัดหมายสัมภาษณ์ นัดหมายสัมภาษณ์ตามที่บุคลากรของทางโรงเรียนสะดวก เมื่อสัมภาษณ์แล้วได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยจากโรงเรียนทั้ง 8 โรงเรียนมาสรุปเป็น จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ในภาพรวมดังนี้

ตารางที่ 4.69 จุดแข็ง (Strength)

จุดแข็ง	ความถี่ (จำนวนโรงเรียน)
S1. ผู้บริหารใช้ระบบกระจายอำนาจและบริหารแบบมีส่วนร่วม	8
S2. ผู้บริหารสร้างขวัญกำลังใจที่ดี เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติการโดยจัดงบประมาณ สนับสนุนกิจกรรมชุมนุม การจัดนิทรรศการ จัดแหล่งเรียนรู้และประกวดทักษะในการสื่อสาร	8
S3. ผู้บริหารจัดอบรมครูอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง	8
S4. จัดหลักสูตรพัฒนาผลการสอบ O-NET	8
S5. จัดซื้อและเลือกสรรสื่อการสอนที่ทันสมัยมาใช้ในโรงเรียน	8
S6. ส่งเสริมการศึกษาต่อ	8
S7. สนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการสอน	8
S8. ปลุกฝังคุณธรรม ความดี มีวินัย	8
S9. ครูสนับสนุนให้ครูอาจารย์ภาษาไทยนำนักเรียนค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาพัฒนาเนื้อหา คิด วิเคราะห์	8
S10. ผู้บริหารจัดงบประมาณพัฒนาการสอนภาษาไทยอย่างเพียงพอ	8

ตารางที่ 4.70 จุดอ่อน (Weakness)

จุดอ่อน	ความถี่ (จำนวนโรงเรียน)
W1. นักเรียนที่เรียนแล้วทิ้งไม่ทบทวน ครูจึงต้องทวนซ้ำปูพื้นฐานให้ แม่นยำ ไม่สนใจข่าวสาร ยังอ่อนด้านการจับใจความ เพราะสื่อและคู่มือมีให้ จึงไม่คิดเอง (สาธิตศิลปากร, ราชนิพน, สายปัญญา, สตรีวิทยา, สตรีวัด ระฆัง, ศึกษานารี)	6
W2. ผู้บริหารไม่รักษาเกณฑ์มาตรฐานในการรับนักเรียน จึงได้นักเรียนที่ คะแนนเฉลี่ยไม่ถึง 2.00 มาเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เด็กกลุ่มนี้ขาดความ รับผิดชอบ ไม่ตั้งใจเรียน ร้อยละ 20-50 (ศึกษานารี, สายปัญญา, สตรีวัด ระฆัง)	3

ตารางที่ 4.71 โอกาส (Opportunity)

โอกาส	ความถี่ (จำนวนโรงเรียน)
O1 นักเรียนผ่านการสอบคัดเลือก มีเตรียมอุดม สาธิตศิลปากร สาธิตพระนคร ราชนิพน สตรีวิทยา ศึกษานารี สายปัญญา สตรีวัดระฆัง	8
O2 สมาคมศิษย์เก่า มูลนิธิที่เกี่ยวข้องมีความพร้อมช่วยเหลือ โรงเรียน ถ้าเป็นโรงเรียนสาธิตทางมหาวิทยาลัยต้นสังกัดดูแลช่วยเหลือ	8
O3 ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	8
O4 สถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานเอกชน และชุมชนเป็น แหล่งเรียนรู้ที่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน	8

ตารางที่ 4.72 อุปสรรค (Treat)

อุปสรรค	ความถี่ (จำนวนโรงเรียน)
T1 นักเรียนขาดความรับผิดชอบ ส่งการบ้านก็ไม่ทำ พื้นฐานภาษาไทยไม่ดี (ร้อยละ 20-50) เพราะไม่ผ่านการสอบคัดเลือกและคะแนนไม่ถึงเกณฑ์ที่จะเรียนมัธยมปลาย (ศึกษานารี, สายปัญญา, สตรีวัชรพงษ์)	3
T3 นักเรียนสนใจเรียนวิชาภาษาไทยน้อยลง เพราะบางคณะ บางสาขาของมหาวิทยาลัยที่สอบตรงไม่ต้องสอบภาษาไทย (ราชินีบน สตรีวัชรพงษ์ สาศิตศิลปากร ศึกษานารี สายปัญญา)	5

การจัดทำ TOWS Matrix เพื่อนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์ ต้องมีการจับคู่ประเด็นต่างๆ เข้าด้วยกัน เนื่องจากปัจจัยหลักทั้งหมดมี 4 ตัว คือ จุดแข็ง (Strengths - S) จุดอ่อน (Weaknesses - W) โอกาส (Opportunities - O) และอุปสรรคหรือภัยคุกคาม (Threats - T) การจับคู่จึงทำให้เกิดกลยุทธ์ 4 ประเภท ดังนี้

กลยุทธ์ SO เป็นกลยุทธ์ที่นำจุดแข็งร่วมกับโอกาสที่ดีจากภายนอกที่เหมาะสมกัน เป็นกลยุทธ์ที่ทุกองค์กรแสวงหาเพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

กลยุทธ์ WO เป็นกลยุทธ์ที่พยายามลดจุดอ่อน โดยนำโอกาสที่ดีจากภายนอกมารวมกับจุดอ่อนขององค์กรที่ตรงกัน เพื่อพัฒนาให้เกิดประโยชน์

กลยุทธ์ ST เป็นกลยุทธ์ที่นำจุดแข็งขององค์กรมาจับคู่กับ อุปสรรค หรือภัยคุกคามจากภายนอกเพื่อต่อสู้กับอุปสรรคหรือภัยคุกคามนั้น

กลยุทธ์ WT เป็นกลยุทธ์ที่จับคู่กันระหว่างจุดอ่อนขององค์กรกับอุปสรรคหรือภัยคุกคามจากภายนอกที่ตรงกัน เพื่อลดปัญหาทั้งจุดอ่อนและอุปสรรคหรือภัยคุกคามจากภายนอกที่เกิดขึ้น เช่น ลดพนักงานที่ทำงานไม่มีประสิทธิภาพ หรือทัศนคติไม่เอื้อต่อการพัฒนา

กลยุทธ์ SO : กลยุทธ์เชิงรุก (พร้อมพัฒนา) จากจุดแข็งกับโอกาส ได้กลยุทธ์ ต่อไปนี้

SIO3 กระจายอำนาจและบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม กับผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้กลยุทธ์บริหารแบบมีส่วนร่วมกับผู้ปกครอง เช่น วัชรพงษ์ มอบเงินให้โรงเรียน สตรีวัชรพงษ์ทุกปี ปีละสองล้านบาท

S2 O2 สร้างขวัญกำลังใจครูกับสมาคมศิษย์เก่า มูลนิธิที่เกี่ยวข้องมีความพร้อมในการช่วยเหลือโรงเรียน ได้กลยุทธ์ สมาคมศิษย์เก่า และมูลนิธิที่เกี่ยวข้องตั้งกองทุนเยี่ยมครูที่เข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาลเพื่อสร้างขวัญกำลังใจ

S4 O3 จัดหลักสูตรพัฒนาผลสอบ O-NET กับผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้กลยุทธ์ จัดหลักสูตรพัฒนาผลการสอบ O-NET โดยผู้ปกครองมีส่วนร่วม

S5 O3 จัดหาสื่อทันสมัย มีห้องปฏิบัติการพร้อม กับผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้กลยุทธ์ จัดหาสื่อทันสมัย มีห้องปฏิบัติการพร้อม โดยผู้ปกครองมีส่วนร่วม

S6 O4 ส่งเสริมครูศึกษาต่อ/เพิ่มพูนความรู้ กับสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐและเอกชนเป็นแหล่งเรียนรู้และสืบค้นข้อมูลทางวิชาการ ได้กลยุทธ์ ส่งครูเข้าอบรมในสถาบันการศึกษาหรือศึกษาต่อ

S7 O3 ใช้วิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการสอนภาษาไทย กับสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐและเอกชนเป็นแหล่งเรียนรู้ ได้กลยุทธ์ ใช้การวิจัย ในชั้นเรียนพัฒนาการสอนภาษาไทยโดยสถาบันการศึกษาให้ความร่วมมือด้านวิชาการ

S8 O2 ปลุกฝังคุณธรรมความดี มีวินัย กับผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้กลยุทธ์ ปลุกฝังคุณธรรม ความดี มีวินัย โดยผู้ปกครองมีส่วนร่วม

S9 O3 ครุ่นาค้นคว้าวิเคราะห์ กับผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้กลยุทธ์ ครุ่นาค้นคว้าวิเคราะห์โดย ผู้ปกครองสนับสนุนบุคลากรในการค้นคว้า

S10 O2 จัดงบประมาณพัฒนาการสอนภาษาไทยอย่างเพียงพอ กับผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้กลยุทธ์ ผู้บริหารและผู้ปกครองร่วมกันจัดงบประมาณพัฒนาการสอนภาษาไทยให้เพียงพอ

กลยุทธ์ ST (หาโอกาส) จากจุดแข็งกับอุปสรรค ได้กลยุทธ์ ต่อไปนี้

S1 T1 กระจายอำนาจและบริหารอย่างมีส่วนร่วม กับนักเรียนขาดความรับผิดชอบได้กลยุทธ์ บริหารแบบมีส่วนร่วมกับครูและผู้ปกครอง

S2 T1 สร้างขวัญกำลังใจครู กับ นักเรียนขาดความรับผิดชอบ ได้กลยุทธ์ปรับเปลี่ยนวิธีสอนและการเก็บคะแนน

S3 T1 อบรมครูอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง กับนักเรียนขาดความรับผิดชอบ ได้กลยุทธ์ อบรมความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอน

S4 T1 จัดหลักสูตรพัฒนาผลสอบ O-NET กับนักเรียนขาดความรับผิดชอบได้กลยุทธ์ จัดโครงการช่วยเหลือนักเรียนให้เรียนทันกันและ โครงการติวข้อสอบ O-NET

S5 T1 จัดหาสื่อทันสมัย มีห้องปฏิบัติการพร้อม กับ นักเรียนขาดความรับผิดชอบ ได้กลยุทธ์ ชอบ ได้กลยุทธ์ ออกแบบแผนการสอนที่มีวิธีสอนและใช้สื่อหลากหลาย

S7 T1 ใช้วิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการสอนภาษาไทย กับ นักเรียนขาดความรับผิดชอบ ได้กลยุทธ์ ให้นักเรียนเขียนปัญหาการเรียนภาษาไทยของตนเองและเรื่องที่เรียนแล้วไม่เข้าใจ

S8 T1 ปลูกฝังคุณธรรมความดี มีวินัย กับ นักเรียนขาดความรับผิดชอบจัดประกวดการทำความดีหรือการแข่งขันวิชาการภายนอก

S9 T1 ครุภัณฑ์กว่าวิเคราะห์ กับ นักเรียนขาดความรับผิดชอบ ได้กลยุทธ์ ประกวดการเขียนวิเคราะห์วรรณกรรมในเวลาเรียน

S10 T1 จัดงบประมาณพัฒนาการสอนภาษาไทยอย่างเพียงพอ + นักเรียนขาดความรับผิดชอบ ได้กลยุทธ์ จัดหาวัสดุผลิตสื่อตามที่ครูต้องการ

S2 T2 สร้างขวัญกำลังใจครู กับนักเรียนสนใจภาษาไทยน้อยลง ได้กลยุทธ์อบรมครู เกี่ยวกับการใช้สื่อที่ทันสมัย

S4 T2 จัดหลักสูตรพัฒนาผลสอบ O-NET กับนักเรียนสนใจภาษาไทยน้อยลง ได้กลยุทธ์ ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการสอบ O-NET ให้ผู้ปกครองและนักเรียนทราบ

S7 T2 ใช้วิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการสอนภาษาไทย กับ นักเรียนสนใจภาษาไทยน้อยลง ได้กลยุทธ์ สืบค้นข้อบกพร่องในการใช้ภาษาจากผลงานนักเรียนเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง

S8 T2 ปลูกฝังคุณธรรมความดี มีวินัย กับนักเรียนสนใจภาษาไทยน้อยลง ได้กลยุทธ์ ฝึกคิดวิเคราะห์ข่าวในชีวิตจริง

S9 T2 ครุภัณฑ์กว่าวิเคราะห์ กับนักเรียนสนใจภาษาไทยน้อยลง ได้กลยุทธ์ ครูภาษาไทย ต้องมีภาวะผู้นำ คือ ให้นักเรียนศรัทธา เป็นพี่เลี้ยงในการฝึกทักษะฟัง พูด อ่าน เขียนให้สัมพันธ์กับการคิดวิเคราะห์ตามธรรมชาติการสอนการใช้ภาษาแม่หรือภาษาประจำชาติ โน้มน้าวให้นักเรียน เห็นคุณค่า เห็นความสำคัญของภาษาไทย มุ่งมั่นพัฒนาการเรียนการสอนให้นักเรียนภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย และภาคภูมิใจที่เรามีภาษาไทยซึ่งมีทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน

S10 T2 จัดงบประมาณพัฒนาการสอนภาษาไทยอย่างเพียงพอ กับนักเรียนสนใจภาษาไทยน้อยลง ได้กลยุทธ์ ให้รางวัลผู้แข่งขันตอบปัญหาภาษาไทยระดับชาติได้รางวัลชนะเลิศ หรือรองอันดับ 1 รองอันดับ 2

กลยุทธ์ WO (จัดปรับปรุง) จากจุดอ่อนกับโอกาส ได้กลยุทธ์ ต่อไปนี้

W1 O3 จุดอ่อน คือนักเรียนเรียนแล้วไม่ทบทวน อ่อนด้านการจับใจความ, คิดวิเคราะห์ กับ โอกาส คือ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้กลยุทธ์ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (ใช้เครือข่ายผู้ปกครองของนักเรียนที่ไม่ตั้งใจเรียนร่วมกันแก้ปัญหา)

W2 O3 จุดอ่อน คือ ผู้บริหารไม่รักษาเกณฑ์มาตรฐานในการรับนักเรียน กับโอกาส คือ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้กลยุทธ์ ผู้บริหารวางเกณฑ์ในการรับสมัครนักเรียนและจัดสอบคัดเลือก

กลยุทธ์ WO นี้โรงเรียนทั่วไปก็สามารถนำไปใช้โดยนำโอกาสที่ดีมาลดหรือขจัดจุดอ่อนในโรงเรียนได้

กลยุทธ์ WT (มุ่งเปลี่ยนแปลง) จากจุดอ่อนกับอุปสรรค ได้กลยุทธ์ ต่อไปนี้

W1 T1 จุดอ่อน คือ นักเรียนเรียนแล้วไม่ทบทวน อ่อนด้านการจับใจความ คิดวิเคราะห์ กับ อุปสรรค คือ การอบรมเลี้ยงดูที่ตามใจนักเรียนจึงขาดความรับผิดชอบ ได้กลยุทธ์ ทบทวนความรู้เดิมก่อนขึ้นความรู้ใหม่ในโครงการช่วยเหลือให้นักเรียนเรียนทันกัน

W1 T2 จุดอ่อน คือ นักเรียนเรียนแล้วไม่ทบทวน อ่อนด้านการจับใจความ คิดวิเคราะห์ กับอุปสรรค คือ นักเรียนสนใจภาษาไทยน้อยลง ได้กลยุทธ์ ครูออกแบบแผนการสอนที่ใช้วิธีสอนและสื่อหลากหลาย (ผู้บริหารต้องอบรมความรู้ ทักษะ เทคนิคการสอนให้ครู สำรวจความต้องการวัสดุผลิตสื่อ จัดหาให้และให้ครูรายงานผลการใช้สื่อ และพิจารณาความดีความชอบครูที่พัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาผลการสอบ O-NET อย่างปล่อยให้ครูภาษาไทยรู้สึกเหมือนถูกทิ้งให้แก่ปัญหาอย่างโดดเดี่ยว)

W2 T1 จุดอ่อน คือ ผู้บริหารไม่รักษาเกณฑ์มาตรฐานในการรับนักเรียน กับ การเลี้ยงดูแบบตามใจส่งผลให้นักเรียนขาดความรับผิดชอบ ได้กลยุทธ์ อุปสรรค คือ ผู้บริหารวางเกณฑ์มาตรฐานก่อนจัดสอบคัดเลือกนักเรียน

กลยุทธ์ WT นี้โรงเรียนทั่วไปก็สามารถนำไปใช้ได้

ตารางที่ 4.73 สรุปกลยุทธ์ในแต่ละกลุ่ม

กลยุทธ์ SO	กลยุทธ์ ST
1. บริหารแบบมีส่วนร่วมกับครูและผู้ปกครอง	1. บริหารแบบมีส่วนร่วมกับครูและผู้ปกครอง
2. สมาคม มูลนิธิที่เกี่ยวข้องตั้งทุนสวัสดิการครู	2. ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนและการเก็บคะแนน ใช้สื่อหลากหลาย, ฝึกวิเคราะห์ข่าว
3. จัดหลักสูตรพัฒนาผลการสอบ O-NET	3. อบรมความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอน, การใช้สื่อทันสมัย
4. จัดหาสื่อทันสมัย มีห้องปฏิบัติการพร้อม	4. จัดโครงการช่วยเหลือนักเรียนให้เรียนทัน กันและ โครงการติวข้อสอบ O-NET
5. ส่งครูเข้าอบรมหรือศึกษาต่อใน สถาบันการศึกษา	5. ปลุกฝังคุณธรรม ความดี มีวินัย
6. ใช้การวิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการสอน ภาษาไทยโดยสถาบันการศึกษาให้ความร่วมมือ ด้านวิทยากร	6. จัดงบประมาณพัฒนาภาษาไทยอย่าง เพียงพอ
7. ปลุกฝังคุณธรรมความดี มีวินัย โดยผู้ปกครอง มีส่วนร่วม	7. ครูภาษาไทยมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง
8. ครุภัณฑ์ค่านักวิเคราะห์โดย ผู้ปกครอง สนับสนุนบุตรหลานให้ค้นคว้าด้วย	8. ผู้บริหารวางเกณฑ์มาตรฐานและจัดการสอบ คัดเลือก
9. จัดงบประมาณพัฒนาการสอนภาษาไทยให้ เพียงพอ	9. ใช้วิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการสอนภาษาไทย
กลยุทธ์ WO	กลยุทธ์ WT
1. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	1. ทบทวนความรู้เดิมก่อนขึ้นความรู้ใหม่ใน โครงการช่วยเหลือนักเรียนให้เรียนทันกัน
2. ผู้บริหารวางเกณฑ์มาตรฐานและจัดการสอบ คัดเลือก	2. ออกแบบวิธีสอนและสื่อที่เหมาะสมกับเรื่องที่ สอน
	3. ผู้บริหารวางเกณฑ์มาตรฐานและจัดการสอบ คัดเลือก

จากกลยุทธ์ทั้งหมดสามารถกำหนดกลยุทธ์ย่อยของการบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.74 กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ลำดับ	กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย	กลยุทธ์ย่อย
1.	วางแผนพัฒนาครูภาษาไทย	1) อบรมหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ข้อสอบ O-NET 2) อบรมการผลิตสื่อและการใช้สื่อทันสมัย 3) อบรมเทคนิคการสอนภาษาไทย 4) สร้างสิ่งแวดล้อมเสริมความรู้ภาษาไทย เช่น จัดนิทรรศการ จัดตอบปัญหา 5) ส่งเสริมให้ครูออกแบบแผนการสอนที่มีวิธีสอนและสื่อหลากหลาย มีบรรยากาศหรือแหล่งเรียนรู้เหมาะกับเรื่องที่สอน 6) จัดหาสื่อและวัสดุผลิตสื่อตามความประสงค์ของครู
2.	ใช้วิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการสอน	1) สนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน 2) ให้ครูสำรวจปัญหาการเรียนการสอนจากงานนักเรียนและสำรวจจากความคิดเห็นของนักเรียน 3) ผู้บริหารตรวจงานวิจัยในชั้นเรียน 4) จัดประกวดงานวิจัยในชั้นเรียน
3.	จัดหลักสูตรพัฒนาผลการสอบ O-NET	1) จัดอบรมเทคนิคการสอบ O-NET/ส่งครูเข้าอบรมเทคนิคการสอบ O-NET 2) เชิญอาจารย์ภายนอกมาสอนตัวข้อสอบ O-NET โดยให้ครูภาษาไทยมาช่วยดูแลนักเรียนและสังเกตการณ์สอนไปด้วย 3) พบข้อบกพร่องในการเรียนของนักเรียนต้องอธิบายให้เข้าใจถูกต้องทั้งทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน

ตารางที่ 4.74 (ต่อ)

ลำดับ	กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยฯ	กลยุทธ์ย่อย
4.	กำกับติดตามผลงานครู	1) ให้ครูรายงานการสำรวจปัญหาและการแก้ปัญหาการสอนทุกเดือน 2) ให้รายงานความก้าวหน้าในการพัฒนาการสอนภาษาไทยทุกเดือน 3) นำผลการประเมินภายในและภายนอกมาพัฒนาการสอนภาษาไทย 4) จัดงบประมาณพัฒนาครูภาษาไทยให้เพียงพอ
5.	ปลูกฝังคุณธรรม ความมีวินัย	1) สร้างขวัญกำลังใจให้นักเรียนตั้งใจเรียนภาษาไทยและไม่ขาดเรียนเลย 2) ให้รางวัลผู้สอบปฏิบัติในชั่วโมงเรียนได้คะแนนดีที่สุดในแต่ละครั้ง 3) ประกวดผู้มีมารยาทงามและใช้ภาษาไทยดีเด่นแต่ละภาคเรียน 3) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมภาษาดีมีมารยาทไม่ขาดเรียน
6.	วางเกณฑ์มาตรฐานก่อนสอบคัดเลือก	1) สร้างความมีคุณภาพของโรงเรียนต้องมีการสอบคัดเลือกที่มีเกณฑ์มาตรฐานในการรับนักเรียนเข้าเรียน 2) ประชาสัมพันธ์เกณฑ์ในการรับนักเรียนทั้งทางอินเตอร์เน็ต แผ่นป้าย แผ่นพับ 3) ใช้ประชาสัมพันธ์แบบปากต่อปากผ่านนักเรียนและผู้ปกครอง

ตารางที่ 4.74 (ต่อ)

ลำดับ	กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยฯ	กลยุทธ์ย่อย
7.	ฝึกทักษะการสื่อสารให้สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21	1) ฝึกทักษะการ ฟัง พูด อ่าน เขียน คิด วิเคราะห์ให้สัมพันธ์กันในการสอนการใช้ภาษาและวรรณคดีอันเป็นธรรมชาติการสอนภาษา 2) ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าแข่งขันด้านภาษาและวัฒนธรรมไทย 3) โน้มน้าวให้นักเรียนเห็นคุณค่าภาษาไทย รักภาษาไทย ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงฝึกให้นักเรียนใช้ภาษาประจำชาติให้ถูกต้อง 4) ออกแบบวิธีสอน สื่อหลากหลาย น่าสนใจ 5) ใช้การทวนซ้ำและแนะวิธีวิเคราะห์ภาษา วรรณกรรม วรรณคดี
8.	บริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม	1) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการกวดขันการเรียนและความประพฤติ 2) ผู้บริหารระดมสมองครูพัฒนาการสอนภาษาไทย 3) ผู้บริหารร่วมมือกับครูและผู้ปกครองจัดกิจกรรมเสริมความรู้ภาษาไทย
9.	สร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทั้งองค์กร	1) จัดประกวดสื่อการสอนพร้อมสาธิตการสอน 2) จัดประกวดงานวิจัยในชั้นเรียนแต่ละภาคเรียน 3) ให้รางวัลครูที่สามารถพัฒนานักเรียนให้มีผลการสอบ O-NET ดีขึ้น 4) ให้รางวัลครูที่ใช้การวิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการสอน 5) ขอความร่วมมือจากสถาบันการศึกษา หน่วยงานของรัฐ และเอกชนในการจัดอบรมและศึกษาดูงาน 6) การพัฒนาภาษาไทยอันเป็นภาษาประจำชาติจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากครูอาจารย์ทุกวิชา 7) พัฒนาครูให้มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

เนื่องจากกลยุทธ์ที่ศึกษาเป็นกลยุทธ์ที่โรงเรียนกลุ่มเก่งหรือกลุ่มที่ได้คะแนนสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET วิชาภาษาไทยสูงเป็นกลยุทธ์เชิงรุกที่พร้อมจะพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยให้ดียิ่งขึ้น เมื่อภาษาไทยแตกฉาน จับใจความได้ดี ย่อมเป็นผลดีต่อการเรียนวิชาอื่นด้วย โรงเรียนที่มีความพร้อมสามารถนำกลยุทธ์ไปใช้ได้ทั้ง 9 กลยุทธ์ ส่วนโรงเรียนทั่วไปสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับสถานการณ์ในโรงเรียนที่ท่านบริหารอยู่แต่ผู้บริหารต้องทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยงครูหรือเป็นโค้ชให้ครู มุ่งมั่นร่วมพัฒนาการสอนภาษาไทย เสริมขวัญกำลังใจครู ตรวจสอบงานวิจัยในชั้นเรียนของครูภาษาไทย บริหารแบบมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง

กลยุทธ์ที่ทุกโรงเรียนทำได้ คือ 1. วางแผนพัฒนาครูภาษาไทย 2. บริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม 3. กำกับติดตามผลงานครู 4. ใช้วิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการสอนภาษาไทย 5. วางเกณฑ์มาตรฐานก่อนสอบคัดเลือก 6. พัฒนาการสอนตามแนวข้อสอบ O-NET 7. ฝึกทักษะการสื่อสารให้สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 8. ปลูกฝังคุณธรรม ความมีวินัย 9. สร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทั้งองค์กร

วิธีการนำกลยุทธ์แต่ละกลยุทธ์ไปใช้

1. วางแผนพัฒนาครูภาษาไทย

- 1) จัดโครงการอบรมหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ข้อสอบ O-NET โดยมอบหมายให้รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการรับผิดชอบ ถ้าเป็นโรงเรียนที่ขาดแคลนอาจร่วมมือกับโรงเรียนประจำจังหวัด โรงเรียนเอกชน สถานศึกษาใกล้เคียง มหาวิทยาลัย ในการเชิญวิทยากร
- 2) จัดโครงการอบรมการผลิตสื่อและการใช้สื่อทันสมัย ถ้าไม่สามารถจัดหาสื่อทันสมัยได้ก็ออกแบบสื่ออื่นแทน เพราะวัสดุในท้องถิ่นก็สามารถออกแบบสื่อได้ โครงการนี้ให้รองผู้อำนวยการฝ่ายบริการรับผิดชอบ
- 3) จัดโครงการอบรมเทคนิคการสอนภาษาไทยผู้อำนวยการรับผิดชอบ ประสานงานหาวิทยากรเชี่ยวชาญมาอบรมครู ซึ่งควรเป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ
- 4) จัดโครงการสร้างสิ่งแวดล้อมเสริมความรู้ภาษาไทย เช่น จัดนิทรรศการ จัดตอบปัญหา โดยให้หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยรับผิดชอบ
- 5) จัดโครงการส่งเสริมให้ครูออกแบบแผนการสอนที่มีวิธีสอนและสื่อหลากหลาย มีบรรยากาศหรือแหล่งเรียนรู้เหมาะกับเรื่องที่สอน ผู้อำนวยการรับผิดชอบโครงการ ตรวจสอบและให้คะแนนประกอบการพิจารณาความดีความชอบ
- 6) จัดโครงการจัดหาสื่อและวัสดุผลิตสื่อตามความประสงค์ของครู มอบหมายให้รองผู้อำนวยการฝ่ายบริการรับผิดชอบ

2. บริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม

1) จัดโครงการเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อให้มีส่วนร่วมในการกวดขันการเรียนและความประพฤติมอบหมายให้รองฝ่ายกิจการนักเรียนรับผิดชอบร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา

2) จัดโครงการระดมสมองครูพัฒนาการสอนภาษาไทย ผู้อำนวยการร่วมมือกับครูภาษาไทย

3) จัดโครงการครูกับผู้ปกครองร่วมจัดกิจกรรมเสริมความรู้ภาษาไทย รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการกับรองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียนร่วมกันรับผิดชอบ

3. กำกับติดตามผลงานครู ผู้อำนวยการรับผิดชอบ

1) ให้ครูรายงานการสำรวจปัญหาและการแก้ปัญหาการสอนทุกเดือน

2) ให้รายงานความก้าวหน้าในการพัฒนาการสอนภาษาไทยทุกเดือน

3) นำผลการประเมินภายในและภายนอกมาพัฒนาการสอนภาษาไทย

4) จัดงบประมาณพัฒนาครูภาษาไทยให้เพียงพอ (กรณีนี้โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ออกแบบการพัฒนาที่ใช้งบประมาณที่มีอยู่ให้ได้ประโยชน์คุ้มค่าที่สุด ใช้วัสดุในท้องถิ่นผลิตสื่อ ขอรางวัลครูและนักเรียนจากหน่วยงานเอกชนหรือนักการเมืองในเขตที่โรงเรียนตั้งอยู่มีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนการสอน)

4. ใช้วิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการสอน ผู้อำนวยการจัดโครงการประกวดงานวิจัยในชั้นเรียน โดยผู้อำนวยการกับรองผู้อำนวยการร่วมรับผิดชอบ

5. วางเกณฑ์มาตรฐานก่อนสอบคัดเลือก ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการและคณะครูทุกคนประชุมร่วมกันใน “โครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียน” เพื่อร่วมวางเกณฑ์มาตรฐานก่อนสอบคัดเลือกนักเรียนเข้าเรียนทั้งมัธยมต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมอบหมายให้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพนำผลการประชุมประชาสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ต ให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะออกแบบป้ายประชาสัมพันธ์และแผ่นพับ

6. พัฒนาการสอนตามแนวข้อสอบ O-NET

1) จัดโครงการอบรมเทคนิคการสอบ O-NET/ส่งครูเข้าอบรมเทคนิคการสอบ O-NET โดยรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและรองผู้อำนวยการฝ่ายบริการร่วมกันรับผิดชอบ

2) จัดโครงการติวข้อสอบ O-NET โดยเชิญอาจารย์ภายนอกมาสอนติวข้อสอบ O-NET โดยให้ครูภาษาไทยมาช่วยดูแลนักเรียนและสังเกตการสอนหลังเลิกเรียนและเสาร์อาทิตย์ โดยให้รองผู้อำนวยการทั้ง 4 ฝ่ายร่วมกันรับผิดชอบ อาจถ่ายเอกสารคู่มือการสอบ O-NET และเฉลยข้อสอบ O-NET มาช่วยครูภาษาไทยอีกทางหนึ่ง หรือจัดโครงการโรงเรียนพี่โรงเรียนน้องกับ

โรงเรียนขนาดใหญ่ หรือนำครูไปปฏิบัติงานโรงเรียนสาธิตและขอความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยที่อยู่ใกล้ที่สุด

7. ฝึกทักษะการสื่อสารให้สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 จัดโครงการนี้ให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยรับผิดชอบ

1) จัดโครงการฝึกทักษะการ ฟัง พูด อ่าน เขียน คิด วิเคราะห์ให้สัมพันธ์กันในการสอนการใช้ภาษาและวรรณคดีอันเป็นธรรมชาติการสอนภาษา

2) ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าแข่งขันด้านภาษาและวัฒนธรรมไทย

3) โน้มน้าวให้นักเรียนเห็นคุณค่าภาษาไทย รักภาษาไทย ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงฝึกให้นักเรียนใช้ภาษาประจำชาติให้ถูกต้อง

4) ถ้าพบนักเรียนประสมอักษรไม่ได้ครูภาษาไทยที่สอนชั้นนั้นต้องรับผิดชอบรายงานปัญหา และรายงานผลการพัฒนาการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การคิดวิเคราะห์

8. ปลูกฝังคุณธรรม ความดี มีวินัย โครงการนี้ให้ครูภาษาไทยทุกคนรับผิดชอบ

1) สร้างขวัญกำลังใจให้นักเรียนตั้งใจเรียนภาษาไทย

2) ให้รางวัลผู้สอบปฏิบัติในชั่วโมงเรียนได้คะแนนดีที่สุดในแต่ละครั้ง

3) ประกวดผู้มีมารยาทงาม และใช้ภาษาไทยที่ดีในแต่ละภาคเรียน

4) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการ “จัดโครงการภาษาดีมีมารยาทไม่ขาดเรียน”

9. สร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทั้งองค์กร จัดโครงการนี้เพื่อสร้างบรรยากาศการเปลี่ยนแปลงทั้งโรงเรียน โดยผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการทุกฝ่ายร่วมกันรับผิดชอบ

1) จัดประกวดสื่อการสอนพร้อมสาธิตการสอน

2) จัดประกวดงานวิจัยในชั้นเรียนแต่ละภาคเรียน

3) ให้รางวัลครูที่สามารถพัฒนานักเรียนให้มีผลการสอบ O-NET ดีขึ้น

4) ให้รางวัลครูที่ใช้การวิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการสอน

5) ขอความร่วมมือจากสถาบันการศึกษา หน่วยงานของรัฐและเอกชนในการจัดอบรมและศึกษาดูงาน

6) การพัฒนาภาษาไทยอันเป็นภาษาประจำชาติจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากครูอาจารย์ทุกวิชา

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพการจัดการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. ศึกษาองค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
3. พัฒนากลยุทธ์การบริหารการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย คือ โรงเรียนที่มีคะแนนการสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาไทยสูงและโรงเรียนที่อยู่ในจังหวัดหรือภาคเดียวกับโรงเรียนกลุ่มแรก รวม 100 โรงเรียน ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูภาษาไทยมัธยมศึกษาตอนปลาย รวม 500 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

5.2 สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ขั้นตอนที่ 2 ผลการศึกษาองค์ประกอบคุณภาพการบริหารการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ขั้นตอนที่ 3 ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผลขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

สภาพการบริหารการสอนภาษาไทยกลุ่มโรงเรียนทั่วไปแตกต่างจากโรงเรียนกลุ่มภาษาไทยเก่ง

1. วุฒิการศึกษาของบุคลากรโรงเรียนกลุ่มเก่งมีวุฒิการศึกษาสูงมากกว่าโรงเรียนกลุ่มทั่วไปทำให้วิสัยทัศน์ในการบริหารการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

2. จากการศึกษาโรงเรียนกลุ่มทั่วไปมีความคิดเห็นจากแบบสอบถามพบว่า ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูภาษาไทย เห็นว่ามีการปฏิบัติหน้าที่ในระดับมากทั้งด้านองค์ประกอบการบริหารสอนภาษาไทยที่มีคุณภาพ องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย องค์ประกอบกลยุทธ์การสอนภาษาไทย และองค์ประกอบกลยุทธ์ด้านการวัดและการประเมินการสอนภาษาไทย ส่วนโรงเรียนกลุ่มเก่งหรือกลุ่มที่คะแนน O-NET วิชาภาษาไทยสูงพบว่า ด้านองค์ประกอบการบริหารสอนภาษาไทยที่มีคุณภาพ องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย องค์ประกอบกลยุทธ์การสอนภาษาไทย และองค์ประกอบกลยุทธ์ด้านการวัดและการประเมินการสอนภาษาไทยนั้น หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ส่วน อีก 3 ตำแหน่ง คือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูอาจารย์มีการปฏิบัติในระดับมาก

3. การบริหารจัดการแตกต่างกัน โดย โรงเรียนกลุ่มเก่งผู้อำนวยการจัดลำดับความคิดเห็นในการปฏิบัติในระดับมากตามค่าเฉลี่ยรวม ใน 11 ประเด็น ดังนี้

1. การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย
2. การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ
3. การประเมินคุณภาพภายนอก
4. แผนการสอนภาษาไทย
5. การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้อต่อการสอนภาษาไทย
6. การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย
7. การประเมินคุณภาพภายใน
8. การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน
9. การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม
10. การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย
11. การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน

ซึ่งผู้อำนวยการกลุ่มโรงเรียนทั่วไปผู้อำนวยการจัดลำดับความคิดเห็นสอดคล้องกับกลุ่มโรงเรียนเก่ง เพียง 3 ประเด็น ต่างกัน 8 ประเด็น

ผลขั้นตอนที่ 2 การศึกษาองค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

สรุปได้ว่า กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ศึกษาทั้งหมด 11 ประเด็น คือ

1. การพัฒนาความรู้ ทักษะและเทคนิคการสอนภาษาไทย
2. การกำกับดูแลการสอน ภาษาไทย
3. การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน
4. การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ
5. การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการสอนภาษาไทย
6. การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม
7. การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน
8. แผนการสอนภาษาไทย
9. การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย
10. การประเมินคุณภาพภายใน
11. การประเมินคุณภาพภายนอก

พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 7 ประเด็น ทั้งนี้มีความแตกต่างกันในด้านองค์ประกอบการบริหารเพื่อให้การสอนภาษาไทยมีคุณภาพ 3 ประเด็น คือ 1) การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย 2) การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย 3) การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน แตกต่างในด้านองค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย 2 ประเด็น คือ 1) การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการสอน 2) การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม 3) การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน และแตกต่างกันในด้านองค์ประกอบกลยุทธ์การสอนภาษาไทย 2 ประเด็น คือ 1) แผนการสอนภาษาไทย 2) การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย

ผลขั้นตอนที่ 3 ผลการพัฒนากลยุทธ์เพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

พบว่า การวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis) ของ Wheelen และ Hunger (2004, p.109) เป็นเทคนิคในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ประกอบด้วย

1. **จุดแข็ง (Strength)** เป็นปัจจัยช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายจุดแข็งของโรงเรียนทั้ง 8 โรงเรียนที่จัดการศึกษามีคุณภาพ มี 10 ประการ

- S1 ผู้บริหารใช้ระบบกระจายอำนาจและบริหารแบบมีส่วนร่วม(8)
- S2 ผู้บริหารสร้างขวัญกำลังใจที่ดีแก่ครู(8)
- S3 ผู้บริหารจัดอบรมครูอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง(8)
- S4 ผู้บริหารจัดหลักสูตรพัฒนาผลการสอบ O-NET(8)
- S5 ผู้บริหารจัดหาสื่อการสอนที่ทันสมัย(8)
- S6 ผู้บริหารส่งเสริมการศึกษาต่อ(8)
- S7 ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการสอนภาษาไทย(8)
- S8 ผู้บริหารมีนโยบายปลูกฝังคุณธรรม ความดี มีวินัย (8)
- S9 ครูอาจารย์ภาษาไทยนำนักเรียนค้นคว้า คิดวิเคราะห์ (8)
- S10 ผู้บริหารจัดงบประมาณพัฒนาการสอนภาษาไทยอย่างเพียงพอ (8)

2. **จุดอ่อน (Weakness)** เป็นลักษณะที่ต้องแก้ไข

- W1 นักเรียนเรียนแล้วไม่ทบทวน อ่อนด้านการคิดวิเคราะห์และการจับใจความ (6)
- W2 ผู้บริหารไม่รักษาเกณฑ์มาตรฐานในการรับนักเรียนเข้าเรียน (3)

3. **โอกาส (Opportunity)** เป็นสถานการณ์ซึ่งมีศักยภาพเป็นข้อได้เปรียบช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย

O1 นักเรียนผ่านการสอบคัดเลือก มีสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร สาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เตรียมอุดมศึกษา สตรีวิทยา ราชินีบน (5)

O2 สมาคม มูลนิธิที่เกี่ยวข้องมีความพร้อมในการช่วยเหลือโรงเรียน มีสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร สาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เตรียมอุดมศึกษา สตรีวิทยา ราชินีบน สตรีวัชรเมฆ์ ศึกษานารีและสายปัญญา (8)

O3 ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร สาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เตรียมอุดมศึกษา สตรีวิทยา ราชินีบน สตรีวัชรเมฆ์ ศึกษานารีและสายปัญญา (8)

O4 สถาบันการศึกษา หน่วยงานของรัฐและเอกชนให้ความร่วมมือด้านวิชาการและเป็นแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ สาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร สาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เตรียมอุดมศึกษา สตรีวิทยา ราชินีบน (8)

4. อุปสรรคหรือภัยคุกคาม (Treat) เป็นปัญหาวิกฤตขององค์กร

T1 การอบรมแบบตามใจทำให้นักเรียนขาดความรับผิดชอบ สั่งการบ้านก็ไม่ทำงานไม่ส่งนักเรียนมีความรับผิดชอบ ร้อยละ 80 ได้แก่ ศึกษานารีสาขบัญญัติ สตรีวัชรพงษ์ (3)

T2 นักเรียนสนใจภาษาไทยน้อยลงเพราะบางคน บางสาขาไม่ต้องสอบภาษาไทย ครูจึงต้องกดดัน (5)

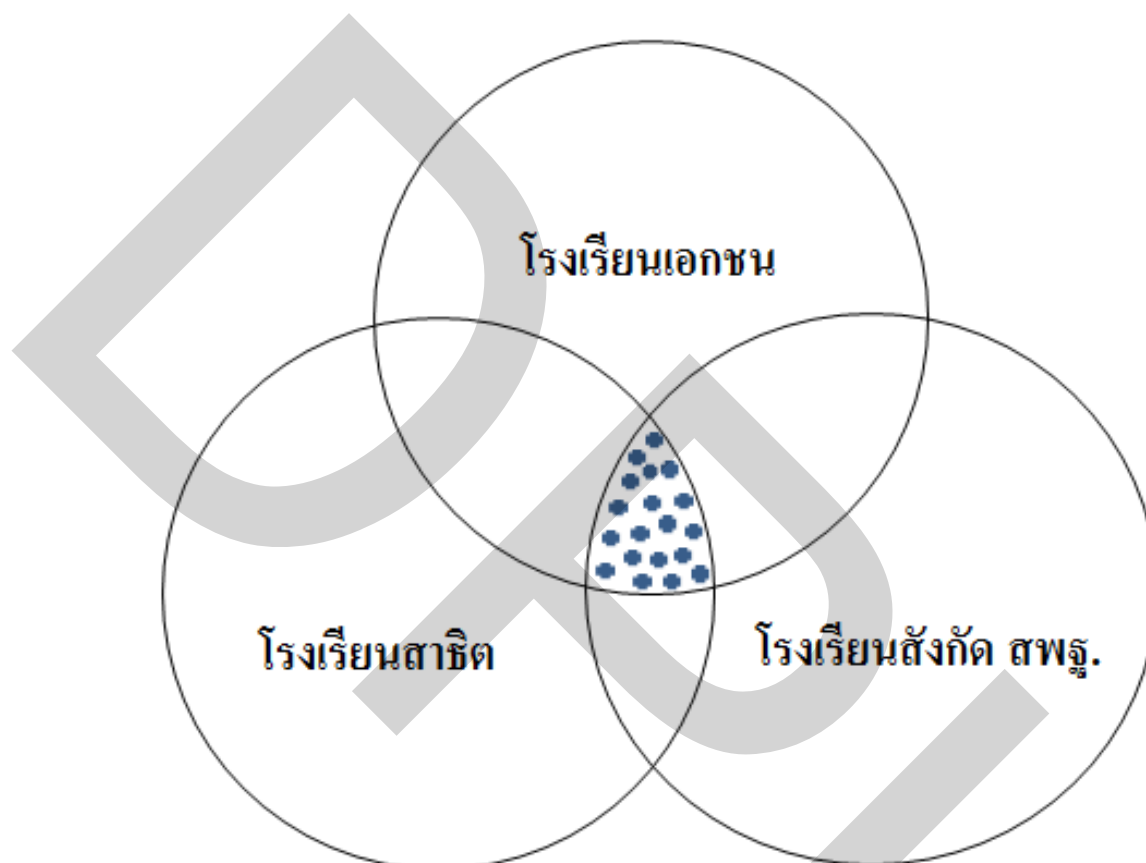
ทั้งนี้ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก ช่วยให้ผู้บริหารได้ทราบสถานการณ์ขององค์กรว่ามีสภาพแวดล้อมที่เป็น โอกาส (Opportunity) ในการพัฒนา และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคหรือภัยคุกคาม (Threat) ต่อการพัฒนาการดำเนินการขององค์กรโดยรวมทั้งได้ทราบสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดแข็ง (Strength) และจุดอ่อน (Weakness) เพื่อนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ องค์กรนี้ไปวางแผนกลยุทธ์ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อรับมือกับอุปสรรคและสร้างความเข้มแข็งและขจัดข้อด้อยขององค์กร นอกจากนี้ จำเป็นต้องวินิจฉัยองค์กรเพื่อจะได้เข้าใจสภาพองค์กรในปัจจุบันว่าต่างจากสภาพองค์กรในอนาคตที่ต้องการได้อย่างไร

ผลการวิเคราะห์โดยใช้ SWOT Analysis โรงเรียนที่บริหารการสอนภาษาไทยอย่างมีคุณภาพทั้ง 8 โรงเรียน ซึ่งมีทั้งโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย (ทั้งสาธิตมหาวิทยาลัย และสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ) โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ผลการศึกษา พบว่า

1. จุบรวมในการพัฒนาระหว่าง โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัด สพฐ. โรงเรียนเอกชน และ3)โรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัย เป็น 3 ประสาน มี 10 ประการ คือ จุดแข็ง (Strength = S) ได้แก่ S1-S10

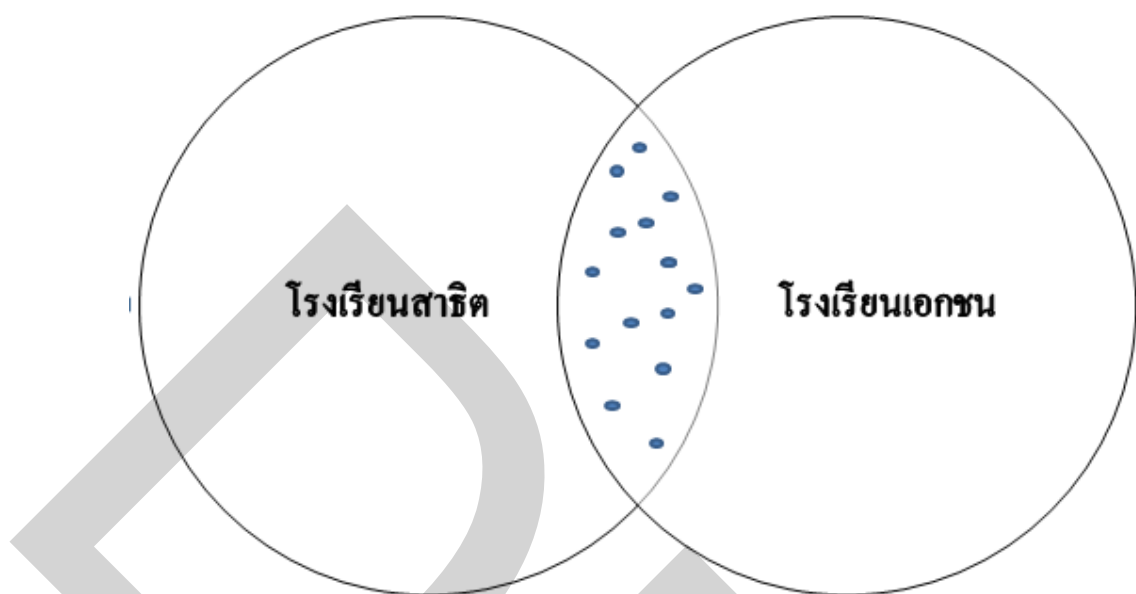
- S1 ผู้บริหารใช้ระบบกระจายอำนาจและบริหารแบบมีส่วนร่วม
- S2 ผู้บริหารสร้างขวัญกำลังใจที่ดี
- S3 ผู้บริหารจัดอบรมครูอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง
- S4 ผู้บริหารจัดหลักสูตรพัฒนาผลการสอบ O-NET
- S5 ผู้บริหารจัดหาสื่อการสอนที่ทันสมัย
- S6 ผู้บริหารส่งเสริมการศึกษาต่อ
- S7 ผู้บริหารกำหนดให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการสอนภาษาไทย
- S8 ผู้บริหารมีนโยบายปลูกฝังคุณธรรม ทำความดี มีวินัย
- S9 ครูอาจารย์ภาษาไทยนำนักเรียนค้นคว้า คิดวิเคราะห์
- S10 ผู้บริหารจัดงบประมาณพัฒนาการสอนภาษาไทยอย่างเพียงพอ

ดูรูปวงกลมซ้อนกัน 3 วง วงที่ 1 แทนโรงเรียนเอกชน วงที่ 2 แทนโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัย วงที่ 3 แทนโรงเรียนสังกัด สพฐ. ส่วนของวงกลมที่ซ้อนทับกันทั้ง 3 วง เป็นจุดรวมของโรงเรียนทั้ง 3 สังกัด

โรงเรียนเอกชน โรงเรียนสาธิต และโรงเรียนสังกัด สพฐ.

- S1 ผู้บริหารใช้ระบบกระจายอำนาจและบริหารแบบมีส่วนร่วม
- S2 ผู้บริหารสร้างขวัญกำลังใจที่ดี
- S3 ผู้บริหารจัดอบรมครูอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง
- S4 ผู้บริหารจัดหลักสูตรพัฒนาผลการสอบ O-NET
- S5 ผู้บริหารจัดหาสื่อการสอนที่ทันสมัย
- S6 ผู้บริหารส่งเสริมการศึกษาต่อ
- S7 ผู้บริหารกำหนดให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการสอนภาษาไทย
- S8 ผู้บริหารมีนโยบายปลูกฝังคุณธรรม ทำความดี มีวินัย
- S9 ครูอาจารย์ภาษาไทยนำนักเรียนค้นคว้า คิดวิเคราะห์
- S10 ผู้บริหารจัดงบประมาณพัฒนาการสอนภาษาไทยอย่างเพียงพอ

2. จุดร่วมระหว่างโรงเรียนเอกชนกับโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยรวมกันเป็น 2 ประสาน คือ ส่วนที่ซ้อนทับกันของวงกลม 2 วง คือ

2.1 มีความยุติธรรม

2.2 การดำเนินการตัดสินใจฉับไว เช่น โรงเรียนเอกชนเมื่อรับข่าวอบรมทางโรงเรียนจะสมัครให้เรียบร้อย ส่วนโรงเรียนสาธิตมีงบประมาณให้ครูไปอบรมทุกปี

2.3 โรงเรียนเอกชนมีโบนัส มีอาหารกลางวันเลี้ยงครู ส่วนโรงเรียนสาธิตมีทุนวิจัย และทุนศึกษาต่อทั้งในและต่างประเทศ

2.4 ปกครองในแนวนอน คือ ทำงานกันด้วยความเอื้ออาทรอย่างพี่น้องน้องบรรพชาศเป็นกันเอง อบอุ่น

2.5 มีความตื่นตัว และให้ความสำคัญกับการพัฒนาผลการสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) สูง เพราะในกลุ่มโรงเรียนเก่งมีโรงเรียนสาธิตกับโรงเรียนเอกชนมากกว่าโรงเรียนสังกัดสพฐ.

2.6 สอนแทนมีค่าตอบแทนชั่วโมงละ 100 บาท สอนเกิน 18 ชั่วโมง ให้ชั่วโมงละ 150 บาท

2.7 ผู้จัดการ/ผู้อำนวยการมีความมุ่งมั่นพัฒนาการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศ เพื่อเกียรติยศชื่อเสียงของโรงเรียนที่สั่งสมมานาน และโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏมุ่งพัฒนาโรงเรียนสาธิตเป็นโรงเรียนต้นแบบ (ไพโรจน์ คิ้วงวิเศษ, 2543)

3. ลักษณะเฉพาะของโรงเรียนสังกัด สพฐ.

3.1 การดำเนินงานล่าช้า เมื่อรับเรื่องอบรม สัมมนา ประกวดผลงานนวัตกรรม มักจะค้างค้ำอยู่ตามโต๊ะของแต่ละฝ่าย ทำให้สมัครไม่ทันและออกค่าอบรมเอง

3.2 ปกครองแนวตั้ง มีแต่คำสั่งให้ปฏิบัติ ขาดการมีส่วนร่วมที่แท้จริง

3.3 ขาดความยุติธรรม

3.4 ความตื่นตัวในการพัฒนาผลการสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) น้อยกว่า 2 กลุ่มแรกเพราะจำนวนโรงเรียนสังกัด สพฐ. ติดอยู่ในกลุ่มโรงเรียนกึ่งน้อยมาก

หมายเหตุ โรงเรียนสังกัด สพฐ. แห่งเดียวในประเทศไทยที่กระจายอำนาจเป็นรูปธรรมคือ ให้หัวหน้าอาคารหรือหัวหน้าตึกทั้ง 9 ทำหน้าที่เหมือนครูใหญ่ ปกครองเหมือนโรงเรียนเล็กในโรงเรียนใหญ่ คือ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา และเป็นโรงเรียนที่รับนักเรียนเก่งจากต่างจังหวัดเข้ามาเรียนส่วนโรงเรียนศึกษานารีมีการทำวิจัยผลงานวิจัยในชั้นเรียนของครูภาษาไทย โดยหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

3.5 ผู้บริหารขาดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และยังขาดการจัดการที่ดี

3.6 ไม่มีทุนการศึกษา ไม่มีทุนวิจัย

ตารางที่ 5.1 สรุปกลยุทธ์ในแต่ละกลุ่ม

กลยุทธ์ SO	กลยุทธ์ ST
1. บริหารแบบมีส่วนร่วมกับครูและผู้ปกครอง	1. บริหารแบบมีส่วนร่วมกับครูและผู้ปกครอง
2. สมาคม มูลนิธิที่เกี่ยวข้องตั้งทุนสวัสดิการครู	2. ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนและการเก็บคะแนน ใช้สื่อหลากหลาย ฝึกวิเคราะห์ข่าว
3. จัดหลักสูตรพัฒนาผลการสอบ O-NET	3. อบรมความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอน, การใช้สื่อทันสมัย
4. จัดหาสื่อทันสมัย มีห้องปฏิบัติการพร้อม	4. จัดโครงการช่วยเหลือนักเรียนให้เรียนทัน กันและ โครงการติวข้อสอบ O-NET
5. ส่งครูเข้าอบรมหรือศึกษาต่อใน สถาบันการศึกษา	5. ปลุกฝังคุณธรรม ความดี มีวินัย
6. ใช้การวิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการสอน ภาษาไทยโดยสถาบันการศึกษาให้ความ ร่วมมือด้านวิทยากร	6. จัดงบประมาณพัฒนาภาษาไทยอย่าง เพียงพอ
7. ปลุกฝังคุณธรรมความดี มีวินัยโดยผู้ปกครอง มีส่วนร่วม	7. ครูภาษาไทยมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง
8. คุรนำค้นคว้าวิเคราะห์โดย ผู้ปกครอง สนับสนุนบุคลากรให้ค้นคว้าด้วย	8. ผู้บริหารวางเกณฑ์มาตรฐานและจัดการ สอบคัดเลือก
9. จัดงบประมาณพัฒนาการสอนภาษาไทยให้ เพียงพอ	9. ใช้วิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการสอนภาษาไทย
กลยุทธ์ WO	กลยุทธ์ WT
1. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	1. ทบทวนความรู้เดิมก่อนขึ้นความรู้ใหม่ใน โครงการช่วยเหลือนักเรียนให้เรียนทันกัน
2. ผู้บริหารวางเกณฑ์มาตรฐานและจัดการสอบ คัดเลือก	2. ออกแบบวิธีสอนและสื่อที่เหมาะสมกับเรื่องที่ สอน
	3. ผู้บริหารวางเกณฑ์มาตรฐานและจัดการ สอบคัดเลือก

ตารางที่ 5.2 จากกลยุทธ์ทั้งหมดสามารถกำหนดกลยุทธ์ย่อยของการบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้ดังต่อไปนี้

ลำดับ	กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยฯ	กลยุทธ์ย่อย
1.	วางแผนพัฒนาครูภาษาไทย	1) อบรมหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ข้อสอบ O-NET 2) อบรมการผลิตสื่อและการใช้สื่อทันสมัย 3) อบรมเทคนิคการสอนภาษาไทย 4) สร้างสิ่งแวดล้อมเสริมความรู้ภาษาไทย เช่น จัดนิทรรศการ จัดตอบปัญหา 5) ส่งเสริมให้ครูออกแบบแผนการสอนที่มีวิธีสอนและสื่อหลากหลาย มีบรรยากาศหรือแหล่งเรียนรู้เหมาะกับเรื่องที่สอน 6) จัดหาสื่อและวัสดุผลิตสื่อตามความประสงค์ของครู
2.	ใช้วิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการสอน	1) สนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน 2) ให้ครูสำรวจปัญหาการเรียนการสอนจากงานนักเรียนและสำรวจจากความคิดเห็นของนักเรียน 3) ผู้บริหารตรวจงานวิจัยในชั้นเรียน 4) จัดประกวดงานวิจัยในชั้นเรียน
3.	จัดหลักสูตรพัฒนาผลทดสอบ O-NET	1) จัดอบรมเทคนิคการสอบ O-NET / ส่งครูเข้าอบรมเทคนิคการสอบ O-NET 2) เชิญอาจารย์ภายนอกมาสอนติวข้อสอบ O-NET โดยให้ครูภาษาไทยมาช่วยดูแลนักเรียนและสังเกตการณ์สอนไปด้วย 3) พบข้อบกพร่องในการเรียนของนักเรียนต้องอธิบายให้เข้าใจ ถูกต้องทั้งทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน
4.	กำกับติดตามผลงานครู	1) ให้ครูรายงานการสำรวจปัญหาและการแก้ปัญหาการสอนทุกเดือน 2) ให้รายงานความก้าวหน้าในการพัฒนาการสอนภาษาไทยทุกเดือน 3) นำผลการประเมินภายในและภายนอกมาพัฒนาการสอนภาษาไทย 4) จัดงบประมาณพัฒนาครูภาษาไทยให้เพียงพอ

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ลำดับ	กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยฯ	กลยุทธ์ย่อย
5.	ปลูกฝังคุณธรรม ความมีวินัย	1) สร้างขวัญกำลังใจให้นักเรียนตั้งใจเรียนภาษาไทยและไม่ขาดเรียนเลย 2) ให้รางวัลผู้สอบปฏิบัติในชั่วโมงเรียน ได้คะแนนดีที่สุดในแต่ละครั้ง 3) ประกวดผู้มีมารยาทงามและใช้ภาษาไทยดีเด่นแต่ละภาคเรียน 3) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมภาษาดีมีมารยาทไม่ขาดเรียน
6.	วางแผนมาตรฐานก่อนสอบคัดเลือก	1) สร้างความมีคุณภาพของโรงเรียนต้องมีการสอบคัดเลือกและมีเกณฑ์มาตรฐานในการรับนักเรียนเข้าเรียน 2) ประชาสัมพันธ์เกณฑ์ในการรับนักเรียนทั้งทางอินเทอร์เน็ต แผ่นป้าย แผ่นพับ 3) ใช้ประชาสัมพันธ์แบบปากต่อปากผ่านนักเรียนและผู้ปกครอง
7.	ฝึกทักษะการสื่อสารให้สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21	1) ฝึกทักษะการ ฟัง พูด อ่าน เขียน คิด วิเคราะห์ให้สัมพันธ์กันในการสอนการใช้ภาษาและวรรณคดีอันเป็นธรรมชาติการสอนภาษา 2) ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าแข่งขันด้านภาษาและวัฒนธรรมไทย 3) โน้มน้าวให้นักเรียนเห็นคุณค่าภาษาไทย รักภาษาไทย ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงฝึกให้นักเรียนใช้ภาษาประจำชาติให้ถูกต้อง 4) ออกแบบวิธีสอน สื่อหลากหลาย น่าสนใจ 5) ใช้การทวนซ้ำและแนะวิธีวิเคราะห์ภาษา วรรณกรรม วรรณคดี
8.	บริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม	1) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการกวดขันการเรียนและความประพฤติ 2) ผู้บริหารระดมสมองครูพัฒนาการสอนภาษาไทย 3) ผู้บริหารร่วมมือกับครูและผู้ปกครองจัดกิจกรรมเสริมความรู้ภาษาไทย

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ลำดับ	กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยฯ	กลยุทธ์ย่อย
9.	สร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทั้งองค์กร	1) จัดประกวดสื่อการสอนพร้อมสาธิตการสอน 2) จัดประกวดงานวิจัยในชั้นเรียนแต่ละภาคเรียน 3) ให้รางวัลครูที่สามารถพัฒนานักเรียนให้มีผลการสอบ O-NET ดีขึ้น 4) ให้รางวัลครูที่ใช้การวิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการสอน 5) ขอความร่วมมือจากสถาบันการศึกษา หน่วยงานของรัฐและเอกชนในการจัดอบรมและศึกษาดูงาน 6) การพัฒนาภาษาไทยอันเป็นภาษาประจำชาติจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากครูอาจารย์ทุกวิชา 7) พัฒนาครูให้มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

เนื่องจากกลยุทธ์ที่ศึกษาเป็นกลยุทธ์ที่โรงเรียนกลุ่มเก่งหรือกลุ่มที่ได้คะแนนสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET วิชาภาษาไทยสูงเป็นกลยุทธ์เชิงรุกที่พร้อมจะพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยให้ดียิ่งขึ้น เมื่อภาษาไทยแตกฉาน จับใจความได้ดี ย่อมเป็นผลดีต่อการเรียนวิชาอื่นด้วย โรงเรียนที่มีความพร้อมสามารถนำกลยุทธ์ไปใช้ได้ทั้ง 9 กลยุทธ์ ส่วนโรงเรียนทั่วไปสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับสถานการณ์ในโรงเรียนที่ท่านบริหารอยู่

5.3 อภิปรายผล

5.3.1 สภาพการบริหารการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนกลุ่มทั่วไปมีความคิดเห็นจากแบบสอบถามพบว่า ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูอาจารย์ภาษาไทยมีการปฏิบัติหน้าที่ในระดับมาก แต่ความไม่สอดคล้องกันกับคะแนนมาก พิจารณาจาก

1) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นรายชื่อที่จัดเรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อยระหว่างผู้อำนวยการกับครูภาษาไทยของโรงเรียนกลุ่มทั่วไป พบว่า การที่ผู้อำนวยการมีความเห็นว่ามีมาก-มากที่สุด ในการปฏิบัติงาน พบว่า แบบสอบถาม 51 ข้อนั้น ผู้อำนวยการกับครูมีความเห็นขัดแย้งหรือไม่สอดคล้องกันถึง 44 ข้อ จัดลำดับตรงกันเพียง 7 ข้อ ผู้อำนวยการตอบปฏิบัติระดับมาก 32 ข้อ (ค่าเฉลี่ย 3.52-4.48) และตอบระดับปฏิบัติมากที่สุดจำนวน 19 ข้อ (ค่าเฉลี่ย 4.50-

4.73) ส่วนครูภาษาไทยตอบปฏิบัติระดับปานกลาง 7 ข้อ (ค่าเฉลี่ย 3.14-3.41) ตอบปฏิบัติระดับมากจำนวน 44 ข้อ (ค่าเฉลี่ย 3.58-4.39) ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติของครูภาษาไทยค่าเฉลี่ย 3.87-4.25 มีการปฏิบัติในระดับมากทุกข้อ แต่ความคิดเห็นจากครูท้ายแบบสอบถามจะสอดคล้องกับความคิดที่ยังขาดการสนับสนุนการสอนภาษาไทยของหลายๆ โรงเรียน

2) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยกลุ่มโรงเรียนทั่วไปเห็นว่าปฏิบัติระดับมากในแบบสอบถามจำนวน 43 ข้อ (ค่าเฉลี่ย 3.69-4.49) เห็นว่าปฏิบัติระดับปานกลาง 8 ข้อ ผลการวิเคราะห์กลุ่มโรงเรียนทั่วไป ผู้อำนวยการตอบระดับมากถึงมากที่สุด หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาไทยและครูตอบปฏิบัติระดับปานกลางถึงระดับมาก

ดังนั้น ภาพรวมของผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูภาษาไทยเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมาก แต่เมื่อเปรียบเทียบการจัดลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยจะเห็นชัดเจนว่าขัดแย้งกัน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นท้ายแบบสอบถาม เห็นได้ชัดเจนว่ากลุ่มโรงเรียนทั่วไปยังให้ความสำคัญกับวิชาภาษาไทยน้อย ยังขาดการอบรมเทคนิคการสอน ยังขาดวัสดุผลิตสื่อการสอน สิ้นหวังถึงขนาดจะขอให้ชุมชนภาษาไทยจัดอบรมเทคนิคการสอนให้ และขาดการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ซึ่งสรุปแบบสอบถามปลายเปิด สรุปได้ดังนี้

1. ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับกลุ่มสาระภาษาไทย ให้ความสำคัญกับภาษาไทยน้อย ผู้บริหารควรสนับสนุนในเรื่อง การใช้ภาษาไทย หลักภาษาไทย วรรณคดี ให้นักเรียนเห็นคุณค่า โดยให้ครูจัดนิทรรศการเกี่ยวกับเกร็ดความรู้ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยให้มากขึ้น เน้นอาเซียนศึกษามากกว่าการสอนภาษาไทย โรงเรียนมุ่งเน้นอาเซียนเป็นหลักจนลืมวัฒนธรรมไทยและภาษาไทย” (วัดพุทธบูชา ราชนิบุรณะ สตรีศรีสุริโยทัย วัดพุทธบูชา พระปฐมวิทยาลัย บวรนิเวศ) แสดงถึง การไม่เห็นความสำคัญของภาษาประจำชาติที่นักเรียนต้องใช้เป็นเครื่องมือในการค้นคว้าหาความรู้ เป็นสาเหตุการเรียนวิชาอื่นไม่ได้ผลไปด้วย

2. ขาดขวัญกำลังใจ (วัดพุทธบูชา) แสดงถึงการขาดการสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน

3. ควรจัดให้มีการอบรมการวิจัยในชั้นเรียนแก่ครูที่บรรจุใหม่เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง (ฉวางรัชดา) แสดงว่า ขาดการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน และขาดการใช้การวิจัยมาพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย

4. ควรทำนโยบายพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยทั้งระยะสั้น ระยะยาว (ผดุงนารี) แสดงว่าขาดการวางแผนพัฒนาครู

5. ครูภาษาไทยควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย (ผดุงนารี) แสดงว่าขาดการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม

6. ผู้บริหารโรงเรียนควรอุทิศและทุ่มเทต่อการบริหารวิชาการ (สตรีพังกา) แสดงว่าผู้บริหารขาดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ขาดความมุ่งมั่นในการพัฒนางานวิชาการอันเป็นหัวใจของผู้บริหารโรงเรียน

7. การสนับสนุนในกลุ่มสาระภาษาไทยยังน้อยอยู่ เบิกเงินลำบาก ส่วนมากครูผู้สอนต้องควักกระเป๋าของตัวเองผลิตสื่อการสอน (สิกันวัฒนานันท์อุปถัมภ์) แสดงว่า ขาดการบริหารให้ความสะดวกในการผลิตสื่อการสอนหรือขาดพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการสอนภาษาไทย

8. บุคลากรมีน้อยแต่งานที่รับผิดชอบมีมาก ทำให้ทำงานไม่เต็มที่ (วิมุติยารามพิทยากร) แสดงว่า การบริหารงานบุคคลไม่ดีเท่าที่ควร

9. ควรมีสมาคมครูภาษาไทยแห่งชาติ โดยรับสมาชิกครูผู้สอนภาษาไทยทุกระดับเพื่อจัดประชุม (อบรม) และดำเนินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน (พิบูลอุปถัมภ์) แสดงว่าครูต้องการการพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทยถึงกับต้องการให้สมาคมครูภาษาไทยจัดการอบรมเพราะ โรงเรียนไม่จัดและไม่ส่งเข้าอบรม ขาดศรัทธาในการบริหารวิชาการ

การแสดงความคิดเห็นของครูทำให้เห็นชัดเจนว่า ค่าเฉลี่ยที่ผู้อำนวยการโรงเรียนให้คะแนนมากถึงมากที่สุดของโรงเรียนกลุ่มทั่วไปขัดแย้งกับการปฏิบัติจริงในมุมมองของครูภาษาไทยทั้งความคิดเห็นในแบบสอบถามและคำถามปลายเปิดท้ายแบบสอบถาม

3) การที่ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูภาษาไทยเห็นว่าลำดับแผนการสอนมีความสำคัญ ลำดับ 1 เหมือนกัน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยอยู่ลำดับ 2 ในกลุ่มโรงเรียนทั่วไปแสดงว่า ผู้อำนวยการมีวิสัยทัศน์เหมือนกับรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูภาษาไทย ซึ่งฮิกแมนและซิวา (Hickman & Siva, 1984) “วิสัยทัศน์เป็นการเดินทางด้วยสมอง โดยสร้างสรรค์อนาคตด้วยการสร้างภาพจากข้อเท็จจริง ความหวัง ความฝัน อันตราย และโอกาสที่มีในปัจจุบัน” เบนนิสและนาอุส (Bennis & Nanus, 1985) “วิสัยทัศน์คือภาพลักษณ์ทางสมองของความเป็นไปได้ และสภาพอนาคตที่พึงปรารถนา” ส่วน Manasse (1986) “วิสัยทัศน์ เป็นคุณภาพที่จำเป็นอย่างยิ่งของผู้นำที่มีประสิทธิผล เปรียบวิสัยทัศน์เหมือนกับแผนที่ทางหลวง (road map) ที่จะนำไปสู่อนาคตที่ดีกว่า” เซอร์จิโอวานนิ (Sergiovanni, 1987) “วิสัยทัศน์ คือ ภาพในใจซึ่งเป็นเครื่องชี้นำในการปฏิบัติและตัดสินใจ” Sheive และ Schoenheit (1987) “วิสัยทัศน์เหมือนพิมพ์เขียว (blueprint) ของสถานะที่พึงปรารถนาซึ่งเราช่วยกันทำเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายในอนาคต” Kouzes และ Posner (1989) กล่าวว่า “วิสัยทัศน์

หมายถึง หน้าต่างของโลกวันพรุ่งนี้ที่มองเห็นภาพอนาคตที่พึงปรารถนาและมีความเป็นไปได้” Tregoe และคณะ “วิสัยทัศน์ คือ เค้าโครง หรือ โครงร่าง (Framework) ที่เสนอทางเลือก และทิศทางขององค์กร อันเป็นสิ่งที่องค์กรต้องการจะเป็น” Licata, Teddlie และ Greenfield (1990) “วิสัยทัศน์เป็นความสามารถที่มองเห็นความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เป็นอย่างกับสิ่งที่ควรจะเป็น รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องทั้งหลายดำเนินการเพื่อบรรลุตามสิ่งที่ควรจะเป็น”

4) ด้านการศึกษาการพัฒนาตนเองของผู้บริหารและครูภาษาไทยด้วยการศึกษาที่สูงขึ้นหรือการอบรมสัมมนาและค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอช่วยให้วิสัยทัศน์ของผู้บริหารกว้างขึ้นในการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทย พบว่า โรงเรียนกลุ่มที่คะแนนการสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาไทยสูงมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทร้อยละ 50ปริญญาเอกร้อยละ 8.3 ส่วนกลุ่มโรงเรียนทั่วไปมีการศึกษาระดับปริญญาโทร้อยละ 42 และปริญญาเอกร้อยละ 5

5) ในด้านการกำกับดูแลการสอนภาษาไทยอันเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารนั้น ผู้อำนวยการกลุ่มโรงเรียนทั่วไปกลับมีความเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในลำดับที่ 8 จาก 11 ประเด็น ซึ่งรอบบีนส์และแคนเตอร์ (Robbins & Coulter อ้างถึงใน วิรัช สงวนวงษ์วาน, 2547) กล่าวว่าผู้บริหารในทุกองค์กรและทุกระดับจะต้องมีหน้าที่ในฐานะผู้บริหาร 4 ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นท้ายแบบสอบถาม เห็นได้ชัดเจนว่ากลุ่มโรงเรียนทั่วไปยังให้ความสำคัญกับวิชาภาษาไทยน้อย ยังขาดการอบรมเทคนิคการสอน ยังขาดวัสดุผลิตสื่อการสอน สิ้นหวังถึงขนาดจะขอให้ชุมนุมภาษาไทยจัดอบรมเทคนิคการสอนภาษาไทยให้แทน สำคัญกับวิชาภาษาไทยน้อย ยังขาดการอบรมเทคนิคการสอน ยังขาดวัสดุผลิตสื่อการสอน ถึงกับจะขอให้ชุมนุมภาษาไทยจัดอบรมเทคนิคการสอนภาษาไทยให้แทนที่จะรอผู้บริหารโรงเรียนจัดให้ ดังกล่าวแล้ว

6) การบริหารงานในกลุ่มโรงเรียนทั่วไปมักจะปกครองในแนวตั้ง มีแต่คำสั่ง ขาดการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งบุญเรือง ศรีเหรียญ (2542) กล่าวในเรื่อง การศึกษาองค์ประกอบทางการศึกษาที่สัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่าความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับผู้บริหารเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงขวัญและกำลังใจของครูได้ดียิ่งกว่าความสัมพันธ์ระหว่างครูกับครูด้วยกัน (Ellenberg, 1972, p.45) ส่วนปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจของครูมี การบริหารทั่วไป การอำนวยความสะดวก การจัดหาอุปกรณ์การสอน ความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา (Redefer, 1959, pp.59-62) ภาระในการสอน รวมทั้งปัจจัยพิจารณาความดีความชอบ (Knezevich, 1975, p.456) ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีขวัญและกำลังใจสูงกว่าครูในโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับต่ำ (Anderson,

1953, pp.693-698) วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน (2552) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก พบว่า มี 9 ปัจจัย ดังนี้ 1) พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร 2) วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร 3) บรรยากาศสถานศึกษา 4) คุณภาพการสอนของครู 5) ความพึงพอใจในการทำงานของครู 6) การได้รับการสนับสนุนของครู 7) พฤติกรรมการมีส่วนร่วม 8) เจตคติต่อสถานศึกษา 9) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา จุฑารัตน์ นิรันดร (2552) ศึกษารูปแบบการเปลี่ยนแปลงแบบมีแบบแผนของสถานศึกษา พบว่า องค์ประกอบการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย องค์ประกอบที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ คือ 1) บทบาทของผู้บริหาร 2) การมีส่วนร่วมของผู้บริหาร 3) การวางกลยุทธ์ของผู้บริหาร 4) การปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ สถาพร สังข์ขาวสุทธิรักษ์ (2550) ปัจจัยที่จำแนกการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) องค์ประกอบด้านผู้บริหาร 2) องค์ประกอบด้านครู 3) องค์ประกอบด้านบริบทโรงเรียน 4) องค์ประกอบด้านความร่วมมือของชุมชน 5) องค์ประกอบด้านกระบวนการบริหาร 롭บินส์และคูลเตอร์ (Robbins & Coulter) (อ้างถึงในวิรัช สงวนวงศ์วาน, 2547) กล่าวว่า ผู้บริหารในทุกองค์การและทุกระดับจะต้องมีหน้าที่ 4 ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling)

ทิสนา เขมมณี (2544) กล่าวถึง ผลวิจัยองค์ประกอบหรือปัจจัยสำคัญที่ช่วยผลักดันให้ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จมี 6 ประการ

1. ผู้บริหารที่เห็นความสำคัญของงานวิชาการ ตั้งใจพัฒนาอย่างจริงจังเป็นรากฐานหลักของการพัฒนากล้าตัดสินใจ มีความสามารถทางการคิดแล้วนำความคิดลงสู่การปฏิบัติ การมีส่วนร่วม และการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหารช่วยให้การพัฒนาโรงเรียนประสบความสำเร็จ

2. กลยุทธ์การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการเรียนรู้ เป็นการปรับแนวคิดครูให้พัฒนากระบวนการเรียนรู้

2.1 ส่งเสริมการเรียนรู้ของครูอย่างจริงจัง หลากหลายต่อเนื่อง เพราะความรู้ความเข้าใจที่กระจ่างส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนแนวคิด และช่วยให้ครูอาจารย์เกิดความมั่นใจที่จะนำความรู้ไปปฏิบัติ

2.2 ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาเป็นกลยุทธ์สำคัญในการกระจายอำนาจ

2.3 การมีวัตถุประสงค์เป็นจุดร่วมในการพัฒนาเพื่อนำแผนสู่การปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน ทำให้รู้สึกมีส่วนร่วมเกิดความผูกพันกับการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่ร่วมกันวางไว้ ย่อมก้าวไปสู่ความสำเร็จร่วมกัน

2.4 การนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตร

3. การบริหารจัดการทรัพยากรให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนของครู

4. ครูที่มีคุณสมบัติของการเป็นครู คือ พัฒนาตนเอง เตรียมการสอน พัฒนาการเรียนรู้ให้สำเร็จตามเป้าหมาย ผลการวิจัย พบว่า สถานศึกษาใดมีครูที่มีคุณสมบัติเช่นนี้ย่อมมีแนวโน้มของความสำเร็จสูง และผลงานวิจัยยังพบว่า ครูที่มีการสอนที่ดีย่อมเป็นครูที่พัฒนาตนเองโดยเข้าอบรมนำความรู้จากการอบรมสัมมนามาพัฒนาการสอนตามกระบวนการ PDCA (Plan, Do, Check, Act) เตรียมการสอน มีแผนการสอนที่จัดทำเอง

5. นักเรียนใฝ่รู้

6. การมีส่วนร่วมกับผู้ปกครองและชุมชน

นอกจากนี้ พสุ เศรษฐรินทร์ (2548) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้น การใช้แนวคิดหรือการบริหารแบบเดิมๆ ย่อมไม่สามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้เหมือนในอดีต ผู้บริหารยุคใหม่จึงต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การใช้กลยุทธ์บริหารเป็นเครื่องมือจึงมีความสำคัญและมีความจำเป็น

ผลการวิจัยจากการนำคะแนน O-NET ไปปรับเทียบผลการเรียนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (จีแพกซ์) ซึ่งสะท้อนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อตอบโจทย์มาตรฐานการเรียนรู้ของเด็กไทย พบว่า มีโรงเรียนปล่อยเกรดถึง 1,224 โรงเรียน มักเป็นโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางเกือบร้อยละ 50 ระดับปกติ 121 โรงเรียน กดเกรด 1,238 โรงเรียน (มักเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่) ผลการเสวนาเรื่อง ทำอย่างไรให้ผลสอบโอเน็ตสูงขึ้นนั้น ดร.สุทธิพงษ์ ยงค์มด ผู้อำนวยการโรงเรียนสารสาสน์วิเทศ ร่มเกล้า มีความเห็นว่า “การเตรียมพร้อมกับการสอบ O-NET โรงเรียนได้นำมาดัดแปลงบางส่วน และได้นำมาเป็นส่วนหนึ่งในบทเรียนของเด็ก เพื่อให้เด็กคุ้นเคยกับข้อสอบ และได้ปรับความคิดของตนเองให้เข้ากับข้อสอบมากที่สุด” (ทีมข่าวสังคมออนไลน์, 8 กันยายน 2555)

ส่วน โรงเรียนกลุ่มเก่งหรือกลุ่มที่คะแนน O-NET วิชาภาษาไทยสูงพบว่า ด้านองค์ประกอบการบริหารสอนภาษาไทยที่มีคุณภาพ องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย องค์ประกอบกลยุทธ์การสอนภาษาไทย และองค์ประกอบกลยุทธ์ด้านการวัดและการประเมินการสอนภาษาไทย นั้น หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ส่วน อีก 3 ตำแหน่ง คือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูภาษาไทย มีการปฏิบัติในระดับมากใน 11 ประเด็นที่ศึกษา

การบริหารจัดการแตกต่างกันโดย โรงเรียนกลุ่มเก่งผู้อำนวยการจัดลำดับความคิดเห็นในการปฏิบัติในระดับมากตามค่าเฉลี่ยรวม ใน 11 ประเด็น ดังนี้

1. การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย

2. การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ
3. การประเมินคุณภาพภายนอก
4. แผนการสอนภาษาไทย
5. การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้อต่อการสอนภาษาไทย
6. การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย
7. การประเมินคุณภาพภายใน
8. การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน
9. การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม
10. การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย

จะเห็นว่า ผู้อำนวยการ โรงเรียนกลุ่มเก่งทำหน้าที่ผู้บริหารที่ดีโดยจัดลำดับให้การกำกับดูแลการสอนภาษาไทยเป็นอันดับแรก แสดงให้เห็นความมุ่งมั่นในการพัฒนาการสอนภาษาไทยที่นักเรียนต้องใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิชาอื่นอย่างจริงจัง

นอกจากนี้ ลักษณะการบริหารวิชาการผ่านหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่รับนโยบายมาปฏิบัติและดูแลครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพ จะเห็นว่าความมีภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเห็นได้จากลำดับค่าเฉลี่ยรวมในการปฏิบัติระดับมากที่สุด ดังนี้

1. การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย(ค่าเฉลี่ย 4.67)
2. การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ(ค่าเฉลี่ย 4.67)
3. แผนการสอนภาษาไทย(ค่าเฉลี่ย 4.67)
4. การประเมินคุณภาพภายใน(ค่าเฉลี่ย 4.60)
5. การประเมินคุณภาพภายนอก(ค่าเฉลี่ย 4.56)
6. การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน(ค่าเฉลี่ย4.50)

นอกจากมีการปฏิบัติในระดับมากใน 5 ประเด็นคือ การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย (ค่าเฉลี่ย 4.47) การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้อต่อการสอนภาษาไทย (ค่าเฉลี่ย 4.47) การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย (4.33) การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน (ค่าเฉลี่ย 4.33) และการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม (ค่าเฉลี่ย 4.33) นับเป็นการบริหารงานแบบก้าวหน้าสู่การเปลี่ยนแปลงการสอนภาษาไทยหรือกลยุทธ์การสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นท้ายแบบสอบถามของกลุ่มโรงเรียนเก่ง

5.3.2 ผลการศึกษาองค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับในการปฏิบัติงานของโรงเรียนกลุ่มเก่งนั้น ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

และครูภาษาไทยมีการปฏิบัติในระดับมากทั้งด้านการบริหารการสอนภาษาไทยที่มีคุณภาพ การบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย องค์ประกอบกลยุทธ์การสอนภาษาไทย และกลยุทธ์ด้านการวัดและการประเมินการสอนภาษาไทย ซึ่งความคิดเห็น แบ่งได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

1) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ส่วน อีก 3 ตำแหน่ง คือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูอาจารย์มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง-มาก จำนวน 31 ข้อจากแบบสอบถาม 51 ข้อ

2) ทั้ง 4 ตำแหน่งเห็นว่ามี การปฏิบัติในระดับมากตรงกัน 12 ข้อ

3) ความคิดเห็นหลากหลายในแต่ละตำแหน่งต่างกัน บางข้อครูปฏิบัติมากที่สุดเป็นต้น ผู้อำนวยการ โรงเรียนกลุ่มเก่งมีการปฏิบัติในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.54-4.20 เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า ผู้อำนวยการเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยรวม ดังนี้

1. การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย เป็นการติดตามการสอนภาษาไทยโดย

- 1) กำหนดให้ครูภาษาไทยรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียนทุกเดือน
- 2) กำหนดให้ครูภาษาไทยพัฒนานักเรียนให้สามารถสอบ O-NET วิชาภาษาไทยให้ได้คะแนนสูงขึ้น
- 3) ให้ครูภาษาไทยวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาส อุปสรรคในการสอนภาษาไทยมัธยมศึกษาตอนปลายแล้วนำผลการวิเคราะห์มาวางแผนการสอนภาษาไทยให้ดีขึ้น
- 4) ให้ปรับเปลี่ยนแผนการสอนได้ตามสถานการณ์
- 5) ประเมินการสอนตามปฏิทินการปฏิบัติงาน

2. การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ ประกอบด้วย 1) มีแผนกลยุทธ์พัฒนาครูภาษาไทย 2) ส่งเสริมครูศึกษาต่อเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ 3) จัดอบรมครูวิเคราะห์หลักสูตรวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET และเกณฑ์การประเมินของ สมศ. 4) อบรมเชิงปฏิบัติการทำโครงการสอนและแผนการสอน 5) ประเมินการสอนแล้วนำผลการประเมินมาปรับปรุงการการสอนภาษาไทย

3. การประเมินคุณภาพภายนอก ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยให้ตอบสนองสถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการ 2) จัดทีมวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET วิชาภาษาไทย เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจแนวข้อสอบดีขึ้น 3) กำหนดให้ครูภาษาไทยนำการวิจัยในชั้นเรียนมาพัฒนาการสอน

4. แผนการสอนภาษาไทย ประกอบด้วย 1) ครูภาษาไทยศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรวิเคราะห์ข้อสอบ O-NET 2) ครูภาษาไทยนำผลการวิจัยเกี่ยวกับภาษาไทยมาพัฒนาเนื้อหาให้ทันสมัย 3) ครูภาษาไทยเฉลยข้อสอบ O-NET เพื่อให้ นักเรียนเห็นแนวข้อสอบ 4) ครูภาษาไทย ทบทวนความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะสอนเพื่อเชื่อมความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ 5) ครูภาษาไทยใช้

หลักสูตรแกนกลาง แนวข้อสอบ O-NET และเกณฑ์มาตรฐานของ สมศ. มากำหนดหลักสูตรของโรงเรียน

5. การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้อต่อการสอนภาษาไทยประกอบด้วย 1) ผู้บริหารมีแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาการสอนภาษาไทย 2) ผู้บริหารกำหนดให้มีปฏิทินสำรวจความต้องการผลิตสื่อและจัดหาวัสดุตามความต้องการของครู 3) ผู้บริหารระดมสมองครูช่วยกันวางแผนกลยุทธ์พัฒนาการสอนภาษาไทย 4) ผู้บริหารให้ครูนำแผนกลยุทธ์มาปฏิบัติตามปฏิทินการปฏิบัติงานพร้อมกำหนดตัวชี้วัด 5) ผู้บริหารมีปฏิทินประเมินกลยุทธ์พัฒนาการสอนภาษาไทย

สำหรับการส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้อต่อการสอนภาษาไทยตรงกับการบริหารงานบริการตามการจัดการแบบ PML คือวางแผนให้ความสะดวก จัดการให้ความสะดวกและเป็นผู้ดำเนินการให้ความสะดวกแก่ครูอาจารย์

6. การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยประกอบด้วย 1) ครูภาษาไทยสำรวจปัญหาในการสอนและหาวิธีแก้ปัญหารายวิชาที่สอน 2) ครูภาษาไทยรายงานการสำรวจปัญหา การแก้ปัญหา การสอนภาษาไทยส่งผู้บริหารทุกเดือน 3) ครูภาษาไทยแนะนำวิธีเรียนรู้ด้วยตนเองและวิธีเลือกอ่านหนังสือที่เชื่อถือได้ 4) ครูภาษาไทยสำรวจปัญหาการเรียนของนักเรียนเพื่อนำมาวางแผนการแก้ปัญหาให้ตรงประเด็น 5) ครูภาษาไทยให้นักเรียนรายงานผลการเรียนแต่ละเรื่องถึงข้อคิดหรือประโยชน์ที่ได้เพื่อสะท้อนความคิด ความเข้าใจและวัดทักษะการเขียน

7. การประเมินคุณภาพภายใน ประกอบด้วย 1) ครูภาษาไทยนำนักเรียนค้นคว้าเพื่อเพิ่มพูนความรู้ 2) ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน 3) เมื่อครูภาษาไทยอธิบายให้นักเรียนเข้าใจเมื่อพบข้อบกพร่อง 4) ครูภาษาไทยประเมินผลการเรียนทั้งการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนที่สัมพันธ์กับการคิดวิเคราะห์ ระบบเสียง ระบบคำ ระบบประโยค 5) ครูภาษาไทยจัดประเมินภายในอย่างเป็นระบบตามปฏิทินการปฏิบัติงาน

8. การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสนับสนุนด้านการเงินและอื่นๆ เพื่อความสะดวกในการสอนภาษาไทย 2) ผู้บริหารจัดอบรมวิจัยในชั้นเรียนและตรวจรายงานการวิจัย 3) ผู้บริหารจัดให้มีรางวัลเชิดชูเกียรติครูภาษาไทยที่พัฒนานักเรียนให้มีผลการสอบ O-NET สูงขึ้น 4) ผู้บริหารส่งเสริมการจัดนิทรรศการหมุนเวียนทุกเดือนเพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนภาษาไทย 5) ผู้บริหารส่งเสริมการประกวดทักษะการใช้ภาษาไทย การแสดงความคิดสร้างสรรค์

9. การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย 1) ผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและประเมินกลยุทธ์ 2) ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูภาษาไทยสร้างนวัตกรรมและ

เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย 3) ผู้บริหารมีงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมภาษาไทยทั้งภาคเรียนที่ 1-2 4) ผู้บริหารให้รางวัลครูที่ใช้ผลการวิจัยในชั้นเรียน

10. การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทยประกอบด้วย 1) ผู้บริหารวางแผนกลยุทธ์พัฒนาการสอนภาษาไทย 2) ผู้บริหารทำความเข้าใจในการกำหนดเป้าหมายและหน้าที่ในการพัฒนาการสอนภาษาไทย 3) ผู้บริหารกำหนดให้อบรมครูทุกเดือน 4) ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้จัดนิทรรศการหมุนเวียนและกิจกรรมเสริมความรู้ภาษาไทยตลอดปี 5) ผู้บริหารจัดประกวดนวัตกรรมการสอนภาษาไทย

11. การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้จัดแหล่งเรียนรู้ภาษาไทยในห้องสมุดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและห้องสมุดโรงเรียน 2) ผู้บริหารจัดอบรมวิจัยในชั้นเรียนแก่ครูภาษาไทยและตรวจรายงานการวิจัยในชั้นเรียน 3) ผู้บริหารจัดประกวดงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยในแต่ละภาคเรียน 4) ผู้บริหารจัดงบประมาณสนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่

ทั้งนี้ แบบสอบถามเป็นของฝ่ายบริหาร 33 ข้อ ใน 7 ประเด็น

ในส่วนแรก คือ องค์กรประกอบการบริหารเพื่อการสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพ

1. การบริหารการสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพ
 - 1) การพัฒนาความรู้ ทักษะ เทคนิคการสอน
 - 2) การกำกับดูแลการสอนภาษาไทย
 - 3) การให้การสนับสนุนเสริมแรงในการทำงาน
 - 4) การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ
2. การบริหารเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย
 - 1) การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการสอนภาษาไทย
 - 2) การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม
 - 3) การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน

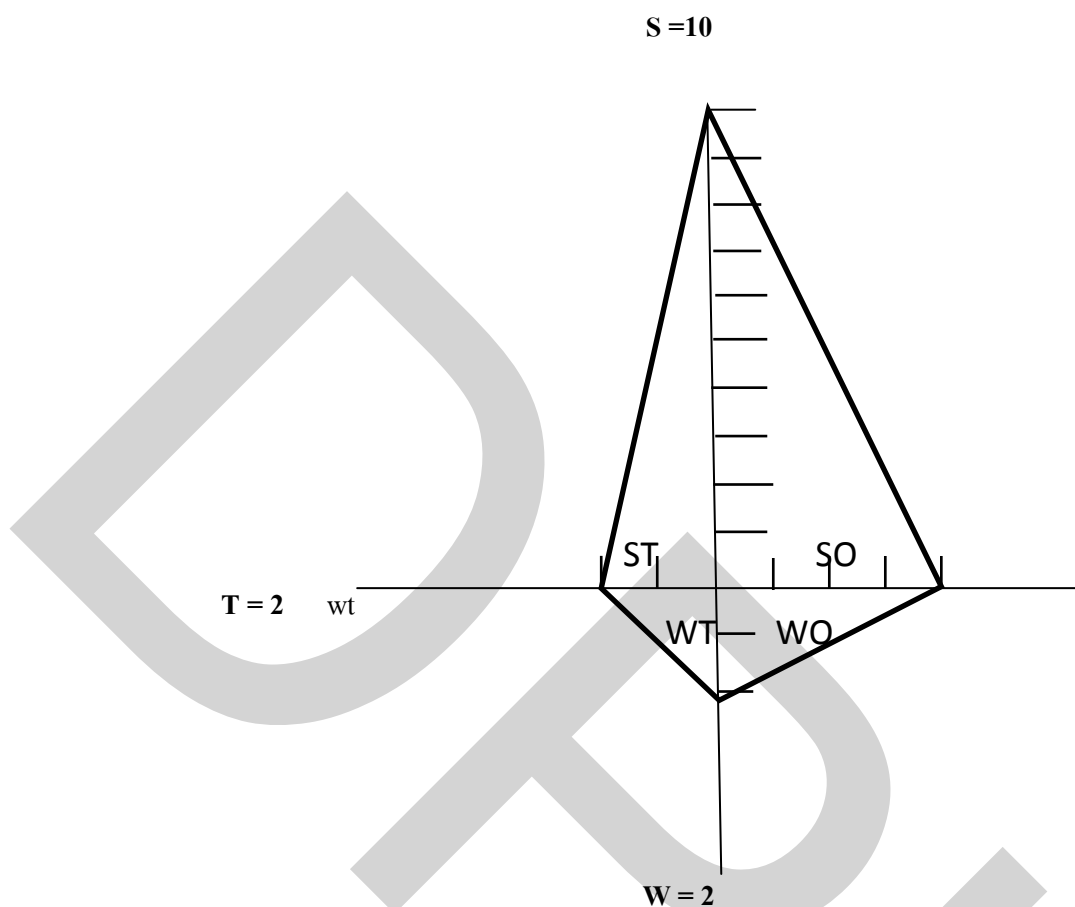
ส่วนที่สอง กลยุทธ์การสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพ 18 ข้อ ใน 4 ประเด็น

3. องค์กรประกอบกลยุทธ์การสอนภาษาไทย
 - 1) แผนการสอนภาษาไทย
 - 2) การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย
4. กลยุทธ์การวัดและการประเมินเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย
 - 1) การประเมินคุณภาพภายใน
 - 2) การประเมินคุณภาพภายนอก

5.3.3 ผลการวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ SWOT และทำ TOWS Matrix นั้น ได้กลยุทธ์ 4 กลุ่ม ดังนี้

ตารางที่ 5.3 สรุปกลยุทธ์ในแต่ละกลุ่ม

กลยุทธ์ SO	กลยุทธ์ ST
1. บริหารแบบมีส่วนร่วมกับครูและผู้ปกครอง	1. บริหารแบบมีส่วนร่วมกับครูและผู้ปกครอง
2. สมาคม มูลนิธิที่เกี่ยวข้องตั้งทุนสวัสดิการครู (มักเป็นโรงเรียนที่ก่อตั้งมานานเกิน 50-100 ปี)	2. ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนและการเก็บคะแนน ใช้สื่อหลากหลาย ฝึกวิเคราะห์ข่าว
3. จัดหลักสูตรพัฒนาผลการสอบ O-NET	3. อบรมความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอน การใช้สื่อทันสมัย
4. จัดหาสื่อทันสมัย มีห้องปฏิบัติการพร้อม	4. จัดโครงการช่วยเหลือนักเรียนให้เรียนทันกัน และโครงการติวข้อสอบ O-NET
5. ส่งครูเข้าอบรมหรือศึกษาต่อในสถาบันการศึกษา	5. ปลูกฝังคุณธรรม ความดี มีวินัย
6. ใช้การวิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการสอนภาษาไทย โดยสถาบันการศึกษาให้ความร่วมมือด้านวิทยากร	6. จัดงบประมาณพัฒนาภาษาไทยอย่างเพียงพอ
7. ปลูกฝังคุณธรรมความดี มีวินัยโดยผู้ปกครองมีส่วนร่วม	7. ครูภาษาไทยมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง
8. ครูนำค้นคว้าวิเคราะห์โดย ผู้ปกครองสนับสนุน บุตรหลานให้ค้นคว้าด้วย	8. ผู้บริหารวางเกณฑ์มาตรฐานและจัดการสอบ คัดเลือก
9. จัดงบประมาณพัฒนาการสอนภาษาไทยให้เพียงพอ	9. ใช้วิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการสอนภาษาไทย
กลยุทธ์ WO	กลยุทธ์ WT
1. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	1. ทบทวนความรู้เดิมก่อนขึ้นความรู้ใหม่ในโครงการช่วยเหลือนักเรียนให้เรียนทันกัน
2. ผู้บริหารวางเกณฑ์มาตรฐานและจัดการสอบ คัดเลือก	2. ออกแบบวิธีสอนและสื่อที่เหมาะสมกับเรื่องที่สอน
	3. ผู้บริหารวางเกณฑ์มาตรฐานและจัดการสอบ คัดเลือก

จะเห็นว่า จากกราฟแสดงให้เห็นว่ากลยุทธ์ทั้ง 4 กลุ่มเป็นผลจากการสัมภาษณ์โรงเรียน กลุ่มเก่ง แสดงให้เห็นว่า แม้เป็น โรงเรียนกลุ่มเก่งแต่ก็ยังมีปัญหาที่ต้องแก้ไขเช่นเดียวกัน ฉะนั้น โรงเรียนกลุ่มทั่วไปก็สามารถพัฒนาคุณภาพการบริหารการสอนภาษาไทยได้ เพียงแต่มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนา บริหารแบบมีส่วนร่วม และครูภาษาไทยเน้นเนื้อหาและวิธีสอนที่น่าสนใจ สื่อผลิตจาก วัสดุในท้องถิ่นหรือวัสดุเหลือใช้ก็ได้

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูอาจารย์ภาษาไทยสามารถนำกลยุทธ์หรือวิธีการไป ประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอก โรงเรียนตามหลัก Benchmarking (2541) อันเป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) จาก องค์กรอื่นภายใต้กติกาสากล โดยศึกษาจากประสบการณ์ตรงจากองค์กรอื่นแล้วนำมาประยุกต์ใช้ ให้เหมาะสม จะช่วยประหยัดเวลาและเป็นเส้นทางลัดสู่ความเป็นเลิศ อันเป็นการศึกษาจากผู้ที่ ปฏิบัติได้ดีที่สุด ศึกษาวิธีปฏิบัติโดยทำความเข้าใจกระบวนการและวิธีปฏิบัติเพื่อผลักดันให้เกิดผล

การปฏิบัติการที่ดี เป็นการเลือกสรรและนำวิธีการปฏิบัติมาปรับใช้ให้เหมาะกับโรงเรียนของตนในเชิงสร้างสรรค์

เนื่องจากกลยุทธ์ที่ศึกษาเป็นกลยุทธ์ที่โรงเรียนกลุ่มเก่งหรือกลุ่มที่ได้คะแนนสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาไทยสูงเป็นกลยุทธ์เชิงรุกที่พร้อมจะพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยให้ดียิ่งขึ้น เมื่อภาษาไทยแตกฉาน จับใจความได้ดี ย่อมเป็นผลดีต่อการเรียนวิชาอื่นด้วย โรงเรียนที่มีความพร้อมสามารถนำกลยุทธ์ไปใช้ได้ทั้ง 9 กลยุทธ์ ส่วนโรงเรียนทั่วไปสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับสถานการณ์ในโรงเรียนที่ท่านบริหารอยู่

กลยุทธ์ที่ทุกโรงเรียนทำได้คือ 1. วางแผนพัฒนาครูภาษาไทย 2. บริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม 3. กำกับติดตามผลงานครู 4. ใช้วิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย 5. วางเกณฑ์มาตรฐานก่อนสอบคัดเลือก 6. พัฒนาการสอนตามแนวข้อสอบ O-NET 7. ฝึกทักษะการสื่อสารให้สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 8. ปลูกฝังคุณธรรม ความมีวินัย 9. สร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทั้งองค์กร

วิธีการนำกลยุทธ์แต่ละกลยุทธ์ไปใช้

1. วางแผนพัฒนาครูภาษาไทย

1) จัดโครงการอบรมหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ข้อสอบ O-NET โดยมอบหมายให้รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการรับผิดชอบ ถ้าเป็นโรงเรียนที่ขาดแคลนอาจร่วมมือกับโรงเรียนประจำจังหวัด โรงเรียนเอกชน สถานศึกษาใกล้เคียง มหาวิทยาลัย ในการเชิญวิทยากร

2) จัดโครงการอบรมการผลิตสื่อและการใช้สื่อทันสมัยถ้าไม่สามารถจัดหาสื่อทันสมัยได้ก็ออกแบบสื่ออื่นแทนเพราะวัสดุในท้องถิ่นก็สามารถออกแบบสื่อได้ โครงการนี้ให้รองผู้อำนวยการฝ่ายบริการรับผิดชอบ

3) จัดโครงการอบรมเทคนิคการสอนภาษาไทยผู้อำนวยการรับผิดชอบประสานงานวิทยากรเชี่ยวชาญมาอบรมครู ซึ่งควรเป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ

4) จัดโครงการสร้างสิ่งแวดล้อมเสริมความรู้ภาษาไทย เช่น จัดนิทรรศการ จัดตอบปัญหาโดยให้หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยรับผิดชอบ

5) จัดโครงการส่งเสริมให้ครูออกแบบแผนการสอนที่มีวิธีสอนและสื่อหลากหลาย มีบรรยากาศหรือแหล่งเรียนรู้เหมาะกับเรื่องที่สอน ผู้อำนวยการรับผิดชอบโครงการตรวจและให้คะแนนประกอบการพิจารณาความดีความชอบ

6) จัดโครงการจัดหาสื่อและวัสดุผลิตสื่อตามความประสงค์ของครูมอบหมายให้รองผู้อำนวยการฝ่ายบริการรับผิดชอบ

2. บริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม

1) จัดโครงการเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อให้มีส่วนร่วมในการกวดขันการเรียนและความประพฤติมอบหมายให้รองฝ่ายกิจการนักเรียนรับผิดชอบร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา

2) จัดโครงการระดมสมองครูพัฒนาการสอนภาษาไทย ผู้อำนวยการร่วมมือกับครูภาษาไทย

3) จัดโครงการครูกับผู้ปกครองร่วมจัดกิจกรรมเสริมความรู้ภาษาไทย รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการกับรองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียนร่วมกันรับผิดชอบ

3. กำกับติดตามผลงานครู ผู้อำนวยการรับผิดชอบ

1) ให้ครูรายงานการสำรวจปัญหาและการแก้ปัญหาการสอนทุกเดือน

2) ให้รายงานความก้าวหน้าในการพัฒนาการสอนภาษาไทยทุกเดือน

3) นำผลการประเมินภายในและภายนอกมาพัฒนาการสอนภาษาไทย

4) จัดงบประมาณพัฒนาครูภาษาไทยให้เพียงพอ (กรณีนี้โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ออกแบบการพัฒนาที่ใช้งบประมาณที่มีอยู่ให้ได้ประโยชน์คุ้มค่าที่สุด ใช้วัสดุในท้องถิ่นผลิตสื่อ ขอรางวัลที่จะให้ครูและนักเรียนจากหน่วยงานเอกชนหรือนักการเมืองในเขตที่โรงเรียนตั้งอยู่ มาช่วย หรือให้ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพจัดทำงานฝีมือเป็นรางวัล เช่น ผ้าบาติก เป็นต้น)

4. ใช้วิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการสอน ผู้อำนวยการจัดโครงการประกวดงานวิจัยในชั้นเรียน โดยผู้อำนวยการกับรองผู้อำนวยการร่วมรับผิดชอบ

5. วางเกณฑ์มาตรฐานก่อนสอบคัดเลือก ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการและคณะครูทุกคนประชุมร่วมกันใน “โครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียน” เพื่อร่วมวางเกณฑ์มาตรฐานก่อนสอบคัดเลือกนักเรียนเข้าเรียนทั้งมัธยมต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมอบหมายให้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพนำผลการประชุมประชาสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ต ให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะออกแบบป้ายประชาสัมพันธ์และแผ่นพับ

6. พัฒนาการสอนตามแนวข้อสอบ O-NET

1) จัดโครงการอบรมเทคนิคการสอบ O-NET / ส่งครูเข้าอบรมเทคนิคการสอบ O-NET โดยรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและรองผู้อำนวยการฝ่ายบริการร่วมกันรับผิดชอบ

2) จัดโครงการติวข้อสอบ O-NET โดยเชิญอาจารย์ภายนอกมาสอนติวข้อสอบ O-NET โดยให้ครูภาษาไทยมาช่วยดูแลนักเรียนและสังเกตการสอนหลังเลิกเรียนและเสาร์อาทิตย์ โดยให้รองผู้อำนวยการทั้ง 4 ฝ่าย ร่วมกันรับผิดชอบอาจถ่ายเอกสารคู่มือการสอบ O-NET และเฉลยข้อสอบ O-NET มาช่วยครูภาษาไทยอีกทางหนึ่ง หรือจัดโครงการโรงเรียนพี่โรงเรียนน้องกับ

โรงเรียนขนาดใหญ่ หรือนำครู ไปปฏิบัติงานโรงเรียนสาธิตและขอความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยที่อยู่ใกล้ที่สุด

7. ฝึกทักษะการสื่อสารให้สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 จัดโครงการนี้ให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยรับผิดชอบ

1) จัดโครงการฝึกทักษะการ ฟัง พูด อ่าน เขียน คิด วิเคราะห์ให้สัมพันธ์กันในการสอนการใช้ภาษาและวรรณคดีอันเป็นธรรมชาติการสอนภาษา

2) ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าแข่งขันด้านภาษาและวัฒนธรรมไทย

3) โน้มน้าวให้นักเรียนเห็นคุณค่าภาษาไทย รักภาษาไทย ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงฝึกให้นักเรียนใช้ภาษาประจำชาติให้ถูกต้อง

4) ถ้าพบนักเรียนประสมอักษรไม่ได้ครูภาษาไทยที่สอนชั้นนั้นต้องรับผิดชอบรายงานปัญหา และรายงานผลการพัฒนาการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การคิดวิเคราะห์

8. ปลูกฝังคุณธรรม ความดี มีวินัย

1) สร้างขวัญกำลังใจให้นักเรียนตั้งใจเรียนภาษาไทย

2) ให้รางวัลผู้สอบปฏิบัติในชั่วโมงเรียนได้คะแนนดีที่สุดในแต่ละครั้ง

3) ประกวดผู้มีมารยาทงาม และใช้ภาษาไทยที่ดีในแต่ละภาคเรียน

4) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการ “จัดโครงการภาษาดีมีมารยาทไม่ขาดเรียน”

9. สร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทั้งองค์กร จัดโครงการนี้เพื่อสร้างบรรยากาศการเปลี่ยนแปลงทั้งโรงเรียน ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการทุกฝ่ายรับผิดชอบร่วมกัน

1) จัดประกวดสื่อการสอนพร้อมสาธิตการสอน

2) จัดประกวดงานวิจัยในชั้นเรียนแต่ละภาคเรียน

3) ให้รางวัลครูที่สามารถพัฒนานักเรียนให้มีผลการสอบ O-NET ดีขึ้น

4) ให้รางวัลครูที่ใช้การวิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการสอน

5) ขอความร่วมมือจากสถาบันการศึกษา หน่วยงานของรัฐและเอกชนในการจัดอบรมและศึกษาดูงาน

6) การพัฒนาภาษาไทยอันเป็นภาษาประจำชาติจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากครูอาจารย์ทุกวิชา

7) พัฒนาครูให้มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

จะเห็นว่ากลยุทธ์ทั้ง 9 ข้อนี้ ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ นำไปประยุกต์ใช้ ได้ทุกโรงเรียนแต่ต้องบริหารจัดการให้ปรับปรุงการใช้งานให้ใช้อย่างประหยัดและคุ้มค่าที่สุด

5.4.2 ข้อดีในการทำ Benchmarking

1. ช่วยลดระยะเวลาในการทดลองในการปฏิบัติงาน
2. ช่วยให้ได้เปรียบเชิงกลยุทธ์เมื่อได้แนวคิดอันใช้เป็นแบบในการพัฒนา ทำให้องค์กรสนใจทักษะ ความสามารถ ที่จำเป็นต่อการสร้างความได้เปรียบเชิงกลยุทธ์
3. เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน โดยเรียนทางลัดให้ก้าวทันองค์กรอื่น

5.4.3 ปัจจัยความสำเร็จในการทำ Benchmarking

1. ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
2. การฝึกอบรมเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ทีมงานเข้าใจกระบวนการทำ Benchmarking ที่ถูกต้องอย่างเป็นระบบ
3. ต้องเป็นความร่วมมือกับทุกฝ่ายในหน่วยงาน
4. เน้นการปฏิบัติที่เป็นเลิศโดยวางแผนการจัดการและติดตามผลงานที่ดี
5. ผู้บริหารต้องมุ่งมั่นทำ Benchmarking อย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาหน่วยงาน
6. เกณฑ์การเปรียบเทียบสมรรถนะต้องปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอและควรปรับปรุงกระบวนการ Benchmarking ระหว่างการดำเนินการ (Plan, Do, Check, Act) เช่นกัน

5.4.4 การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการสอนภาษาไทยควรทำวิจัยทุกระดับชั้นทั้งก่อนและหลังปฏิบัติการศึกษา

5.4.5. ด้านความยุติธรรม โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการขั้นพื้นฐานมีน้อยมากครูภาษาไทยจึงต้องเข้มแข็ง มีภาวะผู้นำ คำนี้ถึงผลประโยชน์ของนักเรียน ความยุติธรรมจะเกิดขึ้นถ้าผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและปกครองแนวอน คือ ร่วมมือกันทำงานอย่างพื่ออย่างน้อย มีความเอื้ออาทรต่อกัน ส่วนระบบโรงเรียนทั่วไปมักปกครองแนวตั้งมีแต่คำสั่ง การกระจายอำนาจ หรือการให้ครูมีส่วนร่วมจึงมีน้อย

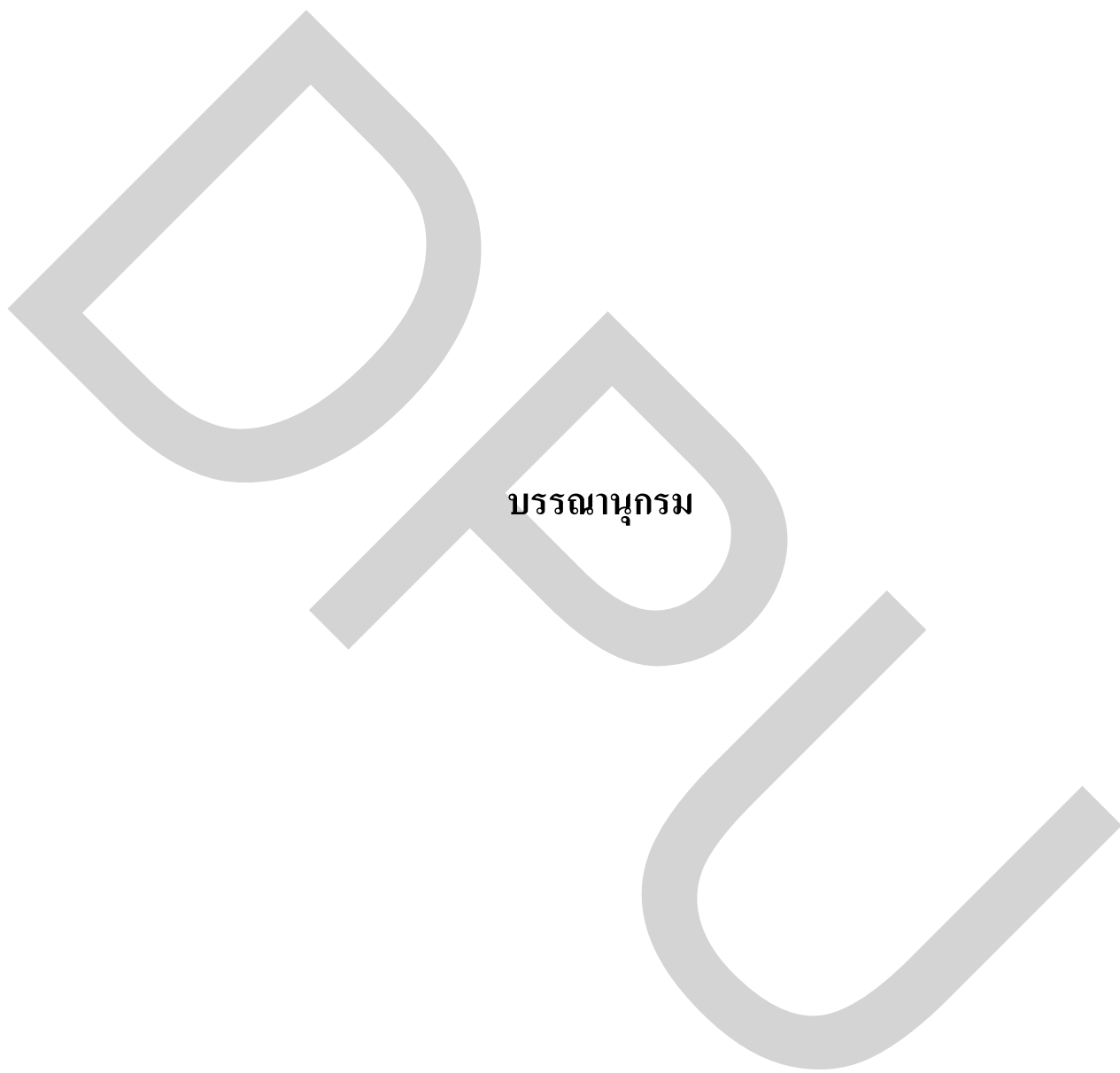
5.4.6 ส่วนปัจจัยที่ส่งผลขวัญกำลังใจครู มีการบริหารงานทั่วไป การอำนวยความสะดวก การจัดหาอุปกรณ์การสอน ความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา (Redefer, 1959, pp.59-62) ภาระในการสอน รวมทั้งปัจจัยการพิจารณาความดีความชอบ (Knezevich, 1975, p.456) ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงให้ขวัญกำลังใจสูงกว่าครูในโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำ (Anderson, 1953, pp.693-698)

5.4.7 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นจากแบบสอบถามระหว่างโรงเรียนกลุ่มคะแนนสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาไทยสูงที่จัดการศึกษามีคุณภาพหรือกลุ่มโรงเรียนเก่งมีความแตกต่างกัน ดังนี้

- 1) โรงเรียนที่จัดการศึกษามีคุณภาพซึ่งมีคะแนนสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาไทยสูงมีวุฒิทางการศึกษาสูงกว่า ทำให้วิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพกว่า
- 2) การบริหารหรือการจัดการโรงเรียนที่จัดการศึกษามีคุณภาพหรือกลุ่มโรงเรียนเก่งมีทีมงานที่ดี ความร่วมมือร่วมใจในการทำงานมีมากกว่า
- 3) การวิจัยย่อมองแต่เชิงปริมาณ ควรวิจัยเชิงคุณภาพหรือใช้วิชาการช่วยในการวิเคราะห์ เช่น เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มทั่วไปจะมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มเก่งแต่เมื่อเอาหลักการบริหารหรือกลยุทธ์การบริหารมาพิจารณา พบว่า การบริหารจัดการกลุ่มโรงเรียนเก่งผู้บริหารให้ความสำคัญกับการกำกับติดตามผลการปฏิบัติงานเป็นอันดับแรกในขณะที่ผู้อำนวยการกลุ่มโรงเรียนทั่วไปให้ความสำคัญกับแผนการสอนอันดับ 1 เหมือนกับครูผู้สอนทั่วไปแสดงถึงวิสัยทัศน์ที่ค่อนข้างแคบ สำหรับผู้บริหารผลการเปรียบเทียบดังกล่าวสอดคล้องกับ รอบบินส์และแกนเตอร์ (อ้างถึงใน วิรัช สงวนวงษ์วาน, 2547) กล่าวว่า ผู้บริหารในทุกองค์กรต้องมีหน้าที่ วางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) ซึ่งพสุ เตชะรินทร์ (2548) กล่าวว่า กลยุทธ์และการปฏิบัติตามกลยุทธ์ที่ดีนั้นสามารถใช้เป็นเครื่องวัดความสามารถในการบริหารของผู้บริหารได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2545) กล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยทั้งในประเทศ ตะวันออกและประเทศตะวันตก พบว่า ความสำเร็จของหน่วยงานหรือความล้มเหลวของหน่วยงานขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารร้อยละ 70 อีกร้อยละ 30 เป็นความสามารถของบุคลากรที่เกี่ยวข้องดังนั้น ผู้บริหารจึงเป็นปัจจัยความสำเร็จ (Success factor) ที่สำคัญของหน่วยงาน ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ (2548) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องมีศักยภาพในการวางแผนและมีกลยุทธ์การบริหาร มีภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์การทำงานที่ชัดเจน คิดกลยุทธ์เชิงรุก (Proactive) มีความมุ่งมั่นในการสร้างภาพใหม่ขององค์กร มีการสื่อสารเพื่อให้บุคลากรในองค์กรเข้าใจ มีการสนับสนุนที่เหมาะสมเพื่อให้การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ และ โควีร์ (Covy, 2548) กล่าวว่า ผู้นำที่ดีควรมีความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความเป็นผู้นำที่แฝงอยู่ในตัวตนของเขาออกมา ผู้นำเพียงแต่วางแผนคิดเท่านั้น คนระดับกลางต่างหากที่มีการบริหารจัดการที่แท้จริง ผู้นำที่ดีจึงต้องส่งเสริมศักยภาพของบุคคล กลุ่มผู้ร่วมงาน และองค์กร สอดคล้องกับ ปีเตอร์ เฟลมมิง (Peter Fleming) ที่กล่าวว่า การจัดการระดับกลางในโรงเรียนเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญที่สามารถสร้างความเป็นเลิศในการพัฒนาการเรียนรู้อันสูงของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ และปีเตอร์ คลาร์ก (Clarke, 1998) กล่าวว่า โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จต้องมี

ผู้จัดการระดับกลางที่รับผิดชอบทีมงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งผู้จัดการระดับกลางนับเป็น “ตัวจักรสำคัญ” ที่เข้มแข็งของโรงเรียน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- กรมการฝึกหัดครู, หน่วยศึกษานิเทศก์. (2518). *คำบรรยายในการสัมมนาอาจารย์วิชาภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ. (2545). *เทคนิคการจัดการระดับกลางในโรงเรียนมัธยม (The Art of Management in Secondary Schools: A Guide to Effective Subject and Team Leadership)*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- กล้า ทองขาว. (2552). *วิฤติภาวะผู้นำทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- กิติมา ปรีดีคิดก. (2532). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: อักษรการพิมพ์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2549). *การคิดเชิงกลยุทธ์ (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: ชักเชสมิเดีย.
- ชาย โพธิจินดา. (2552). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์ พรินตติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2553). *วรรณศิลป์ในดวงใจ-ภาษาไทยที่รัก*. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์ พรินตติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- ทบวงมหาวิทยาลัย, สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย, และมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. (2537). *รายงานการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง เทคนิคการสอนภาษาไทยในระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ทิสนา แจมมณี. (2545). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิสนา แจมมณี. (2550). *รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธรรมรส โชติบุญขร. (2538). *ประมวลสาระชุดวิชา การพัฒนาระบบการสอน หน่วยที่ 9-12*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธำรง บัวศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ธนรัชการพิมพ์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2546). *การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.

- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2546). *กระบวนการทัศน์ในการบริหารจัดการอุดมศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2553). *กลยุทธ์การสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2557). *ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, และคณะ. (2553). *การพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยสู่สากล: เปรียบเทียบประเทศจีน เวียดนาม ญี่ปุ่น เกาหลี เยอรมัน ฟินแลนด์ และประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาริรัตน์ แก้วอุไร, และคณะ. (2552). *กลยุทธ์การบริหารการเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. พิษณุโลก: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545 - พ.ศ.2549*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559)*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *รายงานการวิจัยและพัฒนานโยบายการพัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สุจริต เพ็ชรชอบ. (2531). *การพัฒนาการสอนภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: โครงการตำราและเอกสารวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2547). *กลยุทธ์การสอนคิดประยุกต์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2552). *การวิจัยด้านการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

บทความ

- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. (2518). ข้อควรคำนึงเกี่ยวกับการอบรมครูสอนภาษาไทย. ใน *คำบรรยายการสัมมนาอาจารย์วิชาภาษาไทย* (น. 63-100).
- สายหยุด จำปาทอง. (2518). ข้อคิดในการสอนภาษาไทย. ใน *คำบรรยายการสัมมนาอาจารย์วิชาภาษาไทย* (น. 8-12).

วิทยานิพนธ์

- กัญญา บุตรล้อมสาย. (2552). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนากระบวนการคิดในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณศึกษบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จุฑารัตน์ นรินทร. (2552). รูปแบบการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
(วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณศึกษบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เทพรัตน์ราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ. (2529). การพัฒนานวัตกรรมเสริมทักษะการ
เรียนการสอนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (วิทยานิพนธ์
ปริญญาคุุณศึกษบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บุญเรือง ศรีเหรียญ. (2542). การศึกษาองค์ประกอบทางการศึกษาที่สัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อการ
เรียนรู้และประสิทธิผลของโรงเรียน โดยใช้รูปแบบระดับชั้นลดหลั่นสอดคล้องเชิงเส้น
(วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณศึกษบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- เบญจพร แก้วมีศรี. (2545). รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล
สังกัดกระทรวงสาธารณสุข (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณศึกษบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พนิดา คล้อสวัสดิ์. (2551). ปัจจัยเอื้อและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผน
ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (วิทยานิพนธ์
ปริญญาคุุณศึกษบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภาวนา เผ่าน้อย. (2548). การพัฒนาตัวแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวม (วิทยานิพนธ์
ปริญญาคุุณศึกษบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ไมตรี รัตนา. (2551). ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของปัจจัยการบริหารยุทธศาสตร์การจัดการการ
เรียนรู้และการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณศึกษ
บัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขต
พัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณศึกษบัณฑิต). นครปฐม:
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัลลภ รองพล. (2555). รูปแบบของโรงเรียนคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม
ศึกษาระยอง เขต 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณศึกษบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.

- สถาพร สังข์ขาวสุทธิรักษ์. (2550). *ปัจจัยที่จําแนกการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาของสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน* (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาคุณฎีบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมพร เมืองแป้น. (2548). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษา*.
(ปริญญาานิพนธ์ปริญญาคุณฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สัมฤทธิ์ ฝินันม. (2552). *องค์ประกอบบรรยากาศองค์การในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน* (ปริญญา
นิพนธ์ปริญญาคุณฎีบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุทธิพงษ์ ยงศักดิ์มกล. (2543). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนที่ใช้ภาษา
อังกฤษเป็นสื่อการสอน* (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาคุณฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

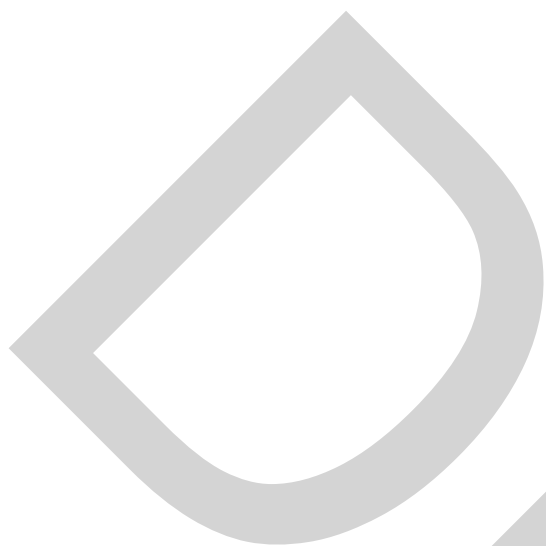
- Allen, W. B., & Toma, E. F. (1996). *A new framework for public education in Michigan*. East
Lansing, MICH: W. B. Allen.
- Anderson, L. W. (1953, May). Teacher Morale and Student Achievement. *Journal of
Educational Research*, 46(5), 693 – 698.
- Anderson, L. W., & Pigford, A. B. (1987). Removing Administrative Impediments to
Instructional Improvement Effects. *Theory into Practice*, 16(1), 6770.
- Baldwin, M.D. (1994, October). Implementations of Strategic Planning in a Public School
Setting: A case Study. *Dissertation Abstracts International*, 55(4), 244-A.
- Ballantine, J. H. (1993). *The sociology of education: A systematic analysis* (3rd ed.).
Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Bandura, A. (1986). *Social Foundation of Thought and Action: A Social Cognitive Theory*.
Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Bass, B.M. (1997, February). Does The Transactional–Transformational Leadership Paradigm
Transcend Organizational and National Boundaries?. *American Psychologist*, 52(2),
130-139.
- Bass, B.M. (1999, January 1999). Two Decades of Research and Development in
Transformational Leadership.” *European Journal of Work and Organizational
Psychology*, 8(1), 12.

Bass, B.M. , & Avolio, B. J. (1994). Developing Transformational Leaders: 1992 and Beyond
Journal of European Industrial Training, 14(5), 60.

Bass, B.M. , & Avolio, B. J. (1994). *Improving Organizational Effectiveness Through Transformational Leadership.* Thousand Oaks.: Sage Publications.

Blurnverg, A., & Greenfield, W. (1986). *The Effective Principal: Perspectives on School Leadership (2nd ed.)*. Boston: Allyn and Bacon. Inc.,

Bryson, J. M. (1995). *Strategic Planning for Public and Nonprofit Organizations A Guide to Strengthening and Sustaining Organizational Achievement Revised Editio.* San Francisco: Jossey Bass Publishers.

ภาคผนวก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่องกลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทย ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

1. แบบสอบถามฉบับนี้สำหรับ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูอาจารย์ภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

2. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับ กลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

จึงขอความกรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงที่ปรากฏในโรงเรียนที่ท่านปฏิบัติงานอยู่ ซึ่งคำตอบเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อวงการการศึกษาไทยทั่วประเทศ

3. แบบสอบถามมี 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ กลยุทธ์การสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับคะแนนโอเน็ตวิชาภาษาไทยมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนของท่านย้อนหลังไป 5 ปี มีปัจจัยอะไรเป็นอุปสรรค จุดเด่น จุดด้อย และ โอกาสที่ดีในการพัฒนาการสอนภาษาไทยในโรงเรียนของท่าน

4. เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล จึงใคร่ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อด้วย

ในโอกาสนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และครูอาจารย์ภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

นางสาวกรรณานุช ฌ ถलग

นักศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาการจัดการการศึกษา

วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
1.	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2.	อายุ ☐ น้อยกว่า 31 ปี ☐ 31-40 ปี ☐ 41-50 ปี ☐ มากกว่า 50 ปี
3.	ระดับการศึกษา ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก
4	สถานภาพ ☐ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ☐ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ☐ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ☐ ครูภาษาไทย
5.	ประสบการณ์ในการบริหาร / สอนภาษาไทย ☐ น้อยกว่า 5 ปี ☐ 6-10 ปี ☐ มากกว่า 10 ปี

องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ตอนปลาย

องค์ประกอบ	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย
1. องค์ประกอบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยประกอบด้วย					
1) การพัฒนาความรู้ ทักษะ และเทคนิคการสอนภาษาไทย					
1.1 ผู้บริหารมีการวางแผนที่ใช้วิธีที่ดีที่สุดในการพัฒนาการสอนภาษาไทย					
1.2 ผู้บริหารสร้างความเข้าใจในการกำหนดเป้าหมายและสิ่งที่จำเป็นต้องนำไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพมากขึ้น					
1.3 ผู้บริหารกำหนดการอบรมครูภาษาไทยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเป็นประจำทุกเดือน					
1.4 ผู้บริหารส่งเสริมการสร้างบรรยากาศให้เกิดการพัฒนาการสอนภาษาไทย โดยให้จัดนิทรรศการหมุนเวียนและจัดกิจกรรมเสริมความรู้ภาษาไทยตลอดปี					
1.5 ผู้บริหารใช้วิธีการที่ดีที่สุดเพื่อปรับปรุงการสอนภาษาไทยให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาการสอนภาษาไทย โดยจัดประกวดนวัตกรรมการสอนภาษาไทย					
2) การกำกับดูแลการจัดการสอนภาษาไทย					
2.1 ผู้บริหารกำหนดแผนระยะสั้นใน 5 เดือนแรกของแต่ละภาคเรียนให้ครูภาษาไทยสำรวจปัญหาในการเรียนการสอนภาษาไทย หาวิธีแก้ปัญหาในรายวิชาที่ตนรับผิดชอบ โดยรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียนทุกเดือน					
2.2 ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดแผนระยะยาวโดยใช้การวิจัยในชั้นเรียนมาพัฒนาการสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพ มีตัวชี้วัดที่ชัดเจน คือ ต้องพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถสอบโอเน็ตภาษาไทยให้มีคะแนนสูงขึ้น					

องค์ประกอบ	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย
2.3 โรงเรียนมีการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาสอุปสรรค ในการสอนภาษาไทยของครูภาษาไทย มัธยมศึกษาตอนปลายมาประกอบการวางแผนเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพมากขึ้น					
2.4 การนำแผนพัฒนาการสอนภาษาไทยที่วางไว้ไปปฏิบัติให้สามารถยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์เพื่อให้สะดวกต่อการพัฒนาการสอนภาษาไทย					
2.5 โรงเรียนมีการประเมินการสอนภาษาไทยตามปฏิทินการปฏิบัติงาน					
3) การสนับสนุนและการเสริมแรงในการทำงาน					
3.1 โรงเรียนสนับสนุนด้านการเงิน และด้านอื่นๆ เพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย					
3.2 ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนาการสอนภาษาไทยอย่างชัดเจน โดยจัดอบรมวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย และตรวจรายงานผลการวิจัยด้วยตนเอง					
3.3 ผู้บริหารสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน โดยให้รางวัลแก่ครูอาจารย์ ผู้จัดการเรียนการสอนภาษาไทยที่มีผลงานที่ดี					
3.4 โรงเรียนส่งเสริมการจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีในการเรียนรู้ภาษาไทย เช่น จัดนิทรรศการหมุนเวียนทุกเดือน					
3.5 โรงเรียนส่งเสริมการประกวดทักษะการใช้ภาษาที่ถูกต้อง แสดงความคิดสร้างสรรค์ เช่น การได้วาที การแสดงละคร การวิจัย เป็นต้น					
4) การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ					
4.1 โรงเรียนจัดทำแผนพัฒนาทรัพยากรบุคคล เพื่อให้ครูภาษาไทยพัฒนาให้ได้วิธีที่ดีที่สุดในการสอนเพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมรับการประเมินทั้งภายในโรงเรียนและการประเมินจากหน่วยงานภายนอก ทั้งเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สมศ. และสทศ.					

องค์ประกอบ	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย
4.2 โรงเรียนส่งเสริมให้ครูศึกษาต่อ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการสอนภาษาไทยให้บรรลุวัตถุประสงค์ คือ ความรู้ความสามารถที่แท้จริงของนักเรียน					
4.3 ผู้บริหารกำหนดการจัดอบรมครูเพื่อพัฒนาการทำแผนการสอนภาษาไทยที่นำผลการวิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ข้อสอบโอเน็ต และใช้เกณฑ์การประเมินของ สมศ.มาประกอบ					
4.4 การส่งเสริมครูให้ศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตร และทำโครงการสอนและแผนการสอนภาษาไทยที่มีคุณภาพ					
4.5 โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินงานอย่างยุติธรรม และนำผลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย โดยจัดข้อมูลสารสนเทศที่เชื่อถือได้และทันเหตุการณ์					
2.องค์ประกอบ การบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทย					
1) การส่งเสริมพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการสอนภาษาไทย					
1.1 โรงเรียนใช้กลยุทธ์การบริหารหรือวิธีที่ดีที่สุดในการบริหารเพื่อวางแผนพัฒนาการสอนภาษาไทยให้ดีขึ้น					
1.2 โรงเรียนให้หัวหน้ากลุ่มสาระวิชาภาษาไทยสำรวจความต้องการ วัสดุผลิตสื่อการสอนของครูภาษาไทย รายบุคคลส่งหัวหน้าพัสดุก่อนปิดภาคเรียน ดังนั้น วันเปิดภาคเรียนให้หัวหน้ากลุ่มสาระรับวัสดุอุปกรณ์ทำสื่อการสอนมาแจกครูพร้อมรายงานผลการผลิตสื่อ และการใช้สื่อการสอนที่ผลิต					

องค์ประกอบ	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย
1.3 โรงเรียนเน้นการมีส่วนร่วมในการระดมสมองในการหาวิธีการที่ดีที่สุดมาวางแผนพัฒนาการสอนภาษาไทยแล้วร่วมกันกำหนดลงในปฏิทินพัฒนาการสอนภาษาไทย					
1.4 โรงเรียนนำแผนกลยุทธ์หรือแผนที่มีวิธีการที่ดีลงสู่การปฏิบัติตามปฏิทินการเรียนการสอนภาษาไทยและกำหนดเวลาในการประเมินตัวชี้วัดที่ชัดเจน					
1.5 โรงเรียนประเมินกลยุทธ์จากการนำแผนที่มีวิธีการที่ดีหรือนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติ เพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย					
2) กลยุทธ์การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม					
1.1 โรงเรียนจัดให้ร่วมวางแผนกลยุทธ์ นำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และประเมินกลยุทธ์โดยมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน					
1.2 โรงเรียนออกแบบระบบงานด้านการสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีการพัฒนาภาษาไทย					
1.3 โรงเรียนมีการเตรียมพร้อมด้านงบประมาณที่จะให้ความสะดวกในการจัดกิจกรรมภาษาไทยทั้งภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2					
1.4 โรงเรียนมีระบบการทำงานที่ดีครูผู้สอนตามแบบเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ คือ ปฏิบัติงานระดับปกติให้ 1 ชั้นครูที่ผลิตสื่อและพัฒนาแผนการสอน คือ ปฏิบัติระดับก้าวหน้า ให้ 1.5 ชั้น และครูที่ใช้การวิจัยในชั้นเรียนมาพัฒนาการสอนภาษาไทย ผลิต สื่อใช้ในรายวิชาที่ตนสอนตรงตามหลักสูตร นำผลวิจัยเกี่ยวกับภาษาไทยพัฒนาเนื้อหาที่สอนให้ทันสมัย และวิเคราะห์ข้อสอบโอเน็ตมาประกอบการสอน จัดเป็นการปฏิบัติระดับเปลี่ยนแปลงให้ 2 ชั้น					
1.5 โรงเรียนมีการประเมินผล และปรับปรุงกระบวนการสอนภาษาไทยโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้เรียน คือ ใช้กลวิธีที่ดีหรือกลยุทธ์ในการฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะภาษาไทยที่ถูกต้อง					

องค์ประกอบ	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย
3) การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน					
1.1 ผู้บริหารสนับสนุนให้จัดแหล่งเรียนรู้ด้านภาษาไทย ในในห้องเรียน หน้าห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน					
1.2 ผู้บริหารจัดอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนแก่ครูและ ตรวจรายงานการวิจัยของครูภาษาไทยด้วยตนเอง					
1.3 ผู้บริหารให้รางวัลครูภาษาไทยที่นำการวิจัยในชั้น เรียนมาแก้ปัญหาการสอนภาษาไทยตลอด 5 เดือน ของแต่ละภาคเรียน					
1.4 ผู้บริหารส่งเสริมการสอน คิด วิเคราะห์ และค้นคว้า เพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย					
1.5 ผู้บริหารเห็นความสำคัญของแหล่งเรียนรู้นอก สถานที่โดยสนับสนุนงบประมาณ เพื่อให้ผู้เรียนใช้ แหล่งเรียนรู้สร้างความรู้ด้วยตนเองจาก ประสบการณ์ตรง					

กลยุทธ์การสอนภาษาไทยให้มีคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

องค์ประกอบ	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย
3. องค์ประกอบกลยุทธ์การสอนภาษาไทย					
1) แผนการสอนภาษาไทย					
1.1 ก่อนทำแผนการสอน ครูภาษาไทยได้ศึกษา หลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง วิเคราะห์ ข้อสอบโอเน็ตแล้วจึงทำโครงการสอนภาษาไทยใน รายวิชาที่ได้รับมอบหมายให้สอน					
1.2 แผนการสอนภาษาไทย จำเป็นต้องมีจุดมุ่งหมาย ชัดเจน มี กิจกรรมการสอน มีบรรยากาศที่เอื้อต่อ การจัดการเรียนการสอน และมีสื่อที่เหมาะสมกับเรื่อง ที่สอนและมีเกณฑ์การประเมินผลการเรียน					
1.3 ครูภาษาไทยนำผลการวิจัยเกี่ยวกับภาษาไทยมา พัฒนาเนื้อหาที่สอนให้ทันสมัยและเฉลยข้อสอบ โอ เน็ตแต่ละปี เพื่อให้ให้นักเรียนก้าวหน้าด้านวิชาการ					

องค์ประกอบ	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย
1.4 ครูภาษาไทยทบทวนความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวกับเรื่องที่กำลังจะเรียนใหม่ เพื่อเชื่อมความรู้เดิมกับความรู้ใหม่และเพื่อให้ปรับความรู้ของนักเรียนให้ทันกันก่อนขึ้นเรื่องใหม่					
1.5 หลักสูตรแกนกลาง แนวข้อสอบ โอลิมปิก และมาตรฐานที่ สมศ.กำหนด ปรับให้ใช้เป็นหลักสูตรของโรงเรียน เพื่อให้พร้อมรับการประเมินภายนอก					
2) การวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนภาษาไทย					
2.1 ครูภาษาไทยฝึกทักษะการสังสาร การรับสารทั้ง ฟัง พูด อ่าน เขียน ให้สามารถใช้ภาษาสุภาพพร้อมกิจกรรมารยาทที่อ่อนโยนเพราะภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม					
2.2 ครูภาษาไทยฝึกทักษะภาษาไทยให้สัมพันธ์กับกระบวนการคิด					
2.3 ครูภาษาไทยแนะกลวิธีในสร้างความรู้ภาษาไทยด้วยตนเอง วิธีอ่านหนังสือที่เชื่อถือได้ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี ให้ข้อคิดที่ดี และนักเรียนสามารถนำไปอ้างอิงเชิงวิชาการได้					
2.4 ครูภาษาไทยเห็นความสำคัญของการสร้างความรู้ภาษาไทยที่ถูกต้องและรู้อย่างแม่นยำ ซึ่งเป็นประโยชน์แก่นักเรียนมากกว่าการปล่อยเกรด เนื่องจากมีการวิจัยโดยนำผลการสอบโอเน็ตมาแปรเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้และพบว่า มีการปล่อยเกรดมากกว่า 1,000 โรงเรียน การปล่อยเกรดจึงมิใช่วิธีการที่สร้างสรรค์สำหรับครูภาษาไทยและครูทุกวิชา					
2.5 ครูภาษาไทยฝึกจับใจความ ฝึกคิด ฝึกวิเคราะห์ ฝึกค้นคว้า และฝึกวิจัย, วิจารณ์ เพื่อช่วยพัฒนาพฤติกรรม การเรียนรู้อันเป็น ประโยชน์ต่อการสร้างความรู้ด้วยตนเองแก่ผู้เรียน					

องค์ประกอบ	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย
4. กลยุทธ์ด้านการวัดและการประเมินการสอนภาษาไทย					
1) การประเมินคุณภาพภายใน					
1.1 ครูภาษาไทยจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง นำนักเรียนค้นคว้าเพื่อเพิ่มพูนความรู้ เมื่อนักเรียนส่งงานก็พร้อมแจ้งผลการตรวจให้เร็วที่สุด เพื่อให้ นักเรียนมีโอกาสแก้ไขข้อบกพร่อง					
1.2 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน ชิ้นงานที่ต้องทำ เป็นข้อตกลง มีจุดมุ่งหมาย มีกำหนดคุณภาพงานอย่างชัดเจน					
1.3 เมื่อครูภาษาไทยอาจารย์พบข้อบกพร่องในการเรียน ของนักเรียน ได้พยายามสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง เป็นการปิดจุดอ่อนและเพิ่มจุดแข็งเชิงวิชาการ แก่นักเรียน					
1.4 ครูภาษาไทยจำเป็นต้องสร้างความรู้เกี่ยวกับ ระบบเสียง ระบบคำ และระบบประโยคในภาษาไทยแก่นักเรียนเป็นการสร้างความรู้เรื่องภาษาอย่างเป็นระบบ					
1.5 มีการจัดการประเมินภายในอย่างเป็นระบบ และเสริมความรู้ภาษาไทยให้เข้มแข็งตามหลักสูตรควบคู่กับเรื่องที่นักเรียนต้องสอบโอเน็ต					
2) การประเมินคุณภาพภายนอก					
2.1 โรงเรียนจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางที่มีมาตรฐาน มีตัวชี้วัดที่ชัดเจนตามที่สำนักทดสอบทางการศึกษา (สทศ.) กำหนด จึงจำเป็นต้องจัดอบรมเรื่องหลักสูตร มาตรฐาน และตัวชี้วัด					
2.2 โรงเรียนจัดทีมวิเคราะห์ข้อสอบโอเน็ตวิชาภาษาไทย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนช่วยให้นักเรียนเข้าใจแนวข้อสอบโอเน็ตดีขึ้น					
2.3 โรงเรียนตั้งรางวัลให้ครูภาษาไทยมัธยมศึกษาตอนปลายที่พัฒนาการสอนจนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น และมีความรู้ความสามารถมากขึ้น					

องค์ประกอบ	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เคย
2.4 โรงเรียนมอบหมายให้ครูภาษาไทยมัธยมศึกษาตอนปลายปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนจากระดับก้าวหน้าสู่การปฏิบัติการสอนระดับเปลี่ยนแปลง					
2.5 โรงเรียนมุ่งพัฒนาคุณภาพการสอนภาษาไทยให้ตอบสนองความต้องการของสถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการ โดยฝึกทักษะภาษาไทยให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาไทยสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ถูกต้อง เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่ท่านได้กรุณาให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ครบทุกข้อ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	กรรณานุช ฌ กลาง
ประวัติการศึกษา	พ.ศ.2513-2515 ป.กศ.ต้น-ป.กศ.สูงวิทยาลัยครูจันทระเกษม พ.ศ.2515-2517ปริญญาตรี วิชาเอกภาษาไทยวิชาโท ภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ.2527 สัมฤทธิบัตรเกียรตินิยม ภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ.2532 ปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(ศศ.ม.) สาขาจารึกภาษาไทย วิชาเลือกคำยืมภาษาเขมร, โบราณคดีในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ.2540,2541รับวุฒิปริญญาอินดีเบื้องต้นและภาษาอินดี, ชั้นสูง หลักสูตร 48,30ชั่วโมง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน	อ.3 ระดับ 8 อาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ประสบการณ์การทำงาน	พ.ศ.2517-2521 เป็นอาจารย์ภาษาไทยและอาจารย์ ฝ่ายปกครอง โรงเรียนพนิชยการธุรกิจบัณฑิตย์
รับราชการ	พ.ศ.2521-2555 โรงเรียนราชวินิต(ประถม) โรงเรียนสตรีนนทบุรี โรงเรียนโยธินบูรณะ โรงเรียนมัธยม วัดเบญจมบพิตร และ โรงเรียนราชันนทาจารย์ สามเสนวิทยาลัย 2 พ.ศ.2536 เริ่มเป็นอาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ.2545 รับเกียรติบัตรครูแกนนำวิชาภาษาไทย กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2545 รับเกียรติบัตรการอบรมอาสาสมัคร พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2546 รับเกียรติบัตรครูต้นแบบวิชาภาษาไทย กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2555 รับเกียรติบัตรเชิดชูเกียรติ “หนึ่งแสนครูดี” กระทรวงศึกษาธิการ